

NA NOTRANJI POTI K BOGU

Antologija kartuzijanskih piscev

Slika na naslovnici:
Sv. Hugo Grenoblski pokaže sv. Brunu in njegovim
tovarišem pot v Kartuzijo pod vodstvom sedmih zvezd.

Tiskana izdaja knjige je izšla leta 2014
ISBN 978-961-6519-81-6

NA NOTRANJI POTI K BOGU

Antologija kartuzijanskih piscev

Ljubljana
2016

Elektronska knjižna zbirka

e-11

Urednik *Gorazd Kocijančič*

NA NOTRANJI POTI K BOGU
Antologija kartuzijanskih piscev

Prevod *p. Stanislav Capuder*
Spremna beseda *p. Janez Hollenstein*

Oblikovanje elektronske izdaje *Lucijan Bratuš*

Izdajatelj

Za KUD Logos *Mateja Komel Snaj*

Ljubljana 2016

Elektronski vir (pdf)

Način dostopa (URL):

<http://www.kud-logos.si/e-knjige/>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID=287752448
ISBN 978-961-7011-07-4 (pdf)

Knjigo posvečamo spominu sv. Bruna,
očeta kartuzijanov, ki je bil pred 500 leti
razglašen za svetnika.

NA NOTRANJI POTI K BOGU
Antologija kartuzijanskih piscev

Vsebina

- 15 p. Janez Hollenstein: Kartuzijanska duhovnost
33 p. Stanislav Capuder: K slovenskemu prevodu
antologije kartuzijanske duhovnosti

NA NOTRANJI POTI K BOGU Antologija kartuzijanskih piscev

UVOD

- 39 Gvigo II.: Pismo o kontemplativnem življenju

Prvi del

POČELO KONTEMPLACIJE

Prvo poglavje

TROEDINI BOG

- 56 1.1 Očarljivi Bog
56 1.1.1 Sveti Bruno
56 1.1.2 Guido de Ponte – Dojemaj Nedoumljivega
57 1.1.3 Marguerite d'Oyngt: Izvir vsega ...
59 1.1.4 Dionizij Kartuzijan: Ljubim te, moj Bog!
61 1.1.5 Janez Pravični Lansperg: Moj Bog, daj,
da te vzljubim!
63 1.1.6 Louis M. Baudin
64 1.1.7 François Pollien: »Veselje v Gospodu«
65 1.1.8 Augustin Guillerand
70 1.1.9 Neki Kartuzijan: Notranje Božje življenje
72 1.2 Bog nas ljubi
72 1.2.1 Gvigo I.: Na začetku ...
72 1.2.2 Adam Škot: »Oče vsega usmiljenja«
74 1.2.3 Marguerite d'Oyngt: Bog je vse ...
76 1.2.4 Janez Pravični Lansperg
80 1.2.5 François Pollien: Bog skrbi zame
81 1.2.6 Augustin Guillerand

Drugo poglavje
NAJVEČJA ZAPOVED

- 90 II.1 Ljubezen do Boga
- 90 II.1.1 Gvigo I.: Ljubi ... Ljubezen!
- 91 II.1.2 Hugo de Balma: Sonce ljubezni
- 92 II.1.3 Marguerite d'Oyngt: Ljubezen za ljubezen
- 94 II.1.4 Blaženi Nikolaj Albergati: Skrbnost v bogoslužju
- 95 II.1.5 Janez Pravični Lansperg
- 100 II.1.6 Gabriele M. Fulconis: »Vse tvoje je moje«
- 101 II.1.7 Louis M. Baudin: Ljubezen v senci vere
- 102 II.1.8 François Pollien: »Bog je ljubezen«
- 103 II.1.9 Augustin Guillerand
- 106 II.2 Dar srca
- 106 II.2.1 Janez Pravični Lansperg: Podaritev srca
- 108 II.2.2 Gabriele M. Fulconis: Nerazdvojeno srce
- 108 II.2.3 Louis M. Baudin
- 110 II.2.4 Augustin Guillerand
- 115 II.3 Spreobrnitev
- 115 II.3.1 Hugo de Balma: Trojna pot
- 117 II.3.2 Janez Pravični Lansperg: Neizmerni zaklad
- 118 II.3.3 Laurentius Surius: Zvestoba krstnim obljubam
- 121 II.3.4 Gabriele M. Fulconis: Bodite sveti
- 122 II.3.5 Louis M. Baudin: Jezusovo Srce – vir tolažbe
- 123 II.3.6 François Pollien: Tvoja spreobrnitev
- 125 II.3.7 Augustin Guillerand
- 129 II.3.8 Neki Kartuzijan

Drugi del
OVIRE ZA KONTEMPLACIJO

Tretje poglavje
SKUŠNJAVE

- 136 III.1 Raztresenost srca
- 136 III.1.1 Gvigo II.: »Temà nad globinami«
- 138 III.1.2 Adam Škot: Naša krhkost

140	III.1.3 Hugo de Balma: Zavetje v naročju modrosti
141	III.1.4 Marguerite d'Oyngt: Poslednji boj
142	III.1.5 Dominik Pruski: O skušnjavi proti upanju
144	III.1.6 Augustin Guillerand
148	III.2 Stvari vabijo ...
148	III.2.1 Sveti Bruno: Iz bitke – k počitku
148	III.2.2 Gvigo I.: Zapletenost v zanke ...
148	III.2.3 Dionizij Kartuzijan: Čemu skušnjave?
152	III.2.4 Janez Pravični Lansperg: Bog spodbuja dušo k vztrajnosti v boju
156	III.2.5 François Pollien: Preizkušnja je potrebna
157	III.2.6 Augustin Guillerand
160	III.2.7 Neki Kartuzijan: Ovire, spremenjene v sredstva

Tretji del

POGOJI ZA KONTEMPLACIJO

Četrto poglavje

OČIŠČEVANJE SRCA

164	IV.1 Sveti Bruno: »Ključ in pečat«
164	IV.2 Gvigo I.
166	IV.3 Guido de Ponte: »Čistost, prizadevnost, pobožnost«
167	IV.4 Marguerite d'Oyngt: Ljubim te, Gospod
168	IV.5 Blaženi Nikolaj Albergati: »Vrnite, kar si prilaščate!«
170	IV.6 Dionizij Kartuzijan: Blagor ubogim!
171	IV.7 Janez Pravični Lansperg: Bogat v ubogem Kristusu
173	IV.8 François Pollien: V duhu blagrov
175	IV.9 Augustin Guillerand

Peto poglavje

SAMOTA IN TIŠINA

179	v.1 Sveti Bruno: Srečna izkušnja
180	v.2 Gvigo I.: Priporočilo samotarskega življenja
183	v.3 Gvigo II.: Tišina in ljubezen
185	v.4 Dionizij Kartuzijan

188	v.5 Janez Pravični Lansperg
192	v.6. Innocent le Masson
198	v.7 Louis M. Baudin: Sveta Trojica – vzorec samotarskega življenja
199	v.8 François Pollien
200	v.9 Augustin Guillerand

Šesto poglavje

PONIŽNOST IN PREDANOST

204	VI.1 Sveti Bruno: Duhovni vzponi
210	VI.2 Gvigo I
211	VI.3.1 Marguerite d'Oyngt: Podari mi popolno ponižnost!
213	VI.3.2 Ponižna cvetka
214	VI.4 Ludolf Saški
216	VI.5 Dominik Pruski: O ponižnosti
217	VI.6 Dionizij Kartuzijan: Ponižnost – temelj vseh kreposti
219	VI.7 Innocent le Masson: Rekolekcija – izpraševanje vesti
222	VI.8 Gabriele M. Fulconis: Revščina in usmiljenje
223	VI.9 Louis M. Baudin: Vonj kadila
224	VI.10 François Pollien
233	VI.11 Augustin Guillerand
240	VI.12 Neki Kartuzijan

Četrto del

SREDSTVA ZA KONTEMPLACIJO

Sedmo poglavje

MOLITEV

244	VII.1. Dialog z Bogom
244	VII.1.1 Dionizij Kartuzijan: Kako naj se vedemo pri molitvi
245	VII.1.2 Janez Pravični Lansperg
251	VII.1.3 Gabriele M. Fulconis
254	VII.1.4 François Pollien
260	VII.1.5 Augustin Guillerand: Kako naj molim?

264	VII.1.6 Neki Kartuzijan: V veri, upanju in ljubezni
266	VII.2. Opus Dei – Bogoslužje
266	VII.2.1 Sveti Bruno: Nevestin spev
266	VII.2.2 Ludolf Saški: O psalmih
268	VII.2.3 Dionizij Kartuzijan
271	VII.2.4 Janez Pravični Lansperg: Začni vedno znova
272	VII.2.5 Antonio de Molina: Molitev vesoljne Cerkve
273	VII.2.6 Augustin Guillerand
277	VII.3. Molitev srca
277	VII.3.1 Guido de Ponte: Domačnost z Bogom
278	VII.3.2 Dionizij Kartuzijan: Spomin na Boga
281	VII.3.3 Janez Pravični Lansperg: Ljubeče puščice
285	VII.3.4 Augustin Guillerand: Kako dolgo naj molim v srcu?

Osmo poglavje

MARIJA, GOSPODOVA DEKLA

288	VIII.1 Sveti Bruno: „Nepokvarjena zemlja“
288	VIII.2 Gvigo II.: Mater misericordiae – Mati usmiljenja
290	VIII.3 Hugo de Balma: Ponižna in mogočna priprošnjica
291	VIII.4 Ludolf Saški: Mati Vstalega
292	VIII.5 Dionizij Kartuzijan: Zagledani v Božjo mater
296	VIII.6 Janez Pravični Lansperg
304	VIII.7 Louis M. Baudin
310	VIII.8 François Pollien
312	VIII.9 Augustin Guillerand

Deveto poglavje

JEZUS: POT, RESNICA, ŽIVLJENJE

318	IX.1. Zedinja nas s seboj in s Trojico ...
318	IX.1.1 Sveti Bruno: Luč Besede
320	IX.1.2 Gvigo I.: Bog postane Človek – čemu?
321	IX.1.3 Guido De Ponte
324	IX.1.4 Laurentius Surius: Kristus v svojih svetih
325	IX.1.5 Gabriele M. Fulconis: Oče, brat in ženin ...
326	IX.1.6 François Pollien

334	IX.1.7	Augustin Guillerand
338	IX.1.8	Neki Kartuzijan: Enotnost Božjih načrtov
339	IX.2.	... v velikonočni skrivnosti
339	IX.2.1	Sveti Bruno: Spev trpečega Kristusa
339	IX.2.2	Gvigo I.: Resnica na križu
340	IX.2.3	Gvigo II.: Hoja za Kristusom
341	IX.2.4	Marguerite d'Oyngt
343	IX.2.5	Ludolf Saški
350	IX.2.6	Dionizij Kartuzijan
354	IX.2.7	Antonio de Molina: Duhovnik in žrtev
356	IX.2.8	Louis M. Baudin: Sotrpeča ljubezen
359	IX.2.9	Augustin Guillerand
361	IX.3	... v svojem srcu
361	IX.3.1	Ludolf Saški: Kri in voda
364	IX.3.2	Dominik Pruski: V Jezusovem srcu
366	IX.3.3	Janez Pravični Lansperg
370	IX.3.4	Antonio de Molina: Voda iz skale
371	IX.3.5	Innocent le Masson: Uvod v pobožnost do Srca
375	IX.3.6	Gabriele M. Fulconis
378	IX.3.7	Giovanni Battista Simoni: „Močna kot smrt je ljubezen“

Deseto poglavje

EVHARISTIJA

382	x.1	Sveti Bruno: Kruh in vino in voda – znamenja za nas
384	x.2	Gvigo I.: Moč Kruha
384	x.3	Dionizij Kartuzijan: Zlati oltar
386	x.4	Janez Pravični Lansperg
397	x.5	Antonio de Molina
402	x.6	Innocent le Masson: Sveto obhajilo – priprava nanj in zahvala po njem
405	x.7	Louis M. Baudin: Kruh v puščavi
407	x.8	François Pollien: Veliki zakrament učlovečenja
409	x.9	Augustin Guillerand

Peti del
CILJ KONTEMPLACIJE

Enajsto poglavje
OBČESTVO Z BRATI

- 418 XI.1 Sveti Bruno: Nežnost ustanovitelja
419 XI.2 Gvigo I.: Premisleki – o ljubezni
421 XI.3 Adam Škot
423 XI.4 Blaženi Nikolaj Albergati
426 XI.4 Dionizij Kartuzijan
428 XI.5 Janez Pravični Lansperg: Pristna ljubezen
430 XI.6 Gabriele M. Fulconis
432 XI.7 Louis M. Baudin
435 XI.8 François Pollien: Ljubezen do bližnjega
437 XI.9 Augustin Guillerand

Dvanajsto poglavje
ZDRUŽITEV Z BOGOM V KONTEMPLACIJI

- 444 XII.1 Sveti Bruno
447 XII.2 Gvigo II.: Trije križi
450 XII.3 Guido de Ponte
458 XII.4 Hugo de Balma: Mistična pot k Bogu
461 XII.5 Dominik Pruski: Prava pobožnost
462 XII.6 Dionizij Kartuzijan
467 XII.7 Janez Pravični Lansperg
472 XII.8 Innocent le Masson
474 XII.9 Louis M. Baudin
477 XII.10 François Pollien
483 XII.11 Augustin Guillerand
492 XII.12 Neki Kartuzijan

EPILOG

- 504 Augustin Guillerand: Maša življenja
507 Antologija
507 Seznam virov
511 Seznam okrajšav

512	Duhovni liki izbranih avtorjev
512	1. Sveti Bruno (+ 1101)
517	2. Gvigo I. (1083–1136)
521	3. Gvigo II. (+ 1192/93)
524	4. Adam Škot (Scot) (+ 1212)
525	5. Guido De Ponte (Guiges Du Pont) (+ 1297)
527	6. Hugo de Balma (XIII.–XIV. stol.)
529	7. Marguerite (Margareta) d'Oyngt (+ 1310)
532	8. Ludolf Saški (+ 1377)
535	9. Bl. Nikolaj (Niccolò) Albergati (1375–1443)
538	10. Dominik Pruski (1382–1460)
540	11. Dionizij Kartuzijan (1402/3–1471)
545	12. Janez Pravični Lansperg (1489/90–1539)
549	13. Laurentius Surius (1522–1578)
552	14. Antonio de Molina (+1612)
554	15. Innocent le Masson (1627–1703)
557	16. Gabriel M. Fulconis (1816–1888)
559	17. Louis M. Baudin (1869–1926)
561	18. François Pollien (1853–1936)
563	19. Giovanni Battista Simoni (1887–1942)
565	20. Augustin Guillerand (1877–1945)
571	21. (Neki Kartuzijan) Jean-Baptiste Porion (1899–1987)

KARTUZIJANSKA DUHOVNOST¹

Zaradi različnih oblik hoje za Kristusom so nastale in še nastajajo različne oblike krščanske duhovnosti. Ena izmed njih je meniška duhovnost in k njenemu izročilu sodi tudi kartuzijanska. K bistvu meniške duhovnosti sodi pravo ravnotežje med tremi prvinami. Te so: liturgija, *lectio divina* (duhovno branje Svetega pisma s prehodom v notranjo molitev in meditacijo) in delo. Prva izmed njih, liturgija, daje ritem menihovemu življenju. Te prvinske vrednote menihi razvijajo bodisi v skupinah (življenje v samostanskih občestvih) bodisi posamično (kot puščavniki ali anahoreti). Kartuzijanska posebnost je povezava obeh oblik življenja: smo občestvo puščavnikov – s poudarkom na puščavništvu.

Tak je institucionalni okvir, v katerem živi kartuzijan. To je okostje, ki ga mora vsakdo sam in docela svobodno obdati z »mesom«. Naša *Pravila*, zvesta življenjskemu slogu sv. Bruna in prvih kartuzijanov, zelo nedvoumno postavljajo na prvo mesto meniško duhovnost krščanskega Vzhoda, čeprav v preobleki, ki sta ji jo dala Kasijan in Benedikt. Ta usmerjenost pa ne izključuje drugih duhovnih tokov, v kolikor jih je mogoče združiti z danim okvirom. Vsakdo mora torej sam uhoditi pot, ki bo sinteza med njegovim osebnim poklicem in dano strukturo. Velika duhovna svoboda, ki

---

1 Pričujoči uvod je izveček iz besedila, ki ga je avtor objavil v knjigi J. Hollenstein, T. Lauko: *Zgovorna tišina*, Kartuzija Pleterje 1986; reference so dopolnjene z novejšimi prevodi omenjenih avtorjev v slovenščino.

ji botruje puščavniško življenje, sodi k jedru kartuzijanske duhovnosti. Njena oprijemljiva posledica je, da lahko v kartuziji živijo v občestvu ljudje, ki se zelo razlikujejo po izvoru, vzgoji in zanimanjih. To bo tudi razlog, zakaj se naš red nikoli ni istovetil z duhovnostjo katerega izmed svojih uglednih članov.

***

Samostan, ki želi biti Cerkev v malem, mora biti občestvo pravih častilcev Boga brez vsakega drugega interesa. Liturgija gradi občestvo, Cerkev, in je najvišja oblika takega čaščenja, ker ponavzočuje velikonočno skrivnost. Naša *Pravila* pravijo: »Kadar slavimo bogoslužje v koru ali kadar molimo opravilo v celoti, tedaj vre iz naših ust molitev vesoljne Cerkve. Kristusova molitev je namreč ena in ta se v sveti liturgiji v celoti preliva v vse ude njegovega telesa. Pri menihih-puščavnikih pa bogoslužna dejanja na prav poseben način razodevajo značaj Cerkve, v kateri je človeško naravnano k Božjemu in se mu podreja; vidno je usmerjeno k nevidnemu, dejavnost pa h kontemplaciji.«²

Logos, adoracija, sveto: vse to je v ospredju, ne le pred institucijo, marveč tudi pred askezo, pred prizadevanjem za dobro (etosom).

»Ni nujno, da mora biti človek religiozen, da bi imel podlago in nagibe za нравno dobroto. Človek je religiozen, kadar izkusi Božjo resničnost; ta izkušnja pa vodi k нравni dobroti.«³ Versko izkustvo krščanskega meniha doseže vrh, ko počasti in vzljubi križanega Boga; v njegovo skrivnostno Telo je včlenjen z zakramenti. Cerkev, in še intenzivneje meniška skupnost kot njen sestavni del, mora biti vidno znamenje te zaveze, znamenje, ki mu ne sme manjkati medčloveška razsežnost.

2 PK 41, 2.

3 J. Gustafson, *Can Ethics be Christian?*, str. 173 sl. (nav. po B. Häring, *Frei in Christus I*, str. 445; prim. slov. prevod *Svobodni v Kristusu*, Celje: Mohorjeva družba, 2001).

Ti preudarki nas privedejo do jedra kartuzijanovega umevanja samega sebe. V tem duhu opredeljujejo naša *Pravila* menihovo življenje in njegovo duhovnost: »Menih je sicer že pri krstu odmrll grehu in se posvetil Bogu, z zaobljubami pa se je Očetu še popolneje predal. Ločil se je od sveta in odslej bo mogel bolj naravnost težiti k popolni ljubezni. Trdna in trajna vez z Gospodom mu daje delež pri skrivnosti Cerkve, ki je neločljivo povezana s Kristusom; in tako pred svetom priča za novo življenje, ki ga je pridobil Kristus s svojim odrešenjem.«⁴

V tej opredelitvi bomo zasledili vsa teološka mesta, ki utemeljujejo kontemplativno življenje kot poseben stan v Cerkvi. Skriva pa tudi odgovor na vprašanje, v čem je posebnost krščanskega menišтва ali krščanske mistike. Na kratko lahko rečemo: njuna posebnost je v tem, da smo pritegnjeni v velikonočno skrivnost in da s Kristusovo smrtjo in vstajenjem prejemamo delež Božjega življenja.⁵ Po patristično-meniškem izročilu⁶ je mistika poglobitev nadnaravnega življenja, ki smo ga kristjani prejeli pri zakramentih; zato presega zgolj psihološki okvir. Mistik v veri okuša, kako ga troedini Bog priteguje v svoje življenje in kroženje ljubezni. »Posrednik« tega milostnega dogajanja je povečini prav liturgija, zlasti krstna in evharistična.

Takšna duhovnost se ne sme hraniti in krepčati samo z zakramenti in premišljevanjem liturgičnih besedil, temveč je zakoreninjena v liturgični dejavnosti Cerkve. Liturgija nosi in varuje velikonočno skrivnost v zgodovini, uresničuje jo v prostoru in času (tukaj in zdaj, *hic et nunc*), ustvarja ljubezensko zvezo med Bogom in nami ali pa jo obnavlja,

4 PK 10, 1. Prim. razvijanje odrešenijske zgodovine in ideje zaveze v responzorijih naše liturgije od sedemdesetnice do velike noči.

5 Mašna hvalospeva na veliko noč in vnebohod; *Officium monachorum*; Rim 6, 1–11.

6 Prim. A. Stolz, OSB, *Theologie de la Mystique*, Chevetogne 1947.

kadar smo jo z nezvestobo pretrgali. Mistik je romar v nebeško domovino in Kristus je pot, po kateri se vrača k Očetu. Kristjan nosi v sebi aro prihodnjega veličastva, kajti Kristus ga z zakramentalnim življenjem spreminja v kristo-nosca, tj. nosilca Kristusa, ki mu je vzor Devica Marija: umrl je grehu, kot ona nosi v sebi Kristusa in se tako v duhu udeležuje njegovega materinstva. Mistik tako postaja podoba, ikona Cerkve, saj ga Božji zarodek, ki ga nosi v sebi, dela podobnega Cerkvi, katere vzor je Marija. Notranji tok Božjega življenja, v katerega smo kot njegovi sodediči vključeni z včlenitvijo v Kristusa, presega naš omejeni okvir: vse stvarstvo je, čeprav nepopolno, deležno Božje biti in hrepeneče čaka na razodetje Božjih sinov (Rim 8, 16–27). Naše poboženje, ki je delo Svetega Duha, se razteza na vse stvarstvo, predvsem na človeka, čeprav sta nam moč in kakovost tega izlivanja in prelivanja prikriti. V veri pa vemo, da je Cerkev vidno znamenje odrešenja in da je nosilec Duha, *pneumatikós*, potopljen v skrivnost Cerkve. Krščanski mistik je torej naravnani k troedinemu Bogu in v liturgičnem delovanju Cerkve prejema delež njegovega življenja. Sv. Benedikt pravi, da je menih človek, ki neprestano hodi pred Božjim obličjem (*ambulare coram Deo*) ter s tem izraža bistvo naše zaobljube, »spreobrnitev mojih nravi« (*conversio morum meorum*).⁷ To bi lahko prevedli kot »potovanje pred Bogom« ali »spreobrnjenje in pokora« (*metánoia*). S tem je izraženo, da mora menih ontološko v Kristusu vedno bivati pred obličjem svojega Očeta. Tedaj okuša, kako mu celotno eksistenco preoblikuje in prežema delovanje zakramentov. »Vsi, ki se dajo voditi Božjemu Duhu, so namreč Božji sinovi. Saj niste prejeli duha suženjstva, da bi spet zapadli v strah, ampak ste prejeli duha posinovljenja, v katerem kličemo: ‚Aba, Oče!‘«

---

7 Prvotno »conversatio« – *políteuma* (Flp 3, 20) ali tudi *politeía*. Izraz pomeni celotno družbeno-politično bivanje človeka. Menih je izstopil iz tega civilnega občestva, da bi se včlenil v nebeško; odtod izrek: *Menihovo življenje je nebeško*.

(Rim 8, 14.15). Takšno potovanje vpricho Boga se bitno in dejavno spreminja v trajno molitev.

Meniška mistika se v jedru nič ne razločuje od mistike kateregakoli vernega kristjana. Različne pripomočke, kot so zaobljube, samota, življenje v zakonu, delovne razmere itn. mora razsvetljevati ista teološka sredina: graditi in prežemati jih mora liturgično-zakramentalno življenje Cerkve. Krščanski mistik je, ne glede na svoja verska in duševna izkustva, zakoreninjen v skrivnostnem in ljubečem življenjskem občestvu s troedinim Bogom pa tudi s sočlovekom. V luči te duhovnosti ni izkustvo nobeno merilo za iskrenost naše ljubezenske zveze z Bogom, kar pa ne pomeni, da ga izključujemo. Nasprotno, judovsko-krščanska zgodovina odrešenja in njeno ponavzčenje v prostoru in času sta vedno nekaj čutom dostopnega in ju je mogoče duševno doživeti. Teološkega razločka med krščanskim in nekrščanskim mistikom zato ne vidim v izkustvu, ki je lahko obema skupno⁸, temveč v zakramentalni vcepitvi Božjega življenja in v njegovem razvoju znotraj mističnega Kristusovega telesa. To seveda ne pomeni, da bi bil Bog absolutno vezan na ta odrešenski red, saj lahko nakloni svojo milost in svojega Duha komur in kakor hoče. Menim pa, da je tudi v tem primeru Cerkev kot mala čreda porok in znamenje odrešenja.⁹

***

Svetopisemsko razodetje je v jedru Božja beseda človeku, ki mora temu klicu prisluhniti in se mu podrediti. Naš odgovor Božji besedi predpostavlja razčlenjeno notranjo držo, ki obsega vse vidike bogoslovnega življenja: vero, saj je beseda osebno razodetje živega Boga (Rim 10, 17) in njegove odrešilne volje; upanje, saj nam beseda obljublja odrešenje, ki ga sicer že sedaj prejemo, a nam manjka njegova polnost;

---

8 Prim. J. van Ruysbroeck, *Werke I*, Lannoo Vliet (1947), str. 15, 207, 62.

9 2 Vat C 1. 2.

ljubezen, saj Božja beseda ureja in usmerja naše življenje (5 Mz 6, 4 sl.).

Vzporedno s teologijo besede, ki se pretaka skozi vse Sveto pismo, dokler ne doseže vrhunca v učlovečenju Besede, se odvija teološka fenomenologija poslušanja. Ključna beseda, ki nam jo Bog kliče po prerokih, modrecih in končno po samem Jezusu, se glasi: »Poslušajte !« (npr. Am 3, 1; Jer 7, 2; Prg 1, 8; 5 Mz 6, 4; Mr 12, 29; 4, 3. 9). Bog sam je tisti, ki odpira ušesa našega srca in nam pomaga do tankočutnega poslušanja. To je ena najpomembnejših svetopisemskih tem v meniškem izročilu; urjenje v poslušanju je namreč kar najtesneje povezano s svojim nasprotjem, z urjenjem v molčanju. Oboje sodi k učnim postopkom, ki naj bi menihu pomagali, »da ne bi bil gluha poslušalec besede«. ¹⁰ »Zakaj ne razumete mojega govora? Ker niste zmožni poslušati moje besede ... Kdor je iz Boga, posluša Božje besede. Vi jih ne poslušate, ker niste iz Boga« (Jn 8, 43–47; prim. 5 Mz 18, 16. 19; Apd 7, 51). Asket, se pravi človek, ki se odpoveduje zaradi Boga, ustvarja izredno ugodne okoliščine za skrajno predano poslušanje: postaja izkušeni poslušalec Boga. Stari so to imenovali grško *apátheia* (= prostost od strasti, brezstrastje), latinsko *puritas cordis* (= čistost srca), odprtost za Božji nagovor, pa tudi za naše govorjenje z Bogom, za molitev, saj je tudi Bog poslušalec (2 Mz 22, 22–26; Ps 10, 17; 102, 21; Jn 9, 31). Posluša uboge, ponižane, jetnike, pravične, ki izpolnjujejo njegovo voljo. Predvsem pa vedno posluša svojega sina Jezusa (Jn 11, 41), prek katerega se z molitvijo obračamo na Očeta.

Beseda in molk sodita skupaj; oba sta izraz naše govorice in zato spadata k človekovemu bistvu. V meniški literaturi je veliko poskusov, da bi povezali oba tečaja tako, kot da predstavljata zaporedje, lestev. Podoba je vzeta iz *Geneze*, kjer je govor o Jakobovih sanjah (1 Mz 28, 10 ss.).¹¹ V mislih

¹⁰ Prim. Pavlin iz Nole, Ep. 5, 6.

¹¹ Prim. *Dictionnaire de Spiritualité* IV 62–86, geslo *Echelle Spirituelle*.

imamo seveda zlasti »Pismo o kontemplativnem življenju« ali »Lestev menihov« Guiga II., devetega priorja Velike Kartuzije (1176), kjer je v štirih stopnjah prikazan vzpon duhovnega življenja: branje Svetega pisma (*lectio*), premišljevanje (*meditatio*), molitev (*oratio*), duhovno motrenje ali zrenje (*contemplatio*).¹² »To je lestev za menihe, ki se z zemlje pne proti nebu ... Branje je marljiv študij Svetega pisma, ki poteka v duhovni zbranosti. Premišljevanje je prizadevno delovanje razuma, ki z lastno pametjo išče skrito resnico. Molitev je iskrena izročitev srca Bogu, da bi se iztrgali zlu in dosegli dobro. Duhovno zrenje je neko povzdigovanje duha k Bogu; duh se dviga nad samega sebe, da bi okušal veselje večne blaženosti.«¹³ Skratka: »Branje išče sladkost večnega življenja, premišljevanje jo najde, molitev izprosi in duhovno zrenje okuša.«¹⁴ Iz povedanega lahko sklepamo, da je branje Svetega pisma brez premišljevanja pusto, premišljevanje brez branja Svetega pisma pa vodi v zmoto. »Molitev brez premišljevanja je mlačna, premišljevanje brez molitve pa nerodovitno. Pristrčno molitev poplača duhovno zrenje ...«¹⁵

Ta besedila niso le v skladu z Origenovim umevanjem Svetega pisma, marveč odzvanjata v njih tudi hesihazem¹⁶ in negativna teologija (apofatika). Ti duhovni tokovi so še danes navzoči v naših *Pravilih* in v študijskem načrtu (*Ratio studiorum*). V poznejšem hesihazmu zdrsi branje Svetega pisma v ponavljanje Jezusovega imena in privede celo do izkušanja Božje navzočnosti v srcu hesihasta (t.i. »molitev

---

12 PL 184, 475–478 ali *Sources Chretiennes* 163. *Scala claustralium* (SC) II; *meditatio* pri njem nima sedanjega pomena, prim. SC III: V.

13 SC II.

14 ib. SC III.

15 ib. XIV.

16 ib. IV: Čistost srca. Prim. tudi Kasijan, *Collationes* XIV, 10 (Oče Nesteros): *Assidua sacra lectio, continua meditatio*, učenje na pamet, ponavljanje vodijo do odkritosti srca in s pomočjo Svetega Duha do globljega umevanja Svetega pisma.

srca«). Beseda utihne. Duhovno branje Svetega pisma se skrči na najpomembnejše; tako se teologija besede in teologija imena ter vera iz poslušanja besede povežejo z neko – tudi danes nadvse aktualno – psiho-somatsko meditativno tehniko.

V krščanskem prostoru ima negativna teologija – teologija nedoumljive Božje skrivnosti – svojo mejo v tem, da se je Božja beseda dejansko pojavila v besedni in končno telesni podobi. Pač pa so v konkretnem izkustvu mistikov, kontemplativcev, poudarki lahko razporejeni različno. Za nekatere je Božji molk – iz katerega je prišla tudi Jezusova beseda¹⁷ – nepremagljiv, neprediren: tako za Mojzesa, ki sme gledati Boga le v hrbet (2 Mz 33, 18–23), ker mu človek ne more pogledati v obličje, ne da bi umrl; ali pa za Elija (1 Kr 19, 9–14), ki doživi zastrto obličje Boga v šumljanju vetra. Bog nam je sicer v Jezusu pokazal svoje obličje, toda našega hrepenenja, da bi videli polnost njegovega veličastva, s tem še ni potešil. Naše upanje se je izpolnilo le deloma; v veri pričakujemo Jezusov ponovni prihod; šele tedaj bomo gledali Boga iz obličja v obličje, kakršen je.¹⁸ Potemtakem je »neizrekljivo vzdihovanje« Svetega Duha v nas (Rim 8, 22–27) prav tako krščanska resničnost, kakor je resnična tudi možnost, da bi s svojimi človeškimi besedami nagovorili Boga kot Očeta in Prijatelja. Za druge spet je Bog tako vseskozi beseda, da leži Božja skrivnost razlita po poteh

---

17 Ignacij Antiohijski, PG 5, 669: »... da je Bog, ki se je razodel po Jezusu Kristusu, svojem Sinu, ki je njegova Beseda, izhajajoča iz tišine ...« Pismo Efežanom: »Bolje je molčati in nekaj biti, kot govoriti in nič veljati (biti) ... Kdor ima Kristusovo besedo, lahko resnično sliši tudi njegov molk (*hesychía*), da bi po njegovi besedi deloval in po njegovem molku (*sigé*) spoznaval ...« (PG 5, 657); prim. slov. prevod Ignacija, v: A. Strle, F. Omerza in G. Kocijančič, *Spisi apostolskih očetov*, Celje: Mohorjeva družba, 1996; prim. L. Boros, *Der anwesende Gott*, Olten, zlasti str. 197.

18 Prim. *Vocabulaire de Théologie biblique*, geslo *voir*; Jezusov poslovilni govor (Jn 13–17); 1 Jn 3, 2 itd.

sveta (prim. Jn 1, 1–18 in 1 Jn 1, 1–3; 5, 18–20). Duhovnost kontemplativnega meniha se nagiba k temu, da v veri in češčenju molči, brž ko ga zgrabi in zadene Božja beseda, ki jo vedno znova sliši v bogoslužju in pri branju Svetega pisma. Boga doživlja kot skritega v njegovem nadpojmovnem bistvu, pa tudi v križanem Bogočloveku, katerega zadnja brezna odstira vzklik: »Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil« (Mr 15, 34)?

Ta negativna teologija ni tipična le za azijski način mišljenja (zlasti za zen budizem), marveč ima prek Plotina in Filona svoje nastavke tudi pri grških cerkvenih očetih – Origenu, Gregorju Niškem, predvsem pa pri Dioniziju Areopagitu, ki ga lahko imenujemo pravega očeta te smeri krščanske mistike.¹⁹ Menišтво, zlasti naš red, je v bogoslužju in zunaj njega obilno zajemalo iz tega vira. Dionizij Areopagit je v svojem drobnem delu o mistični teologiji²⁰, ki so ga v teku stoletij spet in spet na novo razlagali, v nekaj jedrnatih stavkih povedal najpomembnejše: Vzpon od končnega k Neskončnem je omejen. »Vsaka izjava (poved) o Bogu je nezadostna; pravilno je pravzaprav le zanikanje sleherne izjave (povedi).« Najvišje spoznanje o Bogu je torej v tem, da Ga ne moremo spoznati. Do pravega zedinjenja z njim pride, ko človeška duša »stopi iz same sebe in se brez spoznanja zedini z Bogom«. Cistercijani, na primer Viljem Teodoriški (12. stol.),²¹ in kartuzijani, na primer Guigo II. ali

---

19 Prim. v slov. prevode: Origen, *O počelih*, prev. N. Sagadin in G. Kocijančič, Ljubljana: KUD Logos, 2014; Origen, *O molitvi*, v: *Grški očetje o molitvi*, prev. G. Kocijančič (Cerkveni očetje 5), Celje: Mohorjeva družba, 1993; Gregor iz Nise, *Življenje svete Makrine, Razgovor o duši in vstajenju*, prev. S. Novak in G. Kocijančič, Celje: Mohorjeva družba, 1996; Gregor iz Nise, *O Gospodovi molitvi*, v: *Grški očetje o molitvi*, prev. G. Kocijančič Celje: Mohorjeva družba, 1993, str. 147–194; Dionizij Areopagit, *Zbrani spisi*, prev. G. Kocijančič, Ljubljana: Slovenska matica, 2008.

20 PG 9: *Mystica Theologia* I, 1 (IV, II, V).

21 Prim. slov. prevod S. Capudra, *Zlato pismo kartuzijanom na Božji*

Hugo iz Balme (13. stol.), so negativno teologijo dopolnili s čustveno, ki močneje poudarja darove Svetega Duha in ljubezni: »Razum mislečega se spremeni v zrenje ljubečega« (Viljem) in »pot ljubezni je nadrazumska znanost spoznavanja Boga« (Hugo). V »Oblaku nevedenja«,²² na katerega so morda vplivali kartuzijani, pridemo končno do idealne sinteze med negativno teologijo in *devotio moderna*.²³

Poleg besede in molka pozna meniška duhovnost še vrsto drugih svetopisemskih tem, ki so bolj ali manj povezane z zgoraj predstavljenimi duhovnimi tokovi. Zlasti pomemben je svetopisemski nauk o stvarjenju. Bog je človeka poklical iz niča v bivanje prek Besede. Iz tega sledi bogopodobnost, naš »nagon« po iskanju Boga, po bivanju »vpričo Njega«. Temeljno dejanje ustvarjenega bitja je molitev. Najpomembnejše svetopisemsko besedilo o tem je psalterij, s katerim menihi Boga častijo, hvalijo, se mu zahvaljujejo, se spominjajo njegovih čudovitih del in ponavzočujejo njegova odrešilna dejanja. Že vzklikanje njegovega imena naznačuje njegov prihod in poseganje v zgodovino, pa tudi doživljanje njegove bližine v srcu (Jezusova molitev). Spomin(janje) na Gospoda ni le osrednji bogoslužni pojem, marveč tudi osrednji pojem v branju Svetega pisma. Bogoslužje in branje Svetega pisma, zakrament in beseda, sta v naši duhovnosti neločljivo povezana. Pri tem velja: Božja služba je rodovi-

---

gori leta 1144, Ljubljana: Družina 2004.

22 Prim. slov. prevod Nike K. Pokorn: *Oblak nevedenja. Knjiga skrivnega svetovanja / prevedla Nike Kocijančič-Pokorn. Knjiga skrivnega svetovanja*, Ljubljana: Nova revija, 1996. Publisher: Ljubljana : Nova revija, 1996

23 Tudi zen-budizma si ne smemo misliti brez povezanosti z besedo. Buda pomeni razsvetljeni in ne izničeni. V budizmu poleg molka obstaja tudi beseda, učenje, darma, oznanjevanje. Morda bi lahko rekli, da iz zavesti razodetega Logosa izvira posvetna logika, medtem ko je Vzhod iz molka razvil sigetiko (tj. večino molka, gr. *sigê*); Vzhod želi dojeti resničnost iz paradoksa. Klasičen primer je oko: »Gleda tako, da ne gleda samega sebe.« Ne-gledanje sebe je pogoj za gledanje drugega.

tna podlaga za svetopisemsko prvino meniške duhovnosti, pogoj za njeno uspešno rast.²⁴

***

Če nas zanima, kateri pojem se prepleta skozi vsa naša pravila, menim, da ga bomo odkrili v pojmu počitka (lat. *quies*, gr. *hesychía*) z njegovimi številnimi sinonimi;²⁵ ta pojem je bistvena prvina duhovnih tokov, ki jih imenujemo hesihazem.²⁶ Hesihazem je starejši od »Jezusove molitve« oz. »molitve Jezusu«²⁷ in doktrinalne sinteze Gregorja Palamasa (1296–1359); za prvotni, klasični hesihazem smemo reči, da se ujema z vzhodnim, predvsem eremitskim meništvom. Poglavitni vir zanj so nam *Apophthegmata patrum* (Izreki očetov puščavnikov),²⁸ dalje »Vitae patrum« (živahni opisi življenja puščavnikov), še bolj pa sinajski meniški avtorji iz 6. in 7. stol. (Janez Klimakos, Hezihij iz Batosa). Zato ni nič nenavadnega, če smo kartuzijani številna besedila iz tega izročila sprejeli v prenovljeno zbirko liturgičnih beril. Tudi zahodni menihi so prevzeli to vzhodno izročilo, ne da bi vezali *quies monastica* na puščavniško obliko življenja, saj spada v življenje slehernega meniha. Sv. Bruno v svojih pismih in Guigo v svojih *Consuetudines* zavestno povzemata hesihastično izročilo očetov puščavnikov.²⁹

---

24 Prim. Emmanuel von Severus, OSB, *Wort Gottes – Menschenwort; Das biblische Element monastischer Spiritualität*, v: *Analecta Cartusiana* 35, str. 17.

25 PK Index: *quies, contemplatio, pax, vocatio, propositum, solitudo ...*

26 Prim. geslo *Hésychasme*, v: *Dictionnaire de Spiritualité*, zvezek VII.

27 Prim. o njej K. Ware, *Moč imena*, dostopno na medmrežnem naslovu: <http://kud-logos.si/2011/11/24/moc-imena/>.

28 Prim. slov. prevod J. Hrovat, *Izreki svetih starcev*, Celje: Mohorjeva družba, 2002.

29 PK 3,1: »Ustanovitelji našega reda so šli za lučjo z vzhoda (lumen orientale).« Prim. Viljem Teodoriški: *Zlato pismo*, PL 184, 310 (tam se napačno pripisuje Guigu); prim. slov. prevod S. Capudra, *Zlato pismo kartuzijanom na Božji gori leta 1144*, Ljubljana: Družina, 2004.

*Hesychía*³⁰ označuje zunanje in notranje stanje počitka, molka, miru, umirjenosti in sproščenosti. Hesihastična duhovnost je v glavnem usmerjena h kontemplaciji. Popolnost vidi v ljubečem zedinjenju z Bogom v neprekinjeni molitvi, do katere pridemo po poti hesihije. Hesihazem ni v nasprotju s tradicionalnim naukom, po katerem je krščanska popolnost v ljubezni do Boga in do bližnjega, medtem ko so vse drugo le sredstva (čeprav je v praksi pogosto prišlo do napetosti, ki jih niso docela izravnala niti naša prenovljena *Pravila*).³¹ Hesihija ni sama sebi namen (kot na primer *apátheia*, »brezstrastje« pri stoikih, ali *ataraxía*, »nevznemirjenost« pri epikurejcih), temveč je vezana na izpolnjevanje zapovedi in askezo. Menihi vidijo v njej najboljšo telesno in duhovno pripravo na iskanje Boga in službo bližnjemu. Svoj počitek povezujejo z neko mero samote in molka navznoter in navzven. Naša *Pravila* vse to na kratko opišejo z nekaterimi klasičnimi izrazi, povzetimi iz tega izročila: »Ves naš trud in prizadevanje morata stremeti za tem, da v molku in samoti najdemo Boga. V samoti se namreč Bog in služabnik često pogovarjata kot prijatelja; v samoti se Božja beseda pogosto družī z zvesto dušo; v samoti se shajata Ženin in nevesta. V samoti se družī zemeljsko z nebeškim, človeško z Božjim. Romanje do tega studenca žive vode pa je večinoma dolgo in nas vodi po trdih in suhih potih.«³²

30 Samostalnik *hesychía* in glagol *hesycházo* prihajata najbrž od *hêsthai* (= sedeti); s tem bi bila v dobesednem sorodstvu z besedo *zazen* = sedeča meditacija. Pokorny (v delu *Indogermanisches ethymologisches Wörterbuch*) postavlja *hésychos* v zvezo s *sinere* = *lassen*, *Gelassenheit*; to pa sta klasična izraza iz nemške mistike, ki kar natančno zadeneta pomen hesihije. Starocerkvenoslovanski prevod za hesihijo je *bez-molvije*.

31 Prim. PK 4, 4; 6 (*passim*); toda v 1, 4: »... In uspeh tega bo, da bomo z Božjo pomočjo vse bolj rastle v Božji ljubezni, ki je cilj naših obljub in celotnega meniškega življenja in ki nas bo pripeljala do večnega zveličanja.«

32 Prim. PK 12, 1; drugače 4, 1 (= *Consuetudines* 14, 5): *Praecipue studium et propositum nostrum est silentio et solitudini cellae vacare*. Izraz na-

Očetje hesihasti uporabljajo brez razločka izraze »počitek«, »puščava« in »samota«. ³³ Po Justinijanovem zakoniku pomeni hesihast isto kot puščavnik ³⁴, četudi sta puščavnik, ki se za vedno zapre v celico (rekluz) in strogi samotar precej redka pojava, saj so menihi večinoma živeli v skupnostih. Nekateri so se ukvarjali celo z dušnim pastirstvom v obliki dopisovanja in duhovnih pogovorov (*gérontes*, starci), medtem ko naša *Pravila* prepovedujejo tudi tako zvrst duhovnega vodstva. ³⁵

Zunanji razlogi za hesihijo so relativni, najvažnejša je notranja hesihija. Njene oznake dajejo hesihazmu značilno podobo in se prepletajo tudi v naših *Pravilih*. To so *amerimnía*, evangeljska brezskrbnost, podana zlasti v govoru na gori (Mt 6, 25; Mr 4, 9; Lk 12, 22) ³⁶; dalje *népsis* (treznost) ali tudi *proseuché* (molitev), kar lahko prevedemo kot »budnost srca« ³⁷, nazadnje pa še »spomin na Boga« ³⁸ ali neprekinjena molitev. Janez Klimakos piše o tem: »Hesihija je neprekinjeno češčenje v Božji navzočnosti. Spomin na Jezusa pridruži svojemu dihanju, pa boš spoznal koristnost

---

jdemo že pri očetih hesihazma, kjer pa se glasi: *Theôi mónoi scholásai* ali *Deo soli vacare in solitudine*, prim. Dorotej iz Gaze, *Instructiones* I, 15. To izpuščanje se je v zgodovini našega reda vedno znova maščevalo, četudi smo v teoriji vedeli, za kaj gre ...

- 33 Prim. klasični obrazec: »Arzenij, beži, molči in miruj (*hesýchaze*)!« PG 65, 88 bc.
- 34 Od 5. in 6. stol. vzgajajo bodočega puščavnika v cenobitskem samostanu, nato pa dobi celico znotraj ali v bližini samostana, ki ga imenujejo lavra.
- 35 PK 6, 11: »Tudi kakega duhovnega vodstva se prek pisem nikar ne lotevajmo in nihče izmed naših naj ne pridiga javno. Če ljudem ne bo v spodbudo naš molk, jim bo še mnogo manj naše govorjenje.« PK 3, 9; 4, 9; 5, 1; 6, 13; 34, 4.
- 36 Prim. Janez Klimakos PG 88, 1109: Gre vse do odstranitve misli, grško *apóthesis noemáton*.
- 37 Prim. PG 93, 1480 (Hezihij iz Batosa, *De temperantia et virtute. Centuria prima*): *népsis* – treznost, čuječnost, pazljivost; zavedanje.
- 38 Grško *mnéme tou Theou*.

hesihije.«³⁹ Hesihija je obenem podnebje za notranjo molitev in njen izliv. Obstaja namreč le kot pogoj za molitev in kontemplacijo in se po njej uresničuje.

Jedro te duhovnosti je aktualno za slehernega človeka. Danes bi rekli, da je hesihast meditativno bitje. Kartuzija daje poklicanemu posebno ugodne možnosti za meditativno življenje, ki pa niso ravno lahke in brez nevarnosti. Z Janezom Zlatoustim lahko rečemo: »Puščava je mati hesihije.«⁴⁰

V puščavskem okolju so se odvijala najpomembnejša obdobja Izraelove zgodovine: tu je nastajalo zavezno Božje ljudstvo, ustvarjeno tako rekoč iz nič – dokaz Jahvejeve iskrene ljubezni, dokaz njegovega igrivega ravnanja. Puščava je okolje, v katerem Bog pripravlja presenečenja, rešitve in odrešenje; okolje, v katerem je Božje ljudstvo živelo iz rok v usta, romalo od izvira do izvira in bilo prisiljeno omejevati potrebe na meje za življenje najnujnejših stvari. Je pa tudi kraj skušnjave, očiščevanja in preizkušnje. Zato puščava Izraelu in Cerkvi pomeni simbol odrešitve. Meniška pravila vidijo v puščavi neko obliko hoje za Kristusom; kartuzijani smo si jo izbrali za obliko življenja.

***

»S tem namreč, da smo šli v samoto, se družini človeštva nismo povsem odtegnili. Predanost Bogu v samoti je tista vloga, ki jo imamo v Cerkvi, kjer je vidno naravnano k nevidnemu, dejavnost k premišljevanju.«⁴¹ Ali krajše: svojo

---

39 Janez Klimakos, *Scala Paradisi (Rajska lestev)* xxvii, v: PG 88, 1112 C. To in temu podobna besedila so v poznem hesihazmu postala šolska: v njih se vidi povezava »Jezusove molitve« oziroma « molitve Jezusu » z dihanjem.

40 Janez Hrizostom, *Hom. in Math. (Homilije k Matejevem evangeliju)* L. et LL, v: PG 58, 503–504; prim. PK Index, s. v. *Solitudo*.

41 PK 34, 1.

»samoto« moramo živeti »v solidarnosti«. ⁴² Kot vse človeške vrednote je tudi samota večpomenska, saj je lahko beg pred odgovornostjo, zapiranje vase in osama. Kot pozitivna vrednota pa temelji na enkratnosti osebe in jo usposablja za srečanje z drugimi. In tudi obratno: čut za življenje v skupnosti daje samoti rodovitnost. ⁴³ Dolgotrajna izkušnja kaže, da sta za kartuzijanski poklic potrebna oba tečaja. Samota je lahko že neka oblika osebnega razmerja, kadar izvira iz solidarnosti, iz živega sobivanja z drugim. Le tako umevana samota lahko izraža eremitsko duhovnost. Merilo zanjo je sam Kristus, ⁴⁴ ki je z lastnim življenjem uresničil samoto v solidarnosti: »V svojo lastnino je prišel, a njegovi ga niso sprejeli« (prim. Jn 1, 11). Vse njegovo življenje, od rojstva do smrti na križu in misterija velike sobote, dokazuje resničnost te besede, ki korenini v samoizničenju, kenozu Božjega Sinu. Ta samota vse do zapuščenosti od Boga pa je bila skrajna solidarnost: »Da, Bog je v Kristusu svet spravil s seboj ... (Bog) je iz njega, ki ni poznal greha, za nas napravil greh, da bi mi v njem postali Božja pravičnost« (2 Kor 5, 17–21; Rim 5, 1–11). S samotarskim življenjem na poseben način stopamo po Jezusovih sledeh v njegovo samoto in solidarnost. Puščava je tako simbol negativne teologije; je izkušnja kenoze, samoizničenja vse do izkustva odsotnega Boga; je živo sobivanje z ljudmi v preizkušnji, trpljenju, bolezni in smrti. Da pa bi videli smisel take eksistence, moramo verovati, da smo člani Kristusovega skrivnostnega telesa.

Puščavska izkušnja je aktualna za vsakogar, ki veruje: »Kdor zadene ob dno svoje osebe, ta naj bo pripravljen na srečanje s svojo slabotnostjo in ranljivostjo, nemočjo in omejenostjo. Tu se utegne začeti puščava kot življenjska

---

42 M. Niggemeyer, v: *Christ in der Gegenwart*, 11 (1982) 93; Separat v: *Kath. Bildung*, nav. po *Christ in der Gegenwart* 4 (1982), str. 29.

43 PK 8,3: ».... Sposobni naj bodo (novinci) za samotarsko in za skupno življenje.«

44 PK 2, 9–10; 1, 1; 7, 1; 28, 5..., Index, s. v. *Christus*.

oblika, saj se v tej izkušnji skriva jedro puščavništva: Bog odkrije v človeku tisto stično točko, na kateri želi ustvarjalno delovati. Srce je treba pretrgati, da bi mogla vanj vdreti milost (Ps 51, 19). Ta vdor pa zahteva predhodni zlom lastnega jaza, boleči začetek nečesa novega. V prisposodbi bi dejali, da se s tem razbijejo merila ‚zidanih mest‘ in ‚obdelane zemlje‘, kajti poslej človek ni več zmožen z načrtovanjem in preračunavanjem še kaj spraviti pod svoje gospodstvo. Eremitska duhovnost je zato nekakšna ‚duhovnost na ničli‘; skoznjo se spušča verujoči v skrajno izničenje, v katero je šel pred njim Kristus.«⁴⁵

Kjer hesihast, kartuzijan ali meditavec niso vključeni v liturgično življenje cerkvenega občestva in se brez potrebe izmikajo zakonu dela, tam zmanjka njihovi duhovnosti prožnost, ki se poraja iz napetosti med tema dvema poloma stvarne eksistence človeka in vernika. Njihovo molitveno življenje in solidarnost s svetom postaneta dvomljiva ter izgubljata pričevalskost. Pregrada med pristno samoto v solidarnosti ter individualizmom ali tudi dobronamernim iskanjem samega sebe je pogosto tanka: je skrita in nevarna skušnjava v našem kartuzijanskem življenju.

***

Meniško delo je imelo poleg drugih učinkov tudi civilizatorsko, kulturno vlogo, saj je v dobršni meri preželo Evropo, če je ni celo (iz)oblikovalo. Kljub temu pa nam mora biti jasno, da je med meništvom in kulturo vseskozi obstajala napetost. Ta je segala od popolnega odklanjanja kulture, kakršnega srečamo pri tistih menihih, ki so zavračali celo obleko in kuhano hrano, pa vse do Clunyja in njegovih poganjkov, pri katerih je kulturna stran vseh meniških dejavnosti postala skorajda sama sebi namen. Najgloblji vzroki teh napetosti se skrivajo v nauku sv. Pavla o nespameti križa, pa tudi v ne-

---

45 M. Niggemeyer, *Wüste – Landschaft und Lebensform*.

gativni teologiji in poti očiščevanja, ki jo v tej ali oni obliki najdemo v vsakem mističnem nauku. Vsi trije vzroki vodijo k neki bolj ali manj radikalni notranji ali zunanji drži, ki odklanja podobe (ikonoklazem), s tem pa tudi h kritičnemu razmerju do kulture in civilizacije. Vendar se hočeš nočeš tudi ta drža »izrazi«, iz česar nato zopet nastajajo posebni, meniški slogi ...

Na opisane težnje gledamo menihi v konkretnem življenju večinoma iz zornega kota meniškega uboštva. Vsa reformna gibanja 11. stol. so spet naložila menihom preprosto ročno delo v duhu prvotne benediktinske zamisli »Moli in delaj« (*ora et labora*). Naš red v tem okviru ni vztrajal le zato, ker je bil številčno premajhen, da bi lahko bil nosilec pomembne kulturne dejavnosti, marveč tudi zato, ker je puščavniška duhovnost in z njo povezana zunanja oblika kartuzije – majhne skupnosti, omejena posest, malo skupnega dela, prepoved popotovanja in pobiranja miloščine – vse do danes v teoriji in praksi preprečevala tak razvoj. Vendar je treba priznati: kdor hoče biti zvest takšnemu idealu, se znajde v precepu. Tehnični napredek, gospodarski in družbeni razvoj na eni strani ter nujnost, da si samostanska skupnost oblikuje življenje v danih zgodovinskih okoliščinah, na drugi strani, so dejstva, ki jih ni vedno lahko usklajevati s tradicionalnim meniškim slogom. Tudi naš red ni našel povsem zadovoljive rešitve. Načelno pa lahko rečemo: ali bom kot menih uskladal delo in molitev, ni toliko odvisno od vrste dela in delovnih razmer kolikor od osebnega stališča do Boga, sočloveka, dela, orodja, snovi in stvarstva sploh.⁴⁶ Enako kot *Pravilo* sv. Benedikta skušajo tudi naša

---

46 PK 29, 15: »Raznih vozil, strojev in orodja ne kupujmo prej, dokler se nismo prepričali, da so res potrebni in koristni, zlasti še za brate, katerim naj olajšajo delo in jim pomagajo k večji zbranosti v samoti.«
PK 29, 16: »Zgradbe naših samostanov naj bodo takšne, da bodo v vsakem pogledu primerne načinu našega življenja, predvsem pa čimbolj preproste. Nikakor ni treba, da zbudijo občudovanje v

Pravila gledati na delo kot na podaljšano liturgijo in kult, kjer morajo biti vsi odnosi prežeti s spoštljivostjo.⁴⁷

***

Hesihastično umevanje kontemplacije (mirovanje, tiho sedenje v celici) je v tesni zvezi s kartuzijanskim umevanjem stanovitnosti. Obe nasprotujeta današnji porabniški družbi, ki ji grozi nevarnost, da bi ocenjevala človeka samo po njegovi produktivnosti. Bolezen, starost in smrt postajajo v njej tabu, namesto da bi bile priložnost za uvajanje v kontemplativno razsežnost človeškega bivanja, ki daje prednost igrivo-ustvarjalnemu smislu (otročnosti) pred neposredno koristnostjo. Mogoče celo obstaja globoka povezanost med razvrednotenjem in tabuiziranjem te kontemplativne razsežnosti ter razširjenostjo raznih prisil, ki mučijo sodobnike: menadžerska bolezen, stres, nasilnost, nečloveške delovne razmere itn.

Kartuzijan – Kristusov jetnik – se želi z vsem svojim življenjem približati tudi tem ljudem in jim kazati živo pot v svobodo.

---

umetnostnem pogledu. Očitujejo naj predvsem duha evangeljskega uboštva.«

47 RB 31, 10: »Na vse samostansko posodje in orodje ter imetje naj (oskrbnik) gleda kakor na posvečene oltarne posode.«

PK 11, 3: »Ko bratje opravljajo vsakdanja hišna opravila, posnemajo s tem Jezusovo skrito življenje v Nazaretu. S svojim delom hvalijo Gospoda, ko posvečujejo svet v slavo Stvarniku, usmerjajoč naravne stvari v službo kontemplativnega življenja. Ko pa ob določenih urah v samoti molijo in ko se udeležujejo Božje službe, se docela posvečujejo Bogu. Vsi prostori, kjer bratje stanujejo in delajo, morajo biti tako urejeni, da jih navajajo k duhovni zbranosti. Čeprav so opremljeni s potrebnimi in koristnimi rečmi, naj se izkazujejo kot resnično bivališče Boga, ne pa kot svetne zgradbe.«

PK 34, 5 (čaščenje v duhu in resnici s počitkom v celici in z delom).

K slovenskemu prevodu antologije kartuzijanske duhovnosti

Pričujoče delo je vzbrstelo jeseni leta 2009. Tedanji pleterški prior mi je naročil, naj prevzamem zamisel italijanske knjižne izdaje *UN ITINERARIO DI CONTEMPLAZIONE: antologia di autori certosini*. Cinisello Balsamo (Milano): Edizioni Paoline, 1986, in njenega španskega prevoda *ANTOLOGÍA DE AUTORES CARTUJANOS – Itinerario de contemplación – por un Cartujo*, Burgos: Monte Carmelo, 2008 (Sabiduría de la Cartuja), vendar naj prevajam na osnovi izvirnih besedil, v kolikor so razpoložljiva. Izkazalo se je, da je – s pomočjo knjižnic v dveh bratskih kartuzijah – mogoče v izvirniku najti praktično vse odlomke, ki so zbrani v antologiji italijanskih prirediteljev.

Pri prevajanju sem kmalu opazil, da obstajajo znatna izpuščanja besedila tam, kjer se je sestavljalcem italijanske izdaje to izpuščanje zdelo primerno. Tega načela sem se držal tudi sam, vendar s pomembno dopolnitvijo: izbrana besedila naj bi bila zaokrožena tako, da se ohranja miselni tok znotraj danega sobesedila. Zato je pričujoča antologija, v kateri so skoraj vsa izbrana besedila prvič objavljena v slovenskem jeziku, nekoliko obsežnejša od italijanske oziroma španske (prim. seznam virov in splošno kazalo). Vsak odlomek je naslovljen s témo besedila. Odlomki so razporejeni z oštevilčenjem, ki omogoča boljše preglednost celote. Povezanost med posameznimi avtorji v zaporedju besedil ni dosledna, ampak so besedila znotraj posameznih odsekov in poglavij urejena po časovnem zaporedju. Raba velikih začetnic zaimkov, pridevnikov in samostalnikov, ki se našajajo na Boga, ni dosledna: deloma se ravna po različni

ortografiji avtorjev, deloma pa je v prevodu uporabljena zaradi boljše razumljivosti.

Opombe na dnu strani so skoraj v celoti moje delo, opustil pa sem marsikatero znanstveno-kritično ali zgodovinsko opombo bogate italijanske izdaje. Izpuščeno besedilo znotraj prevedenega odlomka ali opombe je označeno s [...].

***

Italijanska antologija kartuzijanske duhovnosti se je rodila iz želje počastiti spomin na devetstoletnico utemeljitve kartuzijanskega reda (1084–1984), slovenska pa izhaja v letu, ko se kartuzijani spominjamo petstote obletnice kanonizacije našega ustanovitelja, sv. Bruna (pribl. 1030–1101). V njej so zajeti odlomki kartuzijanskih spisov, ki so se nabrali v teku devetih stoletij zgodovine. Sestavjalci antologije v uvodu k svoji izdaji⁴⁸ poudarjajo, da so omejili izbor na že objavljena dela kartuzijanskih piscev, ki jih je bilo mogoče brez težav poiskati in uporabiti. Pri sestavljanju antologije jih je vodil namen ne samo objaviti zbirko besedil, ampak tudi ponuditi bralcem pristen, četudi skromen pripomoček za molitev. Zato so pri izbiranju odlomkov kot poglavitni, čeprav ne izključni kriterij imeli pred očmi naslednje načelo: izbrati tiste strani, ki imajo večjo duhovno vrednost in bolj neposredno usmerjajo pogled bralca k skrivnosti Boga.⁴⁹ Glede na ta duhovni smoter so različna kartuzijanska besedila povezali z ozirom na njihovo tematiko in jih razpostavili vzdolž „poti“⁵⁰, ki naj ima za cilj kontemplacijo, zedinjenje z Bogom.

Téma *duhovne lestvice* ali *popotovanja k Bogu* je, kot

---

48 V nadaljevanju povzemam osnovne misli tega uvoda.

49 Kartuzijanska redovna Pravila (*Statuta Ordinis Cartusiensis*) menihu svetujejo: ...*Modro izbrano branje daje duši več moči ter postavlja temelje za kontemplacijo nebeških resničnosti ...* (St 5, 2).

50 Izv.: *itinerario*, iz lat. *itinerarium*. Izraz prevajam kot (notranja) „pot“ ali „popotovanje“ (k Bogu).

poudarja že uvod p. Janeza Hollensteina, tradicionalna sestavina meniške in nasploh duhovne književnosti – od spisov sv. Janeza Klimaka in sv. Bonaventure vse do spisov sv. Janeza od Križa in sv. Terezije Ávilske.⁵¹ Tudi nekateri kartuzijani so v teku devetstoletne zgodovine svojega Reda sestavili podobne spise, začenši z „lestvico“ sv. Bruna (glej spodaj, pogl. VI) in Gviga II., ki uvajata antologijo. Tudi s tega vidika se pričujoča zbirka vključuje v meniško in kartuzijansko književno izročilo.

Vendar izkazuje naše *popotovanje* nekatere svojske značilnosti. Predvsem ga oblikujejo raznovrstni avtorji, ki izhajajo iz različnih časov in narodov in so potemtakem živeli svoj kontemplativni poklic z raznimi odtenki, izvira-jočimi bodisi iz osebne karizme in temperamenta ali pa iz zgodovinskega trenutka. To daje antologiji opazno pestrost, mnoštvo zornih kotov in vidikov pri obravnavanju iste tematike; to bo po našem mnenju bralca le obogatilo. Vsi ti menihi so namreč živeli isto poklicanost, vse je privlačil isti ideal – iskanje Boga v samoti, zato je kljub raznovrstnosti mogoče vdihavati isto duhovno ozračje vzdolž celotnega popotovanja, ki tako kljub pestrosti ostaja enotno. Še ena posebnost antologije, ki pa gotovo ni novost: pri izbiranju „etap“ popotovanja v njej niso poudarjene zgolj kreposti, ki so po tradiciji potrebne za dosego zedinjenja z Bogom, temveč tudi sredstva (*Marija, Jezus Kristus, njegovo trpljenje, njegovo Srce, evharistija*), ki nam jih je Bog v okviru svojega odrešenjskega načrta dal na razpolago, da bi to zedinjenje

---

51 Prim.: Sv. Janez Klimak, *Scala Paradisi*. PG 88, 631-1164; Sv. Bonaventura, *Itinerarium mentis ad Deum*. - *Opera omnia, Quaracchi 1891, t. 5, str. 296-313* (prim. slov. prevod S. Novaka, *Potovanje duše k Bogu*, Ljubljana: Brat Frančišek 1999; Sv. Janez od Križa, *Vzpon na goro Karmel. Temna noč*, pogl. 17 - 20; Sv. Terezija Jezusova (= Terezija Ávilska), *Pot popolnosti. Notranji grad* (vsa ta dela so dostopna v slov. prevodih B. Cigoj-Leben in S. Majcna, Ljubljana: Družina in Samostan Karmeličank Sora).

dosegli. To ne pomeni, da je kontemplacija nekaj lahkega, skorajda „avtomatičnega“, in da kreposti niso pomembne, vendar taka izbira hoče poudariti, da je zedinjenje z Bogom – onkraj našega slehernega prizadevanja – čisti dar njegovega usmiljenja.

***

Uvodno besedilo antologije torej predstavlja *Scala claustralium* (*Scala Paradisi*) Gviga II. Spis je dosegel čast, da so ga pripisovali sv. Bernardu in celo sv. Avguštinu. To delce v jasni in sintetični obliki izpostavi četverico duhovnih stopenj, ki „dvigajo kontemplativno dušo z zemlje v nebesa“ (prim. Pismo, 1).

Potem se prične pravo in zaresno popotovanje: *Počelo kontemplacije* (I. poglavje) je Bog sam; saj izhajamo iz Njega in njegovi ljubezni dolgujemo vse. K Njemu se moramo vrniti, ko se z daritvijo svojega srca spreobrnemo k njegovi ljubezni (II. poglavje).

Toda temu darovanjskemu gibanju nasprotuje greh, ki je globoko ranil našo dušo; zaradi njega iščemo srečo v posedovanju stvari (III. poglavje): to je *poglavitna ovira* za kontemplacijo.

Da bi jo premagali, moramo pridobiti *pogoje za notranjo osvoboditev* od samih sebe in od stvari. Z drugimi besedami: potrebujemo očiščevanje srca (IV. poglavje), ki naj uvaja dušo v globinsko samoto in tišino (V. poglavje); njun sad bo sta ponižnost in prepuščanje dejavnosti Bogu (VI. poglavje).

Zdaj smo prišli do točke, ko smo sposobni *uporabiti sredstva*, ki nam jih Bog sam daje, da bi se lahko *vrnili k Njemu*. Predvsem je to molitev, ki izvira iz ponižnosti (VII. poglavje) in omogoča, da deluje v nas Sveti Duh; *Duh podpira našo slabotnost; kaj naj bi namreč prosili, kakor je treba, ne vemo, temveč sam Duh prosi za nas z neizrekljivimi vzdihljaji* (Rim 8, 26). S svojim delovanjem nas namreč Sveti Duh

preoblikuje k podobnosti Sinu. Privilegirano sredstvo za takšno preoblikovanje je Marija (VIII. poglavje), služabnica Svetega Duha. Njena osnovna poklicanost je namreč ta, da po delovanju Svetega Duha v dušah rojeva dele mističnega Telesa učlovečene Besede, ki je edina Pot, po kateri pridemo k Očetu (IX. poglavje). Naša zedinjenost z Jezusom pa se ne sme omejevati samo na posnemanje, temveč mora postajati življenjsko občestvo; slednje se uresničuje v zakramentih, zlasti v evharistiji (x. poglavje).

V evharistiji, spominskem obredu Kristusove pashe, postajamo prilika Ljubezni in smo zanjo sposobni; s tem pa dosegamo svoj *cilj*: zedinjenost – v Ljubezni – z brati (XI. poglavje) in z Bogom (XII. poglavje). *Bog je namreč ljubezen; in kdor ostane v ljubezni, ostane v Bogu in Bog ostane v njem (1 Jn 4, 16).*

Ta pogled na potek kontemplativnega popotovanja očitno nima nikakršnega izključujočega namena; vsaka duša ima namreč svojo lastno pot, ki jo vodi k zedinjenju z Bogom. Hoče zarisati samo neko sled, eno izmed številnih možnosti, da pridemo na cilj slehernega krščanskega življenja – do zrenja Boga *iz obličja v obličje (prim. 1 Kor 13, 12).*

Na koncu antologije je dodana vrsta zgoščenih biografskih oznak – duhovnih likov avtorjev, katerih spisi so vključeni v izbor; bralcu naj pomagajo k poznavanju duhovnega in zgodovinskega okolja, iz katerega prihajajo besedila, hkrati pa naj bodo tudi kratek zgodovinski očrt dolge življenjske poti kartuzijanskega Reda.

Pričujoča antologija je namenjena vsem vrstam bralcev: duhovnikom, redovnikom in laikom, kajti pot kontemplacije je odprta za vse – *in povečini prejemajo ta dar tudi tisti kristjani, ki sicer hrepenijo po njem, so pa po svojem življenjskem stanu še vezani na pozemeljske dejavnosti.*⁵²

Kontemplacija ni nekak „zaprt vrt“, pridrzan za peščico

52 Sv. Gregor Veliki, *Homiliarum in Ezechielem, lib. II, hom. v.- PL 76, 996.*

uvedenih, temveč je določenost slehernega človeka, ki mora in more stremeti k zedinjenju z Bogom, pri čemer uporablja darove, ki nam jih je On dal v Jezusu Kristusu.

NA NOTRANJI POTI K BOGU

Antologija kartuzijanskih piscev

UVOD

Gvigo II.

Pismo o kontemplativnem življenju

1. Posvetilo

Brat Gvigo želi svojemu ljubemu bratu Gervaziju slast v Gospodu!

Ljubiti sem te dolžan, zato ker si me ti prvi začel ljubiti; in odpisati sem ti prisiljen, ker si me ti s svojim pismom prej povabil k pisanju. Namenil sem se torej, da ti posredujem nekaj misli o tem, kar sem dognal glede duhovnega urjenja menihov, da boš ti, ki si se teh stvari bolje naučil z izkušnjo kot pa jaz z razpravo, sodnik in ocenjevalec mojih misli. In po pravici ti kot prvemu ponujam te začetke svojega napora, da boš obiral prve sadove mladega nasada. Saj si me s pohvalno ukano iz ljubeznive samote¹ izmaknil tlaki faraonu ter me namestil v urejeno bojno vrsto. S tem si pametno vcepil na oljko vejo, spretno izrezano iz divjaka.

2. Štiri stopnje duhovnega življenja

Medtem ko sem se nekega dne ukvarjal s telesnim ročnim delom in začel premišljevat i o urjenju duhovnega človeka,

---

¹ Var. *delicata sollicitudine* – z ljubeznivo skrbnostjo.

so se mojemu premišljujočemu umu mahoma ponudile štiri stopnice, namreč: *branje (lectio)*, *premišljevanje (meditatio)*, *molitev (oratio)* in *motrenje (contemplatio)*. Te so »lestev za menihe«², po kateri se dvigajo v nebesa. Ima sicer malo stopnic, je pa neizmerno in neverjetno velika: njen spodnji del je naslonjen na zemljo, z zgornjim delom pa predira oblake in razmika nebeške skrivnosti. Kakor so te stopnice po imenu in številu različne, tako so po redu in pomenu različne. Kdor bo marljivo preučil njihova svojstva in naloge, nadalje to, kaj naredi z nami vsaka posebej, kako se med seboj razlikujejo in presegajo, bo imel spricho velike koristi in sladkosti za kratko in lahko delo ves napor, ki ga bo vložil.

Branje (lectio) je marljivo preučevanje Svetega pisma z napeto pazljivostjo uma. *Premišljevanje (meditatio)* je vneta dejavnost duha, ki pod vodstvom lastnega razuma preiskuje vsebino skrite resnice. *Molitev (oratio)* je predana naravnost srca k Bogu, z željo, da se odstrani zlo in pridobi dobro. *Motrenje (contemplatio)* je neko dviganje duha, vzpenjajočega se k Bogu, iznad sebe; okušanje radosti večne sladkosti.³ Zdaj ko smo določili opise štirih stopnic, nam preostane, da si ogledamo njihove vloge v zvezi z nami.

3. Kakšne so vloge omenjenih stopnic

Branje išče sladkost blaženega življenja; najde jo premišljevanje, zanjo prosi molitev, okuša jo motrenje.⁴

2 Izv.: *Haec est scala claustralium – To je lestev tistih, ki prebivajo v samostanu.*

3 Izv.: *Est autem lectio sedula scripturarum cum animi intentione inspectio. Meditatio est studiosa mentis actio, occultae veritatis notitiam ductu propriae rationis investigans. Oratio est devota cordis in Deum intentio pro malis removendis vel bonis adipiscendis. Contemplatio est mentis in Deum suspensae quaedam supra se elevatio, eternae dulcedinis gaudia degustans.*

4 Dod.: *Unde et ipse Dominus quaerite, inquit, et invenietis, pulsate et aperietur vobis. Quaerite legendo et invenietis meditando, pulsate orando et aperietur vobis contemplando. – Zato tudi sam Gospod pravi:*

Branje tako rekoč postavi pred usta močno hrano; pre-mišljevanje jo žveči in lomi; molitev pridobiva okusnost; motrenje pa je tista sladkost, ki razveseljuje in hrani. Branje tiči v skorji; premišljevanje v sredici; molitev v zaprošanju želje; motrenje v razveseljevanju pridobljene sladkosti. Da bo to bolj izrazito, pristavimo enega izmed mnogih zgledov.

4. Vloga branja

Pri branju slišim: »Blagor čistim v srcu, kajti Boga bodo gledali« (Mt 5, 8). Glej – kratka, toda sladka in mnogopomen-ska beseda, podana duši v hrano, kot da bi ji postregel z grozdom. Ko si ga duša skrbno ogleda, reče v sebi: »Tu je morebiti nekaj dobrega; povrnem se v svoje srce in po-skusim, če morda zmorem doumeti in najti to čistost. Saj je to dragocena in zaželena vrednota: njenim posestnikom se obeta blagor; njej je obljubljeno gledanje Boga, kar je večno življenje; njo hvalijo tako številna pričevanja Svetega pisma.« V želji torej, da si to popolneje razloži, začne žvečiti in trgati ta grozd, ga tako rekoč dne v stiskalnico, medtem ko spodbuja razum k preiskovanju, kakšna je ta tako dra-gocena čistost in kako si jo je mogoče pridobiti.

5. Vloga premišljevanja

Zdaj pride na vrsto prizadevno premišljevanje; ne ostaja zunaj, ne drži se površine; zakorači navzgor, prodira v no-tranjost, preiskuje posamič. Pazljivo premisli, kako da ni rečeno: »Blagor čistim na telesu,« temveč: »Blagor čistim v srcu.« Kajti ni dovolj, da imaš nedolžne roke, neomadeže-vane od zlega dejanja, če pa nisi očiščen pokvarjenih misli v duhu. To potrjuje z avtoriteto prerok, ko pravi: »Kdo pojde na goro Gospodovo, kdo bo stal na njegovem svetem kraju?

Iščite in boste našli, trkajte in se vam bo odprlo. Iščite z branjem in boste našli z premišljevanjem; trkajte z molitvijo in se vam bo odprlo z motrenjem.

Kdor je nedolžnih rok in čistega srca« (Ps 23, 3-4 vg). Prav tako premisli, kako zelo si isti prerok želi te čistosti srca, ko moli: »Čisto srce mi ustvari, o Bog!« (Ps 50, 10 vg). Pa spet: »Da sem nameraval hudobijo v svojem srcu, bi me Gospod ne bil uslišal« (Ps 65, 18 vg). Razmisli, kako skrbno je blaženi Job varoval to čistost, ko je govoril: »Zavezo sem sklenil s svojimi očmi, da ne bom gledal po devici« (Job 31, 1). Glej, kako se je krotil sveti mož, ki je zapiral svoje oči, da ne bi videl nečimrnosti (prim. Ps 118, 37 vg), da ne bi morda neprevidno pogledal tisto, kar bi si pozneje nehote zaželel. Potem ko je pretaknil ta in podobna rekla o čistosti srca, začne razmišljati o nagradi: kako slavno in razveseljivo bi bilo gledati zaželeno obličje Gospoda, »ki je lepše od človeških sinov« (Ps 44, 3 vg); obličje, ki ni več zavrženo in prezirano ter nima več podobe, v katero ga je oblekla njegova mati, temveč je odeto v oblačilo nesmrtnosti in kronano z diademom, s katerim ga je okronal njegov Oče na dan vstajenja in slave, »na dan, ki ga je naredil Gospod« (Ps 117, 24 vg). Razmisli, da bo v tem gledanju ona nasičenost, o kateri izjavlja prerok: »Jaz pa bom nasičen, ko se prikaže tvoja slava« (Ps 16, 15 vg). Vidiš, koliko tekočine je iztisnil iz neznatnega grozda, kakšen ogenj je vzplamtel iz iskric; kako se je raztegnil na nakovalu premišljevanja ta skromni zgnetek: »Blagor čistim v srcu, kajti Boga bodo gledali.« A koliko bolj bi se še raztegnil, če bi se ga lotil kakšen izvedenec? Čutim, da je vodnjak globok, jaz pa da sem še neizveden novinec, ki je komajda nekaj načrpal. Duša, vneta s temi baklami, razvneti s temi željami, zlomi alabastrno posodico in začenja okušati – ne samo z okusom, ampak tako rekoč z vohom nosnic – nežni vonj mazila. Iz tega izvaja, kako sladko bi bilo z izkušnjo začutiti to čistost, ko je že spoznala, da je premišljevanje o njej tako prijetno. A kaj naj stori? Žari od hrepenenja po njej, vendar ne najde pri sebi sredstva, kako bi jo dosegla.

---

5 Var. *speciosum* – lepši.

Bolj ko jo išče, bolj je žejna. Medtem ko dodaja premišljevanje, dodaja tudi bolečino, ker ne občuti sladkosti, za katero premišljevanje pokaže, da se skriva v čistosti srca, a je ne podaja. Ne z branjem ne s premišljevanjem namreč ne prideš do občutenja te sladkosti, če ti ne bo dano od zgoraj. Branje in premišljevanje je namreč skupna stvar tako dobrim kot hudobnim. Celo poganski filozofi so pod vodstvom razuma odkrili, v čem obstaja povzetek resničnega dobrega. »Čprav so namreč Boga spoznali, ga niso kot Boga slavili« (Rim 1, 21) ter so v predrznem zaupanju v svoje moči govorili: »S svojim jezikom smo močni, naše ustnice so od nas« (Ps 11, 5 vg); zato niso zaslužili, da bi prejeli to, kar so mogli videti. »V svojih mislih so postali prazni« (Rim 1, 21). »Izčrpala se je vsa njihova modrost« (Ps 106, 27 vg), ki jim jo je pridobil študij človeške vede, ne pa Duh modrosti, ki edini daje pravo modrost, to je – okusno modrost. Ta modrost razveseljuje in krepi dušo, v kateri biva, in to z neprecenljivo okusnostjo; in o njej je rečeno: »Modrost ne prihaja v zlobno dušo« (prim. Mdr 1, 4). Ta modrost izvira edino iz Boga. In kakor je Gospod zaupal službo krščevanja mnogim, samo sebi pa je pridržal moč in oblast odpuščanja grehov pri krstu – tako da je Janez, namesto imena, razločno⁶ dejal o njem: »Ta je tisti, ki krščuje« (Jn 1, 33) –, tako moremo reči o njem tudi mi: ta je tisti, ki daje okusnost modrosti ter napravlja vednost duše okusno. Govorica je dana vsem, malokaterim pa je dana umska modrost, ki jo razdeljuje Gospod – komur hoče in kadar hoče.

6. Vloga molitve

Duša potemtakem vidi, da sama po sebi ne more doseči zaželene sladkosti spoznanja in izkušnje. Kolikor bolj sestopa v globino srca, toliko bolj se Bog odmika. Zato se poniža in zateče k molitvi z besedami: »Gospod, tebe morejo gledati

---

6 Izv.: *antonomastice et discretive*

samo čista srca; raziskujem z branjem in premišljevanjem, kaj je in kako se doseže prava čistost srca, da bi te s pomočjo nje vsaj malo spoznala. Iskala sem tvoje obličje, Gospod, tvoje obličje sem iskala, dolgo sem premišljevala v svojem srcu; in med premišljevanjem se je razmahnil ogenj in hrepenenje, da bi te temeljiteje spoznala. Medtem ko mi lomiš kruh Svetega pisma, se mi daješ spoznati pri lomljenju kruha (prim. Lk 24, 30.31.35); in kolikor bolj te poznam, toliko bolj te želim spoznati – nič več v skorji črke, temveč v smislu izkušnje. In tega ne prosim, Gospod, zaradi svoje zasluge, pač pa zavoljo tvojega usmiljenja. Priznavam namreč, da sem nevredna grešnica; pa saj tudi psički jedo od drobtinic, ki padajo z mize njihovih gospodarjev (prim. Mt 15, 27). Daj mi torej, Gospod, predujem bodoče dediščine, vsaj kapljo nebeškega dežja, s katero si bom ohladila žejo, kajti gorim od ljubezni.«

7. Učinki motrenja

S temi in podobnimi ognjevitimi vzkliki razvnama svoje hrepenenje. Tako kaže svoj uspeh.⁷ S temi očarljivostmi skuša priklicati svojega ženina. Gospod pa, ki s svojimi očmi pogleduje na pravične in s svojimi ušesi ne le prisluhne njihovim prošnjam, temveč posega vanje, ne bo čakal, da ona konča svoj nagovor, temveč bo kar na sredi prekinil potek molitve, se naglo vmešal ter hitro prihitel naproti hrepeniški duši, oblit z roso nebeške sladkosti, pomaziljen z žlahtnimi mazili. Utrujeno dušo osveži, lačno nasiti, suho napoji, omogoči ji pozabiti vse zemeljske stvari; poživi jo s tem, da jo na čudovit način omrtvi, tako da pozabi še nase – in strezni jo s tem, da jo opijani. In kakor je pri nekaterih mesenih opravih duša tako zelo zvezana z meseno poželjivostjo, da izgubi sleherno rabo razuma in da človek skoraj v celoti postane mesen, tako je v nasprotnem primeru: pri tem

---

7 Var. *suum affectum* – svoje duševno stanje, nagnjenje.

vrhunskem motrenju duša tako preseže in posrka mesene vzgibe, da meso v ničemer ne oporeka duhu in da človek skoraj v celoti postane duhoven.

8. Znaki prihajajoče milosti

O Gospod, kako pa naj izvemo, kdaj boš to storil – in kakšno bo znamenje tvojega prihoda? Mar so vzdihni in solze glasniki in priče te tolažbe in tega veselja? Če je tako, potem je to neka nova antifraza in neko nenavadno označevanje. Kakšna je namreč zveza med tolažbo in vzdihni, med veseljem in solzami – če jih seveda smemo imenovati *solze*, ne pa rajši in bolje *prekipevajoče izobilje notranje rose, vlite od zgoraj*, ki naj označi izpiranje notranjega ter očiščenje zunanjega jaza.⁸ Kakor se pri krščevanju deteta z zunanjim oblikovanjem oblikuje in naznačuje oblikvanje notranjega človeka, tako se tukaj ravno nasprotno iz notranjega obliva poraja zunanje očiščenje. O srečne solze, s katerimi se očiščujejo notranji madeži, s katerimi se pogasijo grešni požari! *Blagor vam, ki tako žalujete, kajti smejali se boste!* (*prim. Lk 6, 21*). V teh solzah spoznavaj, duša, svojega ženina, objemaj zaželenega; zdaj se opijaj v deročem potoku slasti, sesaj na prsih tolažbe mleko in med. Vzdihni in solze – to so čudovita drobna darila in tolažbe, ki ti jih prinaša in znaša tvoj ženin. S temi solzami ti prinaša polno mero pijače. Te solze naj ti bodo kruh podnevi in ponoči – kruh zato, da utrjuje človekovo srce – in slajše od medu in satovja. O Gospod Jezus, če so tako sladke že tiste solze, ki jih zbuja spomin nate in hrepenenje po tebi – kako sladko bo šele veselje, ki ga bo vsebovalo jasno gledanje tebe? Če je že tako sladko jokati po tebi – kako sladko bo šele veseliti se ob tebi! Toda kaj prinašamo v javnost takšne tajne pogovore? Čemu skušamo z navadnimi besedami izraziti neizrekljive nagibe? Neiz-

---

8 Db. *ad interioris ablutionis indicium, exterioris hominis purgamentum* – kot znak notranjega izpiranja, očiščenje zunanjega človeka.

vedeni ne bodo umeli takih reči; saj bi jih razločneje brali v knjigi izkušnje, kjer poučuje Maziljenje sólo. Sicer pa zunanja črka nič ne koristi bralcu; le malo okusno je branje zunanje črke, če razlaga ne zajema notranjega smisla iz srca.

9. *Kako se milost skrije*

O duša, na dolgo smo razpotegnili tole razpravljanje. Saj nam je bilo dobro, da smo tukaj ter s Petrom in z Janezom zremo Ženinovo slavo in dolgo ostanemo z njim, če bi on hotel, da naredimo – ne dva niti tri šotore, ampak enega, v katerem bi bili skupaj in se skupaj veselili. Toda Ženin že pravi: *Pusti me, kajti že se svita zora* (prim. 1 Mz 32, 26). Že si prejela, duša, luč milosti ter obisk, po katerem si hrepenela. Od Ženina si torej prejela blagoslov in omrtvičenje bedrnega živca in spremembo imena iz Jakoba v Izraela (prim. 1 Mz 32, 25-32). Zdaj pa se dolgo zaželeni, a hitro izginuli Ženin za nekaj časa umakne. Odtegne se glede na omenjeni obisk, glede na sladkost motrenja; ostaja pa navzoč glede na usmerjanje, glede na milost, glede na zedinjenje.

10. *Kako nam milost, za nekaj časa skrita, pripomore k dobremu*

A nikar se ne boj, nevesta, ne obupuj; ne misli, da si prezirana, če ti Ženin za trenutek odtegne svoj obraz. Vse to ti pripomore k dobremu; tako od prihoda kot od odhoda imaš dobiček. Tebi v prid prihaja, tebi v prid tudi odhaja. Prihaja v tolažbo; odhaja v svarilo, da te veličina tolažbe ne prevzame; da ne bi začela prezirati tovarišic, če bi bil ženin vselej pri tebi; da ne bi navsezadnje pripisovala te tolažbe naravi, ne pa milosti. Ta milost se namreč dodeljuje, kadar in komur jo hoče dati Ženin; ne dobiš je v posest kot po dednem pravu. Ljudski pregovor pravi: Prevelika domačnost rodi prezir. Odhaja zato, da ne bi bil zaradi pretirane navzočnosti preziran; da bi bil, odsoten, bolj zaželen; da bi bil, zaželen,

strastneje iskan; da bi bil dolgo iskan in hvaležneje najden. Pa še to: če bi nikoli ne umanjalo te tolažbe, ki je z ozirom na prihodnje veličastvo, ki se bo razodelo v nas, zagonetna in delna, bi morda menili, da imamo tukaj trajno mesto, pa bi manj iskali prihodnjega. Zato da ne bi izgnanstva imeli za domovanje, predujma za celotno nagrado, ženin tu in tam prihaja, pa spet odhaja; zdaj prinaša tolažbo, zdaj spreminja celotno ležišče v bolniško posteljo. Malo časa nam dovoljuje okušati, kako je sladak, in še preden smo ga popolnoma začutili, se izmakne; in tako nas – tako rekoč z razprostrtimi krili vzletajoč nad nami – spodbuja k letenju, kot da bi dejal: Glejte, majčkeno ste okusili, kako sem sladak in prijeten; če pa se hočete popolnoma nasititi s to prijetnostjo, tecite za menoj v vonju mojih mazil; imejte srca naravnana kvišku – tja, kjer sem jaz na desnici Boga Očeta. Tam me boste videli, ne skozi zrcalo v uganki, temveč iz obličja v obličje – in popolnoma *se bo veselilo vaše srce in vašega veselja vam ne bo nihče vzel* (Jn 16, 22).

11. Kako previdno se mora vesti duša po obiskanju milosti

Toda pazi nase, nevesta. Kadar se Ženin oddalji, ne odide daleč. In če ga ti ne vidiš, te on vedno vidi. Poln je oči, spredaj in zadaj, nikjer se mu ne moreš skriti. Okoli tebe ima tudi svoje poslance – duhove, ki so silno občutljivi poročevalci –, ki naj gledajo, kako se vedeš v Ženinovi odsotnosti in te zatožijo pri njem, če bi pri tebi zaznali kakšne znake razuzdanosti ali norčavosti. Ljubosumen je ta Ženin. Če bi morda sprejela kakega drugega ljubimca, če bi si prizadevala ugajati komu drugemu, bo Ženin takoj odstopil od tebe in se pridružil drugim mladenkam. Izbirčen je ta Ženin, plemenit je, bogat je, *lepši od človeških sinov* (prim. Ps 44, 3 vg); in zato si izvoli samo lepo nevesto. Če zagleda na tebi madež ali gubo, takoj odvrne svoje oči, kajti ne more pre-

nesti nobenih nečistosti. Bodi torej čista, bodi sramežljiva in ponižna, da boš tako zaslužila prejeti pogostne obiske svojega Ženina.

Bojim se, da te je tale nagovor predolgo zadržal, toda k temu me je prisilila snov, rodovitna in obenem prijetna. Nisem je razvlekel sam od sebe, temveč me je nehote pritegnila njena prijetnost.

12. Povzetek navedenih misli

Da bodo potemtakem zgoraj razvite misli bolj pregledne in povezane v enoto, povzemimo vsebino prej povedanih besed. Tako kot je bilo spredaj označeno z izpostavljenimi zgledi, lahko vidiš, kako se zgoraj omenjene stopnje med seboj povezujejo; njihovo sosledje je tako časovno kot tudi vzročno. Najprej pride na vrsto *branje* kot nekak temelj; ko poda snov, nas napelje k *premišljevanju*. *Premišljevanje* pazljiveje preiskuje, kaj si je treba želeti; recimo, da koplje ter najde zaklad in ga pokaže. Ker pa ga samo ne more pridobiti, nas napelje k *molitvi*. *Molitev* se z vsemi močmi vzdigne k Bogu, proseč za prejem zaželenega zaklada – sladkosti *motrenja*. Ta pa s svojim prihodom poplača naprezanje prejšnjih treh, s tem da opijanja žejno dušo s prijetnim napojem nebeške rose. *Branje* je vaja v zvezi z zunanostjo; *premišljevanje* v zvezi z notranjim umevanjem; *molitev* v zvezi s hrepenenjem; *motrenje* pa je nad slehernim pojmovanjem. Prva stopnja je stvar začenjajočih, druga napredujočih, tretja gorečih, četrta blaženih.

13. Kako so navedene stopnje verižno povezane

Te stopnje so povezane v verigo in si z medsebojno pomočjo služijo tako, da predhodne brez naslednjih malo ali nič ne koristijo; naslednje pa je brez predhodnih mogoče pridobiti le redkokdaj ali nikoli. Kaj nam koristi, če porabljamo čas s trajnim branjem, pregledujemo življenja ter spise svetnikov,

če ne bomo z žvečenjem in premlevanjem izsesavali soka ter ga s prekvašenjem spravljali tja do srčike; to pa zato, da bi z njihovimi zgledi premišljevali, kakšno je naše stanje, in si prizadevali, da bi opravljali dela tistih, katerih dejanja želimo prebirati? Kako pa bomo to premišljevali ali kako naj se varujemo, da ne bi s premišljevanjem kakšnih lažnih ali praznih reči prekoračili mejá, ki so jih postavili sveti očetje, če ne bomo poprej glede tega poučeni, bodisi na podlagi branja ali poslušanja? Poslušanje namreč na neki način spada k branju; zato po navadi pravimo, da nismo prebrali samo tistih knjig, ki smo jih brali sebi ali drugim, temveč tudi one, katere smo poslušali pri učiteljih.

Po drugi strani pa – kaj koristi človeku, če s pomočjo premišljevanja uvidi, kaj je treba ukreniti, če se s pomočjo molitve in z Božjo milostjo ne okrepi, zato da bo to tudi zmožel? Saj velja: *Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj in prihaja od Očeta luči (Jak 1, 17)*; brez Njega ničesar ne zmoremo; On sam deluje v nas, vendar ne povsem brez nas. *Kajti Božji sodelavci smo*, kot pravi apostol (1 Kor 3, 9). Bog potemtakem hoče, da ga prosimo; hoče, da prihajajoči milosti, ko potrka na vrata, odpremo naročje svoje volje – ter mu privolimo.

To privolitev je zahteval od Samarijanke, ko je dejal: *Pokliči svojega moža (Jn 4, 16)*; kot da bi rekel: hočem ti vliti milost, ti pa ponudi prosto voljo. Od nje je zahteval molitev: *Ko bi poznala Božji dar in kdo je, ki ti pravi ‚Daj mi piti‘, bi ga ti prosila žive vode (Jn 4, 10)*. Ko je ženska to slišala, kot da je brala pri Gospodu, je poučena premišljevala v svojem srcu, da bi bilo zanjo dobro in koristno priti do te vode. Vneta od želje po posesti se je zatekla k molitvi s prošnjo: *Gospod, daj mi te vode, da ne bom več žejna (Jn 4, 15)*. Glej, poslušanje Gospodove besede in nato premišljevanje o njej sta jo spodbudila k molitvi. Kako neki bi bila skrbna v prošnju, če je ne bi bilo prej razvnelo premišljevanje? In kaj bi ji bilo prineslo prejšnje premišljevanje, če ji ne bi

bilo pokazano, kaj si je treba želeli, da bi to potem izprosila z molitvijo? Da bo torej premišljevanje rodovitno, je potrebno, da mu sledi pobožnost molitve; nekakšen učinek molitve pa je sladkost motrenja.

14. Sklep iz navedenih misli

Iz teh misli lahko zaključimo: branje brez premišljevanja je suhotno; premišljevanje brez branja je zmotno; molitev brez premišljevanja je mlačna; premišljevanje brez molitve je nerodovitno. Goreča molitev posega po motrenju; brez molitve pa je pridobitev motrenja redka ali čudežna. Bog, katerega moč ne pozna mejá in katerega usmiljenje pokriva vsa njegova dela, namreč včasih iz kamnov obudi Abrahameve potomce, ko prisili trde in ne-voljne k temu, da privolijo. S tem se izkaže tako požrtvovalnega, da tako rekoč »zgrabi bika za rog« – kot pravi ljudsko reklo –, kadar se namreč vmeša, ne da bi bil poklican in se pojavi v globini, ne da bi bil iskan. Četudi beremo, da se je to zgodilo nekaterim, na primer Pavlu in nekaterim drugim, vendar zato ne smemo tudi mi predrzno posegati po takih rečeh, kot da bi hoteli skušati Boga; pač pa storimo to, kar je potrebno za nas: beremo in premišljujemo Božjo postavo, prosimo Boga, naj pomaga naši slabotnosti in gleda na našo nepopolnost. Tako nas sam uči, naj delamo, ko pravi: *Prosíte in boste prejeli; iščíte in boste našli; trkajte in se vam bo odprlo* (Mt 7,7). Zdaj namreč *nebeško kraljestvo trpi silo in nasilniga osvajajo* (prim. Mt 11,12).

Glej, tako je mogoče pregledati lastnosti navedenih stopenj in način njihove vzajemne povezave, potem ko smo določili njihove različnosti. Blagor možu, ki je v duhu prost drugih opravil in si želi, da bi vedno stopal po teh štirih stopnicah; blagor možu, ki proda vse, kar ima, in kupi ono njivo, v kateri se skriva zaželeni zaklad – namreč biti prost in uvidevati, kako sladek je Gospod. Mož, ki je izurjen na

prvi stopnji, premišljen na drugi, goreč na tretji, dvignjen iznad sebe na četrti stopnji; *po teh vzponih, ki si jih je razporedil v svojem srcu, se vzpenja od moči do moči, dokler ne ugleda Boga nad bogovi na Sionu* (prim. Ps 83, 6-8 vg). Blagor njemu, ki mu je dovoljeno vsaj za nekaj časa obstati na tej najvišji stopnji. Ta zares more dejati: Glej, občutim Božjo milost; glej, s Petrom in z Janezom sem na gori zagledan v Njegovo slavo; glej, z Jakobom se veselim objemov lepe Rahele.

Vendar naj ta srečni mož pazi nase, da po tem motrenju, s katerim je bil dvignjen tja do nebes, ne bo z nerednim padcem treščil tja do brezna – da se ne bo po takšnem obiskanju obrnil k posvetnim razuzdanostim in mesenim nečednostim. Ker pa slabotna ostrina človeškega duha ne bo mogla predolgo vzdržati notranjega razsvetljenja s pravo Lučjo, naj blago in urejeno sestopi na katero od treh stopnic, po katerih se je povzpela. Skladno z nagibom proste volje naj glede na čas in kraj ostane zdaj na tej, zdaj na oni. Zdi se mi, da bo Bogu toliko bližja, kolikor bolj bo odmaknjena od prve stopnice. A kako krhek in pomilovanja vreden je, žal, človeški položaj!

Glej, z razumskim sklepanjem in s pričevanjem svetih spisov jasno vidimo, da je v teh štirih stopnjah vsebovana popolnost blaženega življenja; na njih se mora vaditi duhovni človek. Toda – kdo je tisti, ki se drži smeri tega življenja; *kdo je ta, da ga slavimo* (Sir 31, 9)? Hoteti je mnogim v moči; toda izvršiti malokaterim. O da bi bili mi med temi maloštevilnimi!

15. Štirje vzroki, ki nas odvrnejo od navedenih stopnic

So pa v glavnem štirje vzroki, ki nas odvrnejo od teh stopnic. Ti so: neizogibna nuja, koristnost kakega poštenega dejanja, človeška slabost, posvetna ničevost. Prva je opravičljiva; druga je znosna; tretja vredna pomilovanja; četrta

vredna graje. In zares je vredna graje: Tistemu, ki ga takšen vzrok odvrne od njegovega smotra, bi bilo bolje, da ne bi spoznal Božje milosti, kakor pa da je odstopil, potem ko jo je spoznal. Kakšno opravičilo bo imel za greh? Mar mu Gospod ne bo upravičeno mogel reči: kaj bi ti bil moral še storiti in ti nisem storil? Ni te bilo – in sem te ustvaril; storil si greh in si se usužnjil hudiču – pa sem te odrešil; vsepovsod po svetu si tekal z brezvestneži – pa sem te izvolil. Dal sem ti milost pred mojim obličjem in sem si hotel narediti bivališče pri tebi. Ti pa si me zares prezrl. Nisi zavrgel le mojih besed, temveč mene samega in si pohajal za svojimi poželenji.

Toda – o dobri, mili in krotki Bog, ljubi prijatelj, pаметni svetovalec, močni pomočnik – kako nečloveški, kako nespameten je tisti, ki tebe zavrže, ki odžene iz svojega srca tako ponižnega in krotkega gosta! O kako nesrečna in pogubna je ta zamenjava – zavreči svojega Stvarnika in sprejeti pokvarjene ter škodljive misli; in poleg tega tisto skrito kamrico Svetega Duha, namreč skrivnost srca, ki je malo prej bila naravnana k nebeškim radostim, tako hitro izročiti nečistim mislim in svinjam, da jo poteptajo! Srce je še zagreto od Ženinovih korakov – pa so se že vtihotapile prešuštné želje. Kaj slabo se ujema in nespodobno je: – ušesa, ki so pravkar slišala besede, katerih človeku ni dovoljeno govoriti, tako hitro nagniti k poslušanju izmišljotin in obrekovanj; – oči, ki so bile pravkar preplavljene s krstom svetih solzá, naglo obrniti h gledanju puhlic; – jezik, ki je pravkar opeval sladko ženitovanjsko zvezo, ki je z ognjevitimi in prepričevalnimi besedami spet spravila nevesto z Ženinom ter jo popeljala v vinsko klet, spet obrniti k sramotanju, norčevanju, spletkarjenju in obrekovanju. Proč od nas s tem, Gospod! Če pa bi iz človeške slabosti spet zabredli v takšne reči, nikar spričo tega ne obupajmo, temveč se znova zatecimo k blagemu zdravniku, *ki iz prahu dviga siromaka in iz blata povišuje ubožca* (Ps 112, 7 vg). In on, ki noče smrti

grešnika, nas bo znova oskrbel in ozdravil.

Zdaj pa je čas, da končam s pismom. Molímo vsi h Gospodu, naj za zdaj omili ovire, ki nas odvrčajo od zrenja vanj, v bodoče pa jih popolnoma odstrani. Po navedenih stopnicah naj nas vodi od moči do moči, dokler ne ugledamo Boga nad bogovi na Sionu (prim. Ps 83, 8 vg). Tam bodo izvoljenci okušali sladkost motrenja Boga – ne po kapljah ali presihajoče, temveč ob deročem potoku slasti bodo neprenehoma imeli veselje, ki jim ga nihče ne bo vzel, in imeli bodo nespremenljivi mir, mir v Njem samem.

Ti pa, moj brat Gervazij, če ti bo kdaj od zgoraj dano, da se povzpneš na vrh navedenih stopnic, se me spomni in moli zame, ko bo tebi dobro. Tako naj zastor pritegne zastor – *in kdor sliši, naj reče: Pridi!* (Raz 22, 17).

(Epistola de vita contemplativa – Scala claustralium; Scala Paradisi)

NA NOTRANJI POTI K BOGU
Antologija kartuzijanskih piscev

Prvi del

POČELO KONTEMPLACIJE

Prvo poglavje TROEDINI BOG

*Vsi, ki slavite Gospoda, povzdignite glas,
kolikor morete, kajti On vas še prekosi!
Ko ga slavite, obnavljajte moč
in se ne utrujajte, ker ne morete dognati!
Kdo ga je videl, da bi mogel o tem pripovedovati,
in kdo bi ga mogel slaviti, kakršen je?
Še drugih podobnih reči ne bomo dostavljali;
sklep govora bodi: On je vse!
(Sir 43, 30-31.27)*

I.1 OČARLJIVI BOG

I.1.1 SVETI BRUNO – *O Bonitas! (O Dobrota!)*

[...] Nikar se ne odmikaj klicu Božje ljubezni; kolikor je pravičnejša, toliko je koristnejša! Kaj pa je tako pravično in tako koristno, kaj človeški naravi tako prirojeno ter prilagojeno – kot ljubiti *dobro*? In kaj je takó dobro kakor *Bog*? Še več: Je še kakšno drugo dobro, razen edinole *Bog*? Sveta duša, ki po malem okuša čar brez primerjave, sijaj in lepoto tega *Dobrega*, s plamenečo ljubeznijo vneta govori: *Mojo dušo žeja po močnem, živem Bogu; kdaj bom prišel in zažarel pred Božjim obličjem?* (*Ps 43, 3 vg*).

(*Epistola ad Radulphum Viridem*, 16)

I.1.2 GUIDO DE PONTE – Dojemaj Nedoumljivega ...

[...] Pa še to: četudi je Stvarnik naredil vse nebo in zemljo ter vse, kar je na njiju, vendar ni ničesar takega v vsem, kar je naredil, da bi bilo dojemljivo zanj, razen razumnega duha. Kajti edinole razumni duh – angelski in človeški – je zmožen dojemati svojega preblaženega Stvarnika s sveto čistostjo, spoznavanjem in z ljubeznijo. Saj smo bili prav v ta namen ustvarjeni; *in to je* po besedah svetega Bernarda *celotno bogastvo človeka: poznavati in ljubiti svojega Stvarnika*.⁹

Če torej hočeš vedeti, kaj *Bog je* – saj ne moreš ljubiti tega, kar ti je docela neznano –, premotri duhovno, po zgledu zgoraj navedenih misli, s preprostim, čistim srcem, kolikor ti je s pomočjo milosti mogoče: *Bog je* prva in vrhovna

9 Izv: *et hoc est totum bonum hominis – in to je celotno dobro človeka*. (Pseudo-Bernardus: *De humana conditione*, IV.11. – PL 184.493 A.)

bitnost; vrhovna in popolna narava; vrhovno veličastje; vrhovna oblast; vrhovna dobrota; vrhovna vednost; vrhovna modrost; vrhovna resnica; vrhovna pravica; vrhovna usmiljenost; vrhovna sladkost; vrhovna dobrotnost; vrhovna luč; vrhovna sijajnost; vrhovna blaženost; vrhovni mir; vrhovna moč; vrhovna večnost; vrhovna Ljubezen; izvir celotnega življenja; vrhovni in zvrhoma popolni Stvarnik in ohranjevalec in ljubitelj vseh vidnih in nevidnih dobrin; počelo vseh bivajočih; odlični in večni cilj blaženega življenja; Oče in Sin in Sveti Duh; en Bog – nesmrtni, nevidni, nedoumljivi, vreden vsega hrepenenja (prim. Vp 5, 16).

(*De contemplatione*, knj. III, pogl. VI, v. 130–152)

1.1.3 MARGUERITE D'OYNGT: Izvir vsega ...

(14) Nedolgo tega je bila (omenjena oseba)¹⁰ po jutranjih zatopljenah v notranjo molitev in je začela gledati svojo knjigo, kot je bila že njena navada. Medtem ko ni pazila nanjo, se ji je zazdelo, da se je knjiga odprla. Dotlej je ni še nikdar videla drugače kot od zunaj.

(15) Ta knjiga je bila od znotraj kot kako lepo zrcalo in

---

10 Spis o videnjih kartuzijanke se začena s tole uvodno opombo: *Anno domini millesimo ducentesimo nonagesimo quarto, Hugo, prior Vallis Bone attulit ad capitulum generale, donno Bosoni priori Cartusie hanc visionem sibi missam ab ancilla Dei domina Margareta, priorissa condam de Pelotens. Et creditur ipsam priorissam fuisse personam que scripsit hanc visionem, cui Deus tantam gratiam fecit ut sibi tam secreta dignaretur ostendere. Quam visionem speculum sancte Margarete virginis priorisse de Pelotens decrevimus noncupari.* – Leta Gospodovega 1294 je prinesel Hugo, prior iz Vallis Bonae, na generalni kapitelj gospodu Bosonu, priorju Kartuzije, tole videnje, ki mu ga je poslala Božja dekla gospa Margareta, nekdanja priorica v Pelotens. In domnevamo, da je bila prav ta priorica tista oseba, ki je zapisala to videnje; njej je Bog izkazal takšno milost, da ji je blagovolil pokazati tako skrite tajne. Sklenili smo, naj se to videnje imenuje »Zrcalo svete Margarete, device, priorice v Pelotens.«

ni imela več ko dve strani. O tem, kar je videla v knjigi, vam ne bom povedala mnogo, kajti nimam srca, ki bi moglo to doumeti, niti ust, ki bi mogla to izpovedati. Vendar vam bom povedala nekaj malega, če mi Bog da milost.

(16) Znotraj te knjige se je prikazal neki ljubek kraj, ki je bil tako velik, da ves svet ni drugega kot malenkost vpričo njega. Na tem kraju se je prikazala neka zelo slavna luč, ki se je delila v tri dele, tako kot v tri osebe; toda o tem človeška usta niso zmožna govoriti.

(17) Od tod so izvirale vse dobrine, kar jih more biti. Od tod je izvirala prava modrost, po kateri so narejene in ustvarjene vse reči. Tam je bila moč, ki se njeni volji uklanjajo vse reči. Od tod je izvirala neka tako velika sladkost in neka tako velika uteha, da so bili angeli in duše tako potešeni, da si niso mogli ničesar več želeli. Od tod je prihajala neka vonjava, ki je bila tako dobra, da je pritegovala k sebi vse nebeške moči. Od tod je izviral neki tako velik požar ljubezni, da so v primeri s to ljubeznijo vse ljubezni tega sveta nič drugega kot velika grenkost. Od tod je izvirala tako velika radost, da si je človeško srce ne more zamisliti.

(18) Kadar angeli in svetniki opazujejo veliko lepoto našega Gospoda in čutijo (njegovo) dobroto ter njegovo silno veliko sladkost, se tako radostijo, da se ne morejo vzdržati petja, vendar ubirajo neko čisto novo pesem, ki je tako sladka, da je velika melodija. To sladko petje prehaja skozi vse redove angelov in svetnikov, od prvega do poslednjega. In to petje še ni dobro končano, ko že začno drugo, čisto novo. In to petje bo trajalo brez konca.

(19) Svetniki bodo znotraj svojega Stvarnika, tako kot so ribe znotraj v morju. Ribe pijejo vse dni do sitega, ne da bi se naveličale in ne da bi zmanjšale vodo. Prav tako bo s svetniki; pili in jedli bodo namreč véliko Božjo sladkost. In kolikor več bodo prejemale, toliko večja bo njihova lakota. In ta sladkost se ne more zmanjšati – nič bolj in nič manj kot voda v morju. Kakor namreč vse reke izvirajo iz

morja in se vse vračajo vanj, prav tako je z lepoto Našega Gospoda in njegovo sladkostjo: četudi se razlivata na vse, se vselej vračata k njemu. In zaradi tega se nikoli ne moreta zmanjšati.

(20) Tudi če bi svetniki nikoli ne delali drugega, kot le mislili na Njegovo veliko dobroto, bi gotovo ne mogli docela doumeti tiste silno velike Ljubezni, s katero je predobri Gospod odposlal svojega blagoslovljenega Sina na zemljo.

(21) Pomislite pa, da so v Njem še druge dobrine, kot je ta. On je v vseh tistih stvareh, ki si jih je mogoče misliti in želeti v vseh njegovih svetnikih. In to je napis, ki je bil zapisan na prvi zaponki knjige, kjer je bilo napisano: *Deus erit omnia in omnibus – Bog bo vse v vsem.*

(22) Na drugi zaponki knjige je bilo napisano: *Mirabilis Deus in sanctis suis – Bog je čudovit v svojih svetnikih.* Ni pa človeškega srca, ki bi si moglo zamisliti, kako je Bog čudovit v svojih svetnikih.

(*Speculum*, pogl. II, 14 - 22)

1.1.4 DIONIZIJ KARTUZIJAN: Ljubim te, moj Bog!

Ljubim te, Gospod, moja moč; Gospod, moja skala, moje pribežališče in moj osvoboditelj! (*Ps 17, 2-3*).

Vse, kar je odličnejše v dobroti in postavnejše v lepoti, se izkazuje kot toliko bolj mikavno in zaželeno. Toda ti, o Kralj narodov, o najvišji Vladar, o vrhovni in češčenja vredni Bog, ti si čista in neizmerna Dobrota, v kateri je istost med bitjo in dobrobitjo, ker si dober po naravi; in karkoli spada k polnosti, sijajnosti in dostojanstvu dobrote, pripada docela tebi – z nedojemljivo, nezaobjemljivo in nadvse vzvišeno odličnostjo in veličastjem. Saj si ti, o blagoslovljeni Stvarnik, o Kralj brez primere ter vsemogočni Vladar vesolja, izvorna ter vzročna Dobrota vseh dobrot; brez deležnosti pri njej nič ne prejema niti trohice dobrote; in kolikor bolj se ti bliža,

toliko boljša je vsakršna stvar; kolikor bolj pa se od tebe oddalji, tolako malovrednejša in pomanjkljivejša postane.

Poleg tega si ti, o vzvišeni in od vsega v nedogled odličnejši Gospod Bog, lep – in lepota, ki je posebna, nezaobjeta in nadsnovna. Saj si ti, o sveti Gospod, luč vseh luči, nadbitna luč in brezmejni sij; ni konca ne mere ne meje onega najsvetlejšega sijaja, s katerim v samem sebi žareč blestiš na veke. Od sevanja tvoje luči je namreč okrašeno obličje narave in se vesolje odeva v sijaj; sonce in mesec, ogenj ter vse, kar žari, nebo in zvezde prejemajo svetlobo, se lepšajo in svetijo. Pa tudi duhovne oči tako nadsvetnih kot tudi človeških bitij v tvoji luči vidijo, razločujejo in umevajo.

Zares, karkoli – raztreseno in omejeno – obstaja od lepote, ljubkosti, dobrote, popolnosti in sladkosti v redovih vsega bivajočega, je najenotneje in neizmerno vzvišeno navzoče v tebi, o Bog. Vse, kar je lepega, vse, kar je ljubkega in dobrega, brez primere premaguje tvoja lepota, Gospod; neizmerno presega tvoja sladkost in popolnost. In vse, kar si je mogoče zaželeli, se nadvse polno potolaži v tebi.

Ti namreč, o vzrok vseh stvari, si življenje, ki živiš po naravi; enostavno in čisto življenje, ki živiš celovito; in v tebi ni ničesar drugega kot najpristnejše in najdejavnije življenje. V tebi ni nekaj živeče, nekaj drugega življenje in nekaj drugega živeti; tvoje bistvo samo je življenje, v katerem obstojijo popolnost, plemenitost in blaženost slehernega življenja. In končno – iz njega je priteklo sleherni življenje veseljstva: življenje narave, življenje milosti in življenje slave. Od neposredne in nenehne udeležbe pri tvojem življenju namreč tisti nadnebesni duhovi prejemajo nesmrtno ter nerazpadljivo življenjsko moč in netelesno ter srečno življenje.

Dalje: v tvoji substanci, Gospod, je naravno in brez poškodbe enovitosti zaobseženo v zvrhani polnosti vse, kar si je vredno in mogoče želeli: večna in nadvse zanesljiva ter vse urejajoča modrost; izvorna moč, vsemogočna in neomejena, ki s svojim priobčenjem daje substancialnost sleherni

ustvarjeni moči, ki ne bi vztrajala v bivanju niti za migljaj očesa, če je ne bi držala za roko tvoja moč, o Gospod. Poleg tega je v tebi, o Najvišji, neizmerna prijetnost ter popolna srečnost. Ničesar ne potrebuješ, od nikogar nisi odvisen in ničesar od drugod ne prejemaš, temveč se veseliš nad lastnim stvarstvom in vsemu zadoščaš.

(De vita et fine solitarii, knj. II., čl. XVII. – Opera omnia, zv. 38, str. 320)

1.1.5 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG: Moj Bog, daj, da te vzljubim!

O duša moja, pristopi torej k njemu, ki biva v nedostopni luči in razsvetljuje slehernega človeka, ter se zaglej vanj v njegovi lastni luči. Pripravi svoja ušesa za poslušanje večne Besede, brez katere onemi sleherni jezik. Zbudi svoj tek, da ti bo teknil kruh angelov, resnična mana. Očisti si nosnice, da boš uživala ob tako prijetnem vonju tiste rajske lilije, ki ji ni para. Daj občutljivost svojemu tipu, da se boš nasičevala v objemih in poljubih svojega nadvse prisrčnega Ženina. On je namreč tisti, od katerega je vse, kar je; od njega je dobro, pravzaprav je edino on dober, edino on je vse dobro. K njemu se vzravnaj, vanj se zaglej, k njemu se z vsem premišljevanjem razvneji in reci:

Milina milin in vsa milina – Gospod, moj Bog, moj Kralj, moj Oče, moja Moč, moja Čast, moja Oblast, moje Življenje, moja sveta Sladkost – najvišji, najboljši, najse-mogočnejši, najmilostljivejši in najpravičnejši, najskritejši in najbližji, najlepši in najmočnejši, stanovitni in nedo-jemljivi, nepremeljivi in vse premenljivi, nikdar novi, nikdar stari, vse prenavljajoči! Bog, luč mojega srca, kruh, ki silno krepča okus moje duše, in moč, ki oplaja mojega duha, ter naročje mojega mišljenja! Najslajši ljubimec, lju-bezni vreden daleč iznad vseh ljubezni – utrdi me krepkó,

medtem ko te iščem, da te bom iskaje našel, te po najdenju hvalil, te hvaljenega obdržal in te ne izpustil niti ne izgubil, dokler se ves ne spremenim vate, dokler ne bom v celoti vsrkan od tvojega duha in ne postanem en duh s teboj; tako da bom zares zaživel ne več jaz, temveč bo v meni živela tvoja moč. [...] O sladki Bog, resnična luč vseh lepot; edina luč, v kateri ni teme; luč, ustvarjalka vseh luči! Od tvoje luči se sveti to, kar se sveti. V primerjavi s teboj tudi najsvetlejši kerubi ne svetijo, najbolj goreči serafi ne gorijo. Kajti – o najsvetlejši, najjasnejši, najlepši, najpostavnejši, najsijajnejši – ti edini si, ki imaš vse to, toda ne prejemaš od koga drugega; in v tebi kot v najjasnejšem izviru vrvi polnost tvoje nedojemljive luči, božanske luči – luči, ki ni nič drugega kot ti sam. Saj ti svetiš ne s kako tujo lučjo, ampak z lastno lučjo; še več: svetiš s samim seboj ter izžarevaš pramene svoje luči, ki brez omejitve svetijo v tebi, skladno z modrostjo svoje dobrotnosti tudi v druge, v skladu z mero njih sprejemljivosti.

O najgorečnejši, najsvetlejši ogenj, še več: o žar in svetloba, počelo slehernega žaru in luči, moj Bog, goreča in svetleča Ljubezen, vžgi me in razsvetli me! Razsvetli me, da te začnem spoznavati; vžgi me, da te vzljubim! Naj te spoznavam, moj poznavalec, naj te spoznavam, kot sem tudi od tebe spoznan! Naj te ljubim, o moj Lepi, moj Bog; naj te ljubim, četudi pozno, kakor sem tudi od tebe ljubljen! Pošlji v moje srce iskrice svojega ognja, moj Bog, da se razsvetlita moji notranji očesi, zato da bom gledal tvojo lepoto v tebi. Mika me zajemati iz tvojega najgorečnejšega izvira – tebe, zaželeni ogenj, da bom od tebe samega, resničnega ognja, mojega Boga, tako razsvetljen kot razžarjen.

(Soliloquium animae fidelis, pogl. xv. – Opera omnia, zv. 4, str. 491)

1.1.6 LOUIS M. BAUDIN

1. Podaritev srca

Premišljevanje/motrenje o Božjih prilastkih, kakršni se razkrivajo duši tu doli, in občutek sreče, ki ga v njej poraja to gledanje, izvajata nanjo neko privlačnost, ki jo očarljivo sili, naj stremi k predmetu, ki jo osrečuje. Ona popušča pred tem nežnim nasiljem, v želji, naj se stopnjuje: *Trahe me post te; curremus in odorem unguentorum tuorum – Vleci me za seboj; teciva za vonjem tvojih mazil!* (Vp 1, 3 vg). Bolj ko se bliža Bogu, bolj se ji zdi ljubezniv in bolj poskakuje njena ljubezen, ko ga odkriva: »Kako si velik; kako si moder; kako si dobrotljiv; kako si lep!« Tedaj do kraja izstopi iz same sebe ter vstopi – z duhom, s srcem, z voljo – v brezno popolnosti, ki se odpira pred njo. Ona se vrže vanj, se vanj poglobi in si želi, da bi nikoli več ne prišla ven iz njega; še več: da bi bila le še eno z Njim, ki je njeno Vse: *Qui adhaeret Domino, unus spiritus est – Kdor se druži z Gospodom, je en duh* (1 Kor 6, 17).

Duši, ki je tako predana svojemu Stvarniku, tako polna žeje po najvišjem Dobrem, se Bog sam s svoje strani daruje, v kolikor ga je njegova ustvarjenina, povečana z milostjo, pripravljena sprejeti.

(Méditations cartusiennes, zv. 1, str. 395)

2. Neskončna blaženost ...

[...] Toda Božja radost ne prihaja iz kakšnega drugega vira izven Njega samega: On sam je svoja radost, tako popolna radost, kot je popolna njegova bitnost. Njegova neskončna razumnost je izpolnjena z gledanjem samega sebe; to je, z gledanjem neskončne resnice. Njegova volja je potešena s posestjo neskončne Dobrine – samega sebe. To je polna, neizmerna, popolna, neskončna radost! [...]

(Méditations cartusiennes, zv. 1, str. 476)

3. ... presvete Trojice

[...] V enotnosti Božje narave častimo trojstvo oseb. In prav v tej združenosti – ki je popolna, zato ker je enota – počiva blaženost svete Trojice. Vsaka od treh oseb je neskončno poznana in ljubljena od obeh drugih oseb; in vsaka se daruje obema drugima z neko intenzivnostjo in polnostjo, ki jim dajeta, da živijo druga v drugi. Kakšna osrečenost je v tej enosti treh, ki so le ena narava, eno bistvo, ena ljubezen!

(*Méditations cartusiennes*, zv. 1, str. 476)

I.1.7 FRANÇOIS POLLIEN: »Veselite se v Gospodu«

[...] *Laetabitur justus in Domino – Pravični se bo radoval v Gospodu (Ps 63, 11 vg).*

Laetamini in Domino et exsultate, justi – Radujte se v Gospodu in poskakujte, pravični! (Ps 31, 11 vg).

Gaudete in Domino semper, iterum dico: gaudete – Veselite se vedno v Gospodu; spet pravim: Veselite se! (Flp 4, 4).

V Svetem pismu je vse polno odlomkov, ki ponavljajo to globoko misel: Radost pravičnega je v Gospodu. – Kaj pa pomeni to: radost pravičnega? – Radost, ki je lastna pravičnemu, ki je njegova. Obstaja namreč neka radost pravičnega, in neka druga radost, ki ni radost pravičnega. *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis; non quomodo mundus dat, ego do vobis – Mir vam zapustim, svoj mir vam dam; a ne, kakor ga daje svet, vam ga dam jaz (Jn 14, 27).* Tako govori Odrešenik. Ta radost pravičnega, ki mu je lastna, ki je njegova, ki je resnična radost, edina resnična radost, zato ker je edino ona skladna z Božjim redom – kje je ta radost? Kje jo zajemamo? Od kod prihaja? Kam gre? Kje ostaja? – In

Domino, v Gospodu. Ona je v Bogu, zajemamo jo v Bogu; prihaja od Boga, prebiva v Bogu.

On hoče biti, On sam, polni in neskončni izvir moje sreče. On me hoče storiti blaženega – v sebi in samo v sebi. In koliko in kako! On hoče použiti moje življenje v enotnost svojega življenja, hoče me na vekomaj obdarovati z očarljivostmi blaženega gledanja, hoče me opijati z bogastvi svoje hiše, me napajati v potoku svoje slastnosti (prim. Ps 35, 9 vg). Osrečenost bo tako polna, da bo ne le mogla vstopiti vame, ampak bom jaz stopil vanjo, zato ker me bo z vseh strani oblivala in nikjer ne bom dosegel njenih mejá. *Intra in gaudium Domini tui – Stopi v veselje svojega Gospoda!* (Mt 25, 21). S to neizrekljivo besedo bo služabnik povabljen na večno gostijo. [...]

(*La vie intérieure simplifiée, Première partie.* – Knj. 1, pogl. v, št. 25–26, str. 57–58)

1.1.8 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Najlepša hvalnica

[...] Bogu moramo reči: »Moj Bog, Ti¹¹ si bistveno vzvišen nad vsemi mojimi mislimi in besedami. Med tem, kar morem jaz izreči, in med Tvojo bitjo se razteza in se bo vedno raztezal neskončen prepad. Hvaliti namreč pomeni poznati; jaz pa zares vem o Tebi le eno reč: Ne poznam Te. Zatorej zbiram ves zagon svojega bitja, da bi Ti kriknil iz dna svoje bednosti: Ti si veličina, ki presega sleherno veličino.« Edino ta hvalnica ni čisto nevredna Njega. [...]

(*Écrits spirituels, zv. 1, str. 66*)

---

11 V francoskem izvorniku je običajna množinska oblika zaimka – Boga »vikajo«; prevod uporablja v takem primeru veliko začetnico.

2. Hvalnica vsem Božjim popolnostim

Ali ne bi moral začeti tako, da se zadovoljim s tem pogledom, ki ni zmožen povedati vsega niti razločevati v tej tako polni Lepoti, a občuduje vse skupaj in meče svojo hvalnico kakor kak šopek, sestavljen iz vseh cvetlic, ki sestavljajo Njega, češčenega? Toda Ti nisi niti šopek niti sestavljen; vse cvetlice so v Tebi, vendar so vse le en cvet – in k temu cvetu se obračam. Ti si Lepota, ki je naredila vse lepote ter se je v njih ponovila. One so lepe samo, ker Ti odsevaš v njih. Ti si Veličastje in Milina, Ti si Plemenitost in Sijajnost, Ti si Mogočnost in Bogastvo, Ti si Svetost in Odličnost vsega, kar je veličastno in milo, plemenito in sijajno, mogočno in bogato, odlično in sveto. Ti si Počelo vseh teh popolnosti; one prihajajo od Tebe, gredo k Tebi; one Te kažejo nam, pritegujejo nas k Tebi; one so luči, ki Te omogočajo videti, bolje – slutiti; one so glasovi, ki izgovarjajo neštete zloge Tvojega edinega Imena; one so lesketajoče se fasete Tvojega neskončnega žarka.

Njihov čar je zgolj daljni, neskončno blede in odmaknjeni izraz očaranosti, ki me pričakuje ob gledanju na Tebe. In vendar mi je dragoceno to, kar si od Sebe razdal svojim stvaritvam. One Te predstavljajo zelo od daleč, a te vendarle predstavljajo; navajajo me k misli o Tebi. Njihove nezadostnosti mi govorijo, kaj Ti nisi; njihova dejanskost mi daje neko zamisel o tem, kaj Ti si. Tvoja senca, ki mi govori v njih, je pajčolan, ki ga preseva Tvoja tako lepa luč. In če ne vem, ko jih gledam, kaj Ti si, pa vem, da Ti si, in Te blagoslavljam, ker si jim dal biti, v pričakovanju, da Te bom z njimi opeval v resnični Luči, ki je skrita v njih.

Kajpada se moram dvigniti nad sleherno snovnost, ki napolnjuje Tvoje delo; prekoračiti moram vse mejnike, ki ga omejujejo v prostoru in času. Ti presegaš čas, ki ga meri, prostor, ki ga objema. Ti si večni, neizmeren in nespremenljiv; Ti si to, kar ti veliki pridevki izražajo, a še bolj to, česar

ne izražajo. Ti presegaš vse te izmere in vse moje misli, ki visijo na njih. Kadar se mi v domišljiji kopičijo leta, stoletja, milijarde stoletij v preteklosti in v prihodnosti, se zamisel, ki mi jo ponuja domišljija, niti ne približa temu, kar si Ti. Ti presegaš to zamisel, prej in potlej in medtem, ko sanjarim – Ti si docela zunaj nje.

Moja govorica se nekoliko spreminja, kadar govorim o omejenih popolnostih ustvarjenine – na primer o njeni razumnosti, njeni volji. Tedaj rečem: Bog je umnost, Bog je luč, Bog je svoboden, Bog je ljubezen. Toda med majčkenim sijem razumnosti, ki je v meni, in med Tvojo umnostjo je takšna razdalja, da tudi tu ostaja moja popolnost kot neka nejasna, oddaljena senca. O tem se ne drznem niti misliti niti pisati. Res je, da sva na isti črti; a jaz sem na skrajnem nasprotnem koncu. To, kar razumem jaz, ni nič v primeri s tem, kar umevaš Ti; nobena ustvarjena podoba mi ne daje zamisli o tem, kar naju ločuje – in še enkrat sem prisiljen zgolj priznavati svojo ničnost in Te že s tem priznanjem hvaliti.

Rad bi se zaustavil pri Tvoji volji, ki je naredila vse stvari s svojim »Jaz hočem«; in jih naredila v kar najpopolnejši neodvisnosti glede nanje, edino iz brezmejno svobodnega pritiska Tvoje Ljubezni. Vidim Te, kako si obrnjen k samemu sebi, kako se ukvarjaš s samim seboj – in z vsem v sebi –, vezan le s samim seboj, potopljen v neskončno radost, da se daješ samemu sebi in da razširjaš v ocean svoje, le tebi lastne Biti vsa bogastva, ki jo napolnjujejo; da jih priobčuješ, medtem ko jih ohranjaš; da jih ohranjaš, medtem ko jih razširjaš; da jih jemlješ nazaj z istim dejem, s katerim jih daješ. Enotna dejavnost, enotni dar, enotna volja, skupna trem Osebam, ki delujejo, ki se ljubijo, ki se dajejo, ki vse to hočejo in uživajo v tem hotenju. In spet se počutim tako izgubljenega v prevelikem svetu. [...]

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 76–77)

3. Hvalnica Življenju

[...] Jaz sem tu, na robu brezdanjega prepada; ne morem se spustiti vanj drugače kot z zaprtimi očmi in z dušo, predano čaščenju. Tedaj daješ Ti mojim zaprtim očem neko novo luč, ki je tvoja lastna luč, Luč ljubezni, luč, ki razsvetljuje to skrivnostno življenje. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 69)

4. Božja presežnost

[...] Brezmejni ocean, katerega dno se ti odmika toliko, kolikor bolj se pogrezaš vanj, katerega prostranstvo se širi brez mejá. Naša slava in naša radost bosta ravno v tem, da imamo Očeta, ki nas v neskončnost presega. Tako bomo uživali ob tem, česar ne dojemamo; radostili se bomo, da ne dojemamo.

Videti Boga pomeni za ustvarjeno bitje videti, da je On večji ko vse; videti, da je to, kar vidi, res On; zares Bit, ki je in se daje. Ustvarjenina vidi, da On je, vidi, da se On daje; toda nihče ne vidi vsega, kar On je in daje.

On je nepojmljivo, edinstveno pre-prost, presegajoč vse naše besede in vse naše misli; pred Njim je zares treba poklekniti in molčati ...

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 259)

5. Hvalnica neskončno dobremu Bogu

Moj Bog, Ti si Dobrota v njenem bistvenem izviru. Ti je ne prejemaš od nikogar, Ti jo poseduješ hkrati s svojo bitjo; ona je Tvoja bit sama. Ti si dober: tak, kot si; toliko, kot si; tako dolgo, kot si; Ti si dober od vekomaj, na vekomaj, večno, nespremenljivo, neskončno dober. Pri Tebi je *biti* ter *biti dober* eno in isto: Dobrota je Tvoja bit in Tvoja bit je sama Dobrota.

Sleherna končna dobrota prihaja od Tvoje neskončne

Dobrote; je njena odvodnica, potoček, kapljica. Ona je samo to, kar ji Ti daješ biti; ona je samo tedaj, če se navezuje nate, in preneha, brž ko pretrga povezavo. Vse te končne dobrote me pritegujejo. Rad jih imam, hotel bi se jih polastiti, prizadevam si zanje, pa se izčrpavam pri teh prizadevanjih, ki so največkrat neuresničljiva. Če pa se uresničijo, me puščajo tako praznega in žejnega, pri tem pa zanemarjam Resničnost brez mejá, ki me edina more napolniti in ki se mi ponuja. In vendar v teh mešanih oblikah želim ter iščem Tebe. Rad jih imam edinole zato, ker mi predstavljajo nekaj Tvoje edine resnične dobrote. Ti si edini resnično ljubljeni in želeni; in gibanje bitij, ki izhaja iz te želje, bi prenehalo, če bi Ti prenehal biti Dobro, ki se daje.

Dobrota je namreč podarjanje sebe. Neskončna Dobrota je celostno podarjanje sebe, brez mejá, brez pridržkov, bodisi v trajanju bodisi v prostoru bodisi v priobčevanju tega, kar ima, in tega, kar je. Dobrota se podarja, tako kot sonce sije, žarči in razsvetluje; ogreva kot ogenj, razteza se kot izvir. In Ti si ta Dobrota, ta Dar samega sebe, ta Luč, ta Toplota, ta razsežni Izvir. Ti si me postavil pred svoje obličje, mene, prazno, hladno, mračno, sebično stvarco, zato da bi po zmožnosti svojega bitja sprejemala Tvojo bit, ki je vse in ki me hoče napolniti s seboj.

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 67)

I.1.9 Neki KARTUZIJAN: Notranje Božje življenje¹²

[...] Poskusimo si zdaj zamisliti neko senco blaženosti treh neustvarjenih Oseb.

Oče se ves izraža v svojem Sinu in se v Njem zre z neskončnim veseljem. Daje Mu vso njegovo bitnost, v celoti spet najde samega Sebe v svojem Sinu. Sin pa s svoje strani zre v Očetu neizčrpni zaklad svojega bistva, ki je On sam. *Ti si moj ljubljeni Sin, v tebi je moje veselje (prim. Mr 1, 11). Vse, kar je tvoje, je moje in vse, kar je moje, je tvoje (Jn 17, 10).*

Misel Očeta in Sina je ista, enotna, absolutna. Ista rešnica, isti izrek, izmenjavata se edino *Ti in Jaz. Nihče ne pozna Sina kakor le Oče, in nihče ne pozna Očeta kakor le Sin (Mt 11, 27).*

Kot večna ter nespremenljiva izmenjava neustvarjene Luči, kakor popolna ustreznost spoznavanja in pripoznavanja: *Kakor mene pozna Oče in jaz pripoznavam Očeta (prim. Jn 10, 15).*

Sin nenehno prejema življenje od Očeta – in v tem je vsa njegova bit. *Kajti kakor ima Oče v sebi življenje, tako je dal tudi Sinu, da ima življenje v sebi (Jn 5, 26).*

Kakor v oceanu zadevata drug ob drugega in se mešata dva nasprotna tokova ter se iz njunega silovitega objema dviga velikanski snop, za katerega se zdi, da hoče osvojiti nebo – tako so pogosto primerjali Svetega Duha s tem kipeanjem. Oče in Sin, bistveno združena v isti ljubezni, sta eno samo počelo dahnjenja Duha. Duh, ki mu pravimo »Božja Svetost«, izhaja iz njune združitve v isti bistveni enoti, *Caritas de Caritate – Ljubezen iz Ljubezni*. Očetovo in Sinovo življenje je tedaj dahnjenje Duha v ljubezni, in življenje Duha je v izhajanju iz Očeta in Sina, je večno preobilje brezmejne Ljubezni. *Ljubezen je vez popolnosti (Kol 3, 14).*

12 Celotno besedilo glej v knjigi *Kartuzijanec: Uvod v duhovno življenje*, str. 52–55.

Ta vzajemnost neskončne duhovne ljubezni v enovitosti istega bistva je podlaga dejanskosti. Vse, kar mi vidimo in imamo za dogodke ali bitja – kaj je to drugega kot neki odmev in oslavljeni ter skoraj ugasli preblisk te edine dejanskosti?

Tako torej lahko življenje treh Oseb povzamemo s tem izrekom: *Deus caritas est – Bog je Ljubezen* (prim. 1 Jn 4, 8. 16).

»Bit več Oseb v istem božanstvu ni nič drugega kot bit treh v isti ter istovetni ljubezni. Gre za najvišjo ljubezen, ki pa ima različno svojstvo v vsaki Osebi« (Rihard Svetoviktorski: *De Trinitate*, V.20). Prav v tej Božji naravi, gledani kot samobitni ljubezni, so Rihard Svetoviktorski, ki tako govori, in za njim še drugi učitelji, po svojem prepričanju našli najgloblji analoški razlog za Božja izhajanja. *Amor extasim facit – Ljubezen povzroča ekstazo / izstopanje*. »Ljubezen ne dopušča, da bi ostal ljubeči sam v sebi, ampak povzroča, da gre iz sebe ter ves prehaja v ljubljenega« (Dionizij Areopagit: *De divinis Nominibus*, 4). Oče nenehoma ves izhaja iz samega Sebe ter prihaja v Sina; in Sin se nenehoma vrača v Očeta ves, kot je; Oče in Sin pa se na neki način razlivata v Svetega Duha. [...]

(*La Sainte Trinité et la vie surnaturelle*, str. 27–30)

I.2 BOG NAS LJUBI

I.2.1 GVIGO I.: Na začetku ...

Tista ljubezen, s katero smo bili ljubljeni, preden smo bivali, ali celo tedaj, ko smo krivično ravnali, je vzrok vseh naših dobrin.¹³

(*Meditationes*, št. 271)

I.2.2 ADAM ŠKOT: »Oče vsega usmiljenja«

[...] Zatorej naj ta tretji način premišljevanja znotraj predoči tvojemu duhu, kolikšna je milina in nežnost, kolikšna prijaznost in dobrotnost samega Boga; da je dobrotljiv do vseh; da se njegovo usmiljenje razteza na vsa njegova dela (prim. Ps 144, 9 vg) – *kajti milostljiv je in poln usmiljenja, počasen za jezo in bogat v milosti, pripravljen preklicati kazen (Jl 2, 13)*; da je potrpežljiv v čakanju; da je zelo milosrčen v odpuščanju; da je *Oče usmiljenja in Bog vse tolažbe, ki tolaži svoje v vsaki njihovi nadlogi (prim. 2 Kor 1, 3–4)*; in kakor se oče usmili otrok, tako se on usmili njih, ki se ga bojijo (prim. Ps 102, 13 vg). To premišljevanje naj kar najbolj predočuje tvojemu duhu, da (Bog) svojemu lastnemu Sinu ni prizanesel, ampak ga je dal za nas vse, tako da nam je v njem vse podaril (prim. Rim 8, 32) ter je v njem in prek njega spravil svet s Seboj (prim. 2 Kor 5, 19). Pa da nas je isti Sin v tolikšni meri ljubil, da nas je opral naših grehov s svojo krvjo (prim. Raz 1, 5); da je bil zaradi nas odet v meso,

---

13 Prim. 1 Jn 4, 10. 19: *V tem je ljubezen: ne, da smo mi ljubili Boga, temveč, da je on nas ljubil in poslal svojega Sina v spravo za naše grehe ... Mi torej ljubimo, ker nas je on prej ljubil.*

iznakažen na križu, kaznovan s smrtjo. [...] In če hočemo še kaj globlje prodreti v te reči: dal nam je – svoje meso v jed, kri v pijačo, dušo v odkupnino. Kaj pa je to za nas? V vsakem oziru mnogo: zato da se sestradani nasitimo, da se izsušeni napijemo, da smo jetniki odkupljeni. Mar meniš, da te bo pustil na cedilu on, ki je zaradi tebe pretrpel toliko in takšnih muk? Proč s takim mnenjem! Koliko takih je poklical k sebi, ki so se bili bolj kot ti oddaljili od njega? On je namreč tisti, ki daje preobilje milosti tam, kjer se je pomnožil greh (prim. Rim 5, 20). Priča je sveti David, ki je zagrešil velikanski greh ...; zvezal se je s trojno vrvjo: s prešuštvom, z umorom, z izdajstvom. [...] In stežka, da, nemogoče bi bilo, da bi se vrv pretrgala, če se ne bi še bolj pomnožila milost v njem, kjer se je bil pomnožil prestoppek. [...] Toda kjer se je pomnožila nečistost, se je še bolj pomnožila čistost; kjer se je pomnožila okrutnost, se je še bolj pomnožila nežnost. Tudi se je v izobilju izkazala preprostost v nedolžnosti – tam, kjer se je pomnožila zvijačnost v izdajstvu. Gotovo bi lahko nad sleherno število pomnožili primere takih, če bi hoteli (česar pa nismo zmožni) priklicati v spomin vse, katerim usmiljeni in dobrotljivi Bog odpušča krivice, pokriva grehe, s tem da jih izpira, opravičuje in posvečuje s Svetim Duhom. Da, da: kakor daleč je vzhod od zahoda, tako daleč je odrinil od njih njihove krivičnosti (prim. Ps 102, 12 vg), s tem da je položil vanje dobro, kjer je bilo slabo; zaslugo tja, kjer je bila krivičnost; milost tja, kjer je bila krivda. [...]

(De quadripertito exercitio cellae, pogl. XXI. – PL 153, 837– 838)

I.2.3 MARGUERITE D'OYNGT: Bog je vse ...

(25) Gotovo – kdor bi se zamislil in zagledal v njegovo lepoto in dobroto, ki je v njem, bi ga vzljubil, medtem ko bi mu vse druge reči postale grenke. On je namreč tako dober, sladek in viteški, da je vse, kar ima dobrega, razdal in razdelil svojim prijateljem.

(26) Kar pomislite na njegovo nadvse veliko lepoto, ki je tako zelo velika, da jo je daroval vsem angelom in vsem svetnikom, ki so njegovi udje, tako da je vsak izmed njih tako bleščeč kot sonce. Lahko si torej zamislite, kako lep je kraj, kjer je toliko bleščav.

(27) Bog je namreč tako velik, da je vsepovsod; te lastnosti ne more imeti nihče drug kot le on sam. On je podaril svojim prijateljem tako veliko lahkotnost, da gredo v hipu tja, kamor hočejo – kajti oni so, kamorkoli že gredo, povsod v Njegovi navzočnosti.

(28) Bog je silno močan in silno mogočen, zato je podaril svojim prijateljem tako veliko mogočnost in tako veliko moč, da zmorejo vse, kar hočejo. Če bi se jim zahotelo vzdigniti ves svet z mezincem, bi to zlahka mogli storiti.

(29) Jezus Kristus je docela svoboden in zato je naredil svoje prijatelje tako svobodne, nežne in prenikave, da morejo brez kake ovire vstopiti in iziti skozi zaprta vrata, tako kakor je delal Jezus Kristus po vstajenju.

(30) Bog je netrpljiv in ne more imeti v sebi nobene slabosti in zato je daroval svojim prijateljem tako veliko zdravje, da ne morejo nikdar zboleti niti ne morejo biti obremenjeni in obteženi, ne na duši ne na telesu.

(31) Bog je silno veliko ugodje, kajti ni sladkosti ne ugodja, ki sta dobra, a ne bi prihajala od Njega. On je namreč sladki dišavnik, v katerem so vse dobre vonjave. On je tako dober, da bodo tisti, ki ga bodo okušali, čutili toliko večjo lakoto, kolikor več bodo od Njega prejeli. In ne bodo si

upali želeti še česa drugega razen sladkosti, ki jo bodo ob Njem čutili.

(32) Bog je poln modrosti in svojim prijateljem je je podaril toliko, da jim nikoli ne bo treba še česa prositi; imeli bodo namreč vse, kar bodo hoteli.

(33) Bog je ljubezen; in te je podaril svetnikom toliko, da se ljubijo tako, kot lahko en del telesa ljubi drugega. In to, kar hoče eden, hočejo vsi drugi.

(34) Bog je večern; in zato je naredil svoje prijatelje iz tako plemenite snovi, da se ne bodo mogli nikdar pokvariti niti se postarati, ampak bodo vekomaj živeli z Njim.

(35) Kar zamislite si silno veliko dobroto, ki je v Njem, kateri je svojim prijateljem podaril vse, kar ima. Pa jim je storil še več. Dal jim je namreč samega sebe, saj jih je naredil tako lepe in veličastne, da vsakdo vidi v sebi Trojico – tako kot kdo vidi v lepem zrcalu to, kar je pred njim. In to je napis, ki je bil zapisan na drugi zaponki, kjer je bilo napisano: *Mirabilis Deus in sanctis suis – Čudovit je Bog v svojih svetnikih.*

(36) In prav tako kot svetniki uživajo v gledanju lepote našega Gospoda, se naš dobri Stvarnik veseli lepote in ljubezni svojih lepih stvaritev, ki jih je naredil po svoji podobi in po svoji priliki; tako kot dober mojster rad opazuje neko lepo sliko, kadar jo je dobro naredil.

(37) Zares sem naslednjega mnenja: kdor bi dobro poglobil svoje srce v silno veliko lepoto našega Gospoda in v to, kako se pojavlja slaven v svojih svetnikih, bi moral reči, da so to resnična čudesa, in menim, da bi prav po pravici omedlel. Res bi lahko rekel, da jim je Bog zares povrnil to, kar jim je obljubil po preroku Davidu: *Ego dixi, dii estis – Jaz sem rekel: Bogovi ste (prim. Ps 81, 6 vg).* Vsakomur se bo namreč zdelo, da je mali bog, saj bodo Božji sinovi in njegovih dediči.

(38) Zares ne verjamem, da obstaja na svetu tako mrzlo srce, ki ne bi bilo docela vžgano od ljubezni, če bi znalo

dobro misliti in spoznavati silno veliko lepoto Našega Gospoda. In vendar obstajajo srca, ki so tako izprijena, da so podobna prašiču, ki mu je ljubši vonj po blatu kot vonjava lepe rože. Tako ravnajo tisti, ki raje razmišljajo o zadevah tega sveta in imajo v njem več tolažbe kakor v Bogu. In taki so tako polni teme, da v njej ne vidijo ničesar.

(39) Ljudje, ki so tako umazani, nimajo moči, da bi Boga ljubili, niti nimajo moči, da bi ga spoznali. Bog namreč govori v evangeliju, da nihče ne pozna Sina razen le Oče, niti ne Očeta razen le Sin in tisti, katerim hoče Sin razodeti (prim. Mt 11, 27). In zares verujem, da Božji Sin ne razodeva svojih skrivnosti ljudem, ki so umazani. Zato so blaženi tisti, ki so čisti v srcu, kajti popolnoma odkrito bodo gledali Boga. On sam to obljublja v evangeliju in pravi: »Blagor čistim v srcu, kajti gledali bodo Boga iz obličja v obličje, v njegovi silno veliki lepoti« (prim. Mt 5, 8).

(40) Jezus Kristus naj nam da živeti v taki čistosti srca in telesa, da nam bo potem, ko bodo naše duše zapustile telesa, naklonil pokazati svoje slavno obličje. Amen.

Explicit speculum sancte Margarete virginis priorisse de Pelotens; obiit autem anno Domini millesimo trecentesimo decimo, tertio idus februarii. – Sklep besedila Zrcala svete Margarete, device, priorice v Pelotens. Umrla pa je leta Gospodovega 1310., 11. februarja.

(*Speculum*, pogl. III, 25–40)

1.2.4 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG

1. Občuduj Božje darove!

Vzemite in jejte: To je moje telo, ki bo za vas izročeno ... (prim. 1 Kor 11, 24).

Predragi bratje, poznamo ljubezen našega Gospoda Jezusa Kristusa, njegovo darežljivost in širokogrudnost do

nas. Potem ko nam je dal vse, kar je imel, je nazadnje – ker česa boljšega ni imel ter česa večjega ni mogel dati – dal samega sebe. Zatorej to ni njegov prvi dar, s katerim nam je podaril svoje telo. Na začetku je namreč podaril človeku tako nebo kot zemljo, nadalje vse nerazumne ustvarjenine, da bi mu bile poslušne. *Vse si podvrget njegovim nogam*, poje psalmist (Ps 8, 8). Tudi Jezus Sirah (*Ecclesiasticus*) pravi: *Bog je ustvaril človeka iz zemlje in mu dal oblast nad tem, kar je na zemlji* (Sir 17, 1 vg). Poglejte nebo, pogledajte planete, pogledajte sonce in mesec, nebesna vplivanja in gibanja. Komu svetijo? Komu služijo? Kdo prejema njihovo korist in dejavnost? Mar ni bilo vse to ustvarjeno zavoljo človeka? Seveda. Poglejte potem, koliko raznoterih vrst je med živalmi in ribami, pa koliko med pticami. Poglejte travnike, gozdove, grmičja, klice, polja, vrtove, drevje in cvetje; izvire, potoke in reke – s kakšnim redom, s kakšno lego, s kakšno krasoto se odlikujejo! Kdo jih je ustvaril, pa komu jih je Stvaritelj ustvaril? Stvarnik namreč niti malo ne potrebuje svoje stvaritve. Zavoljo človeka je torej (vse to) ustvaril, človeku je dal nekaj za jed, nekaj za pijačo. Druge (stvari) je spet dal človeku v službo, druge za vajo, druge v zgled; nekatere pa tudi za vzgojo, nekatere v tolažbo. *Svojim angelom je zapovedal, o človek, naj te varujejo na vseh tvojih potih* (Ps 90, 11 vg). In – *ali niso vsi (angeli) duhovi, ki so v službi in poslani, da strežejo tistim, ki bodo dobili zveličanje kot dediščino?* (Heb 1, 14) [...] In s kakšnim razlogom – če si smemo privoščiti razpravljanje o Božjih delih – se sme kaj takega goditi, razen iz preobilja Božje ljubezni do nas? [...]

Tretjič – Bog se nam je sam dal, in to na mnogih mestih in krajih. (1) Najprej se nam je sam dal kot spremljevalec v našem izgnanstvu in tujčevanju. To je napovedoval Baruh, ko je pričeval takole: *Nato se je prikazal na zemlji in se je družil z ljudmi* (prim. 3, 38 vg). Zakaj se je družil z ljudmi? Zato da bi bili mi vzgojeni z njegovo besedo, poučeni z njegovim zgledom. Poglej, česa te je učil z oznanjevanjem, kaj

je oznanjeval z delovanjem. Prej je dajal vzgojo svojemu ljudstvu po prerokih in tudi po svetih očakih, zato da bi ljudje ne le slišali Božje besede, ampak tudi videli njihova sveta dela. Zdaj pa nam je podaril samega sebe, ko se je pogovarjal z nami, z nami živel in vsem klical: *Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil. Vzemite moj jarem nase in učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen, in našli boste mir svojim dušam. Moj jarem je namreč prijeten in moje breme je lahko* (Mt 11, 28-30) [...] (2) Drugič: dal se nam je kot služabnik v naših potrebah. Kot pravi pri Izaiju: *Nisi mi kupoval z denarjem dišečega trsta, ne me krepečal s tolščo klavnih daritev. Le služiti si mi dal s svojimi grehi, me mučil s svojimi krivicami* (43, 24 vg). Kar pomeni: Da bi opral vaše grehe, da bi zacelil vaše rane, da bi ozdravil vaše bolezni, sem samega sebe izničil, ko sem privzel lik služabnika (prim. Flp 2, 7). Ranjen sem bil zaradi vaših krivic, potrpt sem bil zaradi vaših hudobij in z mojo poškodbo ste bili vi ozdravljeni (prim. Iz 53, 5). Tekal sem po svetu, da bi zdravil vse od hudiča zatirane; da bi oznanil dobro novico tistim, ki so bili blizu in onim, ki so bili daleč; da bi poiskal izgubljeno ovco ter jo, najdeno, na ramenih prinesel nazaj k Očetu. (3) Tretjič: daroval je samega sebe v odkupnino za nas. Zato je Pavel dejal Efežanom: *Ljubil nas je in se za nas dal v daritev in žrtev, Bogu v prijeten vonj* (prim. 5, 2). In pri Mateju sam pravi: *Kakor tudi Sin človekov ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi on stregel in dal svoje življenje v odkupnino za mnoge* (20, 28). Občudovanja vredna je njegova dobrotljivost do nas v tem, da je svojo kri naredil za kopel in protistrup – ne samo za tiste, ki so že bili ranjeni, ampak tudi za one, ki to šele bodo. S tem je oskrbel svojim bodočim – nič manj kot preteklim – sovražnikom zdravilo za bolezen, protistrup za greh. [...]

(Conciones paraeneticæ. In solemnitate Venerabilis Sacramenti, sermo II. – Opera omnia, zv. 3, str. 429–430).

2. On nas je prej ljubil ...

Bog priporoča svojo ljubezen do nas; kajti ko smo bili še grešniki, smo dosegli spravo z Bogom prek smrti njegovega Sina (prim. Rim 5, 8). [...] Tako zelo nas je ljubil, da nas je vzljubil, ko smo bili njegovi sovražniki in nam podelil neizmerno dobroto. Sovražnik si bil, o človek, tedaj ko te je Bog sam kot prvi vzljubil. Ni tako, da bi smel reči: Zato ali zaradi te reči me je vzljubil. Sovražnik si bil, nisi poznal Boga, nisi ljubil, a te je vzljubil. Če ga imaš zdaj rad, ga imaš rad zato, ker je on prej imel rad tebe, tedaj, ko ga ti še nisi imel rad. Zastonjska je torej blagodat Božje ljubezni, ker Bog ljubi zastonj: ljubi kot prvi in ljubi tiste, ki ga nimajo radi, tj. tiste, ki so še sovražni, uporni in podložni grehom. Pogledj in pretehtaj veličino ljubezni, s katero ti je prišel na pomoč, ko si bil na poti pogube. V zaporu si bil, obsojen na smrt, tik pred izvršitvijo kazni – pa je Bog poslal svojega Sina, mu naložil na pleča tvoje grehe: Sin, po katerem naj bi te rešil smrti, je prihitel in se voljno izročil v smrt – zate.

Očetu je bilo žal, da bi te kaznoval [...] – saj te je ljubil; tako zelo žal, tako zelo mu je bilo hudo, da bi te pogubil, kakor bi si ti zaslužil, da je namesto tebe izročil v smrt svojega Sina. Žal mu je bilo, ponavljam, da bi te pogubil. Zakaj mu je bilo žal? Ker te je ljubil, ker te je želel obvarovati. In zato je kaznoval na svojem Sinu to, kar si zaslužil ti, hudobni služabnik. [...]

Bog je torej videl nesrečo človeškega rodu, pa se mu je zasmilil in je poslal svojega Sina, da bi postal človek in ostal Bog, ohranjajoč obe naravi, to je, Božjo in človeško; zato da bi po prvi naravi bil Nekdo, ki zmore – po drugi naravi pa nekdo, ki mora zadostiti. Božja Beseda je torej sestopila v naročje Device in postala meso, da bi imela trpljivo naravo, s katero naj bi zadostila za nas. [...] Bog je sam prišel do tebe, postal je človek, da bi bil ranjen zavoljo tvojih grehov, potrj zaradi tvojih hudobij; da bi bil sam tepen, zato da bi te

njegove modrice ozdravile; da bi izročil v smrt svojo dušo, zato da bi ti pridobil večno življenje. [...]

To zdravilo, ta lek nam je pripravil predobri Jezus, naš Gospod in Rešitelj, Kristus – s svojim trpljenjem. Njegova moč nam je podeljena predvsem pri krstu, potem pa tudi pri zakramentu spovedi. To pa je bil najprimernejši način naše sprave in našega odrešenja, ki nam ju je priboril Božji Sin, ko je zavoljo nas postal človek – s trpljenjem in izlitjem svoje krvi. [...]

(Elucidatio in Passionem Domini nostri Jesu Christi, Praefatio. Opera omnia, zv. 3, str. 225–228)

1.2.5 FRANÇOIS POLLIEN: Bog skrbi zame

2. Bog skrbi za vsakogar (prim. 1 Pt 5, 7). *Ali se ne prodaja pet vrabcev za dva novčiča? In niti eden izmed njih ni pozabljen pred Bogom. [...] Ne bojte se torej: več ko mnogo vrabcev ste vredni vi (Lk 12, 6).* Ta Božja skrbnost je primerjana s skrbjo kokoši za svoja piščeta, pastirja za svoje ovce, matere za svoje dete. *Nosil vas bom na prsih, zibal na kolenih. Kakor mati ljubkuje svoje otroke, tako vas bom jaz negoval (prim. Iz 66, 12-13). Ali more mati pozabiti svojega otroka ter zanemariti sad svojega telesa? In ko bi tudi ona pozabila – jaz te ne pozabim (prim. Iz 49, 15).*

Ta Božja volja, vseskozi naravnana k mojemu posvečenju (prim. 1 Tes 4, 3), gre za menoj tja do vseh podrobnosti mojega življenja, da bi me vodila k vrhovnemu cilju moje ustvarjenosti. Toliko reči je treba ukreniti v moji duši, da je Bog tam neprestano zaposlen. Zatorej nisem le jaz tisti, ki s pomočjo milosti delam v Božjo slavo; pač pa je tu – in še mnogo bolj – Bog sam, ki deluje v meni v svojo slavo; in on deluje v meni brez mene – ter pogosto meni navkljub. [...]

(La vie intérieure simplifiée. 2ème partie – La voie. Knj. II, pogl. 1, str. 308–310)

1.2.6 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Verujem Božji ljubezni

[...] Nisem dovolj povedal, kako daljnosežna mora biti duša, ki moli, z vero v ljubezen Boga, h kateremu moli.

Da, molitev je kot neko zrenje iz obraza v obraz. Duša in Bog sta na isti ravni. Počivata v isti notranji kamrici; tam sta kot oče in njegov otrok, kot ženin in njegova nevesta; kot dva prijatelja. Razgovor mora imeti to bistveno značilnost – intimnost, ki se poraja iz najtesnejših družinskih vezi. Otrok gleda in ljubi z ljubeznijo in lučjo Očeta ... in vidi, kar vidi. Ne vidi vsega tistega, kar vidi Oče, pač pa vidi vse tisto, kar mu Oče daje videti ... ter je srečen v tej združitvi, ki mu jo naklanja Oče, združitvi, s katero ga rojeva in katera je – popolnoma resnično – priobčevanje lastnega Božjega življenja.

To trdno zaupanje v Boga-Ljubezen, v Boga, ki se daje in ki poraja, je nezadržno: *Recite tej gori, naj se vrže v morje; če boste to izrekli s srcem, polnim zaupanja, bo to izvršila. – Vse, ki zaupajo vanj, Bog rešuje. – Zato ker imate zaupanje vame, vas bom izvlekel in vaša duša bo rešena. – Zaupajte v Gospoda in se vas bo usmilil. – Noben človek, ki je položil svoje zaupanje v Boga, ni bil osramočen.*¹⁴ To so pristne izjave Duha ljubezni, ki jih krasi popolna jasnost. Zato ni prostora za noben dvom.

Toda to zaupanje je kaj daljnosežno. Ne more ga oslabiti nobena preizkušnja, nobeno zavlačevanje.

*Bog me lahko ubije – govori Job –, a še v smrti bom upal vanj.*¹⁵

Ohranjati mora zdravo, a težavno sredino med predrnostjo, ki črta sleherni človeški napor, in dvomom, ki po opravljenem naporu ne veruje v vsemogočnost Ljubezni ali v ljubezen Vsemogočnega.

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 41)

14 Avtor navaja tukaj po spominu nekatere svetopisemske misli, da z njimi podčrta tematiko.

15 *Etiam si occiderit me, in ipso sperabo* (Job 13, 15 vg).

2. Nadležne prošnje?

Bog je Ljubezen. On ljubi in hoče biti ljubljen. To je temeljni zakon njegove biti; če ga poznamo, se razrešijo vsa vprašanja.

Duša, ki se vzpenja k njemu, ne more biti nadležna; vedno ga očara, in to mora vedeti. Njena vztrajnost mu ni nevšečna, razen v primeru, če se izkazuje z navezanostjo na neko stvar: »Za vsako ceno hočem biti zdrav.« [...] To mu je mučno, kajti s to neurejeno željo – ne pa s svojo vztrajnostjo – se ločujem od njega.

Kadar gre za resnične dobrine, take, ki jih on vedno hoče, lahko prosimo zanje in naša vztrajnost mu je pri srcu. [...] Bog je Oče – Bog je prijatelj – Bog je sodnik. Vendar je Oče, čigar nežnost ne pozna mejá in čigar moč se kosa z ljubeznijo. Vendar je prijatelj, čigar privrženost je neomajna in uslužna do vseh naših potreb. Vendar je sodnik, vedno pravičen in ganjen z našimi klici ter naglo pripravljen odgovoriti nanje.

On hoče naše vsiljivosti, on vsiljuje te klice, on zahteva naše prošnje, da bi se zagotovo prepričal o naši ljubezni, da bi okušal sladkost, kadar mu jo izpričamo, četudi v lastnem interesu.

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 52)

3. *Abba* – Oče

[...] Vpričo ljubljenega Sina, ki me uči moliti *Oče naš*, namreč (morda preveč) izginjajo strožje poteze na očetovskem obličju. Ne vidim več Gospoda, ne slišim več glasu, ki v Stari zavezi brez konca in kraja ponavlja: *Ego Dominus – Jaz sem Gospod*. Ne vidim več Sodnika; ne vidim več njega, ki bi bil užaljen. Preveč me zasleduje podoba glave, ki se nagiba, ki se spušča na ramena izgubljenega Sina. Bog ni zapleten; toda njegova preprostost je neskončno pestra in bogata. [...]

Mi preveč razločujemo; preveč se ubadamo z znanostjo, ki zahteva distinkcije. Pravičnost in ljubezen nista dve različni stvarnosti, ampak le dve različni ideji, ki se stikata v eni in isti resničnosti – v ljubezni.

Pred Božjim obličjem smo kot otroci v družinah prejšnjih časov, kjer je bil oče vse in je izvajal vso oblast. Njegova nežnost je bila tolikšna kot pri današnjih očetih. Mar ni bila celo mnogo veljavnejša? Toda vedel je, da ljubiti pomeni hoteti nekomu dobro, ne pa samo ustreči tistemu, ki ga imaš rad. Da bi priskrbel to dobro, kar je bil njegov edini namen, je tedanji oče znal ukazovati, uveljavljati svojo voljo, nasprotovati muhavostim, usmerjati in disciplinirati energije, rezati divje poganjke – z eno besedo, oblikovati svojega otroka v odraslega človeka. Če je bila potrebna odločnost, je bil odločen; če je bila koristna kazen, je kaznoval. Opozarjal je, grajal je, odločal je skladno s potrebami bitja, ki je bilo nekakšen podaljšek njegovega bitja in katerega je dolgo časa neprekinjeno porajal. Zares, za to bitje je bil predstavnik Stvarnika in je – tako kot Stvarnik – združeval pravičnost z ljubeznijo: ljubil je, ko je vzgajal; vzgajal je iz ljubezni.

Otrok je to razumel in je na takšno ljubezen odgovarjal z globoko nežnostjo. V kolikor je prejemal priobčevanje tega življenja, v kolikor je postajal bolj podoben očetu, torej bolj njegov sin, njegova podoba, v toliko sta se razvijala prijateljstvo in prisrčnost v odnosu do očeta. Ta mu je zaupal več skrivnosti; od njega je zahteval več uslug. Tako ga je z oprijemljivimi vajami in zgledi še bolj kot z besedami uvajal v njegovo vlogo prihodnjega očeta in poglavarja ter gradil v njem nadaljevalca družine.

Tako tudi Bog ravna z nami. Oblikuje nas po svoji podobi – tu je njegova očetovska ljubezen in njegova vloga. V ta namen uporablja precej raznovrstna sredstva; eno izmed njih je pravičnost. Otrok mora priznati svoje napake, sprejeti opomine in s tem bogatiti svojo ljubezen; razumeti mora, da ljubezen in želja po priobčevanju življenja narekujejeta

opozorila in navdihujeta očitke. Pod takim vodstvom odrašča, obilneje se udeležuje očetovega življenja, bolje odseva očetove poteze – je bolj sin, bolj družinski. [...] Sveti Duh mu kaže na duše, bodisi bližnjih bodisi kajkrat zelo daljnjih ljudi, bodisi nekatere skupaj bodisi kar cele množice ljudi. Razkriva mu njihove potrebe; bolečine, ki jih mučijo; prizadevanje, ki je potrebno, da se privedejo nazaj v družinski krog. Njegova molitev postaja katoliška, univerzalna. Njegov pogled, razsvetljen s povečano Božjo Lučjo, objema ves svet; v njem so pomešani vsi občutki. V središču je vedno ljubezen, vendar nabita z vsemi odtenki, katerih je zmožna. Še vedno gleda na Boga kot na zelo velikega, na sebe pa kot na zgolj ničevega. Toda med Ljubeznijo in ničevim bitjem je (Sveti Duh) ustvaril takšne odnose, ki govorijo isto govorico ter odsevajo iste poteze.

Ta molitev je prava molitev. Ta molitev je vrh. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 54–56)

4. Oče naš

Očenaš – Gospodova molitev – je popolna molitev, molitev v odličnem pomenu; molitev, ki povzema vse druge molitve. Med dušo in Bogom vzpostavlja neki odnos, ki je v pravem in resničnem pomenu – večno življenje. [...]

Ne govorimo samo *Oče*, niti ne *Moj Oče*, ampak govorimo *Oče naš*. Beseda *naš* ima dvojni pomen. Najprej označuje posestvanje ali prosto razpolaganje; to je potemtakem svojilni zaimek. V tem primeru torej pove, da je Oče, h kateremu se obračamo, zares naš: pripada nam, z Njim lahko razpolagamo. To je osupljivo, a je vendarle res tako. Sveta Cerkev je to presenečenje izrazila v srcu svete maše, ko nam po mašnikovih ustih pred skupno molitvijo očenaša govori: *Naš Odrešenik nam naroča in božji nauk nas uči, da smemo takole moliti*. Smemo – imamo pogum – drznemo si izreči.

Ta pogum, to drznost ne le da smemo, temveč celó mo-

ramo imeti. Bog je zares naš Oče – in On hoče, da mu damo ta naslov. On nam je sam dal pravico, da uporabljamo ta obrazec, da izrekamo to ime. Te pravice nimamo po naravi; po naravi smo ustvarjena bitja, služabniki. Sinovstvo, sinovski naslov, pa je dar, neki zastonjski dar, neka docela nezasluzena milost. Nikoli ga ne bi mogli uporabiti, če nam ga ne bi bil sam izročil. Toda On je tako rekel, On je tako hotel. On hoče, da se vedemo kot otroci; On hoče, naj bodo naši odnosi do Njega takšni, kot so odnosi sina do očeta; On hoče, naj se oziram na njegovo naročje kot na Očetovo naročje in naše bivališče. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 26–27)

5. Hvalnica Življenju

[...] Ti namreč nisi hotel ohraniti zase te občestvenosti, ki združuje Trojico v enotnem in neskončnem naročju. Ti jo razlivaš na nas. To je *voda*, ki *brizga v večno življenje* (prim. Jn 4, 14). Iz nje pritekajo reke, ki se pretakajo v notranjosti duš, katere sprejemajo Svetega Duha in trepečejo v vetriču Ljubezni (prim. Jn 7, 37–39). Ta občestvenost zelo trdo bije na zaprta vrata tistih duš, ki ga odbijajo; včasih ta vrata kar razbije z udarjanjem, ki podira vsak odpor. Včasih čaka dolgo časa, preden preplavi vse sile; neopazno se prikrade skozi gore, griče in trde skale; komajda jo zaznaš; goščava prikriva njeno molčeče gibanje; in vendar se bliža, če se more; pripravi si ležišče, sprva tesno in oporekano, potem pa vedno širše in do roba zasedeno. Čudna skrivnost, ki se vanjo skušam poglobiti s temi analogijami! Resničnost, ki je resničnejša, meni bližja, meni intimnejša, kot pa te stvarnosti, s katerimi jo primerjam; ki pa se je stežka zavem, ker sem zdrsnil v čutno območje, ona pa je duhovna. Vendar jo vse bolj zaznavam, medtem ko jo zasledujem s pogledom svoje duše, izostrenim z željo, ki je že neka ljubezen, katero pa je mogla zbuditi edinole neskončna Ljubezen, navzoča v meni.

Svet je poln te Ljubezni. Ona je topla luč, ki sije in ogreva in oplaja; ona je sonce, ki to luč razširja in podarja. Tu smo tako kot vsa bitja, katera razsvetljuje in oživlja stvarno sonce – spričo te svetlobe, ki oživlja duše. Treba je le, da na široko odpremo okna, pa nas zajame kot val. Žarek prodira, osvetljuje, vse kaže v novi luči. Zdi se, kot da vzhaja sonce: vse se odeva v lepoto, vse je pomlajeno in se kaže kot prerojeno.

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 70–71)

6. Bog je Ljubezen

[...] Ne pozablajmo: *Deus est Caritas*. Opredelitev nekega bitja kaže na njegove meje; meja Boga je torej Ljubezen. On se omejuje na to, da ljubi; On je ves v Ljubezni. Vse v Njem je Ljubezen. Zatorej nimamo pravice, da bi v Njem videli kaj drugega. Zdaj pa recimo: *v ljubezni ni strahu, temveč popolna ljubezen prežene strah* (1 Jn 4, 18). Vrzimo skozi vrata našega življenja ta moreči občutek, ki je umrl na križu in že v jaslih. Pustimo se povišati in razmahniti v Bivajočem, v Njem, ki je Ljubezen.

Bodite bolj in bolj ljudje, ki verujejo v Božjo ljubezen; ali bolje: ki verujejo, da je Bog Ljubezen sama; da je biti in ljubiti v Njem vse-eno ... Božja Ljubezen je Luč brez konca in kraja. [...]

Bog je prekipevajoča Polnost, ki se hoče prelivati¹⁶ v naš nič, da ga napolnjuje s svojo neskončnostjo. Dajati se – to je torej njegova bit, njegovo življenje, njegovo veselje. Bolj ko smo šibki in prazni, nemočni in nedokončani – bolj nas najde sposobne, da ga sprejemamo. Tako je naša ljubezen do sebe predvsem to, da sprejemamo Njegovo izlivanje življenja – kot je Njegova ljubezen do sebe v tem, da ga razliva.

---

16 Platonska zamisel, ki jo avtor izraža z odvisnikom *qui a besoin de se verser dans notre néant* – ki ima potrebo, da se prelije v naš nič. Slovenski prevod nekoliko omili antropomorfnost izražanja mistika, ki se dobro zaveda krhkosti človeškega izražanja o Bogu (glej zgoraj).

Ta ljubezen je na dnu vsega; toda to dno je treba odkrivati. Da pridemo do tega odkrivanja, nam je bila dana neka božanska luč, ki jo imenujemo – luč vere. Vera je neka deležnost Božje luči. Verujoča duša vidi v vsem – v ljudeh, v rečeh, v dogodkih – to, kar vidi Bog sam. To pa vidi v Božjem Duhu ljubezni, ki ji je bil dan. Ona uvideva le eno: Ljubezen, ki se v vsem daje – *Deus Caritas*. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 232–233)

7. V veri ...

Poglabljajmo se bolj in bolj v te poglede iz vere; poglede, ki so edini pametni in resnični, saj so pogledi samega Boga. V vsem, kar stori ali dopusti, noče videti in vedeti nič drugega, kot le svojo ljubezen. Storimo tako kot On.

Seveda – to, kar se nam javlja, nas bega. Svet je poln zla in sovraštva. Kako naj vidimo ljubezen v teh tako nasprotnojučih ji pojavih? Tega ne vidimo – to pač verujemo. Verovati pomeni gledati v luči Božji. Pomeni zanesti se Nanj, ki nam pravi: »Vaše telesne oči, vaša pamet vidijo zlo. Toda ti pogledi so površni. Na dnu vsega je Ljubezen; verujte mi, le verujte.«

Vidimo, da zahteva vera kaj težko žrtev; vidimo pa tudi, da nam daje neko gotovost in neki mir, ki bi ju smeli označiti kot neskončna, ker temeljita na besedi samega Boga. Tu je globoka skrivnost naše krščanske spokojnosti sredi najhujših dogodkov. Dogodki minevajo – beseda Božja pa je večna. [...]

Da, da, našli smo svoje resnično življenje v globini; zdaj pa je treba, da se ga držimo. To življenje v globini je neki neizmeren mir, utemeljen na veri v Ljubezen. Verujmo – neskončna Ljubezen (ta pridevnik podčrtujmo in poglabljajmo brez konca in kraja) nas je že vso večnost videla, ljubila, hotela; dala nam je bitje in žitje, ki nam ju ohranja. Ona vodi vse naše korake, neprestano in vsepovsod nas

obdaja s pazljivostjo očeta in matere ter nam vsak hip ponuja vsa najzanesljivejša sredstva, da se združujemo z Njo. Verjemimo, da tega združevanja ne morejo preprečiti naše šibkosti, naše duhovne bednosti, naše ovire in naše težave. Nasprotno, Ljubezen jih uporablja kot pripomočke za ureničevanje svojih nežnih načrtov. [...]

Odstranjujemo torej s poti našega življenja dvome ter jih, brž ko se pojavijo, nadomestimo z dejanjem vere v Ljubezen. [...]

Verujmo to, pa bomo imeli mir tudi tedaj, kadar tega ne bomo občutili. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 224–226)

8. Hvalnica Božjemu usmiljenju

Ta hip mi je v mislih ena sama izmed besed Svetega pisma, polnih nežne luči in tolažbe. [...] Njeni zlogi so bili moji duši vedno kakor materino izkazovanje nežnosti: *Iz daljave se mi je prikazal Gospod: »Z večno ljubeznijo sem te ljubil in zato sem te pritegnil v usmiljenju«* (Jer 31, 3 vg).

O moj Bog, kako dobro izražaš odtenke: v Tebi ni drugega kot ljubezen, jaz pa tega še nisem dovolj jasno opazil. Usmiljenost je samo odsev te ljubezni, kadar njena luč prečka senčni pas, v katerega nas je ovil greh. Usmiljenost je gibanje te luči – v temi. *Luč sveti v temi* (Jn 1, 5). Prišla je, da jo razsvetli; zapustila je svoje kraljestvo, da bi obiskala temo in jo obnovila po Tvoji žareči podobi. Prišla je, zato ker je Ljubezen; izhaja iz Ljubezni, je Njen bleščeči žarek, *candor lucis aeternae – odsev večne luči* (Mdr 7, 26). Hoče se razširjati, se razdajati, sevati. V sebi nosi to željnost, saj se je rodila iz očetovskega naročja, od koder prihaja to gibanje. Tema, v kateri ne sveti, jo priteguje, izziva to njeno željnost. Zdi se, kot da iz teme prihaja krik: »Pridi k meni!« Temu klicu se ne more upirati. Tako zelo ustreza tej bistveni

potrebi¹⁷ Njene biti, da stopa iz sebe, da privre na dan; se požene, da naredi ta velikanski korak junaka na poti, ki se odpira pred Njo: *Požene se kot junak, ki steče po poti* (prim. Ps 18, 6 vg). Tako postane Luč, ki se daje temi, ki sveti v temi. To je Usmiljenje, ljubezen Bivajočega – *Njega, ki je – do nebivajočega, do tega, česar ni.* [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 82)

---

17 Z izrazi *hoče se ...*, *to željnost ...*, *tej bistveni potrebi ...* prevajamo avtorjeve izraze *Elle a besoin ...*, *ce besoin ...*, *à ce besoin essentiel ...* Primerjaj prejšnjo opombo.

Drugo poglavje

NAJVEČJA ZAPOVED

*Ljubi Gospoda, svojega Boga,
z vsem srcem in vso dušo in vso močjo!*
(5 Mz 6, 5)

II.1 LJUBEZEN DO BOGA

II.1.1 GVIGO I.: Ljubi ... Ljubezen!

Ljubi, česar ljubeč ne moreš izgubiti – to je, Boga.¹⁸
(*Meditationes*, 186)

Boga je treba ljubiti tako in toliko, kakršen in kolikršen je. Je pa večni in neizmeren. Zatorej je ljubezen tistega, ki Ga ljubi toliko in tako, kot je treba – večna in neizmerna. Torej je tudi ta, ki ljubi – večni in neizmeren. A Boga sploh nihče ne more ljubiti tako in toliko, kot se spodobi, razen tistega, ki Ga kar najpopolneje spoznava takšnega in tolikšnega, kot je. Tega pa ne udejanja nihče razen Njega samega. Prava večnost in prava neizmernost je torej samo v Njem. In vendar: v kolikor to nekdo (izmed ljudi v Njem) udejanja, v toliko to tudi postaja – namreč večni in neizmeren.

(*Meditationes*, 329)

---

18 Izv.: *Amato quod amando carere nequeas, id est Deum*. Prim. nasprotni Plavtov izrek: *Id, quod amo, careo – To, kar ljubim, pogrešam (= sem izgubil)*.

Bog je zapovedal človeku ljubiti to, česar ta nikoli ne more ljubiti preveč. Človek pa, nasprotno, najbolj ljubi to, česar nikoli ne more ljubiti ali pa lahko ljubi le v majhni meri.

(*Meditationes*, 277)

Ničesar ni mogoče postavljati pred Boga, ničesar enačiti z Njim. Ničesar ni mogoče primerjati z Njim, niti za polovico niti za tretjino, niti za kakršen si bodi delček – tja do neskončnosti. Nič naj zato ne bo cenjeno bolj kot On, toliko kot On, za polovico ali za kakršen si bodi delček – tja do neskončnosti. Nič naj ne bo ljubljeno bolj ali toliko ali v kakršni koli primerjavi z Njim.

Tako je Gospod sam rekel: *Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vso močjo in vsem mišljenjem ...* (Lk 10, 27). To pomeni: Ne ljubi ničesar drugega, da bi se ob tem naslajal ali se na to naslanjal!¹⁹ [...]

(*Meditationes*, 468)

II.1.2 HUGO DE BALMA: Sonce ljubezni

(17) Po delovanju te modrosti se tudi vnema, spolnjuje in dopolnjuje ljubezen: preblaženi Bog sam je namreč uporabljajoči Ogenj (prim. 5 Mz 4, 24; Heb 12, 29), ki iz potujočega duha preganja vsakršno hladnost v tolikšni meri, v kolikor se Mu ta z ljubezenskimi iztezanji prisrčneje pri-

---

19 Prim. misel istega pisca: *Quae ergo creaturae rationalis perfectio? Ea scilicet, ut omnia, et superiora id est Deum, et aequalia id est proximum, et inferiora id est spiritus brutos et caetera, tanti habeat, quanti a se, id est a creatura rationali, habenda sunt. Quanti autem habenda sint, sic collige. – Kaj je torej popolnost razumne ustvarjenine? Tole: Vse – bodisi višje, to je Boga, bodisi enake, to je bližnjega, bodisi nižje, to je živalska in druga bitja – naj ceni toliko, kolikor jih je ona, razumna ustvarjenina, dolžna ceniti. Koliko pa jih je treba ceniti, tako premisli (ib., 467).*

bližuje. Ko namreč z anagogičnimi vzgibi tako hrepeni k prisrčnejšemu združenju z Njim, se izpostavlja vžigajočim duhovnim žarkom sonca ter se podobno kot predivo, izpostavljeno sončnim žarkom, vname od ognja, vrženega od zgoraj. Zatorej pravimo, da to sonce vžiga gore (prim. Sir 43, 4) na tri načine: najprej samo po sebi povečuje gorečnost v duhu in s pomočjo gorečnosti odstranjuje ovire, ki so v napoto ljubezni, zato da se še bolj razgori. Povrhu tudi dodaja duhovne blagodati, s katerimi se ta ljubezen v njem dopolnjuje. Potem pa še povzroča, da se duh vžiga z namenom, da bi duša nadvse goreče ljubila samega Boga. Ta modrost tudi vžiga duha, da gori v odnosu do vsakega bližnjega z isto ljubeznijo kot do sebe; obenem naj ne preneha z nenasitnimi željami boleče hrepeneti po najpopolnejšem zedinjenju.

(Theologia Mystica: De Via unitiva, 17. – Théologie Mystique, zv. 2, str. 34)

II.1.3 MARGUERITE D'OYNGT: Ljubezen za ljubezen

(5) [...] Ljubi Gospod, Jezus Kristus, kaj naj storim, ko so me obdale smrtne bolečine in so me čisto prestrašile bojazni pred tvojimi sodbami? Časi so namreč tako skriti, da če danes sem, ne vem, ali jutri bom; nihče ni gotov glede svojega zdravja; in jaz niti ne vem, ali me ljubiš ali ne. To pa z gotovostjo vem, ljubi Gospod, da so tvoje besede dobre in resnične; saj ti praviš, da ljubiš tiste, ki te ljubijo. In zato bom spravila skupaj vse tisto, o čemer bom menila, da me more pritegniti k ljubezni do tebe.

(6) Ljubi Gospod, zdi se mi, da narava terja od ženske, naj ljubi svoje starše ter svoje brate in sestre in svoje prijatelje in svojega ženina, in tudi prijatelje, ki ji delajo dobro. O ljubi Stvarnik, četudi ljubim svojega očeta, ki je samo umr-

ljiv človek, sem mnogo bolj dolžna brez primere ljubiti tebe, ki si moj duhovni oče in moje večno življenje. A jaz nisem vredna imenovati se tvoja hčerka, ker sem grešila pred teboj in pred tvojimi angeli; ker pa vem, da nočeš smrti grešnikov, temveč da se spreobrnejo in živijo, se bom vrnila k tebi kot nekdo, ki nima drugega očeta ali prijatelja razen tebe.

(7) Gospod, moj Bog, dragi Gospod – ne bodi užaljen, če te imenujem »oče«; saj si me ti ustvaril, ko sem bila nič, in si mi naredil dušo in telo in si me v svojem usmiljenju naredil po svoji podobi in priliki.

(27) Gospod Bog, zdaj vidim, da ni nobene tako dragocene in toliko vredne reči, kot je duša moškega ali ženske. Saj si ti, ki si bil resnični Salomon, v katerem so bile vse vednosti in je bilo njegovega bogastva polno vse rajsko mesto, ker si vedel, kakšno je dostojanstvo duš, ki si jih naredil po svoji podobi in priliki, hotel postati tudi trgovec, da bi jih kupil in dal (zanje) tako visoko odkupnino, da je o njej vredno govoriti in razmišljati.

(28) Ah, Gospod Bog, Jezus Kristus, ni ti zadoščalo, da si se spustil z neba na zemljo, kjer si prestal toliko nizkosti in podlosti, temveč si hotel preliti vso svojo dragoceno kri zaradi velikanske ljubezni, ki si jo imel do nas; in potem si hotel umreti s sramotnejšo smrtjo od katere koli – to je, s smrtjo na križu.

(12) Ljubi Gospod, jaz ne vem, kaj naj storim drugega, kot da premišljam o milostih in blagodatih, ki si mi jih izkazal. Čudoviti Gospod Bog, Jezus Kristus, daj mi milost, da bom mogla obračati svojo misel in pogled nanje tako, da si bom mogla pridobiti tvojo ljubezen.

(Pagina meditationum, 5.6.7.27.28.12)

II.1.4 BLAŽENI NIKOLAJ ALBERGATI:

Skrbnost v bogoslužju

Častivrednim kanonikom in kapitlju naše bolonjske Cerkve, našim predragim prijateljem – Nikolaj, kardinal Svetega Križa.

Častivredni, naši predragi prijatelji – pozdrav v Gospodu.

Vsak dan se trudimo, da bi oskrbeli to našo cerkev s slehernim okrasjem ter jo opremili z vsem, kar se spodobi za dostojno obhajanje bogočastja, tako kot je sicer naša dolžnost, a v okviru naših dohodkov, da bi se dejansko moglo izboljšati obhajanje bogoslužnega slavlja.

Zato smo dali nedavno izdelati čudovito lepa mašna oblačila bele barve in smo se potrudili, da jih pošljemo po našem služabniku Ludviku, ki nam je drag v Kristusu in je prinašalec pričujočega pisma. Hočemo jih podariti tej naši cerkvi kot spoštljiv poklon Bogu, slavni Devici Mariji in blaženima apostoloma Petru in Pavlu. Pristrčno vas prosimo, častiti, da z vso skrbnostjo hranite omenjena mašna oblačila in da ukrenete vse, kar bo omogočilo izboljšanje bogočastja in polepšalo to cerkev, tako kot je vsakdo izmed vas dolžan. Tudi naš učenik Tomaž,²⁰ vaš tovariš v kanonikatu, vam pošilja bel pluvial (večernični plašč) za nastop svoje službe kanonika.

Imejte se vsi dobro v Kristusu; in rotim vas v Gospodu, da storite vse, kar je mogoče, da se bodo v omenjeni naši cerkvi božje službe opravljale z vso skrbnostjo in pobožnostjo; s tem se nam boste prav posebno prikupili. Vedno sem pripravljen storiti vse, kar vam bo pogodu.

Iz Florence, 14. decembra 1439.

(P. de Töth: Il Beato card. Niccolò Albergati e i suoi tempi, zv. 1, str. 281)

---

20 To je bil Tommaso Parentucelli, bodoči papež Nikolaj V.

II.1.5 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG

1. Vse Bogu v slavo ...

Otročiči moji, ne ljubimo z besedo, tudi ne z jezikom, ampak v dejanju in resnici! (1 Jn 3, 18).

Ali hočete vedeti, da ljubite Boga? Povprašajte svoja srca, povprašajte svoj jezik, povprašajte svoje misli, dejanja in telesa, ali zares ljubite Boga. Preglejte, ali v vsem iščete Boga; ali vse reči usmerjate v njegovo slavo; da ne boste med tistimi številnimi, o katerih apostol pravi: *Trdijo, da Boga poznajo, z deli pa ga tajijo ... (Tit 1, 6)*. In še sveti Janez v prvem pismu: *Kdor pravi – Poznam ga, a njegovih zapovedi ne spolnjuje, je lažnik in v njem ni resnice (2, 4)*. Tudi Kristus govori v evangelijski: *Vi ste moji prijatelji ... Kdaj? ... Če izvršujete, kar vam jaz zapovedujem (Jn 15, 14) ... Kako neki torej govori Kristus: Kdor ima moje zapovedi in jih spolnjuje, ta me ljubi ... (14, 21)*, ti pa hočeš ljubiti Boga, ne da bi izpolnjeval njegove zapovedi ...?

(Sermones de tempore, Dominica XVIII post SS. Trinitatem. Sermo. – Opera omnia, zv. 1, str. 615).

2. ... z ljubeznijo Božjega sina ...

Poskrbeti pa moraš z veliko modrostjo za tole: vsa tvoja dela, to pomeni – karkoli hočeš ukreniti ali opustiti, naj kot prvi korak uvede čisti in bogopodobni namen, da ne boš pri tem iskal ničesar drugega kot Božjo slavo in ugodje. Četudi se primešajo drugi vmesni cilji – poslednji naj bo ljubezen, s katero boš hotel to in ono, zato ker boš v vsem izbiral, hotel ter iskal Božjo slavo in ugodje.

Na enak način naj vsem tvojim naklepom in ukrepom sledi zahvala in darovanje. Tako boš vse, kar koli majhnega se ti je posrečilo, pripisal Božji milosti; obenem boš Bogu daroval tudi vsa Kristusova zasluženja, zedinjen z Njim v ljubezni, ki ga je potegnila iz nebes na zemljo in ga prignala

do tega, da je v privzetem telesu trpel in počel podobne reči. Na ta način bo vse, karkoli boš v skladu s Kristusovo ljubeznijo storil, četudi samo po sebi neznatno in pičlo, spričo povezave s Kristusovimi zasluženji tako oplemeniteno, spričo zedinjenosti z Božjo ljubeznijo tako posvečeno, da bodo postala Kristusova zasluženja in njegova dela – tvoja, tvoja pa – Kristusova. In zato bodo po tem vsa tvoja darovanja nadvse prijetna nebeškemu Očetu. Saj bodo tako potopljena ter vsrkana v zasluženja Edinorojenega kot kaplja vode, vlite v množino najžlahtnejšega vina; poslej se z obojim hkrati nazdravlja in se pije – ne več kot voda, ampak kot vino. [...] ²¹

(*Pharetra divini amoris, knj. I, Praefatio. – Opera omnia, zv. 5, str. 4–5*)

3. ... v iskrenem prijateljstvu z Bogom.

[...] (Petič) – Mesena ljubezen sovraži tekmeča, kajti hoče sama ljubiti in biti ljubljena. Zato zavida drugim, ki ljubijo obenem z njo. Drugače pa je z ljubeznijo do Boga. Kdorkoli namreč iz-voli Boga, ta si ne želi, da bi ljubil sam, temveč spodbuja, kogarkoli le more, mu svetuje, navaja ga in vabi, naj raje ljubi Boga. V radost in veselje mu je, da mnogi z njim vred ljubijo Boga, saj se zaveda, da zaradi tega ni sam nič prikrajšan in da ga zavoljo tega Bog nič manj ne ljubi. (Šestič) – Mesena ljubezen ne more prenašati, da bi bil kdorkoli bolj ljubljene kot ona. Nasprotno pa ljubezen do Boga – četudi ljubi Boga nad vse – zlahka prenese, da je dana prednost drugemu glede darov, blagodati in celo ljubezni. Ponavljam: prenašam lahko, da Bog nekoga drugega bolj ljubi kot mene. Saj vem, da je Bog pravičen in da ne more ravnati drugače kot pravično; da se nikomur ne godi krivica tam, kjer smo vsi slabi delavci, kjer živimo le kot obsojeni sinovi ter nas drži pokonci edinole Božje usmiljenje. (Sedmič) – Mesena ljubezen ne prenese, da bi bila prezirana

21 Nadaljevanje besedila – glej pogl. VII.3.3!

ali zapostavljana ali da bi bila dana prednost drugim. Nasprotno pa ljubezen do Boga, ker ne išče ničesar drugega kot Boga, pozorna na njegovo vzvišenost ter na lastno majhnost, ni začudena niti užaljena, če je prednost dana drugim. Zadošča ji, še več, v tolažbo ji je, da je prišteta in uvrščena med Božje prijatelje, četudi je neznatnejša od drugih ali celo najneznatnejša med neznatnimi. (Osmič) – Ljubezen do Boga se razlikuje od človeške ljubezni po tem: ljubezen do Boga, to pomeni, tisti, ki ljubi Boga, je prepričan, da je ljubljen in da ne more izgubiti prijateljstva ljubljenega Boga, razen po lastni krivdi. Bog namreč nikoli ne zapušča tistega, ki ga ljubi – razen v primeru, da ga ta zapusti. Nikdar se ne bo odmaknil od prijatelja, dokler ga ta sam ne izžene in s prezirom zavrže. [...] Zato ni boljšega, ni slajšega, ni zvestejšega, ni stalnejšega, ni varnejšega, navsezadnje ni srečnejšega prijateljstva od tistega, ki je v Bogu. Samo za to prijateljstvo si prizadevajte, sinovi, samo to ljubite. Srečni ste tisti, ki ste v prijateljstvu z Bogom, ki živite v njegovi milosti. Raje zapustite in zavržite sleherno ustvarjenino, kakor da bi se zamerili Kristusu ali zanemarjali ljubezen do Kristusa. V vseh rečeh mu dajajte prednost. Dokler boste vztrajali v prijateljstvu z njim, vam ne bo mogel škodovati niti hudič niti človek niti vesoljni svet. [...]

(Sermones de tempore, Dominica XVIII post SS. Trinitatem, Sermo. – Opera omnia, zv. 1, str. 616–617)

4. Ljubi z vsem srcem

Učenik, kaj naj storim, da dosežem večno življenje? ... Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vso močjo in vsem mišljenjem [...] (Lk 10, 25.27)

²²[...] Boga moramo ljubiti na tri načine. Prvič, celovito, ali kot je zgoraj rečeno – z vsem srcem. Pa porečeš: Kaj pomeni ljubiti Boga celovito ali z vsem srcem? Če je treba

22 Uvodni del nedeljske pridige – glej spodaj, x1.5!

odgovoriti glede na to življenje, kako je tukaj mogoče izpolnjevati to zapoved, bomo rekli: Boga ljubi tako, da tvoje srce ne bo naklonjeno nobeni stvari bolj kot Gospodu, tvojemu Bogu. Ta ljubezen je nujna za dosego zveličanja; če je v tebi, to sicer zadošča za zveličanje, ne zadošča pa za popolnost. Glede na stanje v (večni) domovini: tam so vsi vzgibi duše, vse dušne moči in vse, karkoli je v človeku, vsrkani v Bogu, tako da ničesar ni izven Boga, ampak je vse v Bogu.

Vendar bi lahko nekdo oporekal: kako da ne smem uživati ob jedi, pijači in drugih rečeh, ki jih ni mogoče uporabljati brez uživanja? Hote ali nehote – če sem lačen, mi prija hrana, četudi le suh kruh. Na to odgovarjam: če ti tekne hrana ali kaj drugega, kar nam je dovoljeno, tedaj še nisi v nevarnosti, dokler ne iščeš užitka. Bog ni zapovedal, naj nam ne tekne hrana; pač pa je zapovedal, naj v ustvarjenini ne iščeš drugega užitka razen tistega, ki je od Boga – bodisi v Bogu bodisi zavoljo Boga. Ena stvar je občutiti užitek, druga pa ljubiti; ena stvar je dopuščati, druga pa iskati užitek. [...] Saj ti ni bilo rečeno, naj ti nobena reč ne tekne, ampak naj ti nobena reč ne tekne enako ali bolj kot Bog. To pa je treba razumeti po pameti. Mnoge reči nas brez nevarnosti bolj razveselijo kot Bog, na primer oče, mati, žena ali otroci; a to velja glede na meseno občutje, ne pa glede na umsko presojo. Četudi je namreč tvoja žena glede na občutje mesene ali čustvene ljubezni, ki jo občutiš, slajša tvojemu srcu od Boga, ni v tvojem srcu odličnejša glede na umsko ljubezen – pač v primeru, da bi ti tisočkrat raje užalil tisoč žena kot edinega Boga. Res pa je, da ta ljubezen do ustvarjenin, četudi ni nasprotna Bogu, močno ovira čisto ljubezen do Boga. Ljubezen do Boga namreč ni čista, dokler ji je primešano še nekaj ljubezni do ustvarjenin, ki ni zavoljo samega Boga. Peresce ne more zlahka vzleteti kvišku, dokler je zamazano ali prepojeno s kakšno zemeljsko usedlino ali z blatom; pač pa bo vzletelo, ko bo rešeno ali prosto vsake umazanije ali usedline. Zatorej pravi sveti Avguštin: *Manj te*

ljubi, Gospod, kdor s teboj ljubi še kaj, česar ne ljubi zavoljo tebe. Zato je treba ljubezen do Boga »obrezati« od sleherne druge ljubezni, kot beremo v peti Mojzesovi knjigi: Gospod, tvoj Bog, bo obrezal tvoje srce in srce tvojega zaroda, da boš ljubil Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo, da boš mogel živeti (30, 6). Bog hoče imeti tvoje srce v celoti; saj pravi sveti Avguštín: Vsega te hoče imeti on, ki te je vsega ustvaril. In komu boš mogel sveteje, komu koristneje darovati svoje srce kot Bogu? [...]

Drugič: Boga je treba zvestó ljubiti – tako kot nas je on sam zvesto vzljubil. Iskal je namreč našo korist. Mi pa, ker ne moremo iskati njegove koristi, zvesto iščimo njegovo slavo, naklonjenost in čast. To bi se dalo praktično izraziti takole: Bog nas ljubi z vso dušo, saj nas je tako zvesto vzljubil z vso svojo dušo, da je raje dopustil oddvojitev svoje duše od telesa kakor pa razdvojitev naših duš od njega. Zato nam mora biti naš Bog dražji od življenja, tako da moramo v primeru nujne odločitve raje izgubiti življenje kakor Boga. Zvesta ljubezen je namreč močnejša od sleherne muke. O tej zvesti ljubezni govori nevesta: *Močna kot smrt je ljubezen ... (Vp 8, 6). Zavoljo Kristusove ljubezni je namreč treba prezirati, to pomeni – prenesti celó smrt, da se ne bi kdorkoli odtujil Kristusu. O tem je govoril Pavel: Kdo nas bo ločil od ljubezni Kristusove? Nadloga ali stiska ali preganjanje? Ali lakota ali nagota ali nevarnost ali meč? (Rim 8, 35). Na tak način bodo govorili vsi, ki so zvesti Kristusu. [...]*

Tretjič: Zvesta ljubezen se ne utruja. Nekateri pravijo: *Utrudili smo se na potih hudobije in pogube, prehodili smo brezpotne puščave, Gospodove poti pa nismo spoznali (Mdr 5, 7). Toda v ljubezni do Boga se nihče ne more utruditi. Kdorkoli namreč ljubi Boga, ga ljubi manj kot on zasluži, najsi ga še tako močno ljubi. Še več: kolikor bolj kdo ljubi, toliko manj se mu zdi, da ljubi. Ogenj božanske ljubezni namreč nikoli ne reče: Dovolj! (prim. Prg 30, 16). Avguštín pravi: *Ljubečemu skrb ne pusti spati. Res mu ne pusti spati:**

Spala sem, a moje srce je bedelo, priznava nevesta v Visoki pesmi (5, 2). Ljubezen v počitku postaja še nemirnejša. Počitek, se pravi brezdelje, je za tistega, ki ljubi – nadloga. Kdor se namreč opija v okušanju ljubezni, je razveseljen za vsako delo. Sicer ga pogosto kaj boli, a tega ne čuti; trudi se, pa ne utruji; deležen je zasmeha, pa ne opazi. [...]

(Sermones de tempore, Dominica XIII post SS. Trinitatem, Sermo. – Opera omnia, zv. 1, str. 560–562)

II.1.6 GABRIEL M. FULCONIS: »Vse tvoje je moje«

Odkar mi je Bog slovesno obljubil, da mi bo podelil vse, za kar ga bom prosil v Jezusovem imenu – mar ne bi bilo zares bedasto, če ga potem ne bi prosil za nič ali bi ga prosil za same ničevosti? Saj mi je Oče s tem, da mi je podaril Jezusa Kristusa, z njim vred podaril vse – kakor mi zagotavlja apostol Pavel.

Zato mi po veri pripada Jezus v celoti: moje je njegovo Srce, moje je njegovo Telo, moja je njegova Kri, moja je njegova Duša, moje je njegovo Božanstvo, moje so prav vse njegove zasluge. Ker sem potemtakem, če smem tako reči, resnični Jezusov gospodar, on pa je absolutni Gospodar vsega, kar je v nebesih in na zemlji – kako potem ne bi bile moje tudi vse stvari, ki so v nebesih in na zemlji? Karkoli prosim – ničesar ne zahtevam, kar mi ne bi bilo že dolgovano. Kako bi mi torej mogel odreči nekaj takega, kar je že moje?

JEZUS, odpri mi tedaj skrinjo vseh svojih zakladov, saj so tudi moji; da, ponavljam, z vso močjo izraza – tudi moji so. Hočem se obogatiti, hočem vse tvoje zasluge. In name ravam si jih prisvojiti na tak način, kot da sem jih dejansko prislužil jaz sam.

Hočem vso večnost ljubiti in slaviti Tebe, Očeta in Sve-

tega Duha s tvojim lastnim srcem. [...] Hočem te ljubiti in povelečevati na veke skozi vse tvoje žive in nežive stvaritve – ter skozi vse tiste, ki bi jih bil mogel in ki jih moreš ustvariti od vekomaj in na vse veke – amen.

(*L' anima santa*, str. 685–686)

II.1.7 LOUIS M. BAUDIN: Ljubezen v senci vere

[...] Sledeč apostolovemu nasvetu se zdaj ozrimo više in zahrepenimo po tem, da bi vzljubili Boga s tisto ljubeznijo, s katero Bog ljubi samega sebe: *Estote imitatores Dei, filii carissimi, et ambulate in dilectione* – Posnemajte Boga, ljubljene otroci, in hodite v ljubezni (prim. Ef 5, 1-2). S tako, »všečno ljubeznijo«²³ vstopamo v preludij našega večnega življenja in začenjamo izvajati oni veliki dej, ki bo njegova luč in njegova radost: gledanje Boga, kot se gleda On sam; ljubljenje Boga, kot se ljubi On sam. Tu doli tega seveda ne moremo početi drugače kot v sencah vere; kljub temu nam je dano, da se na tak način resnično dotikamo Ljubljenega: *Dilectus meus mihi et ego illi ... donec aspiret dies in inclinentur umbrae* – Moj ljubi je moj in jaz sem njegova ..., dokler ne zaveje dan in se ne poležejo sence (prim. Vp 2, 16 - 17).

Radost, ki jo ima Bog nad seboj, je njegova hrana. Z radostno ljubeznijo se udeležujemo te božanske pojedine, pomeni – z radostjo, ki jo okuša Bog v Sebi in ki naj postane naše večno živilo: *Fac nos, quaesumus, Domine, divinitatis tuae fruitione repleri* – Poteši nas, prosimo, Gospod, z uživanjem tvojega božanstva!²⁴ Končno je ta radost nekako

---

23 Avtor uporabljaja v izvirniku izraz *amour de complaisance* (lat. *amor complacentiae*). Prim. Tomaž Akvinski, *Summa Theologiae Ia/IIae q. 26!*

24 Prim. prošnjo po obhajilu pri maši v čast Sv. Rešnjemu telesu, ki se v celoti glasi: *Fac nos, quaesumus, Domine, divinitatis tuae sempiterna fruitione repleri, quam pretiosi Corporis et Sanguinis tui temporalis perceptio praefigurat* – Poteši nas, prosimo, Gospod, z večnim uživa-

počivanje v Bogu – naročje, katerega On odpira svojim stvaritvam. Ko se vržemo v njegovo brezdanjost, zapustimo krhkost zemeljskega, da bi utrdili svoje bivanje v neskončnosti Božjega bistva: *Passer invenit sibi domum et turtur nidum sibi ubi reponat pullos suos: altaria tua, Domine virtutum, Rex meus et Deus meus – Vrabec si najde stan in grlica gnezdo, kamor položi svoje mladiče: pri tvojih oltarjih, Gospod nad vojskami, moj Kralj in moj Bog (prim. Ps 83, 4 vg)*. V tem posvečenem zavetju je življenje ena sama hvalnica. Hvalnica je namreč použivajoča zaposlenost, ukazujoča potreba tistega, ki se posveča motrenju neizrekljive Lepote in vrhunske Popolnosti. [...]

(*Méditations cartusiennes*, zv. 1, str. 463–464)

II.1.8 FRANÇOIS POLLIEN: »Bog je ljubezen«

(5) *Bog je ljubezen – in kdor ostane v ljubezni, ostane v Bogu in Bog ostane v njem (1 Jn 4, 16)*.

Ljubezen (*charité*) je torej ljubljeni Bog – ljubljen v samem Sebi in ljubljen v vseh stvareh.

– Ljubljen v samem Sebi. Hrepenenje (*amour*) je težnje k dobremu, volja po dobrem. In dobro je – Bog. On je vrhovno Dobro, počelo slehernega dobrega; vrhovna Dobrota, prvotni vzrok vsega, kar je dobro; Ljubàv po bistvu, izvir vsega, kar je resnično hrepenenje. (Moj odziv:) Ljubiti Boga v Njem samem in zavoljo Njega samega; naravnavati k njegovi izvolitveni ljubezni (*dilection*) hotenjske moči mojega bitja; hraniti svoje srce iz zaloge njegovega hrepenenja. Ljubezen se množi v meni, v kolikor moje srce vstopa v hrepenenje po Bogu.

– Ljubezen je tudi Bog, ljubljen v stvareh. Če moje srce v vseh rečeh išče in objema to, kar prispeva k časti svete

---

njem tvojega božanstva, ki ga predpodablja časno prejemanje tvojega dragocenega Telesa in tvoje dragocene Krvi.

dobrote, tedaj imam in poznam tisto Kristusovo ljubezen, ki presega sleherno vednost; in po njej se napolnjujem z vso Božjo polnostjo (prim. Ef 3, 19). Ljubezen mi omogoča vstop v polnost Boga in vseh stvari. Stvari imajo svojo polnost edinole v Božji slavi. To, kar v njih vodi k Bogu, namreč tvori njihov temelj, njihovo bistvo, njihovo celotnost. Zemlja ima svojo polnost v tem, da je Božja posest (prim. Ps 103, 24 vg); ona je polna Njegove hvale (prim. Hab 3, 3). Ta polnost je zaobjeta z ljubeznijo, ki ljubi v vseh rečeh le to, kar je v sveto slavo, in ki na ta način oprijema vse v vseh rečeh. Zato pa je (izvolitvena) ljubezen – polnost/izpolnitev Postave (prim. Rim 13, 10).

(La vie intérieure simplifiée, knj. II. – pogl. I, str. 93–94)

II.1.9 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Ljubezen v veri ...

[...] Življenje je stvar vere in volje. Verujemo, da nas Bog ljubi; in če ga ni vrgla skozi vrata naše duše nobena težka krivda, verujemo, da je tu: da tu živi, da se tu daruje, in da je to Božje življenje v nas – naše življenje v njem. Storimo, kar nam govori; udejanjamo, kolikor je mogoče, to, kar nam veva – pa ga bomo ljubili z resnično ljubeznijo. Če pademo, se vzravnamo ter brž obnovimo svoje odnose z njim. V tem je vsa ljubezen do Boga. Če se ji primešajo občutki notranje radosti, toliko bolje. Če pa jih ne zaznamo, nič zato: naša duša je na dobrem in naše življenje je v skladu z Bogom.

Potapljam se neprestano v molitev, v delo, v izkazovanje ljubezni bratom ter v prizanesljivost do njihovih napak, v popolno pozabo sebe in v neomejeno zaupanje Bogu ljubezni – *Deus Caritas*. [...]

(Écrits spirituels, zv. 2, str. 222)

2. Srce joka ...

Srce ni isto kot občutljivost ... razen na višji ravni, na ravni uma. Koristilo nam bo, če znamo dobro razlikovati. Občutljivost je srce živali. Žival ima veliko srca; toda človek, ki nima drugačnega srca od živali, ga sploh nima. Kakšna pomanjkljivost je v sodobni psihologiji! Ljudje zamenjavajo najnižjo živalsko dovtetnost za tisto občutljivost, ki je bistvena poteza resničnega človeka; občutljivost, ki jo ganejo edino resnica in dobrota, pravica in lepota.

Skedanost je bodica, ki se zapiči v človeško srce ob misli ali v spominu na te velike resničnosti ... in predvsem ob misli ali v spominu na resničnost vseh resničnosti – na Boga. Privzame si to ali ono obliko; izvira iz takega ali drugačnega razloga. Kaže, da je beseda pridržana označevanju zlomljenega srca ob misli ali spominu na greh – in še posebno na lastne grehe. Vendar se uporablja tudi v zvezi z živahnimi vtisi, ki jih zbujajo v srcu grehi drugih ljudi, nadalje možnost, da bi jih jaz sam zagrešil, strah pred tako resnimi posledicami krivde, že sama misel na trpljenje Tistega, ki jih je vse izbrisal, misel na navzočnost Boga, ki se daruje in nas varuje slehernega zla, upanje na bodoče snidenje z Njim v domovini, muka ob zavlačevanju našega izgnanstva, ki nas ločuje od Njega. [...] Najgloblji razlog je en in isti: ljubezen. Obžalovanje, želja, upanje ali veselje – skedanost je vselej sad Božje Ljubezni, nosi njen pečat in pred Bogom tudi njene zasluge. V njej znova odkriva dih, ki je izšel iz Božjega srca, se priobčil našemu srcu ter se vrača v Njegovo srce, obogaten s tem, kar je naše srce ljubilo. [...]

Seveda pa solze skedanosti, o katerih tu govorimo, niso nujno solze, ki pritečejo iz oči. [...] Solze iz srca so take vrste, da jih zlahka posuši prizadevanje, da bi si pridobil solze, ki pritečejo iz oči. Dejansko gre za neko docela notranje in duhovno gibanje, ki ga more prebuditi v nas edinole Duh ljubezni; zanj je treba prositi z zaupanjem in nanj je treba

čakati s potrpljenjem.

Solze iz srca vendarle niso neki vrhunec. Duša, ki joka, vidi nad seboj, hrepeni kvišku; sluti, da se more in mora preseči, a kljub temu ostaja zaprta v krog svojega sicer razširjenega, toda nezlomljenega in neizgubljenega jaza. Duh ljubezni, ki jo hoče iztrgati iz tega kroga, s tem pripravlja poseg božanske ugrabitve, ki je njen dokončni cilj. Hoče jo imeti v celoti, jo odvzeti njej sami in ustvarjenemu svetu, jo odnesti vase. Potem ji prenehajo solze, ki so cvetlice ob poti – in duša že vnaprej uživa radosti bivanja v domovini. [...]

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 35–36)

3. Ogenj ljubezni

Bog je žarišče ljubezni; molitev nas približuje Njemu; in ko se Mu bližamo, se vnemamo. Žareči Ogenj priobčuje svoj lik; od tega je odvisna molitev. Duša se vzpenja pod vplivom tega Ognja, ki je Dih in Duh; ki poduhovlja in dviga kvišku. Iznebi se vsega, kar jo obremenjuje ter privezuje na težo zemlje.

Psalmist dušo primerja s kadilom.²⁵ Simbolika kadila je vsesplošno znana, izredno bogata. Iz katerekoli snovi, v katero prodre ogenj bodisi v obliki plamena ali toplote, se začanja gibanje, ki jo potegne iz nje same ter jo razširja, s tem da jo priobčuje njenemu okolju. Gibanje duše, ki moli, ima neko posebnost: širi jo ven iz nje – a v njej. Izstopa iz sebe, a ostaja v sebi. Prestopa od svojega naravnega bitja v svoje nadnaravno bitje, od sebe v sebi k sebi – v Bogu. [...]

Duša, ki moli, stopi v to gornjo kamrico; postavi se pred obličje te Biti, ki je njeno bivanje in ki se daruje. In tako stopa v občestvo z Njim. »Biti v občestvu« pomeni imeti nekaj skupnega; pomeni – zediniti se s pomočjo tega, kar je skupno obema. Stikata se, pogovarjata se, širita se drug v

---

25 Naj se dviga moja molitev kakor kadilo ... (Ps 141, 2).

drugem. Če ni tega skupnega, ostajata razmaknjena, nista v občestvu.

Bog je Ljubezen. Človek stopi v občestvo z Njim, če ljubi in v kolikor ljubi. Duša, ki ljubi in ki jo je ljubezen povedla v prostor, kjer biva Ljubezen sama – taka duša se lahko z Njo pogovarja. In ta pogovor je molitev.

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 21–22)

II.2 DAR SRCA

II.2.1 JANEZ PRAVIČNI LANSPERG: Podaritev srca

Podaj mi, moj sin, svoje srce! (Prg 23, 26 vg). [...] Pri tem pa najprej pazi na tole: Bog noče, da bi mu ti svoje srce le posodil, ampak da bi mu ga podaril. On namreč noče biti samo začasno pripuščeni gost, temveč pravi in večni Gospod, prebivalec in lastnik tvojega srca. Sam hoče imeti tvoje srce v posesti, in to v celoti, da bo pritekalo iz tvojega srca vse, karkoli mu boš prinesel v dar: vdanost, hvala, čast in zahvala, kajti naše srce je vir vsega dobrega in zlega. Zaradi tega velja: kdor si želi tvoje srce, si želi tebe samega v celoti. Ali je kaj čudnega, da te hoče dobiti v celoti nazaj tisti, ki se je kot prvi v celoti daroval? Kdor torej izroči svoje srce Bogu, se izroči v celoti. Iz tega sledi: daje v najem, ne pa daruje, kdor ponudi srce Gospodu le včasih in začasno, kadar se mu zljubi, potem pa ga spet vzame nazaj, ko se mu zahoče.

Drugič: Bog noče, da bi mu ti dal srce v najem. V najem daje tisti, ki izroči svoje srce Gospodu za plačilo; to pomeni, da služi Gospodu za plačo. Taki bodo slišali: Prejeli ste svoje plačilo!²⁶ Če namreč služiš za časne dobrine, za zdravje, za

---

26 Prim. Mt 6, 2 (miloščina); 6, 5 (molitev); 6, 16 (post).

čast in ugled pri ljudeh, si dal Gospodu srce v najem in ga zastavil za plačilo.

Tretjič: Bog tudi noče, da mu srce prodaš. Prodajajo tisti, ki služijo za nebeško nagrado. In četudi je nebeška nagrada Bog sam, sta taka ljubezen in tak pohlep po nagradi nečista. Pri tem si želiš v glavnem lastno dobro, da bo tebi dobro; sodiš, da je večna blaženost življenje, ki ne pozna nobene žalosti ali otožnosti; kjer ne manjka nobenega veselja; kjer je v izobilju vseh dobrot in kjer ni nobene naveličanosti. Če torej na tak način ljubiš in si želiš večno življenje ter hočeš zavoljo njega lastno dobro, služiš Bogu zato, da bo dobro tebi. V tem primeru prodajaš svoje srce Bogu, recimo z namenom: ne bom mu služil, če si s služenjem ne morem pridobiti večnih radosti. Taka ljubezen še vedno preveč išče sebe. Zato Gospod hoče, da mu srce podariš, da mu ga v celoti ponudiš; tako da bi mu, ko bi bilo mogoče, želel služiti tudi zastonj; ne predvsem zavoljo sebe, ampak zavoljo njega, tako da bo imel on po tebi čast in hvalo, čeprav je on sam po sebi popoln in ne potrebuje ne tvoje časti ne tvoje hvale. Vsekakor mu je všeč tvoja dobra volja, ki jo bo toliko obilneje in slavnije ovenčal, kolikor manj boš mislil na plačilo.²⁷[...]

Okraši torej, Sion, svojo poročno sobo; pripravi v sebi za Gospoda prostor, ki ne bo le snažen in svet, temveč tudi spokojen. V miru si je namreč pripravil prostor, zato ne mara imeti nemirnega doma. Bodi torej preprost, ponižen, krotek, sramežljiv in čist, bogaboječ in odstopajoč od vsega hudega. Potem si bo Gospod nedvomno izbral bivališče v tebi. [...]

(Sermones de tempore, Dominica I Adventus. Sermo. – Opera omnia, zv. 1, str. 10–11)

---

27 (Besedilo nadaljuje:) O tem modro razpravlja sv. Janez Krizostom z besedami: *Merces tibi major augetur, quando non spe mercedis operaris, sed studio placendi* – Vse večje plačilo te čaka, kadar ne delaš z upanjem na plačilo, temveč s prizadevanjem, da bi ugajal.

II.2.2 GABRIEL M. FULCONIS: Nerazdvojeno srce

Jezus, pridi mi na pomoč, hiti mi pomagat. (prim. Ps 69, 2 vg)

Oddalji od mene vse, kar me oddaljuje od tebe. Vstopi, da, kar vstopi kot gospodar v moje srce; požgi, poreži, razdri brez usmiljenja vse, kar žali tvoj pogled na tega nevrednega služabnika ali kar je za tega služabnika ovira, da bi se združil s tvojim Srcem. Ukreni tako, da v prihodnje ne bom ljubil drugega kot samo tebe, da ne bom iskal in ne našel drugega kot samo tebe.

Moje srce je premajhno, da bi ljubilo takega Boga, ki za služi neskončno ljubezen – mar naj še razdvojim to drobno srce s tem, da bi ga dal deloma tebi, deloma stvarim? Ne, Jezus – to svoje srce sem ti dolžan darovati v celoti, ne razdvojeno; tebi, ki si toliko storil in pretrpel, da bi me zavezal k ljubezni do tebe.

(L anima santa, str. 600)

II.2.3 LOUIS M. BAUDIN

1. »Daj mi svoje srce!«

Dajati Bogu darove – kakšna trditev! Obogatiti neskončno Bogatega?! Kaj mu je mogoče dati, česar bi že ne imel? In vendar – Bog želi, da mu dajemo; še več, zahteva, da mu dajemo. To, kar si predvsem želi, je naše srce, ki je naša lastna dobrina in vir vsega, kar mu moremo dati: *Praebe, fili mi, cor tuum mihi – Daj mi, moj sin, svoje srce! (Prg 23, 26)*. Premišljajmo o temle izrazu, ki ga uporabi Sveti Duh: *Praebe (Daj / prepústi)*. Ne reče: »Posodi mi svoje srce ali prodaj mi svoje srce.« Ne – zahteva ga za vselej in zastonj, četudi se zaveže, da bo pozneje – in sicer s kakšno darežljivostjo! – poplačal to daritev našega srca. Duše, ki so naravnane k

popolnosti, se morajo potemtakem truditi, da bodo za Boga storile vse in da mu bodo iz ljubezni darovale vse. [...]

(*Méditations cartusiennes*, zv. 2, str. 34)

2. Sveti Duh – dar Božji

Da bi potolažil svoje učence, jim naš Gospod obljublja, da bo Oče, h kateremu se vrača, Oče, ki je Njega že daroval svetu, naklonil svoji Cerkvi še neki drugi dar: *Ego rogabo Patrem et alium Paracletum dabit vobis – Jaz bom prosil Očeta in dal vam bo drugega Tolažnika (Jn 14, 15)*. In on sam se soglasno z Očetom obveže, da bo poslal tega božanskega Duha, ki je obenem Duh Očeta in Duh Sina. Kateri drugi dar bi mogel nadomestiti Jezusa in zadovoljiti njegovo Srce?

Mar Sveti Duh ni že po svoji božanski naravi bistveni dar, ki si ga Oče in Sin izmenjujeta v vzajemnem podarjanju svojih častivrednih Oseb? Svojskost Svetega Duha je, da je *dar* – in to je njegovo pravo ime. Sveti Duh – kot resnično obstoječa ljubezen v Bogu – je potemtakem nekaj takega kot Božje Srce. No, tisti, ki daje neko reč, začenja, preden je sploh kaj dal, s tem, da osebi, kateri je naklonjen, podari ljubezen, ki je navdihnila njegov dar. Tudi zato Sveti Duh zasluži, da ga imenujemo »prvi Dar« ali »najodličnejši Dar« – Dar, iz katerega pritekajo vsi drugi darovi.

Bog, ki hoče razliti Svetega Duha v nas in nam tako dati svoje Srce – z namenom, da bi to Srce postalo naše srce –, po pravici od nas pričakuje, da mu bomo predvsem ohranili svojo ljubezen. To je prva zapoved, od katere so odvisne vse druge. Tudi z naše strani je namreč nujni prvi dar – srce: *Praebe, fili mi, cor tuum mihi – Daj mi, moj sin, svoje srce (Prg 23, 26)*. Kaj neki mu bomo dali, če mu odtegnemo svoje srce? Resnično, to je edini dar, ki more obogatiti neskončno Dobro, kajti vse drugo že ima. Brez nekega svobodnega dejanja naše volje pa tega daru nikoli ne bi imel. Izročimo mu ga torej – v celoti in za vselej in iz čiste želje, da mu uga-

jamo – in bodimo prepričani, da nam bo v skladu z našim darovanjem podarjeno izliti neizmerne Dobrote. Mar naš Gospod ni obljubil dušam, ki ga zares ljubijo, svoje navzočnosti, pa tudi navzočnosti Očeta in njunega skupnega Duha? *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diligit eum, et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus* – Če me kdo ljubi, bo ohranil mojo besedo – in moj Oče ga bo ljubil in prišla bova k njemu in se pri njem nastanila (prim. Jn 14, 23). [...]

(*Méditations cartusiennes*, zv. 2, str. 196–197)

II.2.4 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Sproščeno srce ...

Navedel sem ti neko lepo misel, ki sem si jo prepisal pred mnogimi leti in se je kaj pogosto spomnim: »Žalost je pogled nase; veselje je pogled na Boga.« Premišljuj te besede in boš odkril skrivnost sreče. Duše se dušijo, ker jim je tesno; tesno pa jim je zato, ker ostajajo za ograjo svojega majčkenega jaza. Jasno, da jim v takem zaporu zmanjkuje zraka. Treba je priti ven. Ljudje smo večji od sebe, zato trpimo v sebi. Veliki smo kot Bog, pod pogojem, da stopamo vanj. Vse to se zdi precej zapleteno in skrivnostno – a ni. Krive so naše besede, ki niso zmožne prevesti te silno preproste resničnosti. Zato jih moramo kopiciti, a so besede kljub nakopičenosti bolj zastor kakor luč. Na srečo se da tudi brez njih – vera jih s pridom nadomesti. Potrebno je verovati, da je Bog zares prisoten na dnu tvoje duše; da tam živi svoje večno življenje, če si v stanju milosti; da je potemtakem tvoja duša cerkev (tempelj Svetega Duha), tabernakelj; in da tedaj, ko se obrneš k Njemu z zaupanjem in ljubeznijo, stopaš z Njim v razmerje; in da je to razmerje – večno življenje. Ti mu s tem razmerjem omogočaš, da živi v tebi – tako kot živi v nebesih. Tvoja duša

je tako z enim samim dejanjem vere in ljubezni postala re-snično nebo. Toda poprej je bilo treba stopiti iz sebe, misliti na Boga namesto na sebe, razbiti zapahe tesnega in mračnega zapora ter tako prestopiti v neizmerno obzorje, katerega ne omejujejo trpljenje, ločitev in smrt.

Stopímo iz sebe! Stopímo v Boga!

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 228–229)

2. ... darovano Besedi ...

[...] Toda človek ni uvidel tega, kar je videla zemlja in kar so opevale stvari brez razuma. Razsvetljen od Luči, ki mu je v vsem kazala Boga, Ga ni prepoznal. Zaprl je svojo dušo pred jasnino, ki je v slehernem bitju razodevala Bivajočega in v tem Bivajočem – Ljubezen. Spev stvarstva, katerega bi bil moral povzemati in dvigati do Božjega prestola, je ostal na poti. [...]

Neko ljudstvo je bilo izvoljeno, da bi izpolnilo to vlogo, katero je vesolje zavrnilo. Nagovorila ga je Beseda, se mu skozi stoletja in stoletja razodevala, prav posebej njemu, po svojih predstavnikih – in naposled še osebno –, pa je vendarle ni prepoznalo. Nekateri, čisto majhna skupina v izvoljenem ljudstvu, so ga vendarle sprejeli: njim je dal oblast, da postanejo to, kar On je.

Prišel je mednje; stopil je vanje; v njih je začel bivati kot življenjska klica, majhna in skrita kot kalček, zaprt v njegovo človeško naravo kot v zrno – zato, da bi zaživel in se razvijal v njih.

Vendar je potrebno, da v njih stori to, kar stori kalček v zrnu, ki ga skriva; to, kar stori zrno v zemlji, ki ga obkroža. Zrno je zaradi kalčka; zato mora sprejemati, da ga bo kalček razprl. Zemlja je zaradi semena; mora se mu izročiti, da ga bo hranila. Tako počne Beseda, učlovečena v našem človeškem bitju. Mi bivamo zavoljo Nje, da bi se razvijala v nas. Če to počne, živimo od njenega življenja; a le pod

pogojem, da ji darujemo svoje življenje v hrano. Ta Beseda ne more živeti drugače kot od nas, od daru našega lastnega življenja. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 120–121)

3. ... s preprostostjo

Duša, ki moli, se dviga k Bogu. Stopa pred njegovo obličje in mu govori. [...] Gibanje, ki vodi k temu (srečanju), je že samo neka govorica. [...] (Sveti) Duh, ki je Ljubezen sama, navdihuje in dviga in nosi dušo, katero privlačijo ti vrhovi. Iz tega sledi neka sprostitelj iz objema pozemeljskih reči, sprostitelj, ki je preprostost. [...]

Obstaja zelo preprosto sredstvo, da dosežemo to božansko stopnjo: to je popolna podreditev vsem Božjim hoteljem. Ta podreditev odstrani sleherni razdaljo, uresniči pravo združitev. Kadar hočem vse tisto, kar hoče Ljubljani, tedaj sem z Njim eno. Tedaj postane molitev – življenje. Vse moli – in jaz molim vselej. To je najbrž globoki pomen priporočila: *Treba je vedno moliti in se ne naveličati*²⁸.

Združevanje volj usklajuje: človeška volja se poistoveti z Božjo voljo; je vedno ista, zato je vedno čista kot Bog sam. V zapletenostih ostaja preprosta, saj noče množice reči, za katerimi se žene, niti ne dejanj, ki jih udejanja, temveč le Njega, ki hoče te reči ali terja ta dejanja.

Enost, čistost, preprostost. Kadar gremo do dna, bomo pod množico izrazov vedno znova odkrili edinstveno dejanskost, ki se v njih izraža in ki nas po njih vodi k Bivajočemu. Ta dejanskost je Dih ljubezni, ki izhaja od Njega in se vrača k Njemu. To je Duh ljubezni, ki moli v duši in jo napravlja podrejeno, čisto, preprosto, častečo in ljubečo, da bi ta lahko molila; On jo navaja k molitvi, da bi vse bolj postajala takšna.

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 33–34)

---

28 Prim. Lk 18, 1-8 (prilika o krivičnem sodniku in nadležni vdovi).

4. Hvalnica vsem Božjim popolnostim

[...] Vračam se k našemu svetu, k našim umevanjem in našim hotenjem, ki od daleč – in zelo od daleč – odsevajo Tvoje neskončno umevanje in hotenje. Vidim Te kot neko sonce, ki od vekomaj obseva vse duhove, kot vir in žarišče sleherne razumske jasnosti. Ti si tam, pred njimi, v skriti notranji kamrici, kjer opazujemo – potem ko smo jih sprejeli in usvojili – podobe reči, v katere se je skrnil Tvoj Duh luči. Vidim jih le zato, ker si Ti tu, v meni in v rečeh: v meni zato, da bi Te odkrival v stvareh; v stvareh zato, da bi Te odkrival v sebi.

Ti si tu, v meni; Ti mi daješ biti, s tem da si tu; ti mi daješ videti, s tem da razsvetljuješ to navzočnost, s tem da mi jo kažeš kot večno podarjanje samega sebe ter me s to lučjo priteguješ, da se podarjam tako, kot se Ti podarjaš. V tem podarjanju sebe meni – v meni – spoznavam neskončno podarjanje Tebe Tebi – v Tebi, pa tudi (podarjanje) Tebe slehernemu bitju v tem bitju, v skladu z neko harmonično ter pestro lestvico, ki se začinja v breznu in se končuje v učlovečeni Besedi. Vidim, da vsa ta bitja odsevajo Tvojo bit, s tem da se podarjajo ter se tako – sprva nezavedno, potem pa v človeku zavestno – vzpostavljajo, dokler se ne vzpostavijo s polno jasnostjo in zavestjo v Bogočloveku. Vidim gibanje Duha, ki je gibalo slehernega bitja in sleherne dejavnosti skozi vse veke.

Brez Njega ni nobenega vzpona duše, nobenega snovnega gibanja, nobenega drsenja skale ali gore, nobene rasti rastline, nobenega razcveta rože, nobenega vzleta ptice, nobenega teka živali za njenim plenom, nobenega krika v gozdu, nobenega lesketa peska v puščavi ali valov v oceanu, nobenega sončnega žarka v zraku ... Ti si tam, Ti nastopaš, Ti deluješ; Ti si gibalo, Ti si vodilo, Ti si pravilo in vzor; in v sprijenem dejanju, v tem odvrnjenem ničū, ki ti odklanja poslušnost, je bit, ki jo to dejanje vsebuje, še vedno Tvoja..

Ti si tam, Ti se postavljaš v vlogo lastne hvalnice in lastnega hvalilca. Glas, ki prihaja iz slehernega glasu ter se izgubi v Tvojem, da bi postal vreden Tebe, je Tvoj glas ...

Še dolgo bi lahko tako našteval, vodil svojo misel na sprehod skozi kraje, čase, raznovrstnost bitij in temu posvečal svoje življenje. Sveto Pismo dela tako – in jaz delam tako z njim v svojih bogoslužnih molitvah: *Vsa dela Gospodova, slavite Gospoda ... Slavite Gospoda z zemlje ... Vzklíkajte od veselja h Gospodu ...* Moje življenje je polno te hvalnice ... pa je še vedno ni dovolj polno – niti dovolj zavestno, vneto, slastno. Manjka mi luč, ki naj mi v tem spevu kaže polnost mojega poklica ... in v tem poklicu najvišji izraz Božjega Duha tu spodaj. Manjka mi luč, ki bi iz tega speva naredila celovito gibanje mojega bitja in popolno podaritev mene samega Njemu, ki se v vsem podarja –, da bi se v vsem podarjal Njemu ter Mu vračal oplemeniteni zvok vsega tega.

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 77–79)

5. Podaritev samega sebe

Obstajajo duše, ki iščejo samoto, da bi našle same sebe; obstajajo pa tudi duše, ki jo iščejo zato, da bi se darovale. Navsezadnje – treba jo je živeti. Blagor tistim, ki se znajo z vso dušo vreči v vse, kar počnejo. Ker se darujejo, utegnejo veliko trpeti. Toda pri tem bolj uživajo, kakor trpijo. Podaritev samega sebe je življenjski vir in pogoj, s tem pa tudi vir rasti in radosti. Kar naprej se darujmo; kar naprej trpimo; kar naprej odkrivajmo svoje veselje v vedrem trpljenju ob podaritvi samih sebe. Učlovečeni Bog ni znal storiti nič boljšega na naši zemlji.

Treba je biti zadovoljen z vsem, celo z nezadovoljnostjo. Treba je, da toliko prerastemo sami sebe, da se pozabimo, da se odrečemo do te mere, da nam naša zadovoljstva ali nezadovoljstva nič več ne pomenijo; velja le veselje Bivajočega. Bog se ne veseli nad našim nezadovoljstvom, ampak

je zadovoljen z močjo duše, ki se razvija, z zaslugami, ki si jih pridobivamo, s slavo, ki mu jo pripravljamo, kadar gledamo na njegovo veselje, namesto da bi se zakrčili vase s pogledom na lastno bedo. Ljubiti namreč pomeni izročiti se v dar – in podariti se pomeni pozabiti nase. *To delaj in boš živel* (prim. Lk 10, 28). [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 274)

II.3 SPREOBRNITEV

II.3.1 HUGO DE BALMA: Trojna pot

(5) Trojna je torej ta pot k Bogu: *očiščevalna* – na njej se duh uravnava k učenju prave modrosti; *razsvetljevalna* – na njej se duh z mišljenjem vnema v razvnetost ljubezni, in *zedinjevalna* – na njej se duh, gnan kvišku edinole od Boga, usmerja nad sleherni um, sleherno pamet in sleherni uvid. Kot vidimo pri mostovih: medtem ko jih delajo, najprej postavijo leseno ogrodje, zato da nanj sezidajo trden kamnit zid; ko pa je gradnja končana, leseni podstavek docela odstranijo. Tako je tudi z duhom: ker je sprva nepopoln v ljubezni, se najprej s premišljevanjem dviga k popolnosti v ljubezni. Potem ko je z mnogimi vajami postal utrjen v zedinjevalni ljubezni, ko je z mnogimi vžigajočimi ljubezenskimi vzgibi ali vzdihmi hitreje, kot si je mogoče zamisliti, dvignjen nad sebe z desnico svojega Stvarnika, se brez vsakega predhodnega ali spremljajočega razmisleka, kolikorkrat mu to ugaja, stokrat ali tisočkrat, podnevi ali ponoči, navezuje na Boga, ko z neštetimi vzdihmi želi priti do posedovanja Njega samega.

(6) Tako naj se namreč vsak novi učenec po stopnjah vzpenja k popolnosti v tej vednosti. Najprej naj se karseda

prizadevno uri na očiščevalni poti, ki je pot za otroke in začetnike. Začenja se tamle: pravica in pravičnost sta priprava tvojega sedeža (prim. Ps 88, 15 vg). Zatem naj se nekaj časa, mesec ali dva, kolikor se bo zdelo primerno glede na obsevajoči žarek Božje luči, z razmišljanjem vzpenja k ljubezni. Če bi se komu zdelo predrzno, da si duša, zamotana v mnogotere grehe, upa prositi Kristusa za ljubezensko zvezo, naj sam pri sebi pomisli, da ni nobene nevarnosti, če le najprej poljublja Njegove noge v spomin na lastne grehe, drugič, če poljublja Njegove roke v priznanje prejetih blagodati, tretjič, če se dvigne do poljuba na usta, v želji po Njem samem, in se z vžigajočimi čustvi oklepa Njega samega. Potem – kot bomo videli pozneje – naj se z molitvijo očenaša urejeno vzpenja, kakor se pač duh dviga, medtem ko premišljuje to molitev; s tem se vadi na razsvetljevalni poti. Ta pa se pričinja tamle: »Noč mi je svetloba v mojih radostih« (prim. Ps 138, 11 vg). Zatem se duša povzpne na mnogo odličnejšo stopnjo in stanje; v njem se, kadarkoli hoče, brez vsakršnega predhodnega premisleka, neposredno naveže na Boga. Tega pa se ne more docela naučiti z nobeno človeško marljivostjo.

(7) Ko se duša tako vadi na očiščevalni in na razsvetljevalni poti, izkustveno doumeva – edinole pod notranjim vodstvom in podukom Boga – to, česar ni mogoče odkriti z nobeno umrljivo znanostjo ali zgovornostjo. Ne Aristotel ne Platon ne kakšen smrtnik niti kakšna filozofija ali kakšna znanost namreč ne more in ni mogla doumeti tega, o čemer nas znotraj pouči edino ljubezen: sleherna razumna duša se uči, da si od vrhovnega in večnega Učitelja pridobiva tisto vednost, v kateri umanjka sleherni razum in znanje in umevanje; nad vse to izplava privrženost, uravnana z ljubeznijo, presegajoča sleherno človeško umevanje, medtem ko duha vodi edinole pravilo zedinjevalne ljubezni – in sicer vodi k Njemu, ki je vir vse dobrote. Takšna je torej mistična teologija: to je skrivnostni pomenek z Bogom, kjer duh – uravnan z gorečnostjo ljubezni – z govorico privrženosti

mistično nagovarja Kristusa, svojega Ljubega.

(*Theologia Mystica: Prologus*, št. 5–7. – *Théologie mystique*, zv. 1, str. 130–134)

II.3.2 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG: Neizmerni zaklad

[...] Spokornik naj bo kar najbolj pozoren na to, da ga ne bo prevzela večja žalost zaradi žalitve, sramote in škode, ki si jih je nakopal z grešnim življenjem, kakor pa zaradi onega preljubega, tako velikega Očeta v sebi, Očeta, katerega je žalil s prezirom in sramotenjem ter s premajhnim spoštovanjem. Najrahlješi vzdihljaj v tej smeri je namreč Bogu ljubši kakor vsa človeška bolečina, povzročena le spričo lastne škode. Tista spokornost, ki priteka iz Božje ljubezni, namreč poraja zaupnejši odnos človeka do Boga. Človeka usposablja za to, da bo z večjo vedrino v ozračju duhovnega veselja prenašal vse nevšečnosti. Zgolj človeška prizadetost pa gleda bolj na sebično korist. Če torej želiš, da ti bodo vsi tvoji grehi zlahka in hitro odpuščeni, pazljivo v srcu premišljaj o vrhunski Božji ljubezni in zvestobi in o Njegovem neizmernem veličastju, o zakladu in milosti Kristusovega trpljenja in zasluženja. On se je zaradi tebe izročil v tako kruto smrt, da bi te opral tvojih grehov; On je zadostil zate v tako preobilni meri, ko bi vendarle že najmanjša kapljica njegove dragocene krvi več ko zadoščala zato, da bi izbrisala vsa sramotna dejanja tisočerih ljudstev ali svetov. Z nasprotni strani pa se ozri na svojo skrajno nevhvaležnost; prezri neznatnost lastnega zadoščevanja ter se s krepko in nespremenljivo izvolitvijo obrni k Bogu kot svojemu najzvestejšemu Prijatelju, ki noče in tudi ne more odbiti od sebe prav nikogar, ki se z zaupanjem zateče k Njemu. Potem potopi nepopolnost svojega zadoščevanja v polnost Kristusovega zasluženja. S tem najžlahtnejšim zakladom in

s to najzadostnejšo ceno boš gotovo zmogel odplačati vse svoje grehe in tudi kazen zanje. [...]

(*Speculum christianae perfectionis*, pogl. 11. – *Opera omnia*, zv. 4, str. 253)

II.3.3 LAURENTIUS SURIUS: Zvestoba krstnim obljubam

Končno je, po Božji naklonjenosti, dopolnjen šesti zvezek »Življenja svetnikov« [...] Vsebuje mnogo opisov življenja zelo svetih mož. Resda je med njimi raztresenih mnogo podrobnosti, ki smo jih bolj prisiljeni občudovati kot zmožni posnemati, večina stvari pa je takih, da zares ne zaslužimo imena kristjan, če si jih nočemo prisvojiti kot življenjsko merilo. Vsemogočni Bog je hotel, da pridejo na dan njihovi življenjepisi zato, da bi se ljudje – nemarni in neskrbni za svoje zveličanje – otrsli mlačnosti in nemarnosti ter si – vneti od njihovih odličnih zgledov – priklicali v spomin obljubo, ki so jo dali pri krstu, in se lotili dela, da bi to, kar so tedaj obljubili, marljivo in natančno izpolnjevali. Saj se tedaj, ko smo krščeni, odpovemo satanu ter vsem njegovim delom in razkošjem. Žal pa se za to komajda kdo zmeni. Precej malo jih je, ki bi hoteli vsaj premisliti, kaj so s temi besedami obljubili Bogu. Nato pridejo še novotarji, povečujejo neskrbnost in prezir ljudi, ki so po svoji razvadi nagnjeni k slabemu; oznanjajo, da moremo doseči opravičenje zgolj z vero; poleg tega nazora pa učijo še vrsto drugih, s katerimi mnoge pehajo v zanesljivo pogubo. Mi pa vidimo, da smo tedaj, ko smo prvič stopili v službo Kristusu, obljubili nekaj drugega in da nas zgledi vseh svetnikov spodbujajo k docela drugačnemu gledanju. Oni so zelo jasno uvidevali: obljube, vsebovane v teh nekaj besedah – »Odpovedujem se satanu ter njegovim delom in razkošjem« –, ni mogoče

izpolniti, če ne napovem vztrajne in neizprosne vojne vsem razvadam in grehom ter če se z veliko skrbjo in trajnimi napori ne posvetim pridobivanju kreposti. Od tod izvira tisto mnogotero in skoraj neverjetno zatiranje in zatajevanje telesnosti, od tod tisto čudovito zaničevanje sveta in vsega, kar svetu vdani ljudje občudujejo; od tod ljubezen do samote ter umikanje iz množice ljudi, z namenom izogibanja priložnostim za greh; silno trdo življenje; trajno posvečanje molitvi, branju, prepevanju psalmov, premišljevanju, motrenju, čemur se je skoraj vedno pridruževal dar solza in še množica sorodnih dejavnosti, ki jih vidimo obdane z visoko pohvalo pri apostolu, ko pravi: *...Hodili so v ovčjih kožuhih in kozjih kožah; bili so ubožni, stiskani, zatirani; tisti, ki jih svet ni bil vreden, so se potikali po puščavah in gorah in brlogih in podzemeljskih jamah* (Heb 11, 37b-38). To pomeni »popolna odpoved satanu in njegovim delom in razkošjem.« Občudujemo jo pri svetih ljudeh; o da bi jo hoteli vsaj nekoliko posnemati!

Kakor pravi apostol: *Kateri smo bili v Kristusa krščeni, smo Kristusa oblekli* (prim. Gal 3, 27). *Pokopani smo bili torej z njim po krstu v smrt, da bi tako, kakor je Kristus vstal od mrtvih s slavo Očetovo, tudi mi zaživelimi novo življenje* (Rim 6, 4). Kaj drugega pomeni »zaživeti novo življenje« kakor stopati po Kristusovih sledeh? Pri krstu smo vsi sprejeli obveznost, da bomo to delali. Toda te pogodbene obveznosti pogosto zaidejo v pozabo; in čeprav je sramota prelomiti besedo, dano umrljivim ljudem, nas ni sram naprtiti si pri Bogu žiga nezvestobe. Naša dolžnost bi bila seveda, da nikdar ne pozabimo te svečane obljube. Po krivdi greha smo bili zaslužnjeni satanu. Kristus se nas je usmilil in nas s svojo smrtjo osvobodil tega suženjstva. Hoče pa, jasno, da se – osvobojeni iz rok naših sovražnikov – odpovemo satanu in njegovim delom in razkošjem ter v svetosti in pravičnosti služimo Kristusu vse dni življenja (prim. Lk 1, 74-75). Sicer smo rešeni sužnjevanja, a smo poklicani k služenju: odha-

jamo od satana, stopamo pa h Kristusu. Toda služiti satanu je prav zares isto kot sužnjevat; služiti Kristusu pa je isto kot kraljevati. Vendar ne služi prav Kristusu, kdor ni pod vodstvom njegovega Duha. *Kjer pa je Gospodov Duh, tam je svoboda* (2 Kor 3, 17b); in v tem Duhu kličejo svetniki – *Abba, Oče* (prim. Rim 8, 15). Z velikim zaupanjem imenujejo Boga – Očeta, tako da so že zdaj, kljub videzu služenja, vendarle Božji otroci. Toda ne bi bili zares taki otroci po predobrotljivem Božjem posinovljenju, če si ne bi prizadevali za podobnost z likom njegovega edinega Sina, našega Gospoda Jezusa Kristusa. To pa se ne zgodi, če prej ne zavržejo del in nakitov satana, namreč vseh grehov in vsega, kar se bojuje proti pravičnosti in svetosti, s katero hoče Kristus, da mu služimo, da ne bomo z grehom spet padli v oblast satana. Seveda, v tej smeri bi se morali resno zamisliti vsi kristjani, ki so dolžni živeti na tem svetu ne kot v domovini, temveč kot v tujini; morali bi se vedno truditi za to, da bi se ohranili nedotaknjeni od greha ter se uskladili z Božjo voljo. Tako bodo končno prišli v ono nebeško domovino, kjer so nam pripravljene neizmerne dobrine, ki jih oko ni videlo in uho ni slišalo in niso prišle do človeškega srca. [...]

Pred nami so zgledi nešteti svetnikov obeh spolov, vseh starosti in stanov. Ne moremo se izgovarjati na svoje slabotne moči, sicer bomo slišali odgovor: »Oni so zmogli, četudi so bili umrljivi in nam podobni. Nam pa manjka tista gorečnost v veri in ljubezni, ki jo opazujemo pri njih. Če bi bili tudi mi opremljeni z njo, bi zmogli to, kar so zmogli oni.« S tem nočem reči, da bi morali poskušati take reči, ki presegaajo naše moči. Ni pa nad našimi močmi prezirati satana in zametavati njegova dela ter njegova razkošja. Noben moder človek pa ne bo svetoval komurkoli, naj se použiva s takšnim postenjem in s tako vztrajnim bedenjem ter naj zatira telo s skoraj neverjetno strogostjo življenja. V takšnih stvareh mora namreč vsakdo izmeriti svoje lastne moči in ne gledati toliko na to, kar so storili drugi, temveč

na to, kar zmore prenesti sam. In vendar pazljivo prebiranje življenja svetnikov prinaša premnogo koristi, čeprav ne moremo vseh posnemati. Močno nam razgiba duha, ko se seznanjamo z njihovimi sijajnimi dosežki. Neredko se zgodi, da razvneti od njihovih zgledov zmoremo več, kot smo si sploh upali misliti. Vemo, kaj piše o svojih občutkih Avguštín, potem ko je osebno slišal pohvalno poročilo o življenju svetega Antona. Zgodbe o svetnikih vsebujejo neke svojske dražljaje, ki tudi čisto otopele ljudi priganjajo, naj se vsaj nečesa lotijo. [...]

(De probatis sanctorum historiis. Praefatio, zv. 6, str. III–IV)

II.3.4 GABRIEL M. FULCONIS: Bodite sveti

V kakršnemkoli položaju ali stanju se nahajam – Božja volja je, da se posvečujem. Name Jezus v svojem evangeliju naslavlja te besede: *Bodite torej popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče (Mt 5, 48); ...Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen (prim. Mt 11, 29); ...Če hoče kdo iti za menoj, naj se sam sebi odpove in vzame svoj križ ter hodi za menoj (Mr 8, 34).*

Bog me torej hoče imeti prav svetega in popolnega v mojem stanu; obljublja mi vse potrebne milosti, da bom mogel živeti skladno z vsem, kar mi zapoveduje. [...] Celo moji lastni grehi lahko prispevajo k mojemu posvečenju, odkar me spomin nanje navdaja z večjo ponižnostjo in hvaležnostjo, ko ugotavljam, s kakšnimi znaki naklonjenosti me obdarja Bog, potem ko sem ga tako žalil.

Česa se potem bojim? Zakaj mi manjka zaupanja? Isti Gospod, ki mi daje željo in zamisel, naj postajam svet, mi bo dal tudi moči, da bom lahko prišel do svetosti. On je nadvse dober do tistega, ki s srcem išče Boga. Glej, pripravil mi je tisoč milosti in pomočkov, če mu bom ostal zvest. Zato moram zbrati pogum, veliko poguma. Sveti Bernard pravi:

mnoge duše se ne posvečujejo, ker se ne opogumijo. Sveti Alfonz pa pravi: duša, ki se okorajži in odloči, da se bo zares v celoti darovala Jezusu, bo zlahka premagovala to, kar se ji je prej zdelo nepremagljivo. Bog – pravi sveta Terezija – od mene noče ničesar drugega razen odločne volje. Potem bo sam storil vse.

(L' anima santa, str. 19–20)

II.3.5 LOUIS M. BAUDIN: Jezusovo Srce – vir tolažbe

Prava skesanost se poraja iz ljubezni. To je srce otroka ali prijatelja, zlomljeno od bolečine ob misli na trpljenje, ki ga je njegova napaka povzročila očetu ali prijatelju. Tudi pri nepopolnem kesanju je nujna neka mera tega obžalovanja, da bi se duše zblížale z Bogom. Toda kdo je bolj vesel te sprave ko tisti, ki je bolj prisrčno ljubil? Naše spreobrnitve so torej za Jezusa vedno prazniki. [...] Vsa njegova duša prihaja na dan v prilikah, ki jih prebiramo na najbolj ganljivih straneh njegovega Evangelija. To je pastir, ki zmagoslavno prinaša na ramenih izgubljeno in najdeno ovco ter hoče deliti svojo srečo s prijatelji. To je oče zapravljevca, ki ukaže zaklati pitano tele, tako da postane vrnitev njegovega sina praznik. Vrne mu svojo ljubezen in vse njegove privilegije, tako da s tem zbudi ljubosumnost starejšega, zvestega sina. – Da, za take skesane izgublence se Jezusovo Srce ne more zakleniti. Sveto besedilo poroča, da je grešnica kot prva doživela veselje ob pogledu na vstalega Odrešenika. Pa tudi Peter, nezvesti apostol, prejme obisk svojega poveličanega Učenika, ki ga blagoslovi ter mu zagotovi, da je vse pozabljeno. – Ali se potem smemo pritoževati nad Božjimi odredbami, ki dovoljujejo naše padce, ko pa imamo takega Odrešenika? So mar brazgotine, ki jih puščajo v nas – tudi

po zdravnih posegih milosti – in nam ostajajo kot podlaga za ponižnost in poravnavo, potemtakem neozdravljive? *Numquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi?* – Ali ni balzama v Galaadu? Ali ni nobenega zdravnika tam? (*Jer 8, 22ab*). Jezusovo Srce dan za dnem dela za to ozdravitev; in na dan, ki ga bo On določil, se bo rana docela pozdravila: *Quare igitur non est obducta cicatrix filiae populi mei* – Zakaj se ne zaraste brazgotina hčere mojega ljudstva? (*8, 22c - vg*).

Čakajmo, čakajmo. Bodimo predani temu božanskemu Srcu. Ta predanost je vrhunsko mazilo, ki odmika grešnike od brezen smrti: mlačnim daje bolj goreče življenje in goreče duše vodi k vrhovom popolnosti.

(*Méditations cartusiennes*, zv. 3, str. 250–252)

II.3.6 FRANÇOIS POLLIEN: Tvoja spreobrnitev

(657) Kot si videl, se lahko spreobrnitev začne že zdavnaj ali pa nedavno; njen datum je lahko krst ali pa nastopi kdaj pozneje. Navedeni so delavci, ki so delali od prve, tretje, šeste, devete in enajste ure (prim. Mt 20, 1 sl). Vsi so delavci od trenutka, ko pridejo na delo – in vsi na koncu prejmejo plačilo.

Od kod si prišel? Kdaj si prišel? Prišel si – in to zadošča. Si delavec, ki je delal od prve ali od zadnje ure? Delavec si – in to je vse, kar moraš vedeti, in tudi vse, na kar bo odslej gledal Bog. Tvoja pogodba je sklenjena in se ne bo več pretrgala. Ti si potemtakem spreobrnjenec: duša, obrnjena k svojemu Bogu, združena z njim, da bi mu služila in ostala zvesta. Če si spreobrnjenec od trenutka, ko si bil krščen, se pravi delavec od same prve ure dalje – tedaj slávi Gospoda, ki ti je ohranil čast krtne zvestobe.

(658) Morda pa si eden izmed tistih, ki jih je osvojilo

usmiljenje, eden izmed tistih, ki so morali premagati raztresenosti, zablode, posle ali strasti. Ti veš, od kod te je k sebi privedel tvoj osvojitelj. Najsi te je moral iskati daleč ali blizu; najsi je bil primoran čakati malo ali dolgo; najsi te je moral pridobiti bolj ali manj drago – dejstvo je, da se tvoja spreobrnitev ni zgodila brez priprave.

Koliko časa sta se nad teboj srečevali obe roki, usmiljenje in pravičnost, da bi združevali svoje napore, spreminjali sredstva, s tem da sta izmenjavali svoje udarce, ki naj bi te privedli nazaj k luči? Ti si se morebiti zavedel poslednjega, končnega sunka, ne poznaš pa tistih predhodnih, ki so ga od daleč pripravljali: tistih sunkov, ki so te morda proti tvoji volji, gotovo pa brez tebe napotili na Božja pota, nasprotna tvojim. Malo je verjetno, da se ta skrivnostna spreobrnitev redno razkrije v celoti že na začetku. Šele vzponi, s katerimi je označena spreobrnitev kot izhodišče, nam postopoma razkrivajo njeno tajno.

Obroditve, ki bodo potem sledile, bodo pokazale, v kakšnih tleh in s kakšnimi ukrepi so se ukoreninile sadike. Koliko previdnostnih razporedov, ki so bili dotlej nerazumljeni in nerazumljivi, razodene svojo verižno povezavo šele tedaj, ko dosežejo cilj, h kateremu so bili usmerjeni! V tisti uri zares zažarijo pred pogledom zamaknjene duše – ne bom dejal že vse, pač pa nekatere – pogloblitve veličastne poteze v ljubečem ravnanju našega Boga.

(660) Kakorkoli že – ti si njegov. On te je premagal in osvojil – upajmo, da za vselej. Reci mu torej z vso svojo bitjo, da si njegov. Zahvali se mu za vse, kar je storil, da te privede do tod, kjer si. Pripravi se, da boš hodil za njim. Kaj bo naredil iz tebe in v tebi? To, kar bo hotel – ker si njegova stvaritev, njegova dobrina, trofeja njegova zmage. [...]

(La pianta di Dio, št. 657.658.660, str. 415–416)

II.3.7 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Pridi, Gospod!

[...] Da se obvarujemo, je treba kar naprej moliti. Življenje v nas je kot kak krhek cvet: življenje telesa in življenje duše; naravno življenje in nadnaravno življenje. Obkrožajo ga sovražniki. Odkar smo zavrgli Luč, ki razsvetljuje pot, nam je vse postalo ovira in nevarnost. *Sedimo v temi in smrtni senci* (prim. Ps 106, 10 vg; Lk 1, 79). Namesto da bi nam stvari kazale na Stvarnika ter nas vodile k Njemu, nam kažejo sebe ter nas zaustavljajo ob sebi. Hudi duh, kateremu smo jih noro izročili tedaj, ko smo se mu prepustili, nam govori skozi vse njihove glasove. Njegova senca zatemnjuje njihovo prosojnost. Prek njihovih očarljivih oblik ne iščemo več Lepote, katero odsevajo, temveč užitek in zadovoljstvo, ki nam ju lahko ponudijo same.

Sovražnik je bolj v nas kot pred našimi vrati. Pred vrati je zato, ker je v nas. Mi smo ga povabili noter. Ko smo se obrnili k njemu, smo ves svet odvrnili od Boga. Zato pa je svet proti nam. Ne mara nas, postal nam je sovražen – in ne brez razloga. Z njim in skozenj smo sprožili vojno – v sebi in v vsem. [...]

O, kako globoko opredelitev miru nam podaja sveti Avgustin! Kako potrebno bi bilo premišljevatij njegove besede v njihovi zvočnosti, polni tihote, ki jo izražajo – *Mir je spokojnost reda* ; zlasti v tem trenutku, ko je ves svet pretresen do drobovja, ko ljudje in stvari – stvari prek ljudi – služijo le še za ubijanje in razbijanje.²⁹

Red – to so bitja, vsako na sebi primernem mestu. Vzpostavilo jih je Počelo vseh počel. Vsako po vrsti je obrnjeno k Njemu, od katerega vsak hip prejemajo bit, ki jim jo priobčuje. Hvaležna so in polna zahvale. To, glejte, je storil Bog – tu sta red in mir, takšen je bil v svoji globoki resničnosti

---

29 Avtor (umrl 1945) očitno piše med bobnenjem druge svetovne vojne.

zemeljski raj – in takšen bo nekoč nebeški raj za tiste, ki so to držo sprejeli in prevzeli. [...]

Toda naši prastarši so se odvrnili od Boga in prisluhnili hudiču. Odtlej smo zasedena dežela. Moramo se osvoboditi, izgnati sovražnika ven, odvrniti se od njega ter se znova obrniti k Bogu. To pa moramo storiti brez armade, brez organizirane sile, z razdeljenimi močmi, z oslabeledim življenjem in s sovražniki in brezbrizneži na vseh straneh. Naša nemoč je tako popolna, kot si je le mogoče zamisliti – če smo brez Boga. Odtod potrebnost molitve, ki nam jo tako nujno priporoča Odrešenik: *Treba je vedno moliti in se ne naveličati (prim. Lk 18, 1).*

Od tod njegova izjava, ki nas porazi: *Brez mene ne morete ničesar storiti (Jn 15, 5).*

Od tod njegovo vabilo, ki nas tolaži in hrabri: *Pridite k meni ... (prim. Mt 11, 28).*

Molitev je odgovor duše, ki prihaja, da bi izpovedala svojo bednost, zaprosila za pomoč – luč za duha, moč za voljo, podvrženost strasti višji duši in podvrženost višje duše Bogu – za red in mir. Bog govori: »Jaz sem in ostajam Oče; jaz vas ljubim, jaz vas čakam. Pridite.« Duša pa odgovarja: »Moj Bog, jaz sem brez moči – pridi Ti.«

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 5–6)

2. Napredovanje Luči

[...] Obstaja samo ena Luč. Luč-Ljubezen ni različna od prave Luči, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet (prim. Jn 1, 9). V pravi Luči nujno najdemo in prejmemo Ljubezen; saj sta obe eno. Ljubezen ničesar ne doda Luči. Luč se le razdaja. Ona je bistveni dar same sebe, tako kot Bit, katere prvi gib in prvi odnos Luč odraža ter spričuje. Tisti, ki jo prejemajo, jo vidijo; vidijo pa jo, v kolikor jo prejemajo. [...]

Zakaj so mi ti preprosti in jasni pojmi tako težavni in

pomešani s sencami? Zato, ker je moja bit pomešana z ničem – in v toliko, v kolikor je pomešana z njim.

Umikanje tega ničā je napredovanje Luči. Bolj ko se ji odpiram, bolj se mi daje, bolj mi razodeva to Bit, s katero sta eno. Bolj mi jo ta Luč kaže kot Bit, ki se mi daruje z vso svojo težo. Bolj me izvablja iz mojih temin, iz mojega ničā. Tako poteka operacija, za katero se zdi, da jo evangelist deli na več negativnih etap in na eno pozitivno etapo, naposled pa jo sceloma zaobjame v tale izrek: *Rojeni iz Boga (Jn 1, 13)*. Gre torej za božansko rojstvo. Dejavnost je enovita, bistveno enovita, nepretrgana, polna – s strani Boga. To je gibanje, s katerim se v samem sebi daje samemu sebi – in se razsvetljuje, da bi videl ta dar, ki je podvojen v njegovem Sinu, ki se daje, kot se daje (Oče).

Bog v naših dušah počne samo to in ne more početi drugega; mi pa vidimo resnico, kadar to uvidimo. Znotraj polne združenosti vidimo samo še to – in to je Luč-Ljubezen ali Luč-Življenje. Toda sprejem te Luči v ničū – ne bom rekel »od ničā«, kajti nič ne sprejema – je odvisen od bitja, ki ga Luč najde v ničū. Odvisen je od tega, kar je Bog že daroval temu ničū, in od stališča tega bitja v odnosu do Boga, ki hoče nadaljevati to gibanje svoje Luči.

V tem je naše božansko življenje: v našem odgovoru Luči. Ta odgovor daje rast našemu bitju. Ta odgovor je prišla izrekat Beseda, prava Luč, sem dol, k nam – da bi mi videli, kako odgovarja Sin in kako moremo po njegovem zgledu tudi mi postati sinovi. Zato je prišel med nas, v ta svet, ki je njegovo delo; v to judovsko deželo, ki je še posebej njegova dežela. In zato se postavlja pred slehernega med nami, da bi ga vsakdo mogel sprejeti; da bi vsakdo mogel početi, kar počne on – in polagoma postajati to, kar On je. [...]

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 117–118)

3. Zaupanje in veselje

[...] Preveč se oziram na svojo revščino; od tod izvira naša potrtnost. *Ti nas spodbujaš, da nam je radost tebe hvaliti, kajti zase si nas ustvaril in nemirno je naše srce, dokler ne počije v tebi.* Gotovo so nam znane ta lepe besede svetega Avguština (*Izpovedi, I. 1*). Prosimo ga, naj nam pomaga, da se jih bomo naučili živeti.

Takole pa jih živimo v praksi. Ne gre za to, da bi odstranili vse svoje napake in slabosti – tega ni težko uganiti. Pač pa gre za to, da se obrnemo k Bogu s temi napakami in slabostmi ter se mu darujemo, takšni kot smo. Koliko duš bi uživalo božanski mir, ko bi to vedele in udejanjale. Čas zapravljamo s tem, da z obžalovanjem gledamo nase, namesto da bi se razvedrili s pogledom Nanj, na neizmerno Ljubezen, ki hoče, da se ji darujemo, da bi se ona mogla darovati nam.

To izvira iz našega napačnega mišljenja o Njem. Nanj gledamo po naši meri in presojava njegovo ljubezen po naši. Toda Bog je večji od nas. Njegova veličina, njegovo veselje, njegova lepota, njegovo življenje je v tem, da se daruje: *Deus caritas est – Bog je ljubezen.* Od nas v ta namen pričakuje le besedico; ta pa je: *Et nos credidimus caritati – In mi smo verovali ljubezni (prim. 1 Jn 4, 16).* [...] S to besedico postane Bog naš. Poslej lahko govorimo: moj Bog.

Vemo pa, da ta besedica (*credidimus – verovali smo*) pomeni: zaupamo se, izročamo se, darujemo se. Neka ljubezen – naša ljubezen – se daruje neskončni Ljubezni. Poslej sta obe enotni. Ne bojmo se vstopiti v te poglede in jih zaživeti.

Zato pa je potrebna le ena stvar: dobra volja.

Dobra volja in milost – ta je dobra volja s strani Boga – sta dvoje moči, ki delata svetnike. Pustimo torej za seboj svoje bojazni in se radostno vrzimo v otroško zaupnost, ki je prva in zadnja beseda v evangeliju. Ne glejmo se več kot ljudje, ki sami nosijo težo svojega bitja in žitja. Ni nevar-

nejše zablode, kot je ta. Bog se nam ponuja, da bi napolnil praznino naše duše in zalil z veseljem vse njene otožnosti. Otožnost je gibljiva površina, kjer nas vznemirja hudi duh. Veselje pa je resnično in dejansko dno, kjer se daruje Bog: *Intra in gaudium Domini tui – Stopi v veselje svojega Gospoda!* (prim. Mt 25, 21).

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 186–187)

II.3.8 Neki KARTUZIЈAN

1. Od človeka k Bogu

Tako se Božje življenje izliva k nam z nedoumljivo darežljivostjo. Če ti valovi ljubezni ne prodrejo v naše srce, je to zaradi tega, ker je to prenatrpano z ustvarjenimi ničevostmi. Božanska luč je vrhovna razvidnost; če je ne vidimo, je to zaradi tega, ker nas naše lastno življenje, življenje nebogljenega »jaza«, zadržuje v slepoti. *Človek ne more videti Boga, ne da bi umrl* (prim. 2 Mz 33, 20).

V prvem obdobju svojega duhovnega življenja se bomo zato morali izprazniti od sebe – z neprestanim in neusmišljenim bojem proti vsem oblikam samoljubja.

Greh je namreč s tem, da je razbil zvezo med Stvarnikom in stvarjo, porušil tudi notranje skladje v stvari sami. Naše življenje, ločeno od svojega izvira, je zato v celoti zbegano in skaljeno. Uprli smo se Bogu; posledica tega je, da se naši čuti upirajo razumu. Namesto da bi ohranili v božanski luči to čelo, po naravi obrnjeno k nebu – *Os hominis sublime*³⁰ –, smo se sklonili k tлом in zaslužjilo nas je poželenje po snovnih dobrinah. Bog pa je [...] naredil človeka pokončnega; zato se bomo morali bojevati proti svoji pokvarjeni naravi in izprijenim čutom, da bomo spet našli prvotno pokončnost.

---

30 Pomen: *Povzdignjeno čelo človeka*. To, kar človeka razlikuje od živali, je: biti čelo-vek ...

Castigo corpus meum et in servitutum redigo – Zatiram svoje telo in ga zaslužnujem (1 Kor 9, 27). Če hoče kdo hoditi za menoj, naj vzame vsak dan svoj križ in hodi za menoj (Lk 9, 23).

To pa ni delo enega dne. Zato naj se vsakdo izmed nas potrpežljivo vzpenja na svojo Kalvarijo. Naj se razpne na križu žrtvovanja v dolgotrajen smrtni boj in si skladno z vso svojo padlo naravo prizadeva, da bi umrl. Ta napor za naše očiščenje zahteva zagrizeno, neprekinjeno prizadevanje; in ko bomo menili, da smo že končno zmagali, se bomo morali še vedno strogo nadzorovati. Nižje moči našega bitja so namreč vedno pripravljene na upor in če bi le za trenutek popustili, bomo ugotovili, kako si znova prilaščajo tiransko gospostvo, pod katerim smo tako dolgo trpeli. Pogumno in odločno bomo pili iz smrtne keliha, kjer je že pred nami namočil svoje božanske ustnice naš starejši Brat, ter se bomo ponižno sklonili pod mečem, ki je še rdeč od Jagnjetove krvi. *Zaradi tebe nas vsak dan morijo; cenijo nas kakor ovce za klanje (Ps 43, 22).*

Sicer pa telo ni naš najmogočnejši niti najvztrajnejši sovražnik. Greh je globlje prodril v nas ter odložil napuh v samo sredino našega duha. Zares, tam samoljubje skriva svoje neoprijemljive korenine; in če se navzven zdi, da smo odmrli sami sebi, moramo le prepogosto priznati, da notranja klica zla ni prav nič izgubila svoje strupene moči. Vélíki boj med Božjim Duhom in našim lastnim duhom se bo odvijal v našem srcu – in njegov srečni ali nesrečni izid bo zapečatil našo usodo.

Vsak človek, ki hoče živeti skladno s svojim dostojanstvom razumnega bitja, je dolžan sprejeti ta boj. Zgled so nam dali že antični modrijani. Vendar je boj, kjer je narava sama skušala slaviti zmago nad naravo, lahko dosegel samo to, da je človek komaj prikrito cenil zgolj sam sebe. Ob tej nečimrnosti se je ustavila krepostnost največjih stoikov. Nam pa je sredstva pokazalo razodetje, ki nas kliče k bo-

žanski dediščini – in dobili jih bomo le od Kristusa.

Zato bi si usodno utvarjali tisti, ki bi menili, da se lahko z lastnimi napori dvignejo v višje življenje, h kateremu smo povabljeni v nadnaravnem redu. Gotovo, potruditi se moramo; vendar nas k temu vabi milost, ki nas pri tem tudi spremlja in podpira ter nam končno pridobi venec zmage. *Deus est qui operatur in nobis et velle et perficere – Bog je tisti, ki v nas deluje, da hočemo in izvršujemo* (prim. Flp 2, 13). *On nas je odrešil – ne zaradi pravičnih del, ki smo jih mi storili, temveč po svojem usmiljenju* (Tit 3, 5).

Razumeti ta nauk – to je eden od največjih darov, kar jih moremo dobiti od darežljivega Boga. In to spoznanje naše ničnosti je najbolj nezasluženo darilo, obenem pa plačilo, ki nekako nujno sledi iz našega plemenitega in vztrajnega napora. V bojih s samim seboj bomo nedvomno odnesli nekaj zmag; toda če bomo s svojimi napori nadaljevali, se bomo bolj in bolj zavedali ogromne naloge, ki nam bo še preostala, in skrajne nezadostnosti svojih krhkih pridobitev.

Tedaj se bomo končno v celoti obrnili k Bogu; in odslej se bomo – prepričani, da ne zmoremo ničesar – prepustili njegovi vsemogočni in blagodejni dejavnosti: gotovi, da ni-smo nič, se bomo potopili v gotovost, da je On vse.

Tako bodo celo naše oslabelosti in naši padci postali razlog in priložnost za našo največjo zmago. Solze, s katerimi smo oprali svoje grehe, bodo uvodni krst za življenje predanosti in čistega zaupanja. Naša slabost bo naša moč. *Z veseljem se bom torej rajši hvalil s svojimi slabostmi, da bi prišla name Kristusova moč. Kadar sem namreč slaboten, takrat sem močan* (2 Kor 12, 9.10). »Dovolj ti je moja milost ...« (prav tam). *Vse premorem v njem, ki mi daje moč* (Flp 4, 13).

Kristus pa nam ne daje samo sredstev, da dosežemo cilj. Iti moramo skozenj: *Ego sum ostium – Jaz sem vrata*. On sam je Pot: *Ego sum via ... Nihče ne pride k Očetu, razen po meni* (Jn 14, 6).

Naša intimna zveza z Jagnjetom nas bo očistila. Čista

srca že tu na zemlji *gledajo Boga*. Naše notranje oči se bodo odprle in začeli bomo slutiti večno luč – *luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet (prim. Jn 1, 9)*. Tedaj bomo končno imeli moč, da se popolnoma predamo Bogu; in On, ki je že zdaj naša Pot, se nam bo razodel tudi kot Resnica in Življenje. *Haec est vita aeterna ut cognoscant te solum Deum verum et quem misisti Jesum Christum – To pa je večno življenje, da spoznavajo tebe, edinega pravega Boga, in katerega si poslal, Jezusa Kristusa (Jn 17, 3)*.

Tako bomo umrli sami sebi in začeli bomo živeti v Bogu. *Če pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umre, ostane samo; če pa umre, obrodi obilo sadu (Jn 12, 24.25)*. Jaz sem vstajenje in življenje; kdor vame veruje, bo živel vekomaj (Jn 11, 25).

Potem ko smo izčrpali preizkušnje tega prvega dela poti, ki se vzpenja k združitvi z Bogom, bomo zaslišali Gospodov glas: *Amice, ascende superius – Prijatelj, pomakni se više! (Lk 14, 10)*.

Tedaj bo dih Svetega Duha kot z božanskim balzomom napolnil našo dušo z darovi in s krepostmi, ki jo bodo očistile in oplemenitile. *Surge Aquilo et veni Auster, perfla hortum meum, et fluent aromata illius – Vzdigni se, sever, in pridi, jug, preprihajta moj vrt, da bodo puhtele njegove dišave! (Vp 4, 16)*. Tako postane duša sposobna, da jo prepoji neustvarjena luč. Razsvetljeni in vžgani s temi nadnaravnimi žarki začnemo že na zemlji uživati dediščino božjih otrok. *Naj vam Bog našega Gospoda Jezusa Kristusa, Oče veličastva, da duha modrosti in razodetja, da bi ga spoznali, in vašemu srcu razsvetljene oči, da bi vedeli, kakšno je upanje, v katero vas je poklical, kakšno bogastvo veličastne njegove dediščine pri svetih in kako neizmerna velikost njegove moči do nas vernikov (Ef 1, 17-19)*. Sam Duh pričuje z našim duhom, da smo božji otroci. *Če pa otroci, tudi dediči; dediči Boga in sodediči Kristusa, če le z njim trpimo, da bomo z njim tudi poveljani (Rim 8, 16-17)*.

(*La Sainte Trinité et la vie surnaturelle*, str. 55–63)³¹

2. Umreti sebi – živeti Bogu ...

Brez dvoma – treba je umreti. Naša smrt je nujen pogoj, da pridemo do združitve z Bogom. Na to je opozarjala že Stara zaveza: *Noben človek ne more videti Boga, ne da bi umrl* (prim. 2 Mz 33, 20). Naš Gospod poudarja to z vso odločnostjo. Zahteve njegove ljubezni so neizprosne. Od ljudi zahteva popolno žrtev, ki se je ne bi upal zahtevati noben učitelj človeške modrosti.

Če se ne spokorite, boste vsi enako pokončani (Lk 13, 3). *Če hoče priti kdo za menoj, naj se odpove samemu sebi in vzame svoj križ ter hodi za menoj* (Mt 16, 24). *Če kdo pride k meni in ne sovraži svojega očeta in matere ..., vrh tega tudi svojega življenja, ne more biti moj učenec* (Lk 14, 26).

Nasveti najstrožjih asketov samo ponavljajo te zahteve, le da jim često manjka naglasa božjih zahtev. Če hočemo hoditi za Jezusom, se moramo žrtvovati vsega, do zadnje kaplje krvi. Najmanjša omejitev, najmanjše računanje zadostujeta, da nasprotujemo Odrešenikovim željam; kajti *On sovraži rop žgalne daritve* (Iz 61, 8 vg). *Nihče, kdor roko položi na plug in se nazaj ozira, ni pripraven za Božje kraljestvo* (Lk 9, 62). *Ker si mlačen, te hočem pljuniti iz svojih ust* (Raz 3, 16). [...]

Naš Gospod hoče, da izpraznimo svoje srce, toda zato, da bi ga napolnil z božanstvom. To očiščevanje je vedno nepopolno, če se ne dovrši s to polnostjo; prav tako kot se življenje v nas ne bo moglo razviti, če se ne trudimo, da bi se odtrgali od ustvarjenega. Odmrtje samemu sebi in življenje v Bogu sta neločljivi – drugo brez drugega ostane nepopolno. [...]

(*Amour et silence*, str. 73–74. 80)³²

---

31 Prim. slovenski prevod v: *Kartuzijanec: Uvod v duhovno življenje*, str. 64–68.

32 Prav tam, str. 34 in 37.

NA NOTRANJI POTI K BOGU
Antologija kartuzijanskih piscev

Drugi del

OVIRE ZA KONTEMPLACIJO

Tretje poglavje

SKUŠNJAVE

*Vidim pa v svojih udih drugo postavo,
ki nasprotuje postavi mojega duha
in me usužnjuje postavi greha,
ki je v mojih udih.*

(Rim 7, 23)

III.1 RAZTRESENOST SRCA

III.1.1 GVIGO II.: »Temà nad globinami«

V začetku, Gospod, si položil temelj nebu in zemlji (prim. 1 Mz 1, 1) – tj. ustvaril si angelsko in človeško naravo. Toda potem ko s tem omeniš angele, se tvoj govor obrne edinole k človeku. *Zemlja*, pravi, *pa je bila pusta in prazna; in tema je bila nad površjem globine*³³ (1 Mz 1, 2 vg). Vidimo, Gospod, in na razpolago je našim čutilom ta veliki in čudoviti ustroj sveta, ki s svojo lepoto in veličino ne neha oznanjati tvoje neizmerne, nedoumljive in večne modrosti in moči in dobrote. A četudi že to presega sleherno človeško misel in zgovornost, se ostrina duha rajši usmerja k novemu nebu in novi zemlji, ki ju ti ustvarjaš zdaj, kot nam sam zagotavljaš (prim. Iz 65, 17; 66, 22; 2 Pt 3, 13).

V svojem evangeliju namreč govoriš: *Moj Oče dela doslej – in tudi jaz delam* (prim. Jn 5, 17). Kaj drugega delaš kot novo nebo in novo zemljo? Iz globin namreč oblikuješ zemljo – in iz zemlje nebesa (prim. 1 Mz 1, 6 - 10). Grešnik je globina (pekla); ko pa storiš, da *iz teme zasveti luč* (2 Kor 4, 6), da bi odložili dela temè in si naredili orožje svetlobe (prim. Rim 13, 12), spoznavamo, da si ustvaril novo nebo in novo zemljo. Glej, Gospod, opažam, da je zemlja mojega duha še pusta in prazna; in tema je nad površjem globine. Pusta je – ker v bednem nemiru omahuje po puščobi svojih neumnosti in fantazij; prazna je – ker je brez sadov dobrih del. Ali pa – kot podaja drugačen prevod: nepogledna je in neurejena. Takšna je kot nekak kaos, nadvse grd in zastrt v svoji zmešnjavi; nepoučena glede svojega cilja kot tudi glede svojega izvora in velikosti svoje narave. Veruje le to, da jo je

33 Db. *nad obličjem globine*. Meditacija sloni na metaforičnih parih, t. i. merizmih: nebo in zemlja; luč/svetloba in tema; obličje/površje in globina. Prim. Avguštinove *Izpovedi*, XII. 2 in sl.

vrhovni Stvarnik čudovito naredil iz nič in da bo po tem življenju prestavljena – bodisi po svojih zaslugah v pekel bodisi po usmiljenju svojega Stvarnika v nebesa. Seveda je tudi neurejena – ker ne ohranja čednosti kreposti in lepote bogopodobnosti (prim. 1 Mz 1, 26). Zato je potisnjena v globino svoje zaslepljenosti in njeno površje je zamračeno od teme njenih utvar.

Takšna je moja duša, moj Bog, takšna je moja duša: pusta in prazna zemlja, nepogledna in neurejena – in tema nad površjem globine. Vendarle daje tudi globina svoj glas (prim. Hab 3, 10) in nižja ter mračna globina kliče k višji globini (prim. Ps 41, 8 vg) – k Tebi, ki presegaš sleherno umevanje; k Tebi, Gospod, kliče globina mojega duha, da tudi iz mene ustvariš novo nebo in novo zemljo.

Zato je klical David in kličemo mi z Davidom: *Čisto srce, o Bog, mi ustvari, iskrenega duha v mojih prsih obnovi!* (Ps 50, 12 vg). Vedel je, da se je nekaj že zgodilo; toda prosil je, da bi mu bilo dano postati novo nebo in nova zemlja. *Na lastna ušesa smo slišali in naši očetje so nam povedali o delu, ki si ga izvršil v njihovih dneh* (Ps 43, 2 vg). To je tisto delo, o katerem govoriš: *Moj Oče dela doslej – in tudi jaz delam*. Vsakemu izmed njih si namreč izoblikoval srce (prim. Ps 32, 15 vg), ko si ustvarjal v njih luč in razločeval svetlobo od teme, ko si imenoval svetlobo dan in temo noč (prim. 1 Mz 1, 3 sl). To je delo, ki si ga izvršil v njihovih dneh. Teh dni so bili polni stari Abraham in premnogi drugi, kot je omejneno; kakor tudi tisti, katerim je govoril apostol: *Nekdaj ste bili tema, zdaj pa ste luč v Gospodu* (Ef 5, 8).

O prijazni Stvarnik – če vse doslej opravljaš to delo, ki si ga izvršil v davnih dneh (prim. Ps 43, 2 vg), zakaj ne opraviš tega dela tudi v moji duši? Moja duša je pusta in prazna, in tema je nad obličjem globine. Reci, naj bo luč – in luč bo (prim. 1 Mz 1, 3). To delo si izvršil v Lazarju in v Pavlu. Lazarjev obraz je bil ovit s pôtnim prtom (prim. Jn 11, 44), ker je bila tema nad obličjem globine. Potem ko je bil kr-

ščen, so Pavlu odpadle z oči kakor luskinе (prim. Apd 9, 18), da je z odgrnjenim obličjem zrl Božjo slavo (prim. 2 Kor 3, 18). Take luskinе trdovratno zavijajo v spanec moje srce vpricho tebe. Zaradi tega so celo apostoli dremali med tvojim smrtnim bojem. Rečeno je: *Njihove oči so bile namreč dremotne (Mt 26, 43).*

Zdaj pa je že ura, Gospod, da od spanja vstanemo (Rim 13, 11), medtem ko tvoja trobenta vedno pogosteje doni: Vzdrami se, ki spiš, in vstani od mrtvih – in razsvetlil te bo Kristus (Ef 5, 14). Razsvetli, Gospod, mojo temo (prim. Ps 17, 29 vg); reci moji duši: Naj bo luč – in luč bo.

(Meditatio v)

III.1.2 ADAM ŠKOT: Naša krhkost

[...] Ne moremo si namreč kaj, da ne bi vzdihovali in ječali nad neznansko nestanovitnostjo svojega nesrečnega in pomilovanja vrednega srca. Čez mero je nestalno in potepuško. Sámó se skoraj nenehno izmika sebi in še preden dobro začuti in dojame, se izgubi ven iz sebe ter se razkropi in razprši na neštete strani. Ko je potem tako razkropljeno in razpršeno, s težavo dopusti, da bi bilo poklicano in zbrano v sebi ter bi se v celoti združilo znotraj sebe. In četudi bi se morda kdaj le zbralo v sebi, ne pusti – da se tako izrazimo – niti za trenutek, da bi se pomudilo znotraj sebe. In ko ga neprekinjeno pustošijo, bremenijo, stiskajo takšne in tolikšne revščine, da je vredno pomilovanja – ga pa še bolj nadlegujejo tedaj, ko se obrne k molitvi. Kadar beremo knjigo ali se ukvarjamo s kakim ročnim delom, smo marsikdaj zmožni nekoliko »pristaviti« srce in nekako dosežemo, da se pusti, četudi s hudim odporom in uporom, zatopiti v reči, v katere se spuščamo. Ko pa pristopimo k molitvi, se pri priči, kot da gre za nekaj čezmerno mrzkega ter našemu srcu docela in do kraja odvratnega, izmakne sebi, odtegne

se od sebe, umakne se daleč od sebe – in temu, kar z usti izgovarjamo, brž obrne hrbet ter naglo zbeži. In če se morda poredko vrne k sebi, takoj spet odstopi od sebe in se preda prejšnjemu potepanju. O vélika revščina! Kako dobro je rečeno: *V nebesih je nastala tihota kakšne pol ure* (prim. Raz 8, 1). Niti ne cela ura; pač pa se v duhu naseli polovična stanovitnost in umirjenost – to pomeni, da je v nebesih nastala tihota. Pa niti ona polovična se ne občuti vsaj kot polovična; saj jo nekako potisnemo naprej. O strašanska obolelost srca! In še docela neozdravljiva je, dokler telo, ki se obrablja, obtežuje dušo in dokler zemeljsko bivališče tlači mnogo mislečega duha.

Kje naj iščemo upanja v takšni revščini, razen edinole v Božjem usmiljenju, mi, ki se ne zmoremo nameriti tako, kot smo dolžni, k tisti vaji, ki nam je najbolj potrebna izmed vseh vaj, h katerim se namerjamo? Kaj bomo rekli o naših odkritih slabostih, ko pa uvidevamo, da niti naše dobrine ne morejo biti dobre? Kaj naj medtem ukrenemo? Sami sebe neprenehoma dolžimo, grajajmo, obtožujmo; in medtem ko nosimo v svojih rokah svojo bedno dušo (prim. Ps 118, 119 vg), z lastnimi zobmi trgajmo svoje mesovje. Morebiti bo naša razgreta in ponižna samoobtožba vendarle neka razdolžitev te naše krhkosti pri našem dobrem Stvaritelju, ki pozna našo ustrojenost in se spominja, da smo iz mesa. [...]

Toda ti, prebivalec celice, mi boš morebiti takole odgovoril na vse to: »S temi besedami si me močno vznemiril in preplašil; močno si me zmedel, presunil in pretresel. Saj si mi jasno in glasno pokazal mojo véliko revščino, ki me v tej točki čezmerno obremenjuje in izpraznjuje. Do kraja si mi odtegnil tudi sleherno opravičilo. Vse to, kar si mi naštel, namreč čutim v sebi, da je res tako. Gotovo je resnica, kar govoriš, in v teh tvojih besedah ni nobene laži. Da je vse res tako, kot praviš, me z največjo gotovostjo prepričuje ne samo veda, temveč tudi moja vsakdanja ali kar trajna izkušnja. Toda – kaj mi koristi, ko mi zatrjuješ, da me muči

huda bolezen (kakor vse bolje vem sam, kolikor nadležneje jo občutim), če mi ne pokažeš tudi načina, kako se more in mora zdraviti? Povej mi torej, prosim, po lastnem spominu: Kako naj se ravnam pri molitvi, da jo bom mogel prinesiti Bogu kot všečen dar?« Na to ti odgovorjam: »To naj ti v tvojem srcu molče pove On, ki ti edini more nakloniti, da bo tvoja molitev tako všečna kot rodovitna. Pri Njem je namreč povečini tako, da je rečeno hkrati tudi storjeno. [...]«

(*De quadripertito exercitio cellae*, pogl. xxxii. – PL 153, 864–866)

III.1.3 HUGO DE BALMA: Zavetje v naročju modrosti

(21) Delovanje te modrosti nas tudi nežno uravnava proti zalezovanjem sovražnikov – tako da se jim lahko izmikamo in tudi z močjo upiramo. Sovražniki namreč s prekanjeno zvitostjo vztrajno prežijo, kako bi mogli duha, združenega z Bogom, ločiti od njegovega Ljubega. Toda s pomočjo te modrosti se (ta duh) rešuje, ker se z vdihavanjem ljubezni približuje izvoru luči; in s tem približevanjem se nujno izpostavlja sevanju Božjih žarkov. Z njimi bo naglo in občutljivo zaznaval tudi najbolj zvite in zakrinkane ter pod videzom dobrote nastavljene skušnjave. Tedaj bo zvitost sovražnika izpodbita; kajti – kot je rečeno v Pregovorih: *Zaman se razpenja mreža pred očmi krilatcev* (prim. Prg 1, 17), ki z željnimi nagnjenji *letijo kot oblaki in kot golobi k svojim golobnjakom* – kot beremo pri Izaiju (prim. 60, 8).

(22) Duh pa je tudi uravnan z močjo modrosti; saj se s takšno silovitostjo oklepa Njega, katerega ljubi, katerega resnično spoznava, da bi se rajši pustil tisočkrat zadaviti kot enkrat samkrat premišljeno prizadeti žalitev Ljubljenemu. Da pa bi neizkorenljivo dosegel to moč, sta mu na voljo dva pripomočka: pod vodstvom desnice Stvarnika bo za-

varovan kot nekak član lastne družine svojega Ljubega – v skladu z izrekom Modrosti: *Duše pravičnih so v Božji roki* (*Mdr 3, 1*). S svoje strani pa bo ravnal kot deček, ki se zboji, da ga bo drugi poškodoval, in se zateče k materi. Tudi če bi ga sovražniki še močnejše priganjali v najhujše skušnjave, se duh v takih skušnjavah še močnejše zateka po pomoč k Njemu, katerega ljubi, s tem da vzdihuje k Njemu. In tak način premagovanja demonov je kar se da odličen v primeri z drugimi.

(Theologia Mystica : De Via unitiva, št. 21–22. – Théologie mystique, zv. 2, str. 40–42)

III.1.4 MARGUERITE D'OYNGT: Poslednji boj

(47) Ljubi Gospod – kaj naj storim v oni uri, ko si ne bom mogla pomagati ali svetovati, ko bom imela zaprta usta in oči ter se bo moja duša ločila od telesa? Tedaj me bodo moji sovražniki obkolili od spredaj in od zadaj ter si bodo prizadevali, kolikor bodo mogli, da me spravijo v skušnjava: eden me bo skušal proti veri, drugi z nečimrno slavo, tretji me bo želel spraviti v obup.

(48) Ljubi Gospod – kaj naj storim ali kam bom prišla v oni strašni uri, to je, ob mojem koncu in na dan sodbe? Ljubi Gospod, kaj naj storim tedaj? Komu me boš dal v roke ali v katero gostišče me boš povabil?

(49) Ljubi Gospod – prosim te in si želim zaradi tvojega velikega usmiljenja: Ozri se name v oni uri s tistim dobrohotnim pogledom, s katerim si se ozrl na mojega gospoda, svetega Petra, in mi izrôči ščit svoje svete vere ter zname-nje svojega pasijona. Prosim te tudi: podari mi tako trdno vztrajnost, da bom izven vsakega strahu in brez vsakega dvoma.

(50) Prosim te tudi, ljubi, dragi Gospod: tako resnično kot sem jaz ljubila za teboj tvojo ljubo mater bolj kot vse

stvari, ukreni, da mi bo ona navzoča v oni uri, ko bo moja duša odhajala od telesa, tako da hudič ne bo mogel priti do mene.

(51) Prosim te tudi: daj mi v oni uri moči in milosti, da te bom mogla klicati in vpiti k tebi iz dobrega srca ter ti izročiti svojo dušo, da jo boš hotel sprejeti iz rok svojih svetih angelov.

(52) Prosim te tudi, ljubi Gospod: ne dopusti mi, da bi odšla iz tega življenja, preden me boš ti v celoti očistil.

(55) Ljubi Gospod – prosim te, daj mi trpeti v tem veku, kakor si ti trpel iz ljubezni do mene. Kajti pripravljena sem pretrpeti vse, karkoli mi boš hotel dati, samo da sem s teboj.

(56) Ljubi Gospod – če ti hočeš, da bom zaničevana, da bom trpela preganjanje, hočem tudi jaz. Če ti hočeš, da bom gobava, hočem tudi jaz – raje to, kakor pa da ne bi imela tebe. Ali če hočeš, da bom sežgana ali utopljena ali obešena ali odrta, hočem tudi jaz – raje to, kakor pa ne biti s teboj.

(57) Ljubi Gospod – prosim te: daj, da bom umrla s takšno smrtjo, kakor ti hočeš, samo da bom s teboj.

(Pagina meditationum, št. 47–52. 55–57)

III.1.5 DOMINIK PRUSKI: O skušnjavi proti upanju

Potem ko sem ti naštel razklanosti dveh hudih skušnjav, ti dajem na vpogled neznosno breme tretje, ki je najhujša in nevarnejša od vseh drugih – skušnjave obupavanja. Vse ostale skušnjave, naj bodo še tako hude, postanejo v primeri s to skrajno skušnjavo lahke. Ta je namreč glava in rep skoraj vseh skušnjav, zato ker vse s svojim začetkom in koncem vodijo k učinkovanju te skušnjave – da bi nas mogle ločiti od Boga. Njeno večjo težo pa prepoznavamo v tem, da nas ostale skušnjave skušajo ločiti od Boga s pomočjo kakšnega sredstva – na primer, z razuzdanostjo, s požrešnostjo, s poplepnostjo in tako dalje. Ta skušnjava pa nas hoče preprosto

ločiti od Boga – neposredno in brez ovinkov. Če namreč človeku odtegneš upanje, mu ni več rešitve. Upanje je nekak steber, na katerem je zgrajena vsa človekova duhovna stavba. Steber pade – pa se sesuje vsa hiša. Zatorej je dejal Abner (v Knjigi kraljev) Joabu: *An ignoras quod periculosa res sit desperatio – Mar ne veš, da je obupavanje nevarna reč?* (prim. 2 Sam 2, 26 vg). Zato pa tisti, ki v tej bitki podležejo, tako da izgubijo upanje, grešijo zoper Svetega Duha. Kadar človek začuti bodeče puščice te skušnjave, četudi se jim upre z raznimi obrambnimi sredstvi upanja, Bog dopusti, da se vsa skupaj ponesrečijo, dokler ne pride skušnjava do vrhunca, od koder že grozi vsestranski prepad – podobno kot tedaj, ko je prenapeta struna kitare na tem, da počí –, tako je zdaj vse njegovo zveličanje odvisno samo od pogleda Božje dobrote in zares visi kot na nitki. Vendar ni poražen, če pri tem vztraja s kakršnimkoli klicanjem Boga. Sveti Gregor tako razlaga v svoji moralni razlagi Joba (*Moralia in Job*), ki je dejal: *Desperavi, nequaquam ultra iam vivam – Obupal sem, nikakor ne bom več živel; zatem pa takoj dodal: Parce mihi, Domine, nihil enim, etc. – Prizanesi mi, Gospod, kajti ničevi so moji dnevi* (prim. Job 7, 16 vg). Tam pravi Gregor, da v resnici sploh ni obupal človek, ki je še prosil Gospoda, naj mu prizanesi. Dokler namreč človek moli, nikakor ne obupava. Toda ta skušnjava je tako močna, da se neizkušeni človek boji, češ da je njen nadležni občutek že privolitev; saj ne ve, ali je bilo njegovo upiranje dovolj močno nasproti njeni neupogljivi vztrajnosti. Sodi, da je že grešil zoper Svetega Duha z obupanjem, medtem ko je, nasprotno, dosegel še večje zasluge. Zato sveti Avguštin pravi: »Skušnjava, ki se ji upiraš, ni greh, temveč predmet pomnožene kreposti.«

Bil je neki starec, ki je hudo trpel od te skušnjave, a jo je prikrival, ker se je njemu in drugim neizkušanim ljudem zdela ta skušnjava velika sramota. Pa jo je le na skrivaj omenil temu bratu Rupertu, s prošnjo, naj moli zanj. Ko je to storil, je v prikazni ugledal kup lisic, ki so tekale okoli

odprtine nekakšne peči ter stopale vanjo, pa spet izstopale. Ker je hotel natančneje ugotoviti, kaj neki počnejo lisice v tisti peči, je pogledal vanjo in našel v njej takšno upodobitev onega starca, da je brž prepoznal: demoni so ga pod podobno lisic mučili v jami obupanosti. Po tem videnju je tolažil starca, kolikor je le mogel, in ga krepčal v dobrem upanju na Gospoda. In ko je isti starec proti koncu svojega življenja zbolel za vodenico, ga je brat Rupert povprašal, ali ga še tare kakšno nezaupanje. Odgovoril mu je: »Ne, pač pa me razvnemata takšna hvaležnost in sveto upanje, da ju komaj še prenašam.« Torej drži: ne obupavanje, temveč skušnjava obupanosti in strah mučita in očiščujeta dušo. Zatorej pravi sv. Bernard v razlagi psalma *Qui habitat*, ko pride do vrstice *Non timebis a timore nocturno – Ne bo te groza ponoči* (prim. Ps 90, 5 vg): Ta skušnjava je kot peč, v kateri se preizkuša in očiščuje človek kot zlato v talilnici – pod pogojem, da se ne da premagati, kot je rečeno v psalmu: *Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, et emundabor a delicto maximo – Če mi ne bodo zagospodovali, tedaj bom brez madeža in bom očiščen najhujše pregrehe* (prim. Ps 18, 14 vg).

(*Liber experientiae primus*, pogl. xvii: *De experientia tentationis contra spem*)

III.1.6 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Notranja kamrica ostaja sama ...

[...] Naša duša je večstanovanjski bivanjski prostor. V prvem stanovanju sobiva s telesom: to je območje čutnosti. Duša gleda tedaj, kadar gleda oko; posluša tedaj, kadar posluša uho; giblje se skupaj z mišičjem. Spominja se, predstavlja si, ocenjuje razdalje tedaj, ko se predaja vsem tem dejavnostim, ki so podlaga za njeno sodejavnost s telesom. V drugem stanovanju je sama in deluje sama. Telo je sicer

tu – saj je vedno tu; vendar ne (so)deluje več pri njeni dejavnosti. Samo duša ljubi in misli; telo in čuti pripravljajo snovi, prvine in pogoje za to duhovno dejavnost, vendar ne nastopajo zato, da bi jo izvajale. Ta kamrica je zaprta; duša je in živi v njej – sama.

V tej duhovni kamrici je še neki bolj odmaknjen prostor: bivališče Biti, ki se priobčuje in nam daje biti. Ker smo vajeni biti obrnjeni navzven, živeti v stiku s čutnim, je naš pogled odvrnjen od te kamrice. Skoraj nikoli ne odrinemo njenih duri in le redkokdaj vržemo kak pogled vanjo. Koliko ljudi umre, ne da bi jo zaslutili. [...]

Ljudje se sprašujejo: Kje je Bog? Kaj je Bog? On je tam ... na dnu njihovega bitja ... In od tam jim daje biti. Oni so samo zavoljo Njega; oni so samo zato, ker jim daje biti. On je počelo vseh njihovih dejavnosti; pa naj še tako hočejo nadaljevati z njimi, tega ne zmorejo več, če ni On z njimi. Da pa bi to razumeli, je treba premišljevati – in premišljanje, odlična človeška dejavnost, se je umaknila pred zunanjo dejavnostjo in krajevnim gibanjem, ki sta nam skupna z živalskim in snovnim svetom. [...]

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 21–22)

2. Himna Jezusu

[...] »Moj Jezus, ti si videl mojo slabost, mojo počasnost v razumevanju, mojo šibkost v dejanju, mojo obotavljivost pred najmanjšim naporom, moje pomanjkanje velikodušnosti, ki mu ni konca ne kraja. A četudi si vse to vedel in vse to videl, si prišel, govoril, deloval, trpel, umiral na križu – in si ostal ter ostajaš brez konca. Ostajaš v tabernaklju, ostajaš v revni, majavi hiši mojega srca, kjer so vrata odprta za vsakega prišleka; kjer so okna, ki skozi nenehno opazujem, namesto da bi bil zagledan vate, samo vate; kjer so zidovi, ki jih ti popravljaš, pa se spet sesedejo; kjer so stanovanja, nesnažna in tako prazna; kjer bi morale zasijati tvoje po-

teze, pa se vsak hip znova pojavijo sovražnikove; kjer me nagovarjaš od jutra do večera, jaz pa te ne znam slišati in ti odgovoriti; kjer te gneča praznih misli, malih zanimanj, umazanih želja pa vseh vzgibov strasti odbija ali zakriva in ti pušča tako majhen, tako omejen prostor ... Kako moreš zdržati v takih razmerah? Jaz bi se že zdavnaj pobral in zaloputnil vrata za seboj; ne bi se hotel vrniti, če bi me kdo še tako rotil. Jaz bi se maščeval, jaz bi zasovražil, jaz bi slabo govoril o tistem, ki bi se mi tako zameril. Jaz bi gojil v srcu in izpričeval na vse načine svoje nezadovoljstvo, svojo zameru. Kako daleč sva si vsaksebi! In kako neuresničljive bi bile vse moje sanje o zedinjenju s teboj, če bi bil ti tak, kot sem jaz. Pa vendarle upam, ohranjam zaupanje. Bolj ko sem oddaljen, bolj naj zažari tvoja ljubezen in me približa tebi ter približa tebe meni.«

Tole je himna zaupanja. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 100–101)

3. Obnoviti notranji red

Slabotne stvarce, revne enodnevnice; cvetke, rojene zjutraj pa zvečer že zaprte – ko se taki, kot smo, obrnemo k Njemu, nas takoj hoče sprejeti, spregovori nam, boža nas in se nam izroči. Skloni se k naši revščini, povzdigne jo do svojega prestola; spusti nas v svoje bivališče – in to bivališče je njegova ljubezen, je gibanje njegove biti in njegovega življenja. [...]

[...] Naša – po padcu neurejena – čutnost se upre; izmuzne se z norimi poskoki, z malodušnostmi. Noče se več vdati v služenje; rada bi se upravljala sama, sledila svojim muham; upira se, bôji jo razdražijo. Bolj ko jo krotimo, bolj se razbrzdava, bolj nori. Spraviti jo je treba v red; postaviti jo nazaj na njeno mesto, kjer naj bo spet kar koristna, a podložna služabnica. Treba je obnoviti porušeno skladnost lepe človeške stavbe, ki jo je sezidal Bog. Samo On jo lah-

ko pozida ... mi pa le težka pridemo do prepričanosti o tem dejstvu. Življenje nam mineva, medtem ko stremimo k posvečevanju sebe brez pomoči, prepričani o lastni avtonomiji. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 10–11)

4. Pozornost na Božjo navzočnost

Molitveno življenje zahteva stalne boje: to je tisti veliki in najdolgotrajnejši napor bivanja, ki se posveča Bogu. Ta napor ima lepo ime – varstvo srca. Človeško srce je mesto; moralo bi biti utrjeno mesto. Greh ga je izdal. Poslej je odprto mesto, kateremu je treba pozidati obzidja. Sovražnik mu je nenehno napoti; to počenja z njemu lastno spretnostjo in močjo, zvitostjo in silovitostjo. Ponuja tako posrečene, včasih še koristne misli; tako mikavne ali tako strašljive podobe. Vse skupaj zavija s tako nujnimi razlogi, da nas vsak trenutek uspešno raztresa, da nas le potegne proč od Božje navzočnosti. Mi pa se moramo nenehno vračati k njej. Ti večni ponovni začetki brez konca in kraja nas utrujajo in izčrpavajo še bolj kot prava bitka. Ljubši bi nam bil divji spopad – divji, a dokončen.

Ljubi Bog pa tega v splošnem noče. Ljubše mu je trajno vojno stanje, te pasti in zasede, ti previdnostni ukrepi in ta budna čuječnost. On je Ljubezen; in dolgotrajna vojna zahteva več ljubezni ter jo bolj razvija.

Sicer pa je tukaj: On sam vodi bitko; zadržuje sovražnika; nadzoruje in preprečuje njegove manevre; izkorišča jih; dopušča mu priti naprej, zato da bi ga bolje zadel in potolkel. On pripravlja čudovite zmage skozi trenutne neuspehe in celo skozi polomije. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 23–24)

III.2 STVARI VABIJO ...

III.2.1 SVETI BRUNO: Iz bitke – k počitku

Kaj torej meniš, predragi, da moraš ukreniti? Kaj neki drugega razen verovati Božjim nasvetom, verovati Resnici, ki ne more varati? Saj nam vsem skupaj svetuje: *Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil!* (Mt 11, 28). Mar ni kar najhujši trud brez prave koristi, če te natezajo poželjive strasti, če te venomer tlačijo skrbi in bojazni, strah in bolečina v zvezi z zaželenimi rečmi? In kje je še večja obtežitev od tiste, ki potegne miselnost z višine njenega visokega dostojanstva v nižavo? To je namreč krivica v polnem pomenu besede. Běži torej, dragi brat, pred vsemi temi nadlegami in nadlogami ter se preseli iz vihre tega sveta v varni in mirni pristan.

(*Epistola ad Radulphum*, št. 9)

III.2.2 GVIGO I.: Zapletenost v zanke ...

Kakšno upanje imaš, če se kar tako nastavljaš zankam in puščicam sovražnika? Če se jim ne le ne izogibaš, temveč jih rajši objemaš ter se jim izpostavljaš? Zatekaš se od enih k drugim; od teh se nadejaš ozdravljenja, od drugih tolažbe; teh si želiš in ne dopustiš, da bi ti manjkale.

(*Meditationes*, št. 27)

III.2.3 DIONIZIJ KARTUZIJAN: Čemu skušnjave?

[...] V *Knjigi modrosti* je zapisano: *Božje stvaritve so v skušnjavo človekovi duši in v zanko nogam nespametnih* (prim. *Mdr 14, 11 vg*). V njih je namreč nekaj ljubkosti in mi-

kavnosti – in to privablja človekovo čutnost; in če se človek ne upre z razumom, ga premaga skušnjava. [...]

Tu pa tam je človek skušan tudi z ugodnimi okoliščinami, da bi ga varljivo zvabile; včasih pa z neugodnimi razmerami, da bi ga telesno prestrašile in odvrnile od dobrin.

Polega tega človekoljubni, predobrotljivi in premodri Bog ni brez nadvse ustreznih razlogov odločil, da naj bo človek tako skušan na tem svetu. To je namreč za človeka koristno in zdravilno.

– Prvič, koristno in zdravilno je za nagrado, če se bo možko bojeval. Saj mu tedaj skušnjava koristi za rast milosti v sedanjem veku in rast slave v prihodnjem. Po apostolovi besedi *ne prejme venca, kdor se ni boril pravilno* (prim. 2 Tim 2, 5).

– Drugič, skušnjava je človeku v korist, zato da spozna lastno šibkost, saj je sicer ne bi poznal tako kot po izkušnji, in bi si morda domišljjal, da nekaj jè, čeprav ni nič (prim. Gal 6, 3).

– Tretjič, skušnjava spodbuja človeka k dobremu delovanju, ga sili k boljšemu in ga navaja, da se zateka k Bogu ter zavrne lenobnost in brezvoljnost. Človeka tudi napravlja boječega in skrbečega, da se ne ohladi v prazni brezskrbnosti.

– Četrtrič, skušnjava povečuje vzajemno in duhovno ljubezen med ljudmi. Medtem ko jih napadajo isti nevidni sovražniki, se namreč spodbujajo k medsebojni pomoči ter se močnejše navezujejo drug na drugega. Tako postajajo ena sama vojska proti nasprotnikom svojega odrešenja.

– Petič, skušnjava nareja človeka pametnega in izvedenega – ter primernega za svetovalca tistim, ki so zapleteni v spopad s skušnjavo. Zato Sveto pismo pravi: *Kdor ni bil preskušan, kaj ve ...?* (Sir 34, 9 vg).

– Šestič, skušnjava napravlja človeka sočutnega do drugih. Zatorej pravi apostol o Kristusu: *Zato se je moral v vsem izenačiti z brati, da je postal usmiljen ... V čemer je bil namreč sam skušan in je trpel, more skušanim pomagati* (Heb 2, 11.12).

Poleg tega tudi Bog skuša ljudi, seveda ne zato, da bi jih goljufal, ampak vzgajal in nagrajeval, pa tudi zato, da bi razkrival človeku ali drugim, kakšen je sam. Tako je, kot beremo v Genezi, Bog skušal Abrahama; tako je skušal tudi Joba in Tobija (prim. 1 Mz 22, 1; Tob 2, 12). Zato ne pešajmo v času skušnjave, ampak kličimo k Bogu v pričakovanju tega, kar pravi apostol: *Bog pa je zvest in ne bo dopustil, da bi bili skušani prek svojih moči, ampak bo s skušnjava dal možnost, da jo boste zmagali* (1Kor 10, 13).

Poleg tega nihče ne more v celoti izraziti, kako neznan-sko zdravilno je – zavoljo Boga z mirno dušo prenašati preganjanja, stiske, nasprotovanja, slabosti in skušnjave. Prek vsega tega se namreč očiščujemo od grešnih razvad, pripravljamo na prejem milosti in kreposti, se v njih spopolnjujemo, postajamo podobni Kristusu, ki je trpel zaradi nas – in se po najbližji poti približujemo večnemu veličastvu. Odličen znak Božje ljubezni do nas je to, da nas Bog z navedenimi udarci očetovsko obiskuje in izurja. Splošno velja: kolikor so bili nekateri od Boga bolj izbrani in cenjeni, toliko obilneje jih je Bog v tem življenju obiskoval z nevšečnostmi, kot je razvidno pri edinorojenem Sinu večnega Očeta, pri apostolih in mučencih ter drugih svetnikih.

Zato nas Sveto pismo posebej spodbuja k potrpežljivosti in s kopico zgledov izpričuje, kako zdravilno je trpeti nevšečnosti. Apostol Jakob, recimo, govori: *V zgolj veselje si štejte, bratje moji, če pridete v razne preskušnje* (1, 2). Tudi Judita pravi: *Spomniti se morajo, kako je bil skušan naš oče Abraham in kako je po mnogih stiskah preskušen postal prijatelj božji. Tako Izak, tako Jakob, tako Mojzes in vsi, ki so bili Bogu všeč, so šli skozi mnoge stiske in ostali zvesti. Tiste pa, ki preskušeni niso sprejeli v strahu Gospodovem, ampak so postali nepotrpežljivi in so sramotno godrnjali zoper Gospoda, je pokončal pokončevalec in so jih ugonobile kače. Tudi mi se torej ne maščujmo za to, kar trpimo, ampak pomislimo, da so te kazni manjše kakor naši grehi, in verujmo, da so nas*

šibe Gospodove, ki nas z njimi kakor hlapce tepe, zadele za naše poboljšanje, ne pa za našo pogubo (8, 22-27). [...] Če torej želimo biti uvrščeni v število izvoljenih, ne odvrzimo ščita potrpežljivosti v nevšečnostih in se ne izogibajmo trdim udarcem, zlasti zato, ker apostol govori: *Ako pa ste brez strahovanja, ste torej nezakonski otroci in ne sinovi. Kje je sin, ki bi ga oče ne strahoval?* (prim. Heb 12, 8.7).

Dalje: različnim skušnjavam se je treba upirati na različne in spremenljive načine. Splošna zdravila proti skušnjavam pa so: trajne in goreče prošnje k Bogu za milostno pomoč; prisrčno in pogostno premišljevanje Gospodovega trpljenja; preudarjanje štirih poslednjih reči, namreč – lastne smrti, Božje sodbe, peklenških muk in nebeških blaženosti. Če pa je človek v skušnjavi zavoljo kakšnega neurejenega nagnjenja, denimo mesene poželjivosti, jeze, zavisti, požrešnosti, napuha itd., naj se odvrne od pogleda ali domišljajske predstave ali preudarjanja reči, glede katerih je v skušnjavi, in neurejena navezanost se bo takoj nehala. Vsaka navezanost namreč izhaja iz nekega predhodnega spoznanja reči, na katero se navežeš. Zato se je potrebno odvrniti od preudarjanja takih reči, s tem da se obrnemo k drugim, predvsem k tistim, ki so zdravilne za dušo. [...]

Končno: Za premagovanje skušnjav in grehov je koristno in prav pretehtati, kako nizkoten je greh sam v sebi, kako mrzek je Bogu, kako všečen hudiču, kakšno škodo prizadeva grešnemu. Po krivdi enega smrtnega greha namreč človek izgubi vlito Božjo milost in še milost, ki ga napravlja Bogu všečnega, nadalje druge kreposti kot vir zaslug in tudi darove Svetega Duha. Postane Božji nasprotnik, suženj greha, podložnik hudega duha, zapisan večni obsodbi in oropan nebeške blaženosti. Postane nevreden kruha, s katerim se hrani. Še več, nevreden je, da ga nosi zemlja, ranjen je v naravnih darovih in zasmehovan od hudih duhov.

(*De vita inclusarum*, čl. xv. – *Opera omnia*, zv. 38, str. 400–402)

III.2.4 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG: Bog spodbuja dušo k vztrajnosti v boju³⁴

(Pravilo V) Duša, bodi močna in previdna pri premagovanju in odstranjevanju svojih pomanjkljivosti, naj bodo še tako majhne. Če me dovršeno ljubiš, se ti namreč ne sme zdeti neznatno nič, karkoli bi me utegnilo žaliti. Spominjaj se svoje prvotne ljubezni, s katero si nekoč – ljubeč mene – prezrla in zapustila starše, brate, sestre, prijatelje, bogastvo, časti in še vse, kar običajno občuduje svet; potem pa še sebe, to je, svojo cvetočo mladost. Kako to, da te zdaj porazi najrahlejša skušnjava in majčkena poželjivost? Saj sama veš, kako slabotna, kako nemarna in okorna si povečini, kadar je treba premagovati grešne razvade³⁵, se izogibati nevarnostim, ki preživijo nate, bežati pred grešnimi priložnostmi in vabami, se odrekati lastni čutnosti in samovolji in končno izboljšati svoje pomanjkljivosti.

Obnovi torej trden sklep, da hočeš v sebi preganjati vse grešne razvade; da ne boš za nobeno posvetno reč dopuščala stvari, ki nasprotuje moji volji, da poleg tega ne boš zanemarila ničesar, kar ugaja meni. [...] Kadarkoli boš torej zasačila v sebi vzgibe jeze, poželjivosti, počutnosti, ošabnosti in tovrstnih grešnih razvad, pazi, da ne boš izbruhnila v besede ali zunanje znake, pač pa se trudi, da jih boš z upiranjem in zatiranjem ukrotila in pogasila. Najbolj priročno zdravilo zoper vse grešne razvade je, da se v znak priznanja svoje ničnosti z globoko ponižnostjo vržeš pred moje noge, se z vsem zaupanjem obrneš k meni, neprenehoma vpiješ v molitvi k meni ter resnično spoznaš, da ti ne preostaja noben drug pripomoček ali zdravilo mimo mene. Tako se vsako uro krepčaj in obnavljaj svoj sklep, pa boš vedno uvidevala, da si sicer že začela, a doslej skoraj ničesar storila. Kolikor

34 Izv. besedilo je naslovljeno na dušo kot hčerko Božjo; zato uporabljaj dosledno ženski spol.

35 Grešna razvada – lat. *vitium*.

bo tvoji čutnosti ali naravi priskutno naprežanje, spopadi in boji ter še vse drugo, kar se pri vajah v krepostih dogaja nasprotnega ali nadležnega, kolikor bo nad tem godrnjala tudi brezvoljnost³⁶ – toliko odločneje vztrajaj v premagovanju in mrtvenju omenjenih strasti. Ne opesaj, ne odnehaj, da ne bo odnehal tudi dotok moje milosti vate. Boj se vdati porazu, prepustiti se brezvoljnosti; sicer te bo zapustila moja milost in jima boš v spokojnem miru služila s svojimi izmisleki, s svojimi željami, zato ker si me zapustila, in poslej ne boš občutila nobenega črvičenja vesti, nobenega nemira bojazni. Ljudje, ki so v takem stanju, so v skrajno nevarnem položaju; *ko bodo namreč govorili »Mir in varnost«, takrat jim pride nagla poguba* (prim. 1 Tes 5, 3).³⁷

***

Zatorej se ti moško bojuj, s tem da sam sebi delaš silo! Odloči se za to, da mi boš bodisi s samim bojevanjem bodisi s kakršnokoli malenkostno obtežitvijo, ki jo boš nosil v sebi, povračal moje muke in bridkosti, ki sem jih z življenjem in z umiranjem prenesel zate.

Potemtakem ne pešaj spričo boja z mnogimi skušnjavami. Ne popuščaj, ne postajaj mlačen. Tudi se ne dajaj premagati malodušnosti ali obupanosti, temveč s trajnim sovraštvom preganjaj v sebi vse grešne razvade. Kolikorkrat

36 Brezvoljnost – gr. *akedía*, lat. *acedia*, angl. *sloth*. »Akedía – dvojčica potrnosti, se razlikuje od te po tem, da *istočasno in trajno* draži obe nerazumni zmožnosti duše: razdražljivost (*irascibile*) in poželjivost (*concupiscibile*). Nezadovoljna je s sedanjostjo in pohlepna glede na prihodnost – gleda obenem nazaj in naprej. Zato so njeni zunanji znaki pestri in si med seboj nasprotujejo, vsem pa je skupna težnja k *begu* v vseh oblikah. Ker more izzvati v človeku pravo zrušenje osebnosti, je verjetno največja pogubnost, ki ogroža človeka. Če pa je premagana, postane zmaga izhodišče za pristno krščansko eksistenco, za resnično *sequela Christi* – *hojo za Kristusom ...*« (povzetek nauka *Evagrija Pontskega* – glej: Jean-Charles Nault: *La saveur de Dieu*. Roma: PUL, 2002, str. 60)

37 Prevod preide zdaj v rabo moškega spola.

boš pa zdrknil s svoje živahnosti ali usmerjenosti, tolikokrat se dvigni ter se znova usmeri na pravo pot. V tebi opažam nekaj, kar je obenem škodljivo zate in neprijetno zame. Zaradi svojih spodrseljajev in nemarnosti postajaš marsikdaj tako malodušen, da začenjaš omahovati v svojem dobrem prvotnem sklepu. Poslej sediš sam, žalosten in medleč nad seboj, ter se ne vračaš k meni z vpitjem, da bi se mogel dvigniti, kot da je vse tvoje predhodno življenje že izgubljeno. S tem pa potihem izkazuješ, ošabnež, da si pretirano zaupal svojim močem in svoji prizadevnosti, dokler se ti je zdelo, da stojiš. Zato ker te je ukanilo tvoje upanje in se je obrnilo drugače, kot si pričakoval, se zdaj v sebi vznemirjaš. Jaz hočem, da sicer uporabljaš svojo moč in svojo prizadevnost, da pa docela preženeš zanašanje nanju in še nase.

Zatorej pomni: dokler boš mislil drugače, boš pogosteje padel, dokler se ne izučiš, da si stal oprt nase kot na kakšno trsteno in nalomljeno palico. Nad menoj pa nikar ne obupuj, temveč se naslanjaj name z najmočnejšim upanjem in neomahljivim zaupanjem. Nad seboj pa obupuj, ne da bi zavrgel ali opustil premišljenost, prizadevnost, delavnost in ostale kreposti, temveč jih kar najbolj uporabljay, vendar ne tako, da bi se jih držal, se nanje zanašal ali se jih veselil. Ničesar ne pripisuj sebi ali svoji budnosti. Ne ti ne vsa tvoja sposobnost ti namreč ne bosta zadostovala, da bi pregnal najmanjšo grešno razvado, če ti ne bosta pomagali moja moč in moja milost. Nikar pa ne misli, da ti mora po zaslugi enega samega vzdihljaja in spopada brž priteči obilica milosti, kreposti, darov in naglega napredka, pa še zvrhana mera svetosti. Jaz zahtevam od tebe tvoj napor, poniževanje samega sebe in trajno zvestobo v bojevanju; obenem pa tudi upanje in zaupanje do mene ter nepremagljivo in neutrudljivo vztrajnost.

(Pravilo VI) [...] Potemtakem – bodisi v boju bodisi v pokoju – karkoli odločaš, karkoli začenjaš, karkoli trudoma dosegaš, neprenehoma vpij z molitvijo k meni, čakaj pred vrati mojega usmiljenja. Tvoja molitev se ne bo nikdar vrnila

od mene praznih rok, brez odgovora, četudi boš menil, da nisi ničesar prejel, kajti često ti bo v večjo korist ponižno in vztrajno moliti kot prejeti ali imeti. Bolj ti bo koristilo zaupati vame in pričakovati kot čutiti ali posedovati. Zatorej bodi tudi v tem potrpežljiv in napreduj v prizadevnosti in vnemi za sleherno dobro. Med padci in vstajanjem pričakuj mojo zaščito in mojo milost. In ne odjenjaj od boja in vojskovanja, dokler ne mine njun čas – in boš prejel sad slave za svoje napore. Sicer pa se bo že v tem življenju zmanjševalo število sovražnikov, pojemala bo moč tvojih nasprotnikov; krepil se boš z mojo milostjo in vztrajnostjo v boju. Kar si poprej s težavo postrgal s pilo, boš poslej odpihnil z enim dihom.

Dalje – kar zadeva tvoje padce, se drži naslednjega pravila. Kadarkoli in v katerokoli pomanjkljivost boš zdrknil, se pri priči, brez slehernega obotavljanja, zateci vzdihujoč k meni. Z menoj objokuj sebe pred mojimi nogami – in z menoj ter oprt name vstani, to se pravi, obnovi namero, da se poboljšaš in se poslej vzdržuješ tovrstne pomanjkljivosti – zaupajoč v mojo moč. Nikar ne bodi do mene nezaupen, nikar se ne plaši. Brez skrbi pridi k meni. Jaz ti bom pohitel naproti z nadvse očitno ljubeznijo in te sprejel, ne da bi ti kdaj očital grehe. Poznam vsesplošno človeško, poznam tudi tvojo posebno nebogljenost. Človeška krhkost rada podleže, hudičeva pokvarjenost pa noče stati in se noče vzravnati; zato ne samo da ne dopušča nobenega opravičila, temveč prejema še večjo obsodbo brez usmiljenja.

Ničesar si ne želim tako kot dobre volje. Ni večjega bogastva, kot je dobra volja. Zato pa ne postajaj malodušen, če ti zmanjkuje moči ali sposobnosti ali časa za dobro delo. Takrat mi je namreč dovolj že sama volja. Vedno ohrani dobro voljo; z njo boš mogel nadomestiti vse, z njo boš lahko popravil vse, kadar drugega ne zmoreš. Kadar meniš, da si daleč od mene, tedaj sem ti jaz še bliže. [...]

(Alloquiorum Jesu Christi ad quamvis animam fidelem, knj. 1, pravilo v–vi. Opera omnia, zv. 4, str. 341–342)

III.2.5 FRANÇOIS POLLIEN: Preizkušnja je potrebna

(705) Ali prepoznaviš mesto, kjer ima skušnjava svoje predpostavke in blagoslove, kjer so nevarnosti in prekletstva? Ti se lahko izogneš prekletstvom in si osvojiš blagoslove. Tvoja obramba bo zanesljiva samo tedaj, ko boš znal biti Božji vitez. Sveti Pavel – on ti bo povedal, kakšna oprema te bo ščitila pred sleherno poškodbo in ti zagotovila zmage: *Končno, bratje, krepite se v Gospodu in v njegovi silni moči. Nadenite si vso Božjo bojno opravo, da se boste mogli ustaviti hudičevim zvijačam. Kajti ni se nam bojevati zoper kri in meso, ampak zoper vladarstva, zoper oblasti, zoper svetovne gospodovalce te teme, zoper hudobne duhove pod nebom. Zaradi tega si vzemite vso Božjo bojno opravo, da se boste mogli ob hudem dnevu v bran postaviti, vse premagati ter obstati.*

Stojte torej, opasani okoli svojih ledij z resnico in obdani z oklepom pravice in na nogah obuti s pripravljenostjo za evangelij miru; k vsemu si vzemite ščit vere, s katerim boste mogli ugasiti vse ognjene puščice hudega duha; vzemite tudi čelado odrešenja in meč Duha, kar je Božja beseda. [...] (Ef 6, 10 - 17).

(706) Kadar te Bog tako opremi, lahko zahteva od tebe, da odkorakaš v boj. Odene te s samim seboj – in ti si močan v njegovi moči. Ne bojuješ se toliko ti – On je tisti, ki se bojuje v tebi; in gre bolj za Njegov boj zate kot za tvoj boj Zanj. Ti je jasno, da je osnovni pogoj za uspeh tvoja zedinjenost z Njim? Da, zedinjenost, biti vselej zedinjen z Njim – to je tvoje življenje. Nikoli ne smeš nikamor brez Njega – toliko manj v boj. Brez Njega ni mogoče narediti ničesar v prid dobrega, ukreniti ničesar proti zlu; z Njim pa je mogoče storiti vse – vse, kar je v Njegovi volji.

Ni se ti torej treba bati niti prikritih zased niti odkritih napadov. Najsi bo sovražniku ime kača ali lev – pogazil ga boš brez strahu in pohodil brez nevarnosti (prim. Ps 90,

13 vg). Najsi bodo skušnjave velike ali majhne, nasilne ali potuhnjene, ponovne ali redke, dolge ali kratke; naj se ti lotijo čutov ali srca ali duha; najsi napadejo tvojo vero, tvoje upanje ali tvojo ljubezen; tvojo čistost ali katerokoli drugo krepost – če ne pridejo po tvoji krivdi, ampak s privoljenjem Previdnosti, bodo ugodne prilžnosti za zmago, za odmaknjenost od sveta in za napredek. Zato se jih ne plaši! Ne vznemirjaj se in ne zgublaj poguma.

(*La pianta di Dio*, št. 705–706; str. 448–449)

III.2.6 AUGUSTIN GUILLERAND

1. »Luč in tema«

[...] Božja podoba v nas je pokopana v snovnost – tako kot semenska v zemljo, kot zarodek v maternico, kot porajajoča se zamisel v duha tistega, ki jo je spočel. Ta podoba lahko postane – a zaenkrat še ni – *Božji otrok* (*prim. Jn 1, 12*). Ni še dosegla razvojne stopnje, ki ji bo omogočila prepojiti celotno bitje ter ji dala poteze nebeškega Očeta. Povrhu je to bitje, katerega se mora polastiti, da bi ga napravila po Božji podobnosti, zasedeno od tistega, ki je nasprotnik Boga. Razvoj božanske klice zadeva na njegovo nasprotovanje. Od tod izhaja boj, neprestan in strahovit boj – pa kljub temu zelo lep boj po načrtu Ljubezni.

Boj – to je iskanje Boga, skritega v stvareh. Mi smo zavoljo njega in on je tam, v stvareh, zavoljo nas. Toda tam se mu moramo pridružiti. Gibanje, s katerim se mu pridružujemo, je gibanje kalčka. Sveti Duh, ki ga zaseda, ga razsvetluje ter vodi. On je skriti motor – živa duša, ki se priobčuje vsemu, kar jo obkroža. Mi se moremo in moramo vsak hip *roditi zanj* (*prim. Jn 1, 13*). To porajanje se izraža z dvema obrazcema, a se dovršuje z enim samim dejanjem. Mi se moramo odtrgati od ustvarjenega; moramo se navezati na Njega, ki

nas poraja. Odtrganje je samo sredstvo – navezanje pa je vse. Treba je videti in hoteti zedinjenje; treba je privoliti v ločitve, ki jih zedinjenje zahteva. Sprejeti luč Besede pomeni zapreti vrata temi in jo izgnati.

Toda *Luč sveti v temi* (prim. Jn 1, 5) – in tema lahko postane luč. Ustvarjenine – tiste, ki so povezane z nami s krvno vezjo; tiste, ki izzivajo naše čute; tiste, ki so postale zamisli našega duha in hočejo uravnati naše bivanje – nas lahko vodijo k Luči. Kadar jih ljubimo zavoljo njih samih (bolje, zavoljo nas samih), pa so tema in nas puščajo v naši noči. Kadar jih ljubimo zavoljo Luči, ki jo vsebujejo, tedaj postanejo njeni instrumenti ter nam jo izročajo. Žal se nas je polastil sovražnik Luči: on je v nas, vlada v nas, zbuja v nas ljubezen do stvari zavoljo njih samih in nas samih. V nas povzroča temo, kjer nas bo lahko ukanil. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 119)

2. »Svet ga ni spoznal«

Hudi duh je z veliko spretnostjo vprašal: *Ali je res Bog rekel, da ne jejta od vseh dreves v vrtu? Žena je odgovorila [...]: Od sadu dreves v vrtu jeva. Le o sadu drevesa, ki je v sredi vrta, je Bog rekel: Od tega ne jejta, tudi ne dotikajta se ga, da ne umrjeta!* Kača pa je ženi dejala: *Nikakor ne bosta umrla. Ampak Bog ve: Brž ko bosta od njega jedla, se vama bodo oči odprle in bosta kakor Bog, ker bosta spoznala dobro in hudo.* Eva je pogledala sad, videla, da je očem prijeten in dober za jed [...] (prim. 1 Mz 3, 1 - 6).³⁸ Eva je vse to videla izven Boga, brez luči ljubezni. Videla je samo še bežne sence: lepoto, ki očara oči; sladkost, ki prija okusu. Če jih gledamo v Bogu, so ti čutni miki od luči: od prave Luči, v kateri jih človek gleda, prejemajo neko nadvse vzvišeno lepoto, ki je lepota same Besede. Najskromnejša cvetlica, najobičajnejši

---

38 Izv. navaja nekoliko drugače: *Zakaj ne jesta od sadu tega drevesa? Eva je pogledala sad, videla, da je lep za oči, sladak za okus ...*

sadež, najnavadnejše bitje – vse to je deležno te lepote. Če pa jih gledamo izven Boga, so tema. Eva se je zaustavila pri tej temačni površini; ni gledala več z lučjo Besede, ki jo presega. Ni več videla resnične Biti, ki se je skrivala pod to čutno zunanostjo. Ni več slišala glasu, ki je govoril: *Jaz sem pot, resnica in življenje (Jn 14, 6).*³⁹ *Jaz sem luč sveta. Kdor gre za menoj, ne bo hodil v temi, temveč bo imel luč življenja (Jn 8, 12).* [...]

Sadež daje slišati – mimo glasov Boga in hudega duha – še svoj glas, glas svojih zunanjih mikov. Eva prisluhne temu glasu – glasu lepe oblike, ki obljublja čutom nekaj užitka. Eva ostaja v tej temačni pokrajini, gluha za glas Njega, ki se skriva pod temi mikavnostmi, zato da bi se daroval tistim, ki jih bodo znali preseči. [...] Ona ostaja tam – in potegne za seboj še Adama. Oba skupaj porajata otroke teme namesto otrok Boga, ki je Luč. Otroci teme oblikujejo svet. [...] Svet, ki je rojen iz padca, je nesmisel, grdobija, pekel. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 111–112)

3. Bog se naseli med nami

Bog je hotel, naj se učlovečenje uresniči šele po nekem prelomu. [...] Prelom in obnovitev bolj intimnih odnosov po prelomu – in kljub prelomu – je največja ljubezen in najočitnejše izpričana ljubezen. Vzrok preloma tiči v naši naravi, sestavljeni iz dveh prvin, ki si nasprotujeta: duhovne in snovne prvine. Človeško voljo natezata ti dve nasprotni sili. Izbira, za katero se bo odločila, je odvisna od nje same. Lahko se daruje Božjemu Duhu in postane Božji otrok, hčerka Luči, katera se ji ponuja – ne da bi se ji vsiljevala. Lahko pa se daruje negibni in mračni snovi ter se z njo zakoplje v negibnost in temačnost, postane hčerka temin, ki se ne znajo darovati. Volja je zmožna te izbire – in od tega je odvisna človekova usoda. Odvisnost velja za vse ljudi – glede na

---

39 Izv. navaja: *Jaz sem Resnica in Življenje ...*

izbiro prvega človeka; velja pa za vsakega posebej – glede na odločitev njegovega posameznega hotenja. Toda niti prvi človek za vse niti vsak posameznik za svoj lastni račun ne bosta izdelana enkrat za vselej. Možni so ponovni začetki. Učlovečenje je vsesplošni ponovni začetek – v imenu vseh.

Tudi tu nas, kot tako pogosto, naš besednjak zapeljuje. [...] Adam je prvi človek samo glede na neko nižjo in nepopolno človeško skupnost. Popolna človeška skupnost je obsežnejša, vendar se navezuje na neko drugačno in višjo časovnost. Celotna in resnična zgodovina je delovanje Boga v svetu. Odtod dvojne časovnosti: prva upošteva Božje delovanje, druga upošteva delovanje ljudi. V Božji časovnosti je prvi človek Jezus, učlovečena Beseda. Spremlja ga Marija, ki ga rodi, ki je njegova mati, a vendarle njegova stvaritev, ki mu sledi. Ves ostali človeški rod vstopa v to časovnost, v kolikor vstopa v ti dve bitji, v enotnost teh dveh bitij: enotnost Jezusa v Marijinem naročju. Vstopa vanju s tistim zapovrstjem dejanj, ki sestavljajo človeško časovnost. Človeška časovnost in človeška zgodovina predvajata v okviru časa in snovi ti dve bitji in njuno enotnost. Ponovni začetki – bodisi vsesplošni bodisi posamični – se vpisujejo in se pojasnjujejo znotraj te enotnosti. [...]

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 121–122)

III.2.7 Neki KARTUZIЈAN: Ovire, spremenjene v sredstva⁴⁰

Tisto, v čemer sem gledal doslej ovire, bo odslej sredstvo: skušnjave, raztresenosti, notranje in zunanje težave. Doslej me je vse to zadrževalo in mi jemalo pogum. Odslej mi bo vse to odskočna deska, da se dvignem k Bogu in se odtrgam od stvari. V vsem tem bom gledal samo še nujen poziv, da

---

40 Prim. prevod v: *Kartuzijanec – Uvod v duhovno življenje*, str. 30–31.

se z dejanjem vere, upanja, ljubezni in samoizročitve še bolj zedinim s svojim Bogom. Mučni dogodki mi bodo milosti, ker me bodo silili, da grem iz sebe in živim le še Bogu.

Če sta doslej vladali v mojem življenju prevelika zaposlenost in zaskrbljenost, bom poslej živel v duhu zaupanja in vdanosti. Nič me ni nekoč bolj motilo kot moji padci in slabosti; odslej se bom z njimi ponašal: *Z veseljem se bom torej rajši hvalil s svojimi slabostmi, da bo prišla name Kristusova moč (2 Kor 12, 9)*. Uporabljal jih bom, da bo živel v meni Kristus. In vedno na isti način: tako da bom z vero, upanjem in ljubeznijo – kljub odporu, ki je v meni – vzpostavil stik z Bogom. Kristus mora rasti, jaz pa izginiti: *On mora rasti, jaz pa se manjšati (Jn 3, 30)*. Rastel pa bo v tisti meri, v kateri bom jaz izginjal.

Tako bom polagoma obvladoval, kar je prehodnega, in vsi moji nekdanji nasprotniki mi bodo v bodoče pomagali, da se bolj in bolj približam svojemu vzoru. Bolj in bolj bom postavljaj svoje sposobnosti in samega sebe na razpolago Bogu – in njegov glas bo v meni govoril vedno jasneje.

Tako upam, da se bo moja duša nekoč po neizrekljivi milosti popolnoma zlila z Bogom: *Anima mea liquefacta est – Moja duša se je raztopila (Vp 5, 6 vg)*. Ne bom miroval prej, dokler ne dosežem tega cilja, in prizadeval si bom, da ga nikoli ne pozabim. Vsak izgubljeni trenutek bom nadomestil s še večjo gorečnostjo. Vera se bo utrjevala, upanje bo postajalo trdnjše, ljubezen bolj goreča.

(*Amour et silence*, str. 63–65).

NA NOTRANJI POTI K BOGU
Antologija kartuzijanskih piscev

Tretji del

POGOJI

ZA KONTEMPLACIJO

Četrto poglavje

OČIŠČEVANJE SRCA

*Tako torej nobeden izmed vas,
ki se ne odpove vsemu, kar ima,
ne more biti moj učenec.*

(Lk 14, 33)

IV.1 SVETI BRUNO: »Ključ in pečat«

O vas, preljubi bratje laiki, pa pravim: *Moja duša poveličuje Gospoda (prim. Lk 1, 46)*, ker mi je pred očmi veličina njegovega usmiljenja do vas (prim. Lk 1, 50), kot mi je sporočil vaš prior, ki vas kot oče nadvse ljubi; zelo je ponosen na vas in poln veselja (prim. 2 Kor 7, 13-15). Tudi jaz se veselim, kajti mogočni Bog vam, četudi neveščim črkovanja, z lastnim prstom zapisuje v srca (prim. 2 Kor 3, 3; 5 Mz 9, 10) ne le ljubezen do svoje svete postave, temveč tudi njeno poznavanje. Z dejanjem namreč dokazujete, kaj ljubite in kaj poznate, s tem da izkazujete pravo poslušnost – z vso pazljivostjo in prizadevnostjo. Poslušnost je namreč izpolnjevanje Božjih zapovedi, ključ in pečat celotne duhovne discipline; nikdar je ni brez vaje v ponižnosti ter izredni potrpežljivosti; in vedno jo spremlja čista ljubezen do Gospoda ter pristna bratska ljubezen. Zato je očitno, da modro obirate tako sladki, življenja polni sad Svetega pisma.

(*Epistola ad filios suos cartusienses*, št. 3)

IV.2 GVIGO I.

1. Poslušnost Dobremu Pastirju

»Gospod Jezus, ti si pot in nihče ne pride k Očetu razen po tebi. Prosimo tvojo preobilno dobrosrčnost: tega svojega služabnika, ki si ga odtegnil mesenim željam, popelji po poti redovne discipline. Prišel si klicat grešnike z besedami: *Priďte k meni vsi, ki ste obteženi, in jaz vas bom poživil (Mt 11, 28)*. Zato daj, da se bo ta glas tvojega povabila v njem tako okrepil, da bo odložil bremena grehov in okušal, kako si sladek, in se tako smel krepčati pri tvojem obedu. In kakor si izpričal o svojih ovcah, ga priznaj za eno izmed njih, zato da te bo on tako spoznaval, da ne bo hodil za tujci, pa tudi ne poslušal tujih glasov, temveč tvoj glas, ki govori: *Kdor služi*

meni, naj hodi za menoj! (Jn 12, 26). Ki živiš in kraljuješ ...»⁴¹

Odtlej naj se tisti, ki je bil sprejet, zaveda, da se je odtujil vsemu posvetnemu, tako da poslej brez priorjevega dovoljenja ne more več gospodovati z nobeno rečjo, niti s samim seboj. Sicer si morajo za poslušnost kar najvestneje prizadevati vsi, ki so se odločili za redovno življenje. Koliko bolj prizadevni in natančni pa moramo biti v tem mi, ki smo se podredili tako strogemu in trdemu smotru. Saj bi nam pomanjkanje poslušnosti, česar nas Bog varuj, ne le odtegnilo nagrado za tolikere napore, temveč bi nam nakopalo mučno obsodbo.

Zatorej pač pravi Samuel: *Glej, pokorščina je boljša ko klavne daritve, poslušnost boljša ko tolšča oinov. Kajti upiranje je kakor greh vraževanja, odbijanje kakor zločin malikovanja (prim. 1 Sam 15, 22–23).* Tole edino pričevanje zadostuje kot pohvala poslušnosti in kot graja neposlušnosti.

(*Consuetudines Cartusiae*, pogl. xxv. 1–3)

2. »Osvobodi se bremena!«

Lahka je pot k Bogu, ker jo ubiramo s tem, da se razbremenjujemo. Bila bi pa težka, če bi jo ubirali pod težo bremena. Torej se do te mere razbremeni, da se boš potem, ko si zapustil vse, odrekel še samemu sebi.⁴²

(*Meditationes*, št. 56)

3. Bežno in večno ...

Zaposlujajo te časne zadeve. Zakaj torej ne zbežiš k drugim, to je, k resnici?

(*Meditationes*, št. 78)

---

41 To je bila – in je še danes – priorjeva liturgična prošnja nad novincem (dandanes nad mladim profesom), ki izpoveduje slovesne zaobljube. Prim. Obrednik kartuzijanskega reda, x1.6!

42 Prim. Lk 18, 28 (zapustiti vse) in Mt 16, 24 (odpovedati se samemu sebi).

4. »Zlog v spevu«

Kakor zlog v spevu, tako vsaka reč v poteku sveta zavzema svoj prostor in čas. Mučiš se torej zaradi tega, ker si se navezal na nižje vrednote; te pa preminejo, potem ko pridejo na vrsto.

(*Meditationes*, št. 181)⁴³

5. »Premodri Pevec ne poje samo tebi ...«

Navezal si se na enega izmed zlogov vélikega speva. Zato se vznevoljiš, ko premodri Pevec nadaljuje s petjem. Odtegnjen ti je namreč tisti edini zlog, ki si ga imel rad; na vrsto prihajajo drugi zlogi. Saj ne poje samo tebi; niti ne po tvoji volji, ampak po svoji. Naslednji zlogi pa so ti v napoto zaradi tega, ker odrinejo tisti zlog, ki si ga napačno ljubil.

(*Meditationes*, št. 149)

IV.3 GUIDO DE PONTE: »Čistost, prizadevnost, pobožnost«

Tretjič: Za to kontemplacijo je potrebna neka metodična vaja, pri kateri so potrebne tri reči: čistost, prizadevnost, pobožnost.

Da pa bo Božja podoba, ki je človekova duša, neskaljena – z namenom, da se bo posvečala Bogu in pri njem vztrajala –, je nujno, da se vzdržuje zunanjih opravkov, kolikor ji je omogočeno. Zatorej pravi Gregor: *Duh namreč ne bo priveden do sposobnosti motrenja nebeških resničnosti, če se ne bo skrbno odtegoval tem, ki ga zapletajo navzven* (Sv. Gregor Veliki: *Moralia*, knj. 5, pogl. 31, št. 55). Kdor je torej žejen motrenja Boga, naj se izogiba zunanjoštim. Kdor tega ne

---

43 Prim. na isto temo še *Meditationes*, št. 33, 34, 149, 239.

stori, je napolnjen s tako številnimi prividi posvetnih razno-terosti, da nikakor ne more imeti vedrega, spokojnega srca, ki bo pripravljeno za neskaljeno sprejemanje v duhovnem okušanju tiste prečiste snovi, o kateri smo govorili zgoraj. Kot je rečeno: *Presita duša tepta tudi čisto strd* (prim. Prg 27, 7 vg). Čisto strd tepta duša tedaj, kadar je kdo zapolnjen in zapolnjen z zunanjimi skrbmi in opravki, pa se loti Božjih reči, jih bere ali posluša; v njih ne najde okusa duhovne sladkosti in zato kaj kmalu potepta božanske slasti z naveličanim duhom. Spričo tega je nujno vzdrževati se kakršnih koli drugih opravkov, kolikor to dopušča človeška pomanjkljivost.

Zatem je potrebna trajna duhovna prizadevnost, zato da si v skladu z zmožnostmi vsakega od nas prizadevamo – s pomočjo darov vednosti in uma – nežno in duhovno spoznavati navedeno božansko snov, kot nas priteguje milost.

Navsezadnje je potrebna ponižna predanost pobožnosti. Opazovalec Boga naj se v notranji konici spokojnega duha modro trudi s pobožnim hrepenenjem, kolikor je mogoče predano, okušati kakšno besedo, privzeto iz božanske snovi, ter misliti o Bogu v dobroti in s preprostim srcem (prim. Mdr 1, 1; Prg 1, 1), skladno z lastno merico, vedno orošen s sladkostjo in ljubeznijo v Svetem Duhu – da bo vedel, kaj je Bog. [...]

(*De contemplatione*, knj. II, pogl. VIII, v. 1–32)

IV.4 MARGUERITE D'OYNGT: Ljubim te, Gospod

(31) Ljubi Gospod, Jezus Kristus, moje srce ne bo nikoli zares mirno, dokler te ne bom znala ljubiti z vsem srcem; ni je reči na vsem tem svetu, ki bi si jo toliko želela.

(32) Ljubi Gospod, zapustila sem svojega očeta, svojo mater, svoje brate in vse, kar je na tem svetu – zavoljo

ljubezni do tebe. Toda to, kar sem zapustila, je nekaj silno malenkostnega, kajti bogastva tega sveta niso nič drugega kot bodeči trni. Več ko jih kdo ima, več ima nesreče z njimi. In zato se mi dozdeva, da nisem zapustila nič drugega kot bedo in revščino. Ti pa veš, ljubi Gospod: tudi če bi imela tisoč svetóv in bi jih mogla vse izkoristiti po svoji volji – bi vse zapustila z avoljo ljubezni do tebe. Pa če bi mi dal vse, kar imaš v nebesih in na zemlji, bi se s tem ne zadovoljila, dokler ne bi imela tebe, ki si življenje moje duše. Razen tebe nimam in nočem imeti ne očeta ne matere.

(*Pagina meditationum*, št. 31,32)

IV.5 Blaženi NIKOLAJ ALBERGATI: »Vrnite, kar si prilaščate!«

(Smo v Kristusovem letu 1427. s peto indikcijo. Benediktinci v Normandiji so uvideli, da izigravajo njihovo prizadevanje pri kralju Anglije, da bi jim bile vrnjene njihove posesti. Zatekli so se za pomoč h kardinalu Placentiniju, ki je to zadevo poveril Nikolaju, tedanjemu kardinalu Sv. Križa. Ta je napisal kartuzijanom v Sheenu naslednje pismo.)

Večni mir in blagor! Častivredni in bogoljubni očetje, iz pristne in zelo velike ljubezni, ki me po pravu povezujeta z vašimi očetovstvi, zaradi spoštovanja do vaše svete redovne ustanove, v kateri sem se enako učil vojskovati, sem vam sklenil napisati pričujoče vrstice. Dolžnost bratske ljubezni, predragi očetje, je namreč v tem, da si med seboj pomagamo z nasveti, zlasti v zvezi z vzajemnim dušnim blagrom. Vzrok mojega svetovanja, plemeniti očetje, je tale zadeva, ki mi je nedavno prišla na znanje. Neki častiti opat samostana svetega Ebrulfa v Normandiji, škofija Lexovium, je prišel v rimsko kurijo, ker je hotel po pravni dolžnosti izterjati pravice svojega samostana. Gre za pravice, za katere se zdi,

da si jih vi, očetje, nepristojno prilaščate, kot smo zvedeli iz poročila o dejanskem stanju in kar je dokazano tudi iz listin javnih dokumentov. Ko pa je opat v teh zadevah iskal zaščite, je prišel v roke prečastitega očeta v Kristusu in mojega gospoda, gospoda kardinala Placentinija, na čigar nasvet ter zaščito se opira. Zato je prečastiti oče v Kristusu, zgoraj imenovani gospod kardinal, zaradi spoštovanja in predanosti, ki ju goji do vašega svetega reda, odločil, da sporoči to zadevo meni, ter mi v skladu s častjo vašega reda svetoval, naj vam, očetje, najprej pišem pa vas spodbudim, da imenovanemu častitemu gospodu opatu brez prepira in pravde blagovolite vrniti posesti njegovega samostana, ki jih, kot je videti, protipravno zasedate, četudi ste zavarovani s kraljevo avtoriteto in tako rekoč z vojaško obrambo zasedate imenovane dobrine.

Zelo nevredno je namreč, bogoljubni očetje, da se pri možeh tako popolne redovne ustanove dogaja tako težka krivda, s tem da se ne bojijo obogateti s tujo škodo. Dobrohotna miselnost se namreč boji krivde celo tam, kjer je ni – koliko bolj pa se je boji tam, kjer je? Zato v Gospodu Jezusu Kristusu z vso možno ljubeznijo spodbujam in naprošam vas, častivredni očetje, da v tako veliki stvari ukrepate prav, zase in za naslednike. In ne domišljajte si, da vam je pod pretvezo pobožnosti in bogočastja dovoljeno početi, kar je prepovedano po slehernem pravu.

Nisem vam pisal tako, kot rad pišem. Če pa se je pripetilo, da sem grešil s pretirano prostodušnostjo v besedi, prosim za odpuščanje. Plemeniti očetje, ponižno prosim, molite zame. V Gospodu vas vse pozdravljam. V Rimu, zadnji dan v maju 1427.

(Le Couteulx: Annales Ordinis Cartusiensis, zv. 7, str. 559–560)

IV.6 DIONIZIJ KARTUZIЈAN: Blagor ubogim!

[...] V Stari zavezi je bilo obljubljenno izobilje časnih dobrin. On, ki je sklenil novo zavezo, pa je najprej v samem sebi posvetil uboštvo, ga tudi javno učil in blagroval, da bi nas naučil nizko ceniti, preskočiti ter zapustiti vse, kar je prehodnega, mesenega, minljivega in sedanjega – zato pa si z vsem srcem prizadevati za duhovne dobrine; kar se da goreče hrepeneti po blaženosti prihodnjega življenja; ukvarjati se z duhovnimi vajami ter na zemlji začenjati nebeško življenje. Zato je dejal: *Blagor ubogim, kajti vaše je nebeško kraljestvo* (Lk 6, 20); in: *Kdor se ne odpove vsemu, kar ima, ne more biti moj učenec* (prim. Lk 14, 33). Sebe pa je predložil v nadvse učinkovit zgled, rekoč: *Ptice pod nebom imajo gnezda in lisice na zemlji brlog; Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil* (prim. Lk 9, 58). [...]

Zato naj bo vsa naša navezanost usmerjena k Bogu; v Bogu utrjena in poenotena; ne da bi si kaj drugega želeli – razen v Bogu in zavoljo Boga; se pravi: v kolikor nam je tisto potrebno ali primerno za življenje v službi Bogu, ali pa zato, da mu ugajamo in pripadamo. Premalo namreč ljubi Boga, kdor mimo njega ljubi še kaj drugega, česar ne ljubi v Njem. Velja torej beseda Janeza Zlatoustega: *V kolikor je tvoje srce usmerjeno h kakšni reči neskladno z Bogom, toliko manj je usmerjeno k Bogu.*

Zatorej si nenehno ogledujmo Kristusa, našega učitelja, očeta in gospoda, kako je On, kralj vesoljstva, brezmejno bogat in vzvišen, sklenil zaradi nas postati tako skrajno ubog, ponižen in pokoren, da bi nas notranje oblikoval s svojim zgledom in da bi se mi napotili po njegovi sledi. Naj nam bo torej v radost in veliko ugodje, da se mu moremo pridružiti v uboštvo, ponižnosti in poslušnosti ter se mu po možnosti prisposodobiti v sleherni kreposti – v hvalo in slavo nadvse odlične Trojice.

(Dominica Palmarum, Ad religiosos sermo sextus. – Opera omnia, zv. 29, str. 515,517)

IV.7 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG: Bogat v ubogem Kristusu

Zazri se torej najprej v moje uboštvo: Kako sem zavoljo tebe postal ubog, četudi sem bil bogat (prim. 2 Kor 8, 9), pa me moji niso sprejeli (prim. Jn 1, 11); kako sem bil na zemlji kot prišlek, siromak in tujec; kako sem se, medtem ko je bila Mati popotnica na tujem kraju, rodil v staji, pred gobci živine, ki naj bi me ubranili mraza, položen na seno v jaslih (prim. Lk 2, 7); kako sem bil odkupljen z daritvijo ubogih (prim. Lk 2, 24), kot dete pognan v izgnanstvo (prim. Mt 2, 14), vzrejen s trudom staršev, potem pa vzdrževan s prispevki drugih, ne da bi imel dom ali lastno gostišče. Pogosto sem prenočeval po gorah (Lk 6, 12); med pasijonom sem bil celo oropan obleke in sem na križu nag umiral, ne da bi imel kapljo vode v potešitev žeje do kraja izsušenega jezika; nazadnje sem bil po smrti položen v tuj grob.

Poleg tega pomisli, kolikokrat sem skozi vse življenje trpel lakoto, mraz, žejo in druge telesne neugodnosti. Telesne utehe, ki jih imajo drugi večinoma za silno potrebne, sem jaz zavračal, medtem ko sem prenašal pomanjkanje vseh reči. Ti pa, ki ti je pri roki vse, si laskaš z uboštvom; in godrnjaš, če ti manjka še več zaželenih reči, ki vendarle služijo prej radovednosti in načičkanosti kot pa potrebi. Poglej torej moje uboštvo, o duša, in nehaj biti žalostna; nehaj se jeziti, če opaziš, da je komu dana prednost pred teboj ali pa je obilneje oskrbljen. Zakaj se, ljubosumna na dobro, raje ne užalostiš – tako je delal sveti Frančišek –, če vidiš nekoga, ki je ubožnejši; če misliš o nekem – in tako moraš misliti o vseh –, da je bližji kot ti mojemu liku življenja in uboštva? To bi bila dobra ljubosumnost: žalostiti se – ne spričo dobrine drugega, tudi ne zato, ker je boljši od tebe;

pač pa zato, ker ti nisi dobra in ker se to dogaja po krivdi tvojega popuščanja. Veseli se torej ter sprejemaj kot velik dokaz moje milosti, kot veliko blagodat in kot enkratni dar, če te obremenjujem s slabostjo, če tebe bolj kot druge narejam podobnejšo sebi v uboštvu, neznatnosti in zavrnjenosti. Zatorej zavriskaj, če ti zmanjkajo ali pa ti jemljejo celo nujne reči; nobenemu človeku ne potoži, temveč s spokojnim in tihim srcem z menoj objemaj križ mojega uboštvja, sama sebe pa zatajaj in pritajuj.

Kaj pomaga, hči, da si zapustila svet, bogastvo in hvalo prijateljev, če se ujeziš zaradi igle ali pa se ne moreš odtrgati od ljubezni do kakšne čisto neznatne drobnarije? Ali pa se navsezadnje z namenom, da si jo pridobiš ali da je ne izgubiš, spopadeš, žalostiš, prepiraš – pri tem pa se ne bojiš prizadeti ljubezni in miru v odnosu do bližnjega? Odloči se torej zdaj in v duhu trdno skleni, da boš zaradi ljubezni do mene prezirala vse in da mimo skrajno nujnega ne boš hotela imeti ničesar. Uboštvo, neznatnost in pomanjkanje ljubeče prenašaj, da boš mogla prejeti v posest mene, ki sem boljši in koristnejši kot tisoč svetov, pa ti moram biti toliko dražji. Kaj se obotavljaš, hči? Opogumi se z mojim zgledom, vnemi se v ljubezni do mene in se glede na vse, kar zadeva mene, goreče vadi v uboštvu in pomanjkanju vseh reči. Dlje: vse ljudi imej za vredne sleherne tolažbe – saj so moji zvesti služabniki, boljši od tebe in ne tako nehvaležni, kot si ti. In zato naj te spodbada ljubezen ter priganja sočutje k delu, kolikor ti je možno, da ne bi komu kaj manjkalo. S služenjem, z naklonjenostjo, in kakorkoli zmoreš, pomagaj vsem. Karkoli imaš ti, imej za last drugega; tako ne boš posedovala z ljubeznijo niti ne izgubila z bolečino. Karkoli imaš, vrednoti kot dar, ki ti je bil dan v uporabo drugim.

(Alloquiorum Jesu Christi ad quamvis animam fidelem, knj. I, pravilo XVII. – Opera omnia, zv. 4, str. 351–352)

IV.8 FRANÇOIS POLLIEN: V duhu blagrov

(434) Pusti Jezusu, da s svojim Duhom udejanja v tebi svoje blagre. Pusti mu, da hodi po svojih potih, zato da ti prinese svoje radosti. Pusti mu, da te povelečuje, zato da bo v tebi povelečeval svojega Očeta. Pusti mu, da te prečka v vseh smereh in v vseh globinah, zato da bo tvoje bitje edinole in v celoti njegovo. Pusti mu, da použije tvoje življenje v svojo enost.

Naj On deluje v tvojih čutilih, v tvojem srcu, v tvojem duhu, dokler mu ne boš po končanem delu mogel reči: »Vse je dovršeno« – ter boš izročil svojega duha v njegove roke (prim. Jn 19, 30; Lk 23, 46). Najprej – v tvojih čutilih. Naj jih On ozdravlja, s tem da izbrisuje sleherno možno sled zgrešene mikavnosti, onemoglosti, nerednosti, strastnosti. Moral bo izvršiti dolgotrajne in težavne operacije, da bi dosegel najgloblje korenine. [...] Toda ne boj se ničesar; saj veš, da si v rokah njegove ljubezni.

Tvoja prizadevnost mora biti usmerjena k temu, da boš prišel iz topilnika očiščen kot najbolj prečiščeno zlato. Poslušaj ga, ko ti govori: *Svetujem ti, da kupiš od mene v ognju očiščenega zlata, da obogatiš, in belih oblačil, da se oblečeš in se ne pokaže sramota tvoje nagote, in mazila, da si pomaziliš oči, da bi videl. Svarim in pokorim tiste, ki jih ljubim. Bodi torej goreč in se spreobrne.*

Glej, stojim pri vratih in trkam. Če kdo sliši moj glas in vrata odpre, bom vstopil k njemu in bom večerjal z njim in on z menoj. Kdor zmagaja, mu bom dal, da z menoj sede na moj prestol, kakor sem tudi jaz zmagal in sem s svojim Očetom sedel na njegov prestol. Kdor ima ušesa, naj sliši, kaj govori Duh cerkvam (Raz 3, 18–22).

(435) Prepusti mu svoje srce, da bo v njem dokončno vzpostavil nežnost in velikodušnost; da ga bo mogel povrniti k tisti prvotni čistosti, ki mu je ni kalila nobena ustvarjena navezanost, ko ga ni zavirala nobena onemoglost. Naj

v njem hipoma uniči vse moči, tako da jim odvzame vsak človeški način ljubezni ter jim nazadnje podari edino obliko ljubezni, ki pristaja krščanskemu srcu: ljubiti Boga v Bogu in ljubiti vse stvari v Bogu.

Stiskalnica bo imela strašansko delo; morala bo hudo stiskati, da bo priteklo žlahtno vino v svoji božanski čistosti – vino, ki razveseljuje Božje srce. Toda kakšno zmagoslavje, ko bodo končno iztisnjeni v stiskalnici prazni strahovi in prazne ljubavi, pa se bo tvoje srce dvigalo iznad vseh slabosti, navdano z blaženo čistostjo, zmožno vseh gledanj, s prosojno ljubeznijo, vredno večnih objemov.

(436) Končno je na vrsti tvoj duh. Tudi on se bo moral podvreči nekaterim skrajno zahtevnim končnim operacijam. Sveti Pavel ti bo povedal, zakaj: *Zatorej odslej nikogar ne poznamo po mesu. In če smo po mesu poznali Kristusa, ga pa zdaj tako več ne poznamo. Če je torej kdo v Kristusu, je nova stvaritev: staro je prešlo, glejte, nastalo je novo* (2 Kor 5, 16–17).

Stare stvari so minile, morale so miniti; vse so minile, kajti vse je moralo postati novo. Stare stvari so tvoja človeškost; za tvojega duha pa so naravni načini spoznavanja: to, kar apostol imenuje *poznavanje po mesu*. To je tvoj način spoznavanja v človeški luči. Da pa bo tvoj duh prenovljen v Božji luči, mora dopustiti, da mu Bog ugasi vso to človeško luč – na enak način, kot kakšen mojster zadolži svojega vajenca, naj se odvadi lastnih delovnih prijemov, zato da ga bo priučil novim, ki bodo strokovni in pravilni. Če bi dopustil starim šegam, da se primešajo čistim strokovnim navadam, ne bo nikoli izšolal delavca.

Takšen je torej tvoj položaj – pred tvojim lastnim obrazom. Ti je jasen? Prav, potem pa voljno opusti vse znanje, zato da boš vedel vse; pusti v nemar vse, kar pripada tvojemu slogu, da se navzameš Božjega.

(La pianta di Dio, št. 434–436, str. 267–268)

IV.9 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Urejena ljubezen

Prevečkrat si zamišljamo, da je krščanska nenavezanost v tem, da ne ljubiš ničesar. To je strašansko zgrešeno. Nikoli ni bilo bolj ljubečega srca, kot je Jezusovo srce; in naša srca se morajo oblikovati po njegovem vzorcu. Ljubiti – to je vélika in celo edina zapoved: *To je prva zapoved: Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem ... in ... svojega bližnjega ...* (prim. Mt 22, 37,39). Tu imamo ves evangelij in vse življenje in vsega Boga, ki je *Deus-Caritas*, Bog-Ljubezen. Je pa urejena ljubezen; ljubezen, ki naj živi in se priobčuje – zato pa žrtvuje vse, kar jo ovira, da bi se razdajala. To žrtvovanje je odtrgovanje/odvezovanje. Nenavezanost je torej negativni obraz navezanosti (ali ljubezni). Nenavezanost je red v ljubezni [...]. Kadar Bog ljubezni živi v neki duši, ji daje ljubiti vsa bitja skladno s stopnjo njihovega deleža v sebi, ki je Bit. Duša jih mora ljubiti tako, kot jih ljubi Bog, to se pravi: kot se jim Bog daje. Ta dar neskončne Biti nekemu končnemu bitju je tisto, kar mu daje biti – in to je merilo za našo ljubezen. Naša ljubezen, odmerjena od samega Boga in od tega, kar o Njem zasledimo v njegovih bitjih, je urejena ljubezen. Poslej ni dovoljena nobena navezanost, ki ni v skladu s tem pravilom. Če duša v sebi odkrije kaj takega, bo navezanost krotila, ne pa odstranila.

Na dnu vsega je zamisel o redu. Nenavezanost je pogoj za red, tako kot je red pogoj za ljubezen. Zato smemo reči: nenavezanost je urejena ljubezen.

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 210–211)

2. Sveta svoboda Božjih otrok

[...] Na žalost živijo ljudje glede tega na splošno v neki veliki utvari. Domišljajo si, da nenavezanost in moč obstojita v oddaljevanju od stvari. To je zmeta. Prava moč obstoji

v tem, da bežimo tam, kjer nam Bog veleva bežati, pa da sprejemamo tam, kjer nam Bog tako veleva – obstoji v podreditvi njegovi volji. Tole je sveta indiferentnost, ki je tudi sveta neodvisnost, svoboda Božjih otrok. Božji otroci žive navzven tako kot drugi, navznoter pa so čisto drugačni. To, kar obvladuje druge, oni sami obvladujejo. Obvladujejo pa to zato, ker hočejo samo Boga. Njihova volja potemtakem ni nagnjena, zlasti ne vzkipljiva; pač pa je svobodna. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 225)

3. Devištvo Marijinega srca

Devištvo ni nenavezanost, pač pa jo povzroča in iz nje prihaja. Devištvo je neko gibanje, ki prihaja iz luči. Devica gleda Boga; gleda ga velikega in lepega; pritegnjena, vznesena se pomika k njemu, se nanj navezuje, daruje se mu, odteguje se vsemu, kar ni on.

Nenavezanost Device je torej samo negativni vidik nje-nega gibanja; ne teži k ločitvi od ustvarjenega, ampak stremi k zedinjenju z Neustvarjenim. Zato ljubi ustvarjeno, ki je v Neustvarjenem. Ločuje se od tistega, kar bi jo utegnilo zadrževati proč od Boga. Ločitev je dejstvo, ni pa smoter. Smoter je zedinjenje. Če je za zedinjenje potrebna ločitev, bo to izvedla: izločila bo vse, kar nasprotuje zedinjenju.

Z eno besedo: Devica ljubi. Ljubezen zapoveduje vsemu. Ljubezen je cilj; luč, ki kaže ljubljene predmet; gibanje, ki vodi k njemu; konec, ki ga poseduje.

Stremeti je mogoče le k Neskončnemu. Vse, kar je omejeno, bi bilo po določenem gibanju do dna dognano, docela posedovano; ne bi več privlačevalo, puščalo bi nas v brezbriznosti in nedejavnosti. Devištvo in Neskončnost kličeta drug po drugem. Neskončni je prvotna Devica. Mi smo Devica v toliko, v kolikor ljubimo in v kolikor nas ta ljubezen uvaja v deležnost pri Njegovem življenju.

Niti devištvo niti Neskončnost nista zaprta vase.

Neskončni Bog je Duh; on se pozna, poraja se v samem sebi, s tem da se spoznava; poraja Podobo, ki ga odseva ter ponavlja darovanje samega sebe ...

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 283–284)

4. Resnična osvoboditev

[...] Resnica osvobaja: *Resnica vas bo osvobodila* (Jn 8, 32). Oprosti nas sleherne vezi; zato pa omogoča zedinjenje, ki jo verige ovirajo. Te verige morajo odpasti. [...] Ta svet je tiranski samovladar. [...] Ta svet je zunaj resnice; ločen je od Očeta, ki resnico izgovarja na dnu srca; ne ponavlja več besede, ki jo izgovarja Oče. Pač pa ponavlja neko drugo besedo, izgovorjeno zunaj; besedo, ki privlači ven. Ta beseda nima pravice do našega duha; pravica, katero izvaja, je nezakonito prisvojena pravica.

Večna Beseda govori ta trenutek zato, da bi osvobodila tiste, ki ji bodo prisluhnil. Ona je Beseda Resnice, ki se ji je treba pridružiti; Beseda, ki izreka bivajoče: *Est! Est! – Je! Je!* (prim. 2 Kor 1, 18 - 20; Mt 5, 37) in osvobaja od laži. Loteva se laži pri njeni korenini, pri njeni izjavi, ki nas je prevarala v zemeljskem rajju ter nas priklenila na stvarstvo.

Če sprejmemo Besedo, če vstopimo vanjo; če ji prisluhnemo in če jo ohranimo; če smo tako srečni, da si prisvojimo to, kar govori, in če s tem postanemo njeno bivališče – vzajemno bivališče, kjer ostajamo z njo in ona ostaja z nami –, tedaj utihne glas zemeljskih dobrin, nam ne bije več na uho, ne privlači nas več v zlaganost tistega, česar ni. Tedaj spoznavamo to, kar je; darujemo se temu, kar je; postajamo to, kar je; enotni smo z Bitjo in okušamo njeno neodvisnost od vsega, kar je ustvarila. Osvobojeni smo za svobodo Božjih otrok (prim. Gal 4, 4-7; 5, 1.13).

Taka je svoboda, ki jo Jezus prinaša ljudem. Zdaj jo nanzanja z besedami; dokončno jo bo razodel v dejanju – na križu. Tedaj bomo videli v njegovi odpovedi in v njegovem

preziru do vsega ustvarjenega, koliko velja to ustvarjeno v očeh Božjega otroka in koliko ga je treba upoštevati – in kako Edinorojeni Sin izbira ter se odloča med obema glasovoma, ki zahtevata gospostvo in vodstvo nad našim življenjem.

Zato bo smrt na križu vrhunski dokaz tega življenja. Ona bo udejanjila vse tisto, kar je izrekel, in bo sklepna beseda k vsemu, kar je naredil. Tedaj bomo videli, da ob uri vrnitve k Očetu zapušča vse, zato da bi izvršil to vrnitev. Tedaj bomo doumeli, da moramo po njegovem zgledu tudi mi zapustiti vse, da bi vstopili vanj ter živeli v njem: ostali bomo *v njegovi besedi* (prim. Jn 8, 31). Tam bomo poslušali božanski razgovor Očeta, ki neprenehoma govori, s Sinom, ki neprenehoma ponavlja to besedo, ter prejemali svoj delež sladkosti njune enosti – v resnici in ljubezni. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 334–335)

Peto poglavje

SAMOTA IN TIŠINA

»Zato, glej, jo privabim,
jo povedem v puščavo,
spregovorim ji na srce!«
(Oz 2, 16)

V.1 SVETI BRUNO: Srečna izkušnja

Koliko koristi in božanske radosti prinašata ljubiteljem samota in molk v puščavi, vedó le tisti, ki ju poznajo iz lastne izkušnje.

Res – tukaj se smejo močni možje po želji vračati vase in bivati v sebi; marljivo gojiti kali kreposti in se srečni hraniti z rajskimi sadeži.⁴⁴

Tukaj si skušajo pridobiti tisto oko, katerega jasni pogled z ljubeznijo rani Ženina; oko, ki je – čisto in bistro – zagledano v Boga.

Tukaj praznujejo v razgibanem mirovanju in počivajo v umirjenem delovanju.

Tukaj deli Bog svojim atletom za trudapolni boj zaželeno plačilo: mir, ki ga svet ne pozna, in veselje v Svetem Duhu.

Taka je tista lepa, očem prijetna Rahela, ki je Jakobu ljubša, četudi je manj bogata z otroki kot rodovitnejša, a krivogleda Lija. Otroci kontemplacije so sicer redkejši od

---

44 Izv.: *Hic namque viris strenuis tam redire in se licet quam libet et habitare secum, virtutumque germina instanter excolere atque de paradisi feliciter fructibus vesci.* Besedilo jedrnato pokaže na ideal kontemplativnega življenja – bivati v sebi z Bivajočim – v vsakdanji napetosti med teorijo in prakso.

otrok dejavnosti, toda Jožef in Benjamin sta bila očetu ljubša kot njuni številni bratje (prim. 1 Mz 29, 16 - 35).

Takšen je tisti *najboljši delež, ki ga je izbrala Marija in ki ji ne bo odvzet* (Lk 10, 42).

(*Epistola ad Radulphum*, 6)

V.2 GVIGO I.: Priporočilo samotarskega življenja

(1) Tu imate, predragi, naše navade, takšne kot so, nekako opisane, kot ste prosili. V njih je mnogo neznatnih in malenkostnih reči, ki bi jih morebiti ne bilo treba zapisati, če nas ne bi prisiljevala vaša ljubezen, pripravljena, da ničesar ne presoja, ampak se rajši vsega oklene.

(2) Vendar ne mislimo, da smo v ta zapis vključili vse, tako da ne bi preostalo ničesar več. Preprosto pa bo, če se je kaj izmuznilo, to pokazati v osebem pogovoru.

(3) Priporočilo tega življenja – samotarskega, seveda – smo skorajda zamolčali, saj vemo, da so ga obširno priporočali mnogi sveti in modri možje, ki so imeli takšno avtoriteto, da nismo vredni stopati po njihovih sledih. Obenem smo sodili, da bi bilo odveč pojasnjevati vam reči, ki jih poznate enako ali bolje kot mi.

(4) Saj veste, da so bile v Stari, zlasti pa v Novi zavezi skoraj vse največje in najlepše skrivnosti razodete Božjim služabnikom – ne v množičnem hrupu, temveč tedaj, ko so bili sami. Prav ti Božji služabniki so se skoraj vedno izogibali oviram množice ter so skušali priti v prijetnost samote, kadar so želeli kakšno stvar temeljiteje premisliti, bolj sproščeno moliti ali pa se z duhovnim vzponom odtegniti pozemeljskim stvarjem.

(5) Naj se dotaknemo nekaj takih primerov. IZAK gresam na polje premišljevati, kar si lahko mislimo, da pri njem ni bilo slučajno, ampak stvar navade (prim. 1 Mz 24, 63).

JAKOB vse svoje ljudi pošlje naprej in zaostane sam; vidi Boga iz obličja v obličje in postane tako srečen, da prejme blagoslov in spremembo imena na bolje: v enem trenutku samote doseže več kot ves čas življenja v spremstvu (prim. 1 Mz 32, 23 - 30 vg).

(6) Sveto pismo pričuje tudi o MOJZESU, ELIJU in ELIZEJU, kako ljubijo samoto in kako z njeno pomočjo rastejo ob razodetjih Božjih skrivnosti; kako so med ljudmi v trajni življenjski nevarnosti in kako jih na samem obiskuje Bog (prim. 2 Mz 24, 18; 1 Kr 19, 9 - 14; 2 Kr 2, 10 - 15).

(7) A tudi JEREMIJA sedi sam, kakor smo omenili že zgoraj, ker je presunjen od Božjih groženj (Jer 15, 17). Prosi, naj bi bila dana njegovi glavi voda in njegovim očem vir solza, da bo objokoval pobite sonarodnjake (prim. Jer 9, 1); prosi tudi za prostor, kjer se bo mogel svobodneje predajati tako svetemu opraviilu, ko pravi: *Kdo mi bo dal zavetišče za popotnike v puščavi?* (prim. Jer 9, 2), kot da za to ni prostora v mestu. S tem nakazuje, kakšna ovira za milost solzá so tovariši. On je tudi rekel: *Dobro je tiho čakati na Božje rešenje* (prim. Žal 3, 26) – temu opraviilu kar najbolj pomaga samota –, nato pa je dodal: *Dobro je za moža, če nosi jarem že od mladosti* (prim. Jer 3, 27). S tem nas močno potolaži, saj smo se skoraj vsi podredili temu smotru že v mladih letih. Potem pa še doda: *Samotar bo sedel in molčal, kajti dvignil se bo iznad sebe* (prim. Jer 3, 28). S tem naznači skorajda vse, kar je v tej naši ustanovi najboljšega: počitek in samota, tišina in hrepenenje po nebeških resničnostih.

(8) Kaj takšna šola naredi s svojimi gojenci, potem pokaže z besedami: *Lice bo nastavil tistemu, ki ga bije, nasitil se bo s sramoto* (prim. Žal 3, 30). Tu najprej zasije največja potrpežljivost, zatem pa dovršena ponižnost.

(9) Tudi JANEZ KRSTNIK – po Odrešenikovem pohvalnem mnenju ni vstal večji od njega med rojenimi od žená – je očitno pokazal, koliko varnosti in koristi prinaša samota. Ni se zanašal na Božje napovedi, da bo že v materinem tele-

su napolnjen s Svetim Duhom in da bo v Elijevem duhu in môči prišel pred Kristusom Gospodom (prim. Lk 1, 13 - 17); tudi se ni zanašal na svoje čudežno rojstvo in na svetost svojih staršev. Pobegnil je iz človeške družbe kot iz nevarnosti in si izvolil kot varno bivališče puščavsko samoto (prim. Lk 1, 80). Dokler je sam prebival v pustinji, ni poznal smrtnih nevarnosti. Koliko si je tam nabral kreposti, koliko zaslug, se je pokazalo pri Kristusovem krstu in ob Janezovi smrti, ki jo je pretrpel zaradi pravičnosti. V samoti je namreč postal tak mož, da je edino on bil vreden krstiti Kristusa, vir vse krstne milosti⁴⁵ (prim. Mt 3, 13 - 17); zaradi resnice ni odklonil niti zapora niti ne smrti (prim. Mt 14, 3 - 12).

(10) Sam JEZUS, Bog in Gospod, ki mu za krepost ni bila potrebna skritost in mu je ni mogla ovirati javnost, nam je vendar hotel dati zgled, s tem da se je tako rekoč izkazal kot preskušen s skušnjavami in postom v samoti, preden je začel oznanjevati ali delati znamenja (prim. Mt 4, 1 - 11). O njem Sveto pismo poroča, da je zapustil množice učencev ter se sam povzpел na goro, da bi molil (prim. Mt 14, 23). In ko se je že približal čas njegovega pasijona, je zapustil apostole, da bi molil na samem (prim. Mt 26, 39 - 44). S tem zgledom nam je kar najbolj živo predočil, kako koristna je samota za molitev; saj ni hotel moliti v družini, četudi s svojimi spremljevalci – apostoli.

(11) Zdaj pa vi sami premislite, koliko so v samoti duhovno napredovali sveti in častiti očetje Pavel, Anton, Hilarion, Benedikt in nešteto drugih; pa boste ugotovili, da nobena reč ne more bolj kot samota pospeševati sladkosti prepevanja psalmov, prizadevnega branja, goreče molitvenosti, poglobljene meditacije, vznesene kontemplacije, očiščujočega prelivanja solz.⁴⁶

---

45 Izv.: *ut dignus esset lavantem omnia Christum solus lavare – da je bil samo on vreden oprati Kristusa, ki vse izpira.*

46 Izv.: *baptisma lacrimarum – krst solza.* Gre za milostni dar solza spričo lastne nepopolnosti; dar, ki očiščuje in pomlajuje dušo in ji

(12) Nikar pa se ne zadovoljite s temi nekaj zgledi, ki smo jih navedli v pohvalo našega življenjskega smotra, ampak si rajši sami nakopičite še več drugih, bodisi iz sodobne zgodovine bodisi s strani Svetega pisma; čeprav ta usmeritev ne potrebuje takšnega priporočanja, ker se zadosti priporoča sama, tako s svojo redkostjo kot s pičlim številom svojih pristašev. [...]

(*Consuetudines Cartusiae*, pogl. x. – *Aux sources de la vie cartusienne, Quatrième partie: Édition critique des Consuetudines Cartusiae*)

V.3 GVIGO II.: Tišina in ljubezen

Dobro je zame, Gospod, da si me ponižal, zato da se naučim tvojih zakonov (Ps 118, 71 vg).

Dobro je možu, če nosi jarem od svoje mladosti. Samoten naj sedi in molči (Žal 3, 27 - 28a).

Toda kako neki je sam, kdor je s teboj, Gospod nad vojskami?

Nisem sam, pravi, ampak je z menoj on, ki me je poslal, Oče (Jn 8, 16b).

O Gospod Jezus, nekaj čudnega, ne zameri, si po mojem mnenju izrekel. Vidimo te, kako bivaš z ljudmi, ješ in piješ z ljudmi, se pogovarjaš z množicami – pa nam kličeš v spomin, da nisi sam.

Nisem sam, praviš, ampak je z menoj on, ki me je poslal, Oče. Ne merim na tiste, ki so zunaj, pač pa na onega, ki je znotraj z menoj. Navzven je z menoj izdajalska roka, ki sega z menoj v skledo; toda znotraj je proti meni, ko sklepa pogodbo z mojim sovražnikom. Navzven uživa moj kruh, znotraj pa prešteva svoje denarce. Navzven mi ponuja poljub, znotraj pa strup. Kdor ni z menoj, je proti meni (Mt 12, 30); kdor pa je proti meni, je daleč od mene.

---

omogoča, da znova in znova začenja svojo pot k Bogu.

O dobri Jezus, naj vendar tu ne bo navzven nikogar z menoj, zato da bom znotraj v prijateljskem razmerju s teboj. Gorje namreč samemu (prim. Prd 4, 10), s katerim nisi ti sam. Koliko ljudi se mudi med množico, pa so sami, ker niso s teboj. Naj s teboj nikdar ne bom sam. Glej, nobenega človeka ni pri meni, pa le nisem sam. Moj lastni jaz mi je množica. Z menoj so moje divjaške nravi, ki sem jih s seboj vred gojil v svojem naročju že od nežnih let.⁴⁷ In še kako so jim v meni ljuba njihova običajna ležišča, tako da me niti v samoti ne puščajo v miru. Kadar koli sem jim zavpil: Proč od mene, hudobe, premišljeval bom ukaze svojega Boga! (prim. Ps 118, 115 vg), so zakvakale žabe v mojih prsih in se mi je zagnala v oči egiptovska mušja nadloga (prim. Ps 104, 30 vg; 2 Mz 8, 21 - 31).

Samoten naj sedi, pravi Sveto pismo. In res – če se ne usede (tj. ustali), ne bo samotar. Zato je dobro, da sem ponižan ter nosim tvoj jarem, Gospod. Pod tvojim jarmom se učim krotiti ošabni tilnik, saj praviš tistim, ki si naložé tvoj jarem: *Učite se od mene, ker sem krotak in od srca ponižen* (Mt 11, 29). Ošabni jezdec se ne zna ustaliti; ti pa sediš na svojem sedežu, to je, na ponižnem in mirnem človeku (prim. Iz 66, 2 vg). Že vidim, da se ne bo mogel umiriti, kdor prej ne postane ponižen. Na ponižnem in mirnem človeku, pravi Sveto pismo. O kako dobro je biti ponižan, da moreš priti do notranjega miru. Tedaj bo samotar sedel in molčal. Kdor ni samotar, ne more molčati; kdor ne molči, ne more slišati tistega, ki govori. *Besede modrih so kakor bodice*, ki jih poslušamo v tišini (prim. Prd 9, 17; 12, 11). Naj utihne moja zemlja pred tvojim obličjem, Gospod (prim. 1 Mkb 1, 3), da bom slišal, kaj govori v meni Gospod Bog (prim. Ps 84, 9 vg). Šepet tvojih besed je namreč mogoče slišati le v globoki tišini (prim. Job 4, 12). Tako poslušanje pa gotovo dvigne človeka, ki molče sedi v samoti, nad nje-

47 Izv.: *Ipse ego mihi turba sum. Mecum sunt bestiae meae quas in sinu meo nutrivi mecum ab infantia mea.*

gov jaz; kajti kdor se ponižuje, bo povišan (prim. Lk 14, 11). Kdor bo samotni sedel in molčal, se bo dvignil nad sebe. Kam? Mar gre za kraj? Ne, pač pa za nagnjenje. In kako se to nagnjenje dviga nad sebe? Ker se ne ozira nase, ker ne ljubi sebe, ker ne misli nase. Temveč na koga? Na tisto, kar je nad jazom – na vrhovno Dobro, svojega Boga. Ko gleda in ljubi Njega, bolje vidi in ljubi sebe.

(*Meditatio 1*)

V.4 DIONIZIJ KARTUZIJAN

1. Končni namen samotarstva

Pešec ali tekač mora vedeti, kam naj hodi ali teka. Tudi umski ali ročni delavec se mora zavedati, h kateremu končnemu cilju mora naravnati svoje delovanje in naprežanje. Celotno življenje tukaj je neko potovanje in hoja ali pa tek k drugemu življenju v prihodnjem veku. A ne samo to, temveč mora biti neki red med krepostnimi dejanji, s katerimi hodimo ali pa tekamo k prihodnjemu življenju, tako da obstoji neko krepostno dejanje, h kateremu je končno treba naravnati dejavnosti drugih kreposti. Iz tega razloga obstaja tudi neki cilj odmaknjenega, samotarskega in zaprtega sožitja, ne samo v prihodnjem veku – to je, blaženost nebeškega kraljestva –, temveč tudi v sedanjem. Dalje: Božja ljubezen je vrhunec vseh kreposti, zato se morajo krepostne vaje vseh kristjanov navajati na dejavno ljubezen do Boga kot na cilj v sedanjem življenju. Od dejavne ljubezni do Boga pa človeka odvrtaajo: zaposlenost z zunanostmi; razpršenost njegovega uma z mnogoterostmi; človeški pogovori; hrupnost čutnega sveta in pritekanje novic; vznemirjanje strasti in raznovrstne skrbi. Kolikor bolj pa se človek odteguje vsemu temu, da bi se priklenil in usmeril k Bogu, toliko pripravejši je za gorečo in stanovitno božansko ljubezen. Kajti

združena moč/krepost (*virtus*) je močnejša od razpršene; in človeško srce se toliko močnejše utrdi v enem, kolikor bolj se odtegne mnogim. Zatorej velja: kolikor popolnejše se zaklenjena oseba⁴⁸ odvrne, oddalji, odtegne in zapre od vseh prejele omenjenih ovir za božansko ljubezen, toliko se mora darovati čistejši, stanovitnejši, svobodnejši in gorečnejši ljubezni do Boga. Tovrstna ljubezen do Boga je namreč končni vzrok njene odmaknjenosti od sveta in samotnosti v tem življenju. Zaradi tega se mora vsak dan usmerjati k taki ljubezni do Božanstva ter vse svoje dejavnosti naravnnavati k njej; sicer bo zaman in nespametno bivala v svoji celici ali samotnici.⁴⁹

Poleg tega izvolitvena ljubezen do Boga vključuje in predpostavlja spoznavanje, saj velja naslednje: kar nam je docela neznano, tega ni mogoče ljubiti. Spoznavanje Boga, ki mu sledi goreča in zaslužna ljubezen do Njega, ni kakršno koli spoznanje Boga, temveč tisto spoznavanje, ki je udejanjanje daru modrosti. Ta modrost pa je prvi in najvišji dar med sedmerimi darovi Svetega Duha; in imenuje se *modrost kot neka okušajoča vednost – to je, ljubeče spoznavanje Boga, ki mu je pridruženo sladko notranje okušanje*.⁵⁰ Zaradi tega velja naslednje: najsi imenujemo kot končni cilj in vzrok bivanja v celici gorečo, izvrstno in stanovitno izvolitveno ljubezen do Boga ali pa iskreno, odlično in trdno motrenje Boga, kolikor je to pač možno v tem življenju – oboje se steka v eno. Ne moreta namreč obstajati med seboj ločena, in kolikor nekdo napreduje v božanski ljubezni, toliko raste v obdarjenosti z modrostjo in božanskim motrenjem Boga. [...]

(*De vita inclusarum*, čl. IV. – *Opera omnia*, zv. 38, str. 390)

---

48 Izv.: *persona inclusa* – (prostovoljno) zaklenjena oseba; nuna. Danes bi rekli: klavzurna redovnica. Tem je namenjena avtorjeva razprava.

49 Izv.: *in cella seu reclusorio suo*.

50 Izv.: *et dicitur sapientia, quasi sapida scientia, id est cognitio Dei amorosa, habens gustum internum dulcem sibi annexum*.

2. Preprosto srce

[...] Pa tudi tebi ne bo ničesar potrebnega manjkalo; če zavoljo Boga opustiš skrb zase in za vse, bo on sam poskrbel. In še nekaj je, kar te bo vabilo k tej tišini. Kristus je namreč dejal: *Le eno je potrebno* (prim. Lk 10, 42). Da, nikdar ne bosta dana tvoji duši prava spokojnost in mir, razen skozi omenjeno tišino.

Zdaj torej, dobri Gospod, je res, da le malo tvojih posnovljenih otrok vstopa v ono tišino, v kateri se dovršuje tvoje nadvse plemenito delo. O Gospod, ti veš, kako rad bi bil med tistimi maloštevilnimi. Moj Gospod, ker je le eno potrebno – to je, z enotnim in s čistim srcem stati pred tvojim obličjem – in ker je to tebi nadvse ljubo, tvojemu ubožcu pa nadvse koristno in proti skušnjavam nadvse varno: tudi ko bi mi ne bila v korist niti preprostost srca niti prostost duha, bi si vendarle moral z vsemi svojimi močmi prizadevati za to, da boš vedno našel moje srce pripravljeno in očiščeno vseh fantazij, zato da mi priskrbiš svoje veselje – kajti: Tvoje veselje je biti pri človeških otrocih (prim. Prg 8, 31).

O duša moja, veliko se trudiš, ker si veliko zamišljaš. Opusti torej mnogotero in se zamisli v eno; potem se ne boš veliko trudila. A če hočeš in moreš, se ne zamišljaj v nič takega, kar je ustvarjeno; potem se sploh ne boš več trudila, ampak boš prosta, spokojna v oni notranji tišini z Bogom. To pa je Bogu všeč bolj ko vsi tvoji napor in vse tvoje vaje. Izvoli si torej to, kar hočeš; Bogu namreč nadvse ugaja, da si prosta, gola, bistra in čista sleherne razvade in fantazije, da si ničesar ne zamišljaš in ničesar ne premišljaš.

(Contra detestabilem cordis inordinationem in Dei laudibus, čl. xxx. – Opera omnia, zv. 40, str. 257–258)

V.5 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG

1. Umakni se v tišino!

[...] Saj je vir vse sreče – ohraniti se spokojen v samoti. Več bo namreč koristi, če se ohranjaš čist in neokužen od učenosti, kot če prelistaš neizmeren kup knjig. Kdorkoli hoče bivati v sožitju s tem svetom, bo moral utrpeti nemalo ran, kajti vse tisto, kar človeka raztresa z gledanjem, poslušanjem, uživanjem hrane in pijače, govorjenjem, delovanjem in z drugimi potrebnimi opravili, vse navedeno, ponavljam, so plenilci notranje čistosti duha in njegovih izvrstnih dobrin.

Do čistosti duha pa ni boljše poti kot je – beg. Tisti, ki pobegnejo pred stvarmi v samoto, se zatečejo docela na varno – pod pogojem, da se tam ravnaajo tako, kot se spodobi. Tisti pa, ki se zatečejo sami vase, se zatečejo v silno nevarnost. To so poštenjaki, ki so bili navezani na svet, kjer se niso znali zateči nikamor drugam kot vase, kjer so se ukvarjali s svojimi službenimi opravki. Zato je njihov pobeg v bližnji nevarnosti. V samoti se človek očiščuje in ostaja čist. Spoznava sebe in se uči ljubiti Boga. V samoti se izuči mrtviti mesenost in postajati podobnejši Bogu ter se združevati z njim. Komur tekne samota, temu tekne Bog. V samoti se človek odtuja od vsega tujega. V samoti postajajo z okušanjem nebeških reči vsa bremena lahka. V samoti človek izgubi samega sebe in najde Boga. Le redki so, ki zares spoznajo samoto; zato jo tudi redkokdo vzljubi. Če pa bi temeljito pregledali, kakšen zaklad dobrin se skriva v njej, ne bi bilo čudno, če bi vsi skupaj pritekli vanjo. [...]

Kdor se neposredno oklepa Boga, ta je eno z njim, iznad podob in oblik; odtod prejema svoj izvor milost, odtod priteka v vse dušne moči. Potemtakem je milost v svojem izvoru – Bog; ko pa priteče v dušne moči, s katerimi delujemo, postane stvar. Tu se torej v celoti daruj, predaj, prepusti, izlij v Boga, s tem da ga častiš v duhu in resnici, kakor ga je

resnično treba častiti (prim. Jn 4, 24). Ohranjaj notranje sožitje; nikar se ne izlivaj navzven prek zunanjih čutil z besedami ali dejanji. Velja namreč: kolikor več besedi ali dejanj, toliko več trčenj. Vestno pazi na svojega notranjega človeka; od tega je namreč odvisno celotno zdravje tako zunanjega kot tudi notranjega.⁵¹ Vztrajno bivaj s seboj, dokler ne boš izven sebe postal – brez sebe. Naravo brzdaj z nekakšno uzdo, da ne bo tekala sem ter tja, kajti en sam neurejen izhod rodi drugega. Res je sicer, da so po Božji milosti v tebi že poraženi vsi grehi; toda grešno nagnjenje in netivo ostajata nepremagljiva. Z njima se boš moral bojevati brez sprave, vse dokler boš nosil okoli tole umrljivo telo.

Trajno ostajaj v svojem notranjem človeku; tam ti bo postalo jasno, kaj je treba storiti, kaj opustiti. Vse pripetljaje pogumno ponotranjaj kot nepomembne reči, ki se tebe nikakor ne dotikajo. Ničesar si pretirano ne jemlji k srcu – razen neke preproste potrebe in rabe sedanjih reči ter brez omembe vrednega zavzemanja srca. Kakršenkoli dogodek, vesel ali žalosten, naravnaj k Bogu in tako ostajaj prost mnogoterosti, zato da bo tudi v tebi Bog trajno ostajal navzoč. Če ga ne čutiš v sebi, se z vsemi močmi potrudi, da ga boš imel v sebi, s tem da odvržeš od sebe vse zadržke. Prej se prepusti smrti, kakor da bi karkoli hotel proti Bogu ali sam privolil v kak greh. Ne prizadevaj si, da bi komurkoli preveč ugajal – razen le Bogu. Z Marijo si izvoli najboljši del. [...]

Zatorej se vedno vračaj v samoto, govori v sebi: »On, ki ga iščem, ni dojemljiv z nobenim čutilom, z nobenim naravnim darom, temveč ga morejo sprejeti samo očiščeni duhovi. Njega imam pred očmi, njega lovim; in karkoli drugega bi moral utrpeti – hočem nadaljevati svojo pot.« Tako se vselej vračaj v svojo notranjost, kjer je navzoča Resnica sama. Z mehurčki besed nikoli ne boš prišel tja. Zato

---

51 Avtor uporablja Pavlov izraz; *prim. 2 Kor 4, 16.*

pa molči, miruj, vztrajaj, zaupaj Bogu in izvršuj to, kar je odvisno od tebe – in boš mahoma razsvetljen prepoznaval nadvse popolna pota notranjega življenja.

(*Speculum christianae perfectionis*, pogl. XXI. XXX. – *Opera omnia*, zv. 4, str. 289–290.299–300)

2. Tišina srca ...

[...] To je vodilo, ki se ga moraš držati; k temu bodi naravnano vse tvoje prizadevanje: V tvojem srcu naj bo vedno tišina in trajna samota, da boš ostajal v duhu neprizadet od vsega, česar zavoljo Boga ne boš dopuščal ali kar tvojega srca ne bi dvigalo k Bogu. Tvoja umska moč mora biti čista, preprosta in gola slehernega premišljanja, sleherne čutom dostopne reči, oblik, podob in domišljjskih predstav, zato da se bo spokojno in svobodno posvečala in pridruževala edinole Bogu. Tudi tvoja čustvenost naj bo odmaknjena in prosta sleherne čutne navezanosti v odnosu do katerekoli stvari, da ne boš nobene stvari ljubil drugače kakor v Bogu ali zavoljo Boga. Zato si prizadevaj za to, da bo tvoja čustvenost vedno dvignjena k Bogu, ki mu, edino njemu, pripadaš. Zaradi tega je potrebno, da ničesar ne premišljuješ, da si ničesar ne želiš, da ničesar ne govoriš, da se na nič ne navezuješ, da ničesar nočeš, da ničesar ne ljubiš, da se z ničimer ne ukvarjaš – razen z Bogom ali s tako rečjo, ki te priteguje k Bogu, in to zavoljo Boga. S tem ni rečeno, da je treba opuščati zunanje opravke, ki jih je treba izvrševati iz pokorščine, iz ljubezni ali iz kakšne nuje – seveda to velja za tiste opravke, ki jih opravljamo zavoljo Boga. Vendar misleči duh ne sme biti tako zavzet s takšnimi opravili, da se vendarle ne bi od časa do časa v samoti in notranji tišini pogovarjal z Bogom. [...]

(*Enchiridion militiae christianae*, pogl. XVI. – *Opera omnia*, zv. 4, str. 530)

3. ... za Jezusa ...

[...] Varuj tišino srca in nikar ne prisluhni nasprotni strani; ne preiskuj vsiljujočih se misli, ki te odtujujejo Bogu. Ne predstavljalj si nedopustnih reči, temveč jih enostavno z veseljem zavrzi, bodisi tako, da se ne zmeniš zanje ali pa da jim ne odgovarjaš – namreč s tem, da jih preziraš. Svoje srce tako rekoč nasilno zaloputni ter ga čuvaj v tišini, da ne bo vstopilo vanj ničesar takega – razen Jezusa Boga, s katerim imaš opravka. On naj bo edini prebivalec tvojega srca, On naj nikdar ne zapušča tvojega srca. [...]

(Enchiridion militiae christianae, pogl. XLVI. – Opera omnia, zv. 4, str. 574)

4. ... v trajnem veselju

Eno je tišina ust, drugo tišina srca. S prvo krotimo spolzkost jezika, da ne zdrsne v pogubne in brezpredmetne besede. Z drugo zbiramo srce iz razpršenosti, da ne bo premišljalo ničevosti. [...]

Ta druga, notranja tišina je mnogo srečnejša, mnogo slajša; njena opora je zunanja tišina. To je tišina srca, poza-ba čutnega sveta. Če kdo želi priti do take tišine, je nujno, da se v duhu odtegne ljubezni do stvari, da se oprusti vseh skrbi in opravil, ki raztresajo um; da odločno zadrži proč od sebe sumničenja, bojazni, skrbi, tesnobe, spomine na prej rečeno in storjeno, fantazije, slike in like stvari pa podobe čutnih reči – potem pa se z golim umom, prostim vsake tuje ljubezni, s čistim in neskajlenim čustvom v spokojnosti, neskajlenosti in neki tišini posveti edino Bogu in umiri v Njem. [...] Potem ko vse potihne, nastane tišina, v kateri je prijetno čakati in nadvse milo dočakati Božji odrešilni obisk. *Tedaj se bo samotar dvignil nad sebe (prim. Žal 3, 28 vg)*. To naj nam podeli naš Gospod Jezus Kristus, blagoslovljen na veke. Amen.

(*Conciones paraeneticæ. In solemnitate S. Joannis Baptistæ, sermo III. – Opera omnia, zv. 3, str. 444–445*)

V.6. INNOCENT LE MASSON

1. Samota v Bogu

(4) Besede, ki jih je izrekel Kristus v obrambo Marije naproti pritožbam Marte, so tako rekoč izrek sodnika, ki razrešuje vprašanje, ali je treba dajati dejavnemu življenju prednost pred kontemplativnim. Ker pa naše samotno življenje in smoter naše ustanove težita k temu, da nas posadita kot Marijo h Kristusovim nogam, kjer moramo pozorno poslušati njegovo besedo, se zdi, da v priporočilo samotarskega življenja, ki smo ga sprejeli, zadošča postaviti v sredino omenjeno Kristusovo besedo in Marijino dejanje. S tem je namreč dokazano, da je mogoče tisto »edino potrebno« lažje najti in ohranjovati s sedenjem pri Gospodovih nogah v samoti in skozi samoto. Iz tega razloga je tudi mogoče dokazovati, da je praksa samote nujno sredstvo za to, da tisto »edino« iščemo, najdemo, gojimo in ne izgubimo.

(5) Naj nam bo omogočeno, da se nam posreči dokazati to resnico, izhajajoč iz samega Božjega bistva. Bog je po svoji naravi in bistvu sam, Samotar. Ni namreč mogoče, da bi obstajalo več bogov; in ta samota se z obstajanjem treh oseb presvete Trojice ne prekinja, temveč izkazuje le to, kakšna je nepretrgana dejavnost ali delo omenjene Božje samote. V njej se z dejavnostjo uma Sin rojeva od Očeta ter Sveti Duh z dejanjem volje izhaja iz Očeta in Sina. In to delo je popolnomo samotno, saj se ga ne udeležuje nič ustvarjenega. Tako nam že v samem Božjem bistvu stalno prihaja na misel, kako naj dogradimo obliko samote, katero je predložil David in jo v ustanovo spremenil sveti oče Bruno.⁵² Tam bomo opazili:

---

52 Na začetku prvega odseka (*De solitudinis instituto et utilitatibus*) avtor

Prvič – Oddaljenost od vseh stvari, upoštevanih v njih samih, ki so – tako pojmovane – vedno in absolutno ločene od Božje narave.

Drugič – Beg od brezdelnega počivanja – z nezamenljivim izvajanjem ljubeče zagledanosti vase, kar je vedno bila, je in bo dejavnost ali delo Božje samote.

Tretjič – Stanovitno ostajanje v tej samoti; kajti vse, kar Bog dela navzven, opravlja brez slehernega izhajanja iz samega sebe – in brez slehernega prenehanja Njemu lastne in samotne dejavnosti.

(6) Bog pa ni sam le po naravi, temveč tudi po dejavnostih, gospodovanju in pripomočkih. O sebi pravi: *Jaz sem Gospod in drugega ni* (Iz 45, 18). Apostol Pavel Korinčanom piše: *In različna so dela, isti pa je Bog, ki dela vse v vseh* (1 Kor 12, 6). Pri preroku Ozeju beremo: *Samo v meni je tvoja pomoč* (13, 9 vg). Tisto delo Božje sonaravne samote nam pa prikazuje, kakšno mora biti tudi naše delo v samoti: namreč – dobro umevati in dobro hoteti; prav modrovati in prav ljubiti. Povrhu je jasno, da je Bogu absolutno nujno vedno ostajati v svoji samoti, saj se ne more spremeniti. Kot neustvarjena Bit se ne more z istovetnostjo posredovati ustvarjenini in zato nikdar ne more biti nič drugega kot popolni Samotar, vselej predan kontemplaciji. [...]

(7) Iz samotnosti Božjega bistva pa spet lahko zajemamo temeljni razlog, čemu potrebuje človek samote v praksi, da bi se naučil, kako naj prav uporablja svoj um. In te nujnosti se ne obotavljam imenovati nekakšen očrt Božje podobnosti in sličnosti, s katerima je človek odlikovan. Zaradi nje je namreč priganjan k zbranosti v samem sebi in k prinašanju

---

navaja psalmista: *Ecce elongavi fugiens et mansi in solitudine* – Glej, oddalžil sem se na begu in ostal v samoti (Ps 54, 8 vg). Nato dostavlja: Te psalmistove besede se po pravici nanašajo na svetega očeta Bruna, saj jih je dobesedno izpolnil; in kar je prerok (David) udejanjil samo ob neki dani okoliščini, je (Bruno) preoblikoval v običajno prakso – in si po tem uravnal življenjski stan.

sadov v samoti, s katerimi naj bi do neke mere posnemal plodove Božje samote. [...]

(*Disciplina Ordinis Cartusienensis*, knj. 1, pogl. iv, odsek 1, št. 4–7, str. 13–14)

2. Tri dni hoda v puščavi – na poti k združitvi z Bogom v tem življenju

(15) Da bi se bližali temu cilju, moramo posnemati Mojzesa. Ko je prignal čredo v notranjost puščave, je zagledal goreč grm, ki ni zgorel; ko se mu je približal, se mu je tam prikazal in ga nagovoril Gospod. Če namreč hočemo dospeti do te intimne zveze z Bogom, je nujno, da si z navado bivanja v samoti uredimo notranjo puščavo, kamor bomo priganjali svojo čredo, to so dušne zmožnosti in pobožna čustva, z namenom, da bi nekoč ugledali goreči, a ne dogorevajoči grm. Z urejanjem te notranje puščave v sebi si moramo zakoličiti prvo postajo našega smotra, če hočemo potovati k temu zedinjenju z Bogom, do katerega lahko pridemo samo prek notranje samote. Ker je Bog najčistejši Duh, ne more nihče pristopati k njemu, če ne hodi v duhu, niti se združiti z njim, razen v duhu. Zato bi bila zunanja samota brez omejnene notranje samote nekaj suhotnega, bolj deležna trde nuje kot pa notranjega maziljenja, zlasti za tiste, ki so se po svoji poklicanosti oklenili kartuzijanskega in samotarskega življenja; v njem so se z izvolitvijo pripadnosti edinole Bogu odrekli vsem nasladam sveta in morejo poslej pričakovati ter prejemati tolažbo samo od Njega. [...]

(17) Ko je Mojzes nameraval zapustiti Egipt in odpotovati po samotni poti v obljubljeni deželo, je rekel faraonu: *Naj gremo, prosim, tri dni hoda v puščavo, da opravimo daritve Gospodu, svojemu Bogu!* (2 Mz 3, 18; 5, 3). Prav to so po mojem mnenju dolžni izrekati ter izpolnjevati pripadniki kartuzijanske ustanove, vsi in vsak posebej, če hočejo oživljati svojo zunanjo samoto z notranjo. Prav toliko dni hoda jim

je namreč treba hoditi v samoti. Prva etapa je – *samota srca*; druga – *samota duha*; tretja – *samota duše*. [...] Potem ko bodo zvesto dovršili te tri pohode, jim bo dovoljeno dospeti z Mojzesom v notranjost puščave in se z njim zazreti v Boga – v gorečem grmu Ljubezni. Takrat bodo slišali z notranjo tolažbo, kaj jim govori Gospod Bog, in bodo zapustili to umrljivo življenje s tisto lahkoto, s katero si je Mojzes na Božji ukaz sezul čevlje z nog tedaj, ko ga je On poklical iz sredine gorečega grma. [...] Zdaj pa si oglejmo, kako naj bi bila urejena naša hoja po teh treh etapah; začnimo kar s prvo, s *samoto srca*.

(18) Kaj je ta samota srca in kako je treba ravnati, da jo dosegamo ter izpolnjujemo? Da bi jo doumeli, si izposodimo primer iz samote telesa. Telesna samota nujno zahteva prostovoljno ločitev od stika z ljudmi ter umik, da bi človek mogel biti na samem in brez prič. Tudi samota srca ni nič drugega kot prostovoljna ločitev srca, ki se odmika od beganja in, recimo, prostega kramljanja z lastnimi čustvi in željami – pa duhovni umik h Kristusovim nogam, da se tam naučimo ukvarjati se samo z Bogom in z nadnaravnimi resničnostmi.

(22) Kaj je *samota duha*? Je voljno prizadevanje za to, da ne bomo vnašali v pogovore misli, bodisi hudobne bodisi puhle ali odvečne, ki si skoraj nenehoma sledijo: misli, porojene iz rane, ki jo je greh prizadel notranjim čutom, misli, ki udarjajo na duha in s tem motijo razum. Ko pa se je privajena samota srca dobro vgnezdila, si je lažje pridobiti to samoto duha in jo prevajati v prakso. Misli namreč tako rekoč prejemajo hrano iz čustev in želja srca. Če jim je ta hrana odtegnjena, zlahka umolknejo – tako kot se ogenj ublaži in polagoma ponehava, kadar mu ne dodajamo več drv ali pa že dodana drva postopoma odmikamo.

(27) Kaj pa zahteva od nas še *samota duše* in s kakšnimi sredstvi naj se pridobi, bom povedal na kratko. Prav tako kot se je za pridobivanje in navajanje *samote srca* potrebno

oddaljiti od tistih predmetov, ki dražijo in podpirajo naravna srčna čustva, je potrebno bežati tudi pred odvečnimi razpravljanji s srčnimi željami ter vztrajati v tej vaji v samoti, da se ji privadimo in se v njej utrdimo. In spet: prav tako kot se je za pridobivanje in utrjevanje *samote duha* potrebno oddaljevati od nekoristnih ter praznih misli, bežati pred odvečnimi premišljevanji ter vztrajno prakticirati vajo, da jih – ne teh ne onih – ne bomo prostovoljno dopuščali, zato da si na tak način pridobivamo in utrjujemo privajenost tovrstni samoti, na enak način se je za pridobivanje in utrjevanje *samote duše* treba oddaljevati od zaljubljenosti v lastno voljo, potrebno je bežati od mnenja lastnega uma in lastne sodbe ter vztrajati v trdnem sklepu: hočem se brez slehernega pridržka znebiti vsega, tudi tistih želj, ki se zdijo zelo duhovne, da bom potemtakem želel, iskal in našel edinole Boga. [...]

(28) Potem bomo napredovali v našem kartuzijanskem in samotarskem stanu ter se bomo prenavljali z nebeško tolažbo v tisti meri, v kolikor bomo naravnani k pridobivanju zedinjenja z Bogom, ko bomo hodili po *poti samote srca*, ki je tako rekoč prva etapa našega potovanja; po *poti samote duha*, ki jo štejemo za drugo etapo; ter ko bomo napredovali po *poti samote duše*, ki je tretja etapa našega romanja. Medtem ko bomo tako napredovali, bomo čutili, kako se v nas počasi zmanjšuje teža pokvarjene narave. Potem bomo dospeli do nadvse hvaležne pozabe posve-tnih zadev; in poslej bomo okušali, kako sladak je Gospod. Končno pa bomo prispeli do vélikega gledanja – gorečega, a ne zgorelega grma – v luči in žaru Božje ljubezni. Tako se bo zgodilo, da bo duša, prepolna nebeške tolažbe, razvneta od ljubezni do Boga in nekako ugrabljena izven sebe, pogosteje ponavljala tele Mojzesove besede: *Stopim tja in pogledam to veliko prikazen* (2 Mz 3, 3). Pritegnjena od teh božanskih mikov bo namreč dospela do preziranja umrljivega življenja in si bo v hrepenenju po dovršeni združitvi z Bogom

v neumrljivem življenju zaželela biti razvezana – ter biti s Kristusom (prim. Flp 1, 23).

(*Disciplina Ordinis Cartusiensis*, knj. 1, pogl. IV, odsek 1, št. 15.17.18.22.27.28, str.16 sl.)

3. Molk in samota – pripomočka k zbranosti v Kristusu

(5) Z molčanjem in samotarjenjem zapiramo duri pred svetom in puhlimi predmeti; in medtem ko človeškim čutilom odtegujemo tisto, kar ponavadi vzbuja mesene in tudi duhovne želje, se duša uči in navaja posvečati se sebi in Bogu z večjo prostostjo. Če torej z molkom in samoto tako rekoč zatiramo nagnjenje pokvarjene narave, ta pa sodi med prijatelje tega sveta, ji gotovo ni nič težavnejše – po tukaj navedenem, pohvalnem mnenju svetega Avgušтина – kot ne ubadati se s težavami. To pomeni: delovati, govoriti, ravnati se po svojem nagnjenju. To nagnjenje pa z obema vajama – bolj ko s katerimikoli drugimi – trpi silo. Nič namreč ne mrtviči narave v taki meri, saj druga mrtvičenja zatirajo mesenost, to pa posega tudi v duševnost. Toda ko se s tem stiskajo mesene posode, se lahko razširjajo prostorja ljubezni. In to urjenje, ki sicer za zdaj zbuja videz žalosti in naveličanosti, vendarle poraja nadvse pomirljivi sad privajenega zdravja in srčne tolažbe. Saj se potem lahko okuša in uvideva, kako sladak je Gospod; tudi se lahko okuša in uvideva, kakšen je tisti Kristusov mir, ki presega sleherno umevanje, medtem ko varuje srca in ume [...] (prim. Flp 4, 7).

(*Disciplina Ordinis Cartusiensis*, knj. 1, pogl. VIII, št. 5 – *De Consuetudinibus Guigonis*, in XIV.5, str. 73)

V.7 LOUIS M. BAUDIN: Sveta Trojica – vzorec samotarskega življenja

Bog je Samotar – in to je po svojem bistvu. Navzoč je namreč v vseh bitjih, ne pomeša pa se z nobenim; njegovi nepriobčljivi prilastki ga ohranjajo neizmerno oddaljenega od nič in od nepopolnosti ustvarjenine. *Ego Dominus; primus et novissimus ego sum – Jaz sem Gospod; prvi in poslednji sem jaz* (Iz 41, 4 vg). Toda ta ločenost med Njim in tem, kar ni On, ločenost, ki jo terja Božja narava, nikakor ne vključuje brezbriznosti ali prezirljivosti do tistega, kar je prišlo iz njenih rok. Ravno nasprotno: iz ljubezni je vse priklicala v bivanje in njena dobrotljivost obdaja vse stvari z vseh strani: *Diligis enim omnia quae sunt, et nihil odisti eorum quae fecisti – Ljubiš namreč vse, kar je, in ničesar ne sovražiš, kar si naredil* (Mdr 11, 25 vg). Vse dobro prihaja do stvari iz tega prepada Božanstva, ki je zanje nepredirno: *Creatrix et gubernatrix omnium sancta et individua Trinitas – Stvarnica in vodnica vseh, sveta in nedeljiva Trojica* (prazniška antifona k hvalospevu *Benedictus*).

Je pa tudi neki prepad med dobrim in zlim, med tem, kar je Bog naredil, in tem, česar ni naredil. Greh, nepopolnost – to ni njegovo, pač pa človekovo delo. Zato živimo daleč od sveta, da bi se bolj ločili od zla in od nepopolnosti, od posvetnih izrekov in public. Bolj ko bomo vztrajali v odmaknjenosti od sveta, zbrani v edino potrebnem, bolj bomo za svet zbiralniki in dotoki božanskih vrelcev. Prav to, kar nas navzven zbližuje s svetom, zmanjšuje naše delovanje na duše, ki naj se v njem rešijo.

Varujmo se, da ne bomo svojega samotarskega življenja v kartuziji spreminjali v sebično življenje, ki se ukvarja edinole z lastnimi, pa četudi duhovnimi interesi. Sveti Janez Zlatousti je takšno »filozofiranje« pri menihih označil kot neplodno. Seveda – v puščavo smo prišli zato, da bi našli in uživali Boga, v želji, da bi že tu doli, kolikor je mogoče, bili

deležni blaženosti, ki jo Najvišji poseduje v svoji neskončni enovitosti. Toda ali bi se brezmejna Dobrota priobčila duši, ne da bi jo pri tem preplavila z reko dobrotljivosti, ki se razliva iz njene polnosti na vsa ustvarjena bitja?

Živimo kot samotarji, v želji po popolni čistosti in da bi si potešili žejo po vrhovni Dobrini. Toda naša samota naj bo po naših gorečih priprošnjah in velikodušnih spravniških žrtvah vir milosti za svet.

(Méditations cartusiennes, zv. 2, str. 226–228)

V.8 FRANÇOIS POLLIER

1. Božji molk

[...] Kako nepredirna je senca Očeta! Koliko glasneje kot Božji grom govori Božji molk! Kako ta zbranost Moči naznanja zakon duha! Meso potrebuje hrup, duh pa tišino. Bog prihaja na obisk v našo človeškost – in se v njej skrije. Zagrinja se v senco, obdaja se z mirom. Oblači se v ponižnost, lepša se z milino. Je v naši sredini, pa zunaj naših vznemirjanj. Prihaja, da spremeni središče naših mikavnosti; da pove svetu: vaša usojenost ni trušč, temveč mir; vrednost duš ni v zunanosti, temveč v notranjosti. [...]

(Grandeurs mariales, št. 244, str. 248–249)

2. Poslušanje v tišini

[...] Da bi poslušali, je treba utihniti. Vsaka beseda, tudi čisto človeška, zahteva, naj hrup preneha. Apostoli naložijo množicam tišino, kadar jim hočejo spregovoriti besedo (prim. Apd 13, 16). In vsak človek, ki govori, terja, da ljudje umolknejo. Koliko bolj to zahteva Beseda, kadar hoče spregovoriti v notranjosti. Če zunanjega glasu ne moremo zaznati v zunanjem hrupu, je mogoče sprejeti notranjo besedo samo v pomirjeni duši. Duša, ki ji je uspelo ukiniti

zunANJI hrup, ki se ji je posrečilo utišati glasove v sebi; duša, ki je uredila okoli sebe in v sebi mir in tišino; duša, ki je odstranila od sebe razburjene glasove stvarstva – taka duša je sposobna poslušati in slišati Besedo, ki govori v tišini. [...] Blagor duši, ki jo je zajela božja Beseda.

(*Grandeurs mariales*, št. 282, str. 291–292)

V.9 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Duša – prostor za molitev

Moramo se navaditi moliti na vsakem kraju in ob vsakem času. Prostor za molitev je duša in Bog, ki prebiva v njej. Kadar se boste odločili za molitev, po Jezusovem nasvetu vstopite v notranjo, odmaknjeno kamrico svoje duše, zaprite se vanjo in govorite s svojim Očetom, ki s svojim ljubečim pogledom išče vaš pogled. To je pravi tempelj, pridržano svetišče, ki ga nosimo s seboj. Tu moremo bodisi nenehno ostajati ali se kaj kmalu vračati vanj po kakšnem izhodu. Moramo ga lepo urediti in okrasiti. Njegov véliki okras je sam Bog, ki pa mora v njem najti svoje poteze. To so njegove popolnosti. Ko jih naša duša prejema v delež, dobivajo ime kreposti. Duša, ki jih nosi v sebi, je olepšana z božansko lepoto. Kreposti nas preoblikujejo po Božji podobi, po podobi Božjega Sina, ki jih je prišel izvajat sem k nam, zato da bi nam pokazal božanske poteze.

V tem pridržanem svetišču, ki je novo nebo in Božje kraljestvo, morata kraljevati samota in tišina. Tu je Bog sam s seboj. Božje Osebe ne krnijo te samote, temveč jo vzpostavljajo. Ljubezen, ki jih navdihuje, jih zapira nasproti vsemu, kar ni Bog. Mesto je velikansko, toda zaprto, in zaseda ga edini Bog, ki je vse v vsem (*prim. 1 Kor 15, 28*). Duša, ki moli, mora ponavzočevati to samoto, se z njo polniti, zavračati vse drugo.

Pogovor, ki se potlej razvije, je tišina. Beseda in tišina si ne nasprotujeta, se ne izključujeta. To, kar nasprotuje tišini, so besede, množica. Ljudje zamešavajo tišino Biti s tišino nič. Nič ne zmore niti govoriti niti molčati; zna se samo razburjati in s površnimi gibi prikrivati praznino, ki je v njem. Besede z ustnic, besede, ki jim ne ustreza nobena beseda; telesna drža, igranje obličja, ki ne izražata nobene resničnosti ali pa kar lažeta – taka je govorica nič. Zato kopiči besede. Treba je pač mnogo izreči, da ne bi povedal ničesar ali pa povedal tisto, česar ne mislim. Njej, Biti, pa je potrebna ena sama Beseda, da bi se izrekla v celoti.

K tej enosti smo usmerjeni, kadar smo se zaklenili v Bogu. On nam je postal vse – drugega mu ne rečemo niti ne moremo reči. To je tišina duše, ki se je vrnila vase in ki jo napolnjuje On, ki ga je našla v sebi. Taka je bila tišina dolgih noči, ki jih je Jezus prebil na kakšni gori v molitvi k Bogu. Taka je bila tišina v Getsemaniju ali na Kalvariji, pretrgana z nekaj besedami za nas. [...]

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 45–46)

2. Molitev mašnika v tišini

[...] Res sem opazil, da mašnik od darovanjskega speva naprej pogosto moli potihem; pa se nisem nič spraševal, zakaj tako. Razlog mi postaja jasen – lep je in upravičen. Bog se približuje; a pred njegovim obličjem so besede nemočne in gibanje ustnic raztresa. Edinole govorica duše, brez hrupa, se lahko pridruži temu Sinu, ki bo zdaj stopil na oltar in je Očetova Beseda. Zdaj bom molil v tišini; zdaj bom umolknil; zdaj se bom zagledal vanj s pogledom vere, zaupne in ljubeče, na dnu svoje duše, na tem notranjem oltarju, kjer Oče izgovarja Besedo. Zdaj se bom združil s to Očetovo Besedo; izročil se ji bom, Njej in Očetu, ki jo izreka. Tako bom vstopil v njuno božansko razmerje, ki je njuno neskončno življenje in veselje.

O Jezus, učlovečena Beseda; večna Beseda, ki hočeš zadonet i v globinah mojega bitja: *Slava*, berilo in evangelij so že bili svojski izrazi tebe, vendar mnogoteri in razlomljeni kot mavrične barve na viharnem nebu. Zdaj pa hočeš priti sam; zdaj se boš daroval kot sonce na jasnem nebu. Nočem več besed, gibanja, hrupa na dnu svoje duše ... umolknem ...

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 121)

3. Kartuzijanska tišina

Kakšen revež je brat, ki meni, da je pozabljen, pa sploh ni, ampak pozablja, da se spomin srca ne da vedno izraziti navzven in da število neizrazljivih reči daleč presega število tistih, ki jih izrazimo. Kartuzijanstvo počiva na temelju tišine, ki ga poznate in ki ga ljubite. Na tem dnu se za vsakega med nami poraja On, ki je večna Beseda. Vsa naša poklicanost je v tem: poslušati Njega, ki poraja to Besedo – in od tega živeti. Beseda izhaja iz tišine – mi pa si prizadevamo, da jo dosežemo v njenem Počelu. Kajti ta tišina, o kateri govorimo, ni neka praznina in neki nič; nasprotno, ona je Bit v svoji rodovitni polnosti. Zato ona poraja in zato mi molčimo.

Ne vem, kje sem bral, da knjige veljajo bolj po tem, česar ne povejo, kot po tem, kar povejo. Bralec je kot človek, ki se ozira na obzorje: skozi črte, ki jih vidi, išče perspektive, ki jih komajda sluti in ki ga privlačijo prav zato, ker skrivajo komaj zasluteno skrivnost. Spisi, ki jih ljubi, so spisi, ki dajejo misliti. V njih išče tišino, iz katere so se porodile besede. Ta tišina so globočine duše, katerih besede ne morejo izraziti, zato ker so te globočine večje od besedovanja. To je tisto, kar je v nas neizmerno, večno in božansko.

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 255)

4. Življenja polna tišina

Naša tišina ni praznina, ni smrt. Nasprotno, ona se mora – in nas mora – približevati polnemu življenju. Mi molčimo,

zato ker se besede, od katerih želijo živeti naše duše, na dajo izraziti z zvoki zemlje.

Saj veste: to, česar kartuzijanske ustnice ne izgovarjajo in česar naša pisala nimajo časa zapisovati, to povemo Bogu – za tiste, ki jih ljubimo. Naša tišina ni smrtna tišina, temveč je zbranost svetišča. Naše hiše in naše duše zaseda Nekdo: *Učenik je tu in te kliče!* (Jn 11, 28). On je hišni gospodar, ki ima pravico do vsega. On nam jemlje naš čas, uro za uro, in ga napolnjuje. Toda v tem času nam omogoča in ukazuje, naj vidimo tiste, ki so tudi *in sinu suo* – v Njegovem naročju (prim. Jn 13, 23). Naša dolžnost je, da mislimo nanje; in tej dolžnosti se moramo oddolžiti, četudi bi nam ne prijala. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 254)

Šesto poglavje

PONIŽNOST IN PREDANOST

Resnično, povem vam:

*Če se ne spreobrnete in ne postanete kakor otroci,
ne pridete v nebeško kraljestvo.*

(Mt 18, 3)

Če se spreobrnete in ostanete mirni, boste rešeni.

V mirovanju in zaupanju je vaša moč.

(Iz 30, 15)

VI.1 SVETI BRUNO: Duhovni vzponi⁵³

(1) *Ko sem bil v stiski, sem klical h Gospodu – in me je uslišal*
(Ps 119, 1 vg)

[...] Ta psalm – in štirinajst psalmov, ki mu sledijo – se imenuje *Stopniški spev*; to pa zato, ker se nam v njih pokaže petnajst stopnic, po katerih se morajo vsi verujoči vzpenjati z radostnim upanjem, vero in drugimi krepostmi k Presvetemu v nebeškem Jeruzalemu, ker so že tu po veri postavljeni v Cerkev. To je seveda naznačeval Salomonov tempelj, v katerem je bilo petnajst stopnic, po katerih se je enkrat na leto povzpenjal edinole veliki duhovnik od zunanjega templja k Presvetemu. [...]

---

53 V tem izboru uvodnih besedil iz Brunovega komentarja k psalmom prepoznavamo mojstra duhovne/alegorične eksegeze, profesorja *ex cathedra*, z značilno ponavljajočimi se izrazi, s katerimi skuša doseči srca poslušalcev.

(2) *Dvigam svoje oči h goram: od kod mi pride pomoč? (Ps 120, 1 vg)*

[...] Potem ko je pokazal prvo stopnico: – da je klical v stiski h Gospodu in prosil, naj mu bodo dane puščice in žareče oglje –, v naslednjem psalmu pokaže drugo stopnico: – da je bil namreč uslišan v prošnji, da je torej prejel poznavanje Svetega pisma ter avtoriteto apostolov in prerokov; odtod pravi, da mu je prišla pomoč po Gospodu. S tem torej vabi poslušalce h klicanju, da si bodo tudi oni izprosili pomoč. Potem pa še prosi za varstvo, da bi ga poslej nič ne omajalo – ali pa da ne bi zadremal v veri. [...]

(3) *Veselim se, ker so mi rekli: »V hišo Gospodovo pojdemo!« (Ps 121, 1 vg)*

[...] Potem ko je bila v veri utrjena zbranost popolnih na gorah, h katerim je dvigal oči – ta utrditev je druga stopnica –, tudi v naslednjem psalmu pokaže, da se je povzpел na tretjo stopnico, na stopnico upanja, po katerem že biva med nebeščani. Tega upanja, pravi, sem se razveselil, zato da bi povabil poslušalce k istemu upanju. Pokaže pa tudi, da so se mnogi ljudje njegove veroizpovedi po svojem zanesljivem upanju že povzpeli do istega nebeškega miru, h kateremu stremijo v upanju. Te naproša, naj prosijo za tisti mir, ki naj bo dan vernikom, kateri še bivajo na zemlji.

(4) *K tebi dvigam svoje oči, ki prebivaš v nebesih (Ps 122, 1 vg)*

[...] Potem ko je razložil tretjo stopnico, s tem da je pokazal v poduk poslušalcem zanesljivost svojega upanja, pokaže v njihov poduk, da se je povzpел na četrto stopnico. Zdaj namreč že dviga oči svojega razuma k pazljivosti do izrazov Božje volje, da bi jih izpolnil. To bo delal vse dotlej, dokler ne najde usmiljenja, za katero tudi prosi – dosego nesmrtnosti in netrpeljivosti. [...]

(5) *Da ni bil Gospod z nami, naj reče zdaj Izrael ... (Ps 123, 1 vg)*

[...] Potem ko je bila prikazana četrta stopnica –

pazljivost do izrazov Božje volje –, nastopijo popolni s pete stopnice: kadar so zaradi svoje pazljivosti skušani, da bi bili od te pazljivosti odvrnjeni – s strani obrekljivcev ali priličnjencev, a tem to ne uspe –, tedaj svoje stanovitnosti ne pripisujejo sebi, temveč Gospodu. Učijo, naj bi prav tako delali vsi tisti, ki želijo biti Izrael. [...]

(6) *Kateri zaupajo v Gospoda, so kakor gora Sion (Ps 124, 1 vg)*

[...] Potem ko so predelali peto stopnico – da namreč ne pripisujejo svoje stanovitnosti sebi, temveč Gospodu, se namerijo na šesto [...]: povzpeti se morajo še k temu, da bodo odložili vsako posvetno zaupanje in zaupali samo v Gospoda. K temu zaupanju vabijo poslušalce popolni, ki tu nastopijo, s tem da pokažejo, kaj se na podlagi tega zaupanja dogaja koristnega.

(7) *Ko je Gospod povrnil sionske ujetnike (Ps 125, 1 vg)*

[...] Tudi na sedmi stopnici nastopajo popolni, potem ko so prikazali zaupanje. Prišli so že tako daleč, da so se iz ujetništva povrnili v svobodo, kjer so bili potolaženi in napolnjeni z veseljem ter poveličani. Za to svobodo tudi prosijo, da bi jo bolj in bolj dosegali, saj morejo v njej vedno odraščati. S tem pa dajejo tudi poslušalcem zgled, da bi si za to svobodo bolj in bolj prizadevali. O ujetništvu govorimo tedaj, kadar verujoči služijo Bogu iz strahu pred kaznijo in na podlagi avtoritete ukazujočega Gospoda. Taki pač ne bi služili, če ne bi bili prepričani, da se morajo oni, stalni grešniki, izogniti kazni – in če ne bi bilo ukazujoče avtoritete. Podobni so sužnjem in ujetnikom, ki služijo bolj iz strahu in spričo avtoritete ukazujočega gospodarja kot pa iz ljubezni. Tovrstno ujetništvo se povrne na širjavo svobode, kadar so verujoči vneti od take ljubezni do Boga, da ne služijo več iz strahu, temveč zgolj iz ljubečega odnosa in brez kake težave. Taki bi služili tudi v primeru, če bi spoznali, da jim ne grozi nobena kazen za grehe. Podobni so svobodnim otrokom, ki

služijo prostovoljno, brez sleherne prisile.

(8) *Če Gospod ne zida hiše, se zaman trudijo njeni zidarji*
(Ps 126, 1 vg)

Naslov tega psalma je: *Stopniška pesem – Salomonova*. [...] Rekel bom: to je opominjajoča Salomonova pesem, pesem, ki nas naslavlja na Salomona, Davidovega sina, Izraelovega kralja. S ponazoritvijo nas namreč opominja: potem ko smo se povzpeli do svobode, se ne zanašajmo, da poslej ne moremo več pasti – saj s tako domišljavo držo pademo. Imejmo vselej pred očmi duha dejstvo: če je Salomon, ki je izstopal kot takšen mož, tako moder in še prerok, padel v malikovanje – je mnogo bolj mogoče, da bomo padli mi, ki smo mnogo manjši od njega. In tako bodimo vedno v skrbi, da ne pademo. Vztrajajmo v ponižnosti, trdno prepričani o tem, da smo vselej nagnjeni k padcu; če pa že stojimo, stojimo zaradi Gospodovega varstva. Ta skrbnost v ponižnosti, da ne pademo, je osma stopnica. V tem psalmu odzvanja isti glas popolnih, ki nastopajo na višjih stopnicah. Z namenom, da bi prebudili v nas skrbnost, nas opozarjajo: nihče ne more postati Božja hiša, če je ne zida Bog; ko pa je sezidana, ne more obstati, če je Bog ne varuje.

(9) *Blagor vsem, ki se bojijo Gospoda in hodijo po njegovih potih!* (Ps 127, 1 vg)

[...] V naslednjem psalmu nastopajo popolni z devete stopnice, ki je taka: bati se Gospoda s čistim strahom – to je, ljubiti ga tako zelo, da v strahu hodimo po njegovih potih. Ta strah je seveda treba razumeti v smislu, da nihče ne more obstati, če ga ne varuje Gospod. Na to stopnjo strahu popolni, ki nastopajo v tem psalmu, vabijo poslušalce, s tem da govorijo: Zdaj in v prihodnje so blaženi tisti, ki se boje Gospoda.[...]

(10) *Mnogo so me napadali od moje mladosti, naj reče zdaj Izrael* (Ps 128, 1 vg)

[...] Na deveti stopnici so popolni povabili poslušalce k strahu. Ker pa ta strah ne more biti brezdelen, temveč ga spremlja dobro delovanje, ki je blaženo plačilo za ta strah – Gospod ga bo pomnožil bogaboječim; in ker za to res dobro delovanje in bogaboječnost kaj pogosto priletijo od nevernikov ali zlaganih vernikov telesne stiske –, zato popolni, ki nastopajo v tem psalmu, spodbujajo poslušalce k nepremagljivi stanovitnosti, da v teh stiskah ne bi omagali. Prav ta stanovitnost je deseta stopnica. A vse dotlej naj bodo stanovitni v čistem strahu in dobrem delu. [...]

(11) *Iz globočine kličem k tebi, Gospod ... (Ps 129, 1 vg)*

[...] Potem ko so prikazali deseto stopnico – stanovitnost, ki je potrebna v stiski –, popolni v naslednjem psalmu razpravljajo o enajsti – o silnem vpitju k Bogu, ki je potrebno tistim, ki so v globočinah stisk, zato da ne bi Gospod s pogledom na njihove krivde dopustil, da opešajo. Saj bi gotovo opešali, če bi hotel Bog pogledati na njihove krivde, da se maščuje. Nikogar namreč ni, ki bi bil tako svet, da v njem ne bi bilo moč najti nobene krivde. Popolni, ki nastopajo v tem psalmu, hočejo tistim, ki so v skladu s strahom in poslušnostjo do Gospoda izpostavljeni stiski, pokazati zgled, kako naj vpijejo h Gospodu, da ne bi opešali. Prikazujejo, da so sami tako klicali h Gospodu, ker so mislili, da nihče ne bi mogel vztrajati v stanovitnosti, če bi Gospod hotel gledati na njegove krivde. Prikazujejo pa tudi, da so sami upali v Gospoda, ne zavoljo svojih zaslug, temveč zavoljo tega, ker je on milostljiv. Tako hočejo s svojim zgledom poučiti druge, naj polagajo vse svoje upanje v Gospodovo usmiljenost, ne pa v svoje zasluge.

(12) *Gospod, moje srce ni prevzetno ... (Ps 130, 1 vg)*

[...] Potem ko so predelali enajsto stopnico – vpitje v telesni stiski, da ne opešamo –, v naslednjem psalmu popolni, ki v njem nastopajo, v poduk poslušalcem prikazujejo – s tem da se v obliki apostrofe zahvaljujejo Bogu –, kako so

vedno vztrajali v ponižnosti, ki je dvanajsta stopnica, zato da teh čudovitih dosežkov na višjih stopnicah, do katerih so se že povzpeli, ne bi pripisovali sebi, temveč Gospodu.

(13) *Spomni se, Gospod, Davida in vse njegove krotkosti (Ps 131, 1 vg)*

[...] Potem ko je bilo dognano, da je treba v velikih in čudovitih stvareh ohranjati ponižnost – to je dvanajsta stopnica –, popolni spet razpravljajo o trinajsti stopnici. Ta stopnja ni nič drugega kot to, da so se že povzpeli do takega dostojanstva, ko so že odločeni živeti podobno kot apostoli – bivati skupaj in imeti vse skupno. In ker tega ne morejo doseči s svojimi zaslugami, prosijo, da bi to dosegli po zaslugah Kristusa, svoje Glave, ki je bil krotak in v vsem poslušen Očetu, kot je trdno obljubil. To pa pravijo, da prosijo s takim zaupanjem, ker je Gospod Oče prisegel Davidu Kristusu: *Potomca iz tvojega rodu bom posadil na tvoj prestol (v. 11b)*. In: *Gospod je izvolil Sion*, rekoč: *To je moje počivališče za vedno (v. 13a.14a)*, in tako dalje. Vse to imenujem tukaj stopnico: prvič to, da so se odločili živeti podobno kot apostoli; drugič pa, da prosijo, naj bi to dosegli po zaslugi krotkosti Davida Kristusa. O tej odločitvi in o tej prošnji torej razpravljajo s tem namenom, da bi poslušalce z lastnim zgledom povabili, naj se povzpnejo na to stopnjo odločitve in molitve.

(14) *Glej, kako dobro in prijetno je, če bratje skupaj prebivajo (Ps 132, 1 vg)*

[...] Potem ko so prikazali v zgornjem psalmu trinajsto stopnico – ta pa je bila, da so se odločili vojskovati se za Boga, sobivajoč skupaj podobno kot apostoli, pa so prosili, da bi to dosegli, – nastopajo popolni v naslednjem psalmu s štirinajste stopnice. Ta pa ni nič drugega kot tisto, za kar so zgoraj prosili: bratsko bivanje skupaj. Izpričujejo, da je to dobro in prijetno, zato da bi s tem pritegnili poslušalce, naj se povzpnejo na to stopnico.

(15) *Glejte, slavite zdaj Gospoda, vsi Gospodovi služabniki!*
(Ps 133, 1 vg)

[...] Potem ko so popolni nastopili s štirinajste stopnice v poduk poslušalcem, nastopajo z zadnje, petnajste. Ta pa ni nič drugega kot to, da vse stopnice, po katerih so se povzpeli, ne pripisujejo sebi, temveč Gospodu; da nadalje vsa dobra dela opravljajo s pogledom na nebeško domovino in tako slavijo Boga. Popolni, ki tu nastopajo, vabijo poslušalce, naj se povzpenjajo na to stopnico. [...]

(*Expositio in Psalmos* 119–133. – PL 152, 1313–1345)

VI.2 GVIGO I.

1. Priznaj, da si majhen!

Kdor se zaveda, da je neznaten, mirno in ponižno sprejema graje na svoj račun – kot svoja lastna mnenja; pohvale pa zavrača – kot da so mnenja, ki mu niso lastna.

(*Meditationes*, 68)

2. »Zdravnik – zdravi samega sebe!«

Med vsemi ukrepi, ki jih sprejemaš za svoje zdravje, ni bolj koristne usluge ali zdravila, kot je to, da grajaš ter preziraš samega sebe. Kdorkoli torej to počne, je tvoj pomočnik, saj dela to, kar si delal – ali bi moral delati – ti, da bi ozdravel.

(*Meditationes*, 177)

3. Osvajaj svoj notranji Jeruzalem!⁵⁴

Drugi naj hodijo v Jeruzalem, ti pa na pot do ponižnosti ali potrpežljivosti. To namreč pomeni, da greš ven iz sveta, ono pa, da se vanj vračaš.

(*Meditationes*, 262)

---

54 Avtor (+ 1136) živi v času prvih križarskih pohodov ... in romanj v Jeruzalem.

4. Posnemaj angele – v pozabi svojega jaza!

Kadar se kdo popolnoma vživi v neko reč in pri tem pozablja nase, sebe tako rekoč zapusti in prezre: pozoren je nanjo in ne pazi več, kaj se dogaja v njem, temveč v njej – niti ni pozoren na to, kakšen je sam, temveč kakšna je ona.

Zatorej angeli sebe prezirajo bolj kot mi. Z vsem naporom so namreč usmerjeni k Bogu, z vsem namenom puščajo za seboj sebe in vse ustvarjeno, in se niti nimajo za vredne, da bi se vsaj ozrli nase – za tako neznatne se imajo. Da, z vsem mišljenjem se prezirajo, pozabljajoč nase; v celoti stopajo v Boga, ne pazijo na to, kaj ali kakšni so sami, temveč On. In kolikor bolj se prezirajo in se od sebe odvrtačajo ter sebe pozabljajo, toliko podobnejši postajajo Njemu – in zato toliko boljši.

(Meditationes, 291)

5. Prevzetni bog

Prevzetnež ne sprejema niti višjega niti enakega. Toda tisti, ki mu zares ni enakega ali višjega, je en sam – in ta je Bog. Dveh takih namreč ne more biti. Zatorej prevzetnež hoče biti Bog. Ne more pa biti dveh. Zatorej hoče, da ne bi bilo Boga. Po pravici se torej Bog upira prevzetnim (prim. Jak 4, 6; 1 Pt 5, 5).

(Meditationes, 320)

VI.3.1 MARGUERITE D'OYNGT: Podari mi popolno ponižnost!

(101) Ljubi Gospod, kadar sem padla po svoji slabosti, si me ti tako hitro pobral po svoji milosti; kadar sem bila osamljena, si mi dal svojo nežno tolažbo. In ko si vse to storil, si mi izkazal takšno čast in takšno milost, da je ne morem povedati ali opisati, ker je nisem vredna. Toda ne morem se zadržati, da ne bi tedaj premišljala o tebi, a ne toliko, kolikor

bi bila dolžna ali kolikor bi mi bilo potrebno. Ljubi Gospod, osupla sem, kako da moja duša ne zapusti telesa, kadar o tem razmišljam.

(105) Moj ljubi Gospod, res, kadar si dobro ogledam milosti in blagodati, ki si mi jih izkazal, in največje nagrade, ki jih obljubljaš njim, ki ti služijo, je moj um ves spremenjen in izgubljeno je sleherni hotenje, da bi te žalila.

(106) In poslej hočem uravnavati vse svoje življenje k ljubezni do tebe in svoj čas k služenju tebi. Glede preteklega časa, ljubi Gospod, časa, ki sem ga tako slabo izrabila zaradi svojih grehov in svoje nemarnosti, te prosim za usmiljenje in dejansko oprostitev. In prosim te in moledujem pri tvoji milini in tvojem velikem usmiljenju, da mi podariš tako popolno ponižnost, da bom mogla hraniti in varovati v sebi ogenj tvoje svete ljubezni, ki kot ogenj na žerjavici ne ugaša. In prosim te, da me izvoliš za svoj slavni delež ter da odstraniš od mene vse, kar bi ti na meni ne moglo ugajati. In prosim te, da mi daš milost Svetega Duha, ki naj me razsvetljuje ter me uči obroditati vredne sadove spokornosti.

(108) Moj ljubi, dragi Gospod, res, kadar dobro premišljujem o tvojih bolečinah in stiskah, ki si jih iz ljubezni do mene pretrpel na tem svetu, se mi vse, kar mi je bilo poprej všeč in me je razveseljevalo, obrača v gnus; in vse, kar mi je bilo poprej težavno in trdo prenašati in vzdržati, se mi obrača v sladkost in tolažbo – in toliko ljubim tistega, ki me zaničuje, kakor onega, ki me visoko ceni.

(109) Ljubi Gospod, zapiši v moje srce tisto, kar hočeš, da storim. Zapiši vanj svojo postavo, zapiši vanj svoje zapovedi, da se nikoli ne izbrišejo.

(110) Ljubi Gospod, dobro vem, da je vse moje meso polno lenobnosti in zaspanosti, toda moj duh je pripravljen vršiti tvojo voljo.

(111) Ljubi Gospod, nočem biti potolažena od nikogar razen od tebe. Toda kadar se spomnim nate, se vzradostim v hrepenenju in ljubezni do tebe, ljubi Gospod.

VI.3.2 Ponižna cvetka

(41) V čast Božjo in v hvalo njegovega blagoslovljenega Imena – in v priznanje njegovega velikega usmiljenja in v zahvalo za slovite darove njegove dobrote – pa tudi zato, da bi bila bolj goreča v služenju našemu Gospodu Jezusu Kristusu in njegovi slavni Devici Materi, hočem ponižno in pobožno opisati v vašo spodbudo del častitega, svetega in odličnega sobivanja,⁵⁵ ki ga je živel ta nevesta Jezusa Kristusa med svojimi sestrami že od trinajstega leta svoje starosti.

(42) Vemo, da se je na začetku svojega svetega sobivanja z radovoljnim srcem namenila zapustiti vse posvetne reči zavoljo ljubezni do milega Jezusa Kristusa. Svoj dobri namen je zelo popolno ohranila.

(43) Bila je zelo ponižna, po srcu in telesu. Bila je zelo ljubezniva in sočutna ter je z vsemi načini ponižnosti oskrbovala svoje tovarišice v njihovih potrebah. Nalágala si je zelo veliko posta in odpovedi – toliko, kolikor je mogla vzdržati njena šibka telesna konstitucija. Bila je zelo popolna v pokorščini in zelo vztrajna v notranji molitvi, pa tako velika v pobožnosti, da je večkrat menila, da je izgubila vid od solza, ki jih je pretakala. Bila je tudi zelo dobrohotna v besedi, ponižna in drugim v velik zgled.

(44) Bila je zelo skrbna in goreča v prizadevanju, da bi vso svojo umnost uporabila v delovanju in v govorjenju, v gledanju in v poslušanju vseh reči, ki so se ji zdele primerne za izgrajevanje njene duše in drugih ljudi. Vemo, da ji je naš Gospod v tem svetem sobivanju po svojem velikem usmiljenju naklonil mnogo milosti.

(Li via Seiti Biatrice, virgine de Ornaciu – Življenje svete Beatrike, device iz Ornaciu – pogl. I, št. 41–44)

---

55 Izv.: *discreta conversation.*

VI.4 LUDOLF SAŠKI

1. Kristusova ponižnost ...

(4) Pogledaj torej, kako je Gospod Jezus začel najprej delati, potem šele učiti.⁵⁶ Sklenil je namreč izreči: *Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen (Mt 11, 29b)*. To je torej hotel najprej delati; delal pa ni hlinjeno, temveč iz srca, kot je resnično in iz srca bil ponižen in krotak. Vanj se ni mogla priktrasti nobena hlimba, temveč se je poglobil in pogreznil v notranjo ponižnost, neznatnost ter zavrženost – in tako se je izničil pred očmi vseh. Tudi potem, ko je začel oznanjevati, govoriti Božje in vzvišene reči, pa tudi udejanjati veličastne čudeže, ga niso spoštovali, ampak so ga omalovaževali, češ: *Kdo je ta? Mar ni tesarjev sin? (prim. Mt 13, 54 sl)*. In mnogo drugih posmehljivih in prezirljivih besed so o njem govorili. V tem pomenu se je torej uresničila apostolova beseda: *Izničil je sam sebe, s tem da je privzel podobo služabnika (prim. Flp 2, 7)* – pa ne samo kateregakoli služabnika – po učlovečenju, temveč celo nekoristnega služabnika – po ponižnem in zavrženem bivanju.

(5) Pretehtaj vsako od njegovih dejanj – v njih ti bo vselej znova zasijala ponižnost. [...]

(*Vita Jesu Christi*, del I, pogl. XVI, št. 4–5, str. 161)

2 ... vzor tvoji ponižnosti

(11) [...] Potlej je treba, da se docela odrečeš zaupanju

---

⁵⁶ Ital. izvirnik ima namesto tega stavka naslednje besedilo: *Tako kot je prevzetnost osovražena pri Bogu in pri ljudeh, tako je ponižnost priljubljena pred Bogom in pri ljudeh. Kajti kdor je ponižen, je poln ljubezni, hvaležen, vljuden in ustrežljiv. Nobena reč nas ne zmore bolj prikupiti Bogu in ljudem kot to, da smo veliki v zaslugah in krepostih, pa majhni zaradi ponižnosti. Da bi bili na tak način ponižni, marljivo premišljujemo ponižnost Jezusa Kristusa. Četudi je Kralj kraljev, pravi Bog, Edinorojeni od Očeta, je vendarle živel na tem svetu v pristni ponižnosti, zato da bi ga mi posnemali.*

vase in v vse svoje premoženje in v vse svoje življenje – ter da se docela spreobrneš in nasloniš na roke Jezusa Kristusa, skrajno ubogega, skrajno ponižnega, zasramovanega, preziranega in umrlega zavoljo tebe – vse dokler ne boš odmrl vsem človeškim občutkom in bo zaživel v tvojem srcu ter v tvoji duši križani Jezus Kristus, ves preobražen in preoblikovan in živ. In to boš prisrčno občutil v sebi – tako globoko, da nikoli ne boš videl drugega kot samo Jezusa, na križu obešenega in umrlega zavoljo tebe –, ko boš po zgledu blažene Device mrtev za svet in boš živel v veri. V taki veri naj živi vse tvoje življenje, tja do vstajenja, ko bo Bog poslal duhovno radost in dar Svetega Duha v tvojo dušo in v tiste, ki ljubijo njegov prihod (prim. 2 Tim 4, 8).

(12) *Tako se poraja ponižnost, mati vseh kreposti.* Iz teh predpostavk se bo porajala v tebi tista krepost, ki je mati in izvir vseh kreposti – ponižnost. Ta odpira človekove notranje oči za motrenje Boga, s tem da očiščuje človeško srce vsega odvečnega tuhtanja. Ko se namreč človek skrči v svojo majhnost, tako da sebe dela neznatnega, sebe graja, sebe prezira, uvideva svojo ničevost, z veliko prizadevnostjo postaja samemu sebi nevšečen, se s temi in podobnimi vajami tako zaposluje s seboj, da se posuši sleherno drugo nekoristno premišljevanje. Tako odganja od sebe ter izroča pozabi vse druge reči, katere je slišal, videl in v teku časa udejanjil – ter se začenja vračati k samemu sebi in se na čudovit način obrača vase. Tako se začenja bližati prvotni pravičnosti in neki nebeški čistosti. Medtem ko se tako vrača sam vase, si razširja oko kontemplacije ter postavlja v sebi lestev, po kateri naj prehaja k zagledanosti v duha, angelskega in Božjega. V ta namen je potrebno, da duša izključi izpred svojih oči vse snovno – tako kot mora nekdo, ki hoče upreti pogled v vidno sonce, oči odvrniti od vseh drugih vidnih reči. Iz takega motrenja se um vnema za nebeške dobrine; na vse časne pa gleda od daleč, kot da niso nič. S tem se začenja vžigati v duhu tista ljubezen, ki kot

ogenj použiva vso zarjavelost razvad. Tako zasede ljubezen vso dušo do take mere, da nima nikjer dostopa nečimrnost. Poslej vse, kar misli, vse, kar govori ali dela, v celoti priteka iz nareka ljubezni. [...]

(*Vita Jesu Christi*, del I, pogl. XVI, št. 11–12, str. 166)

VI.5 DOMINIK PRUSKI: O ponižnosti

Glede vrstnega reda kreposti menim, da si že dostikrat bral ali slišal: prva med vsemi in temelj ter obramba drugih kreposti je prava ponižnost, kot trdijo sveti učitelji Gregor, Avguštín in Bernard, pa še mnogi drugi. Gregor pravi: »Kdor si nabira druge kreposti brez ponižnosti, tako rekoč nosi prah v veter.« Avguštín pa: »Če hočeš priti do slemena ljubezni, izkoplji najprej v sebi temelj ponižnosti.« Bernard marsikaj pove o ponižnosti, potem pa za sklep reče: »Edinole ponižnost povišuje, edinole ona je pot, ki vodi v življenje, itd.« Ponižnost je namreč krepost, ki daje krepkost vsem drugim krepostim; brez nje nobena krepost ne more doseči popolnosti – kajti kjer ni ponižnosti, tam je prevzetnost; kjer pa je prevzetnost, tam ni več kreposti, ampak razvajenost.

Ponižnost pa je trojna. (1) Nekaterim ljudem je tako rekoč prirojena in naravna; to so ljudje, ki imajo že po dobroti svoje narave ponižno in krotko govorico. [...]

(2) Druga vrsta ponižnosti je kot krepost boljša, zaslužnejša in hvalevrednejša od prve. To je tista ponižnost, ki si jo pridobivamo kot ljudje z vajo in s prizadevnostjo, ob sodelovanju Božje milosti. Ta je bolj zakoreninjena in skrita v srcu, kot pa navzven razvidna z govorico ali s kretnjo. Če pa se izkazuje tudi navzven v dejanju in besedi, je boljša in rodovitnejša, pod pogojem, da ostaja zakoreninjena navznoter v resnici, brez sleherne primesi narejenosti ali hlimbe.

(3) Tretja vrsta ponižnosti je tista, do katere prispe človek

včasih skozi nezgode in hude udarce; vendar bi za takega človeka raje rekli, da je ponižan, kot pa da je enostavno ponižen. Takšna ponižanost ali ponižnost pa je spet dvojna: prostovoljna in prisiljena. Prisiljena je malo zaslužna, a lahko koristi odrešenju, kadar človek, potrpt po prvih hudih udarcih, končno privoli Bogu, od katerega prejema udarce, ter poučen prizna, da mu bodo takšni udarci koristni za odrešenje. Prostovoljna ponižnost, pridobljena po udarcih, pa utegne biti zelo zaslužna, trdna in koristna – glede na to, kako se človek s pridom vadi v njej. Pridobiš si jo le težko, s trudom in naporom, zato pa jo nerad izgubiš. *Quod autem cito fit, cito perit – Kar pa se naglo zgodi, naglo premine.* [...]

(Liber experientiae primus, pogl. xxx: De experientia et gustu virtutum, praecipue humilitatis)

VI.6 DIONIZIJ KARTUZIЈAN: Ponižnost – temelj vseh kreposti

Vsaka dolina naj se izpolni – in vsak hrib in grič naj se zniža (Lk 3, 5).

[...] Ta sveta in prvenstvene ljubezni vredna ponižnost je krepost, s katero človek – tako iz globokega motrenja svojega Stvarnika kot iz najresničnejšega poznavanja samega sebe – začčenja izgubljati vrednost v lastnih očeh, sebe poniža in se podvrže Bogu.

Razen tega nam je to krepost z dejanjem in besedo prav posebno priporočil Kristus, Gospod in Odrešenik. [...] Zato globina krščanske modrosti ne obstaja v izobilju besed ne v prevejanem razpravljanju, temveč v resnični, zmagoviti in prostovoljni ponižnosti. [...]

Ker je torej v skladu s tem, česar smo se zgoraj dotaknili, ponižnost utemeljena v dvojnem spoznavanju – Boga in sebe, je gotovo: Kolikor jasneje motrimo neskončno vzvišenost Božjega veličanstva, nezaobjemljivo dostojanstvo

vrhovnega Božanstva, docela neizmerno vsemogočnost ter popolnost – toliko manj postajamo vredni v lastnih očeh in toliko bolj strmoglavljamo v lastno majhnost, neznatnost in ničevost. S prerokom govorimo: *Moja podstat je kot nič pred teboj (prim. Ps 38, 6b vg)*. Zato pravi preudarni Abraham v zavesti, da stoji pred Božjim pogledom: *Govoril bom s svojim Gospodom, čeprav sem prah in pepel (1 Mz 18, 27 vg)*. Pa tudi angelski duhovi so toliko ponižnejši, kolikor višjega reda so – zato, ker sijajneje zrejo Boga. In kakor Kristusova duša globlje kot vsi in vsakdo gleda bistvo Božanstva, tako neizrekljivo prekaša v ponižnosti vse skupaj; za Kristusom pa je taka tudi preblažena Devica. [...]

Vrh tega: kolikor popolneje poznamo sami sebe, toliko bolj smo – če prav preudarjamo – sami ponižni in se zaničujemo. Glejte – tu bomo prav gotovo našli kar najobsežnejšo snov za ponižnost. Kaj smo namreč po naravi? Kaj smo v duši? Kaj v povsem umazanem mesu? Mar nismo zvrhano pomanjkljivi, krhki in nečisti? Kakšni pa smo postali po krivdi? Mar ne karseda nehvaležni, ostudni in izprijeni? Pa še vsak dan mnogokrat spodrsnemo, obdani smo z nevarnostmi in pastmi. Ni konca naših nadlog, tako kot pravi sveti Job: *Človek, rojen od žene, je kratkega življenja in poln mnogih nesreč (Job 14, 1 vg)*. [...]

V teh rečeh se torej temeljito in pogosto zazrimo v Boga ter se mu kar najgloblje podvrzimo, tako da mu skrajno ponižno, v solzah in skesano priznavamo svoje nezgode in nadloge, svoje ničevosti in krivde, slabosti in nagnjenosti k razvadam – zato da bi nam On vedno pomagal, nas napolnjeval, krepčal in varoval. Res, tedaj nas bo nadvse usmiljeni in dobrotljivi Bog širokosrčno uslišal, s tem da bo izpolnil, ohranil in spopolnil doline – to je, ponižne duhove. Kajti ponižnost si po Božji odredbi zasluži vse dobro: ohranjanje, kot je rečeno: *Gospod ohranja male (prim. Ps 114, 6 vg)*; razsvetljenje, kot je zapisano: *Razlaga tvojih besed razsvetljuje in daje umevanje malim (prim. Ps 118, 130 vg)*; in

povišanje, skladno z besedami: *Vsak, kdor se povišuje, bo namreč ponižan, in kdor se ponižuje, bo povišan* (prim. Lk 18, 14). [...]

(*Dominica IV Adventus, sermo sextus. – Opera omnia, zv. 29, str. 109–110*)

VI.7 INNOCENT LE MASSON: Rekolekcija – izpraševanje vesti

Pol ure pred kompletorijem (sklepno molitveno uro) je treba vneto porabiti za rekolekcijo, ki se deli na dva dela. Prvi del je namenjen izpraševanju vesti glede tega, kako smo se ravnali po dobrih sklepih, obujenih med notranjo molitvijo; drugi del pa je namenjen duhovnemu branju. [...]

Rekolekcijo začni s klicanjem Svetega Duha, potem pa se postavi pred Boga – podobno kot sin, ki ga oče pokliče, naj mu poda obračun o dnevnih dejanjih, naj mu pokaže, pri katerih je pogršel in storil napake, da bi ga pokaral.

Ponižaj se do kraja pred njim, recimo takole: *Na začetku te iskrene izpovedi, moj nebeški Oče, priznam, da sem sam od sebe sposoben le zlorabljal tvoje milosti in zapravljati dobrine, ki mi jih deliš. Če bi se hotel pravdati z menoj, ti ne morem odgovoriti niti na tisočinko tega, kar mi boš upravičeno prisodil. A če boš gledal na krivice, Gospod – Gospod, kdo bo obstal* (prim. Ps 129, 3 vg)? *Poklekujem torej pred tvoje noge s priznanjem, da sem nevreden tvojih blagodati, da izpovem svoje brezbržnosti in nehvaležnosti ter te prosim, da mi odkriješ moje grehe ter jih dobrotno odpustiš.*

Zdaj premisli posamič vse blagodati, ki si jih prejel od Boga in reci: *Kaj sem pa jaz povrnil tebi, Gospod, za takšne in tako številne izkaze tvoje usmiljenosti in ljubezni do mene, ki sem jih tolikokrat izkusil? Zatem obudi dejanje skesanosti za vse svoje grehe in se zahvaljuj Bogu, da te je čakal do trenutka pokore: Kaj sem storil danes, o Gospod, da bi*

se odvrnil od zla ter delal dobro, ki ga moram delati v tvoji hiši, kjer sem ti dolžan služiti? Razsvetli mojo temò, da bom to spoznal. Krepko me pograjay glede mojih napak s svojo notranjo svarilno besedo in utrdi mojo voljo, da ti bo v prihodnje bolj zvesta.

Najprej preglej pobožne nagibe, s katerimi te je Bog spodbujal, in to, kako si jih udejanjal. Če ugotoviš, da si nekatere, kakorkoli že, dobro uporabil, se za to prostodušno zahvali Bogu, pa tudi posamič omeni vse vrste pomoči, s katerimi ti je pomagal, da si izpolnjeval dolžnosti svojega stanu ter premagal to in ono težavo. Daj mu slavo za vse – kot Začetniku vsega, sebi pa ne pripisuj nič drugega kot tisto, kar pravi Sveto pismo: *Mogel je storiti zlo in ga ni storil* (prim. Sir 31, 10 vg). Zares – njegova milost je prehitela in utrdila tvojo svobodo, tvoja svoboda pa je sodelovala z milostjo, da si storil nekaj tistega, kar si bil dolžan storiti in si se izognil nekaterim stvarim, ki si se jim bil dolžan izogniti.

Da pa boš bolj prežet z nizkim mnenjem o sebi in da boš bolje vedel, kaj dolguješ milosti, glej na svojo dušo kot na zemljo, na katero je Božja milost sama izlila žarke, močo, vplive svojega sonca in še svoje seme; ki ji je tudi povrnila zmogljivost obroditve dobrih sadov, potem ko je bila poprej s prekletstvom obsojena, da poraja zgolj trnje in osat. Zavedaj se tudi, da je ista milost s svojimi notranjimi in zunanjimi razporeditvami gojila omenjeno zemljo in jo še kar naprej goji; saj s svojo dejavno pomočjo prebuja tvojo svobodo, da dela in ukrepa v zvezi s to zemljo tvojega srca.

Kaj je torej mogoče pri vsem tem imeti za tvoje, razen privolitve, ki jo daš Božji milosti, da boš z njo sodeloval pri obdelovanju zemlje svojega srca, ki sama od sebe ne bi nikdar obrodila kaj dobrega? Nič drugače kot zemlja, po kateri hodiš: brez obdelovanja, brez semena, dežja, sonca in drugih za rodovitnost zemlje potrebnih prvin ne bi ničesar obrodila. Božja milost, ne pa ti, torej dela dobro v tebi in s teboj. Če se zdi, da te tu in tam in na ta ali oni način prepup-

šča samemu sebi, da občutiš svojo nezadostnost, se to dogaja samo s tem namenom, da boš bolje priznaval, kako zelo si potreben pomoči te milosti, in da boš tako spodbujen k dejavnejšemu izvrševanju teh treh evangelijskih besed, ki so nekakšni tečaji krščanskega življenja: *Prositate, iščite, trkajte* (prim. Mt 7, 7)! [...]

Slednjič se je treba neomajno, kot verske resnice, držati naslednjega: če Bog s svojim skrivnostnim sklepom noče nakloniti pravičnemu takšne in tako obsežne milosti, da bi bil docela osvobojen slehernega greha in da bi bil postavljen v tisto svobodo, v kateri bi z občuteno ljubeznijo trajno ljubil Boga ter bi delal sleherno dobro, katerega bi hotel, potem velja: takšni pomočki milosti se vedno naklanjajo tistemu, ki jih zna uporabiti; in dejansko je svoboda uporabljena bolj ali manj – ali pa tudi zlorabljen. Vzrok padcev in grehov je prav ta zloraba milosti, zaradi česar se tudi dogaja, da so nam včasih odtegnjene večje milosti. Glede dobrega, ki ga udejanjaš, je vso slavo treba vračati Bogu; vse zlo pa je treba pripisati sebi. Če se namreč kdaj pa kdaj pojavijo majčkene grehi slabosti in lažje pomanjkljivosti spričo nezadostnosti, ki je milost ni hotela do kraja odstraniti v tebi, prihaja do tega bodisi zaradi tvoje ošabnosti, nemarnosti ali hudobije; s temi držami si zlorabil Kristusove milosti ali jih nisi dobro uporabil. Od tod stanje krivde tako v teh kot tudi v vseh drugih grehih.

Tole prisposodbo o zemlji in dežju uporabi sveti Pavel zato, da pojasni, kaj počne milost v človeškem srcu, ko pravi: *Zemlja, ki pije pogosten dež in rodi koristne rastline tistim, ki jo obdelujejo, namreč prejema od Boga blagoslov* (Heb 6, 7). Takoj zatem pa opisuje kazen, ki grozi tistim, ki padejo v zlorabljanje Božje milosti in po prejemu omenjenega dežja milosti obrodijo zgolj trnje, z naslednjimi besedami: *Če pa rodi trnje in osat, je malopridna in blizu prekletstva* [...] (prim. 6, 8).

Preglej torej svoja dejanja, grehe ali brezbriznosti, ki si

jih z njimi zagrešil, da se spoznaš krivega pred Bogom in potlej rečeš z Davidom: *Zoper tebe samega sem grešil, in kar je hudo pred teboj, sem storil (Ps 50, 6a vg)*. Jaz sem tisti, Gospod, ki je grešil; zoper tebe samega sem grešil, in kar je hudo pred teboj, sem storil. Kristus namreč neprestano vliva moč milosti v opravičene – kot glava v vse dela telesa in kot trta v mladike. Zgolj hudobnost tvoje volje je bila vzrok greha, ko je s svojo ošabnostjo preprečila mnogotere učinke milosti. [...]

(Directorium novitiorum – Navodilo za novince, pogl. xiv)

VI.8 GABRIEL M. FULCONIS: Revščina in usmiljenje

Jezusu je ljubo, da me po spodrsaljajih, ki jih zagrešim, a se jih pokesam, pogrezne v morje svoje neskončne usmiljenosti. Niso mu vseh nezaupljivosti in bojazni, ki vznemirjajo dušo, kajti on je Bog miru. Zato si moram tedaj, ko začutim v svojem duhu in v svojem srcu nemir in grenkobo zaradi svojih napak, iskreno reči: »To ni moj Bog, ni moj Jezus, ni prijatelj te duše, temveč njen sovražnik, ki hoče, da bi po prvem spodrsljaju, morda majhnem, zagrešila še druge, večje.«

Zato se moram v globini ponižati ter mu s polnim zaupanjem reči: »Moj Bog, moj Odrešenik, moje vse – glej, tukaj sem pred teboj, s ponižnim in potrtem srcem, ki zaupa v tvojo neskončno usmiljenost. Da – zato ker si ti usmiljeni Bog, in zato, ker sem jaz usmiljenja vredni ubožec. Če ne bi bil tak, bi te ne mogel klicati s tem lepim imenom. Zato me vedno bolj združuj s seboj v goreči ljubezni; jaz pa ti obljubljam, da ti bom v prihodnosti vedno bolj zvest.«

(L' anima santa, str. 455–456)

VI.9 LOUIS M. BAUDIN: Vonj kadila

Kar nas pogosto odvrta od ponižnosti ali nam vajo v njej napravlja mučno, je to, da si jo predstavljamo kot neko krepost, ki nas tlači in mori. V tem ni nič resničnega. Ponižnost je vzpenjanje, je širjenje duše, ki se dviga tja do Boga z vsem, kar ima, in z vsem, kar je. Potem pa se širi v njegovi navzočnosti kot dim kadila, da bi nato izginila, kot da se je vrnila v nič. Ponižnost je strast za dajanje hvale Bogu, s tem da se popolnoma odtegnemo sebi, zato da nobeno iskanje samoljubja ne bi pomanjšalo poklona Bivajočemu, s ciljem, da bo On vse, mi pa nič v lastnih očeh in v javnem mnenju. In to občutje je v celoti navzoče v Marijinem *Magnificat*. Tu je nebeška ponižnost; kajti ponižnost biva v nebesih – prav tako kot bogoboječnost, za katero nam pravi psalmist, da ostaja na veke vekov (prim. Ps 18, 10 vg). Kaj pa počnejo blaženi? Isti kraljevski prerok z eno vrstico izraža njihovo življenje: *Beati qui habitant in domo tua, Domine; in saecula saeculorum laudabunt te – Blagor njim, ki prebivajo v tvoji hiši, Gospod; na veke vekov te bodo hvalili (Ps 83, 5 vg)*. Izaija, zagledan v angelske zbore ob vznožju Najvišjega, nam jih prikazuje, kako si izmenjavajo večni *Hozana*, s katerim povečujejo Gospoda nad vojskami (prim. Iz 6, 3). Slavljenje je torej glavna zaposlitev v nebesih – in v to povečevanje Gospoda nad gospodi je pogreznjena vsa ponižnost izvoljenih. – Delajmo tako kot oni in pozablajmo nase, zato da bo vse v nas opevalo Boga.

A povzpni mo se še više. Hotenje hvaliti Boga lahko še vedno ponuja pašo samoljubju na tej zemlji izgnanstva, kjer si tako zlahka prilaščamo Božjo slavo. Bodimo željni edinole Njegove slave – in sleherna naša molitev naj jo skuša pridobiti – če ne nam, pa drugim. Takšna je bila ponižnost Marije, ki je pozabljala nase v tisti ekstazi, v katero jo je vrgla hvalnica Stvarniku: *Adorate Deum, omnes Angeli ejus; audivit et laetata est Sion – Molite Boga, vsi njegovi angeli;*

Sion je to slišal in se razveselil (prim. Ps 96, 7-8). Položimo svojo srečo – tako kot Marija – v tisto, kar slavi Boga. In v želji, da bi bil Bog še bolj slavljen, privolimo v to, da smo v stavbi Cerkve skrit kamenček, cenjen za nič.

Darilo, prejeto od zgoraj, se mora vrniti kot kadilo k Njemu, od katerega izhaja. Ponižnost noče ničesar pridržati zase. To pa še ni zadosti; potrebno je, da se ji pridruži občutek hvaležnosti vrhovnemu Darovalcu. V žaru hvaležnosti se použiva kadilo naših daritev; in združitev teh dveh občutkov – ponižnosti in hvaležnosti – sestavlja popolno daritev. Ponižna duša vzdihne: »Vse je od Tebe – vse je torej zate, moj Bog«. Dodaja pa še: »hvala« – ki prikipeva iz poslednjih globin srca. Tedaj ima Bog vse, kar mora imeti, vse, kar želi; in njegova slava je popolna.

(*Méditations cartusiennes*, zv. 1, str. 240–242)

VI.10 FRANÇOIS POLLIEN

1. Vse je od Boga – vse je za Boga!

(36) *Nič ni od mene*. Vaje v ponižnosti morajo osvobajati duha, tako kot vaje v odpovedi osvobajajo srce, tako kot vaje v mrtvičenju osvobajajo čute. Moj duh je ustvarjen za gledanje Boga, jaz pa vedno gledam samega sebe. Ponižnost prihaja, da popravi moj duhovni vid. In prva stvar, ki mi jo pove ponižnost, je: ničesar nimaš od sebe. Ne reče, da nimam ničesar, ampak da nimam ničesar od sebe. Jaz ne bivam sam od sebe; in nič tega, kar imam, ne prihaja od mene. Niti bivanje niti nobeden od darov bivanja niso v meni od mene. To, kar imam od sebe, je – nič. Od sebe imam greh, nagibanje k zlu, slabost, nepopolnost, vse rešvščine, ki jih nosim v sebi kot pričevanje.

In ponižnost, ki je resnica, mi daje videti in priznavati nič – to, kar sem sam od sebe. Ona ne namršči obrvi spričo

poukov o lastnem niču, ki so dani človeku pri tako številnih srečanjih in v tako številnih oblikah. Priznavati svoje zmote in pomote, ne zakrkniti se v svojih osebnih pogledih, dopuščati svoje nepopolnosti in vrzeli, sprejemati notranja in zunanja ponižanja, sklepati rajši proti sebi in v prid drugim, in tako dalje – vse to nam navdihuje ponižnost. [...]

Ponižnost je poštena – s tisto neupogljivo poštenostjo, ki ne mara, da ji lažejo, in ki nikoli noče lagati, niti sebi niti drugim niti Bogu. Sovraži opravičevanja in izmikanja, pretveze in pobarvane razloge, hinavščino in laž. Zanj je, kar je – in ni, česar ni. Stvari hoče videti take, kot so – s pogledom, ki je trezen, čist, nepristranski. Ne zanima je nič drugega kot resnica; in njena edina potreba je, da jo spoznava in priznava, tudi kadar je neprijetna.

(37) *Vse je od Boga*. Prava ponižnost ne spregleduje niti ne zanikuje niti ne pomanjšuje katerega koli od Božjih darov. Predobro se zaveda odgovornosti za prejete talente. Razpoznava naravne in nadnaravne darove; ve, od kod prihajajo. In kadar ti darovi, ki jih prepozna in uporablja, rodijo svoje sadove, ve, da je treba pripisovati te sadove začetniku darov, ki so obrodili. Tako dobro vidi, da nima ničesar takega, česar ne bi bila prejela; in pazi, da se ne bi s tem hvalila, kot da ne bi bila prejela (prim. 1 Kor 4, 7).

Ponižnost, ki vodi k sprenevedanju ali zanikovanju v odnosu do božanskih darov, je lenobna ohlapnost, ki pripelje do zakopavanja prejetega talenta. To je dušeča in uspravajoča ponižnost, ki ne naredi nič drugega, kot da zakrni sposobnosti, obteži dušo, oslabi njeno gibčnost, omeji njeno življenje. [...]

Priznavati Božji dar ne pomeni – razstavljati ga v javnosti. Seveda so nekatera dela, po katerih mora sijati naša luč pred ljudmi, da bodo zaradi njih slavili našega Očeta, ki je v nebesih (prim. Mt 5, 16); in takih ni mogoče skrivati. So pa tudi taka, na primer molitev, post in miloščina, za katera Učitelj s krotkim in ponižnim srcem priporoča, naj jih,

kolikor je mogoče, izvršujemo na skrivnem pred Božjimi očmi (prim. Mt 6, 1 -18). In ponižnost zna preprosto storiti v javnosti tisto, kar naj se pokaže, a na skrivnem tisto, kar naj ostane skrito; pri čemer na obeh straneh ne išče drugega kot edinole Božji pogled. Tako kot ji poštenost omogoča priznavati človekovo ničnost, tako ji je preprostost omogočila priznavati Božje darove.

(38) *Nič ni zame.* Ponižnost, ki daje prejete talente na razpolago, jim nikoli ne dovoli, da bi se zaustavljali pri sebičnem in koristoljubnem uživanju. Ali naj zaustavim pri sebi pogled, ugled in pohvalo drugih? Ne – odgovarja ponižnost. Ali naj zaustavim pri sebi zadovoljstva in olajšave, ki mi jih nudijo ustvarjene reči v moji službi? Ne – odgovarja ponižnost. Ali naj zaustavim pri sebi svoj pogled, svoje znanje, zato da bi pri sebi užival nad seboj? Tudi ne – odgovarja ponižnost. Ne, nič se ne sme zaustavljati pri meni, pri mojem sebičnem interesu, pri mojem uživaškem zadovoljstvu. Ošabnost vsepovsod vidi le svoj interes; ponižnost pa nad vsem vidi Božji interes; vidi interes bližnjega, bolj ko svoj lastni interes. Vidi svoj interes v Božjem interesu. Ni ji do slovesa, razen v kolikor služi Božji časti; v vsem drugem pa so ji ljubše neprijetnosti in prikrajšanosti. Vsak pogled, ki se končuje pri človeku, se ji zdi kratek in nizek, grd in prezira vreden. Nima rada tistega ukrivljenega zadržanja duše, ki se uvija vase; potreben ji je vzpon.

(39) *Vse je za Boga.* Ponižnost je vélika znanost pozabljanja nase; je pa tudi vélika priprava na motrenje Boga. Kolikor manj gledam nase, toliko bolj sem pripraven za motrenje Boga. Moje oko, ki je manj zavito v meglo osebnega interesa, se čisteje odpira nebeški luči. Ko je moj pogled tako razsvetljen, samega sebe in s seboj vse stvari spravljam v odnos do Boga. Vidim cilj, vidim pot, vidim sredstva; hodim in prihajam. Vaje v ponižnosti so potemtakem pravi instrumenti, ki čistijo oko njegovih izmaličenosti ter ga pripravljajo na motrenje resnice – višje stanje pobožnosti.

(*La vie intérieure simplifiée – Troisième partie. Les moyens -*
pogl. VII: *L'humilité*, str. 464–469)

2. Strahovite muke

(802) Te preskušnje čutov dajejo duši okušati – vsaj ona tako meni – nekaj muk v vicah in tudi v peklu. V nekem smislu ima prav, kajti te kazni so tako predirljive, da si jih ne more niti približno zamisliti v nobenem drugem trpljenju. To se da dokazati prav s ciljem, na katerega merijo. Treba je, da prodrejo vsepovsod, tako da ne ostane niti senca kakšne umazanije, četudi je skrita in lahna. Vendar te očiščujoče kazni niso – niti po ostrosti niti glede na polje, na katerem delujejo – tako križevne kot so tiste, ki jih bo še treba prestat. Po čem namreč udarijo? Po čutih, torej po nižjem gospostvu nad tvojim življenjem. Duša je zato prizadeta samo v svojih bolj grobih vlaknih; lahko bi rekli, da je prizadeta samo posredno, skozi vrata svojih telesnih zmožnosti. Zdaj pa mora vanjo samo prodreti božanski žarek – v njej lastni območji, v voljo in razum. Tudi od tam – iz tistega intimnega in skrajno občutljivega svetišča – je treba napoditi to, kar je človeško. Božji posegi bodo strašansko izmučili dušo, kot se izraža sam Job, ko toži v žalostinki Bogu (prim. 10, 16).

(803) Poslej bo tukaj tisto, kar se v duhovni govorici imenuje *velika puščava, velika noč – puščava in noč duha*; muke bodo silnejše, ker bodo bolj božanske. Opazil si: pri preskušnji s skušnjavami je bila duša v stiskanju z dveh strani; dve zli sili sta se povezali v njej. Najprej – zla moč skušnjave, ki jo je napadala; zatem bolj nadležna sila in zlo pridružitve, ki so se pojavljale v njenih čutih. Odslej bodo napadi, sproženi proti njej od zunaj, bolj božanski. S te strani se ji ne bo ničesar bati, vendar bo morala mnogo bolj trpeti. Zakaj? Kako? Je mar mučenje svojsko Božanskemu? Nikakor ne. Božansko ima svojo naravo: po bistvu je opojno, osrečujoče. Zakaj potem njegovi posegi povzročajo duši bolj neznosno stiskanje kot satanovi posegi?

(804) Prikliči si v spomin videnje svete Katarine Genovske, pa boš doumel, čemu mučenje. Če bi Božanstvo, ko prodre v dušo, tam ne našlo nič takega, kar ni čisto in snažno, bi duša okušala samo ugrabitev in blaženost. Dejansko pa najde ne samo kak poganjek, temveč mnoge korenine človeškega v najbolj notranjih globinah volje in razuma. In ker je bila duša že močno očiščena s prejšnjimi posegi ter so se njeni božanski instinkti razvili, globlje dojema smisel strahovitega nasprotja, ki obstaja med dobrim in zlim. Groza, ki jo je občutila med preskušnjo s skušnjavami, bo toliko bolj notranja, kolikor bolj uvideva tukaj zlo – ne v svojem čutnem območju, temveč na najvišjih duhovnih vrhovih svojega bitja. Prav zato, ker njena čistost narašča, okuša stiskanje lastnih nečistosti.

Tako se skozi izkušnjo preverja globoka resničnost trditve svetega Avgušтина: *Kazen za greh, kateremu takoj sledi, ostaja skrita, dokler se ne pojavi luč sodbe*. Na srečo ta luč sodbe žari že v teh poslednjih očiščevanjih, namesto da bi bila prihranjena za trenutek po smrti ter bi prepustila očiščevanju v vicah nalogo teh zadnjih pokor. In tako se ureničuje beseda svetega Pavla: *Ko bi sami sebe presojali, bi ne bili sojeni. Ko pa nas sodi Gospod, nas pokori, da bi ne bili svetom obsojeni* (1 Kor 11, 31-32).

(805) Nadaljnji vzrok silovite bolečine je nemoč, v katero sta pripeljani navedeni zmožnosti. Najprej volja, za njo pa še razum sta nekako uničena v svojem naravnem gibanju. Počasi prihajata do tega, da ne zmoreta ničesar več. [...]

Nobeno naravno, človeško, ločeno gibanje ne more obstati – zedinjenje terja vse. Potrebno je torej, da do poslednjega sledu izginejo navade hotenja in gledanja izven Boga; in da bi se docela odvadili človeškega načina delovanja, sta zmožnosti prikrajšani, tako da sami ne zmoreta ničesar več. Ne da se izraziti, kako tesnobna je ta nemoč, kajti pojavi se v istem trenutku, ko se duša, zaljubljena v Božanstvo, želi še močnejše zagnati k njemu. Če so skušnjave dale okusiti

nekaj tega, kar povzroča mučenje v ognju pekla, nemoč daje okušati najhujše mučenje v obsodbi.

(806) Ti veš, da je stiskanje zgolj občutenje, da smo oropani neke dobrine. Ne bomo trpeli zato, ker nimamo neke dobrine, o kateri nimamo pojma. Trpimo v toliko, v kolikor poznamo ali občutimo oropanost. Duša pozna ali čuti Božanstvo; pozna ga in ga čuti s tolikšno silnostjo, s kakršno ga ni nikoli poznala in čutila. Po drugi strani pozna in čuti svoje zlo, tačas dvojno zlo: človeško, ki je tako rekoč pokrito s skorjo v svojih najvišjih zmožnostih, in nemoč, na katero jo obsoja sama nujnost njene popolne osvoboditve. Od tod, glej, izvirajo njene bolečine. Doslej ni mogla okusiti ničesar temu podobnega, zato ker se ni poznala tja do globin in Božanstvo nanjo ni usmerjalo svojih velikih zmagovitih napadov. Spričo silovitosti teh napadov od zgoraj kliče po usmiljenju, podobno kot bolnik pod kirurgovimi udarci, in dviga k Bogu svoje stokanje: *Glej, kako se razkrajam, življenje se mi za vselej izmika! Odstopi od mene, kajti le dih so moji dnevi! Kaj je človek, da ga upoštevaš, da pozornost nanj obračaš? Da ga obiskuješ vsako jutro in ga preskušaš vsak trenutek? Kako dolgo ne umakneš od mene pogleda, mi ne pustiš, da bi požrl vsaj svojo slino? Če sem grešil, kaj sem ti, čuvar ljudi, s tem storil? Zakaj si me postavil za tarčo svojim udarcem, da sem postal sam sebi v breme? Zakaj ne odvzameš mojega greha in ne odpustiš moje krivde? [...]* (prim. Job 7, 16 - 21). Toda Bog nadaljuje svojo pot – kot kirurg – in treba mu je slediti.

(*La pianta di Dio*, št. 803–806, str. 513–516).

3. Zapuščena od Boga

(821) Zdaj pa se, glej, spet pojavi dvom s svojo temino. Duša zaman išče v sebi; nima niti tolažbe slepca, ki more vsaj tipati ob zidu. Njena obupanost je podobna kot pri pijancu; ta se opoteka in meni, da se vse opoteka z njim. Duša občuti

neizrekljivo omotičnost velikanskega potresa, pri katerem se vse zruši, in se zdi, da ji zmanjkujejo še tla pod nogami. Ali najde vsaj nekaj pomoči pri Bogu? Išče jo, pa je ne najde. Kliče Boga, On pa ji ne odgovarja. Vpije, a njen glas se izgublja v neizmerni katastrofi. Vse se ji izmika, celo Bog sam. Spomni se, kako je naš Gospod na križu prispel tako daleč, da ni videl več niti Očeta, od katerega se je čutil kot zapuščen. To je bilo najbolj kruto stiskanje, edino, nad katerim je potožil (prim. Mt 27, 46). Nič ni tako utesnjujoče kot ta praznina, v kateri se zdi, da je najvišja konica duše odmaknjena od svojega življenja.

(*La pianta di Dio*, št. 821, str. 527)

4. Vse je milost ...

(17) *Zanašanje nase ...* To novo življenje mi je darovano od vinske trte, ki sem njena mladika: življenje mi priteka po soku, moj sok prihaja od trsa. Brez njega nimam ničesar, nisem nič – nič drugega kot truplo. Zaradi česa naj se visoko cenim? S čim naj se ponášam? Če hočem precenjevati svoj jaz, se bom ločil od trsa, zaustavil sok, izgubil življenje. Ud, ki ga duša ne more v polnosti oživljati, izgublja svoje moči, hira in umira. Ali ni tako tudi z mojo pobožnostjo? Kadar koli se hočem nasloniti nase, računati nase ter ukrepati po svoje, začutim neko hiranje, neko slabost – in padem, ločim se od svojega življenja. Če bi znal analizirati svoje srce in prodreti v dogajanja svojega bivanja, bi videl, da je bilo zapanje vase povod za sleherno slabost in sleherni padec, za katerega sem odgovoren. Bil sem slaboten ali pa sem padel ravno tedaj, ko sem hotel hoditi po svoje in izpustiti Božjo roko; in kolikor sem izpustil Božjo roko, natančno toliko sem padel. Mera in skrivnost mojega padca tičita v tem. Duša, ki računa sama nase, bo vedno padala; duša, ki nikdar ne računa nase, ne bo padla nikoli. Tukaj tičita tudi mera in skrivnost sleherne moči. Sveti Pavel pravi: [...] *Z veseljem se*

bom torej rajši hvalil s svojimi slabostmi, da bi prišla name Kristusova moč. Zato so mi všeč slabosti, zasramovanje, potrebe, preganjanje in stiske za Kristusa; kadar sem namreč slaboten, takrat sem močan (2 Kor 12, 9-10).

(18) ... *na svoje znanje.* Da bi spoznal svojo slabost, je potrebno, da uvidim, kako daleč sega moje opiranje na lastni jaz v zvezi z mojim spoznavanjem, čustvovanjem in delovanjem. Glede spoznavanja: mar ni res, da računam predvsem, pogosto pa celo zgolj na zaloge svoje razumnosti? Koliko se zatekam k Bogu v svojem duhovnem delu, v svojih razmislekih, izračunih, predvidevanjih? Če pripravljam kak projekt; če študiram kako znanost, tudi sveto znanost; če se zakopljem v kako premišljanje – ali zaupam pri tem bolj v milost kot pa vase? Ali se zatekam bolj k njej kot pa k sebi? Ali je ona zares navdihujoča in usmerjajoča luč mojih sodb, mojih spoznanj? Ali je ona učiteljica moje razumnosti? Ali moj duh živi v njej in iz nje? Skratka – milost zavzema precej tesen prostor v življenju mojega duha. Ta se preveč giblje sam iz sebe, ravna sam iz sebe, zanaša se vse bolj sam nase kot na Boga, na lastne luči bolj kot na luči milosti. Kako naj se potlej čudim svoji otemnelosti, svoji nevednosti, svojim zmotam, svojim utvaram? *Kdor gre za menoj, ne hodi v temi, temveč bo imel luč življenja* – je dejal Začetnik milosti (prim. Jn 8, 12). Človek vidi dobro samo v Božji luči.

(19) ... *na svojo voljo.* Moje srce ni nič kaj bolj podrejeno praktičnemu delovanju milosti. Dotiki milosti niso običajno izhodišče mojih kretenj. Čustvovanja, vzgibi in sklepi srca so pretežno naravni. V hotenju in odločanju računam nase; navezujem se na kup stvari iz čisto človeškega nagiba, tako da je vplivanje milosti redkokdaj prevladujoče. Kako naj se potlej čudim svojim nestalnostim, svojim ohlapnostim, svojim popustljivostim, svojim malodušnostim? Oh, ko bi milost vendarle kdaj prodrla do globine mojega srca, mu zavladata in ga vodila – kako bi bil močan, stanoviten, neomajen! A kako težko je prepoditi iz poslednjih koticov srca

to zaupanje vase, ki izvira iz samoljubja in se neprenehno izteka vanj! Človek hoče dobro samo z Božjim nagibom.

(20) ... *pri svoji dejavnosti*. Ali so moja dejanja bolj prežeta z delovanjem milosti? Odhajam, prihajam, močno se vznemirjam, neprenehno se premikam – zato ne napredujem. To je vsesplošna bolezen; človek bi rekel, da je svet bolan, da ima mrzlico. To je najočitnejši znak vsesplošne materializacije. Snov deluje samo v hrupu in nemiru; dejavnost duha pa je nežna, spokojna in molčeča. Snov je hrup, duh je tišina. Koliko hrupa, koliko ropota, koliko nemira je vsepovsod okoli mene! Toda ali je v meni več spokojnosti? Milost je tako blaga, tako mirna, tako polna spokojnosti in tišine – pa vendar tako mogočna in tako učinkovita. [...] Človek deluje dobro samo v Božji moči.

(22) *Ne čudi se ...* Odslej bom pazil, da se v ničemer ne bom naslanjal nase. Toda – kako naj pridem do tega, da ne bom ničesar videl, ničesar hotel, ničesar ukrenil brez vplivanja milosti? To kajpada ni delo enega dneva; ko prideš do tja, si dosegel cilj svetosti. Tam, kjer seje milost sama, namreč žanje Božja slava sama. [...]

(23) Padel sem; vem, da zato, ker sem se naslanjal na t nalomljeni trstovec, svoj jaz. Vsakemu, kdor se nanj opre, se zadre v roko in mu jo predre (prim. Iz 36, 6). Namesto da se temu čudim, da me to draži, da mi jemlje pogum, glede na to, kam me potiska napuh – si bom rekel: čisto prav se ti godi, to bo ubilo tvoj napuh. In brž se vržem v Božje roke; Bog pri priči ozdravi mojo poškodbo ter mi s svojo milostjo vrne dobroto, lepoto in moč. Spregovoril bom svoji padli duši in ji rekel: *Zakaj si žalostna, moja duša? Zakaj me vznemirjaš? Zaupaj v Boga, zakaj še ga bom hvalil; svoje poglede upiram vanj, k svojemu Rešitelju in svojemu Bogu* (prim. Ps 42, 6 vg)! Na ta način bodo moji spotikljaji lomili moj napuh ter mi služili, da pridem bliže k Bogu.

(24) ... *ponovnim padcem ...* Podil bom svoje sovražnike in jih dohiteval; ne bom se vračal, dokler jih ne uničim. Razbil

jih bom in ne bodo mogli stati; padli mi bodo pod noge (Ps 17, 38-39 vg). To so prekrasne besede, kadar izvirajo iz zaupanja v Boga. Ta lepi ogenj zaupanja bi bil sijajen, ko ga ne bi bil zanetil piš napuha. Koliko zaupanja vase in v svoje dobre sklepe! In ker je tu še vedno zaupanje vase, bo prihajalo do ponovnih padcev. Še bom ranjen v boju, morda celo prevrnjen; to sem dolžan pričakovati, to sem dolžan predvidevati. [...] Na poti k popolnosti je moja steza posejana z ostanki moje ošabnosti, ki so odpadli na vsakem mestu, kjer sem doživel padec. Moji padci me namreč poučujejo. Pogosto se ne zavedam svojega zaupanja vase, dokler ne padem. Pa vsaj pri padcu lahko uvidim svoje zaupanje vase in svojo slabost. To je treba izkoristiti, saj je zame veliko sredstvo za napredek. Napredoval pa bom, v kolikor bom znal prenašati na Boga in na njegovo milost tisto zaupanje, ki ga imam vase in v svoja sredstva. In ko bo Božja milost vsa moja opora in vsa moja moč, tedaj bo moja hoja popolnoma varna.

(La vie intérieure simplifiée. – III, pogl. V: Remèdes à la faiblesse)

VI.11 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Ponižnost

Veličina Boga – ničnost človeka. Ta dvojna resničnost ureja sleherno bogoljubnost, oblikuje jo v enovito celoto, ki jo cementira in upravlja ljubezen. Bog biva – človek ne biva. Bog in bit sta vse-edino. Človek pa biva samo tedaj, ko mu Bog posreduje bit. Bogoljubnost se poraja iz tega posredovanja. In molitev, ki je navsezadnje le bogoljubnost *in actu*, je gibanje duše, ki priznava, da prejema, da pa nima ničesar razen tega, kar je prejela. Izpoved tega dejstva je molitev v svojem bistvu – in to je ponižnost.

Zato je *Očenaš* popolna molitev in popolni izraz bogoljubnega življenja. Oče je nedvomno tisti, ki daje vse; a je

tudi Bivajoči. On daje le zato, ker je; in daje to, kar je. V tem ljubečem rekle so strnjene vse krasote stvarstva. Kadar izrekamo *Oče naš*, bi jih bilo treba videti v njem. Z naglim pogledom bi si morali predočiti te neštevilne stvaritve, ki jih le deloma poznamo, kot v neznatnem koščku; stvaritve, ki nas očarajo ali osupljajo; stvaritve, ki predpostavljajo toliko modrosti in moči. Treba bi bilo počastiti te popolnosti v Njem, ki se daruje na dnu naših duš, ki nas vzpostavlja in nam posreduje vse, kar imamo – bitje in žitje. Potem bi mu padli k nogam, pred Njegovo obličje – v resnici naše ničnosti, ki je ponižnost. Bog hoče takšno držo. Ne more si kaj, da bi je ne hotel, saj je ona izhodišče sleherne Njegove dejavnosti v nas – temelj stavbe, ki jo hoče sezidati. Bog čaka na to držo, jo nareja; obvezal se je, da bo čakal in da jo bo naredil, preden začne delovati. Ona nas obrača k Njemu. Dokler je nimamo, smo obrnjeni sami k sebi.

Morda je pristna molitev tako zelo redka zato, ker ji manjka ta nujna podlaga – postavitev v navzočnost Božjega sogovornika. Človek ne ve, ne sluti in ne čuti dovolj, da je On zares tu; da gleda, posluša, govori, ljubi in se daje. Bog je prepogosto le ena izmed misli našega duha, katero zatrejo druge misli. On ni »ljubeznivi gost duše«, Prijatelj in Oče.

Preden začenjamo moliti, bi bilo potrebno, da si to povemo, krepko in znova povemo – potem pa pustimo, da zaživi, kot pustimo vsem stvarjem, da živijo: s tem da se v celoti vržemo vanje. Dejanje vere mora ob uri molitve postati dejanje duše, ne pa samo duha, ki govori: To je. Duša ne reče ničesar, ampak se odpre, sprejema, daruje se, pusti se napasti in zasesti. Duša postaja to, kar izreka. Tedaj je Bog navzoč v njej tako, kot je navzoča sama v sebi. Molitev postane živa molitev. Božji Duh, oživljajoči Duh moli v njej; oddaja neizrekljivi krik: *Abba – Oče!* V dar daje tudi umevanje: razodeva Božje posredovanje življenja, ki se ta hip dogaja v duši po zaslugi Duha. Razodeva ga *na obličju Kristusa* (*prim. 2 Kor 4, 6*). Zdaj vidim Jezusa, njegovo pristno

obličje, njegov slavni obraz, *slavo Edinorojenega Sina* (prim. Jn 1, 14). To razodeva Duh: *On me bo poveličal* (prim. Jn 16, 14). To spravlja v polno luč, v bleščečo luč. V Njem vidimo Očeta, ki se daruje. Sin počne le tisto, kar počne Oče.

Molitev, ki poteka v tem duhu, je pristna molitev.

Ponižnost je vključena v vero, v spoštljivo in moledujočo podvrženost duše pri molitvi. Čutim, da se bom spet ponavljal. Poprej za to ne bi imel poguma. Menil sem, da s tem govorim, pa nič ne povem. Zdaj pa me pri tem doletevajo pomirjenost in neizmerne blagodati. Brez konca in kraja govorim o tem, kar ljubim, z Njim, ki ga ljubim. Zatorej rad ponavljam: Bog je velik; je Gospod prav tako kot Oče; v Njem je sleherna odličnost; vse popolnosti skupaj in podaljšane v neskončnost ne morejo izraziti bogastva njegove Biti, ene in polne; vse življenje, ki bi ga prebil v motrenju, v premišljevanju, v poglobljanju v te skrivnosti, v prizadevanju najti v njegovem delovanju podobe, ki bi mogle nuditi neko zamisel o njem – vse bi me pustilo daleč, zelo daleč, neskončno daleč od resničnosti. On je vedno iznad, daleč nad vsem, kar si moremo zamisliti ali izraziti.

Odtod bo prišla ponižnost. Spričo te neizmernosti, ki presega vse čase, vse kraje, vsa bitja, vsa njihova svojstva in popolnosti – in tudi to minutico, ki jo imam za dolgost življenja, prostorček, ki ga zasedam, mejnike mojega bitja in moje dejavnosti, ob katere trčim vsak hip –, se utrjuje in prekipeva izkušnja moje slabotnosti, moje ničnosti. Spravlja me na moje mesto, dela me čisto majhnega v moji ničnosti, ki ji ona neizmernost omogoča biti.

Dobri Bog ne želi ničesar bolj kot izkazovati usmiljenje in pomagati. On čaka – rekel bi *nestrpno čaka*, če bi bil On zmožen nestrpnosti – na trenutek, ko bo to mogel. Ime »Bit«, ki mu ga pridevam, je nepopolno. Ta Bit je Ljubezen sama, je dar samega sebe. Dajati se – to je njeno življenje. Ona dela samo to. Oče večno daje Sinu to neskončno Bit, katere izvir je On sam – ocean, počelo in cilj. Sin, navdan

s tem gibanjem, katerega mu izroča Oče, vrača svojemu Očetu – bolje, v svojem Očetu – ta dar, ki ju zedinja, vzajemno povezuje, ohranja drugega v drugem. Kot kako žareče ognjišče, ki bi bilo obenem neko brezmejno zrcalo, se Oče upodablja v Sinu in Sin upodablja Očeta; Ljubezen, ki ju zedinja, izhaja iz obeh, spet ju upodablja, osvetljuje in ju omogoča videti – nato pa odhaja iz njiju, da bi se razprostrla izven njiju, se posredovala bitjem, ki se bodo darovala, navdana z istim gibanjem, tako kot se darujeta onadva – ter bodo skozi to darovanje združena z njima in bodo vsa eno z njima.

Duša, ki moli, ponižno prosi za to podelitev Duha ljubezni; prosi Boga, naj se ji daruje; prosi torej za tisto, česar si Bog brezmejno želi. Med to brezmejno željo Boga in molitvijo te duše obstaja torej soglasje, ubranost, popolno sporazumevanje.

Ponižna duša priznava, da nima v sebi težnje po darovanju same sebe – težnje, ki je v bistvu božanska. Priznava, da je ne more imeti, če ji je ne podeli bistvena Ljubezen. Taka ponižnost potem zadene Boga v srce ter mu pridobi slavo, ki si jo Bog predvsem – in nadvse – želi. Od tod njena vsemogočnost, ki se ji ni moč upirati: *Bog se ne upira*. Spričo take molitve popusti, klone – če smem tako reči; premagan je, seveda premagan od samega sebe, od te ljubezni, te potrebe, da bi se podaril – potrebe, na katero se sklicuje duša kot ponižna prosilka.

Zgledi te vsemogočne ponižnosti so neizpodbitno prepričljivi. Najprej seveda Jezus: njegovo ubogo, zlomljeno telo; njegovo obličje, pokrito s pljunkami; vse njegovo bitje, izpostavljeno zasramovanju, tako da ni niti več podobno človeku, kar je postal, potem ko je bil preziran do skrajnega dna izničenja – in je zato bil, kot pravi sveti Pavel, povzdignjen nad vse in nad vsakogar.

Za njim – ponižna Devica. Bog si jo je izvolil za Mater in ona govori: *Ozrl se je na nizkost svoje dekle (prim. Lk 1,*

48). Da, Bog je videl in vzljubil in slišal v njej ponižnost; saj je prav to, kar ljubi, kar išče, kar ga privlači in zadržuje, kar ga veže in obvezuje v odnosu do nas.

Ta Božji pogled na dušo, ki se pred njim naredi čisto majhno, ta pogled, ki je posredovanje večne Luči in neskončne Ljubezni – kakšna milina in kakšna moč v molitvi! Ta je podpirala kananejsko mater pred nogami Odrešenika, podpirala je stotnika, ki je prosil za čudež. Jezus se je vdal njuni ponižni prošnji, ki mu je tako rekoč na silo izvabila zaproseno čudo in očarano čudenje.

Ponižni človek, ki prosi, se predstavlja s privlačnostjo praznine bitju, ki hoče to praznino napolniti. Ni mu treba zlomiti nobenega odpora; ni mu treba odstraniti nobene navzočnosti; ni mu treba izvesti nobenega preoblikovanja. Samo vstopiti, zavzeti svoje mesto, odgovoriti na neko pričakovanje in ga izpolniti.

Ponižni človek je tisti ubožec, o katerem neprenehoma govorijo psalmist in svetopisemske knjige na splošno. Na razpolago mu je Božje bogastvo – pa ne na podlagi neke ozke in neljubeznive pravičnosti, temveč na sami podlagi najglobljega bistva Boga, ki je Ljubezen.

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 29–32)

2. Neplodne molitve

Ni neplodnih molitev – pač pa so posušene duše. Molitev posušene duše ni molitev, ni vzpon k Bogu. Taka duša ni pred Božjim obličjem, ni na višini. Ostaja sama v sebi, vegetira in umira. Le ustnice brbrajo besede, ki bi mogle biti molitev – ali pa se lakti razpenjajo v kretnje, ki spominjajo na neko gibanje k nebesom. V globinah duha pa nič ne spremlja teh zlaganih zunanjih razkazovanj. Jezus govori: *Njihove ustnice me častijo, a njihovo srce je daleč od mene.* Nič mu ni bolj mrzko ko ta zlaganost. Razumem ga. Taka drža razbija enotnost v človeku. Telesu in duši, ki sta

združeni podstati, daje dve razhajajoči se usmeritvi. Ponižuje nas izpod nas.

Molitev farizeja v templju, molitev ošabnosti, ni dosti več vredna. Ne postavlja se pred Božje obličje, temveč pred lastni jaz – in zahteva od Boga, da naredi prav tako. Preneha biti v odnosu z neskončno Osebo, v kateri se dopolnjuje sleherna človeška oseba. Ostaja od Nje ločena. Je samo še »drugi« – tisti, ki se ni znal vzpostaviti, s tem da bi se rešil samega sebe in vstopil v Božjo resnico.

Vendar ponižnost ni nezaupljivost, ampak prej njeno nasprotje. Je neka enačba: pravo razmerje – dojeto, sprejeto, vzljubljenost – do tega, kar je. To, kar je: Bog je Bit sama po sebi, mi pa smo le bitje v Njem. Molitev nezaupljive duše izreka samo polovico te resnice; pozablja pa na drugo polovico, tako bitno in tako milo. Bog ne more vtisniti svojih potez vanjo; taka duša ni prosojno zrcalo, v katerem bi mogel predstavljati svojo podobo in porajati. Na kratko rečeno: kadar molimo pri Gospodovih nogah, moramo biti otroci in govoriti: *Oče naš*.

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 61)

3. Združenost v slabosti ...

[...] Ne čudimo se, če se počutimo šibke in pomilovanja vredne; to naj nas nikakor ne moti. Je namreč pogoj za moč – pravo, božansko moč. A te moči človek ne čuti; nam pa ne zadošča posest brez občutka posesti. Narejeni smo ne le za resnično in lepo, temveč za uživanje resničnega in lepega. In to bomo prejeli. Neizbežno bo prišel dan, ne vemo kdaj, ki bo obrusil naše pretirano uživanje ter prevelik tek po njem; dan, ko bomo pripravljeni sprejemati tu na zemlji posest brez uživanja.

Tu so naše revščine. Toda prav z njimi se sijajno posvečujemo. Brez njih se ne moremo posvečevati; in ko bi jih zmanjkalo, bi bilo treba pohiteti, da si jih pridobimo.

Revščina je posledica greha; zato se mora bolj ali manj pojavljati v našem življenju. To, kar nam vliva strah, je naša slabost. Toda ravno ona bi nas morala opogumiti: *Cum infirmor, tunc potens sum* – *Kadar sem slaboten, tedaj sem močan* (prim. 2 Kor 12, 10). Sveti Pavel, ki je zapisal to vrstico, je, kot vemo, hudo trpel zaradi neke mučne nadloge ter je prosil, da bi je bil rešen. Bog pa ga ni uslišal. Odgovoril mu je: *Sufficit tibi gratia mea* – *Zadošča ti moja milost* (prav tam, v. 9). Mirno torej nadaljujmo z molitvijo; in če Bog hoče, da se naša nadloga nadaljuje, jo bomo mirno prenašali – kot najlepše breme, ki nam ga more natovoriti na pleča. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 186)

4. ... in Božji moči

Naše zahvaljevanje Bogu postaja neki zvok v neizmerni duhovni harmoniji, ki opeva njegovo dobroto. Občutek naše duševne revščine pa je še neki zvok v istem spevu – in niti ne med najmanj lepimi. Tedaj pojemo »v molu«; nad dušo je razprostrta nekakšna zavesa; in ta zavesa razprostira nad celotno hvalnico neki žalostni prizvok. Treba nam je poguma in še posebej zaupanja, da nadaljujemo s petjem. Imejmo ta pogum, imejmo to zaupanje. Ure naše nemoči so Božje ure. Bogu se daje vsa slava, kajti On daje vse. Tudi muka je čudovita. Ob takih urah trpimo, zato ker bi hoteli biti deležni te slave, s tem da bi bili deležni delovanja. Ne zavedamo se, da Bog hoče vse, zato ker je On vse; ne zavedamo se, da nas On drži v ničnosti, zato ker tudi smo nič. Tedaj vstopamo v Resnico in v Življenje. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 185)

5. Zaupanje

[...] Ta ura bo prišla, o tem sem popolnoma prepričan. Kdaj? Kako? Tega ne vem. To je Božja skrivnost. Bog ima mnogo skrivnosti, nič manj kot usmiljenja. Ima zelo skrivnostne

načine, kako bo obrnil duše in jih spet privedel k sebi. Treba je le, da se mu znamo izročiti, da znamo počakati na njegove trenutke, ki so dobri trenutki. Čakajmo tiho in v molitvi, ne da bi kvarili delo, ki se odvija pod zemljo, medtem ko bi ga mi hoteli uresničiti na površju, ko se mora vendarle dovršiti pod njim. Priznati je treba: Bogu se ne mudi – nam pa se nadvse mudi. Priznati je tudi treba: ta razlika je razumljiva. Naš čas je kratek ... njegov pa neizmerno dolg. Vendar nam ponuja možnost, da podaljšamo svoj čas, s tem da vstopimo v njegov »čas« in da z našimi ubogimi dnevi, ki tako naglo odletavajo, delamo za večno življenje. [...]

Nič se ne bojmo; Gospod, ki je položil v naše srce neskončno hrepenenje, nas ne bo nikoli zapustil. On sam neskončno hrepeni po tem, da bi nas potolažil. Naše hrepenenje je komajda iskrica njegovega hrepenenja; je bistveni Božji dar našim dušam. Bolj ko kakšna duša trpi, večjo mero daru je prejela, večja je. Naša hrepenenja nas krojijo; smo približno to, po čemer hrepenimo. Jasno je, da so ta hrepenenja le kali, ki jih je zasejal Gospod v zemljo naših duš, da bi se tam razvijale. Toda njegova ljubezen, ki je dala hrepenenje, daje tudi razvoj. Dosti je, da najde v nas dobro voljo. Dobra volja je dobra zemlja. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 263)

VI.12 Neki KARTUZIЈAN

1. Nit v naših rokah

Čas je že, da privolimo. Postavljeni smo v stran – *predajmo se*. Naša nesrečnost je povezana z nitjo – in to nit držimo sami v rokah, pa je nočemo izpustiti: naš jaz. Prepustiti v celoti in korenito Bogu to, kar od nas zahteva; izgovoriti *amen* brez pridržka – to bi bila osvoboditev. [...]

Nad tistim, ki sprejema svojo ničnost, knez tega sveta izgubi svojo oblast; ne bodo ga več oblegali demoni napuha,

nestrpnosti in ljubosumnosti, kajti opustil je vse, česar se morejo oprijeti te sile.

Pogosto se nam za hip dozdeva, da smo dosegli to stanje; toda kmalu se nas spet polasti kruta ideja. Naša volja je namreč šibka in nestanovitna. Samo s pomočjo milosti moremo hoteti; le darova Svetega Duha – umnost in modrost – lahko ozdravita našo presojo, da bo nadnaravno pravilna – to pa je tu odločilno. Boga je treba ponižno in trdovratno prositi v molitvi za ta dar modrosti. In ta prošnja bo toliko prej uslišana, kolikor bolj bo kontemplativna. Pravilnost presoje je namreč odvisna predvsem od usmeritve notranjega pogleda. Če je duša ponavadi obrnjena k Bogu, če mu ponavadi gleda v obraz, se uči srečne pozabe vsega, kar ni njegova ljubezen. To je gotovo vrhunsko sredstvo, ki v celotnem človeškem bitju ustvarja ubranost in ravnotežje, ker se loteva reči pri počelu, na vrhu. Naj nam Marija, mati in vzornica kontemplativcev, na ta praznik Razglašanja njenega Božjega deteta, izprosi pri njem to notranjo osvoboditev in njen večni sad.

(Amour et silence / Sermons capitulaires; pour l'Épiphanie, str. 154–155)

2. Predanost brez pridržka ...

[...] Potrebujemo veliko potrpežljivosti v odnosu do lastne duše, da niti ne govorimo o telesu. Največje naprežanje naravne energije ne bo navrglo niti enega komolca naši višini, kot nam govori naš Gospod; in tudi ne bomo dosti spremenili značaja, s katerim smo obdarovani po naravi in po vzgoji – in ta značaj ostaja precej neotesan. Kdor pa pošteno priznava to, kar je, in s tem že izgubi skušnjavo, da bi kritiziral druge; kdor kljub temu priznanju ne preneha sleherni dan znova s svojimi napori, ne da bi se oziral na uspeh, pa vztraja zgolj *zavoljo* Boga in računa samo na njegovo dobroto – tak človek se bo več kot samo izboljševal:

»opuščal« bo samega sebe *in se brez pridržka prepuščal Bogu*. Njemu namreč daje več slave ponižnost iz ljubezni kot pa kakršenkoli uspeh.

Vsakdo mora ceniti svojo dušo, Božjo hčerko in nevesto; sprejemati mora delovanje Svetega Duha v njej skladno z načinom, ki je Njemu po volji. Duša je tako nežna, da se je more dotakniti le Bog.

Zaprosimo presveto Devico, naj nam posreduje svojo blagost, kajti ta nas hrani za Boga in nas uvaja v čistost na najvišji stopnji, ko bomo prosti slehernega odpora in pripravljene na Ženinov prihod.

Virgo singularis, inter omnes mitis, nos culpis solutos, mites fac et castos. Amen!

(Amour et silence / Sermons capitulaires; fête de l'Immaculée Conception, str. 141–142)

3. ... Bogu, ki je naša sreča

[...] Mi si ne upamo verjeti takšnemu dostojanstvu, takšni svobodi, ki sta nam ponujena v dar, kot da ne bi zaupali Božji darežljivosti.⁵⁷ Spregledujemo njegova bistvena darova tisti hip, ko zlorabimo nižje vrednote. Hromita nas pomanjkljiva vera in zaupanje. Nimamo moči na zgrešeni poti, po kateri skušamo hoditi, kajti boječnost in tesnoba dušita tisto, kar je v človeku najboljšega.

Odprimo torej svoje oči in srce, kadar smo popolnoma na samem z Bogom. Zberimo se in zavejmo se tega, kar nam On daruje; tega, kar On *je* za nas. Naš pogum in naša potrpežljivost bosta trdna samo tedaj, kadar bosta izvirala iz neke globoke sreče. [...]

(Amour et silence / Sermons capitulaires; fête de l'Immaculée Conception, str. 115–116)

57 Prim. koncilsko besedilo, ki se dotika položaja (*conditio*) vsega Božjega ljudstva: *Odlikovano je to ljudstvo z dostojanstvom in svobodo Božjih otrok, ko v njihovih srcih prebiva Sveti Duh kot v templju (2 Vat LG 9).*

Četrto del

SREDSTVA ZA KONTEMPLACIJO

Sedmo poglavje

MOLITEV

*Kdor Gospodu z vdanostjo služi,
bo sprejet,
in njegova molitev se dviga do oblakov
(Sir 35, 16)*

*Kadar pa ti moliš,
pojdi v svojo sobo, zapri vrata
in k svojemu Očetu moli na skrivnem
(Mt 6, 6a)*

*Neprenehoma molite!
(1 Tes 5, 17)*

VII.1. DIALOG Z BOGOM

VII.1.1 DIONIZIJ KARTUZIЈAN: Kako naj se vedemo pri molitvi

[...] Boga je treba moliti in klicati v duhu, pripravljenem na pobožnost, tako kot pravi Sveto pismo: *Pred molitvijo pripravi svojo dušo in ne bodi kakor človek, ki skuša Gospoda* (prim. Sir 18, 23 vg). [...] Ker je torej slavni in nesmrtni Bog neizmerno veličasten, ga je treba klicati in častiti z vso spoštljivostjo in strahom, kot govori prerok: *Služite Gospodu v strahu in vriskajte mu v trepetu!* (prim. Ps 2, 11 vg). Tudi apostol pravi: *S strahom in spoštovanjem služimo Gospodu!* (prim. Heb 12, 28). [...] Po drugi strani pa – ker je Bog neskončno usmiljen – ga moramo prositi z vsem zaupanjem. Neskončno večja je namreč njegova dobrota in usmiljenost od naše pokvarjenosti in revščine. Vrh tega je Boga spričo njegove neizmerne dostojanstvenosti in svetosti treba klicati v duhu, ki je poslušen in neomadeževan. [...] Potemtakem je treba klicati Gospoda vesolja z zbranim, pozornim, gorečim, bogaboječim in ponižnim srcem, da smo pazljivi na smisel besed in da se modro zavedamo Božje navzočnosti in veličastnosti. Kdor bo tako molil in se tako navadil moliti, bo od Boga prejemal in občutil v svojem umu pri lastnih molitvah neko sladko okrepčilo za duha ter notranjo okusnost; in veselilo ga bo prositi ter se pogosto pomuditi pri molitvi. [...]

Končno – moliti ni treba le zase, pač pa tudi za skupno blaginjo Cerkve, za mir in prenavo v vseh njenih udih, za mir v domovini, za starše in sorodnike, za tiste, ki se priporočajo v molitev, in za dobrotnike, za žive in rajne, za vse ljudi. [...]

(*De laudabili vita viduarum*, čl. XII. – *Opera omnia*, zv. 38, str. 136–137)

VII.1.2 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG

1. Recite: Oče ...

Iz obilja božje Dobrote – ta je kot nekakšno preobilno morje, ki ga ni mogoče izčrpati, kot ocean, ki ga ni moč preiskati – priteka sreča. Gospod, naš Bog, hoče, da se neizmernost njegove ljubezni do nas izraža z raznimi imeni, ker se pač z nekaj imeni ne da pojasniti. Zato se včasih imenuje oče, ponekod brat, spet drugje pastir in še kralj ter ženin. Imenuje se oče in hoče, da ga imamo za očeta, zaradi nadvse vdane privrženosti ljubezni, ki jo goji do nas. In še zato, ker bivamo od njega, ker smo odvisni od njega in nismo ničesar zmožni brez njega. Zato pa hoče, da imamo do njega polno zaupanje – kot do najzvestejšega očeta. Poglejte dečka: čim bolj nebogljjen, čim slabotnejši in mlajši je po letih, tem raje se bo zatekal zgolj k svojemu očetu: nikjer se ne bo čutil na varnem, nikjer se mu ne bo zdelo dobro, razen pri svojem očetu. Pa tudi oče – čim slabotnejšega sina ima in se zaveda, da si ta sam nikakor ne more pomagati, tem hitreje prihiti, oskrbi in zaščiti sina, ki je šibek in ne zaupa lastnim močem. Iz istega razloga, toda z daleč večjo skrbnostjo in zvestobo ter z bolj gorečno ljubeznijo naš Bog skrbi za svoje otroke, zlasti če vidi, da so šibki, stiskani ali potrti od skušnjav. Tedaj jih namreč – tako kot zahteva dolžnost pravega očeta – okrepi s svojo milostjo; utrdi jih s svojimi darili in neštetimi milostnimi darovi, da ne omagajo v dobrem; oslabi moči sovražnikov; iz svoje zastonjske dobrote jim natanko prikaže način bojevanja in pot k spopadanju s sovražniki; z neko čudovito in neizrekljivo sladkostjo svoje ljubezni ugrabi k sebi njihovo privrženost ter jim izkazuje še druge, neštete blagodati. Tako naj bi se naučili v sili zatekati se k njemu, staviti vse upanje vanj, oddaljiti se od vsega posvetnega in si goreče zaželeli nebeške dobrine. In to je pglavitni vzrok, zakaj dobrohotni Gospod tako pogosto izpostavlja svoje otroke raznim nezgodam, ujmam

in stiskam: zato da docela izkorenini in izbije iz njih vsako samoljubje in ljubezen do sveta ter neurejene navezanosti na ustvarjene reči. [...] Treba je pograjati našo počasnost in nemarnost, ker se nikoli ne pripravimo dovolj na prejem njegove milosti ali pa ne prisluhnemo njegovim notranjim nagovorom, s katerimi spodbuja svoje otroke na pot kreposti. Mimogrede: hvaliti je treba – nič manj kot občudovati – njegovo božansko dobroto, s katero mu je bilo ljubše, da ga kličemo Oče kakor Gospod: ime Oče namreč zveni nežnejše in užalostena srca hitreje oživi in okrepi kakor pa ime Gospod. Zato se izkazujmo kot nadvse poslušni otroci nadvse dobrotljivega Očeta, od katerega dan za dnem prejemo tako številne, tako neizrekljive dobrote. Zato da bi globlje vtisnil tako nežno ime v srca otrok, je na sam dan naše ustvaritve rekel: *Naredimo človeka po svoji podobi in sličnosti (1 Mz 1, 26 vg)*! O neizrekljiva božja dobrotljivost in osupljiva ljubeznivost! Kaj nam je mogel storiti še več kot to, kar je že izvršil s to besedo? Saj ni stvar služabnikov, da postajajo podobni svojim gospodarjem, temveč stvar otrok, da postajajo podobni očetu. Pomnimo torej, kako visoko nas ceni nadvse milosrčni Gospod, naš Bog, ki nas je postavil in ustvaril po svoji podobi. Naj ne bo naša domovina na zemlji, temveč v nebesih, kjer se veselimo sobivanja našega Očeta z nami. [...]

(*Pharetra divini amoris*, knj. II, predgovor. – *Opera omnia*, zv. 5, str. 71–72)

2. Vztrajno moledovanje

[...] Ničesar si ne prikrivajmo v sebi, četudi z lastnimi močmi tega ne moremo izboljšati; zmoremo pa vse, kar nam je Bog zapovedal – namreč z njegovo pomočjo, ki je tistim, kateri jo radi poiščejo, nikoli ne zmanjka. Zato je – drugič – potrebno naslednje: prošnja k Bogu – in sicer ob primernem in neprimernem času, ponižna, trajna, neomahljiva, goreča;

z njo se pred Bogom izkazujemo kot večni prosjaki. Navadno so prosjaki, če pogosto prihajajo in pogosto prosjačijo, bogatašem nadležni. Boga pa ne moreš utruditi, najsi kolikorkoli prosiš in ga, da tako rečem, utrujaš s prosjačenjem zase in za druge. S tem mu ne boš nadležen, temveč velja naslednje: kolikor pogosteje moliš, kolikor češče se zatekaš k prošnji, kolikor več prosiš, toliko bolj si mu s tem všeč. Saj on z dajanjem ne postaja revnejši in z delitvijo ne utрпи ničesar. Ko nas posluša, ga ne obremenjujemo. S prosjačenjem se mu ne priskutimo. Nasprotno – ta naša sveta pohlepnost, naša lakotnost po krepostih in duhovnih dobrinah ga izredno veseli. Zatorej v vsaki stvari, ki jo potrebuješ bodisi zase bodisi za druge, pri čemer si uporabil človeško pridnost in nisi preziral ali zanemarjal pomoči narave, pohiti in se ne zateci nikamor drugam kot k Bogu. Tu naj bo edino zatočišče, varno pribežališče, polna tolažba, zanesljiva pomoč pri vseh tvojih skrbeh in prizadevanjih, pri vseh tvojih bojaznih in tveganjih. Naj te ne bo sram trdovratnega prihajanja ali pogostega prosjačenja za kup reči, temveč s tem še bolj zaupaj v Boga. Kolikor zaupaš, toliko izprosiš. Kadarkoli torej opaziš, da ti nekaj manjka, brž steci k Bogu ter ga zaprosi za nasvet in pomoč. [...]

(Sermones de Sanctis: Sermo in festo S. Nicolai Episcopi. – Opera omnia, zv. 2, str. 35)

3. Prava pobožnost

[...] Prava pobožnost je torej dobra volja, ki se sama in rada ponudi, pripravljena na vse, kar je v slavo, čast in všečno Bogu. Ta pobožnost ne trpi zavedno ali voljno v sebi ničesar, kar je nasprotno Božji volji. Vztraja tudi tedaj, kadar je srce suhotno in misel neplodna. Kadarkoli boš prebral ali zaslišal samostalnik »pobožnost« pri mašni prošnji ali molitvi, umevaj in zaprosi naslednje reči. Prosi najprej za ponižno in gorečo skesanost; z njo boš iskreno in z odvrnitvijo od

lastne hudobije obžaloval grehe, nemarnosti in vse druge krivde, s katerimi si žalil Boga. Prosi nato za karseda gorečo in popolno ljubezen, ki te bo zadržala pred vsakim grehom, pa tudi pred vsako nakano ali poskusom, s katerim bi utegnil žaliti Boga ali bližnjega. Reci takole: »O Bog, nenehno se hočem oklepiti tebe z gorečnostjo nadvse prizadevne ljubezni; samo tebe hočem iskati v vseh stvareh, neskajeno in vztrajno.« Tretjič – prosi za odpoved samemu sebi, takojšnjo in popolno; z njo boš ubral in ubiral s polno odpovedjo samemu sebi Bogu všečno pot ter sprejemal s kar najbolj potrpljivo krotkostjo iz njegove roke sleherno nevšečnost.

Z umevanjem pobožnosti v takim pomenu, kot je povedano zgoraj, ni treba posamič premišljevati o vsaki točki, pač pa namenoma prôsi za vse skupaj. Drugače namreč prosimo Boga, drugače pa človeka. Saj Bog ve, česa potrebujemo, še preden ga prosimo. Če torej posamič izrazimo to in ono, ne poučujemo Njega, da bo vedel, česa ga prosimo; pač pa sami sebe opozarjamo na te reči in se pripravljamo na vreden prejem tega, kar prosimo. Kadar pa za kaj prosimo človeka, je nujno, da mu razčlenimo svoje želje. [...]

(*Enchiridion militiae christianae*, pogl. XII. – *Opera omnia*, zv. 4, str. 520)

4. Božje tolažbe

Je pa še neka druga pobožnost, o kateri tukaj nisem govoril: občutena pobožnost. Za takšno ne smeš prositi zavoljo sebe. Gre za duhovno tolažbo, v zvezi s katero je prav, da se imaš vselej za nevrednega. Če pa ti jo Gospod ponudi v dar, jo je treba sprejeti s strahom in ponižnostjo. Pazi tudi, da je ne boš zlorabljal; to je – da ne boš tedaj začel v njej počivati in se zaradi tega ne boš zmenil za mrtvičenje strasti, izvrševanje del ljubezni ter se boš prevzel in morebiti postal bolj len spričo tega občutka duhovne tolažbe. Skrbno glej, da ne boš zlorabil te pobožnosti; to je – glej, da se zaradi nje ne boš

imel za nič boljšega; pač pa se poslej ponižuj, prepričan, da ti je bila dana zaradi slabotnosti in revščine tvojega duha, zato da bi vsaj najet z darili in napit z mlekom služil Bogu – ti, ki ne moreš prenašati skupaj z drugimi, zvestejšimi Božjimi služabniki teže dneva in vročine, to je, težkih naporov in skušnjav. Bog se ti torej laska in te vabi – tako kot mati otročička – k ljubezni do Njega. Če bi bil ti stanoviten in močan v duhu, bi ti že pogosto odtegnil te reči, zato da bi tudi brez njih, med velikimi žalostmi, zapuščenostmi in nevšečnostmi – a še z večjim pridom in zasluženjem – pokazal svojo zvestobo in vztrajnost v službi Njemu. Kadar torej čutiš, da te Bog tolaži, naj ti bo to znak tvoje nebogljenosti; postavi se med tiste, ki so potrebni okrepčevanja in povzdigovanja s takšnim plačilom in ljubkovanji, zato da ne omahnejo proč od Boga.

Ti torej, kot sem že rekel zgoraj, prosi od Boga tisto pobožnost, ki spremlja ravno zapuščene v stiski in je vedno na razpolago samo Božjim prijateljem. Zanj prosimo brez skrbi, medtem ko to (občuteno pobožnost) prepusti Božji uvidevnosti. Sicer si jo lahko zaželim, ne zavoljo sebe, kot sem rekel, da bi kdo ob njej užival in si jo postavil za svoj namen ali pa v njej počival; temveč zato, da bi bolj zlahka mrtvičil hudobne strasti; da bi mogel prezirati vidni svet, se zadrževati v ljubezni do Boga, popolneje in pozorneje darovati božjo službo in hvalo in se hitreje vdati Bogu in njegovi blagohotnosti bodisi v sreči bodisi v nesreči. Pri tem bo uporabljal to občuteno pobožnost kot nekakšen instrument, primeren za te stvari. Občutena pobožnost je namreč instrument, s katerim iščemo, ljubimo, čutimo Boga in mu ugajamo. Kadar torej imaš tako pobožnost, jo uporabi; kadar pa je nimaš, bodi pozoren na to, ali je nisi zapravil zaradi lastne lenobe ali lahkomiselnosti in si jo prizadevaj pridobiti, zlasti tedaj, kadar si navzoč pri Božji službi, zato da boš s pobožnim, nežnim in gorečim občutkom nasproti Bogu izpolnil dolžnost in hvalo Božjo. Če si je ne moreš pri-

dobiti, pa ohrani ono prvo pobožnost, ki resda ni sladka, je pa močna, saj vedno ostaja pri pameti; in varuj dobro voljo. Zanj si prizadevaj, da vztraja pri tebi; zanjo prosi z vzdihom in s solzami Boga, da bo rasla; zanjo moli in ponižno prosi; zanjo se zahvaljuj Bogu.

Pazi, da se ti ne prikraje v srce lenobnost ali brezvoljnost; bodisi z izgovorom, češ, saj se ne smem navezovati na občuteno pobožnost; ali pod pretvezo lastne vdaje spričo pomanjkanja takšne pobožnosti. Te namreč mnogim manjka zaradi grešne brezvoljnosti. Drugim je manjka zato, ker jim jo je Bog odtegnil, da ohranijo ponižnost ali pa da še močnejše napredujejo.

(Enchiridion militiae christianae, pogl. XII. – Opera omnia, zv. 4, str. 520–521)

5. Očiščenje spomina

Pristopaj k molitvi kot človek, ki je pozabil na vse, kar je bilo ali je: pristopaj tako, kot da si umrl ali si se pravkar rodil. Tako bodi naravnani edinole k Bogu, kot da razen Njega in tebe ne obstaja nič drugega.

Slabe in nemarne misli od začetka zavračaj. Dobrim, a temu trenutku neprimernim, pa reci: »Pojdite, počakajte; če ste od Boga, vas bo znova poslal po molitvi.«

Srce imej vselej odtegnjeno od stvari; čustveno navezanost ohrani svobodno; duha pa stalno dvigaj k Bogu. Zato se moraš kar najbudneje bojevati zoper vse misli, ne samo slabe, ampak tudi nemarne. Tudi take, ki te zadržujejo od navedenega smotra, četudi bi drugeje bile dobre, je treba prezirati. Uči se izkoristiti priložnost za molitev ter za dviganje duha k Bogu v zvezi z vsem, kar vidiš ali kar slišiš. Nič tako nesmiselnega namreč ni mogoče slišati ali doživeti, kar ne bi moglo ponuditi dobronamernemu duhu priložnosti za to, da se obrne k Bogu in se pogovori z Njim. Najsi se porodi v srcu Bogu predanega človeka bolečina zaradi tega, ker se

Bogu odreka spoštljiv odnos ali bližnjemu dela krivica – ali pa se poraja silna skrb, da se ne bi pripetilo kaj takega, kar bi žalilo Boga. Karkoli torej vidiš, karkoli torej slišiš – naj ti bo priložnost za molitev.

(Enchiridion militiae christianae, pogl. XIII. – Opera omnia, zv. 4, str. 521)

VII.1.3 GABRIEL M. FULCONIS

1. Ubožčev dar

Večni Oče, ti si mi dal Jezusa Kristusa, zato da bi ti ga jaz mogel ponuditi za izbris vseh svojih dolgov. Tebi je takšna ponudba neskončno všeč – in jaz se neskončno radujem, da ti jo morem izročiti. Če bi mi ti ne daroval Jezusa Kristusa, bi ti jaz ne mogel ponuditi ničesar. Revščina za revščino, greh za grehom, nehvaležnost za nehvaležnostjo – glej, to so reči, ki ti jih lahko ponudim sam od sebe. Brezdanja revščina ne more ponuditi drugega kot revščino. Ničevost in grešnost sestavljata vso mojo dediščino in imetje. Zato bi bil izgubljen, če ne bi imel Jezusa Kristusa.

Oče, dar, ki ti ga ponujam, ko ti podajam Jezusa Kristusa, je dar, ki neskončno presega vse darove, ki si mi jih dal ali bi mi jih mogel dati, četudi bi jih bilo kot zvezd na nebu ali peska ob morju – spričo dejstva, da so navsezadnje ti darovi in še vsi, ki bi si jih mogel zamisliti, končni in omejeni, medtem ko je dar Jezusa Kristusa, ki ti ga podajam, obsijan z neskončno vrednostjo in ceno. Če je tako, Oče, si ti meni dolžnik. Kar me napolnjuje z veseljem, je dejstvo, da nimaš zadosti zakladov, s katerimi bi mi mogel poplačati. Vsi darovi, milosti, naklonjenosti, ki mi jih moreš dati v delež, ne bodo namreč nikoli ustrezno povračilo za neskončni dar, ki ti ga izročam, ko ti dajem Jezusa Kristusa. [...]

Kakšna zanosna dejanskost: za dolžnika imam Boga neskončne moči, modrosti in dobrote! A ti dobro veš, Oče:

upniki na tem svetu ne puščajo svojih ubogih dolžnikov v miru in hočejo na vsak način priti do svojih pravic. Ne bodi torej užaljen, če bom kdaj pa kdaj precej vsiljiv do tebe, ko bom – ob pravem ali nepravem času – terjal, kar si mi dolžan.

(L' anima santa, str. 751–752)

2. Kako nam ne bi daroval vsega?

Večni Oče, kaj ti je ostalo, ko si mi dal svojega edinega Sina? Ostal si tako nemočen, da ti zame ne preostaja noben dar. Tvoja moč je neskončna; in vendar – ko si mi dal Jezusa, se je do kraja izčrpala.

On je Bog kakor ti, večni kakor ti, vsemogočen kakor ti, neskončen v vseh popolnostih – kakor ti. Ker si mi potem-takem daroval Boga – kaj ti še more preostati, da mi daš? Z njim si mi dal vse; na to me spominja sveti Pavel, ko pravi: *In on svojemu lastnemu Sinu ni prizanesel, ampak ga je dal za nas vse. Kako nam ne bo torej z njim tudi vsega podaril?* (*Rim 8, 32*).

Ves sem osupel, da mi ta tvoj Sin, ki si nam ga daroval in ki je zdaj povsem naš, stalno ponavlja na dnu duše:

»Moj sin, le prosi Očeta za vse, kar hočeš, in On ti ne bo ničesar odrekel; vendar ne prosi za malenkosti, poteguj se za velike milosti. Glej samo, da boš imel veliko vero; potem pa ne dvomi, kajti dobil boš vse. Če znaš uveljaviti to veliko sredstvo – molitev, si moreš pridobiti vse naklonjenosti, ki jih hočeš. S prisego sem obljubil: Karkoli boste prosili Očeta ali mene v mojem imenu, vam bo On naklonil, zato da bo Oče poveličan v Sinu. Glej, tole so moje lastne besede: *Resnično, resnično povem vam: Ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal ... In kar koli boste prosili v mojem imenu, to bom storil, da se Oče poveliča v Sinu ... Če me boste kaj prosili v mojem imenu, bom to spolnil ...* (*Jn 16, 24; 14, 13.14*). Te moje slovesne obljube so zapisane v evangeliju; kako moreš dvomiti, da bi jaz ne izpolnil besede?

Sicer pa veš, da mi je Oče vse dal v roke (prim. Jn 13, 3) – in da ti je z vélikim darom, katerega ti je naklonil, ko ti je daroval mene samega, obenem podaril vse. Vse dobrine so torej tvoj delež; in kadar prosiš za kakšno naklonjenost v zvezi z večnim zveličanjem, prosiš za stvar, ki je že tvoja in ti je ni mogoče odreči. Hočeva pa, Oče in jaz, da se za to, kar si želiš, poteguješ s ponižnimi molitvami, da boš imel priložnost za vajo v mnogih krepostnih dejanjih. [...]

Ti praviš, da si zgolj stvarca, vredna prezira, in prav imaš – le trdno verjemi! Kolikor bolj boš prepričan, da si ubogo, preziranja in zaničevanja vredno bitje, toliko bolj se boš usposabljal za vreden prejem mojih naklonjenosti. Jaz ne morem prezirati potrtega in ponižanega srca (prim. Ps 50, 19 vg). Kolikor bolj se boš torej poniževal, toliko bogatejši boš z milostmi, prejetimi od mene. Sicer pa – če sem tako mogočen, da lahko iz kamnov obudim Abrahamu otroke (prim. Mt 3, 9), lahko tudi iz uboge duše, kakršna si ti, napravim izvoljeno posodo in predmet moje ljubezni. [...]

Ti si želiš vekomaj bivati v mojem Srcu; to je pravica, ki ti gre in ki ti je nihče ne more odreči. Kajti moje Srce je tvoj delež po pravu darovanja, saj ti ga je dal Oče tedaj, ko ti je naklonil véliki dar – mene samega. Če je potemtakem moje Srce zares tvoje, smeš ustaliti v njem svoje bivališče za vselej; kajti vsakdo ima pravico do bivanja v lastni hiši. [...] Sveti Pavel te spominja, da morem jaz storiti zate ne samo to, za kar me prosiš, temveč tudi tisto, česar si ne moreš niti zamisliti niti zaželeti (prim. Ef 3, 20). [...] Ne nehaj torej moliti – in ob svojem času boš videl, kako se bodo vse tvoje molitve in vse tvoje globoke želje v polnosti uresničile.«

(L' anima santa, str. 771–774)

3. Gospodova molitev

Očenaš – Gospodova molitev – je med vsemi molitvami zanesljivo najodličnejša, najdražja Bogu; in najbolj koristna

in rodovitna za vsakega kristjana. Kako neki ne bi bila zelo všeč Očetu molitev, ki se obrača k njemu v imenu ljubljene Sina, in sicer z istimi besedami, ki nas jih je učil ta Sin? [...]

Kadar molim očenaš, prinašam pred Očeta neko ponižno prošnjo in neki spomin, ki me ga je naučil z lastnimi usti Jezus Kristus, njegov Sin in predmet njegove večne ljubezni. Kakšno zaupanje in kakšno gotovost, da bo vedno uslišana, mi potlej vliva takšna ponižna prošnja, kadar mu jo predstavim tako, kot se spodobi!

Še nekaj daje tej molitvi čudovito lepoto: v nekaj besedah vključuje vse, kar moremo prositi od Boga in kar nam je potrebno, da ga prosimo. Premišljuje in znova premišljuje – pravi sveti Avguštin – o katerikoli milosti, ki si jo smete želeli in upati od Božjega usmiljenja, nikdar si ne boste mogli zamisliti neke take, ki ni vsebovana v očenašu. V njem je namreč vse, kar more človek potrebovati za telo in za duha, za sedanje in za prihodnje življenje. [...]

Očenaš bo zato odslej moja najljubša molitev. Vanj bom polagal vse svoje zaupanje, da si pridobim tiste milosti, ki si jih želim. Ta molitev pač bolj ugaja Bogu kot katera koli druga in ga nagiba, da me usliši. Vendar jo moram vedno moliti z veliko pobožnostjo in predanostjo.

(L' anima santa, str. 586–588)

VII.1.4 FRANÇOIS POLLIEN

1. Zatezanje naklonjenosti ... s ciljem povečanja sprejemljivosti

(524) Čemu se ustavi dotok Božjega usmiljenja v pričakovanju naših klicev, da bi se nato v nas nadaljeval potek njegovih blagoslovov? Še več: vode odrešenja pogosto ne bodo ustrezale našim prvim klicem. Morali bomo z dolgotrajnim ponavljanjem znova izrekati nujne prošnje, ki pogosto dolgo

časa ne bodo uslišane. Na tak način moramo nadlegovati Boga in Devico, preden bomo ugotovili, da sta se spustila do naših klicev. Bog bi zares imel rad, da so včasih naši klici postavljeni na stran in da smo uslišani na drugačen način, medtem ko smo v pričakovanju neke druge pomoči. In vendar Odrešenik najprej navaja zgled prijatelja, ki popusti šele zaradi nadležnosti svojega prijatelja; potem pa reče, da ni treba le prositi, temveč iskati in trkati (prim. Lk 11, 5-8. 9). Kakšen je torej ta načrt Usmiljenja, ki je najprej toliko darovalo, ne da bi bilo naprošeno, nazadnje pa zahteva pravo pritiskanje, da bi nadaljevalo s svojo širokogrudnostjo? Mar ga njegovi lastni nagibi v njem samem ne pritiskajo bolj kot sleherno ponavljanje naših klicev? Ali pa nas sili, da ga izsiljujemo, da bi se odločil?

(525) Nikakor ne, ampak si moramo sami v sebi izoblikovati neko zmožnost za prejemanje njegovih darov, neko odprtost za njegova pota, neko zbliževanje naših odmaknjenosti. In prav to je poslanstvo molitve. Moliti moramo, da se razširjamo, da se odpiramo, da se zbližujemo. In dokler ni zadosti in primerno utrjena zmožnost prejetja, odpiranja ter zbliževanja, se mora molitev še kar naprezati. Zatezanje usmiljenja nima drugega smotra kot je ta, da pušča našemu naporu čas, da mu naloži nujnost, da mu vtisne vznemirjenje v stalni pripravljenosti. Brž ko je duša dvignjena na dodeljeno mesto, se udre potok Božjih darežljivosti – tako kot se voda vlije v prazno posodo, potem ko je zadela njeno ustje. Zato, vidite, želijo Bog, Kristus in Devica, da jih nadlegujemo. In če je njim bolj zaželena, če je nam bolj svetovana hvalnica kot pa klicanje, ne gre samo za to, da red dostojanstva terja, naj bo njihova slava v ospredju, pred vsemi našimi osebnimi potrebami, ampak gre tudi za to, da je hvalnica močnejša od klicanja, ko gre za uresničevanje naše razpoložljivosti za prejetje.

(*Grandeurs mariales*, št. 524–525, str. 550–551)

2. Počastitev in zaprošnja

(1) *Ave Maria* (zdravamarija) je molitev, ki je za *Pater noster* (očenašem) najlepša molitev, ki jo je moč izreči na zemlji ali slišati v nebesih. Je molitev – hvalnica in zaprošnja; najprej hvalnica, nato zaprošnja. Dejansko se vsaka molitev začenja s hvalnico in končuje z zaprošnjo. To je beseda človeške majhnosti Božji veličini. Veličina ima svoje pravice, majhnost svoje potrebe. Veličina ima pravico do časti, majhnost potrebuje pomoči. In molitev izreka to, kar zahteva veličina ter kar pričakuje majhnost. Veličini izkazuje dolžno počastitev – to je njen prvi stavek, njena višja skrb. Zatem pa naproša v prid revščini tisto veličino, ki jo je ravnokar proslavila – in to je stavek, s katerim se končuje. Tako se dviga z izkazano počastitvijo – pa se spet spušča s prejeto naklonjenostjo.

(2) Vsaka molitev se giblje na tak način. Celo nebeška molitev – v nebesih se namreč moli – vsebuje povzdigovanje in naprošanje. Taka bo vsaj dotlej, dokler bo na tej naši zemlji kakšna revščina, ki potrebuje pomoči iz nebes. Veliki Učenik molitve, veliki Poglavar molilcev, Jezus, je tam gori, sedeč na desnici Očetovi, medtem ko hvali Njegovo veličastnost in posreduje za nas (prim. Heb 1, 3; 7, 25). Tudi angeli in svetniki hvalijo zase in posredujejo za nas.

(*Grandeurs mariales*, št. 1–2, str. 1–2)

3. Vdihavanje in izdihavanje duše

Molilec hoče pridobivati in hoče dajati: vdihavati vase Božjo celoto, zato da bi prejemal življenje; izdihavati celoto lastne in vse ustvarjene biti, zato da bi poveličeval Boga. Objokuje človeške revščine in izklicuje svojo ničnost; opeva Gospodove veličine in povzdiguje veličastnost njegovih del; izraža pravice Gospodarja in potrebe hlapca; izreka vse, kar je moč izreči Stvarniku stvarstva.

Mar ni taka molitev vrhunsko izražanje mojega življenja, rezponzorialni odpev na antifono ustvarjalne besede? Bog je rekel – in vse je nastalo; jaz izrekam in vse se dovršuje v moj blagor in v slavo Božjo. Bog je rekel – in stvari so prejele njegove darove, da bi blagoslavliale njegovo Ime; jaz izrekam in prejemanj njegove milosti, da bi opeval njegovo veličastnost. Neizmerno dejanje! Kako velik si, človek, kadar moliš! [...] ⁵⁸

(26) [...] Molitev je véliko sredstvo za zблиževanje, véliki dovod milosti. Molitev je vsesplošno sredstvo, ki je v dosegu vseh duš v vseh okoliščinah. To je prvo sredstvo duše, ki se hoče spet dvigniti, vrhunsko sredstvo duše, ki sega do neba. Sredstvo, ki nas z vrhunsko učinkovitostjo zблиžuje z Bogom in nam pridobiva njegove milosti.

Zbliževanje z Bogom. – Kaj je molitev? Dviganje duše k Bogu. – In kaj je potrebno, da se dvigneš k Bogu? – Dve reči: zapustiti svoj jaz in oditi k Njemu. Da bi zapustil svoj jaz, je potrebno, da začutim svojo revščino; da bi odšel k Njemu, je potrebno, da začutim Njegovo dobroto. Začutiti svojo revščino, praznost, ničnost svoje biti, pomanjkanje zalog življenja v samem sebi – začutiti v sebi pomanjkanje zraka za življenje; potem pa odpreti v Božjo neskončnost okno, skozi katero bo pritekal v moja pljuča božanski zrak. To je molitev, to je njeno dvojno gibanje – vdihavanje in izdihavanje, ki natančno ustreza obema osnovnima gibanjema pobožnosti, odrekanju sebi in iskanju Boga.

(27) Tako je molitev živilo pobožnosti. Pobožna duša se hrani z molitvijo, kot se pljuča polnijo z zrakom, kot se želodec polni s hrano. *Oportet semper orare et non deficere – Treba je vedno moliti in ne odnehati (prim. Lk 18, 1)*, nas uči Odrešenik. Kot da bi rekel: treba je vedno dihati in nikoli odnehati. Odnehati z molitvijo je za pobožnost isto kot odnehati z dihanjem za pljuča – pomeni odnehati z življenjem.

58 Ta odstavek je preveden iz italijanske izdaje: *La vita interiore semplificata*, št. 517sl.

Če hočem živeti z močjo tega neprekosljivega pobožnega življenja, če se hočem v njem razmahniti, moram neprenehoma vdihovati božanski zrak in izdihovati lastni jaz v Boga. Ni važno, v kakšni obliki to počnem: z notranjimi ali z zunanji dejanji; z lastnimi besedami ali z obrazci – bistveno je, da diham. To dihanje ne zahteva takšne ali drugačne določene oblike; lahko poteka z vsakim gibom moje življenjske dejavnosti. Vsako dejanje duha, srca in čutil je lahko molitev; rajši bi rekel: mora biti molitev. – Da, mora biti to, kajti naš Gospod pravi: *Oportet – Treba je*. Kaj pa je potrebno, da bi to tudi bilo? – Da je to dejanje oddaljitev od sebe in zblížanje z Bogom. Na tak način življenje postaja molitev – in na tak način molitev postaja *vitalna*, življenjska. Obrazci so potrebni le v toliko, v kolikor so zapovedani v določenih okoliščinah ali pa pomagajo vzdrževati moje božansko dihanje.

(*La vie intérieure simplifiée. – Troisième partie*, knj. III., pogl. VI: *La prière*, str. 566–568)

4. S Kristusom in Cerkvijo

(1143) *V tvoji molitvi živi Učlovečeni ...* Dolžan si tudi bolje dojemati, na kakšen način se v molitvi, ki deluje z močjo vere in Imena, učlovečenje in odrešenje – živo navzoči v tebi – tako rekoč stapljata s teboj, ki živiš v učlovečenju in v odrešenju. Gre za dejstvo, kjer smeš z vso resnico ponavljati tako znani izrek svetega Pavla: *Živim pa ne več jaz, ampak v meni živi Kristus* – namreč Kristus, ki se je povezal z menoj v ljubezni svojega učlovečenja in se mi je dal v daritvi svojega trpljenja (prim. Gal 2, 20). Ti živiš, seveda, in v nobenem drugem primeru niso tvoja dejanja bolj polna življenja. Ti živiš, seveda; zares, ti živiš, toda ne živiš več svojega življenja kot človek, temveč živiš s Kristusovim življenjem v sebi. To je Kristusovo življenje v dvojnem pogledu: ljubezen, ki ga je povezala s teboj, in daritev, ki ti ga je dala. Ljubezen ga je povezala z njegovo obljubo; ti pa se s posredovanjem vere

poistovetiš z njim v obljubi ljubezni. On sam se je docela zvezal s svojo besedo; ti pa se s svoje strani povežeš z njim, ker veruješ njegovi besedi. Tako je tvoje dejanje, ki se odvija v moči, ki ga povzdiguje in preoblikuje, bolj Njegovo kakor tvoje, kajti njegova moč izhaja od Njega in ne od tebe. [...]

(1144) ... *Odrešenik* ... [...] Klicanje Imena spravlja v dejavnost odrešenje, ki je dalo Jezusa tebi in tvojim potrebam. Za dobrine, ki jih želiš, naprošaš ne v imenu svojih potreb, to je, v svojem imenu, saj bi bil tako razlog od tebe, temveč v imenu daritve, ki ti jih je znova pridobila. Zatorej moč, ki deluje v predmetu, ne prihaja od tebe, ampak docela od Njega. On posebej določa predmet – glede na to, da ti prosiš samo za dobrine, ki nosijo Njegov pečat, in prosiš zanje edinole zato, ker so zaznamovane z Njim. Kakor je obljuba edina moč, na katero se sklicuje tvoja vera, tako so zasluženja Njegovega trpljenja edina moč tvojega klicanja. In kakor v veri deluje ljubezen, zvezana z besedo, tako v klicanju predmeta delujejo zasluženja, ki nam jih je dalo Njegovo trpljenje. Ti živiš; a ne živiš več ti, ampak v tvoji veri živi Kristus, ki te je vzljubil. V tvojem klicanju živi Kristus, ki se je zate daroval.

(1145) ... *in s tem ves Kristus* ... Glej, tako torej daješ ti v svoji molitvi učlovečeni Besedi način, kako bo v tebi in s tvojo pomočjo udejanjala svoje vezi enosti. Ti daješ priložnost žrtvovanemu Sinu človekovemu, da v tebi in s tvojo pomočjo dopolnjuje obnovitev odkupitve. Pomisli na veličastnost tega dejanja, v katerem s svojimi življenjskimi dejanji sodelujeta obe največji skrivnosti tvoje vere. [...]

(1146) ... *s svojo Cerkvijo*. [...] Kadar moliš, v tebi svojega dejanskega zedinjenja in svojega dejanskega žrtvovanja, s katerima pospešuje v tebi vrnitev stvarstva, ne živi le osebni Kristus, temveč tudi mistični Kristus, Cerkev, ki je njegovo telo, katerega živi člen si. Potemtakem se spričuje v tebi življenje Cerkve, saj si njen člen in deluješ preprosto v svojstvu člana. Tvoja molitev ni neko osamljeno dejanje

v tvojem individualnem življenju; če bi bila to, ne bi bila molitev; ampak ravno zato, ker je molitev, je neko dejanje zedinjenja, torej neko življenjsko dejanje člena in s tem tudi telesa: dejanje telesa s posredovanjem člena. In tako nosiš v sebi Kristusa, nosiš Cerkev; omogočaš, da v tebi živita Kristus in Cerkev. [...]

(*La pianta di Dio*, št. 1143–1146)

VII.1.5 AUGUSTIN GUILLERAND: Kako naj molim?

1. Priprava na molitev

Molitev je nekakšno zrenje iz oči v oči z Bogom. Duša moli samo, če se obrne k Njemu; moli, dokler ostane obrnjena k Njemu; preneha moliti, kadar se odvrne od Njega. Priprava na molitev je torej gibanje, ki nas odvrne od vsega, kar ni Bog, in nas obrača k Njemu. Od tod tisti lepi izrek, ki v bistvu opredeljuje molitev in določa njeno gibanje: Molitev je vzpon, je dviganje. Človek se pripravi na molitev, kadar se odtrga od ustvarjenega in se dvigne do Stvarnika.

Središčna misel, iz katere se poraja to odtrganje, je misel na našo ničnost. Od tod globoka beseda Zveličarja: *Kdor se ponižuje, se dviga* (prim. Mt 23, 12; Lk 18, 14). Odtod njegovo zemeljsko življenje, ki je bilo eno samo ponižanje, vedno globlje in globlje. Sveti Bernard brez obotavljanja trdi: »To nas vzpostavlja (v zrenje) iz oči v oči.« Od tod mir padlih duš, kadar se znajdejo v Njegovi navzočnosti, potem ko jih je Bog spet dvignil. Najdejo ga na dnu, potem ko so spoznale in priznale prepad. Najdejo ga, ker se jim pokaže. Edina ovira je lastni jaz. Priznanje lastne bede jaz potolče; potem ko je potolčen, je zrcalo čisto in Bog v njem odseva svojo podobo. Duša je vsa polna njenih potez, ki se zlivajo v božansko Ubranost in popolno Lepoto. [...]

To nam razlaga naš Gospod v tejle poglavitni besedi iz

govora na gori, ki jo brez konca in kraja ponavljajo vsi človeški razmisleki o molitvi, ne da bi izčrpali njeno bogato polnost: *Kadar pa ti moliš, pojdi v svojo sobo, zapri vrata in k svojemu Očetu moli na skrivnem. In tvoj Oče, ki vidi v skrivno, ti bo povrnil ... Vi torej takole molite: Oče naš, ki si v nebesih ... (Mt 6, 6.9sl)*. Navzočnost v samem sebi; vera Vanj, ki je moje skrito dno in se mi tam daje; molk vsega, kar ni On, zato da bom povsem Zanj – to je priprava na molitev.

Jasno je, da takega stanja duše ne bomo dosegli, ne da bi ga pripravila cela vrsta okoliščin. Praktično to pomeni: na molitev se pripravljamo tako, da živimo Božje življenje – in molitev je končno prav to Božje življenje. Vse, kar nas napravlja za Božjo podobo; vse, kar nas postavlja ven iz vsega ustvarjenega in nad vse ustvarjeno; vsaka žrtev, ki nas od tega odtrga; vsak pogled vere, ki nam v kakem bitju odkriva Bivajočega; vsako gibanje ljubezni, resnične in nesebične, ki nas uskladi s Troedinim – vse to je molitev in nas pripravlja na še prisrčnejšo molitev. Vse to uresničuje božansko besedo govora na gori.

Ne zadoščamo sami sebi; v sebi ne bomo našli tega, kar nas lahko dopolni; potrebujemo dopolnilo. Slabo se izrazim, če zatrdim, da tega dopolnila ni v nas. Je namreč v nas, toda v tistem delu naše biti, ki je nekako iznad nas. V nas obstajajo – tako kot v Bogu – različna bivališča. Bog zaseda temeljno, najbolj odmaknjeno bivališče. To je v nas, toda z grehom smo ga zapustili. [...] Priprava na molitev je v tem, da se vrnemo vanj. Kakršnekoli oznake že uporabljamo zanjo – odpoved, odtrganje, usklajevanje –, v resnici gre za eno in isto stvarnost. V njej tiči skrivnost molitve: *Zapri in stopi noter!* Izražamo jo z dvema besedama, je pa enotna. Gre za neko gibanje, kajti vse, kar nas združuje z Bogom, je gibanje. [...] Treba se je zapreti pred vsem, kar (v resničnem pomenu) ne biva; treba je stopiti v Bivajočega. Tu je vsa skrivnost molitve.

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 39–40)

2. Rodovitnost molitve

[...] Med razvojem molitve in vzponom duše obstaja neko razmerje, ki ga vsi ugotavljajo in ki je neizogibno. Medtem ko se vzpenjajo, dosegajo duše področja, kamor ne pride razburkanost minljivih reči. Gibanje ponehava ali odneha. Strasti se umirjajo. Posvetni hrup in skrbi in celo naše misli se nekako oddaljujejo. Pozornost se osredotoča Nanj, ki je Tišina, Počitek, Bog miru. Človek začuti, da se ga polasča spokojnost, kot da se odeva v Božjo nespremenljivost, za katero se zdi, da se izroča vsemu, kar biva. To je območje molitve, pobožnega vzgona ljubezni, ki nas usmerja k Bogu, k Njemu, ki je nenehno usmerjen k nam. Njegov Duh nas ovija, nas prežema, sestopa v nas in govori: »Moj sin!« – potem pa se vrača iz globin našega bitja k svojemu Počelu ter odgovarja: »Oče!« Ni večje in rodovitnejše ure, ni možna bolj vzvišena dejavnost – kot je ta. [...]

Duša, ki moli, je lahko še daleč od popolnosti, a vendar je na poti k njej in bo prispela. Združena je s Počelom, ki ji bo izročilo popolnost; prejemala je bo toliko, kolikor bo On vsak trenutek hotel storiti v njej. Ona hodi po nezmotni poti, kajti ta pot je ciljna pot. Je obenem na potovanju in na cilju. Bog sam moli v njej, vodi jo k Sebi in se ji že daje.

Molitev priteka iz zedinjenja; spopolnjuje ga in dopolnjuje. Bog nenehno zbuja prošnjo in daje, za kar je spodbudil prosilca. Potem zapiše to gibanje duše v svojo knjigo življenja; angeli ga, očarani, vknjižijo; spravijo skupaj vse koščke, ki jih, komaj zasnovane, brezoblične in pogosto razoblične, poberejo z ustnic molilca, zagledani le v dober namen in opravičljivo slabost. [...]

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 10–12)

3. Molitev v bistvu

[...] Molitev označujejo njeni predmeti. Obstaja molitev, ki je zgolj hvalnica in čiščenje; nadalje molitev, ki izraža le

hvaležnost ... Toda vse to so v bistvu molitve, kajti povezujejo nas z Bogom. Pogosto z enim samim obrazcem združimo vse pestrosti molitve. Z dvema besedama lahko Boga počastimo, se mu zahvalimo, ga zaprosimo za odpuščanje in pomoč – in se po Jezusovih stopinjah pa v Marijinem naročju zaženemo k Očetu. Zamišljam si, da ne more biti nič slajšega za srce Boga ljubezni in nič močnejšega v odnosu do njegovega srca.

V evanġeliju najdemo idealne obrazce za molitev v vseh okoliščinah. Najlepši je seveda Marijin – *Vina nimajo* (Jn 2, 3). Prošnja se skriva pod cvetom zaupanja. Ona, Božja mati, je tako gotova, da bo uslišana. Zdelo bi se ji, da žali Jezusovo tankočutnost, če bi ga prosila za vino. Pove svojo besedo in čaka. Tako ravnajo matere. S tem nas spodbuja, naj tako ravnamo tudi mi: *Karkoli vam poreče, storite!* (Jn 2, 5). Tako ravnata tudi obe duši, za kateri niti ne vemo, kako naj ju imenujemo – Marta in Marija – ob Lazarjevi postelji. Ničesar ne prosita. Rečeta le: *Ta, ki ga ljubiš, je bolan* (prim. Jn 11, 3). Nobene zahteve, nobene besede, ki bi izražala njuno lastno stisko. V tej tako združeni notranjosti je bratova bolezen – bolečina obeh sestra, ki prav nič ne dvomita, da bo bolečina vseh treh našla odmev v prijateljskem srcu.

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 14)

4. Kaj pa počnemo mi?

[...] Kako moremo spričo takega zaklada, takih sladkosti, tako velike časti dajati prednost praznim pogovorom, brezdelnim uram, neumnim zabavam, brezpredmetnim sanjarijam? Bog je tu; čaka nas, kliče nas, ponuja nam jasnost za duha, energijo za voljo, neizrekljivo slast za občutje, neprecenljive dobrine za nas in za druge ... mi pa mu obračamo hrbet.

Resda imamo neko opravičilo: to je prav ta ljubezen, ki se nenehno ponuja in ki navidezno izgublja ceno, da bi

se razdala. Toda podaritev samega sebe se samo cenanim dušam zdi kot nekaj, kar izgublja ceno. Plemenita srca vedo, da sta tu Resnica in Življenje ... in rada se zadržujejo v stiku s to Ljubeznijo, ki se kaže in se s tem izroča.

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 12)

VII.1.6 Neki KARTUZIЈAN: V veri, upanju in ljubezni

Živeti v nadnaravni navzočnosti Boga s pomočjo vere, upanja in ljubezni – kako naj pridemo do tega?

Bog ne bi bil neskončna Dobrota in Modrost, če nam ne bi – medtem ko išče in terja našo intimnost – dajal obenem tudi sredstev, da pridemo do občestva z Njim. Ta sredstva, na katera se smemo brezpogojno zanašati in nam omogočajo stopati v neposredni stik z Bogom, so teologalne (božanske) kreposti in darovi, ki jih te kreposti prinašajo s seboj.

Po veri se oklepamo resnice Božjega življenja, ki nam je dano. Po ljubezni to življenje postaja naše. Po upanju smo s pomočjo milosti prepričani, da ga vedno bolj živimo in da ga bomo dosegli v nebesih kot neomajno posest.

To je bistvo sleherne trdne in globoke notranje molitve. Namesto da raztresamo svoje premišljevanje na to ali ono točko, namesto da modrujemo o Bogu, s tem da stopnjujemo napore razuma, volje in domišljije, da bi si izoblikovali slike in si predstavljali prizore, lahko gremo k Bogu s preprostostjo srca: *Iščite ga s preprostim srcem!* (*Mdr 1, 1*).

Naš Gospod nas sam vabi k temu: *Bodite preprosti kakor golobje!* (*Mt 10, 16*). Človek je zamotano bitje in zdi se, na žalost, da se še bolj zamotava – celo v svojih odnosih z Bogom. Nasprotno pa je Bog popolna preprostost. Bolj ko smo zamotani, bolj smo oddaljeni od Boga. In nasprotno: bolj ko postajamo preprosti, bolj se mu lahko približamo.

Videli smo, da je Bog, naš Oče, v nas pričujoč. Ali bo

otrok, da pokramlja z očetom, vzel v roke priročnik za dopisovanje ali knjigo o lepem vedenju? Ne – otrok govori preprosto, ne išče izdelanih stavkov, ne ustavlja se pri nobenem formalizmu. Ravnajmo tako tudi mi s svojim nebeškim Očetom. Naš Gospod nam je to rekel: *Če ne postanete kakor otroci, ne pridete v nebeško kraljestvo (Mt 18, 3).*

Ali bo mater utrujalo, ko sliši besede svojega otroka: Mama, rad te imam? Prav tako je z Bogom: bolj ko je naša molitev otroška, bolj ugaja Bogu. On si je namreč sam izbral med vsemi imeni prav to – Oče. *Ker ste pa sinovi, je Bog poslal Duha svojega Sina v vaša srca, ki kliče: Abba – Oče! (Gal 4, 6).* On nam tudi polaga v usta navdihnjene besede Svetega pisma in liturgična besedila.

Kakšna naj bo torej naša notranja molitev? Čisto preprosta, tako preprosta, kot se le da. Pokleknilimo in iz vsega srca obudimo dejanja vere, upanja in ljubezni. Ni bolj zanesljive, bolj vzvišene in bolj zveličavne metode za premišljevanje.

(Amour et silence, str. 39–42; prim. slov. prevod: Uvod v duhovno življenje, str. 19–21)

VII.2. OPUS DEI – BOGOSLUŽJE

VII.2.1 SVETI BRUNO: Nevestin spev

Hvali, Jeruzalem, Gospoda: hvali svojega Boga, o Sion! (Ps 147, 2 vg). Kot da bi rekel: Ti, Cerkev, *hvali Gospoda Očeta* z ozirom na to, da je Gospod; *hvali*, pravim, tako da boš *Jeruzalem*, to je, pomirjena; se pravi – imela boš mir v odnosu do Boga in do bližnjega. Ta mir je najvišja hvalnica Njemu. Hvali ga tudi z ozirom na to, da je tvoj Bog, tvoj Stvarnik; *hvali*, pravim, tako da boš *Sion*; to pomeni: da se boš ozirala na nebeške resničnosti. To oziranje je zanj hvalnica, nad katero ima veliko veselje. [...]

(*Expositio in Ps 147.* – PL 152, 1408)

VII.2.2 LUDOLF SAŠKI: O psalmih

Kakor je nekoč imela mana užitnost in vsestransko okusnost, tako vsebuje pesnitev v tej knjigi vsestranski duhovni poduk – in je prilagodljiva za vsak pomen s kakršnim koli namenom. Kadar se poje v koru, tedaj so to besede Cerkve, s katerimi hvali Boga. Kadar jo prepevajo pravični, tedaj so to besede zahvaljevanja; kadar jo recitira grešnik, tedaj so to besede prošnje za odpuščanje. Kadar se odpeva za rajne, tedaj so to besede duše, ki vpije iz muk k Bogu. In kamorkoli se obrne namen tistega, ki poje, se pomen te poezije takoj uskladi s čustvovanjem pojočega. Blagoslavlja z blagoslavljajočim, preklinja s preklinjajočim – blagoslavlja Kristusove ude, preklinja hudičeve ude.

Je pa koristno in zdravo, da umevamo to, česar nikoli ne nehamo odpevati, saj umevanje povečuje pobožnost. In ko doumevamo to, kar prepevamo, se nam duh, privezan z razumom, ne raztresa. Razum tudi predočuje duhu pojo-

čih navzočega Kristusa: ko ga opevajo z umom in glasom, ga brez dvoma z večjo vnemo ljubijo. Kadar premišljuješ psalme, je Kristus v tvojem duhu; kadar opevaš z usti, je Kristus v tvojih ustih. Kadar premlevaš psalme, obiraš iz premišljevanja tale sad: v njih ti prihajata naproti obe zavezi. Pobožnost psalmov privablja Kristusovo navzočnost; poraja skupno veselje z angeli; prebuja goreča duhovna čustva; očiščuje hudobijo; z duhovnim mečem – to je z Božjo besedo – premaguje hudobne duhove, kajti ti ne morejo prenašati pobožnega prepevanja psalmov. Korenine psalmov niso pritrjene v zemlji, temveč v nebesih. Tam je namreč Kristus, ki je vsebina in namera vseh psalmov; tam je sožitje Cerkve, ki je Kristusovo telo in ima tudi največji delež pri psalmih.

Pobožnost pri prepevanju psalmov uči apostol, ko pravi: *Molil bom z duhom, molil tudi z razumom. Pel bom z duhom, pel z razumom* (1 Kor 14, 15). Psalmist pa uči, da se pobožnosti psalmopevcev pridružuje angelsko veselje, ko pravi: *In conspectu Angelorum psallam tibi – Vpričo angelov ti bom prepeval* (Ps 137, 1 vg). [...]

Noben umrljiv človek ne bo mogel bodisi razložiti z besedo ali dojeti s pametjo moči psalmov, če se prepevajo pri bogoslužju – ne samo površno, z ustnicami, temveč s pozornim duhom in s čistim srcem. V psalmih boš namreč našel – če jih boš pazljivo, ne pa prenačljivo preiskoval – tako prisrčno molitev, da si je nikoli ne bi mogel sam izmisliti. V psalmih boš našel iskreno priznanje svojih grehov in celostno prošnjo za Božje in Gospodovo usmiljenje. V psalmih boš našel obrambo pred nasprotovanjem vseh reči, ki se ti pripetijo, in iskreno zahvalo za vse. V psalmih priznavaš svojo slabotnost in revščino – in s tem boš priklical Božje usmiljenje. Res, v psalmih boš našel vse moči, če boš prejel od Boga milost, da ti razodene moč psalmov. Zato ti ni potrebno, da razmetavaš duhovne moči po raznih knjigah; v samem psalteriju imaš namreč do smrti dovolj snovi za prebiranje, poglobljanje in poučevanje. V njem boš našel

v duhovni in razumljivi obliki na delne dotike in opise iz preroških, evangeljskih, apostolskih in vseh svetopisemskih knjig – ter preroške napovedi o Gospodovem prvem in drugem adventu/prihodu. [...] Zato se Avguštin takole izraža v pohvalo psalmov in njihovih zveličavnih učinkov: Eno je, kar nam izročajo preroki, drugo, kar nam poročajo zgodovinarji. Tudi je drugačna Postava, pa spet drugačna spodbuda v Pregovorih. Knjiga psalmov pa vsebuje vse, kar koli je koristnega v vseh (knjigah): napoveduje prihodnost, spominja na dejanja starih, izroča postavo živečim in določa нравna načela. [...]

(In Psalmos enarratio clarissima, Prooemium, str. I sl.)

VII.2.3 DIONIZIJ KARTUZIJAN

1. Spoštljiva hvalnica Kralju ...

[...] Kako pazljivo, ponižno in skesano moramo klicati k Najvišjemu, nas uči zgled na smrt obsojenih hudodelcev. Če imajo še kaj upanja, da si izprosijo pomilostitev od časnega sodnika, jih vidimo, kako se ponižujejo in kako padajo predenj; kako jokaje prosijo; kakšno zadoščenje in poboljšanje obljublajo – in vse to zato, da si ohranijo časno življenje. Koliko bolj moramo mi – kar najponižneje, najiskreneje, najskesaneje – prositi, hvaliti in povzdigovati Boga nad bogovi, Boga, pred katerim skupaj trepečejo nebo, zemlja in morje in se pred njim zgrozi ustroj vesoljstva ter predenj s trepetom padajo še angeli – koliko bolj moramo mi, obremenjeni z mnogoterimi krivdami, storiti vse to, zato da se izmaknemo obsodbi in večni kazni, da si pridobivamo milostne darove Svetega Duha v sedanjem življenju in s trdom dosežemo neprecenljivo srečo in večno slavo? In zato – upoštevajoč neskončno dobroto, veličastnost in vzvišenost Boga, pa tudi z ozirom na vso našo revščino, neznatnost,

grešnost in pomanjkljivost – izkazujmo Bogu čast v vsem bogoslužju, zlasti pri molitvi in psalmodiji, najbolj pa pri obhajanju mašne daritve, z vso in najglobljo ponižnostjo, skesanostjo, spoštljivostjo, pazljivostjo, obzirnostjo in gorečnostjo. Pred začetkom molitvenih ur, prošenj in psalmodije se v srcu znova zberimo; poenostavimo in ustalimo srce v Bogu, z mislijo na njegovo nepopisno dostojanstvo, navzočnost, usmiljenost in pravičnost; obenem pa dejansko pretehtajmo in obtežujmo lastne revščine in žalitve – in tako izgovarjajmo posamezne svete besede: razločno, pazljivo, z notranjim okusom in kot da prihajajo iz našega lastnega čustvovanja. [...]

(De laude et commendatione vitae solitariae, čl. XXI. – Opera omnia, zv. 38, str. 355)

2. ... s čistim mišljenjem

[...] Morda se bo nekemu vsiljevalo vprašanje: ali je glasna hvala oziroma molitev, ki jo je nekdo dolžan opraviti, vedno zadoščujoča in zaslužna, tudi če molilec iz nemarnosti ali marljivosti ne pazi na to, kar izgovarja?

Vedeti je treba naslednje: če nekdo spričo ustroja človeške slabosti dejansko ne pazi na to, kar izreka med molitvijo ali petjem psalmov, a je namenjen izvršiti navedeno zavoljo Boga, kakor je dolžan, tedaj – dokler pač ostaja pri svojem dobrem namenu, četudi ne pazi vselej – vendarle dosega moč prvega namena, s katerim je pristopil k molitvi, in vsa njegova molitev je zaslužna. Z močjo prvega namena namreč zadošča svoji dolžnosti, vendar ne zasluži toliko, kot bi zaslužil, če bi bil v molitvenem dejanju vedno pozoren. Mišljenju duha, ki se je pred molitvijo ukvarjal z nedopustnimi opravki in se nato loti molitve, brž prihajajo naproti slike reči, o katerih je prej razmišljal in mu zavirajo dostop k molitvi, tako da se duh ne more prosto dvigati k nebeškemu hrepenenju. Zavirati dostop k molitvi ali hvalnici pa pomeni ravno to – onemogočiti molitev. Dokler je v

stanju dobri namen, molitvi ne bo docela manjkalo sadu, saj se vse to dogaja zaradi bolehnosti duše. [...] Bog se torej ozira na prvi namen pri molitvi; če ta namen manjka, molitev ni niti zaslužna niti ne more ničesar izprositi. Kdor pa se duhovno potepa med bogoslužjem ali molitvijo – ne zaradi slabosti, ampak namenoma –, ta greši in preprečuje rodovitnost molitvi. [...]

Ogibati se ni treba samo tega, kar smo že omenili, temveč je treba preganjati tudi sleherno lenobnost in nemarljivost; s pozornostjo moramo brzdati sleherno nemarnost in nestanovitnost srca. S pravo skesanostjo in z usposabljanjem srca moramo odstranjevati sleherno predhodno krivdo kot povzročiteljico raztresenosti. Sicer se bo zgodilo tole: če se predrznemo priti nepripravljeni in nespoštljivi pred navzočnost Boga in blaženih duhov, ki so vedno povezani s tistimi, ki pojejo psalme, tedaj bodo v zadregi zaradi nas celo nebeški prvaki; mi pa bomo polagoma zapadli v razvajenost, s katero se nam bo vse, kar pojemo, zdelo brez duhovnega okusa; naveličali se bomo dolgotrajne prisotnosti pri bogoslužnih urah. Iz tega se bo potem porajalo nedisciplinirano vedênje – z nemarnostjo srca, nestanovitnostjo oči in s slabo držo celega telesa. Te in še mnoge druge razvade s svojo pokvarjenostjo koreninijo v neurejenosti duha. Nemirno oko namreč pričuje o nestanovitnem srcu. [...]

Dobri pa naj goreče molijo k Bogu tudi za mlačneže. Nepridne je treba ljubeznivo opominjati k poboljšanju; nemarne je treba bratovsko svariti, da se ne bo Božja jeza razdivjala nad vsemi. Nikakor namreč nismo nedolžni, če z molčanjem dopuščamo propadanje svojih sobratov, ki bi jih lahko poboljšali z opominjanjem ali s svarjenjem. [...]

(Contra detestabilem cordis inordinationem in Dei laudibus, čl. xxiii. – Opera omnia, zv. 40, str. 243–245)

VII.2.4 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG: Začni vedno znova ...

[...] Kadar stopaš v celico, si zamisli, da si bliže Bogu kot prej in se tako približuješ kraju, ki je njegovo bivališče. Na tak način skrbi, da boš prek zunanjih predmetov povsod obnavljal notranjega človeka; tako se bo tudi s telesno ali krajevno menjavo tvoja miselnost duhovno prenavljala. S tem boš namreč vse stvari obračal v prid svoji duhovni izgradnji.

Pozornosti je v pomoč in raztresenost odpravlja, če kdo pri molitvi bere psalme in druga tovrstna besedila, ki jih je treba izrekati naglas, tako, kot da ni še nikoli slišal tega, kar bo zdaj molil, z moduliranim, to se pravi tudi izrazitejšim glasom, pri čemer posnema človeka, ki radovedno dojema in željno posluša. S tako povečano pazljivostjo, ko bereš, kot da nisi še nikdar poprej bral teh besed, obračaš med branjem pogled nase – dokler ne boš zmogel, potem ko so se ti čuti zbrali in so minili navali tujih misli, dvigniti se k Bogu in iz tega, kar bereš, izlivati pobožna čustva, ki jih boš s seboj vred popeljal kvišku.

Močna in delavna je pazljivost, če si kdo sredi hrupnih misli prizadeva besede, ki jih izgovarja, ne samo slišati, ampak tako rekoč videti. To zatira raztresenost; vendar naj velja pri tej vaji previdnost, da ne bi bila v škodo glavi. [...]

Vselej – zlasti pri bogoslužju, najbolj pa tedaj, kadar moliš sam – imej v misli Božjo navzočnost. [...]

Reci torej pogosto sam pri sebi: Bog vidi! Ali pa: *Oculi mei semper ad Dominum* – *Moje oči so vedno uprte v Gospoda (Ps 24, 15 vg)*. Ali pa: *Vivit Deus meus, in cujus conspectu sto hodie* – *Živi moj Bog, pred čigar obličjem danes stojim (prim. 1 Kr 17, 1)*. Zato da si ohraniš pazljivost pri molitvi, ne zadošča samo, da trdno skleneš: ne bom zavestno dopuščal raztresenosti srca; pač pa je potrebno, da še spodbudiš srce h kakšni skesani misli in si prizadevaš v tej vaji, s katero boš lahko ustalil svoje srce. Skesanost namreč stori, da tedaj

izgubijo vrednost nesvete misli – to pa pomeni skoraj isto, kot da je za ta čas bitka dobljena. [...]

(*Enchiridion militiae christianae*, pogl. XIII. – *Opera omnia*, zv. 4, str. 522.524)

VII.2.5 ANTONIO DE MOLINA: Molitev vesoljne Cerkve

Po sveti maši pride bogoslužno opravilo, ki ga je treba recitirati z veliko pazljivostjo, duhovnostjo in spoštljivostjo; vse to pa zato, ker gre za *opus Dei* – za bogoslužno delo, lastno bogovdanosti in bogočastju. [...] Zato moramo biti prepričani, da ta bogoslužni oficij, kadar je skrbno recitiran, močno ugaja Bogu, bolj kot katero koli drugo opravilo, h kateremu duhovnika ne zavezuje tako stroga dolžnost. [...] Je pa še drugi razlog, zakaj se moramo truditi, da to svojo dolžnost dobro opravljamo. Ker se v molitev bogoslužnega opravila zlahka prikradejo mnoge raztresenosti in potepuške misli, si moramo toliko bolj prizadevati, da se izognemo tej škodi. [...] Da bi torej izvrševali to opravilo z dolžno pazljivostjo in spoštljivostjo ter se izognili mnogim grehom, ki se počenjajo spričo malomarnosti, so potrebne vnema, vaja in priprava. [...]

Kadar koli se spraviš k molitvi – bodisi v skupnosti ali na samem, se šteje za člana vesoljne Cerkve – tiste, ki se vojskuje, in tiste, ki slavi zmago. [...] Upoštevaj tudi, kako v nebesih vsi blaženi, tako angeli kot ljudje, ljubijo Boga z nadvse gorečo ljubeznijo in ga neprenehoma hvalijo z najpopolnejšimi hvalnicami; da ima nadalje naš Gospod tu doli na zemlji toliko svojih služabnikov in služabnic, ki ga ljubijo, mu služijo in ga hvalijo z resnično ljubeznijo, nekateri v svojih skupnostih, drugi na samem; da ga na splošno blagoslavljujejo vse stvari, kot morejo in znajo. Potemtakem velja: kadar se spraviš k molitvi, moraš upoštevati, da stopaš

po sledi tega velikanskega zbora vesoljnega stvarstva, da bi skupaj z njim hvalil skupnega Gospoda vesoljstva in se z njim veselil nad tem, da ga vse hvali; da boš razširil svojo predanost z željo, naj bi sam imel vso ljubezen vseh skupaj in hvalnice, ki jih vesoljstvo daje Gospodu, da bi ga torej ti sam tako ljubil in hvalil kot vse stvari skupaj. Če ti to ni dano, jih vsaj vse skupaj poprosi, naj ti pomagajo v tvoji ne vrednosti in nezmožnosti. [...]

Zelo primerna in potrebna je določena priprava na bogoslužno opravilo, preden vstopiš vanj, z namenom, da ga opraviš pazljivo. To pripravo je treba udejanjati vsaj enkrat ali dvakrat dnevno – pred jutranjicami ali pred mašo – ali pred večernicami ali pred kakšno drugo molitveno uro, kadar je to ugodneje. Tako se boš pri ostalih urah lahko pripravil bolj na kratko in jedrnato, ker se boš zanašal na daljšo pripravo. To je mogoče uvajati na mnogo načinov. [...] Posebno učinkovita je misel na dejansko navzočnost in osebno pomoč našega Gospoda Jezusa Kristusa v najsvetejšem zakramentu.

(Instrucción de sacerdotes, pogl. I–III de la adición al tr. III, str. 310–314)

VII.2.6 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Psalmi – besede Svetega Duha

Moj Bog, pripravil si mi pomoč in mi jo vsak hip izkazuješ na tisoč načinov. Na poseben način mi jo ponujaš v teh lepih obrazcih psalmov, ki mi jih moja sveta mati Cerkev polaga na ustnice, da bi te molil. Od tebe prihajajo; so božanski izraz naših človeških čustev do tebe. Narekoval jih je sam Sveti Duh; in On jih je tudi dal na izbiro tistim, ki so izoblikovali naše bogoslužne ure. Končno – On razpira njihov pomen v naših dušah in nam daje v njih hrano za

večno življenje.

Razkrij mi ta pomen; daj mi razumevati in okušati te starodavne besede. Uglasi me s svojim Duhom, ki jih je navdihnil; uglasi me s tako številnimi dušami, ki so jih ponavljale. Uglasi me z njihovo gorečo ljubeznijo, ki jih prežema. Daj mi s pomočjo teh nebeških besedi dostop v veliko družino duš, ki jih ta občestveni Duh, tvoj Duh, razsvetljuje, navdihuje in združuje.

Z njihovo pomočjo bom nadaljeval svojo jutranjo mašo, s tem da jih bom tudi sam ubiral. V tebi, večni Oče, v tvojem Duhu, v tvoji neizmerni ljubezni namreč ni ne jutra ne večera; ni dneva, ki bi se začel in končal; ni rodu, ki bi odhajal ali prihajal. V tebi je samo še nespremenljiva edinstvo na veke ubranih src. Hočem se potopiti v to ubranost. Hočem najti v njej svoj počitek. Hočem se odpočiti v tej edinstvi s teboj in z vsemi: edinstvi, ki je mir v času in mir v večnosti.

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 135)

2. Pazljivost pri molitvi ...

Pazljiva duša je duša, usmerjena k predmetu, ki jo privlači. Rastresena duša je duša, ki se pusti privlačiti drugim predmetom.

Pazljivost je odvisna od pomembnosti, katero priznavamo predmetu, ki nas izziva, mikavnosti, ki jo povzroča. Če vemo, da je velik in lep, dober in močan, če ga spoznavamo kot zelo popolnega, bogatega z vsem, kar nas more napolniti – tedaj je pazljivost skrajno velika.

Pozornost do Boga je redka, kajti redke so duše, ki ga spoznavajo. Greh nas je odvrnil od njega; živimo obrnjeni k stvarstvu; podobe ustvarjenin napolnjujejo našo dušo, zadržujejo nas in nam otežujejo pozornost do Boga. Treba se bo zaobrtni – to je pomen besede *spreobrnitev*.

Spreobrnitev ima dosti stopenj. Edinole svetniki so pravi spreobrnjenici; samo oni gredo do konca svojega spreobra-

čanja. Ta konec je pogled, ki noče biti pozoren na nič več drugega kakor na Boga ... in se polagoma, po bolj ali manj dolgotrajnih vajah in s pomočjo milosti, v Njem utrjuje. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 23)

3. ... v boju za pozornost do Njega

[...] Vsakodnevno ponavljanje – pogosto celo večkrat na dan – istih dejanj in istih obrazcev je nevarnost. Navada zlahka preide v privajenost. Molitev je le še neko gibanje stroja, ki ga ne oživlja več pogon srca ali duha. Samo še ustnice so pred obličjem Boga, ki je Duh in nam hoče posredovati duhovno življenje. Medtem ko se ustnice premikajo brez misli, nas domišljija odnaša na tisoč stranpoti; pomenkujemo se z vsakovrstnimi osebami in stvarmi ... zlasti še s samim seboj. Pozornost peša, ker nam manjka ljubezni; in molitev, ki bi nas morala razvneti, samo še pogloblja jamo, ki jo nemarnost polagoma izkopava med Bogom in nami.

Nepazljivost, porojena iz hladnosti; hladnost, spočeta iz nevednosti: tako drsimo hitreje, kot si žal mislimo, navzdol po strminah mlačnosti – in na koncu nas lahko dočaka smrt.

V vsakem primeru velja, da je pomembnejša pozornost volje kot pa pozornost duha. Ta druga nam pogosto ni mogoča. Obstajajo tudi raztresene molitve, ki očarajo Božje srce. Kadar se trudimo, da bi se postavili pred Božje obličje in ostali pred Njim, pa nas kakšno razpoloženje telesa ali duše nam samim navkljub stalno odvrča od pogleda in od spomina na to ljubljeno navzočnost; kadar ta nemoč muči našo željo po Njem ter to muko ponižno sprejemamo – tedaj postane raztresenost izjemno dragoceno in močno sredstvo za zedinjenje z Bogom. Vse je namreč pomerjeno po ljubezni v naših odnosih z Bogom; in sleherni odboj duše od ustvarjenega sveta – z namenom, da se združi z Neustvarjenim – je ljubezen.

Pazljivost na besede, ki jih izgovarjamo, na kretnje, ki jih delamo, je dobra in skorajda vedno priporočljiva. Pozornost do Boga pa vedno zadošča in pogosto zasluži prednost; pogosto je edino ona mogoča. Bistveno je to, da se uresničuje molitev – po opredelitvi: Duša, odtrgana od minljivega, se obrača in stremi k nebeškemu Očetu, s tem ali onim sredstvom, po tej ali oni poti. Brž ko je vzpostavljen stik, molim; če je stik razvnet, molim sijajno.

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 24–25)

4. *Moj Bog, pridi mi na pomoč – Gospod, hiti mi pomagat!*
(Prim. Ps 69, 1 vg)

Zelo sem slaboten; pozornost mojega duha plapola kot plamen sveče v vetru; energičnost moje volje, ki jo usmerja ta sij, vsak hip pojema ali pa se raztresa v neurejenih naporih; in moji čutni vtisi, ki bi jih morala urejati moja duša, me neprenehno odnašajo v tisoč nasprotnih smeri. Moje bedno življenje odteka, minuto za minuto, brez vrednosti in brez uspeha. Kako rad bi ga postavil v trden red in mir! A kako? Kako naj napravim nekaj reda in enotnosti v svojih mislih in v svojih čustvih? Moja nemoč je očitna: nikdar ne najdem, nikdar ne bom našel v samem sebi potrebne moči.

In zato se zatekam k tebi. Jutranje srečanje s teboj mi je bilo blagodejno in pomirjevalno. Omogočil si mi sestop v globine moje duše, kjer ponehajo nasprotujoči si vtisi in gibanja; kjer vlada vélika radost v spokojnosti tvoje večne ljubezni. Hočem se znova odpraviti na potovanje s teboj. Hočem zajemati v tebi, v pomenku od srca do srca, tisto moč, ki mi je manjka. Ali nisi ti neskončna Moč? Kaj nisi ti Luč slehernemu duhu na tem svetu, resnična Luč; Luč, ki vse stvari kaže v resnici; Luč, ki se mi hoče darovati?

Moj Bog, prelij vame ta ljubljeni žarek, ki omogoča vide-nje ter delovanje: žarek, ki je resnično življenje.

(Écrits spirituels, zv. 2, str. 136)

VII.3. MOLITEV SRCA

VII.3.1 GUIDO DE PONTE: Domačnost z Bogom

Tretja stopnja je motrenje vrhovnega Božanstva. Tistemu, ki si želi doseči motrenje najvišjega Dobrega, ne da bi se zanašal na svoje zasluge, temveč iz želje po Stvarniku in s prenovo notranjega človeka, je potrebno troje: molitev, snov in metoda.

Ker pa je služba motrenja (kontemplacije), svojska angelom, nad človeško vednostjo in močjo in do nje ne more priti nihče, razen ob obilnejši podpori in delovanju milosti, je jasno, da je silno potrebna trajna molitev, zato da si z njo izprosimo trajno milost, brez katere ne moremo storiti ničesar (prim. Jn 15, 5). Ta molitev ne sme biti glasna in gostobesedna (prim. Mt 6, 7), temveč duhovno-umska, tako da ohranja in dviga duha k Bogu, kot pravi psalmist: *Apud me oratio Deo vitae meae – Moja molitev je pri Bogu mojega življenja* (prim. Ps 41, 9 vg). Takšna molitev si pridobiva dobre vzgibe in se sčasoma kot kak oblaček dima povzpne pred obličje Gospoda, kot je rečeno: *Ascendit fumus aromaticum in conspectu Domini de manu angeli – Dvignil se je dim vonjav iz angelove roke pred obličje Gospoda* (prim. Raz 8, 6). Takšna molitev sčasoma postane pobožen in domač pogovor z Bogom, kateremu ni odveč domačnost z nami, ampak mu je všeč, saj je krotak in iz srca ponižen, potrpežljiv in zelo milosrčen – in mu je zato v veselje prebivanje pri človeških otrocih (prim. Mt 11, 29; Ps 102, 8b vg; Prg 8, 31). Takšna molitev je neko dobro motrenje, ki se močno približuje in napreduje v spoznavanju Boga in ljubezni do Njega. Vendar do take molitve ne pridemo nagloma. To je molitev, o kateri je rečeno v knjigi o samotarskem življenju oziroma v Bernardovem pismu bratom na Božji gori: *Molitev je razpoloženje človeka, navezanega na Boga; neko*

domačno in spoštljivo nagovarjanje; stanje razsvetljenega uma, ki naj uživa v Bogu, dokler se da.¹ Če pa take molitve nimaš, si prizadevaj, kolikor moreš, pazljivo moliti Boga, dokler ne zaslužiš prejeti od njega večjih darov.

(*De contemplatione*, knj. II, pogl. VI (v celoti))

VII.3.2 DIONIZIJ KARTUZIJAN: Spomin na Boga

Sveti David pričuje o sebi in trdi: *Oculi mei semper ad Dominum – Moje oči so vedno uprte v Gospoda (Ps 24, 15 vg)*. To je treba umevati, kot da govori o notranjih očeh, o umu in razumu. Te oči je vselej treba usmerjati in dvigati k Bogu, z motrenjem njega in z ljubeznijo do njega, s pobožnimi premišljevanji, z gorečimi molitvami, s pravim namenom, z nepopustljivim prizadevanjem za vstop v nebeško kraljestvo in za brezskrbno posest večne slave, nadalje z veseljem in notranjim hvaljenjem vsemogočnega Stvarnika. S temi svetimi dejanji mora redovnik vedno vaditi in zaposlovati svojega duha, tako kot spet izpoveduje preblaženi David o svojem delu: *Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam a dextris est mihi, ne commovear – Vedno imam pred očmi Gospoda; ker je na moji desnici, ne omahnem (Ps 15, 8 vg)*. Glejte: če je kralj David, zaposlen z mnogoterimi zunanjiimi zadevami izraelskega kraljestva, pa vsak dan sredi ljudi, neprenehoma tako pobožno dvigal in pravilno usmerjal duha k Stvarniku, – koliko bolj mora redovna oseba, prosta zunanjih poslov, ločena od hrupa in nemira ljudi, postavljena v pobožno skupnost ali v zaprtost

---

1 Izv.: *Oratio vero est hominis Deo adhaerentis affectio, et familiaris quaedam et pia allocutio, et statio illuminatae mentis ad fruendum Deum quamdiu licet*. Glej: Viljem Teoderiški, *Zlato pismo kartuzijanom na Božji gori*, št. 179, prev. S. Capuder, Ljubljana: Družina, 2004. Srednjeveški pisatelji so avtorstvo navedenega spisa radi pripisovali sv. Bernardu.

samostana, nenehno dvigati svoje srce k Bogu in zedinjati svojo dušo z nebeškim Ženinom in nikoli odnehati od klicanja in hvaljenja njegovega imena?

Toda morda bo kdo vprašal: na kakšen način lahko krhka in nestanovitna stvarca neprenehoma dviga duha k Bogu, zlasti ker je treba včasih tudi spati, zdaj pa zdaj jesti in piti, tuintam govoriti z ljudmi, kdaj pa kdaj ročno delati in si privoščiti kakšno zunanjo tolažbo? Na to je treba odgovoriti:

(1) Redovnik mora dvigati srce k Bogu – neprenehoma in vselej, to je, ob vsakem primernem času, v skladu z evangelijsko Odrešenikovo besedo: *Oportet semper orare et non deficere* – *Treba je vedno moliti in se ne naveličati* (prim. Lk 18, 1). Psalmist pa pravi: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo* – *Slavil bom Gospoda vsekdar, njegova hvala bodi vedno v mojih ustih* (Ps 33, 1 vg). Poleg tega človek s pomočjo milosti in z okrepcilom, ki mu ga daje Vsemogočni, zmore to, česar ne zmore sam od sebe in z lastnimi močmi; kot trdi apostol: *Omnia possum in eo qui me confortat* – *Vse premorem v njem, ki mi daje moč* (Flp 4, 13). Zaradi tega mora redovnik ob vsaki uri z vsem zaupanjem in gorečnostjo prositi Boga, naj mu vsak dan bolj ustali duha v Njem in naj mu blagovoli vlti v srce takšno milost, da bo stalno zmožen dvigati duha k Njemu, izvirov vseh dobrot.

(2) Povrhu tega je, kot splošno govorijo, navada neka-kšna druga narava: nič ni za človeka tako težavno, da mu ne bi z navado postalo lahko. Navada pa se poraja iz mnogih, pogosto ponavljanih dejanj. In kakor se slaba ter izprijena navada rodi iz pokvarjenih dejanj, tako krepostna navada nastaja in se ohranja iz dobrih dejanj. Zato zanesljivo velja: če si človek prizadeva dvigati duha k Bogu ob vsakem času, ne samo pri molitvi, maševanju in prepevanju psalmov, temveč tudi pri obedovanju in zunanjem delu ter v stikih z ljudmi, pri vsakem dejanju in opravi, bo hitro prišel do dobre in plemenite navade. Vsak dan mu bo postajalo

bolj in bolj lahko ter sladko dvigati srce h Gospodu in misliti nanj. Prav tako se bo s svetimi premišljevanji vnel v ljubezni do Njega, tako kot zatrjuje prerok: *Concaluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescit ignis* – Srce je zažarelo v meni; in ko sem razmišljal, je zagorel ogenj, to je, plamen božanske ljubezni (prim. Ps 38, 4 vg).

Privajaj torej, o redovnik, svoje srce na vztrajno dviganje k Bogu, s tem da v sebi o njem premišljuješ, ga hvališ in naprošaš, motiš njegovo neskončno vzvišenost ter se vnemaš v ljubezni do njegove prečiste dobrote. Saj zato pravi Salomon: *In omnibus viis tuis cogita illum, et ipse diriget gressus tuos* – Na vseh svojih potih misli nanj in on bo ravnal tvoje korake (Prg 3, 6 vg). Potrudi se z zdravilno prisilo nad seboj in odvrni od uma prazne raztresenosti ter lahkomišelnosti. Kakor se ladja pritrudi s sidrom, da se ne maje – tako tudi ti s tem krepostnim naprežanjem ter z vsakodnevnim prizadevanjem pritrudi, ustali in utrdi svojega duha v Bogu, govoreč s svetim možem: *Mihi adhaerere Deo bonum est* – Meni pa je dobro, da se oklepam Boga (prim. Ps 72, 28 vg). Karkoli pa te ovira in odvrča pri tej zbranosti in zaposlenosti duha v Bogu, temu se izogibaj kot strupu in kugi – namreč slehernemu praznemu pogovoru in vsemu, kar je za Boga žaljivo.

(3) Končno – ljubezen je združujoča sila, ki zedinja ljubečega z ljubljenim in vnaša v srce ljubečega pogosten spomin na ljubljenega; in kolikor bolj je kdo razvnet v ljubezni do nečesa, toliko pogosteje se bo spominjal ljubljenega. Zato je Odrešenik izjavil: *Ubi est thesaurus tuus, ibi et cor tuum* – Kjer je tvoj zaklad, tam bo tudi tvoje srce (prim. Mt 6, 21). Tudi Avguštin izpričuje: *Kjer je ljubezen, tam je oko*. Če si bo torej redovna oseba vredno prizadevala za vsakodnevno rast v ljubezni do Boga in bo rastle v resnični in goreči ljubezni, bo začutila, da ji je ne samo mogoče, temveč tudi sladko in lahko na omenjeni način dvigati duha h Gospodu. Najsi bo sedla k mizi ali šla na delo ali legla v posteljo – spominjala se bo Gospoda, svojega Boga. In če se bo zapletla v pogovor

s človekom ali bo navzoča pri srečanju z ljudmi, bo vendarle pogosto govorila v duhu z Bogom v obliki notranjih molitev in skritih hvalnic. Končno bo tudi pri zunanem razvedrilo pazila nase, da se ji duh ne zrahlja v nezmernost in puhlost. Kakor se namreč ogenj stalno gibata navzgor in kakor sončna toplota povzroča izparevanje kvišku, tako tudi goreča ljubezen do Boga prebuja, vzgiba in dviga duha kvišku k Bogu ter priteguje misli in čustva duše k Stvarniku: edino v njem se človek sladko spočije, drugje pa ne najde miru.

(*De profectu spirituali et custodia cordis*, čl. VI. – *Opera omnia*, zv. 40, str. 479–480)

VII.3.3 JANEZ PRAVIČNI LANSPERG: Ljubeče puščice

Četudi so nam svetniki zapustili različne poti k pridobitvi popolne ljubezni – in vse vodijo k istemu Smotru in Cilju –, se vendarle zdi, da je od vseh najlažja in najbližja tista, ki jo uči božanski Dionizij Areopagit in še mnogi drugi za njim: duša naj se z ognjevitimi vzgibi trajno dviga k Bogu, hrepeni po Njem, govori z Njim. Živo naj si želi priti do Njega in v Njem ostati. Ta pot, ta vaja je privrženost modrosti – te pa se ne naučiš iz množice knjig niti ne iz bistrumnih razpravljanj, ampak z iztezanjem navezanosti na Boga, s katero naj se spodbuja trajna želja po silovitejši ljubezni do Boga in popolnejši usklajenosti z Njim. Zaradi tega jo sveti Dionizij imenuje *mystica theologia* – mistična teologija; saj se z Božjim izžarevanjem vlije v človeško dušo ter se nabira bolj z (njenim) vzgibanjem kot pa s spoznavanjem. Za to modrost pa je potrebna čistost srca, katero si je treba pridobivati takole: človek naj z dobro voljo vedno žari k Bogu; svoje srce naj kar najbudneje varuje pred slehernim grehom; z resnično nedolžnostjo, čistostjo, iskrenostjo in preprostostjo naj v vseh rečeh išče Boga; Njega naj ima vedno pred

očmi kot Prisotnega. Tega pa ne bo uresničil drugače, kot da vsepovsod in vselej zatajuje samega sebe. [...]

Človek, ki se trudi za čistost srca, naj pri priči izžene hudobne želje, izprijene ter puhle nagibe in misli, ki nas odtegujejo od Boga, onečistijo, motijo in ovirajo. Zataji naj samega sebe, to se pravi: kadarkoli se zasači pri tem, da ne išče Božje slave, temveč samega sebe, mora to takoj odkloniti, zavreči in pregnati. [...] Odmirati mora samemu sebi in sleherni neurejeni ljubezni do sebe kot tudi do stvari. [...] Temu namenu kar najbolj pomaga in je zato potrebno, da si trajno prizadevamo izogibati se govoričenju in priložnostim za govorjenje; radovednosti, nekoristnim skrbem in opravičevanjem; navezanosti na čutne zabave; pa tudi pretiravanju in neurejeni ljubezni v odnosu do potrebnih reči. Nadalje moraš spodbujati želelno moč duše, s tem da pomnožiš želje po kar najbolj goreči in čisti zaljubljenosti v Boga. Kot sem že dejal: v ta namen ne potrebuješ razumskega sklepanja ali bistrumne spekulacije, temveč spodbujanje navezanosti, s katero boš neprenehoma hrepenel k Bogu, s plamenečimi željami presegajoč vse in prodirajoč v vse; nikjer drugje se ne boš umiril, razen v Bogu. Želel si boš, da bi mu vedno bolj ugajal in se kar najbolj željno oklenil njegove blagohotne volje. Z vsemi željami boš hrepenel po tem, da bi bilo odstranjeno vse vmesno, zavirajoče in posredno in da bi se smel združiti in zediniti z Njim.

Pri tem prizadevanju se spleča imeti vedno pri roki kakšne vzdihljaje in kratke ter ognjevite molitve. Z njimi se nauči dvigati svojega duha k Bogu – spet in spet, kolikorkrat hočeš. Sveti Avguštin jim daje ime „strelovite“, ker so podobne vžganim puščicam ljubezni, izstreljenim iz človeškega srca zato, da ranijo Božje srce. [...] Sleherna bogoljubna duša si mora namreč prizadevati za to, da bi bila vsaka njena dejavnost in vse njeno življenje trajna in vztrajna molitev. Nekoč naj bi duša prišla tako daleč, da za molitev ne bi več potrebovala knjige ali izdelanih obrazcev. Vse, kar vidi ali

sliši, naj ji bo knjiga in snov za povzdigovanje k Bogu. Nikdar se ji njeno čutenje ne bo tako razdelilo ali razvleklo v potrebnih opravkih, da se ne bi moglo, brž ko se bo voljno zbralo, z molitvijo povrniti k Bogu. Saj z zunanjim opravilom sploh ne odstopi v celoti od Boga, temveč si prizadeva, da ji tudi zunanje dejavnosti, s katerimi se mora ukvarjati – ne iz radovednosti, ampak iz ljubezni, potrebe in poslušnosti –, in celo njene lastne napake in slabosti ponudijo priložnost in snov za molitev in pogovor z Bogom. Tako ji bo zlahka mogoče, da se vsak hip – brez kakega poprejšnjega, napetega in utrudljivega duhovnega zbiranja – povzdigne in obrne k Bogu. Človek komaj verjame, kako učinkovita je ta vadba v čutečem hrepenenju za to, da izbriše grehe, da odstrani tudi sleherno razobličnost in nepodobnost duše, kako vredna je naposled za razsvetljevanje, poenostavljanje, očiščevanje, razvnanje srca; in navsezadnje – za vzajemni odnos in zedinjevanje z Bogom. Skratka, ne da se razložiti, kaj tedaj čuti duša, opijanjena od okušanja božanske ljubezni. Res drži: kar je mogoče čutiti, tega ni moč izgovoriti.

Vendar pazi! Če se boš nezmerno posvečal tej vadbi, te utegne prevarati kakšna duhovna požrešnost ali pa „opol-danski demon“. Posledica bo – bodisi da te bo spričo nezmernosti nasilnega ali premočnega zasuka k Bogu bolela glava ali pa te bo nečisto uživanje v duhovnih dobrinah spravilo v prešuštni odnos do Boga, tako da boš raje počival ali užival v Božjih darovih kot pa v Bogu. V tej zadevi ti je potrebna razsodnost. Zlasti bodi pozoren na to, da bo tvoj namen čist in bogopodoben; da se ne boš obremenil s pretiravanjem iznad svojih moči – in da pri tem ne boš iskal nič drugega razen Božje slave. Dokaz za božanski izvor, pa tudi za iskrenost tvoje ljubezni do Boga si lahko pridobiš kar v samem sebi. Ali ne iščeš nič drugega kot Božjo čast in voljo? Ali se ne napihuješ z Božjimi darovi in nato še zaničuješ druge ljudi? Ali obračaš svoje vaje in Božje darove k poniževanju samega sebe in k mrtvičenju vseh potez, ki jih

v sebi sovražiš ali si jih dolžan sovražiti? In končno: ali se poslej čutiš – vsaj po usmeritvi – vsak dan bolj ponižnega in bolj podrejenega ter predanega Bogu? [...]

Sicer pa se tu nihče ne more pritoževati, češ da mu za pridobitev te modrosti primanjkuje knjig, učiteljev ali bistroumnosti. Saj te modrosti ne osvajamo z mnogimi napori ali s študijem; pač pa jo Bog vliva čistim, zlasti pa ponižnim duhovom, skladno s tem, kar govori Odrešenik: *Confitebor tibi, Domine Pater caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis* – Slavim te, Oče, Gospod nebes in zemlje, da si to prikrikl modrim in razumnim, razodel pa malim (prim. Mt 11, 25). Potemtakem je ta pot skupna učenim in neukim. Še več. Neuki in preprosti, pritegnjeni k Bogu s čustvom predanosti, večinoma bolj napredujejo in dosegaajo večje spoznanje – pravijo mu izkustveno spoznanje – božanskih resničnosti kot pa mnogi, celo izvrstno izobraženi. [...] To je tisto, kar sem dejal poprej: čustvo gre spredaj, sledi mu um; kajti v tej zadevi je čutenje močnejše od spoznavanja. [...]

Poleg te ponavljane vaje v molitvi in vzdihovanju k Bogu nimaš nobene druge vaje, kjer bi ti lahko pogosteje prišle pred oči tvoje pomanjkljivosti in tvoja nepodobnost (Bogu) – nepodobnost, s katero se razlikuješ od Kristusa ; to vajo imaš prav v takšnih vzdihljajih in prošnjah, kjer Boga naprošaš za ljubezen, za ponižnost in za druge kreposti; [...] zlasti še tam, kjer se v premišljevanjih in v molitvi rožnega venca sklenejo okoli Jezusovega življenja. [...]

Z vso prizadevnostjo se torej brani pred vsem – in ne dopuščaj, da ostaja v tebi –, karkoli bi ti jemalo svobodo srca, da se lahko obrne in usmeri k svojemu Bogu. Brez te svobode ne more biti v nas niti odrešenja niti Božjega kraljestva. [...]

(Pharetra divini amoris, knj. I, Praefatio. – Opera omnia, zv. 5, str. 1–5)

VII.3.4 AUGUSTIN GUILLERAND: Kako dolgo naj molim v srcu?

Molitvam ne daje veljave dolgost, temveč gorečnost, to se pravi: ljubezen. Če se ljubezen hoče izraziti in za to potrebuje veliko časa, naj kar vztraja v svojem zagonu in v gibih, ki jo izražajo. Če pa pomaga duši ena sama beseda, ena sama misel, da prodre do Boga – ali pa vztraja pri tem kar brez besede in brez misli; ali jo morda kličejo druge dolžnosti, pa prežema svojo zunanjo dejavnost s tistim notranjim ozračjem, v katerem se Božji ženin daruje s svojim božanjem: vse to je dobro, vse to je zunaj dvoma.

Ali gre za predpisane molitve? Tu se je treba držati predpisa. Ali gre za molitve po osebni izbiri? Tu je treba slediti božanskemu nagibu, ki jih navdihuje in ureja. Kadar se Božji motor ustavi, je treba prenehati. Duša sicer lahko za kak trenutek nadaljuje z molitvijo, da se dodobra prepriča glede prenehanja notranjega nagiba in da pokaže Bogu, da mu ne obrača hrbta.

Dolge molitve skrivajo neko nevarnost: povzročajo utrujenost; odpirajo vrata raztresenostim, ki jih je treba, četudi so neprostovoljne, karseda izključiti; lahko vodijo v okorelo privajenost. Zanesljivejši je kak hiter vzgon, ki ponese dušo zelo visoko, se pogosto obnavlja, povezuje potezo s potezo in zagotavlja trajno gorečnost. Taka je bila metoda puščavskih očetov. Morali so jo opustiti tisti redovniki, ki se posvečajo zunanjemu delovanju. Preden se vržejo vanj, si na delovni dan zjutraj napravijo dobro zalogo združevanja z Bogom: duše darujejo Božjemu Ženinu ta posvečeni čas, ker se mu pač ne morejo čez dan posvečati tako, kot bi hotele. To je nuja. To sredstvo ustreza, kolikor je mogoče, razgibani človeški pozornosti, ki si v teku jutranje urice nabere energije za ves dan. Toda starodavna metoda ohranja svojo vrednost za kontemplativne duše – in nasploh za vse tiste, ki jih ne veže kakšna zunanja obveznost.

Ti razmisleki se dotikajo samo obrobja predmeta. Trajanje molitev iz osebne pobožnosti je odvisno od Njega, ki moli v nas. Morajo biti take, kot hoče On, da naj bodo. On pa hoče, kolikor je le možno, dvigniti dušo k sebi in jo ohraniti pri sebi. Duša, ki je odstranila ovire in je prosta za to, da jo lahko On očara – to je duša, ki moli. Njeno stanje je vzpenjanje, gibanje v Bogu in k Bogu. Če traja dolgo, je dobro; če preneha, je dobro; če se znova začne in nadaljuje, je dobro. Vse, kar ureja Božji motor, je dobro. Najsi bodo molitve dolge ali kratke – vse so od Boga, če jih razvneha in prenaša Duh ljubezni. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 50–51)

Osmo poglavje

MARIJA, GOSPODOVA DEKLA

*„Zdrava, milosti polna, Gospod je s teboj!“
„Sveti Duh bo prišel nadte
in moč Najvišjega te bo obsenčila;
in zato bo tudi Sveto, ki bo rojeno, Sin Božji.“
Marija je rekla:
„Glej, dekla sem Gospodova, zgôdi se mi
po tvoji besedi!“
(Lk 1, 28.35.38)*

*Jezus ... reče materi: „Žena, glej, tvoj sin!“
Potem reče učencu: „Glej, tvoja mati!“
(Jn 19, 26-27)*

VIII.1 SVETI BRUNO: „Nepokvarjena zemlja“

[...] *Kajti Gospod se je ozrl s svojega vzvišenega svetišča (Ps 101, 20 vg)* – tedaj, ko je s kraljevskih sedežev prišel v maternico Device; ta je namreč tista nepokvarjena zemlja, ki jo je blagoslovil Gospod in je zato prosta sleherne okuženosti z grehom; po njej smo spoznali pot življenja in prejeli obljubljeni resnico. In ker je bila vredna, je Gospod *z nebes pogledal na zemljo (prav tam)*. A zakaj? *Da bi slišal vzdihovanje jetnikov (Ps 101, 21 vg)*, to je: vzdihujoče prošnje tistih, ki so zaradi greha prastaršev bili zvezani v podzemlju, ujeti v temo, in jih je Kristus, ko se je v teku tridnevja spustil v predpeklo, osvobodil, ko je razvezal vezi smrti. Ali pa: *Da bi slišal vzdihovanje jetnikov*: to je tistih, ki jih je hudič držal ujete v navado greha. Kristus je namreč prišel na svet s tem posebnim namenom, da bi mrtve rešil iz podzemlja in da bi žive odvezal njihovih grehov. [...]

(*Expositio in Ps 101.* – PL 152, 1167–1168)

VIII.2 GVIGO II.: *Mater misericordiae* – Mati usmiljenja

Gospod, Bog Abrahamov, prosim te, pridi mi danes naproti in izkaži usmiljenje svojemu nevrednemu grešniku. Če bo tedaj deklica, ki ji porečem: Daj mi piti, odgovorila: Pij in tudi tvoje kamele bom napojila, bo ta žena, ki jo je Gospod določil za sina mojega gospoda. In glej, prihajala je Rebeka, deklica silno lepe postave, devica, ki je mož ni spoznal (prim. 1 Mz 24, 12.14; Jn 4, 7; 1 Mz 24, 14.44.16). – O devic Devica, moja Gospa, najlepša po postavi, ki te želijo gledati pred seboj celo angeli (prim. 1 Pt 1, 12), lepo te prosim – obrni svoje deviške oči k meni in ljubeznivo prelij iz svojega vrča s koncem svojega prsta vsaj eno kapljico vode na moj utrujeni in izsušeni jezik. Vem, Gospa, vem, s

kakšno neprecenljivo dobrohotnostjo se oziraš na katerega-koli zvestega služabnika vrhovnega Abrahama, tako da ne deliš pijače svojega usmiljenja le prosečemu možu, temveč tudi njegovim kamelam. Zares, Gospa, ti si tista prelepa deklica, ki nisi le devica, temveč tudi možu neznana. Tisti najzlobnejši mož, pokvarljivec mišljenj, je namreč vedno pobegnil daleč od tebe, prestrašen od luči Svetega Duha, ki je bil napolnil tvoje srce. *Tota pulchra es, et macula non est in te* – Vsa si lepa in madeža ni na tebi (Vp 4, 7) – najlepša po postavi, docela nedotaknjena po telesu, najsvetejša po duhu in to, kar je na tebi prejasno – nadvse pripravljena pripomoči potrebam revežev. Ti namreč kot prva zajemaš iz najvišjega studenca usmiljenja in nosiš svoj vrč, poln milosti, na ramenih svoje mogočne uvidevnosti.

Kaj je torej storila tista deklica, ki je kot vzorec vnaprej kazala nate, Gospa?² Hitro je spustila vrč s svojega ramena v naročje. Toda ni se zadovoljila s tem, da je ustregla prosečemu možu, zato je rekla: Tudi tvojim kamelam bom dala pijače (prim. 1 Mz 24, 18-19). To pomeni: Ti, preblazena, daješ meni, grešniku, grbasti, nelepi in zviti kameli, pijače iz svojega vrča. Saj si res daleč bolj sočutna z našimi revščini, kot bi mi mogli prositi, upati ali si misliti. S svojih vzvišenih pleč spuščáš svoj vrč v svoje ponižno in gibčno naročje, zato da te zagrne množica kamel (prim. Iz 60, 6), ki naj se udomačijo v hiši tvojega očeta, ko jim boš umila noge ter jim preskrbela krme in slame. O Devica, najlepša po postavnosti in obenem po devištvu! Lepo te prosim: tudi meni daj pijače in mi za to noč oskrbi prenočišče, kajti pri tebi je, kot praviš, dosti prostora za prenočevanje (prim. 1 Mz 24, 25). Tale zemlja umirajočih je tesna; zato se ljudje prepirajo, češ: zemlja je moja, studenec je moj, gozd je moj. Pri tebi pa je obsežen in trajen prostor za bivanje. Glej, vr-

---

2 Izv.: *Quid ergo fecit illa puella quae typum tuum, Domina, praefererat?* Celotna meditacija počiva na tipologiji *Rebeka: Marija*. Prva je predpoda ali predvzorec (typus) Marije – „Gospe“.

žen sem ven, da me požrejo ptiči in zveri (prim. Ez 39, 4); nikogar izmed mojih dragih ni, ki bi me potolažil, razen tebe, ki edina za Bogom opažaš napor in bolečino (prim. Žal 1, 2; Ps 10, 14). Povedi me noter, Mati usmiljenja, v hišo svojega očeta, da ne bom stal zunaj in zmrzoval od ledu in hladu ter prenašal nočnih strahov. Povedi me noter, da si bom najprej umil noge, nato pa legel s tvojimi kamelami, dokler ne zasije dan in se ne razbežijo sence (prim. Vp 2, 17); dokler nas ne privedeš nazaj k svojemu ženinu Izaku, ki noč in dan premišljuje na svojem polju (prim. 1 Mz 24, 63), v pričakovanju tvojega prihoda, ko mu boš skupaj s seboj privedla njegovo živino – kamele, ki nosijo dišave. Zares, ti si tista, ki jo je Gospod pripravil Sinu mojega Gospoda za mater in nevesto in sestro. Gospod jo je pripravil, kot je rečeno. Saj si izbrana in vnaprej izvoljena pred vsemi skupaj – *milosti polna, Gospod je s teboj* (Lk 1, 28). Gospod Bog, Oče, te je pripravil Gospodu Bogu, svojemu Sinu, da bi nas tudi ti pripravila Njemu. Potem ko si se ljubeznivo usedla na hrbet kameli, ponižno sklonjeni pred teboj, nam pripravi in preprosi tudi Njega, ko bo vstal, da udari zemljo s palico svojih ust (prim. Iz 11, 4).

(*Meditatio VII*)

VIII.3 HUGO DE BALMA: Ponižna in mogočna priprošnjica

(14) Ker pa se med drugimi svetniki to³ v najodličnejši meri nahaja v blaženi Devici, naj se duh zateka k njej s temi besedami: „Ti, ki si najbolj usmiljena; pred vsemi drugimi najponižnejša; ko se sklanjaš h grešnikom, najmogočnejša

---

3 Avtor se sklicuje na velikodušno posnemanje božanskega vplivanja (*neesse est ipsam divinam influentiam imitari; št. 12*), ki zaobjema vse ustvarjeno s svojo usmiljeno dobroto.

– saj se prek tebe obnavljajo ruševine angelov⁴ in se prek tebe odpirajo svetnikom vrata v življenje. Zato bodo tedaj, ko ti kličeš v prid ubožca, s teboj vred vsi skupno zaklicali k nadvse ljubečemu večnemu Kralju, katerega si dojila na svojih svetih prsih in je zato povezan s teboj z neizrekljivim lepilom ljubezni. Prosim te torej: prek tebe naj mi bo dana podpora v mojem pomanjkanju, da si tako pridobim očiščenje od lastnih grehov, da bom končno s popolno ljubeznijo objemal Njega, katerega si ti ljubila z vso prisrčnostjo.“ Potem naj štiridesetkrat ali petdesetkrat zmoli zdravamarijo – če hoče, v razdelkih ali pa vse skupaj, kot se mu bo zdelo bolje. To naj ji daruje vsak dan kot davek, tako rekoč v znak ljubezni in duhovne poklonitve. S tem jo bo pozorno in ljubeče pozdravljal v nebesih – ne na stenski slikarji ali pred lesenim kipom, temveč se bo neposredno obračal k njej.

(Theologia Mystica: De Via purgativa, št. 14. – Théologie mystique, zv. 1, str. 172–174)

VIII.4 LUDOLF SAŠKI: Mati Vstalega

(6) *Prvo prikazanje vstalega Gospoda materi Mariji.* Medtem ko Gospa moli in tiho pretaka solze, glej, mahoma pride Gospod Jezus, odet v bleščečo belino slave in novosti svojega vstajenja; vedrega pogleda, lep, veličasten in vesel; prikaže se, ves prazniški, osamljeni in žalujoči Materi. Ona pa s solzami pade predenj in vstane ter ga od veselja objame; in vsa grenkoba žalosti se spremeni v radost. Potlej se usedeta skupaj, ona pa mu radovedno gleda v obraz in v brazgotine po vsem telesu, skrbno poizvedujoč, ali je prešla vsa muka

---

4 Izv.: *quia per te ruinae angelicae reparantur ...* Avtor – pod vplivom mistike Dionizija Areopagita – namiguje na padec upornih angelov, ki je posredno sprožil tudi padec prastaršev človeškega rodu. Marija – seveda v obrnjenem vrstnem redu – posreduje predvsem za človeški rod, kateremu je posredovala Odrešenika. Prim. Heb 2, 14 sl.

in ali se je odmaknila od njega vsa bolečina. O, s kakšnim veseljem je napolnjena Mati, ko opazuje netrpjivega edino-rojenca, ki ne bo samo zmagoval na veke, temveč bo z večno oblastjo vladal vsemu stvarstvu! Stojita torej in se vesela pogovarjata ter z užitkom in ljubeznijo praznujeta pasho. Gospod Jezus pa ji pripoveduje, na kakšen način je osvobodil svoje ljudstvo iz podzemlja in kaj je storil v teku onega tridnevja. Glej, to je zdaj vélika pasha. O tem prikazanju, glede katerega verujemo, da se je zgodilo preslavni Devici pred drugimi prikazovanji, ni nobenega poročila v evangeliju. Vendar sem ga zapisal in ga postavil pred druga zato, ker je to pobožno verovati, kakor je obširneje vsebovano v neki legendi o Gospodovem vstajenju. Saj se je spodobilo, da je pred drugimi obiskal Mater in jo razsveselil s svojim vstajenjem. Ona ga je ljubila bolj ko drugi; ona je bila nanj navezana z večjim hrepenenjem ljubezni; ona je bolj žalovala nad njegovo smrtjo in je bolj užaloščena pričakovala njegovo vstajenje. In čeprav je to zamolčano pri evangelistih, je pa pobožno, da tako verujemo. Zdi se, da to dokazuje tudi rimska Cerkev, ki takoj na isti dan obhaja stacijonski shod pri sveti Mariji Véliki v Rimu. S tem namiguje, da se je prvo prikazanje zgodilo blaženi Mariji.

(Vita Jesu Christi, II. del, pogl. LXX, št. 6, str. 666)

VIII.5 DIONIZIJ KARTUZIJAN: Zagledani v Božjo Mater

[...] O preslavna Gospa, najčistejša Devica, naprej postavljena Mati nad materami – premila Marija, obdano s kakšno vzvišenostjo, srečo in slavo te zrem! Saj si, glej, o najsrečnejša izmed vseh, najsvetlejša in najčudovitejša med ustvarjenimi, saj si zares pridružena starševstvu večnega Očeta, ko imaš pri sebi istega edinca, Sina. Ti si najodličnejša roditeljica edino-rojenega Božjega Sina, ti si enkratni

tabernakelj češčenja vrednega Tolažnika, Svetega Duha, ti si Mati tistemu, iz katerega On izhaja. Ti si nadvse domača prijateljica nadbistvene in preblažene Trojice, vrhovna tajnica, skratka: najvišja deleženka njenega celotnega kraljestva in slave. Takšno in tolikšno, tako preljubeznivo ter popolno te je naredil prvi Umetnik, stvariteljski Bog, da si je on sam zaželel tvoje lepote in tvoje krasote (prim. Ps 44, 12 vg). Prišel je do tebe, ne da bi se krajevno premaknil; stopil je vate – v sredo tvojega srca, s tem da ga je preobilno napolnil s sleherno milostjo, krepostjo in popolnostjo; stopil je v sredo tvoje deviške, nadvse čiste maternice, ko si je zgradil, izoblikoval ter privzel iz najčistejše krvi podstat človeške telesnosti in presveto telo. Prebival in počival je devet mesecev v tvojem prečistem trebuhu – kot na najvrednejšem prestolu kreposti, na kraljevskem dvoru, v najsvetejši nebeški celici. In on, ki je od vekomaj izviral in se rojeval iz nezaobjemljivega in nedojemljivega Očetovega srca, je bil časovno rojen ter je prišel iz trebuha tvoje bogopodobne rodovitnosti, tako kot ženin iz poročne postelje (prim. Ps 18, 6), orjak z dvojno podstatjo – pravi Bog in popolni človek v eni osebi. Tega Kralja nebes, Gospoda angelov, Stvarnika vseh, rojenega iz tebe, si negovala v naročju, dojila na svetih prsih, dotikala si se ga z nadvse vrednimi rokami. Tako domače si se z njim pomenkovala trideset let v tem veku, dokler ni začel oznanjati; potlej si šla za njim, dokler ni bil obešen na križ.

Kdo naj potem dojame, o presladka Devica, kakšno preobilje milosti, kakšen dotok božanskih darov ti je pri vsem tem dal tvoj Sin, pravi Bog in tvoj Stvarnik? Gotovo je to: toliko in tako te je ozaljšal in povišal pred vsemi izvoljenimi z vsemi svojimi darovi in blagodatmi, kolikor in kakor je bilo nadvse primerno olepšati, napolniti in povišati edinstveno Mater, Kraljico in Nevesto – bolj kot vse njene služabnike in dekle. Glej, o preljubljeni in prečastita Gospa nad gospemi – že s tem, da si postala soroditeljica v odno-

su do Boga Očeta ter mati pravega Boga, si na neki način neskončno dostojanstvena. Ti imaš – po pravu in privilegiju tega Božjega materinstva – oblast zapovedovati slehernemu ustvarjenemu bitju, ki kot tako obstaja v nebesih in na zemlji. A zakaj pravim »slehernemu ustvarjenemu bitju«, ko pa je videti, da imaš nekako oblast celo nad pravim Bogom, rojenim iz tebe, glede na človeško naravo, ki si jo je privzel iz tebe in je bil glede na to pokoren tebi (prim. Lk 2, 51) – in tebe tudi zdaj in vekomaj časti kot svojo preodlično, najzvestejšo in preljubo Mater?

Tvojeja dostojanstva, svetosti in slave, o Gospa, ne moremo dojeti; nevredni smo vate zreti; tebi vredno streči smo docela nezmožni. To pa priznavamo: kakor lahko v tem življenju nekoliko spoznamo Stvarnika iz stvarstva, ko mu v nadvse presežni meri pripisujemo vse, kar je v ustvarjenih rečeh popolnosti in dobrote, pri čemer izključujemo sleherni nepopolnost – tako zremo vate, o presladka Marija, sredi ostalih žensk, ko ti v najsvetlejši meri pripisujemo vse, kar je v njih popolnosti, svetosti in odličnosti, pri čemer odstranjamo sleherni pomanjkljivost, malovrednost in nepopolnost. Pri nekaterih izmed njih blesti devištvo, manjka pa jim rodovitnost; ti pa si Mati in Devica. Toda čigava mati? Da, Mati svojega in vesoljnega Stvarnika. Pri nekaterih žari rodovitnost, a je načeta od oskrunjenosti in užitka. Pri marsikateri ženski hvalimo devištvo, ki ga je ohranila v zakonski zvezi; pri drugih hvalimo čistost v stanu ovdovelosti. Ti pa, o Gospa, si ostala nedotaknjena v zakonski zvezi; tudi ko si postala vdova, se nisi omožila z drugim in nikoli nisi živela v nasladi. Nikoli nisi začutila vzgiba netiva; in ko si živela na zemlji, si s čistostjo in dostojnostjo prekašala sleherni angelsko mišljenje. Ko pa si bila končno prenesena s poti v domovino, si poslej najslavnejša v nebesih, toliko bolj blažena od vseh nebeščanov in vzvišena nadnje, kolikor je bilo spodobno, da se Mati vrhovnega Boga postavi pred vse njegove služabnike. Kdo bi navsezadnje zmozel zaobjeti, kako

zelo je povečano presveto telo deviške, še več: kristonosne in bogonosne Matere, katere delček je hipostatično združen z večno Besedo in v kateri je počivala ta učlovečena Beseda, ki je sesala njene prsi ter od nje prejela takšne in tolikere usluge?

Zatorej – to našo presrečno Gospo, srednico, usmiljenko, našo Mater in zagovornico ter za Bogom naše edino zavetje, po kateri hoče Bog, da naj dobivamo, kolikorkoli prejemamo od Njega kreposti in milosti – njo, pravim, za Bogom najgorečnejše ljubimo, najspoštljiveje častimo, najpobožnejše kličimo: najprej zato, ker jo je Bog naredil takšno in tolikšno, in zato, kar je čast Matere tudi čast njenega Sina in Boga Očeta. Potem pa zato, ker je v sebi takšna in tolikšna, in zato, ker smo po njej prejeli v delež tolikere in takšne dobrine ter jih še kar naprej prejemamo; pa zato, ker smo nenehno potrebni njenega usmiljenja in pomoči; in še zato, ker v nebeškem kraljestvu njena navzočnost in njen videz tako neizrekljivo množita primerno nagrado blaženih. Njo vztrajno hvalimo in pozdravljajmo, z vsem srcem se z njo veselimo njene blaženosti; v njej in po njej izrekajmo blagoslov, hvalo in zahvalo Najvišjemu, ki je tako izvrstno razodel svojo vsemogočnost, ter vso svojo ljubezen, darežljivost, dobrotljivost in modrost v tej odlični in nepreosljivi Mariji. In kolikorkrat se je spomnimo, tolikokrat naj nam zaigra srce. V njej naj bo za Bogom stalno naša poglobitna tolažba. Njene molitvene ure pobožno in veselo opravljajmo; marijansko bogoslužje kar najpobožnejše obhajajmo. Ti, plemenita Gospa, nadvse milosrčna zagovornica, nadvse čuteča Mati – ti nas neprenehoma varuj, spremljaj, usmerjaj, ohranjaj, vodi in privedi v pristan večnega zveličanja.

(De laude et commendatione vitae solitariae, čl. xxix. – Opera omnia, zv. 38, str. 366–368)

VIII.6 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG

1. Sotrpeča Mati

Kdaj je Gospodova Mati prišla do gledanja pasijona svojega Gospoda in Sina, je negotovo. Verjamemo pa, da ji v duhu nikoli ni bil neznan, saj se je z njim seznanila bodisi pri branju prerokov, ki jih je dovršeno umevala, ali pa ji je Sin vnaprej razodel. Gotovo je to, da je tedaj, ko je bil Jezus na križu, ona stala zraven križa. Gospod jo je hotel imeti pri sebi v tej uri svojega trpljenja na križu, zato da bi ona, ki jo je ohranil nepoškodovano pri porodu in jo je sklenil ohraniti neprizadeto od smrti – zato pravimo rajši, da je zaspala in ne umrla, četudi ne dvomimo, da je umrla, a tako, da ni okusila smrti kot kazni –, zdaj pod Sinovim križem okušala tako porodne bolečine kot tudi smrtno kazen. Hotel jo je imeti pri sebi tudi zato, da bi jo priporočil in izročil v varstvo Janezu. Trdim pa: hotel je tudi, da stoji Mati poleg njega zato, da bi mu lastno trpljenje postalo težje spričo sotrpjenja navzoče Matere, in tudi zato, da bi postala naša odkupnina obilnejša. Končno je hotel, da naj bo zraven njega v bolečinah Mati, da bi jo to, kar je z očmi opazovala navzven, ranilo v duhu navznoter; da bi to, kar je Sin trpel zunaj, ona sotrpela znotraj. Tako naj bi postala soudeleženka in sodelavka Kristusovega trpljenja, pa tudi našega odrešenja, kakor je bila pri Božjem učlovečenju. Stala je torej poleg križa, žalosti polna, s solzami oblita, z vsem srcem prizadeta spričo Sinovih bolečin. Gledala ga je, polnega bolečin in stisk; gledala je njegovo telo, razmrčvarjeno in okrvavljeno; gledala ga je, vsega ranjenega – od podplatov do temena ni preostalo na njem nič celega ali nepoškodovanega. Navsezadnje – gledala ga je, bledega, brez lepote; kot da ni imel človeške podobe; grdega kot gobavca, opljuvanega; med vsemi možmi najzadnjega. Medtem ko je Marija vse to gledala, je njeno materinsko srce vsak pogled in uvid prebodel kot meč. [...]

Stala je torej – toda ne le s telesom, temveč tudi z vero. Popolnoma je bila namreč gotova in brez slehernega obotavljanja je bila prepričana, da Kristusa s smrtjo ne bo docela konec, ampak da bo tretji dan z lastno močjo vstal.

Ko je Jezus zagledal Mater in učenca, katerega je ljubil ... (prim. Jn 19, 26). Ljubil je učenca; mnogo bolj je ljubil Mater, ker je bila edinstvena Mati, ki je svojega edinorojenca ljubila bolj ko vse druge matere. Nobena ustvarjenina namreč ne more tako ljubiti svojega Stvarnika, nobena ustvarjenina svojega Boga, nobena mati svojega sina tako, kot je pre-dobra Marija ljubila svojega sina. Iz mnogih razlogov je namreč ljubila bolj kot druge matere, saj je imela več priložnosti za ljubezen kot druge. Če naj spregovorimo o naravni ljubezni: prisiljena je bila ljubiti Jezusa z višjo stopnjo ljubezni, kakor sicer ljubijo druge matere svoje otroke. To je bil njen edinec, zato se ni mogla veseliti drugega otroka. Toda porečeš: to bi se lahko zgodilo tudi drugi materi. Naj dodam še drug razlog: bil je samo njen Sin. Kristus namreč na zemlji ni imel očeta, ampak je prejel edino od Matere vse, kar bi sicer po človeški naravi morala biti dediščina obeh roditeljev. Zatorej – kakor je Marija sama, brez moža, rodila Kristusa, tako je sama uživala Sinovo ljubezen, ki je pri drugih roditeljih razdeljena med očeta in mater. Tretjič: ljubila je samega Boga in svojega Stvarnika. Zato ga je s silovitejšo ljubeznijo kot takega priznavala, bolj kot vse druge matere, ker je bila njena vera bolj zvesta in zanesljiva. Četr-tič: ljubila ga je kot svojega največjega dobrotnika, saj je od njega prejela toliko čudovitih in velikih darov; od njega je bila povzdignjena – kot Božja Mati – na tako enkratno do-stojanstvenost, čast in dolžnost, da je – premagana od nje-govih blagodat – sama dejala v svojem spevu: *Beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potens est – Blagrovali me bodo vsi rodovi. Zakaj velike reči mi je storil On, ki je mogočen (Lk 1, 48).* Petič: vračala je ljubezen njemu, ki jo je daleč najbolj ljubil. Saj je prirojeno vsem, da

vračamo ljubezen tistim, ki nas ljubijo, zato zvesteje ljubimo tiste, ki nas siloviteje in zvesteje ljubijo – seveda, če nismo zverine, ampak ljudje. Preblažena Marija je to vedela; ni ji moglo biti neznano, da jo Kristus ljubi bolj ko vse ljudi na zemlji. Zato ni bilo mogoče, da ga ne bi tudi sama ljubila, pred vsem in bolj kot vse. Če bi ravnala drugače, bi bila skrajno nehvaležna, kar pa je pri predobri Devici in Materi docela izključeno.

Kakor pa je mnogo ljubila, tako je za Kristusa tudi mnogo trpela. Ljubezni namreč ustreza bolečina: kolikor ljubiš, toliko tudi trpiš zavoljo ljubljene, če je v bolečini. Bolečina sotrpjenja se namreč poraja iz ljubezni in jo je treba meriti po velikosti ljubezni. Zatorej: kolikor je bil Jezus ljubši Materi, toliko večja je bila tudi njena bolečina, ko ga je gledala, kakor trpi v najhujših mukah. Sotrpela je s trpečim skladno z velikostjo ljubezni. Ko je torej videl svojo Mater tako prizadeto – enkratno Mater, saj ni bila le mati kateregakoli človeka, temveč tudi Boga, enkratno še glede na devištvo in nedotaknjenost, vrednejšo od vseh mater skupaj –, tedaj se mu je v srce zasmilila. Ta Mati je zadela Sina v srce s puščicami ljubezni in sotrpjenja, ki so Jezusa ranjevale do smrti; sama pa je bila od svojega Sina ranjena in prebodena s strelico in z mečem njegovega trpljenja. Tako sta si vzajemno množila bolečino. Kot sem rekel: Kristus je hotel, da stoji poleg njega kot sodelavka pri našem odrešenju ona, za katero je določil, da naj nam postane Mati usmiljenja. Predobra Kristusova mati nas je namreč morala pod križem roditi kot posinovljene otroke, da bi tako ona, ki je bila naravna, telesna mati Kristusova, bila tudi mati nas vseh, s posinovljenjem in na duhovni način. Kakor smo včlenjeni v Kristusovo telo in se zato imenujemo njegovi skrivnostni telesni deli, tako naj bi bili zato tudi Marijini otroci – ne po mesu, temveč po posinovljenju. Ker namreč Kristus trpi za nas, postajamo mi, ki verujemo vanj in smo s krstom vključeni v njegovo telo, njegovi bratje

ter z njim kot Glavo mnogi telesni deli, eno telo. Iz istega razloga kot je glava Kristus, smo mi, deli njegovega telesa, Marijini otroci. Marija, naša mati, je stala pod križem, da bi prenašala bolečine tega duhovnega poroda. Te bolečine pa so bile – tako kot sam porod – tudi duhovne. Saj ji Simeon ni napovedal, da ji bo dušo presunil tvorni, temveč duhovni meč. In res je to, kar je telesno pretrpeval Kristus, sama prenašala duhovno. [...]

Ko se je Jezusu približala smrt, je hotel poskrbeti za Mater in izpolniti to, kar je vsem umrljivim ljudem zapovedal glede spoštovanja do staršev. Sklenil je zaupati svojo Mater Janezu, z druge strani pa tudi naložiti skrb zanj Materi. Zraven križa je stala Marija, kot je rečeno. Zares je stala. Apostoli so namreč pobegnili, vsi drugi so se umaknili in ko je Jezus s križa pogledal na desno in na levo, ni bilo nikogar, ki bi ga poznal. Ona pa je v čast vsega ženskega sveta trdno vztrajala pri svojem Sinu v tolikerih stiskah. Ko je torej zagledal Jezus mater in zraven stoječega učenca, je imel prost samo še jezik in oči; oboje je obrnil v prid in korist materi. Videl jo je in jo nagovoril. Videl jo je s sočutjem, nagovoril s priporočilom. Rekel je torej: *Žena, glej, tvoj sin!* Imenuje jo ženo, ne mater. S tem prizanaša deviško nežni ljubezni, da ne bi s slajšim nagovorom, ko bi izrekel to prijazno ime matere, strl občutljivega deviškega srca – recimo, če bi slišala in si zamislila tega svojega, tako zvestega, tako ljubečega, tako dobrotnega, tako dostojnega Sina, ki je na tem, da jo zapusti, reči: *Glej, tvoj sin!* Z glavo pomigne na Janeza; enako spet priporoči njej Janeza in ji naloži skrb zanj z besedami: *Glej, tvoja mati!* Zaradi tega vzajemnega priporočila obeh, s katerim je deviškega pridružil devici, je pod podobo Janeza priporočil Materi nas vse: vse člene svojega skrivnostnega telesa, ki mu je sam Glava; njo pa je postavil nam vsem za Mater.

(*Homiliae in Passione Christi: hom. XLVIII. – Opera omnia, zv. 3, str. 101–103*)

2. Gospod si jo je izvolil za svoje bivališče

Blagoslavljam te, Stvarnik vsega, predobri Gospod, moj Bog – blagoslavljam tebe, ki si od vekomaj izvolil najplemenitejšo in tebi najdražjo Devico, ko si določil, da si boš v njej privzel meso, se iz nje rodil in umrl za naše zveličanje. A tudi ti, o Devica, bodi na veke blagoslovljena. O najodličnejša med vsemi ustvarjenimi, pred veki vnaprej določena za to, da se v tebi odvija skrivnost našega odrešenja, da postaneš Stvarnikova Mati, srednica med Kristusom in nami, nebeška vrata, vhod v raj, pristanišče brodolomnega sveta, najsvetlejša morska zvezda, začetek življenja, vstopni spev milosti, Mati vsega usmiljenja, Bogu najbolj všeč in potrebna vesoljnemu svetu.

Prošnja za duhovno posinovljenje. Izprosi mi odpuščanje mojih grehov, in da bom prištet k izvoljenim, ki nadvse goreče ljubijo tvojega Sina in tebe. Pa še to, da postanem po tvojih zaslugah in prošnjah vreden posinovljenja med Božjimi izvoljenci. Amen.

(Theoriae in vitam Jesu Christi: Theoria III. – Opera omnia, zv. 5, str. 168)

3. Zaprt vrt, zapečaten studenec

Kako velika je tvoja dobrotljivost, preblagi Bog. Ker si se hotel usmiliti sveta, si ga že davno poprej prebudil k upanju v njegovo osvoboditev in k veri v tvoje učlovečenje, ko si ga vzdajal z znamenji in raznimi podobami ter vnaprej prikazoval življenje in svetost te preslavne Device, tvoje bodoče Matere. Zato bodi zdaj pozdravljena tudi ti, o presrečna in preblažena Devica, ki si bila pokazana svetu z raznimi znamenji in podobami: Jakobova lestev, ki se dotika nebes; goreči grm, ki ne zgori; cvetoča Aronova palica; pravni pokrov in Božja skrinja; Gideonovo runo; tempelj pravega Salomona; Jesejev poganjek in korenina; Ezekielova zaprta vrata; zaprt vrt, zapečaten studenec. Tolikšna je tvoja

odličnost, takšna je prednost tvojega dostojanstva, da bi tudi neštete skrivnosti v podobah ne zadoščale za to, da bi svetu prikazale tvojo svetost.

Prošnja za ljubezen Božje Matere. Prosim te, Gospa, najvrednejša željá: sprejmi me za služabnika, za posinovljenca; vzemi me za svojega nadvse čistega prijatelja, za nadvse predanega častilca. Prosim te, o preljubezniva, prištej me med tiste, ki si jih najbolj domače zaznamovala z zapisom v svoje deviško srce. Sladka in milostljiva, rani mi srce z ljubeznijo do tebe, da me bo vsega privlačila tvoja lepota, me privabljal tvoja krepost, me osvajala tvoja milost, me vsrkavala tvoja sladkost. Naj gorim in medlim od tvoje ljubezni. Amen.

(Theoriae in vitam Jesu Christi: Theoria IV. – Opera omnia, zv. 5, str. 168–169)

4. Pozdravljam te v Sinu ...

Kolikor je kapelj v morju, zvezd na nebu, kolikor je krdel nebeških duhov, kolikor je listov na drevju in bilk na zemlji – tolikokrat te iz dna svojega srca pozdravljam, o najžlahtnejša, najbolj izbrana, najlepša, najslavnejša in najvrednejša Mati Božja, presvetla Kraljica nebes, preljubezniva in moja najslajša Gospa, Marija Devica. Pozdravljam te v ljubeči zvezi in s Srcem tvojega ljubljenega Sina ter vseh, ki te ljubijo; izročam se tebi in se določam za tvojega lastnega sina. Želim, da me tudi ti sprejmeš in dosežeš pri Bogu, da bom ves tvoj (*totus tuus*), da boš ti vsa moja, Gospa moja za Bogom; moje veselje in moja krona, moja najslajša in najzvestejša Mati. Amen.

(Pharetra divini amoris, knj. II. – Opera omnia, zv. 5, str. 159: Salutatio ad B. V. Mariam efficacissima)

5. ... ves tvoj.

Prošnja k preblaženi Devici Mariji. Milostljiva, dobrotljiva, mila Marija, naj bom jaz ves tvoj in ti vsa moja, tako

da me boš ti varovala, usmerjala in posedovala ter da me boš tudi reševala in ubranila pred vsako oviro in celo pred vsem, kar bi se postavilo vmes med Boga in mene. Amen.

(*Pharetra divini amoris*, knj. 1. – *Opera omnia*, zv. 5, str. 54)

6. „Zlata zdravamarija“

Zdrava, Marija, milosti polna, Gospod je s teboj. Sveta Marija, naj bo Božja in tvoja milost vedno z menoj – in moje srce naj bo vedno pri vaju. Blagoslovljena si med ženami. Preblaga Mati Božja, stori me vsega skladnega z blago voljo svojega Sina, da bom jaz ves tvoj in ti vsa moja. In blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus Kristus: moj Bog, ki se je zavoljo mene utelesil, bil je križan in je umrl – Ženin svetih devic in vseh, ki ga ljubijo. Amen.

(*Epitome exercitiorum in vitam Jesu Christi, Praefatio*. – *Opera omnia*, zv. 5, str. 269)

7. Daj mi novo srce

Moja premila Gospa, stori, prosim, z menoj presrečno zamenjavo. Odstrani od mene moje do kraja pokvarjeno srce in stori z njim, kar hočeš. Namesto njega mi daj svoje deviško, sveto, popolno Srce – polno vseh milosti in kreposti in blagoslovljeno na veke. Ali pa mi daj, preljuba Gospa, vsaj drugo, novo srce, skladno s tvojim Srcem: ponižno, krotko, miroljubno, nedolžno, čisto, spokojno in prepolno ljubezni do Boga in do bližnjega; srce, ki bo resnično preziralo svet in vse, kar je na svetu; srce, ki se bo v nadlogah ponižno veselilo, ki bo ljubilo prezir do sebe; ki bo žejno Božje časti; ki bo znalo biti sočutno s potrebami bližnjih. Amen.

(*Pharetra divini amoris*, knj. 1. – *Opera omnia*, zv. 5, str. 37)

8. Vzdihljaj k Mariji ...

Rani moje srce, premila Devica Marija, da bom ves zažarel in medlel v ljubečem odnosu do tebe, Boga pa se neločljivo oklenil z večno ljubeznijo.

Pozabim naj na vse minljive reči in celo nase. Naj bom z mislijo, z ljubeznijo, s hrepenenjem le pri Bogu in pri tebi, moja premila Gospa, sveta Marija. Amen.

(Pharetra divini amoris, knj. I. – Opera omnia, zv. 5, str. 37)

9. ... deviškemu bivališču Boga.

Najkrepostnejša med ženami, najbolj poštena med devicami, Bogorodica. Ti si porodila veselje angelom, ti si rodila usmiljenje svetu, ti si prinesla na svet odrešenje dušam, konec grehu, začetnika kreposti, vir milosti, začetek odrešenja, zrušenje smrti, obnovitev večnega življenja. Ti, nedotaknjena Devica; ti, neškodovana Mati – ti si ostala neoskrunjena devica pred porodom, med porodom in po porodu. Čeprav si bila na pogled nadvse prikupna in z lepoto obdarjena bolj kot vse ženske, ti je Bog dodelil to milost, da tvoja lepota pri nobenem moškem ni vzdražila poželenja, temveč je najčednejša krepost tvoje čistosti naredila čistejša srca vseh, ki so zrlji vate. Zaradi tega te Jožef ne samo ni meseno pozelel, temveč je po tebi postajal še čistejši.

O prečista zakonska zveza med Marijo in Jožefom – dvema najčistejšima lilijama, dvema od ljubezni dehtečima rožama, dvema deviškima človekoma, zaljubljenima v Boga: ti si najkrepostnejša in pomlajujoča poštenost nravi, najsvetejše sobivanje, najiskrenejša ljubezen; srci, goreči od ljubezni do Boga; srci, polni Svetega Duha; telesi, organa Svetega Duha, posvečeni za službo Bogu. Spominjam vaju na omenjeno presladko sobivanje, na vzajemno ljubezen, s katero sta skozi vse vajino življenje s častjo prehitela drug drugega in se brez madeža oklepala Božjega Sina, Jezusa Kristusa.

Prošnja za čistost duha in telesa. Mila Marija, mili Jožef, počaščena z imenom Božjih staršev in vnaprej, še preden je bil svet, izbrana za to čast, za to dolžnost – s svojimi prošnjami in zaslugami mi izprosita pri Bogu, da v meni korenito odmre sleherna ljubezen, ki ni od Boga, tako da bom z vsem srcem ljubil samo svojega Boga, v vseh in nad vse. Zeleneča brsta, najčistejši vijolici, izprosita mojim čutom in sploh celemu telesu in duši najpopolnejšo celovitost, najcelotnejšo čistost in najenotnejšo neomadeževanost duha, da me razen Boga ne bo nič mikalo, nič veselilo. Amen.

(*Theoriae in vitam Jesu Christi: Theoria XXIX. – Opera omnia*, zv. 5, str. 182–183)

VIII.7 LOUIS M. BAUDIN

1. Popolna oblika pobožnosti do Marije

Pobožnost do svete Božje Matere je tako stara kot Cerkev; smeli bi celo reči: tako stara kot človeštvo. Od samih začetkov sveta so namreč ljudje obračali svoje poglede k obljubljeni Devici, ki naj bi rodila Rešitelja: *Per Sapientiam sanati sunt quicumque placuerunt tibi, Domine, a principio – Po Modrosti so bili rešeni/ozdravljeni vsi, kateri so ugajali tebi, Gospod, od začetka* (Mdr 9, 19 vg).

To češčenje si je v teku časov nadevalo pestre oblike, bolj ali manj častne za Marijo in posvečujoče za duše. Toda v neki točki te pestrosti je bila popolna osvetlitev prihranjena delovanju moči Svetega Duha. Postopoma je rastle, dokler ni bilo nekemu velikemu apostolu sedemnajstega stoletja razodeto, kaj želijo nebesa v tej zvezi. „Vnaprej izvoljena duša – je zapisal nekega dne – to je skrivnost, o kateri me je poučil Najvišji in ki je nisem mogel najti v nobeni knjigi, ne v stari ne v novi. Zaupam ti jo po Svetem Duhu.“⁵

5 Glej: Blaženi L. M. Grignon de Monfort: *Le secret de Marie – Marijina skrivnost.* (Avtorjeva opomba)

Ta skrivnost obstaja, kot vsi vemo, v tem, da se usužnji-
mo Jezusu v Mariji, da se darujemo v celoti in za vselej, z
vsem, kar smo in kar imamo, Sveti Devici kot Kraljici src, da
bi bolje pripadali našemu Gospodu, vrhovnemu Kralju. Žal
pa te skrivnosti ne razumejo vsi, čeprav je načelno name-
njena vsem. „Sporočajte jo samo osebam, ki si to zaslužijo s
svojimi notranjimi molitvami, z miloščinami, z mrtvičenji,
v preganjanjih, s svojo nenavezanostjo ter z gorečnostjo za
zveličanje duš“ (prav tam). Naš življenjski stan, se zdi, nas
vnaprej usposablja za razumevanje in okušanje te skrivno-
sti. Véliki Marijin služabnik nas je torej posebej napotil k
temu, da si brez pridržka usvojimo to posvečenost. Bog ga
je bil vnaprej določil, da za poslednje čase oblikuje nekatere
izbrane apostole, ki jim bo Devica naklonila moč in pogum
nasproti Božjim sovražnikom. Oni naj bi v tej „pravi pobo-
žnosti“ črpali milosti, potrebne za spreobračanje grešnikov
in za pripravljavanje sveta na Kristusov poslednji prihod. V
neki preroški molitvi Grignon prosi Boga, naj privede k Sebi
vse zveste duše, vsa vneta srca; ne pozablja niti na sinove v
klavzuri: „Vsi dobri duhovniki naj pridejo k nam, najsi so
dejavni v boju ali pa so se umaknili iz bitke v puščave in
samote.“⁶

Kaj naj storimo kot odziv na ta klic?

Že naši očetje-kartuzijani so nas učili, naj gremo k Bogu
po Mariji, s tem da so molitvi očenaša dodali molitev zdra-
vamarije; pa tudi s tem, da so nam naložili, naj opravljamo
marijansko bogoslužje pred kanoničnim dnevnim bogo-
služjem. *Ad Jesum per Mariam – K Jezusu po Mariji!*

Prizadevajmo si tudi za to, da bomo živeli v privajeni
odvisnosti od naše Kraljice, tako da ji bomo prinašali svoje
notranje in zunanje deje. To Marijino kraljevanje, katerega
blaženi de Monfort posebno osvetljuje – Marijo naj bi po
njegovem častili in ji služili kot sužnji ljubezni –, je odlično

---

6 Glej: *Vraie dévotion*, str. 255. (Avtorjeva opomba)

sredstvo za povečevanje Kristusovega kraljevanja. Če preprosto pošljamo svoja dela po Mariji, da bi zanesljiveje prišla na Jezusov naslov, s tem pobožnim dejanjem gotovo izkazujemo čast Sinu in Materi; vendar pri tem dejanju ostajajo naša dela le naša. Nasprotno pa bo potem, ko je v moči našega svetega sužnjevanja vse v vsem zares postalo Marijina last, ona sama darovala Jezusu naše delo, ki bo v celoti njeno. Jezusa bo tako povečevala naravnost Marija in s tem bo prejel vso slavo. Glejte, to je tista skrivnost z nebes, to so smeri, ki se nam ponujajo: – Bog, povečevan po Jezusu, Bogočloveku; – Jezus, povečevan po Mariji, svoji materi; – in mi, Marijini služabniki za Jezusa, ki povečujemo Očeta po Jezusu. [...]

Devica, Kraljica src, tvoji smo. Sprejmi kot poklon našo ljubezen in naše življenje. Vse v nas naj bo tvoje, da boš lahko napotila svojega Ljubega, naj obiše naše duše, ko mu boš ponovila povabilo neveste iz Visoke pesmi: *Veniat dilectus meus in hortum suum et comedat fructum pomorum suorum* – *Moj ljubi naj pride v svoj vrt in naj uživa sad svojega sadovnjaka!* (Vp 5, 1 vg).

(*Méditations cartusiennes*, zv. 3, str. 470–473)

2. Marija – zvesta Gospodova dekla

Premišljajmo: Zahvalimo se svojemu božanskemu Odrešeniku, da nam je v srcu svoje svete Matere dal odsev popolnosti svojega lastnega Srca. – Zaprošimo ga za delež te ponižnosti, ki je navdihnila Marijo, da se je imenovala Gospodovo deklo in da je voljno sprejela vlogo Matere vseh Božjih služabnikov: *Salvum fac filium ancillae tuae* – *Reši sina svoje dekle* (prim. Ps 85, 16 vg).

Marija je resnična Božja dekla. [...] Med vsemi ženami samo ona povsem upravičeno zasluži naslov „Gospodova dekla“. To je njeno lastno ime, ki ga je v vsej polnosti uveljavila v teku svojega umrljivega življenja. – Resnična dekla

je tista, ki služi v vsem in služi vselej; njeno bistveno delo je služenje. Taka je bila Marija v odnosu do Najvišjega. Tako kot njen Sin je prišla na svet, da bi služila Bogu: *Ecce venio ut faciam, Deus, voluntatem tuam – Glej, prihajam, da izvršim, o Bog, tvojo voljo!* (Heb 10, 9). In ta prvi nagib njenega srca se je v teku njenega zemeljskega potovanja še kar utrjeval, ne da bi bil kdajkoli zavrt. – Vse Evine hčere so postale deležne prestopka svoje matere in so del svojega bivanja prebile pod satanovim gospostvom in v suženjstvu grehu; edino Marija je bila vedno zvesta dekla ... Kakšno veselje, da je bila naši Kraljici dodeljena ta naklonjenost. [...]

Marija je zvesto izvrševala dolžnosti dekcle. Marija je, kot smo rekli, živela v poslušnosti do Boga – tako kot njen Sin: *Meus cibus est ut faciam voluntatem Patris mei – Moja jed je, da izvršujem voljo svojega Očeta* (prim. Jn 4, 34). Ona je bila pripravljena na sleherno Božjo besedo, karkoli bi zahtevala od nje. Ona je vedno rekla „da!“ na zahteve Najvišjega, v kakršnikoli obliki so se pojavljale. [...]

Ti, ki si blagoslovljena med vsemi Gospodovimi deklami in jih po zvestobi in ljubezni vse prekašaš, daj nam, da mu bomo služili tako dobro, da nas bo resnično pripoznal za tvoje sinove, kot ga tako pogosto rotimo: *O Domine, quia ego servus tuus et filius ancillae tuae – O Gospod, saj sem tvoj hlapec, sin tvoje dekcle!* (Ps 115, 16 vg).

(*Méditations cartusiennes*, zv. 2, str. 344–347)

3. Preprosta otroška duša ...

Marija ljubi preproste duše, ker te v njenih tako jasnovidnih in čistih očeh odsevajo nekaj neskončne Božje preprostosti in neizrekljive Jezusove lepote. Bog je v želji, da jih naredi sebi podobne, te duše vnaprej obvaroval ali pa odrešil vsega, kar bi jih moglo preobremenjevati ali razdeljevati. – In mar ona ne vidi v njih tudi tiste kreposti, s katero bi mogli povzeti njeno lastno svetost? Marija je bila neprekosljivo

preprosta v svojih mislih, čustvih in dejanjih. Zanj je bil Jezus – vse. Njega ljubiti, Njemu služiti, Njemu slediti – to je bilo vse njeno življenje. Ni se obračala sama k sebi. Kakršnekoli so bile notranje ali zunanje preizkušnje, ki ji jih je učlovečena Modrost po svoji dobri presoji naložila – ona je rekla „da!“, vedno le „da!“ in se je v celoti prepuščala temu Božjemu hotenju. Marijina duša je bila – v polnosti evangeljskega pomena te besede – otroška duša; in zato je Marija kraljica vseh svetnikov. *Quisquis non receperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud* – Kdor Božjega kraljestva ne sprejme kakor otrok, ne pride vanj (Mr 10, 15). Prvak apostolov nas spodbuja, naj posnemamo to popolno preprostost naše božje Matere: *Quasi modo geniti infantes* – Kakor novorojeni otroci (prim. 1 Pt 2, 2). Otroci čutijo potrebo po navezanosti na svojo mater, da bi hodili po njenih stopinjah. Hodimo po teh preprostih potih; na njih bomo v Marijinem spremstvu našli svetost in obilje nebeških darov. [...] Zaslužili si bomo prirčnih darov Device devic, ko se bomo bolj in bolj poenostavljali, zlasti v odnosih do nje – ko bomo zares živeli z Marijo kot otroci, ki se popolnoma prepuščajo njenemu vodstvu.

(*Méditations cartusiennes*, zv. 2, str. 53–54)

4. ... odprta v neskončnost

Prvi utrip Marijinega srca je naravnani k Bogu: ona diha k Neskončnemu, svojemu središču in svojemu cilju. Naš utrip pa se, žal, ni tako neposredno obrnil k svojemu Stvarniku. Potrebno je bilo, da je okusil ustvarjene malenkosti ter izkusil ničnost. Potem si je šele upal resnično izreči: *Pars mea, Deus, in aeternum* – Moj delež je Bog na veke (Ps 72, 26 vg). Duša Device ni poznala niti teh omahovanj niti teh bojev niti teh povratkov; od prvega hipa svojega bivanja je videla, da je Bog vse in si ga je izvolila za svoj edini delež. [...] Njeno srce je žejalo po tem Dobrem nad vsemi dobrinami

ter je z vso silovitostjo svojih želj hrepenelo po tem, da bi Ga posedovalo; že tu na zemlji je hotelo biti združeno z Njim v najpristržnejši edinosti, ki si jo more zaželeli ljubezen: *Osculetur me osculo oris sui – Naj me poljubi s poljubom svojih ust!* (prim. Vp 1, 1). Božji poljub, ki je odgovoril na ta klic, je – učlovečenje.

Toda sveta Devica se ni osredinjala nase. Tako kot Jezus je tudi ona Božji dar zemlji; njeno delo je vesoljno. S tem da diha k Neskončnemu, ki jo edini more napolniti, ga tudi privlači kot rešitelja sveta, poslednji cilj človeštva. Njeno srce je bilo v celoti razvneto za interese tistih, ki naj bi jih duhovno porodila na Kalvariji. Bila je ognjišče, pri katerem naj bi se ogreli ubogi Adamovi otroci, v pričakovanju gorečih plamenov Jezusovega Srca. – Končno pa je le prišla tisočkrat blagoslovljena ura, ko se je večna Beseda, pokorna besedi nje, ki naj bi nad Njo izvajala oblast matere, spustila v njeno naročje, da bi v njem uživala prelestne sadove njene ljubezni ter v njej počivala na lilijah, preden naj bi stekla za svojimi izgubljenimi ovcami. *Veniat dilectus meus in hortum meum et comedat fructum pomorum suorum – Naj pride moj ljubi v svoj vrt in naj uživa sadove s svojega sadnega drevja.* Tako je vzdihovala ponižna Devica; in Ljubi je odgovoril z glasom svojega nadangela: *Aperi mihi, soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea – Odpri mi, moja sestra, moja prijateljica, moja golobica, moja brezmadežna* (prim. Vp 5, 1-2 vg). Hvalimo Boga za to opojno srečanje in hranimo si srca s sadeži, ki jih je to srečanje prineslo svetu. [...]

(*Méditations cartusiennes*, zv. 2, str. 286–287)

VIII.8 FRANÇOIS POLLIEN

1. Znamenje edinosti

(367) Naloga materinstva je, da oblikuje življenje; oblikovati življenje pa pomeni zedinjevati. Oblikovati življenje nekega telesnega dela pomeni – organsko zedinjevati prvine, ki naj sestavljajo ta del telesa. Oblikovati življenje telesa pomeni združevati v enoto dele, ki naj sestavljajo to telo. Oblikovanje enega telesnega dela je lepo delo; še mnogo lepše pa je oblikovanje celega telesa. Marijino materinstvo oblikuje v vsakem izmed izvoljenih en telesni del; v vseh skupaj pa ona oblikuje telo. Ona je torej znamenje in dejavnik edinosti: osebne edinosti v vsaki duši; družbene edinosti v Cerкви. Ona je bila in je še stičišče med božanskim in človeškim: v njej je prišlo do zedinjenja božanstva in človeštva v osebi Jezusa Kristusa. Izbrana za to, da naj bo vez edinosti, in to ostaja vselej glede na vse, ki so telesni deli in telo Jezusa Kristusa. In tako lahko ugotavljate v zgodovini neki vse-splošno pojavljajoči se znak: videli boste, da vse, kar se bliža edinosti, doživlja očarljive mike Marijinega materinstva; zaznali boste, da vse, kar se razkraja, odnaša neka nagonska odbojnost do Marije.

(*Grandeurs mariales*, št. 367, str. 377–378)

2. Vesoljno materinstvo

(378) Lahko bi naštevali čudeže v zvezi z rojstvom svetosti, ki jih je polna zgodovina krščanskih stoletij. Ali sploh obstaja kakšen svetnik, čigar duša bi se ne bila odprla nežnemu izžarevanju Marijinega obličja? Sicer pa: kaj prikazuje zgodovina drugega kot nekaj opaznejših potez, v katerih vedno bolj živo izstopajo posegi tistega materinstva, ki blagoslavlja sleherno materinstvo? Gotovo ni krščanske matere, ki bi ne mogla pripovedovati čudovitih reči. Ali pa celo matere vedo vse? Tiste, ki so najbolj vpeljane v svete intimnosti, umevajo

več, slutijo bolje, čutijo zanesljiveje. Njihove molitve vrh tega pridobivajo prednostne blagoslove. A koliko je še uslug, za katere ni nihče prosil in ki ostajajo nepoznane. Večnost, ki bo toliko povedala o neslutelih očetovskih skrbih božje Previdnosti, bo razkrivala tudi očarljive poteze materinske skrbnosti. Kako ljubi Marija matere, ki nadaljujejo njeno materinstvo, saj rojevajo Jezusove brate! S kakšno nežnostjo objema njeno srce te duše, ki prihajajo v življenje na svetu! Tu ima ona poslanstvo, da jim posreduje življenje tistega, ki je njen Otrok.

(*Grandeurs mariales*, št. 378, str. 389–390)

3. Skrivnost Marijine žrtve

(396) Marija stoji ob vznožju križa; Jezus visi na križu. On se ne dotika več zemlje; visi med nebom in zemljo, Srednik med Bogom in ljudmi. Ona pa se še dotika zemlje, stoječ ob Jezusovem vznožju, srednica med Njim in nami. Niti On niti ona nimata greha. On se daruje v spravo za greh, toda v drži življenja – in v tej drži bo tudi umrl. Tudi ona se z Njim daruje v spravo – tudi ona v drži življenja. Ona ohranja duševno moč v mučeništvu svojega srca. Nikar ne poskušajmo govoriti o njenih bolečinah – tako kot ne poskušajmo govoriti o tistih, ki jih je utrpeval njen Sin. Ti dve žrtveni skrivnosti presegata vsa naša pojmovanja in vsa naša izražanja. Ob njiju je bilo pretreseno nebo, sonce je otemnelo, zemlja se je stresla, celo skale so se razklale. In ti naravni pretresi še niso ničesar povedali o mukah našega Odrešenika in naše odrešiteljice. Toda to, kar je pretresalo globine stvarstva, ni moglo zlomiti moči te duše, ki je vztrajala pokonci pod križem – tako kot je vztrajal Jezus pokonci na tem križu, s katerega nikakor ni hotel stopiti.

(*Grandeurs mariales*, št. 396, str. 407–408)

VIII.9 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Brezno skrivnosti ...

Težko je pisati o Mariji ... Ona nas takoj povede v velike globine, kjer je z eno besedo povedano vse ... in ta beseda se ne da izraziti z našimi besedami ...

V njej spet najdem vse brezno te božanske skrivnosti, ki me že tako dolgo in tako močno privlači: znova najdem Trojico, ki tvori Enoto. In v ospredju – to dušo preproste galilejske kmetice, izbrane od Trojice, da bi nam bilo po njej podeljeno to, kar si Trojica podarja na veke – Božja narava ...

Marijini odnosi s sveto Trojico; življenje, ki se je razcvetelo v njenem srcu že v prvem hipu združenja njene duše s telesom; silno in polno gibanje v neprestanem naraščanju, ki jo je odnašalo v Božje srce, ki jo je držalo v vezeh, pogreznjeno v Boga v vseh njenih pogledih in hotenjih, v vseh njenih mislih in čustvih; njena želja, da bi to razlila v naša srca, da bi nam posredovala to enost in to življenje, da bi nas naredila eno s samo seboj ter po sebi z Jezusom in po Jezusu z Očetom, Sinom in Svetim Duhom. Kakšen predmet za premišljevanje, za dolgo pogledovanje, ki se brez konca začena od kraja ter se od kraja obnavlja ...

Jasno, da ne moremo, da niti ne smemo sanjati o tem, da bomo prodrli v to brezno; saj je skrivnost, saj je skrivnost skrivnosti. Ne smemo pa se plašiti pogleda nanj; saj je skrivnost luči in ljubezni. Bog hoče, da pogledamo nanj in da ta pogled kar se da podaljšujemo ter ga pogosto obnavljamo. On se nam daruje po meri tega pogleda in njegove čistosti ...

To so le prvi poskusi otroškega govorjenja. Moramo se zadovoljiti z njimi. Devica sama, čeprav je bila njena kontemplacija tako vzvišena, je privolila v to, da bo hodila po naših temnih stezah življenja v veri. Tako kot ona smo

dolžni hoditi tudi mi – z roko v njeni nadvse mehki roki, s srcem v njenem nadvse čistem in dobrem srcu ...

(*Contemplations mariales*, str. 11–12)

2. „Glej – tvoja mati“

Nauk o Marijinem duhovnem materinstvu je popolnoma jasen, kadar ga preučujemo pri vznožju križa. Ta nauk je toliko veljaven, kolikor se pri Bogu lahko uveljavi neki način ravnanja. Na tem kraju ustreza neskončni Ljubezni in njenim končnim udejanjanjem.

Marijino sotrpjenje se – tako kot samo Jezusovo trpljenje – tesno navezuje na velikoduhovniško molitev. Jezus na križu, med nebom in zemljo, že odtrgan od zemlje ter povzdignjen k nebu, na poti k svojemu Očetu, a čisto blizu vsemu, kar zapušča, v tem vmesnem položaju Srednika, postavlja most med obema svetovoma, ki ju je greh razdvojil in ju je On prišel povezat v novo enoto. On se poživa, medtem ko uresničuje to enotnost. V njem je ta enotnost dopolnjena.

On jo posreduje svoji materi, da bi jo uresničevala v ljudeh, ki so postali njeni otroci. Marijina vloga se razteza do tja, do koder je razpet Jezus; izvaja se tam in tedaj, kjer in kadar se izvaja vloga Odrešenika. Naš Gospod se daje in prihaja do nas prek Marije. Ona je vedno tam, med Njim in med nami – takšen je Božji načrt. Kar je v enem, mora torej odmevati v drugem, preden zadoni v nas in da bi moglo zadoneti v nas ...

Za Jezusa se začenja novo življenje, zanjo pa neko novo porajanje. Na Kalvariji je treba videti prav to novo življenje in to novo mater živih.

Marija daruje Jezusa in se z Njim daruje Očetu, kajti vse njeno življenje je tukaj, z Jezusom na križu, z njegovim mesom, ki ga je prejel od nje, in z njegovo dušo ... Ta od Boga hotena navzočnost Marije pri Jezusovem trpljenju ima

neki smisel in neki cilj. Marija nam ni postavljena za zgled pod križem brez nekega posebnega razloga; in dobro je, da ga pretresemo.

Ona je tam kot mati. Ideja materinstva prevladuje v pri-zoru, kjer jo Jezus daruje Janezu.

„Tam je bila Marija, njegov mati“, pripoveduje ljubezni-vi evangelist, ki je postal Marijin sin in s tem novim naslo-vom – Jezusov brat. Potem pa Božji Sin pogleda to mater in reče Janezu: *Glej, tvoja mati!* (Jn 19, 25.27).

Ni mogoče jasneje zaznamovati Marijine vloge v teh okoliščinah. Jezus nas prav ob tej uri porodi – in Marija prisostvuje temu porodu. Ona je zraven kot mati: mati, ki izgublja enega sina, da bi namesto njega prejela drugega. Sicer je zamenjava le zunanja in navidezna, prav tako tudi izguba. Marija ne izgublja ničesar, ne pridobiva ničesar – ona le nadaljuje.

Neka globoka povezanost združuje vse te bitnosti in okoliščine, ki tvorijo jedro zgodbe. Jezusove smrti, četudi je tako odločujoča, ne smemo jemati osamljene od predho-dnih in naslednjih dogodkov ...

Marija se zdaj znova izroča delovanju Duha Življenja. Duh Življenja ni samo Duh Besede, ki je v začetku bila v Počelu. Je tudi Duh učlovečene Besede – Duh, ki je počasi izdeloval Marijino meso, da bi iz njega napravil meso Bese-de. Je Duh njenega Sina. Ljubezen, neizmerna ljubezen, ki se je polastila Marije na dan oznanjenja in ki si je prisvojila njeno meso ... si prisvoji Marijo, potem ko je dopolnila svoje delo v njenem mesu, zato da bi ona porajala otroke v dušah.

Glej – zato postane znova žena: *Žena, glej, tvoj sin!* Zdaj pričinja neko žensko vlogo, ki je doslej še ni igrala: začenja porajati žive otroke, katerih življenje bo življenje v Duhu, v Duhu učlovečene Besede ...

Njena vloga se ne spreminja, pač pa se razširja ... Za-čenja se porajati neki novi rod – rod, ki zaobsega vse, ki so

verovali ali še bodo verovali. Neštete otroke prejema v dar; prejela jih je, ko je sprejela svetega Janeza. In tudi sveti Janez jih je prejel, da bi v odnosu do njih igral neko posebno vlogo, ki ni dovolj znana.

V njej, v njenem duhovnem naročju, v njeni materinski ljubezni bodo našli Jezusa in bodo postajali sinovi po njegovi podobi in sličnosti. Zdaj bo tu novo stvarjenje. Božji načrt je jasen, popolnoma jasen: *Žena, glej, tvoj sin*. Ta beseda je pri priči podarila Mariji neizmerno naročje, v katerem je prostor za vsakega izmed nas. Njen učinek je bil takojšen in celosten.

Nobenega odpora do Duha Ljubezni, ki ji je bil podeljen. V svoji notranjosti je spet izrekla besedo svojega življenja: *Fiat – Zgodi se mi po tvoji besedi*. In to se je zgodilo. Postala je mati vseh tistih, katerim bo Jezus posredoval svojega Duha Ljubezni. Prejela je tega Duha Ljubezni na poseben način – v tem trenutku, s to besedo, s tem ciljem. Na binokostni dan bo tam, da bi ga prejela kot članica Cerkve. Pod križem ga prejme kot mati ...

Jezus je tu, da bi ljudje spoznali to Ljubezen; da bi razkril tega Duha, ki ga navdihuje in ki ga je navdihoval skozi vse njegovo zemeljsko življenje: ... *zato da svet spozna, da ljubim Očeta in da delam tako, kakor mi je naročil Oče (prim. Jn 14, 31)*.

Marija stoji, tiha in zlomljena: tiha, zato da sprejme v vsej polnosti tega Duha; zlomljena, da je ne bo oviralo nič lastnega. Gleda to Ljubezen, se z njo prežema in prepaja; zajema in odnaša jo iz sebe ta dih – in tako tudi ona postaja ognjišče ljubezni: ognjišče, ki prejema vse, da bi s tem razvnelo vse ...

(Contemplations mariales, str. 104–109)

3. „Karkoli vam poreče, storite“

Marija (v Kani) navidezno izgine s prizorišča. Vendar je

sprožila neko dejavnost, ki sega zelo daleč in pri kateri ima svoj delež, na katerega ne smemo pozabljati. Zlahka ga pozabimo, ker se zadržujemo pri zunanjem videzu. Vidi-mo le Učitelja, strežnike, starešino, ženina in – v perspektivi – vero dvanajsterih apostolov, ki je za Jezusa poglavitna. Toda senca, v katero se je umaknila srednica, je ognjišče rodovitne luči. To je senca tiste vseмогоčnosti, ki jo je ovila tedaj, ko je prišel nadnjo Sveti Duh in je spočela *Sveto, ki se bo imenovalo Božji Sin* (prim. Lk 1, 35). Ta senca se izraža v Kani prav tako kot v Nazaretu: *Glej, dekla sem Gospodova – jaz služim Gospodu*. Ona pa se obrača k strežnikom; razliva svojo luč in jo duhovno poraja. Postaja mati svetosti – tiste svetosti, ki jo v njej in po njej prednaša Sveti Duh. Njena vloga v Cerkvi in v vsej krščanski zgodovini je v celoti ta – z značilnimi potezami obzirnosti ter zaupanja, ki tako jasno označujejo njene otroke. Marija ponavlja vse to na čisto poseben način tistim, ki se izročajo v njene roke: „Karkoli vam poreče Jezus, storite – tako kakor sem jaz sama storila vse, kar mi je rekel njegov Duh ... in porodili ga boste tako kot jaz. V njem bomo vstopili v tiste skupne odnose, katere je mogoče zaslutiti skozi vse izraze ljubezni, a jih z njimi ne moremo in nikdar ne bomo mogli ustrezno izraziti.“

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 169)

4. „Mati lepe ljubezni“

Marija je „Mati lepe ljubezni“, ljubezni, ki jo kot cvetlice v šopku sestavljajo strah, vera in sveto upanje. V njej najdemo milost, ki nas vodi po poti ter obstaja v resnici, v zvestobi; v njej najdemo zaupanje – gotovost, da bomo prejeli življenje in krepost, upanje: „Jaz sem mati lepe ljubezni in strahu in spoznanja in svetega upanja“ (prim. Sir 24, 24 vg).

Cerkev je pod vodstvom Svetega Duha, kadar si upa po-lagati takele besede na ustnice ponižne Device Marije. Po-nižne, zares ... toda resnične, kajti ponižnost je resničnost.

Marija se zaveda, da sama ni nič; priznava, da je Bog storil v njej velike reči in da to dela po njej še kar naprej. Ona je mati in še kar naprej mati ... Ona je Jezusova Mati v dušah

...

[...] Ona je Mati tiste Lepote, ki brez nje ne bi imela značilnosti zunanje, uresničene stvarnosti; ostala bi nekaj, kar bi Bog mogel storiti, ne bi pa bila to, kar je Bog dejansko storil. Bog bi mogel tudi brez nje priti do nas v našem mesu – toda Bog je po njej prišel do nas v našem mesu. [...]

(*Contemplations mariales*, str. 58–61)

Deveto poglavje

JEZUS: POT, RESNICA, ŽIVLJENJE

*Jaz sem pot in resnica in življenje.
Nihče ne pride k Očetu drugače kot po meni.
(Jn 14, 6)*

IX.1. ZEDINJA NAS S SEBOJ IN S TROJICO

IX.1.1 SVETI BRUNO: Luč Besede

*Lucerna pedibus meis – Svetilka mojim nogam ... (Ps 118,
105 vg)*

[...] Gospod – da sem ljubil tvojo postavo, da sem iskal tvoje zapovedi, da sem zadržal svoje noge proč od vsake slabe poti, da nisem krenil od tvojih odlokov – vsega tega nisem počel iz lastne pobude, ampak sem to prejel od tebe; kajti *tvoja beseda* je bila *svetilka mojim nogam* – to je: Tvoj Sin je bil razsvetlitev mojim nagnjenjem, Gospod Jezus mi je bil razsvetlitev – pomeni: je razsvetlil moje prve nagibe. To pa pomeni: tiste prve nagibe moje svobodne izbire, ki sem jih imel, da bi vzljubil in spolnjeval tvojo postavo, je razsvetlil tvoj edini Sin s pomočjo svoje milosti, zato da ne bi pojenjali, temveč bi iz dneva v dan naraščali; On mi je dal

tudi te nagibe, kajti sam po sebi nisem bil zmožen, da bi jih zasnoval. In prav ta tvoja Beseda – Gospod Jezus –, je bila *luč mojim stezam*; to je: bila je razsvetlitev mojim stopinjam, kar pomeni steze, zato ker pač stopamo po stezah. To pa pomeni: ni samo razsvetlil mojih prvih nagibov s pomočjo svoje milosti, temveč sem s pomočjo njegove razsvetlitve dosegel ljubezen do postave in potem tudi njeno spolnjevanje. Izraza „svetilka“ pa tukaj ne umevamo v pomenu posode z lučjo, kot sicer, temveč v pomenu „lučka“; to je razvidno iz hebrejskega besedila, kjer je zapisano: *candela pedibus meis – sveča mojim nogam*. Gospod Jezus je s tem označen kot „svetilka“; ne zato, ker morda ne bi bil po svoji naravi vedno velika luč, pač pa se označuje kot svetilka z ozirom na to, da sprva tiste, ki pristopijo k veri, manj razsvetljuje. Potem pa se glede na to, da močnejše razsvetljuje tiste, ki so v veri že napredovali, imenuje „velika luč“, kot beremo pri Janezu: *Bila je prava luč ... (Jn 1, 9)*; in drugod: *Jaz sem luč sveta ... (8, 12)*. [...]

Ker je bila torej tvoja Beseda svetilka mojim nogam in luč mojim stezam, *sem prisegel in sklenil*, to je: sklenil sem s prisego; kar pomeni: trdno in nespremenljivo sem se odločil, *da bom spolnjeval tvoje pravične odloke* [...]; tega pa seveda ne bi mogel skleniti, če me ne bi razsvetljevala tvoja beseda. [...]

Ko pa sem to prisegel in sklenil, se zaradi tega potlej nisem prevzemal, *ampak sem se do kraja ponižal*; to je: ostal sem povsem ponižen, ne da bi sebi pripisoval, kar sem prisegel in sklenil, in ne da bi iz tega razloga koga zaničeval kot nižjega po svetosti. In zaradi te moje zasluge – ker sem se poniževal, *me poživi po svoji besedi!* To je: *poživi me od znotraj s tistim oživljanjem, ki se dogaja po tvoji besedi*, to je – po tvojem Sinu, Gospodu Jezusu; poživi me torej s krepostmi, da bom vztrajal v tem, kar sem prisegel. [...]

(*Expositio in Psalmum 118, Nun.* – PL 152, 1291–1292)

IX.1.2 GVIGO I.: Bog postane Človek – čemu?

(474) Predstavi si to troje: Božjo Besedo, človeškega duha, človeško telo. Če bi lahko videli prvo, ne bi potrebovali drugega. Ko bi vsaj lahko videli drugo, ne bi potrebovali tretjega.

Ker pa nismo mogli videti niti prvega niti drugega, to je – niti Božje Besede niti človeškega duha, je bilo dodano tretje, to je – človeško telo. In tako je *Beseda meso postala in prebivala z nami* (prim. Jn 1, 14) v naših zunanjih območjih, da bi nas tudi tako nekoč uvedla v svoje notranje območje.

(475) In zato je bila Božji Besedi dodana razumna duša v mesu, ki naj bi s posredovanjem tega mesa poučila, storila in pretrpela vse tisto, kar je bilo nujno za naš poduk in za naše poboljšanje. [...]

Ni bila podučena, da bi umevala, niti ne vžgana, da bi ljubila, z znamenji/zakramenti ne z besedami ne z zgledi, temveč edinole z navzočnostjo Božje Besede.

Po tej duši nam je sama Božja Beseda in Modrost na tri načine – to je z znamenji/zakramenti, z besedami in z zgledi – pokazala, kaj je treba ukreniti, kaj prenesti in zakaj.

(476) Človek namreč ni bil dolžen slediti nikomur razen Bogu, ni pa bil zmožen slediti nikomur razen človeku. Zato je (Bog) privzel človeka, da bi človek, ko sledi, komur je zmožen, sledil tudi Tistemu, ki mu je dolžen slediti.⁷

Prav tako mu je bilo v korist postati podoben le Bogu, ker je bil narejen po njegovi podobi (prim. 1 Mz 1, 26; 9, 6); mogel pa je postati podoben le človeku. In zato je Bog postal Človek, da bi človek s tem, ko postaja podoben Človeku – to je to, kar zmore –, postajal podoben tudi Bogu – to je to,

---

7 Avtor s posrečeno igro besed pojasnjuje – sebi in bralcu – učlovečenje Božje Besede s privzemom človeške narave: *In Beseda je postala Človek*. Vse to se je zgodilo z namenom, da bi sleherni človek v tem Človeku mogel „videti Božje veličastvo“ in mu slediti – sebi in zveličavno korist. Prim. Jn 1, 1-18.

kar mu je v korist.

(*Meditationes*, št. 474; 475; 476)

IX.1.3 GUIDO DE PONTE

1. Edini temelj

Kajti drugega temelja nihče ne more položiti razen tega, ki je položen, in ta je Jezus Kristus (1 Kor 3, 11). Ker je po Avguštinih besedah Bog vrhunsko zadostna, človek pa vrhunsko nezadostna resničnost, je tistemu, ki se želi izogniti padanju v svoje pomanjkljivosti ter se prenoviti v duhu, nujno potrebno, da se ne odmika od navedenega temelja, na katerem bo našel vsakovrstna zdravila za svoje potrebe.

Grešnik, ki želi odložiti breme svojih grehov, naj torej najprej prisluhne Kristusu, ki vabi grešnike k odpuščanju in jim govori: *Pridite k meni vsi, kateri se trudite, utrujeni od razvad, in ste obteženi z bremenom grehov, in jaz vas bom poživil z zdravljenjem in okrepčevanjem ... in našli boste mir svojim dušam (prim. Mt 11, 28-29).* Avguštini pa piše v prvi knjigi Izpovedi: „Gospod, zase si nas ustvaril in nemirno je naše srce, dokler ne počije v tebi.“ Bolnik naj torej prisluhne dobremu in skrbnemu zdravniku in naj pride k njemu po poti globoke skesanosti, skrbne spovedi ter resnega sklepa, da se bo odvrnil od hudega in delal dobro, dokler bo živel in bival.

Drugič – grešna duša, ki pa je že postala zvesta v Kristusu, s katerim se je po spokoritvi spravila, naj si kar najbolj vneto prizadeva držati se svojega Zdravnika ter si pridobiti domačnost z njim, s tem da vsak dan znova karseda pobožno premišljuje njegovo presveto življenje. Vendar naj bo previdna in naj pazi, da ne bo iz radovednosti in mimogrede prebrala več odlomkov iz njegovega življenja, temveč naj po vrsti prebira samo po en odlomek na dan. Tako bo dan za

dnem obhajala za Kristusa „krasno soboto“ (prim. Iz 58, 13) pobožnega premišljevanja. V njem se bo z radostjo odpočivala od hrupa zunanjih in posvetnih ovir in sladko zadremala; k njemu se bo rada zatekala, kjerkoli se bo nahajala, tako kot k varnemu in dobremu zavetju proti raznovrstnim razvajanostim slabotne človeške narave, ki se stalno lotevajo Božjih služabnikov. Dobro pa je, včasih celo potrebno, da se zateka k poglavitnim dogodkom Kristusovega življenja – k učlovečenju, rojstvu, obrezanju, razglašenju, trpljenju, vstajenju, vnebohodu, izlitju Svetega Duha in ponovnemu prihodu k sodbi. To naj ji bo predmet posebnega spominjanja in duhovnega osveževanja, tolažbe in vadbe. Vendar naj si za vsak dan odmeri po en odlomek za stalno prehrano.

(*De contemplatione*, knj. II, pogl. I <v celoti>, v. 1–38)

2. Življenje v Kristusu

To življenje mora biti grešnemu človeku silno zaželeno – iz mnogih razlogov. Prvič: zavoljo odpuščanja njegovih grehov. Kadar se namreč postavi pred sodbo – s tem da se obtoži z izpovedjo in pravičnostjo, si naloži prostovoljno pokoro in začne vestno hoditi s svojim Bogom in premišljevati po zgoraj navedenem načinu –, se nemalo očisti od umazanije grehov. Bog, kateremu pripada, je namreč použivajoč ogenj, ki očiščuje.

Drugič: zavoljo razsvetlitve samega sebe – kajti On, pred katerega stopa, je „luč, ki sveti v temi“ (prim. Jn 1, 5). Razsvetljen s to lučjo se uči urejenega življenja v odnosu do Kristusa in nebeščanov, do sebe, bližnjega in zemeljskih stvarnosti.

Tretjič: zavoljo milosti solza, ki je silno potrebna grešniku v tej revni dolini. To milost ponavadi daje grešnikom, kateri se ga oklenejo, Kristus, ki je *vrelec na vrtovih in vodnjak z živo vodo* (prim. Vp 4, 15 vg). On sam nam kliče: *Če je kdo žejen, naj pride k meni in naj pije; in iz njegovega*

osrčja bodo tekle reke žive vode (prim. Jn 7, 37-38). Pazi pa naj verni grešnik, da ne bo sprejemal sladkih solza, ki so mu tu in tam podarjene, kot prehodno nagrado; v vseh svojih delih naj ima pred seboj pošten in večten namen.

Četrtrič: zavoljo popravljanja vsakodnevnih spodrsrljajev, ki jih Gospod vselej ublaži pri svojih pripadnikih, kot je bilo rečeno (Mojzesu): *Naredi si bronasto kačo in jo postavi kot znamenje! Kdorkoli je pičen in jo pogleda, bo živel* (prim. 4 Mz 21, 8-9; Jn 3, 14).

Petič: zavoljo sladkega, blagega in zaželenega okušanja, ki ga ima v sebi (to življenje), kot pojeta psalmist – *Okusite in spoznajte, kako dober je Gospod* (Ps 34, 9 vg) – in Visoka pesem: *V senci njega, ki sem ga vzljubila, sedim in njegov sad je sladek mojemu nebu* (Vp 2, 3 vg). Pa Izaija: *Tvoje ime in tvoj spomin sta hrepenenje duše* (26, 8 vg). In spet Visoka pesem: *Kajti tvoje ime je razlito olje* (prim. 1, 2) – in zato je hrepenenje duši. Kolikor se namreč notranji človek od dne do dne obnavlja (prim. 2 Kor 4, 16) v vernem grešniku, toliko bolj željno obdeluje in predeluje življenje svojega Odrešenika, kot je rečeno: *Kateri mene uživajo, so še lačni; in kateri mene pijó, jih še žeja* (Sir 24, 21). Saj željnost duše ne more pojenjati, dokler njegova sladkost ne neha cediti svojih kapljic.

Šestič: zavoljo spoznanja Očetove veličine, ki je dostopno le prek Kristusa, kot je rečeno: *Nihče ne pozna Sina kakor le Oče, in nihče ne pozna Očeta kakor le Sin in komur hoče Sin razodeti* (Mt 11, 26).

Sedmič: zavoljo varnega izhoda iz tega nevarnega življenja. Vernega grešnika, ki zdaj vsak dan sprejema Kristusa v gostišče svojega srca in mu z ugodnimi premišljevanji pripravlja s cveticami okrašeno ležišče ter na svojem ležišču ponoči išče Njega, katerega ljubi njegova duša (prim. Vp 1, 16; 3, 1), bo namreč po smrti poiskal in sprejel sam Kristus, da bo na vekomaj z Njim, kot je bil vedno vaju in željan.

(*De contemplatione*, knj. II, pogl. II (v celoti), v. 1-49)

IX.1.4 LAURENTIUS SURIUS: Kristus v svojih svetih

[...] V svetih ljudeh občudujemo in oznanjamo Kristusovo moč. Iz njihovih junaških del se učimo, po kateri poti nam je treba hoditi, če hočemo dospeti do Kristusa. Ta pot je tesna in ni dostopna lenuhom in požeruhom. V imenu vseh svetnikov govori prerok: *Propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras* – Zaradi besed tvojih ustnic sem se držal trdih poti (Ps 16, 4 vg). Toda četudi so tistim, ki se naprezajo, trde, postanejo tistim, ki jih ljubijo, ljube – pravi Avguštin. Navedeni prerok govori: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum* – Po poti tvojih ukazov sem tekel, ko si mi razširil srce (Ps 118, 32 vg) – dodaj: z duhom ljubezni. Pa spet isti: *In Deo meo transgrediar murum* – S svojim Bogom bom preskočil zid (Ps 17, 30 vg). Apostol pa pravi: *Omnia possum in eo qui me confortat* – Vse premorem v njem, ki mi daje moč (Flp 4, 13). In on je gotovo storil in pretrpel mnogo reči, ki se zdijo nemogoče in neverjetne, če jih hočeš meriti s človeško pametjo in ne z učinkovanjem Božje milosti. Prav tako moramo misliti o nešteti drugih Božjih prijateljih. Kadar beremo v njihovih *Življenjih* takšne reči, ki navidezno segajo prek mejá verjetnosti, moramo pripisovati pogumnost duha Kristusovi moči, kajti On je čudovit v svojih svetih (prim. Ps 67, 36 vg). Samo brezbožni ljudje bodo take reči prezirali ali obrekovali. O da bi bili duhovno goreči, ko bi se nas v celoti polastila žareča Kristusova ljubezen – potem bi zmogli tudi mi to, kar občudujemo v njih! Apostol govori: *Animalis homo non percipit ea, quae sunt spiritus Dei, stultitia enim est illi, et non potest intelligere* – Naravni človek ne sprejema, kar je Božjega Duha, kajti zanj je nespamet in ne more razumeti (1 Kor 2, 14). Naj torej postane iz naravnega/čutnega človeka duhovni človek, pa bo začutil učinkovitost Duha. O da bi se nam posrečilo doseči to, da bi se ob branju svetniških življenjepisov razveselili vsi po vrsti! [...]

(*De probatis sanctorum historiis*, zv. 1. *Praefatio*, str. III–IV)

IX.1.5 GABRIELE M. FULCONIS: Oče, brat in ženin ...

Vse dobrine in vse darove, ki jih imam, imam po Jezusu Kristusu in po njegovih neizmernih zaslugah. Če mi Bog trajno podarja življenje, če me brani, če z menoj sodeluje – to dela iz ljubezni do Jezusa Kristusa. Jezusu Kristusu dolgujem Očetovo milost in prijateljstvo, Božje sinovstvo in dediščino v kraljestvu. Od Jezusa prejemanj vsa navdihovanja, dobre misli in čustvovanja, ustrežanje dani milosti, zaščito v nevarnostih, moč v skušnjavah, predanost v trpljenju, potrpljenje v hudem, vztrajnost v dobrem. Tako mi od njega – kot moje glave – v izobilju priteka, ker sem ud njegovega telesa, sleherna milost in naklonjenost: vse imam od njega in po njem. Skratka – v Jezusu Kristusu imam vse, karkoli bi si mogel zaželeli.

On je moj Odrešenik, saj me je osvobodil od greha in od večne smrti. On je moj Oče, saj me je spočel in rodil na križu v najglobljih bolečinah, med plameni svoje ljubezni. On je moj Brat – zaradi podobnosti privzete človeškosti. On je moj Ženin, toda krvavi Ženin, kajti ta združitev ga je stala vse njegove krvi.

On je moj Pastir; ne samo da me vodi in brani, temveč me tudi hrani s svojim lastnim mesom in s svojo krvjo, potem ko je zame žrtvoval svoje življenje. On je moj Zdravnik, ker se je učlovečil na tej zemlji, zato da bi me ozdravil od vseh mojih tegob. Končno – on je moj zvesti in stanovitni Prijatelj, kot sam trdi: *Ne imenujem vas več služabnike ... Vas pa sem imenoval prijatelje ... (prim. Jn 15, 15).*

Glejte – tako imam v Jezusu Kristusu vse; po Jezusu Kristusu moram doseči vse; in Jezusu Kristusu moram pripisovati vse.

(L'anima santa, str. 743–744)

IX.1.6 FRANÇOIS POLLIEN

1. Prvorojeni v stvarstvu

(449) *Prvenec*. To je torej njegov osebni blagoslov – blagoslov njegovih odnosov z Bogom. Temu se pridružuje še drugi blagoslov, ki je tako kot prvi vzvišen nad vse blagoslove: to je blagoslov njegovih odnosov z izvoljenimi – recimo mu opravični blagoslov. – Kaj je ta blagoslov? Tole je njegova vsebina: Kristus je bil zamišljen kot prvenec v Božjem načrtu. S tem da se je sveta Trojica odločila, da potegne iz nič ustvarjenine – sebi v slavo in njim v srečo, je imela pred seboj kot prvi smoter Kristusa; to pomeni: osebno zedinjenje neke ustvarjenine z Božjo naravo. Sledila je – z njim in zanj – Devica, iz katere naj bi se rodil v času. Potem angeli, ki naj bi bili njegovi strežniki, in ljudje, ki naj bi bili njegovi bratje. Končno – nižje stvari, ki naj bi bile njegovi pripomočki ter pripomočki delov njegovega telesa. Vse stvarstvo je torej v celoti navezano nanj kot na svojo glavo. Četudi je po prerokovi besedi prišel šele sredi časov (prim. Hab 3, 3); četudi se je razodeval skozi veke, je vendar bil prvi v Božjem namenu.

(452) *Blagoslovni spev*. Iz tega sledi, da ima v svojem lastnem gospostvu v popolni celoti posest nad vsem, kar je dar in energija življenja. On ima vladarstvo nad naravo in nad milostjo, nad telesi in nad duhovi, nad prostori in časi, nad zemljo in nad nebom, nad časovnimi in večnimi vekmi. Prerok govori: *Na njem bo počival duh Gospodov: duh modrosti in razumnosti, duh sveta in moči, duh vednosti in pobožnosti; in napolnjeval ga bo strah Gospodov (Iz 11, 2 vg)*. To je njegovo kraljestvo milosti. Nato prikazuje njegovo kraljestvo kreposti in npravne preobrazbe; njegovo gospodovanje nad naravnimi prvinami; njegova odrešenjska dela (prim. Iz 11, 4). Sklene pa z blagoslovnim spevom: *Tisti dan porečeš: Slavim te, Gospod, kajti četudi si se name jezil, se je vendar tvoj srd odvrnil in si me potolažil. Glej, Bog je moje rešenje. Zaupam in se ne bojim. Moja moč in moja pesem*

je namreč Gospod, on mi je bil v odrešenju. Z radostjo boste vodo zajemali iz studencev odrešenja. In porečete tisti dan: Slavite Gospoda, kličite njegovo ime, oznanjujte med ljudstvi njegova dejanja, razglašajte, da je njegovo ime vzvišeno. Pojte Gospodu, ker je storil velike reči. Naj bo to znano po vsej zemlji. Vriskajte in se radujte, prebivalci Siona; kajti velik je med vami Sveti Izraelov (Iz 12).

(453) *Včeraj, danes, na veke.* [...] On ima v sebi polnost Marije, ki je takoj za njegovo in nad vsemi drugimi. On ima polnost Cerkve tja do večnosti. On ima polnost vsakega posameznika. Evangelij zato oznanja: *Iz njegove polnosti smo vsi prejeli ...* (prim. Jn 1, 16). Milost je v njem in od njega – z njegovimi darovi, delovanji, krepostmi, blagri in sadovi. Tudi narava sama prejema od njega svojo pripravnost za sodelovanje z milostjo – za skupno delovanje pri vélikem končnem delu, ki je edini cilj ustvarjenih existenc in gibanj. *Vse je ustvarjeno po njem in zanj* (prim. Kol 1, 15; Heb 2, 10). Kako lepa je ta skrivnost Kristusa, ki živi v vsem; skrivnost vseh stvari, ki živijo po njem in delajo zanj! Kako je lepa! Brez njega ne razumemo ničesar – ne božanskih in ne človeških reči. Zgodovina sveta in našega človeštva ostaja brez njega nerazložen in nerazložljiv kaos. Toda z njim in po njem – kakšna veličastna sinteza, ki daje smisel vsemu, kar je bilo, kar je in kar bo! Seveda tu doli ne bomo dosegli velikega pomena te besede; imamo pa njegov ključ – in kot naša vera zmaguje, ko kličemo z apostolom: *Jezus Kristus včeraj in danes, isti tudi na veke* (Heb 13, 8).

(*Grandeurs mariales*, št. 449.452.453, str. 466.469–471)

2. Njegovo skrito življenje

(490) *Ves svet ga ne more opisati.* Pomólite to neizčrpno skrivnost skritega Odrešenikovega življenja pred Očetovim pogledom – in se ne boste več čudili evangelistu najbolj pristrčnih skrivnosti, ko sklene svoje sveto poročilo s tole

skrivnostno trditvijo: *Je pa še mnogo drugega, kar je storil Jezus; in ko bi se vse to popisalo vsako posebej, mislim, da bi ves svet ne obsegel knjig, ki bi jih bilo treba napisati* (Jn 21, 25). Kako nas ta sklepna beseda učenca, ki je bil najpri-srčneje uveden v ljubezen, z eno samo potezo uvaja v tisto neskončno tišino, v kateri se je izvršilo največ odrešenjskih del! Mar ne omogoča vaši kontemplaciji vsaj malo dostopa v to svetišče Jezusove duše, v tisto „Presveto“, zakrito vsem pogledom, kjer se je dejansko dopolnilo delo za naše odre-šenje? Potem boste manj presenečeni spričo molka, ki se je vanj toliko let docela zapiral Jezus, prepuščal pa nič drugega kot nekaj žarkov, ki so izdajali njegovo neprekinjeno zapo-slenost pred Očetom.

(*Grandeurs mariales*, št. 490, str. 510–511)

3. Trta in mladike

(1) *Imenovali se bodo Božji nasad*. Draga duša, last dobrega Boga, zrno iz rajskega vrta, posejano v čas od Gospodarja vekov – prav o tebi je dejal prerok: *Imenovali se bodo nasad Gospodov, v njegovo poveličanje* (Iz 61, 3). Kako si prišla na ta svet? Kdo te je postavil nanj? Kdo si? Čemu si tu? Kaj počenjaš tu? Kaj si dolžna početi? Komu ali čemu si dolžna služiti? Kaj se bo zgodilo s teboj na koncu tvojih dni?

Prerok ti daje odgovor z nežno in ljubko prispodobo, ki ti mora biti ljuba, saj je ljuba samemu Bogu. On ti daje ime; vendar ti ga ne da prerok, saj izjavlja, da ti bo dano. Od koga? Od Boga samega. On te bo imenoval nasad svoje ljubezni, namenjen zato, da služi Božji slavi.⁸ S tem imenom te bo rad klical; in to ime mu bo ljubo, ker bo izražalo to, kar si ti zanj, in to, kar je On zate.

Ti si njegova sadika in on je tvoj vrtnar. Ti boš njegova

---

8 Prim. Iz 60, 21: Tvoje ljudstvo bodo sami pravični, za vedno bodo imeli deželo v lasti, *mladika, ki sem jo zasadil, delo mojih rok, v moje poveličanje*. Zdi se, da pisec namiguje na *to besedilo*.

slava in On bo tvoja sreča.

(2) *Beseda, ki je meso postala.* Poglej raje, če ni On tisti, ki te tako kliče. Opazuj, v kakšnih okoliščinah si od Njega ljubljena in oskrbovana sadika.

Mar ne veš, da je ravno On prišel na zemljo, da bi se odel v tvojo človeškost, da bi postal človek s teboj in zate, da bi živel tvoje življenje z namenom, da tebi omogoči zaživeti njegovo življenje?

Beseda je meso postala, da bi se naselila med nami (prim. Jn 1, 14) [...]

Pravi Božji Sin je postal resnični človekov sin. Glej ga v našem umrljivem položaju, kako živi naše preizkušano življenje, posejan tako kot mi v našo zemeljsko prst, skladno z voljo svojega Očeta, ki ga je poslal.

(3) „*Jaz sem trta.*“ Prav – zdaj pa prisluhni, da ti on pove s svojimi božanskimi usti, kaj je On obenem s teboj in kaj si ti obenem z njim. Takole je dejal: *Jaz sem prava vinska trta in moj Oče je vinogradnik. Vsako mladiko na meni, katera ne rodi sadu, odstrani; in vsako, katera rodi sad, otrebi, da rodi še več sadu. Vi ste že čisti zaradi besed, ki sem vam jih govoril. Ostanite v meni in jaz v vas. Kakor mladika sama od sebe ne more roditi sadu, če ne ostane na trti, tako tudi vi ne, če ne ostanete v meni. Jaz sem trta, vi mladike. Kdor ostane v meni in jaz v njem, ta rodi obilo sadu; zakaj brez mene ne morete ničesar storiti. Če kdo ne ostane v meni, se vrže ven kakor mladika in usahne; in jih poberó, vržejo v ogenj in zgoré. Če ostanete v meni in moje besede ostanejo v vas, prosite, kar koli hočete, in se vam bo zgodilo. V tem je poveličanje mojega Očeta, da obrodite obilo sadu in postanete moji učenci (Jn 15, 1-8).*

(4) *Ti si mladika.* Kako lepe in nežne so te Jezusove besede! Rada jih imaš in v veselje ti je sreča, da se čutiš tako poistoveteno z njim. Saj razumeš: prav on te imenuje svojo mladiko. Sveta duša, Božja sadika, Jezusova vejica – ti živiš od njegovega življenja, in Jezus ti to pove: Oče jo je zasadil

– in te je zasadil vanj; Oče jo neguje – in te neguje v njem. In glej – to je tvoje ime; glej, kaj si; glej, kje si; glej, kaj si dolžna storiti, kaj si dolžna obroditi in nabirati. Dolžna si ostati v njem, živeti od njegovega življenja; varovati njegovo ljubezen, s tem da izpolnjuješ njegove zapovedi; prinašati sad slave, nabirati sad veselja. Glej, to je tvoje življenje.

(5) *Hočeš prinašati sad?* [...] Draga sadika, ki jo Bog neizmerno ljubi; mala Jezusova veja, ki je tako prirasla nanj; skromna mladika, ki jo hoče njena trta videti v polni bujnosti – duša krščanska, Božja hči, poslastica njegovega vrta – mar nočeš, da bi bilo tvoje življenje v čast Njemu, ki te je izvolil? Ali si ne želiš tudi zase tistega polnega veselja, obljubljenega onim, ki prinašajo sad? Mar ni prav to tvoje častihlepje? Nič drugega si ne želiš – ne v času in ne v večnosti. Zadovoljуй torej to željo svojega Gospoda, to hrepenenje svojega Jezusa, to koprnenje svojega lastnega srca.

(6) *Bodi predvsem hvaležna.* Najprej se mu zahvaljуй, da te je izvolil, da te je vzel vase in zasadil zase, da ti je dodelil delež svojega življenja. „Nisi me ti izvolila,“ ti pravi, „temveč sem jaz izvolil tebe in te postavil, da pojdeš in obrodiš sad in tvoj sad ostane“ (prim. Jn 15, 16). Hvaležna za to izvoljenost odgovarjaj njegovemu pričakovanju; kajti On te je izvolil in zasadil samo glede na prihodnjo obroditev. *Kdo zasaja vinograd in ne uživa njegovega sadu?* (1 Kor 9, 7). On se hoče hraniti s teboj v svojo slavo; On te hoče nahraniti v tvojo radost: hrani ga torej in se željno nahranjуй.

(*La pianta di Dio*, št. 1–6, str. 9–11)

4. Zamisel o Bogu

(13) *On je daleč večji od tebe.* Tvoje častihlepje je v tem, da ne osiromašiš svojega življenja, temveč da ga razširiš v polnost njegove moči; saj hočeš, da postane veliko in želiš delati za to. [...] A šele večnost nam bo v vsej neizmernosti razkrila veličino ustvarjalne zamisli. Nekega dne, ki bo véliki dan,

boš videla polnost tega, kar moreš biti. [...]

(14) *Ne glej se v osamljenosti.* [...] Naš Gospod ti je to povedal takole: *Mladika ne more bivati ločeno od trsa* (prim. Jn 15, 5-6). Samo na trti ima mladika vrednost, lepoto, življenjskost; ločena od nje pa je le suh poganjek, ki odmre in ne zasluži drugega, kot da ga vržejo v ogenj.

Jezusova mala rozga – potrebno je, da se vidiš v njem; zato pogledajmo najprej nanj, na trto; skušajmo prepoznati Božjo zamisel o njem. Šele potem bomo mogli zaslutiti njegovo zamisel o tebi.

(15) *Glej nase v Kristusu.* „In imenovali se bodo Božji nasad – v njegovo slavo.“ Božja sadika – je samo ena, eno samo drevo, ena sama trta. Njen trs je Kristus; umna bitja, angeli in ljudje, vsi skupaj in vsakdo na svojem mestu, pa so mladike. To je vélika Kristusova skrivnost, ki je obenem vélika skrivnost Boga-z-nami. „V njegovo slavo/poveličanje“ : [...] On, ki je vrhovno Dobro, je hotel poklicati ustvarjenine, da uživajo v njem isto dobro, da živijo njegovo lastno življenje in je zato odredil, da si jih pridruži na neizrekljiv način. To je njegov načrt.

(16) *Sadika, telo, stavba.* [...] Tako je bilo pred vsemi časi odrejeno, da se bo sam Božji Sin učlovečil; in po Njem, zaradi Njega in v Njem so bili ustvarjeni angeli in ljudje, poklicani biti člani telesa, kateremu je On glava. [...]

Svete knjige razlagajo naše zedinjenje z Bogom – s posredovanjem Jezusa Kristusa, našo edinstvo v Njem in po Njem – s tem, da uporabljajo izmenoma te tri simbole: sadika, telo, stavba. Včasih pravijo, da smo sezidani kot Božji tempelj na edinem temelju, ki je Kristus (prim. Ef 2, 21); drugič spet, da smo vcepljeni na isto živo deblo, ki je Odrešenik (prim. Rim 11, 24); ali pa, da smo deli istega telesa z eno in isto glavo, ki je Božji Sin (prim. Ef 5, 30). Tri podobne – ena iz neživega sveta, druga iz rastlinskega sveta, tretja iz človeške narave – nam vse skupaj razodevajo isto skrivnost našega Božjega posinovljenja. Kajti – če smo eno

s Kristusom, če smo deležni njegovega življenja, če smo del njega – tako kot je kamen del stavbe, mladika del trte, člen del telesa, postajamo po Njem in v Njem – Božji sinovi. Seveda ne sinovi tako kot je on Sin po enem bistvu z Očetom, temveč po deležnosti posinovljenja. Glej se torej – o neskončno dostojanstvo tvojega krščanskega poklica! – glej se, kako si deležen Božjega življenja (prim. 2 Pt 1, 4), Božji sin in dedič (prim. Rim 8, 17), pripuščen v občestvo Očeta z njegovim sinom Jezusom Kristusom (prim. 1 Jn 1, 3). Glej, to je tisto, kar véliki apostol imenuje „Božja poklicanost v Kristusu Jezusu“ (prim. Flp 3, 14). Ti torej nikakor nisi na tej zemlji tujec v odnosu do Boga niti navaden popotnik skozi življenje, ampak si del občestva svetih in Božje družine (prim. Ef 2, 19).

(*La pianta di Dio*, št. 13–16, str. 18–20)

5. Ti ...

(30) *Tvoja udeležba pri Božjem življenju*. Kristus se ne zapira v to dostojanstvo, ki ga poseduje v svoji človeškosti, kajti ni postal človek zavoljo samega sebe, ampak je prišel iz nebes „zaradi nas in zaradi našega zveličanja“ (prim. *Credo*). Svojo človeško naravo je hotel napraviti za trto, da bi mi ljudje mogli postati njene mladike. In glej – tako smo poklicani v Njem k udeležnosti pri Božji enosti. [...]

(31) *Milost*. V čem pravzaprav obstoji tvoja podobnost z Našim Gospodom, tvoja priličenost Njemu? Čudovita je. Četudi nisi po bistvu v vsem enak Njemu, mu boš vendarle tako pridružen, tako priličen, tako poistoveten z Njim, da se mu boš mogel približati. Ali bolje rečeno: osebno boš ostal „ti“, s posestjo svojih dejavnosti, od Njega pa ti bo pritekala neka limfa, ki je zares božanska in se imenuje – milost. On je njen Začetnik in Dovršitelj – Začetnik zato, ker izvira milost iz njega; Dovršitelj pa zato, ker se razvija in spopolnjuje po njegovem posredovanju. On je tvoj življenjski trs.

(32) *Dejanska in preoblikujoča milost.*⁹ Ta limfa je dvojna: prva je za vzpodbujanje k dejavnosti, določena za to, da po nadnaravni poti spravi v pogon tvojo dejavnost. To je dejanska milost, o katere delovanju bomo podrobneje spregovorili.

Druga limfa je za združevanje in preoblikovanje, določena za to, da usposablja tvoje zmožnosti, da jim podeljuje neko nadnaravno zmožnost udejanjanja in zato dobivajo neko božansko obliko. Prav ta limfa je pravo Božje življenje v tebi; ona te hrani, ostaja v tebi, razširja ti dušo, spreminja naravo tvojih dejavnosti – tako kot cepič spreminja naravo plodov neke divje rastoče rastline. Posvečujoča milost te dejansko napravlja za Božjega otroka, pravičnega in všečnega v Božjih očeh, deležnega Božje narave, dediča nebes, sposobnega za zasluženje in zrelega za motrenje Boga. [...]

(33) *Prihaja od Jezusa.* Sleherna milost je v Jezusu Kristu in iz njegove polnosti vsi prejemamo vse (prim. Jn 1, 16). Znova nam jo je pridobil s svojimi zaslugami, kajti po grehu je bila zapravljena; posreduje nam jo s svojo dejavnostjo kot glavar izvoljenih. Namenja jo vsem dušam, a je ne prejemajo vse. *V svojo lastnino je prišel in njegovi ga niso sprejeli. Vsem pa, kateri so ga sprejeli, je dal pravico, da postanejo Božji otroci; njim, ki vanj verujejo, ki se niso rodili iz krvi, ne iz poželenja mesa, ne iz volje moža, ampak iz Boga (Jn 1, 11-12).*

Glej, to je tvoje Božje otroštvo po milosti Jezusa Kristusa; to je njegovo življenje v tebi in tvoje življenje v njem. On bo prebival v tebi in ti v njem, v kolikor boš sprejemal njegovo limfo.

(La pianta di Dio, št. 30–33, str. 27–28)

---

9 Pisec slikovito prikazuje teološko razlikovanje med dejansko in posvečujočo milostjo (*gratia actualis* : *gratia habitualis*).

IX.1.7 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Sin človekov mora biti povzdignjen ...

Križ je takoj predstavljen v svoji pristni podobi. Sin človekov bo povzdignjen nanj; na njem bo našel svojo pristno veličino – veličino Božjega Sina, ki ponavzočuje Očeta in se medtem, ko ga ponavzočuje, vrača vanj. Križ izpričuje to gibanje, ki ga navdihuje. Križ udejanja to zedinjenje, ki je življenje, in ga obenem razodeva. Luč izhaja iz gibanja; vodi do njegovega spoznanja; kaže na sklep, iz katerega izhaja. Sin človekov se bo dvignil na križ, da bi ponavzočil gibanje Očeta in da bi ljudje spoznali to gibanje. Daroval se bo Očetu, tako kot se Oče daruje njemu. V Njem bo znova našel – namesto minljivega bivanja, katerega zdaj izgublja – resnično življenje, globoko življenjsko gibanje, ki ima svoj izvir v Očetu. Sin se bo vrnil v ta izvir ter bo na vekomaj živel od tega daru, ki ne bo več usahnil. Glejte, to je treba videti v križu, da bi bili rešeni: ne človeka, ki trpi in umira, temveč Nekoga, ki se daruje večnemu Sebe-darovalcu in v njem prejema resnično življenje.

Obsodba tistih, ki ne bodo verovali, potemtakem ne bo neki pozitivni ukrep Boga; ne bo mu potrebno poseči vmes. Oni ne bodo vstopili vanj niti ne bodo zavrženi; ostali bodo zunaj. Sami bodo zavrnilo vstop in se s to zavrnitvijo obsodili. Bolje rečeno – kajti ta prihodnjik nima smisla in ne ustreza nobeni resničnosti –: oni so obsojeni. Obsojenost je njihovo dejansko stanje, katerega ne bodo hoteli zapustiti.

Kot vselej tudi tukaj radi zamešavamo stvari: naše zamisli in naše besede so v nasprotju s tem, kar je. Postavljamo se pred Božje obličje kot bitja, ki so v Njem, ki imajo pravico do tega. Dejansko pa smo v niču – in naš prostor je nič. Bog nas z ustvaritvijo ne pripušča v Življenje; daje nam samo moč, da prejmemo mesto v Njem: *Njim, kateri so ga sprejeli, je dal moč, da postanejo Božji otroci (prim. In*

1, 12). Mi lahko postanemo njegovi otroci; uresničili bomo to možnost, postali bomo njegovi otroci tedaj, ko se bomo združili z Izvirom in se bomo vanj povrnili. Ta povrnitev vključuje neko gibanje, ki nas bo popeljalo iz nič v Bit, iz smrti v Življenje. Izmotati se moramo iz zank smrti, ki nas zadržujejo daleč od Življenja: *Ex sanguinibus, ex voluntate carnis, ex voluntate viri – rojene iz krvi, iz poželenja mesa, iz volje moža* (prim. Jn 1, 12). Življenje je na koncu; življenje je Oče, ki je njegov Izvir in ki nas hoče poroditi. Toda On poraja le v svojem naročju; in On poraja le enega Sina. Zato se je treba združiti s Sinom, postati ta Sin; to pa človek dosega z vero: *His qui credunt in nomine ejus – Njim, ki verujejo v njegovo ime* (prim. Jn 1, 12). Združimo se z Njim, kadar verujemo, da je On Beseda, ki je meso postala in se naselila med nami. Postanemo On, kadar ga vidimo v tej slavi edinorojenega Sina: *Et vidimus gloriam ejus, ... quasi Unigeniti a Patre* (prim. Jn 1, 14). To gledanje mu omogoči vstop v nas, nas pa napravlja po njegovi podobi, oblikuje v nas njegove poteze. Tako mi postajamo On ... ter dobivamo mesto z Njim, v Njem – v Očetovem naročju.

Križ bo véliko razodevanje te slave. V tem trenutku bo človek videl to, kar mu zakriva človeško življenje, zunanje bivanje. Videli bomo skrito gibanje, ki navdihuje Jezusa. Videli bomo, kam je peljalo to gibanje, in vse oblike te dejavnosti. Bil je na poti k svojemu Očetu – samo to je počel; toda ljudje tega nismo videli ... Na Kalvariji je to gibanje prišlo do konca – in ta konec ga razodene. Zdaj vidimo, da je živel Jezus samo glede na ta konec: *Izšel sem iz Očeta in prišel na svet; zdaj spet zapuščam svet in grem k Očetu* (prim. Jn 16, 28).

Kdorkoli vidi to, ko pogleda na križ, privoli v to, da bo stisnjen v tlačilnico z Božjim grozdom; rodi se z njim in obrodi sad: *Jaz sem prava vinska trta in vi ste mladike* (Jn 15, 5). Ljudje smo na tem svetu zato, da uresničujemo to združitev – in Božji Sin se bo postavil pred nas v svoji slavi,

v slavi svoje ljubezni, ki se daruje v celoti, brez pridržka. V tem trenutku bomo sami zasedli mesto – bodisi v življenju ali v smrti. Sami se bomo torej obsodili, če bomo odklonili vstop vanj in z njim k Očetu. *Obsodba pa je v tem, da je na svet prišla Luč, pa so ljudje bolj vzljubili temo ko Luč ... (prim. Jn 3, 19).*[...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 198–200)

2. Božja Beseda, ki krščuje v Duhu ...

[...] Ta glas, ta rek, ta Beseda – je edini Sin. On krščuje v Duhu, on je prišel, da nam izroči Duha, tako kot mu ga izroča Oče. Toda to izročanje ni brez mere. Uokvirjeno je z našim omejenim bitjem, v katerem ga prejemamo, in z mero, s katero ga sprejemamo. Edini Sin govori vse, kar govori Oče v njegovem naročju; posinovljenci pa govorijo to zunaj Božjega naročja, v ničnosti. S tem da to govorijo, se vračajo v to naročje, v kolikor to govorijo; govorijo pa v tisti meri, v kolikor so postali sinovi, združeni z edinim Sinom; združeni so z edinim Sinom, v kolikor so prejeli Duha, ki mu ga izroča Oče. Dolžni so, da ga prejemajo brez mere – v svojem odmerjenem bitju. Bog daje Duha brez mere; njihovo sprejemanje mora biti brez mere. Pod tem pogojem postajajo podobe Sina, ki je podoba Očeta. Duh, ki zedinja Očeta s Sinom in Sina z Očetom; ki izhaja iz Očeta, da bi se daroval Sinu, pa znova izhaja iz Sina, da bi se vrnil v Očeta – ta Duh je v učlovečenem Sinu zato, da bi se daroval njim, posinovljencem. Izhaja iz učlovečenega Sina kakor kakšna reka, zato da razliva vanje svojo žuborečo vodo – in mora se vračati iz njih, da bi znova vstopil v utelešeno Besedo in skozi njo v Očeta. Njegova voda je večno življenje; njegovo gibanje je notranje gibanje, vsebina tega življenja; razprostrto je izven neskončnega oceana, da bi se prelilo v vodovje brezna ter mu omogočilo, da se preoblikovano in pobožanstveno preliva nazaj v ocean. Ta reka je

reka miru. Razliva se, ne da bi se razlila; je neko gibanje, ki napolnjuje – ki priobčuje to, kar je, ničnosti in jo postavlja v bitnost. Ni čisto prav, če rečemo, da je sprejet, pa tudi ne, da ni sprejet. On sprejema vase – obenem ko je sprejet od tistega, ki ga prejema. Glejte – zato Božji Sin uporablja izraz „krščevati“. On krščuje v Duhu – pomeni: potaplja v Duha; in mi prejemo Duha po meri svojega bitja. Duh je polni, prekipevajoči ocean, ki se preliva v vsako prazno posodo ... in po meri te praznine. Posode se morajo torej izprazniti vsega, kar jih napolnjuje. Sin zahteva to praznino, zato da bi se jim daroval. Zahteva, da gledajo vanj, ne pa vase ali v kako omejenost. Vse, na kar se ozirajo zunaj Njega, jih odmerja – zato ne prejema Duha brez mere, tako kot jim ga daje Oče. [...]

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 213–214)

3. ... in vrača poduhovljeno bitje Očetu

Ta pridružitve zedinja dušo z Očetom; povzroča, da se vrača vanj gibanje, ki ga je On sprožil. To gibanje je torej neko izlivanje njegovega Duha ljubezni v dušo. Oživljena s tem Duhom se duša vrača k Njemu, ki ji ga izroča, in mu govori: „Jaz sem tvoja, Oče. Kar govoriš, postaja moja misel, zato ker je tvoja misel; postaja moja beseda, zato ker je tvoja Beseda.“ In s tem ponavlja gibanje večne Besede – daruje se tako, kot vidi Očeta, da se ji daruje. Ona se daruje, zato da se v njej uresničuje privlačnost Očeta; zato da ji dih njegovega Duha omogoči izvrševati to gibanje, ki ga izvršuje On – darovanje samega sebe.

Jezus je ta večna Beseda, poslana od Očeta, da izvršuje to gibanje na tej naši zemlji in da pokaže ljudem, kako se izvršuje. V njem to vidimo in delamo. Njegovo življenje je samo v tem: izpolnjevati Očetovo voljo. [...]

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 298)

IX.1.8 Neki KARTUZIЈAN: Enotnost Božjih načrtov

[...] Kadar motrimo skrivnosti Božje previdnosti in ljubezni, naj bo naš pogled enostaven. Bolj ko bodo naša pojmovanja preprosta, globlja bodo in resničnejša bodo. Zares – ravno po meri svoje preprostosti se bodo približevala Božjim zamislim.

Bog – bodisi da ustvarja svet ali pa sedmi dan počiva, bodisi da odkupuje propadlega človeka ali mu daje v delež svojo slavo – se ne spreminja. Samo eno počne: je kot Bivajoči. V svoji Besedi, ki je *speculum sine macula* – zrcalo brez madeža (prim. Mdr 7, 26), zre in ljubi svojo bit. V Kristusu, ki je *imago Dei invisibilis* – podoba nevidnega Boga (prim. Kol 1, 15), z neskončnim veseljem opazuje svojo Besedo. V posvečenih dušah, ki so *conformes imagini Filii sui* – skladne s podobo njegovega Sina (prim. Rim 8, 29), gleda in ljubi svojega Maziljenca. Ko izreka Besedo, dela vse stvari – in v isti Besedi se one v Svetem Duhu vračajo v njegovo Božjo bitnost. Adam, ki je moral zapustiti Eden, je bil povrh neki lik. Adam kot pralik (arhetip) in novi Adam – pristni človek, izdelek Boga – to je *Kristus: Ecce homo* – Glej, človek! (prim. Jn 19, 5).

... Njegov preljubi Sin, v katerem imamo odrešenje, odpuščenje grehov. On je podoba nevidnega Boga, prvorojenec vsega stvarstva, kajti v njem je bilo ustvarjeno vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji, vidne in nevidne stvari, najsi bodo prestoli ali gospostva ali vladarsva ali oblasti: vse je ustvarjeno po njem in zanj. In on je pred vsem in vse ima v njem svoj obstoj in on je glava telesu, Cerкви; on je začetek, prvorojenec vstalih od mrtvih, da med vsemi zavzame prvo mesto. Kajti Bog je sklenil, da naj v njem prebiva vsa polnost in da s krvjo njegovega križa uresniči mir in tako po njem s seboj spravi vse, kar je na zemlji in kar je v nebesih (prim. Kol 1, 13-20).

Tako je vse znova vzpostavljeno v Kristusu in znova povzeto v Besedi, ki se vekomaj pridružuje Očetu v dihanju Svetega Duha, v polnosti Bistva. [...]

(*La Sainte Trinité et la vie surnaturelle*, str. 41–43)

IX.2. ... V VELIKONOČNI SKRIVNOSTI

IX.2.1 SVETI BRUNO: Spev trpečega Kristusa

Naslov štiriinpetdesetega psalma: *In finem, in carminibus, intellectus ipsi David*. To se razlaga takole: umevanje (*intellectus*) tega psalma je treba pripisovati samemu Davidu (*ipsi David*), to je – Kristusu, ki vztraja v petju (*in carminibus*), to je – v hvalnicah, da bi hvalil Boga z namenom, z glasom in z dejanjem, ki ne odneha niti v času trpljenja/pasijona, v katerem je bolj treba hvaliti Boga. V petju, pravim, vztraja vse do konca (*in finem*) – življenja namreč; to je – dokler se njegovo življenje ne konča s smrtjo na križu. Ali tako: vztraja v petju vse do konca, to je – vse do dovršitve v večnosti. To pa se pravi: vztraja v petju, to je – v hvalnicah Bogu, tako v sreči kot v nesreči, dokler ga Bog ne privede nazaj v popolno in dovršeno nesmrtnost. [...]

(*Expositio in Psalmum 54*. – PL 152, 878)

IX.2.2 GVIGO I.: Resnica na križu

Brez zunanosti in okrasa – na križ pribita: češčena bodi resnica.¹⁰

(*Meditationes*, št. 5)

---

¹⁰ Izv.: *Sine aspectu et decore crucique affixa, adoranda est veritas*. Prim. Iz 53, 2; Kol 2, 14; Jn 14, 6.

IX.2.3 GVIGO II.: Hoja za Kristusom

[...] Iz ljubezni se najprej poraja posnemanje. Kdo neki bi ne hotel posnemati tega, kar ljubi? Če ne boš ljubil Kristusa, ga ne boš posnemal, to je – ne boš hodil za njim. Saj je rekel Simonu Petru, potem ko je preveril njegovo vero: *Sequere me – Hodi za menoj (Jn 21, 10)*, kar pomeni: *Posnemaj me*. Judež je z nogami hodil za Kristusom, z nagnjenji pa za pohlepom; in Giezi za Elizejem, ne z navezanostjo na dobroto, temveč z navezanostjo na dobiček (prim. 2 Kr 5, 20-27). S takimi nogami – to je, z vsemi nagnjenji – je treba hoditi za Kristusom. [...] Kristusu je treba slediti v vsem, najbolj pa v trpljenju, kajti prijatelj se preskuša v stiski. On namreč pravi: *Kdor ne nosi svojega križa in ne hodi za menoj, ni mene vreden (prim. Mt 10, 38; Lk 14, 27)*. Neki Simon iz Cirenese nese križ za Kristusom, a ne pride do trpljenja na križu (prim. Lk 23, 26). Za Kristusom je treba hoditi, a se ga tudi držati in ga ne zapustiti vse do smrti. [...] Za Kristusom je hodilo dvainsedemdeset učencev; ko pa so slišali govor, ki ga niso mogli umeti, so od njega odstopili (prim. Lk 10, 17; Jn 6, 67). Peter je hodil za njim v času trpljenja, a od daleč, ker ga je potem zatajil (prim. Mt 26, 58). Samo razbojnik mu je sledil vse do smrti na križu. Pa kaj pravim: ali je sledil razbojnik Kristusu do smrti na križu – ali Kristus razbojniku? Zares, Kristus je sledil razbojniku toliko časa, dokler razbojnik ni mogel več ubežati; ko pa je beg pobegnil od razbojnika (prim. Ps 141, 5 vg), je razbojnik sledil Kristusu in s Kristusom vstopil v raj (prim. Lk 23, 34).

Za Kristusom je torej treba hoditi – in v Kristusu je treba vztrajati.¹¹ Kot pravi psalmist: *Mihi autem adhaerere Deo bonum est – Meni pa je dobro, da sem blizu Boga*; in: *Adhaesit*

11 Izv.: *Sequendus est ergo Christus, et inhaerendum est Christo*. Pisec v premišljevanju spretno povezuje obe, tesno povezani sopomenki: *adhaerere + inhaerere* – pridružiti se, prilepiti se + vključiti se, ostati znotraj = držati se, vztrajati v (Kristusu).

anima mea post te, me susceperit dextera tua – Moja duša se tebe drži, tvoja desnica me podpira (prim. Ps 72, 28; 62, 9 vg). Qui enim adhaeret Domino unus spiritus est – Kdor se pa družī z Gospodom, je en duh (prim. 1 Kor 6, 17). Ne le eno telo, temveč tudi en duh. Od Kristusovega duha živi vse njegovo telo. Po Kristusovem telesu dospemo do Kristusovega duha. Bodi po veri v Kristusovem telesu, pa boš nekoč en duh s Kristusom. Po veri si že pridružen enemu telesu, po gledanju pa boš pridružen tudi enemu duhu. Četudi je res, da niti tukaj ni vere brez duha niti tamkaj ne bo duha brez telesa. Tudi naša telesa bodo namreč tamkaj – ne duh, ampak duhovna (prim. 1 Kor 15, 44). Kristus pravi: *Volo, pater, ut sicut ego et tu unum sumus, ita et isti in nobis unum sint, ut credat mundus – Oče, hočem, da bodo tako, kakor sva jaz in ti eno, tudi oni v naju eno, da bo svet veroval (prim. Jn 17, 21).* Glejte – zedinjenost v veri! Malo pozneje pa: *ut et isti consummati sint in unum, et cognoscat mundus – da bodo tudi oni končno popolnoma eno in da bo svet spoznal (prim. Jn 17, 23).* Glejte – zedinjenost v gledanju! [...]

(*Meditatio* x, v. 100–145)

IX.2.4 MARGUERITE D'OYNGT

1. Porodne bolečine Križanega

(33) Mar nisi ti moja mati – in več kot mati? Mati, ki me je nosila, je pri mojem rojstvu trpela mogoče en dan ali eno noč. Ti, lepi in sladki Gospod, pa si bil zavoljo mene mučen ne samo eno noč ali en dan, temveč si trpel več kot trideset let. Lepi in sladki Gospod, kako bridko si trpel zame vse svoje življenje. Ko pa se je približeval čas, da bi moral poroditi, je bilo tvoje trpljenje tako veliko, da je bil tvoj znoj tak kot kaplje krvi, ki so polzele po tvojem telesu na zemljo.

(36) Sladki Gospod, Jezus Kristus, kdo je še kdaj videl

kakšno mater, ki bi tako trpela pri porodu? Ko pa je prišla ura tvojega poroda, si bil položen na trdo posteljo križa, kjer se nisi mogel premakniti, obrniti ali razgibati udov, kakor običajno počne človek, ki trpi veliko bolečino. Oni so te namreč razpeli in pribili z žebliji tako trdo, da ni preostala niti ena kost, ki bi jo mogel odmakniti; in potrgale so se vse tvoje kite in žile. Pa saj ni nič čudnega, da so se trgale tvoje žile, ko si porajal ves svet hkrati na en sam dan.

(37) Lepi Gospod Bog, niso ti zadoščale vse te bolečine, ki si jih prenašal. Še več – prenesel si celo, da so prebodli tvojo stran s sulico – tako kruto, da je bilo tvoje dobrotljivo telo v celoti presekanjeno in prebodeno. Tvoja dragocena kri je iztekala s tako silo, da se je širila kot ulica v veliko reko, in je iztekla v takem obilju, ker je prišla iz velike bridkosti.

(Pagina meditationum, št. 33.36.37)

2. Lepota Poveličanega

(23) Nedolgo tega je neka oseba, ki jo poznam, bila v notranji molitvi, bodisi pred jutranjicami ali pa po njih, in je začela misliti na Jezusa Kristusa, kako sedi na desnici Boga Očeta. In mahoma se je njeno srce tako vzdignilo, da se ji je zazdelo, da se nahaja na nekem kraju, ki je bil večji od vsega sveta in z vseh strani svetlejši od sonca; in bil je poln ljudi, ki so bili tako zelo lepi ter tako zelo veličastni, da človeška usta tega ne bi mogla povedati.

(24) Med drugimi se ji je zazdelo, da vidi Jezusa Kristusa, tako veličastnega, da si srce ne more zamisliti. Bil je oblečen v tisto veličastno oblačilo, ki ga je prejel v nadvse plemenitem telesu Naše Gospe. Na njegovih nadvse plemenitih rokah in na njegovih nogah so se pojavile veličastne rane, ki jih je pretrpel iz ljubezni do nas. Iz teh slavnih odprtini je izvirala neka tolikanj velika svetloba, da je zbujala veliko osuplost, kot da bi skozi njih prihajala vsa lepota božanstva. To veličastno telo je bilo tako zelo plemenito in tako pro-

sojno, da je bilo čisto jasno videti dušo v notranjosti. To telo je bilo tako zelo plemenito, da si se mogel v njem opazovati jasneje kot v kakem zrcalu. To telo je bilo tako zelo lepo, da si v njem videl angele in svetnike, kot da bi bili v njem naslikani. Njegovo obličje je bilo tako zelo ljubko, da se angeli, ki so ga zrl, odkar so bili ustvarjeni, niso mogli nasititi pogleda nanj, temveč so še želeli gledati vanj.

(*Speculum*, pogl. III, št. 23–24)

IX.2.5 LUDOLF SAŠKI

1. Premišljevali moraš Kristusovo trpljenje

Mnoge in velike dobrine pritekajo človeku, ki se pogosto srečuje s Kristusovim trpljenjem in se marljivo ukvarja z njim, kajti če želiš prispeti do spoznanja božanstva, ti preostaja tako rekoč kraljevska učna pot, po kateri se postopoma vzpenjaš v višave – pot privzete in trpeče človečnosti. Povzpeti se do višine božanstva ali do nezaslišane sladkosti bo namreč dano samo tistim, ki jih bo z nekim pobožnim čustvovanjem vere in ljubezni pritegnila bridkost Kristusove človečnosti. Kolikor višje se bo potemtakem povzpел nekdo, ki jo je pustil v nemar, toliko globlje bo padel. To je pot, po kateri hodimo; to je vhod, skozi katerega dobimo dovoljenje za vstop v zaželeni končni cilj. Po rodovitnem in čistitem Kristusovem trpljenju nam je namreč najobilneje postreženo s hrano duhovnih dobrin. Kje neki je naše ponašanje, kje je upanje in veselje našega srca? Prav zares: v Kristusu, edini vrhunski in resnični dobrini – in v predragocenem zakladu njegovega trpljenja. In zato nam je v slast ohranjovati v srcu takle neprecenljivi zaklad; se trajno pogovarjati o njem; se vsak čas z duhom in s telesom ukvarjati z njim. O da ne bi nikdar ovenel v srcih, ampak bi se vedno vračal v novo, bujno življenje ... Zato pa si srečen ti, preslavni svetilnik Cerkvá, ki si se dotaknil skrite skrivnosti božanstva, ko si

vstopil v brezno božanske slave, zazrt vanj s čistejšimi očmi, ter si slišal besede, o katerih človeku ni dovoljeno govoriti – pa si vendar sestopil v dolino z nekim medenim občutjem tega trpljenja kot njegov glasnik in na ves glas kriknil iz zaklada srca: *Sklenil sem nič drugega ne vedeti med vami ko Jezusa Kristusa – in to križanega* (prim. 1 Kor 2, 2). [...]

(*Vita Jesu Christi*, II. del, pogl. LVIII, št. 5, str. 459)

2. Knjiga za življenje

[...] Kdorkoli hrepeni po večnem življenju in velikih nagradah, kdor si želi priti na vrh vseh kreposti, pridobiti tudi znanje in modrost, ravnodušno vztrajati med srečo in nesrečo, hoditi po varni poti; pa tudi vnaprej okušati grenkost Kristusovega trpljenja ter najslajšo pijačo njegove tolažbe – ta mora vedno nositi v srcu Jezusa Kristusa, in to Križanega. Vaja v spominjanju na to trpljenje bo vsakega neukega človeka naredila za karseda učenega; neizkušene in preprosteže bo postopoma napravila za učitelje – učitelje, pravim, ne védenja, ki napihuje, temveč ljubezni, ki zida. To trpljenje je nekakšna knjiga za življenje, v kateri najdeš vse, kar je potrebno za zveličanje. To knjigo, ki poučuje o vsem, občutiš tako, kot da je pomaziljena z nekakšno medeno sladkostjo. Srečen, kdor se resno posveča njenemu študiju, saj bo napredoval v preziru do posvetnosti in v ljubezni do Boga ter si pridobival rast v vseh krepostih in milostih. Spominjanje na Kristusovo trpljenje ne sme potekati v slogu opravka niti ne s prenagljenostjo, zlasti tedaj, kadar imaš zadosti ugodnega časa; temveč z zrelim in natančnim in pri-srčnim obnavljanjem v spominu ter z neko tožno sočutnostjo.¹² Če namreč ne boš premleval tega presladkega lesa z

---

12 Izv.: *Memoria Passionis Christi debet fieri non perfunctorie, nec cum festina acceleratione, maxime cum tempus aderit sufficiens et opportunum; sed cum matura et morosa ac precordiali rememoratione, et flebili quadam compassione.*

zobmi čuteče razsodnosti, te ne bo ganil njegov okus, četudi je neizmeren. Četudi ne moreš jokati z jokajočim ali trpeti s trpečim, si dolžan vsaj to, da se veseliš in se zahvaljuješ s predanim srcem spričo tako številnih milosti, ki ti jih je to trpljenje brezplačno naklonilo. Če pa te ne gane niti sočustvovanje z njim niti hrepenenje po veselju, temveč občutiš, da te pri spominjanju tlači nanj neka trda razpoloženost, vseeno kakorkoli že obnavljaj v spominu to odrešilno trpljenje, četudi s trdoto srca, in sicer v Božjo hvalo. Česar sam od sebe ne zmoreš, zaupaj njegovim predobrim rokam. [...]

(Vita Jesu Christi, II. del, pogl. LVIII, št. 5, str. 459–460)

3. Trpeti moraš s Križanim

[...] Spomin na Kristusovo trpljenje moraš torej vedno ohranjati v srcu – in vse stiske ter nadloge, ki jih trpiš, obračati nanj; moraš se, kolikor ti je mogoče, vanj odevati. In kadar ti bo po skitem sklepu Previdnosti odtegnjena notranja tolažba ter boš ostal sam v svoji zapuščenosti, moraš ravnati tako, kot da si zares križan: ne smeš iskati tolažbe kje drugje, temveč moraš potrpežljivo čakati in se ozirati kvišku k Očetu, ki je v nebesih, tako da samega sebe zapuščaš in vse svoje skrbi prelagaš nanj. Takrat boš brez dvoma toliko podobnejši Križanemu in s tako ljubečo držo še toliko ljubši Očetu, kolikor večja je bila stiskanost (tvojega) notranjega človeka in kolikor bolj je bila zapuščenost notranjega človeka zedinjena z Božjo voljo. Resnično, prav s tem vbodom nadloge se kar najstrože preizkušajo vojaki v Kristusovi bojni vrsti. Prav tako moraš vse nesreče in vse žalosti zaupati Božji dobrotljivosti in se v vsakem dogodku ohranjati svobodnega – kot človek, ki se odpravlja s tega sveta. Trajno zavetišče pa moraš iskati v ranjeni Kristusovi strani – tako kot golob v skalnih odprtinah. Na tem mestu boš namreč vedno prejemal preobilno odpuščanje grehov, polnost milosti in varno zaščito pred vsemi pretečimi zli.

4. Soudeležba pri trpljenju

V odnosu do trpljenja Jezusa Kristusa lahko človek ravna na šest načinov. Opazovati ga sme – prvič, da ga posnema; drugič, da z njim sotrpi; tretjič, da ga občuduje; četrtrič, da se raduje; petič, da se odloča; šestič, da se umiri.

[1] Prvič naj opazuje, da bi ga posnemal; posnemanje Kristusa je namreč vrhunec in dovršenost popolne bogoljubnosti. To je pravilo in zgled popolnosti slehernega življenja in kreposti – posnemati Kristusa v njegovem trpljenju in smrti. [...] In da povem na kratko: opazujmo, kaj je pretrpel za nas in kako se je zadržal v mukah – ter mu, po naši merici, kolikor pač moremo, postajajmo podobni.

[2] Drugič ga moramo opazovati, da bi sotrpeli. Dolžni smo namreč opazovati njegovo bičanje, zasmehovanje in sramotenje, in v svojem srcu preiščevati [...], da so bili naši grehi razlog njegovega trpljenja in sotrpjenja. Veliko je reči, zaradi katerih moramo jokati, in vzrokov, zaradi katerih moramo žalovati, če iskreno preiščljamo, da smo mi povzročili umor edinorojenega Sina Božjega in zakrivili žalitev njegovega Veličanstva. [...]

[3] Tretjič ga opazujmo, da bi občudovali – kdo, kaj in za koga je trpel. To je nekaj, čemur se moramo silno čuditi. Kdo je trpel? Božji Sin, pravi Bog, vrhunsko mogočen, moder in dober. Kaj je trpel? Tujstvo, beg, lakoto, žejo, mraz, vročino, viharje, groze, preganjanja, zalezovanja, verige, bičanje, zasmehovanje in bolečine. [...] In za koga je to trpel? Za zločinske sovražnike, za hudobne podložnike, za zaničevalce Božjega veličanstva, za nehvaležne prejemnike Božje dobrote. [...] Pri vsem tem se povzpenjajmo v občudovanju Božje dobrotljivosti.

[4] Četrtrič ga opazujmo, da bi se razveselili. Saj se moramo ob njem razveseliti zaradi človeškega odrešenja, angelškega prenovljenja in božanskega prizanašanja. Brez dvoma

se moramo silno veseliti nad odrešenjem ljudi – odrešenjem, udejanjenim s Kristusovim trpljenjem in smrtjo. Kdo neki se ne bi veselil in radoval, ko vidi sebe prek njega odkupljenega od večne obsodbe, sramotne krivde in hudičeve nadoblasti? Veselimo se tudi tega, da je bil po Kristusovem trpljenju obnovljen padli red angelov. Velika dragocenost nam mora biti v tem, ko gledamo, kako je bil po Kristusovi smrti obnovljen zavoljo nas tako žlahten zbor, da bi nastal en hlev, en pastir, in da bi bili eno zavoljo enega. Predvsem pa se moramo razveseliti, ko v vsem navedenem gledamo vrhunsko prizanesljivost našega Gospoda. Kje neki se bolj izkazuje preblaga Gospodova krotkost kot v njegovem trpljenju, kjer je hotel prestati tako hude in sramotne reči, da bi osvobodil in proslavil svojega sovražnika, ki ni zaslužil nič drugega kot obsodbo na večno smrt?

[5] Petič opazujmo preblaženo Kristusovo trpljenje, da bi se naša srca odločila za Kristusa – namreč odločila zanj s popolnim preoblikovanjem vanj. To pa se zgodi tedaj, kadar ga ne le posnemamo, z njim sotrpimo, ga občudujemo in se ga veselimo, ampak se celotni človek na neki način spreobrne vanj, v Gospoda Jezusa Kristusa, križanega, tako da se poslej srečujemo z njim tako rekoč vedno in povsod kot s Križanim. [...]

[6] Šestič opazujmo ono preblaženo trpljenje, da bi se napolnili s sladkim mirom. To se zgodi, kadar tako odločeni človek, kot sem rekel, užejan neprenehoma premleva to trpljenje ter vstopi, kolikor je mogoče, pobožno in predano v oni zaklad trpljenja, in se raztopi od predane ljubezni ter se v goreči predanosti odmakne od sebe in se umiri v križanem Kristusu. Kolikor bolj se odmika od sebe z ljubeznijo in predanostjo, toliko bolj se pridružuje temu Ljubljenemu, ki je zanj umrl, in toliko bolj se odpočiva v njem. In tako se vzajemno množita pridružitve in ljubeča predanost, vse dotlej, dokler ni odmikajoči se človek v celoti pritegnjen v ono ognjišče ljubezni do Trpečega. [...] Tako mora v zvezi

z Gospodovim trpljenjem posnemanje težiti k očiščenju in k usmerjanju; sotrpjenje k zedinjenju in ljubezni; občudovanje k dviganju duha; radost in veselje k razširjenju srca; odločenost k popolnemu priličenju; mir in počitek k dovršeni predanosti.

(*Vita Jesu Christi*, II. del, pogl. LVIII, št. 11, str. 465–467)

5. „Mir vam bodi!“

Zakaj je (vstali) Gospod rekel učencem: *Mir vam bodi!* (Lk 24, 36; Jn 20, 19)?

[...] Ne želi jim miru v času, kajti morali so biti izpostavljeni mnogim stiskam, pač pa mir časa in mir večnosti – prvega v sedanjem, drugega v prihodnjem veku. O obojnem miru govori pri Janezu: *Mir vam zapustim* – pomeni: mir v srcu ter v sedanjem veku; *svoj mir* – pomeni: mir večnosti, ki je posebej „moj mir“ – *vam dam* – pomeni: vam bom kmalu dal (prim. Jn 14, 27).

Rekel je torej: *Mir vam bodi!* – kar pomeni: Mir sprave, glede katere jim naznanja, da se je udejanjila z Bogom; nadalje mir ljubezni in edinosti, o katerih jim je zapovedal, naj ju ohranjajo; pa še mir večnosti in nesmrtnosti, ki jim ju obljublja v bodočnosti. Mir daruje on, ki je prišel zavoljo miru. [...] Lepo je, da od mrtvih vstali Gospod najprej izroči učencem mir, da bi jim pokazal: do gledanja vanj bodo prispeli le tisti, ki s srcem in telesom ohranjajo mir in ubranost. Iz tega jasno izhaja: mirotvorci so tisti, ki so zares Kristusovi učenci. [...]

(*Vita Jesu Christi*, II. del, pogl. LXXVII, št. 4, str. 706)

6. Dvoje življenj

[...] S trpljenjem in z vstajenjem nam je torej Kristus dal zgled: s trpljenjem, da nas utrjuje v potrpežljivosti; z vstajenjem, da nam vzbuja upanje. Tako nam je pokazal na dvoje

življenj, ki jih je prestajal v mesu: eno je naporno, katerega moramo trpeti; drugo je blaženo, na katerega moramo upati. [...]

Vstani zdaj, duša moja, s Kristusom iz umazanega groba greha, pa že zadihaj v upanju na vstajenje in večno življenje. Iz ljubezni do Boga umirajmo v sedanjem življenju, da bomo po vstajenju zaživali v prihodnjem. Če namreč zdaj iz ljubezni do Kristusa nosimo umrlo telo, bomo tedaj kraljevali z njim, prepolni radostnega veselja. [...]

(*Vita Jesu Christi*, II. del, pogl. LXIX, št. 3.7, str. 657–660)

7. Kristus je vstal

[...] Medtem pa odložimo, moja duša, pobožno tarnanje v žalosti in oblake otožnosti, in zadihajmo v jasnino veselja. Ko smo s solzami spremljali pogreb našega Odrešenika, ki je s smrtjo uničil našo smrt (prim. 2 Tim 1, 10), se radujmo ob njegovem vstajenju in veličastvu, ko je z vstajenjem obnovil naše življenje (prim. velikonočni mašni hvalospev) – kajti *od mrtvih vstali Kristus več ne umrje, smrt nad njim več ne gospoduje* (prim. Rim 6, 9). Gospod Oče ga je namreč odel v ogrinjalo nesmrtnosti in slave in mu položil na glavo venec lepote; zaklad radosti in veselja je postavil nadenj. Zatorej je vse v njem polno radosti, vse je zvrhano od veselja, vse je nasičeno s srečo. Kristusovo meso, oni prelepi cvet iz Jesejeve korenine, ki je vzcvetel z rojstvom, ker je zablestel kot edinstveni okras najlepšega cveta iz Device brez greha, je namreč v času trpljenja odcvetelo, ko ni imelo ne podobe ne lepote. Potem pa je Kristus z vstajenjem – ko si je znova privzel celo kri, prelito na križu, z vsem, kar spada k resničnosti človeške narave – proslavljen znova zacvetel, da bi bil okras vseh. Njegovo poveličano telo, pretanjeno, gibko in nesmrtno, je bilo namreč preoblečeno v tako sijajnost slave, da je zares blestelo bolj kot sonce in je kot vzorec vnaprej prikazovalo lepoto v prihodnosti obujenih človeških teles,

o katerih sam Odrešenik pravi: *Takrat se bodo pravični zasvetili kakor sonce v kraljestvu svojega Očeta (Mt 13, 43)*. Če pa se bo že vsak pravični zasvetil kakor sonce – kakšen neki je sijaj samega Sonca pravičnosti? Takšen, trdim, da je lepši od sonca in da se nad vsemi ozvezdji, primerjan z lučjo, z razlogom ocenjuje kot pglavitni okras (prim. Mdr 7, 29).

Tedaj se je kot orlu prenovila Kristusova mladost (prim. Ps 102, 5 vg); takrat je lev obudil svojega mladiča; tedaj je znova zaživel feniks; tedaj je lončar, potem ko so se razbile posode, iz istega ila naredil drugo posodo, kakor je bilo vseh njegovim očem; tedaj je Jona prišel nepoškodovan iz ribjega trebuha; tedaj je bil svečnik prevlečen z zlatom; tedaj je bil vzpostavljen Davidov šotor, ki je prej propadel; tedaj je spet zasijalo sonce, ki je prej otemnelo; tedaj je bilo oživljeno pšenično zrno, potem ko je padlo v zemljo in umrlo; tedaj je znova zraslo rogovje jelenu; tedaj je Samson snel mestna vrata in prišel ven; tedaj je bil Jožef izpeljan iz zapora, ostrižen in postavljen za gospodarja Egiptu; tedaj se je raševnik pretrgal in se opasal z veseljem (prim. Ps 29, 12 vg).

(*Vita Jesu Christi*, II. del, pogl. LXIX, št. 4, str. 658)

IX.2.6 DIONIZIJ KARTUZIJAN

1. Evharistični Kristus

[...] Vsak duhovnik naj modro in pogostno premišlja razloge za ustanovitev oltarnega zakramenta, namreč zakaj je Kristus pri zadnji večerji ustanovil ta nadvse častiti zakrament.

Gotovo je prvi razlog za njegovo ustanovitev – spominjanje na vseobsežno, nadvse gorečo in polno ljubezen Kristusa do nas. O tej ljubezni je sam dejal: *Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da kdo za svoje prijatelje da svoje življenje (Jn 15, 13)*. Saj je to zares vrhunska ljubezen, kadar

nekdo ljubljenemu ne daruje le svojih darov, temveč še samega sebe. Pa še to: ker je ljubezni svojsko, da združuje ljubečega z ljubljenim, se s tem, da se Kristus v zakramentu bitnostno združi z nami, očitno izkazuje njegova čudovita in vrhunska ljubezen do nas. Zato se vsakokrat vname naš duh za Boga, vsakokrat se razvema in prežema z Njim, ko obhajamo, posvečujemo in zauživamo ta zakrament; kadarkoli se spominjamo Kristusove ljubezni do nas; kadarkoli imamo pred očmi poročstvo tolikšne ljubezni in se ga z rokami dotikamo ter ga z usti zauživamo. Zato je namreč naš Odrešenik ob ustanovitvi tega zakramenta rekel in ukazal svetim apostolom – in v njihovi osebi vsem duhovnikom skupaj: »To delajte, kolikorkrat boste delali, v moj spomin!« (prim. 1 Kor 11, 24.25). [...]

Drugi razlog za ustanovitev tega predragocenega zakramenta je spominjanje na Gospodovo trpljenje – še več: na vse, kar je Božji Sin za naše odrešenje privzel, storil in pretrpel; denimo, na njegovo učlovečenje in presveto bivanje na tem svetu; na zadnjo večerjo; na prebridko trpljenje; na slavno vstajenje in vnebohod – kakor je napovedal psalmist: *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus, escam dedit timentibus se – Postavil je spomin na svoja čudovita dela, usmiljeni in milostljivi Gospod, jed je dal njim, ki ga s strahom častijo* (prim. Ps 110, 4.5 vg).

Pazljivo, zbrano in karseda marljivo premišljujmo vsak dan, kaj vse je Edinorojeni sin večnega Očeta privzel, ukrenil in pretrpel za naše odrešenje, kako se je sam Kralj slave, Gospod nad vojskami, Bogu Očetu enaki in pravi Bog odločil privzeti našo človeškost ter jo z bitnostno zvezo neposredno pridružiti sebi, s čimer se izpričujeta njegova neizmerna dobrota in spoštovanje; kaj vse je tudi storil za nas na tem svetu; v kakšnem uboštvu, v kakšni ponižnosti in potrpežljivosti je živel; kako je tu deloval za nas – s potovanjem sem ter tja, z oznanjevanjem in z drugimi sredstvi; – kaj vse je nazadnje pretrpel za nas: koliko posmehov, žalitev,

obrekovanj, kletev, ko so ga zakrknjeni in brezvestni Judje zmerjali takole: »Meša se mu, hudega duha ima; požrešnež, pijanček; s poglavarjem hudih duhov izganja duhove; ta govori bogokletno, zapeljuje ljudstvo« – in podobne reči (prim. Jn 10, 20; Mt 11, 19; 9, 34; 9, 3; 26, 65; Jn 7, 12; Lk 23, 5).

Zatem spet pozorno premislimo, kako nadvse kruto so ga ubili, kakšen je bil tisti strah, ki si ga je Kristus voljno in urejeno privzel, ko so ga obšle smrtne težave, a je še bolj goreče molil in je postal njegov pot kakor kaplje krvi, ki so tekle na zemljo (prim. Lk 22, 43.44). Pretehtajmo, kako divjaško so Kristusa prijeli Judje, četa in poveljnik, kako so ga zvezali, odpeljali ter ga vso tisto noč trpinčili, ko so njegov milostni obraz zakrivali, vanj pljuvali in ga udarjali; kako je bil zaradi nas v zasmeh oblečen v belo haljo in škrlatno oblačilo; kako mučno je bil prebičan in s šibami razmesarjen do kosti; kako je bil s trnjem okronan, s trstiko pretepen, spet opljuvan, oklofutan, zasmehovan in oklevetan; kako je bil s sodbo izročen v najsrमतnejšo smrt, peljan ven med razbojnikoma, pa še sramotneje kot onadva – saj je hodil, sam na lastnih ramenih noseč svoj križ; kako je bil izmučen in pribit na križ, obešen med hudodelca, napojen s kisom in z žolčem; pa znova oklevetan, zasmehovan in do kraja, nedopovedljivo preziran; kako iz srca je pri vsem tem sotrpel s svojo preljubo Materjo, saj je sam najrazločnejše poznal njene stiske in bolečine. Zastrmimo se vanj, ki je s takšno muko tako dolgo visel na križu – tako razpet, da so se dale prešteti kosti, da so se trgale žile in kite; kakšno trpljenje je prestajal, ko se je njegova nadvse plemenita duša poslavljala od njegovega presvetega in prenežnega telesa.

Spomin na to naj se stalno vtiskuje v duhovniško srce, lepša naj ga in stiska. Naj nam ne bo zadosti zgolj spomin; temveč to preišljujmo z gorečo ljubeznijo, z iskrenim sočutjem, z zvestim posnemanjem, ki smo mu ga dolžni. Ob Kristusovem zgledu se učimo radovoljno in ravnodušno prenašati nasprotovanja, zasmehovanja, obrekovanja in

žalitve. Ne udejanjajmo si sami pravice; ne vračajmo hudoga s hudim, temveč vračajmo dobro za hudo, ljubezen za sovrašstvo. Služabnik namreč ni večji kot njegov gospodar (prim. Rim 12, 17 sl; Jn 13, 16). In kakor pričuje apostol Peter: *Kristus je trpel za nas in nam zapustil zgled, da bi hodili po njegovih stopinjah* (prim. 1 Pt 2, 21). Tudi Pavel trdi: *Če z njim trpimo, bomo z njim tudi kraljevali* (2 Tim 2, 12; prim. Rim 8, 17). Kadarkoli začutimo, da nas zalezuje, nagiba in teži kakšna prevzetnost, nestrpnost, okrutnost, poželjivost ali podobna razvada, si takoj priključimo v spomin Kristusovo trpljenje, njegovo ponižnost, potrpežljivost, pobožnost in druge njegove kreposti, in se ob njegovem zgledu učimo biti ponižni, potrpežljivi ter čisti. [...]

(*De vita et regimine curatorum*, čl. XIII. – *Opera omnia*, zv. 37, str. 239–241)

2. Čudovita zamenjava darov

[...] O kako nadvse zdravilna je ta zamenjava! [...] Duhovna menjava obstaja v tem, da vse, kar počneš ali trpiš podnevi in ponoči, ne le duhovne, ampak tudi zunanje, telesu potrebne reči, združuješ z dejanji in utrpevanji Jezusa Kristusa, našega Odrešenika. Tudi to, kar govoriš z usti ali premišljuješ v srcu, s pogostno obnovljeno namero pridruži njegovim besedam ali mislim. Pred kakšnim dejanjem ali po njem npr. rečeš ali si misliš takole: „Gospod Jezus, združen s teboj v ljubezni, s katero si zame hvalil ali prosil Očeta – ali pa si trpel na zemlji, darujem tole tebi – v tvojo hvalo in v zveličanje Cerkve.“ Ali pa takole: „Sveti Oče, združen v ljubezni s tvojim nadvse ljubečim Sinom, ti izročam svojega duha.“ Podobno ravnaj vselej, kadar zabredeš v kakšno krivdo: takoj s pristno skesanostjo daruj Očetu, kar je Sin storil in utrpel zate – in ne dvomi, da si se povrnil v milostno stanje. Na tak način se silno oplemenitijo vsa naša dobra dela – tako rekoč pre-bistvijo (*transsubstantiantur*) se,

kadarkoli se s posebnim namenom primešajo Kristusovim zaslugam. Četudi se naše dobrine, ki jih prinašamo v prid skupnosti, raztopijo – majhne, kakršne so – v velikih Kristusovih zaslugah, podobno kot kapljica vode, primešana vinu v kelihu, nam vendarle ne propadejo ali izginejo. Ob svojem času nam bodo – dobro shranjene, oplemenitene in pomnožene – vsakemu posebej vrnjene, skladno s čistostjo njegovega namena. Brez skrbi torej darujmo naše malenkosti, združene s Kristusovimi zaslugami, v naročje materi Cerkvi, da jih razdeli v blagor vsem izvoljenim delom Kristusovega telesa. Ne samo, da ne bomo utrpeli škode, temveč bomo iz Kristusovega bogastva prejemali kar največji prirast blaginje. Saj pravi Gregor: *Tunc nostra magis nostra fiunt, quum coeperint communia esse fratribus, quia bonum quanto communius, tanto divinius* – Naše dobrine postanejo bolj naše, kadar začnejo biti skupne z brati; kajti kolikor bolj je dobrina skupna, toliko bolj je božanska. Karkoli torej imamo, darujmo v zasluženje Gospodovega trpljenja, da bomo v trenutku stiske začutili tudi njegovo pomoč. In če je malenkostno, kar damo, pa vse skupaj podprimo z dobrim hotenjem. Saj spet pravi Gregor: *Nihil offertur Deo ditius bona voluntate; et regnum coelorum tanto valet quantum habes* – Ni Bogu ljubšega daru, kot je dobro hotenje; in Božje kraljestvo velja tolikor, kolikor imaš. [...]

(*Contra detestabilem cordis inordinationem in Dei laudibus*, čl. xxiv. – *Opera omnia*, zv. 40, str. 247)

IX.2.7 ANTONIO DE MOLINA: Duhovnik in žrtev

Poglej najprej ljubezen, ki nam jo je izkazal večni Oče, ko nam je dal svojega Sina za našega duhovnika, ker ni imel drugega zadostila za pomiritev svoje jeze. *Gospod je prisegel in ne bo se kesal: Ti si duhovnik na veke po Melkizedekovem*

redu (Ps 109, 4 vg). Poglej tudi ljubezen, ki nam jo je izkazal Božji Sin, ko je tako radovoljno sprejel to nalogo, za katero je videl, da ne zadostujejo vsi drugi duhovniki s svojimi žrtvami vred. Spodobilo se je namreč, da imamo takega velikega duhovnika, ki je svet, nedolžen, neomadeževan, ločen od grešnikov in višji od nebes; ki mu ni treba kakor velikim duhovnikom vsak dan poprej darovati za lastne grehe, poplej za grehe ljudstva. Zakaj to je storil enkrat, ko je daroval samega sebe. Postava namreč za velike duhovnike postavlja ljudi, obdane s slabostjo; beseda prisege, ki je prišla za postavo, pa Sina, vekomaj popolnega. Zatorej more tistim, ki se po njem bližajo Bogu, tudi vedno dajati zveličanje, ker vedno živi, da prosi zanje (prim. Heb 7, 26-28.25). Pretehtaj dobro, kakšnega velikega duhovnika imamo.

Drugič – poglej, kako dobro je opravil duhovniško službo molitve za ljudstvo, saj se je s tem ukvarjal vse življenje, cele dneve in noči. *On je v dneh svojega življenja na zemlji daroval prošnje in molitve s silnimi klici in solzami njemu, ki ga je mogel rešiti smrti, in bil je uslišan zaradi bogovdanosti (Heb 5, 7). [...] Ni prenehal izvrševati te službe do zadnjega diha življenja – in jo izvršuje tudi zdaj v nebesih, kjer vedno živi, da prosi za nas (prim. Heb 7, 25). Ni mu bilo zadosti, da je duhovnik; sam je želel biti tudi žrtev, ker ni bilo nikogar drugega, ki bi se mogel ponuditi v dar neskončne vrednosti, kakršnega smo mi potrebovali: Kristus pa je stopil kot veliki duhovnik prihodnjih dobrin skozi večji in popolnejši šotor, ki ni z roko narejen, to je, ni od tega sveta ... z lastno krvjo enkrat za vselej ... v svetišče ter pridobil večno življenje (prim. Heb 9, 11-12).*

Tretjič – poglej, kako mu ni bilo dovolj, da se je enkrat daroval kot žrtev, ki je zadostovala za odkup tisoč svetóv. Želel je zapustiti način, s katerim bi tudi mi mogli opravljati isto daritev – vsak dan ter z isto vrednostjo in učinkovitostjo kot tedaj, ko se je sam daroval. Želel nam je zapustiti tako številne duhovnike, ki naj bi kot njegovi služabniki in

namestniki imeli isto zmožnost posvečevanja in darovanja te nadvse božanske daritve z neskončno vrednostjo. Četudi je vedel, da bo toliko slabih in nevrednih služabnikov, ki bodo zlorabljali to dostojanstvo, katerega bodo oskrunjali in blatili s svojimi grehi, je vendar prešel preko te nevšečnosti, zato da bi se izročal tistim, ki bi želeli dobro uporabiti to milost. Kdo bi bil zadosti hvaležen za kaj takega?

(*Instrucción de sacerdotes*, tr. VI, pogl. VI, sábadó, str. 467–468)

IX.2.8 LOUIS M. BAUDIN: Sotrpeča ljubezen

(1) Bistveno za prijateljstvo je, kot pravi filozof, da izenači oba prijatelja in vzpostavi med njima enakost v sreči in v nesreči: *Amicitia aut pares invenit aut facit*.¹³ Toda ta Bog, ki nam ga ljubezen prikazuje tako ljubezni vrednega, pijanega od lastne blaženosti, je tudi Bog, ki ga njegove ustvarjenine na zemlji žalijo – in postal je trpeči Bog, Bog, ki umira z najhujšo smrtjo. Kako naj bi se potlej hvalili z njegovim prijateljstvom, se potegovali za tesno zedinjenost z Njim – in neprizadeto gledali na tako številne zločine, ki jih je na tako krut način izbrisal? Kako naj želimo skleniti s pomočjo slovesnih zaobljub [...] večno zavezo z Ženinom, vrednim čaščenja, če nočemo nositi v sebi – z razpoloženji duše, a tudi z nekaterimi oblikami telesnega mrtvičenja – podobnosti z Njim, podobnosti, ki jo on, božanski Učitelj, najviše ceni? Prav je, da nevesta, ki govori svojemu križanemu Ženinu: *Sponsus sanguinum tu mihi es – Ti si mi krvavi ženin* (prim. 2 Mz 4, 25), takoj dostavi: *Fasciculus myrrhae dilectus meus mihi; inter ubera mea commorabitur – Moj ljubi mi je mošnjiček mire; med mojimi dojkami naj počiva* (prim. Vp 1, 12). Ta vonjava mire naj prežema vse njene zmožnosti in

---

13 Mišljen je Aristotelov izrek: Prijateljstvo bodisi najdeva bodisi nareja enake.

naj odišavlja njena oblačila, to se pravi zunanost njenega življenja.

Jezus si je prisvojil vse namere svojega Očeta. Sovražil je greh, ki ga žali: *Vidi praevaricantes et tabescebam – Videl sem nezveste in zastudilo se mi je* (prim. Ps 118, 158 vg). Ponudil se je kot žrtev, da bi vrnil Bogu slavo, ki so mu jo odvzemali nezvesti: *Semetipsum obtulit immaculatum Deo – Samega sebe je daroval Bogu v brezmadežno žrtev* (prim. Heb 9, 14). Svoje „meso“ je izročil „mesarjem“, da bi pridobil odpuščenje za „mesene“: *Hoc corpus meum quod pro vobis tradetur – To je moje telo, ki bo za vas izročeno* (prim. 1 Kor 11, 24). To je vzorec, ki je predložen ljubeči duši; to je dovršeni vzor, ki naj si ga prizadeva posnemati mladi profes, da bi vstopil v območje miselnosti, ki jo zahtevajo slovesne zaobljube, ko bo, upajmo, zaživel, docela odtrgan od samega sebe. Toda na to naj bi ga pripravile že milosti, ki jih je postopoma dobival na stezah ljubezni, po katerih je hodil do zdaj. – O čaščeni Odrešenik, ukreni, da nas bo to posvečeno telo, s katerim nas milostno hraniš pri evharistični mizi, poduhovljalo v taki meri, da bomo zmožni krotiti strasti, ki nasprotujejo tem svetim razpoloženjem, in nam tako pridobivalo tvoje usmiljenje. [...]

(2) Ta ljubezen je tako draga Božjemu srcu in tako močna, da nam pridobiva njegove milosti – saj nas zadržuje pri božanskih izvirih, Odrešenikovih ranah: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris – Z radostjo boste zajemali vode iz studencev Odrešenika* (prim. Iz 12, 3). Da pa bi mogla biti dejavna v naših dušah, zahteva od nas predvsem molččnosti in zbranosti. Skrivnosti Gospodovega trpljenja so nekakšno „Presveto“ v bogoslužnem letu, kamor vstopiš samo enkrat na leto in jih moraš premišljevat sam pri sebi. [...] Kadar je véliki duhovnik takole vstopil v najsvetejši del shodnega šotora, je veljal predpis, da ne sme biti v šotoru nobenega tujca (prim. Heb 9, 7; 3 Mz 16, 17). Mar ni v tem neki simbol, ki kaže na to, da bomo pridobili toliko več sa-

dov od preišljevanja Gospodovega trpljenja, kolikor bolj bomo odmaknjeni od stikov z ljudmi? Tu bo najbrž treba iskati razlog za določbo naših Pravil, ki v teku vélikega tedna ne dopuščajo tedenskega sprehoda.

Zbranosti pa bomo pridružili še požrtvovalnost. Ta je obvezna. Véliki duhovnik je moral prinašati kri, ki jo je daroval za svoje osebne pogreške in za napake ljudstva: *Non sine sanguine, quem offert pro sua et populi ignorantia* – Ne brez krvi, ki jo daruje za pogreške z lastne strani in s strani ljudstva (prim. Heb 9, 7). Nedvomno – prva kri, ki naj bo darovana Bogu, da nas opere naših krivičnosti, je prav tista, ki je tekla na Kalvariji in nam uteši žejo na oltarju. V njej je pravi ocean odpuščanja: *Quanto magis sanguis Christi qui per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi* – Koliko bolj bo kri Kristusa, ki je po Svetem Duhu sam sebe dal Bogu v brezmadežno daritev, očistila našo vest od mrtvih del za službo živemu Bogu (prim. Heb 9, 14). Da pa bi nam ta Božja kri bila s pridom darovana, ji moramo pridružiti naše drobne človeške žrtve. Podvojimo torej v teh zadnjih dneh postnega časa velikodušnost v pokori in notranji prenovi, z mislijo na težo križa, s katerim so grešniki – med njimi tudi mi – obremenili Odrešenikova pleča: *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores* – Po mojem hrbtu so kovali grešniki (prim. Ps 128, 3 vg).

Sveta Božja Mati, dovoli nam, da ti na začetku poglobljajna v skrivnosti tvojega sotrpjenja s Cerkvijo izrečemo, da trpimo skupaj s teboj: *Virgo virginum praeclara, mihi jam non sis amara, fac me tecum plangere* – Prosim, hvaljena Devica, ti mi bodi tolažnica, daj mi delež bolečin (*Stabat Mater*).

(*Méditations cartusiennes*, zv. 1, str. 520–523)

IX.2.9 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Hvalnica Božjemu usmiljenju

[...] Posledice prvotnega padca – in v neki meri slehernega padca – so strahotne, če jih le doumeš. Jezus jih je doumel in se je pod njihovo težo zgrudil: *Moj Oče, če je mogoče, naj gre ta kelih mimo mene!* (Mt 26, 39), je kriknil, z obrazom sklonjen do tal in po vsem telesu oznojen od krvi, medtem ko mu je duša ginevala. Spustil se je v velike globine moje revščine; sprejel jo je, zato da bi me dvignil iz nje; moji prepadni revščini je postavil nasproti še globlji prepad svojega usmiljenja. Ta pa je tako globok, da sega do Boga in da se mi po tej poti povzpenjamo na izgubljeni vrh. Jezus nas vodi do cilja. On dokončuje to gibanje; in – ne da bi hotel urejati to gibanje – vtis imam, da noben cilj ni bolj primeren Ljubezni. Dajati se ničnosti je lepo, to je znak dobrote – toda, dajati se revščini, to je še boljše. Dvigniti je bolj kot ustvariti znamenje ljubezni, znamenje darovanja samega sebe. Odrešenje – Božja kri, ki izteka v smrtnem boju, na Kalvariji, v pretoriju – to je zadnja beseda Ljubezni ..., če Ljubezen sploh more izreči zadnjo besedo.

Moj Bog, ti si ta Ljubezen, ti si ta najvišji vrhunec – in tam se mora ustaliti moja življenjska hvalnica. Njej ne manjka stvarstvo: jaz sem trajni pevec vsega, kar si ti naredil. Toda svojo melodijo – in skupaj z njo sleherno melodijo, združeno z melodijo Sina, ki izroča dušo v tvoje roke – moram polagati pod vznožje križa. Tam se vse končuje, tam se vse dopolnjuje.

Usmiljenje, gledano s Kalvarije, bi za pravilno oznako zahtevalo neki pridevnik, ki ga ni. Treba bi bilo izraziti tega Boga, ki umira, a je On bistveno neizrazljiv. Morali bi priti do dna prepada, ki ločuje ti dve besedi – Bog in umiranje; morali bi tudi priti do dna temu umiranju in vsem okoliščinam, v katere se je hotel odeti Umirajoči. Nedvomno so to

pripetljaji, bolj dostopni kot samo umirajoče bitje in smrt tega bitja, a zato nič manj ne presegajo zmožnosti domišljije. Morali bi poznati vso zmožnost čutenja – in s tem trpljenja – tega organizma, na katerem je bilo vse, dobesedno vse, zlomljeno, zmečkano, stisnjeno kot zrelo grozdje, da bi bil iz njega iztisnjen ves sok. Morali bi torej poznati dušo, ki ga je oživiljala in v kateri so odmevali vsi ti udarci. In spet smo tu, kjer se je treba – kot vedno – ustaviti ... Brezkončni razgledi na telesno mučenje in na nravno mučenje mi prihajajo pred oči ter jih navidez izzivajo – izzivajo moj pogum, naj na oboje gledam s pravim pogledom. Marsikatera sveta duša je storila tako, ni počela nič drugega kot to – pa je na kraju svojega motrenja izjavila: „Nisem se zazrla niti na prag tega prepada.“ [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 80–81)

2. Vrnitev k Očetu

[...] Zedinjenje z njegovim Očetom, razodetje tega zedinjenja, razodetje gibanja ljubezni, božanskega diha, Duha, ki ga navdihuje, dviga in odnaša k Očetu – to je navsezadnje razlog in resnični pomen Jezusovega trpljenja. Vnebohod ga vodi nazaj, omogoča mu vzpon in vrnitev k sebi. Trpi zato, da bodo ljudje to videli, „da bi svet spoznal“ (prim. Jn 17 *passim*); zato da bi se ta dih razodel, da bi bil spoznan in priobčen tistim, ki bodo razumeli in videli. Zato vselej, kadar govori vnaprej o svojem trpljenju, kadar ga naznana, uporablja izraza „povišanje“, „povzdignjenje“.[...] *In kakor je Mojzes povzdignil v puščavi kačo, tako mora biti povzdignjen Sin človekov, da bi vsak, kdor veruje vanj, imel po njem večno življenje (Jn 3, 14-15)*. Isto misel bo ponovil Judom ob zadnjem nastopu v Jeruzalemu: *In jaz bom, ko bom z zemlje povišan, vse pritegnil k sebi (Jn 12, 32)*. Istega dne uporabi podobo, ki je morda še bolj izrazita: *Resnično, resnično, povem vam: Če pšenično zrno ne pade v zemljo in*

ne umre, ostane samo; če pa umre, obrodi obilo sadu (12, 24).

Trpljenje in smrt sta samo minljivi, površinski resničnosti; mogli bi celo reči: navideznosti. Globoka resničnost pa je življenje, ki se prenavlja; nova rastlina, ki se poraja. To je njegov rodovitni vzpon v žareče ozračje, ki je njegova očetnjava, v dom njegovega Očeta. [...] Trpljenje in smrt sta vrnitev v Očetovo naročje. Kar je padlo v zemljo in umrlo, je le skorja, ovojek, zaščita v obdobju oblikovanja in rasti. Ko je rastlina izoblikovana, mora ovojek izginiti, se razpočiti, prepustiti prehod življenju – kot kamen na grobu, ki ga odstrani Duh. [...]

(Écrits spirituels, zv. 2, str. 38–39)

IX.3 V SVOJEM SRCU ...

IX.3.1 LUDOLF SAŠKI: Kri in voda

(13) [...] *In takoj je pritekla kri in voda (Jn 19, 34)*. Odtod prejemajo moč zakramenti Cerkve. To pa se je zgodilo z namenom, da se pokaže naslednje: po Kristusovem trpljenju dosežemo polno izmivanje grehov in madežev. Izmivanje grehov – po krvi, ki je cena za naše odrešenje, kot piše apostol Peter: *Veste, da niste z minljivimi rečmi, s srebrom ali zlatom odkupljeni, temveč z dragoceno krvjo Kristusa kot nedolžnega in brezmadežnega Jagnjeta (prim. 1 Pt 1, 18-19)*; izmivanje madežev – po vodi, ki je kopel našega preropenja, kot piše Ezekiel: *Pokropim vas s čisto vodo, da boste očiščeni vseh vaših umazanij (prim. 34, 25 vg)*. [...]

(14) Prizor prebodenja Kristusove strani nam daje tri poučne zglede: (1) Ker smo s Kristusom umrli – svetlu in grehu, moramo biti potlej tudi prebodeni s sulico, to se pravi z ostjo ljubezni; tako kot se je tista duša hvalila, da je zadeta s sulico, rekoč: »Ranjena sem od ljubezni.« [...] (2) Drugi

pouk je v tem, da moramo – po besedah Janeza Zlatoustega – zakramente Cerkve prejemati s tistim namenom in pobožnostjo, kot da bi nam pritekali iz Kristusove strani. Rana na Kristusovi strani je bila namreč izhodišče zakramentov. Kot je bila izoblikovana Eva iz strani prvega Adama, tako je bila Cerkev izoblikovana iz strani drugega Adama. Zato evangelist – po Avguštinovem mnenju – pazljivo izbira besedo. Ne reče, da je (vojak) udaril ali ranil stran ali kaj podobnega; temveč, da je *odprl*; s tem namigne, da se je tam na neki način odprlo izhodišče življenja. Od tam so namreč pritekli zakramenti Cerkve, brez katerih ni dostopa v resnično življenje. In pomni: ko pravi, da so iz Kristusove strani pritekli zakramenti, je treba to umevati zlasti v zvezi z dvema glavnima zakramentoma, brez katerih ni dostopa v življenje, to je: o zakramentu odrešenja in o zakramentu izmivanja. Prvi se nanaša na evharistični zakrament in je naznačen s krvjo, saj je on sam kri, ki jo vsak dan zaužijamo in ki je pritekla iz Kristusove strani. Drugi pa se nanaša na krstni zakrament, ki je naznačen z vodo. Zato spet pravi Avguštin: „Ona kri je bila prelita v odpuščanje grehov; ona voda blaži odrešilno čašo; ta voda pa ponuja kopel in pijačo.“ Vnaprejšnje naznanilo tega je bilo to, da je bilo Noetu ukazano, naj na strani barke naredi odprtino, skozi katero naj bi vstopile živali, ki jih potem ne bo pokončal potop – s tem je bila v predpodobi naznačena Cerkev. O tej krvi in vodi tudi govori Avguštin, češ da je verjetno, da je bil tisti razbojnik, kateremu je Gospod obljubil raj, pokropljen z vodo in s krvjo, ki sta brizgnili iz Kristusove strani, ter se je s takim najsvetejšim krstom rešil; saj se brez krsta ali pa mučeniške smrti nihče ne reši. – (3) Tretji pouk je ta, da moramo mi svojo voljo v celoti vskladiti z Božjo voljo in da nam mora biti Božja volja v vsem in nad vse ljuba. To pa zato, ker je bilo Kristusovo srce zavoljo nas ranjeno z rano ljubezni, da bi tako mi z ustrezno ljubeznijo mogli skozi vhodno odprtino na njegovi strani stopiti v njegovo srce in

tamkaj zediniti vso našo ljubezen z njegovo božansko ljubeznijo – kot se na primer železo, razbeljeno v ognju, zlije v eno ljubezen. Človek mora namreč vse svoje želje utemeljevati in urejati v smeri k Bogu – iz ljubezni do Kristusa. Saj je bil on pribit na križ z nogama, ki nam pomenita čustva. In vaditi se mora v vseh dobrih delih ter se izogibati vsem slabim delom – iz ljubezni do Kristusa, ki je bil pribit na križ z rokama, ki nam pomenita dejanja. Vso svojo voljo pa mora vsklajevati z Božjo voljo – zaradi tiste ljubezenske rane, ki jo je zavoljo človeka prejel na križu, ko je nepremagljiva puščica ljubezni prebodla njegovo medonosno srce. Skozi to rano je kot skozi dohod ljubezni vstopil Avguštin, ko je govoril: „Longinus mi je s sulico odprl Kristusovo stran; in jaz sem vstopil ter tam varno počivam. Žebliji ter sulica mi kličejo, da sem zares spravljen s Kristusom, če ga le ljubim.“ [...] Pohiti torej, človek, in stopi v Kristusovo srce; spravi skupaj vso svojo raztreseno ljubezen in jo zedini z Božjo ljubeznijo, medtem ko se v duhu vračaš k navedenim poučnim zgledom. Premišljuj tudi, s kako veliko ljubeznijo nam je Kristus iz svoje strani izlil zakramente, s katerimi naj bi vstopili v večno življenje; ali pa drugače, kot ti bo Gospod med premišljevanjem in molitvijo postregel s pobožnostjo: „Jezus, ti si hotel, da bi bila stran tvojega mrtvega telesa odprta s sulico in da bi od tam pritekla kri in voda. Prosim te, rani moje srce s sulico ljubezni, da postanem vreden tvojih zakramentov, ki so pritekli iz iste presvete strani. Z odprtjem svoje strani si, Gospod, odprl svojim izvoljenim vhod v življenje. To so tvoja vrata, Gospod, skozi katera bodo vstopili pravični. Prosim, Gospod, ne spominjaj se mojih krivic, da bi mi zaradi njih zaprl ta dohod, ki si ga priskrbel grešnikom in spokornikom.“

(*Vita Jesu Christi*, II. del, pogl. LXIV, št. 13.14, str. 614–616)

IX.3.2 DOMINIK PRUSKI: V Jezusovem srcu

Če se hočeš zlahka in docela očistiti svojih grehov, se znebiti svojih grešnih razvad in se obogatiti z vsakovrstnimi dobrinami, je treba odstraniti sleherno nepotrebno skrb, potem pa se izročiti večni Ljubezni, katere učitelj je Sveti Duh – izročiti se, da bi postal njegov učenec. Brez čutnih podob, edino z močjo razuma in volje pogosto izročaj, prepuščaj, pogrežaj svoje srce in svojega duha v presladko Srce našega Gospoda Jezusa Kristusa – tvojega Stvarnika, tvojega Odrešenika, tvojega križanega Prijatelja. V Srce, ki je prepolno ljubezni; v Srce, ki je bivališče presvete Trojice; v Srce, kjer prebiva telesno vsa polnost božanstva (prim. Kol 2, 9); v Srce, po katerem imamo vsi v enem Duhu dostop k Očetu (prim. Ef 2, 18); skratka – v Srce, ki v svoji neizmerni ljubezni vsebuje in zaobjema vse izvoljene, v nebesih in na zemlji.

Povzdiguje v duhu svoje srce k dobrotljivemu Srcu svojega Boga, pri tem pa predvsem pazi, da boš ohranjal svoje srce zares zbrano v samem sebi – ob vsakem času, na vsakem kraju, zlasti kadar prepevaš božje hvalnice, v svojih notranjih molitvah in pri drugih opravilih, tako kot ti Bog zapoveduje s temi ali podobnimi besedami: „Pridite k meni, nosite moj jarem, dajte mi svoje srce; vaše oči naj se drže mojih potov; denite me kot pečat na svoj laket in na svoje srce ...“ Ti pa ponižno odgovarjaj: „Moje srce je pripravljeno, moje srce je pripravljeno; hvalil te bom z vsem srcem in na veke poveličeval tvoje sveto Ime; dvigal bom svoje roke in svoje srce k tebi.“ To je čisto upravičeno, saj v presladkem Jezusovem srcu najdemo vse kreposti: usmiljenost, pravičnost, blagost, krepkost; v njem najdemo zdravje, vir življenja, popolno tolažbo; resnično luč, katera razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet, zlasti tistega, ki se v svojih stiskah in bridkosti zateka k temu božanskemu Srcu.

Resnici na ljubo: sleherno dobro, ki si ga le moremo želeti, v preobilici prejemamo od Jezusa; in vse, kar po milosti prejemamo, ne izvira od drugod kot iz njegovega Srca, slajšega od medu, ter priteka do nas. Njegovo Srce je ognjišče božanske ljubezni, vedno razžarjeno v ognju Svetega Duha, ki očiščuje, vžiga, preoblikuje vase vse tiste, ki so mu poslušni ali ki se mu želijo pridružiti.

Ker torej vse dobro priteka iz presladkega Jezusovega srca, moraš spravljati v zvezo s tem Srcem vse darove, milosti in blagodati, ki so ti bili podeljeni – tebi in vsem ljudem. To si dolžan storiti v večjo slavo Božjo ter v prid sveti Cerkvi, s tem da si ne pripisuješ prav ničesar, kar si morda storil dobrega; s tem da si ne laskaš samovšečno z Božjimi darovi, temveč mu takoj vračaj vse, kar ti daje, ter vse skupaj povezuj z izvirom – Jezusovim Srcem. To moraš početi predvsem tedaj, ko poješ *Gloria Patri – Slava Očetu* in ko recitiraš psalme ter himne, ki se nanašajo na Božje veličastvo.

Pa še svoje spodrsljaje odlagaj v Jezusovo srce. Po njem prosi za usmiljenje in odpuščanje; po njem hvali in slavi Boga; ne samo v lastnem imenu, temveč za vse tiste, ki so ti zaupani, za vso katoliško Cerkev, ki ji želiš zmago – s tem da iz dna svoje revščine kličeš brezno Božjega usmiljenja. Zatorej pogosto in hvaležno poljubi kakšno podobo Jezusovega srca – tako dobrega srca, v katerem so skriti vsi zakladi Božje modrosti in vednosti. Če nimaš nobene upodobitve svetega Srca, pa vzemi kakšno podobo Jezusa na križu.¹⁴

Neprenehoma si želi gledati svojega Zveličarja iz obličja v obličje; zaupaj mu svoje otožnosti; pritegaj v svoje srce njegovo Srce, njegovega duha in njegovo ljubezen, njegove milosti in njegove kreposti. Pobožno se mu prepuščaj, v

---

14 Izv.: *Quapropter hoc ipsum piissimum Cor JESU in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae Dei absconditi, sive illius cordis sive crucifixi Domini tui imaginem, grata mente frequenter osculaberis.* Pomembno pričevanje za čaščenje upodobljenega Jezusovega srca na začetku 15. stoletja.

bolečini in v radosti; zaupaj se mu, navezuj se nanj. Bivaj v njegovem Srcu, ko z vso skrbnostjo ohranjaš edinost duha z vezjo miru – zato da bi tudi On blagovolil utrditi svoje bivališče v tvojem srcu in da bi nazadnje počival ter zaspal v Jezusovem srcu. Srca vseh smrtnikov te bodo varala ali zapustila – nadvse zvesto Jezusovo srce pa te ne bo zapustilo nikoli.

Povrhu tega ne opuščaj pobožnega čaščenja in klicanja slavne Bogorodice, Matere usmiljenja, presladke Device Marije, da ti bo pri presladkem Srcu svojega Sina pridobivala vse, kar ti je potrebno. In vse, kar boš prejel, daruj Jezusovemu srcu po blagoslovljenih rokah njegove Matere. Prosi njeno materinsko dobroto, naj ti pomaga skupaj z vsemi svetimi in Božjimi izvoljenci hvaliti in slaviti Gospoda za vse milosti, ki ti jih je naklonil dotlej in ti jih bo naklanjal na veke. Amen.

(Semaine du Sacré-Coeur de Jésus, str. 111–116)

IX.3.3 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG

1. Nagovor prebodenega Srca

Jezus govori zvesti duši. Duša krščanska – jaz sam te bom naučil, kako moraš častiti moje rane, posebej še rano mojega božanskega Srca, ki je bilo ranjeno iz ljubezni do tebe.

Po svojem vstajenju sem svojim apostolom pokazal rane na svojih rokah, na svojih nogah in na svoji strani. Rekel sem jim: „Poglejte, dotaknite se, pozorno preverite!“ – in to so takoj storili. Ti jih posnemaj. Rane na moji strani se boš v duhu dotaknila s tem, da boš, vsa ganjena od hvaležnosti, motrila ljubezen mojega Srca, s katero sem pred vekami sklenil, da boš ti moj otrok in dedinja mojega kraljestva. Motrila boš, kako sem ti nenehno prihajal naproti z nešteti milostmi in kako te tudi zdaj napolnjujem s svojimi

ugodnostmi, čeprav si nehvaležna – celo zelo nehvaležna.

Tedaj se približaj mojemu Srcu – tako ljubečemu, saj je bilo ranjeno iz ljubezni do tebe – in ga trikrat poljubi v zahvalo za obilne milosti, s katerimi sem na veke izlival in izlivalam in bom še izlival z brezmejno ljubeznijo obilje milosti v duše vseh izvoljenih. Zahvali se mi tudi za to, da sem iz oživljajoče in odrešilne rane svojega Srca brizgnil svojo predragoceno kri, ki opaja duše in jih prepaja z vsemi nebeškimi darovi.

Potem pa mi daruj tole prošnjo: „Neskončno dobrotljivi Gospod – skozi to rano iz goreče ljubezni, skozi to rano, ki je tako velika, da more zaobjeti zemljo, nebesa in vse, kar je v njih, pridružujem svojo ljubezen tvoji Božji ljubezni, da bi na ta način po njej postala moja ljubezen popolna in bi se pogreznila v tvojo ljubezen, da bi se zlila s tvojo – tako kot dvoje kovin, raztopljenih v ognju, postane enota. Najini volji naj bosta ena sama volja; ali natančneje: moja volja naj bo docela zedinjena s tvojo voljo in vselej naj ji bo priličena. V tvoje Srce – to razžarjeno ognjišče, to rano iz ljubezni – mečem svoja čustva, svoja nagnjenja, svoje misli in svoje želje, da bi ogenj pogoltnil vse, kar diši po zarjavelosti in umazaniji; vse, kar je morda nepopolno in neurejeno. Poslej se bo moje srce, očiščeno in prenovljeno, docela použivalo v tebi in zate.“

Potlej se zaglej, krščanska duša, v rano, ki je zadela moje Srce in mi na kolenih, pred Srcem, preklanim z ostrino sulice, daruj naslednjo prošnjo: „Presladki Jezus, nadvse ljubeči Gospod – pri tvojem prebodenem Srcu te prosim: prebij moje srce skoz in skoz s puščico svoje ljubezni, da ne bo zmoglo zadržati ničesar zemeljskega, temveč bo ono samo zadržano in posedovano od tvoje Božje moči. Zadaj blago rano mojemu srcu, presladki Odrešenik. Naj se v tej rani združujejo vsa moja čustva in naj se v celoti oprijemajo tebe.“

Vedi namreč, krščanska duša: brž ko ti bom naklonil to rano ljubezni, boš – tako kot pri sleherni rani – potrebo-

vala vode, mazila in ovojev. Voda pobožnosti bo izmivala pokvarjenost tvojih grehov; in ta pobožnost se bo porajala iz trajne zagledanosti v moje ljubeče Srce, ki je trpelo zate, ki je bilo na križu ranjeno zate. Mazilo ti bo ljubezen; ta povzroča gorečnost – in gorečnost razliva na vse neko neprekosljivo milino. Ljubezen ti bo tudi priskrbela vezilo, ki naj obveže tvojo rano; ljubezen namreč je močna in ti bo posredovala dovolj energije, da se boš mogla nerazvezljivo navezati name.

Premôtri še to, moja hčerka, da sta iz mojega ljubečega Srca pritekla dva zveličavna izvira: izvir vode in izvir krvi. Izvir krvi ti prinaša bogastva moje goreče ljubezni, vodni studenec pa te očiščuje, osvežuje tvojo dušo in v tebi gasi požar grdih strasti. Tvoje srce naj se lahko odpre. Naj prejema, naj pije kri pravičnega Abela, ki učinkovito vpije in posreduje zate. Grešnik bo v mojih ljubečih ranah našel varno zavetje in nepremagljivo utrdbo. Moje rane mu bodo dajale spoznanje o razsežnosti mojega usmiljenja. Iz tega razloga sem dovolil, da je bilo moje oprsje in moje Srce odprto z desne strani – s tiste strani, kjer je visel dobri razbojnik –, ne pa z leve. Z mojimi ranami si moreš pridobiti vse, kar hočeš, in vse, kar ti manjka. O hčerka moja – odpri s ključem ljubezni skrinjo, v kateri so skriti vsi nebeški zakladi: moje božansko Srce. In če te napadejo skušnjave kot tolpa tatov, se zateci v orožarno mojega presladkega Srca. Tam se boš mogla oborožiti z odličnim in prekaljenim orožjem.

Moje rane so prepolne krotkosti; polne dobrote, miline, sočutnosti. Povedale ti bodo, kako sem blag, ljubezniv in nežen. Poučile te bodo, kakšna ljubezen, kakšna sočutnost me razjedata. Mojemu Srcu ni bilo dovolj, da je bilo znotraj čisto razvneto od ljubezni; plameni so ušli in se razmahnili navzven. Božji ogenj si je naredil odprtino, skozi katero je planil ven in prodril v srca ljudi. Moje Srce je bilo odprto, zato da bi se pobožne duše kot golobice ugnezdale v razpokah mistične skale. Mar jih nisem sam prijazno povabil, ko

sem dejal: *Veni, columba mea, in foraminibus petrae – Pridi, moja golobica, v skalne razpoke*. In to sem dal vedeti tedaj, ko sem zapovedal svojemu služabniku Noetu, naj naredi na desni strani barke okno – odprtino, skozi katero je prišel noter golob in bil tako rešen pred vodami potopa.

Daj, vstani že, moja hčerka in moja golobica, nastavi ustnice svojega srca na mojo srčno rano; okušaj mojo nedopovedljivo milino, zajemaj iz mojega Srca zveličavne studence milosti.

(Semaine du Sacré-Coeur de Jésus, str. 143–148)

2. Odgovor: Podaritev srca – Srcu

[...] Goreča, nikdar pojemajoča ljubezen – želim, da sežgeš in pokuriš moje nečisto srce, polno nesnage, s tistim ognjem, ki si ga vrgla na zemljo ter si hotela, da silovito vzplamti, tako da se ne bo nikoli ogrevalo za kakšno posvetno tolažbo ali osamo, temveč bo v trajni boleči ljubezni do tebe odklanjalo sleherno tolažbo izven tebe. Nasprotno – živi naj vekomaj le tebi, moje edino življenje, do kraja odmrlo in tako rekoč brezčutno za vse, kar je postranskega v odnosu do tebe. Potemtakem te naprošam: pritegni to srce skozi predragoceno rano svoje blagoslovljene strani k skrivnosti svojega nadvse ljubečega Srca, da se bo moje srce z neločljivo vezjo ljubezni združilo s tvojim božanskim Srcem, se v njem použilo in pokopalo. Tako naj bo v njem popolnoma použito, da boš ti prebival in ostajal v meni in jaz v tebi – oba neločljivo povezana v zavezni enoti, da bo vse, kar je tvoje, moje; in kar je moje, v popolni prepustitvi – tvoje. Prosim te, sladkost mojega srca – sprejmi ga ter mi daj svoje Srce, ali vsaj srce, ki bo skladno s tvojim Srcem; presuni notranjost mojega srca s sulico in puščico svoje premočne ljubezni ter svojega prebridkega trpljenja. Tako bo s to zdravilno ranjenostjo prejelo popolno zdravje in bo poslej na vse veke posvečeno edinole tebi. Njemu

boš ti sam kraljeval, ga čuval, obvladoval, kot si ga naredil za svojega, v trajnem ugajanju Bogu Očetu, tako da bom pripadal samo tebi, ne da bi dopuščal, da bi me imel razen tebe še kdo rad. Tebi bom izkazoval – s pomočjo tvoje darežljive milosti – večno zvestobo, in z vso ponižnostjo tudi docela brezmadežno čistost duše in telesa; tako da bo moje srce vedno dostopno ter odprto le tebi, mojemu Ljubemu – samemu sebi in svetu pa odmaknjeno; hudiču zaklenjeno; proti kakršnikoli skušnjavi pa z znamenjem križa in z zastavo tvojeja trpljenja z vseh strani zavarovano.

Zdaj pa za vse skupaj in posamič navedeno pri tvojem predobrem Srcu ponižno prosim tudi za svoje posebne prijatelje, žive in pokojne. Tem podari večni mir in pokoj, onim pa milost in usmiljenje – vse pa izpopolni v tem, da ti bodo kar najbolj ugajali. Amen.

(Meditationes in Passionem Christi, pogl. XXI. – Opera omnia, zv. 5, str. 322)

IX.3.4 ANTONIO DE MOLINA: Voda iz skale

Pazi: Evangelist ne pravi, da je vojak ranil Gospoda s sulico. Tudi ne reče, da mu je prebil stran ali da jo je poškodoval. pač pa, da mu je odprl stran – zato da bi ti bilo jasno: namen tega sunka s sulico je bil ta, da bi nam Gospod odprl svoje prsi in nam razkril svojo prečudovito ljubezen do nas. Uvideli naj bi, da se je vse, kar je pretrpel, zgodilo zato, da bi bilo njegovo Srce ranjeno iz ljubezni do ljudi. Da bi to ponazoril z znamenjem, je hotel, da so mu ga odprli s sulico in da je ostalo odprto – da bi prek tega velikega vhoda, njegove strani, lahko stopili v njegovo Srce vsi in da bi bili ozdravljeni ter rešeni vseh nevarnosti in skušnjav. Tako kot so skozi vrata, ki jih je Noe odprl na boku barke, vstopile vse živali, da bi se rešile pred potopom. [...] Tako kot je v puščavi iz rane na skali, ki jo povzročil Mojzes z udarcem

svoje palice, pritekla v obilici voda, da bi potešila žejo in nujo vsega tistega ljudstva – tako se je iz rane na Kristusovi strani (on je resnična skala), ki jo je povzročila vojakova sulica, odprl božanski izvir, iz katerega naj bi pritekali sveti zakramenti, podobni sedmerim izvirovom, ki vselej izlivajo milost in odrešenje v duše. [...]

Tretjič – pretehtaj tole: velik in čisto poseben čudež je bil, da sta iz tiste rane pritekli kri in voda. V mrtvem telesu se namreč kri takoj strdi in ohladi, tako da ne more več iztekati iz telesa, če ga še tako prebadaš. In še mnogo manj lahko izteka pristna in resnična voda, kakršna je bila tista, ki je pritekla iz strani Kristusa, našega Gospoda. Vse to je bila potemtakem velika skrivnost, ki naj bi nam dajala v vednost naslednje: četudi je bilo njegovo Telo mrtvo in brez duše, je bilo vendarle združeno z Božanstvom, ki mu je dajalo drugačno življenje in božansko bivanje. In tako je zmožni storiti tisto, kar je hotel: tisto malenkost krvi, ki mu je preostala, je dal v pričevanje o svoji ljubezni in darežljivosti, s katero je pretil vso – za naše odrešenje. Tedaj jo je namreč daroval do zadnje kaplje, ki mu je preostala v Srcu, kamor niso segale rane od bičev, trnja in žeblicev. Storil je nekako tako kot človek, ki pobere ves denar, ki ga ima v denarnici, potem pa pretrese še denarnico, da ugotovi, če je v njej prilepljen ali skrit še kak bankovec.

(Ejercicios espirituales, II. del, tr. III – Medit. 14, str. 569–570)

IX.3.5 INNOCENT LE MASSON: Uvod v pobožnost do Srca

Drage hčere v Jezusu Kristusu,

vse, kar bi vam mogel reči o pobožnosti do presvetega Srca Jezusa Kristusa, ni nič v primerjavi s tem, kako visoko jo cenim in kaj o njej mislim. To presveto Srce je namreč vir

in središče vsake pobožnosti. Ono je vsebovalo in obrodilo vzrok našega odrešenja; Ono je imelo sočutje z našo revščino in je tudi želelo in oskrbelo zdravilo zanjo; Ono je občutilo bolečine zaradi nje; skratka – Ono nas je ljubilo tja do smrti zavoljo nas. Presveto Srce Jezusa Kristusa je torej srce pobožnosti in mora biti tudi pobožnost naših src.

Soglašam z vami, da udejanjate to sveto pobožnost; še več – spodbujam vas k temu. Ne gre samo za to, da jo dobro uredite, da bo prav urejena v vas – tako kot je nevesta dejala, da je nebeški Ženin v njej uredil Ljubezen; temveč tudi navdihujte to pobožnost s tem, kar je zanjo bistveno, da bo tako skladna s Srcem [...], ki ga hočete častiti.

Različne zamisli, ki si jih dobre duše ustvarjajo, da bi služile kot vaje njihovi pobožnosti, je mogoče primerjati s pridigami, ki jih sestavljajo razni pridigarji v zvezi z istim predmetom. Njihova besedila in njihovi govori so različni, vsi pa hočejo doseči isti cilj: pripraviti poslušalce k spoznanju njihovih dolžnosti do Boga ter mu pridobiti njihovo zvestobo. Toda mnogi od tistih, ki odobravajo te pobožnosti in se jih lotevajo, so podobni poslušalcem, ki se jim to, kar je povedal pridigar, zdi zelo lepo, in občutijo ob tem zadovoljstvo, govorijo o tem z navdušenjem in privrženostjo in celo opazno cenijo in si ohranijo v spominu, kar je lepega povedal pridigar – toda pri tem ostanejo. Hvalijo in cenijo lepoto pridige; ne udejanjajo pa tega, kar je pridigar povedal, in ne pridejo do dejanj, ki so cilj, zaradi katerega jim je pridigar govoril.

Svetne osebe se rade in zlahka oklenejo zunanjih pobožnosti, ki jih je iznašla marljiva pobožnost razsvetljenih oseb, da bi spodbudila k notranji pobožnosti tiste ljudi, ki jih posvetne zadrege, navezanosti in obveznosti zlahka odtegnejo. In to jim je v korist ter postane kaj dobro – pod pogojem, da so te pobožnosti vódene v duhu in z namenom, s katerima so bile ustanovljene. Toda mnogi se oprimejo skorje, ne da bi se zanimali za duha ter si ga pridobili. Stopajo v

čutno navezanost na pobožnost do presvetega Jezusovega Srca; natančno recitirajo molitve, ki so bile sestavljene za vaje v tej pobožnosti; postavijo si jih celo za tako pomembno dolžnost, da so prepričane, če so opustile kakšen del teh vaj, da je vse izgubljeno, tako da še spati ne morejo v miru. Kar pa se tiče dolžnosti, izvirajočih iz njihove ljubezni do Srca Jezusovega – mrtvičenje strasti njihovega lastnega srca: tu zagrešijo kup nemarnosti s tem, da jih opuščajo ali celo pozablajo. Iz tega potem sledi: te svete pobožnosti, ki jih je iznašla in vzpostavila pobožnost zato, da bi duši vzbujale željo, jim postanejo ne samo komajda koristne, pač pa se pogosto razblinijo v neko navadno opravilo. Njihova samoljubnost si jih naredi za nekakšen kapital; izoblikuje si z njimi neko samozadostnost; uporablja to ali ono vajo, da bi pomirila nemirno vest, ki dobro ve, da sodi med tiste ljudi, ki z ustnicami častijo Boga, njihovo srce pa je daleč od njega.

Kot vidite, se pod zunanjimi pobožnostmi pogosto skrivajo neke čeri, pred katerimi se morajo varovati tisti, ki hočejo biti zares pobožni, in se jih morajo izogibati.

Te pobožnosti se v dušah, ki jim ni mar bistva pobožnosti, tudi zlahka izrodijo v tisto zvrst navade, ki ji pravimo okorelost (rutina). S tem postane pobožnost nekakšen stroj, ki se giblje brez duha. Te osebe tako ali drugače opravijo pobožnost. Vzrok, da je ne opustijo, je naslednji: pogosto se ne morejo znebiti nadležnega očitka in grizenja vesti, ki jim očita, da niso opravili te vaje; ne morejo se rešiti te muke drugače, kot da vajo opravijo. Tako si ljudje tankovestno očitajo, da niso zadosti vneti za tisto, kar je zgolj lupina pobožnosti; ne očitajo pa si, da so opustili ali prestopili tisto, kar je bistveno za pobožnost.

Tole naj vam zadostuje, da boste vedele za zlorabe, ki se prikradejo v zunanje pobožnosti, najsi ima njihova ustanovitev še tako dober nagib. Zdaj pa vam moram povedati, na čem naj temelji udejanjanje te svete pobožnosti do Jezusovega presvetega Srca – glede na vaš stan.

Ustaliti se morate na tehle dveh načelih in se ju vsepodsod spominjati: (1) vaš stan vsebuje tisto, kar je bistveno za vse pobožnosti, tako notranje kot zunanje. Saj ste se v njem zavezale, da boste docela Božje in da boste postale popolne. S svojimi zaobljubami ste vse posvetile Bogu, posebno z zaobljubo spreobrnjenja nravi, ki vas zavezuje k spopolnjevanju v ljubezni do Boga – v mislih, besedah in dejanjih. Zato ne morete darovati Bogu ničesar novega – kajti vse je že darovano. Gre le za to, da mu vračate to, kar mu pripada; da tega ne zadržujete za rabo po lastni volji; in da tega ne dajete drugim. (2) Bistvo pobožnosti do Jezusovega Srca je v tem, da pripravite svoje srce – s tem da ga izpraznite in razbremenite čustev ter navezanosti v odnosu do stvari. Na ta način ga boste pritegnile k temu, da se bo docela posvetil vašemu srcu, kjer ne bo srečal niti si delil pozornosti vašega srca z ničimer, kar je nevrednega čustev in želja presvetega Srca našega Gospoda Jezusa Kristusa.

S tema predpostavkama imejte te pobožne vaje v predanosti Jezusovemu srcu kot neko nalogo, ki si jo zadajate samim sebi, da bi zaposlila vaš razum in da bi izurila čustva vaše volje – na kraju, ki mu mora biti najmikavnejši in najbolj pri srcu, kajti On je ves v srcu.

Skozi srce morete raniti Jezusa Kristusa – s tisto rano Ljubezni, ki jo je z veseljem sprejel od neveste; s srcem ga namreč zadeneš; kot nas tudi On zadeva s srcem, nas priteguje s tistimi Adamovimi vrvicami, nas navezuje z vezmi Ljubezni. V srce je hotel biti zadet s sulico, da bi nam tam naredil vstopna vrata.

Pobožnost do presvetega Jezusovega Srca mora v dušah, če jo upoštevamo in jo vadimo kot neko nebeško hrano, ki jo uživamo, dosegati naslednje: prvič – da se z njo hranimo in si ohranjamo življenje; drugič – da rastemo v kreposti; tretjič – da se izpopolnjujemo, ne v besedah ali preprostih čustvih, ampak z dejanji, in da ljubimo svoje duše na tak način, kot nas je učil sam Jezus Kristus, to je: da jih izgubljam

z namenom, da jih žrtvujemo čaščenja vredni ljubezni do presvetega Srca Jezusa Kristusa. [...]

(Semaine du Sacré-Coeur de Jésus, str. 1–10)

IX.3.6 GABRIELE M. FULCONIS

1. V Srcu Jezusovem – zedinjeni s presveto Trojico

Apostol sveti Janez v svojem evangeliju ne pravi, da je bila Kristusova stran zadeta, temveč odprta; zato da bi mi umevali – kot pravi učeni Suarez –: vrata so odprta, da bi mi vstopili v čaščenja vredno svetišče Jezusovega Srca in se tu nastanili, tako da bi postali eno z njim – tako kot on ostaja v Očetu in Oče v njem ter sta oba eno. Zares – tako se je izrazil Kristus v molitvi, ki jo je pred smrtjo usmeril k Očetu [...]: *A ne prosim samo zanje, ampak tudi za tiste, ki bodo po njihovi besedi verovali vame, da bodo vsi eno, kakor ti, Oče, v meni in jaz v tebi; da bodo tudi oni v naju eno, da bo svet veroval, da si me ti poslal (Jn 17, 20-21)*. Ta vaja v trajnem prebivanju znotraj Srca Jezusa Kristusa je vselej bila v užitek in veselje najbolj gorečim in zaljubljenim dušam, ki imajo rade božanskega Odrešenika. [...]

Posnemajoč te svetnike se bom tudi jaz, kolikor se le da, trudil trajno prebivati v božanskem Srcu mojega Jezusa, s tem da bom tam v duhu izvajal vsa svoja dejanja: tam bom molil, premišljeval, trpel; predvsem pa bom tam ljubil presveto Trojico, združen v isti ljubezni, s katero jo nenehno ljubi božansko Jezusovo Srce. S prebivanjem v tem prečudovitem in nadvse ljubezni vrednem Srcu si bom tudi prizadeval ljubiti ga s prav tisto ljubeznijo, s katero ga ljubijo svetniki, angeli, sveta Marija; pogosto bom temu božanskemu Srcu daroval ne samo svoje misli, svoje besede in vsa svoja dejanja, s katerimi imam namen in si želim, da bi bila vedno naravnana k večanju Božje slave; temveč tudi vse dobre misli in svete besede ter dejanja vseh ljudi,

ki so bili, so in še bodo, s ponižno prošnjo, naj jih očisti in obogati z lastnimi zaslugami ter jih zatem podari svojemu božanskemu Očetu „v prijeten vonj“. [...]

Sveta Gertruda je takole prosila svojega ljubega ženina Jezusa: „Jezus, moje ljubo upanje, stori, da bo tvoje Srce, ranjeno od moje ljubezni in nenehno odprto za vse grešnike, prvo zavetje moje duše, potem ko bo zapustila telo.“ Želje te vélike zaljubljenke v Gospoda so bile uslišane: brž ko je izdihnila, so videli njeno dušo, kako je zapustila svoje telo in pri priči poletela k Srcu Jezusa Kristusa; obenem pa so videli to Srce, kako se je odprlo, da jo sprejme in da postane njeno počivališče na veke vekov. [...]

Preljubi moj Jezus, blagovoli mi odpreti svoje premilo Srce in me povabi, da se v njem za vselej nastanim. Srce mojega ljubljenega Odrešenika, izbiram te za svoje duhovno bivališče in upam, da ga nikdar ne bom zapustil. Sovražnik mojega odrešenja in mojega posvečenja, ljubosumen na moj delež in srečo, si bo nedvomno z vsemi silami prizadeval, da me oddalji od njega. Upam pa, moj Odrešenik, da mi boš naklonil milost, s katero nikdar ne bom prisluhnil njegovim hudobnim nasvetom. Moj Jezus, v tvojem preljubem Srcu hočem vedno živeti, v njem hočem ostati do zadnjega diha in v njem prebivati na veke, ne le v duhu kot tu spodaj, temveč zares. Amen.

(Lanima santa, str. 393–400)

2. Skladni s podobo Sina

Eden izmed najbistvenejših znakov in učinkov ljubezni do Jezusa je želja, da ga posnemamo. Ker nam je namreč dokazal svojo ljubezen s tem, da je postal podoben nam, mu tudi mi ne moremo dati boljšega dokaza za našo ljubezen, kakor je ta, da si prizadevamo postati – kolikor je mogoče – podobni njemu. Ta naš nadvse ljubeči Odrešenik se v evangeliju predstavi kot „pot, resnica in življenje“. In ker moram

verovati vanj, ki je sama resnica; ker moram upati vanj, zato ker je življenje, moram tudi hoditi za njim, ker je pot.

Apostol sveti Pavel pravi: *Katere je naprej poznal, jih je tudi naprej določil, naj postanejo podobni njegovemu Sinu, da bi bil on prvorojenec med mnogimi brati (prim. Rim 8, 29).* Kolikor bolj se bom torej trudil, da si vtisnem v srce čaščenja vredno Jezusovo Srce, toliko več razlogov bom imel za upanje, da sem med tistimi, ki jih je Bog vnaprej določil. Če pa je zvesto posnemanje kreposti Jezusovega Srca najzanesljivejši znak za vnaprejšnjo določenost (predestiniranost), je pa prav tako najkrajša in najbolj strnjena pot za dosego svetosti. Če bom potemtakem zvesto vtiskaval vase razpoloženja tega božanskega Vzora, da bi mu kar najbolj postajal podoben, bom samo s tem posnemanjem na poti popolnosti bolj napredoval kot s katerokoli drugo vajo in prakso, najsi bosta še tako sveti in koristni.

(Lanima santa, str. 386–387)

3. Prošnja za srce, podobno Jezusovemu Srcu

Moj nadvse ljubeči Odrešenik – ti si nam obljubil, da nam boš naklonil vse, za kar te bomo prosili v tvojem imenu. Zdaj se sklanjam k tvojim nogam, da te zaprosim po zaslugah tvojega božanskega Srca za milost, ki je zame nadvse pomembna in skrajno potrebna: daj mi srce, ki bo popolnoma skladno s tvojim čutenjem; srce, ki bo tako ponižno, da bo poznalo in ljubilo svojo ničnost; srce, ki bo tako potrpežljivo, da bo znalo gospodovati nad seboj in krotiti svojo nemirnost; sočutno srce, ki bo trpelo s stiskami drugih ter bo naglo priskočilo na pomoč; čisto srce, ki se bo balo celo videza in sence zla; srce, ki bo odmaknjeno od lažnih dobrin na zemlji in si ne bo želelo nič drugega kot večnih dobrin v nebesih; in končno – srce, razvneto od ljubezni do svojega Boga, in On naj bo na tej zemlji njegovo opravilo, njegova sreča, njegov edini zaklad. [...]

»Jezus, krotki in iz srca ponižni, upodobi moje srce po svojem Srcu.«

(*L'anima santa*, str. 389–390)

IX.3.7 GIOVANNI BATTISTA SIMONI: „Močna kot smrt je ljubezen“

Ljubiti Jezusovo srce pomeni, da znamo mnogo trpeti – vedno, sami, v tišini, z nasmehom na ustnicah – pred pogledom Njega, ki preiskuje srca, medtem ko smo popolnoma zapustili drage osebe; ne da bi nas ljudje razumeli, ne da bi nas pomilovali ali tolažili. Da znamo skrivati kot neprecenljivi zaklad – na dnu duše, prebodene in razboljene, sredi srca, okronanega s trnjem – sveto skrivnost križa (prim. himno *Vexilla crucis*). Ljubiti ga pomeni pozabljati nase in na svojo revščino, zato da se spominjamo le njega, ki je vstajenje in življenje; vreči v to čaščenja vredno Srce sleherno tesnobno zaskrbljenost za svoj duhovni napredek. In četudi se stokrat zasačimo, da smo padli v iste nepopolnosti, se vedno brž postavimo pokonci, ponižno in mirno, z zaupanjem v večni čudež njegove vsemogočne milosti in se umirimo v neskončni milini Božjega odpuščanja.

Ljubiti Jezusovo srce pomeni objemati v trpečih slavne stigme Križanega in z nežno pozornostjo obdajati njihove modrice in raztrganine, v katerih si On vsak dan znova in na veke z veseljem prepeva neizrekljivi spev svojega pasijona.

Ljubiti ga pomeni sotrpeti z njegovimi mukami, njemu vračati – s čustvom in z dejanjem, dejavno, učinkovito, neutrudno, velikodušno in preudarno – za vse ogromne hudobije, s katerimi njegovi sovražniki oskrunjajo njegovo osebo, teptajo njegovo čast, mečejo v blato njegovo dostojanstvo, žalijo njegove predstavnike; pa obenem zadoščevati za krivde, ki so morda glede na snov manj težke, glede na usmeritev pa bolj žaljive – s strani tistih, ki bi po poklicu

in po svobodni izvolitvi morali biti njegovi prijatelji, pa ga „znova križajo“ (prim. Heb 6, 6).

Ljubiti Jezusovo srce pomeni biti naklonjen in pomagati „in simplicitate cordis et sinceritate Dei – v preprostosti srca in iskrenosti pred Bogom“ (prim. 2 Kor 1, 12) vsem tistim, ki se trudijo za njegovo slavo; nadalje odrekati se brez zagrenjenosti – v prid skupni blaginji – domnevnim pravicam do prednosti ali pravicam iznajditelja, ko pokrivamo s plaščem usmiljenja slabosti in revščine, ko molče in odpuščajoč pozabljam grenke besede in grobe poteze in se skrbno ogiblujemo trmaste častihlepnosti, grde ljubosumnosti in tekmovalnosti v duhovniški službi, kar vse tolikokrat povzroča škodo dostojanstvu in uspešnosti svete zadeve.

Ljubiti ga pomeni izpolnjevati z vero in prizadevnostjo našo zastrto dolžnost, v enoličnosti monotone in skrite ekzistence – ne da bi se potegovali za odobravanje, ne da bi črnili tiste, ki izstopajo, ne da bi s slabo prikrito zavistjo zavirali iniciative drugih ..., ne da bi uživali ob njihovem neuspehu; ne da bi pohodili padlega, ne da bi tajili zasluge ali obrekovali namene – skratka: ne da bi ovirali ali obsojali, kar je dobro, samo zato, ker ne nosi oznake, da smo to storili mi ...; „dum omni modo Christus annuntietur – da se le, kakorkoli že, oznanja Kristus“ (prim. Flp 1, 18).

Ljubiti Jezusovo srce pomeni, da se znamo zadovoljiti z nujnimi v gmotnih zadevah in z veseljem odstopimo to, kar je preostalo, čaščenju Boga, katoliškim ustanovam, semeniščem, ubožnim samostanom, zunanjim misijonom, nadalje vsem, ki trpijo lakoto, bolečino, omejenosti, boleznim, vsem „preganjanim zaradi pravičnosti“ (prim. Mt 5, 10). Ljubiti ga pomeni zamenjavati zlato, srebro, bisere iz naše skrinje za tista razsvetljena dela ljubezni, ki jih ni strah ne rje ne tatov; delati za to, da „kamni postanejo kruh“ (prim. Mt 4, 3); in da se nezasluženi darovi Previdnosti spreminjajo v sredstva usmiljenja.

Ljubiti presveto Srce pomeni, da mu „vračamo z vso

ljubeznijo, ki jo zahteva od nas: z močno ljubeznijo, ki se ne da upogniti; s čisto ljubeznijo, ki ljubi brez drugotnih namenov, nesebično; s križano ljubeznijo, ki so ji v zadovoljstvo le bolečine trpljenja ...; s prednostno ljubeznijo, s pozabo, s prepustitvijo ..., tako da presveto Srce samo deluje, reže, požiga, podira v nas to, kar mu ni všeč ...“ (sv. Margareta M. Alacocque).¹⁵ Zato, vidite, je tako nujno, da se mu pustimo voditi, da mu dopustimo delovati v nas in okoli nas – vse ure dneva, vse dneve leta, vsa leta življenja; da se pustimo opijaniti od norosti križa in izvrševati najtežje žrtve – ne samo z zvestobo in popolno podreditvijo njegovim načrtom, temveč tudi s prekipevajočim veseljem: „*hilarem enim datorem diligit Deus – kajti Bog ljubi veselega darovalca*“ (prim. 2 Kor 9, 7); hvaležno poljublja roko, ki nas udarja – kadar daje in kadar umika svoje darove; blagoslavlja ga na veke.

Ljubiti Jezusovo srce pomeni strastno ljubiti sveto Cerkev, deviški cvet, ki je vzcvetel iz njegove krvi; strniti se okoli nje, ki je „ljubljenka presvetega Srca“ (prim. Ef 5, 25), z vedno popolnejšo pritrditvijo njenim naukom, z vedno celovitejšo prisvojitvijo njenih zapovedi, tako da bo vsak od nas postal „*oboediens usque ad mortem – pokoren do smrti*“ (prim. Flp 2, 8). Ljubiti ga pomeni prisrčno sočutiti z zmagami in ponižanji njenega vrhovnega pastirja, ki je „mili Kristus na zemlji,“¹⁶; povsem in vedno se ravnati, ubogljivo in takoj, po njegovih ukazih, prepovedih, nasvetih, priporočilih, ki so izraz njegovih želja, najsi nam bodo sporočene v tej ali oni obliki, na ta ali oni način; sprejemati jih v celoti, tudi tedaj, kadar so v nasprotju z našimi osebnimi prepričanji, z našimi kratkovidnimi pogledi, z vedno novimi zahtevami naše sebičnosti, z neumnimi sofizmi, ki jih tako obilno poraja naše samoljubje.

---

15 Glej *Vie et Oeuvres, pismo 84 sestri de la Barge*.

16 Izv.: „*il dolce Cristo in terra*“. Tako ga običajno imenuje v svojih spisih sv. Katarina Sienska; Cerkev pa imenuje „*mila Kristusova nevesta – la dolce Sposa di Cristo*„.

Biti predani Jezusovemu srcu pomeni, da si goreče želimo dosežati, da bi bilo poznano in ljubljeno; razširjati njegovo kraljevanje; povelečevati njegovo ime; izpolnjevati njegovo voljo, naj se nam razodeva s tega ali z onega vidika. Pomeni ljubiti duše, ki so cena njegove krvi; ljubiti jih vse, vselej, čisto in iskreno, medtem ko trajno, večno in celovito žrtvujemo svoje okuse, svoje ideale in svoje blagostanje. [...]

(*Manete in dilectione mea.* – „*Fortis ut mors, dilectio*“, str. 94–98)

Deseto poglavje

EVHARISTIJA

*Kdor jé moje meso in pije mojo kri,
ostane v meni in jaz v njem
(Jn 6, 56)*

X.1 SVETI BRUNO: Kruh in vino in voda – zna- nja za nas

[...] *Hvalil te bom* – to je, storil bom, da boš hvaljen v Cer-
kvi; pa ne samo, da boš ti osebno hvaljen, temveč *pri tebi*
– to je, s teboj – *bo velika moja (tj. Sinova) hvala v Cerkvi*
(prim. Ps 21, 26 vg); to je – Cerkev te bo hvalila s hvalo, tebe
in mene, Sina, kajti: „Jaz in ti, Oče, sva eno“ (Jn 10, 30). Pa še
na drugem mestu v evangeliju: „Kdor ne časti Sina, ne časti
Očeta, ki ga je poslal“ (Jn 5, 23). In tako bo zares prišla do
moje (Sinove) hvale, kajti *jaz bom izpolnil svoje zaobljube*; s
tem pa (Sin) pove: Jaz, ki sem jim od začetka obljubil, da jim
bom dal za njihovo zveličanje svoje Telo in Kri, *bom izpolnil*
tudi tu, *vpričo tistih, ki se ga bojijo*; to je – tako, da bodo
tisti, ki se bojijo njega, Očeta, vi, ki poslušate, s čisto vero
zazrti v one obljube, ker verujete, da so zakramenti resnično
prestavljeni v moje Telo in Kri. [...] (Jezus) torej ni zatrdil,
da je to le spomin ali znamenje njegovega Telesa in njegove
Krvi; ampak je docela jasno izrekel: „To je moje Telo, ki bo
izročeno za vas“; in malo zatem: „To je moja Kri, ki bo pre-
lita za vas“ (prim. Lk 22, 19–20). Kar pa sledi tej izjavi – „To
delajte v moj spomin!“ – ne dopušča nobenega dvoma, če
apostolovo izjavo upoštevamo v katoliškem smislu. Pravi

namreč: „Kajti kolikorkrat jeste ta kruh in pijete kelih, oznanjate Gospodovo smrt ...“ (prim. 1 Kor 10, 26). To je torej zakrament Gospodovega trpljenja, ne pa samo spomin nanj, saj nič ne more biti spomin samega sebe. Krščanska resnica pa daje ime kruhu in vinu ne z ozirom na naravo, temveč glede ne podobo in vonj. Njemu, ki je zmožel osebno in neizrekljivo zediniti meso, privzeto v maternici Device, s svojo Besedo; njemu, ki bo celo naša umrljiva telesa z močjo svojega gospostva naredil neumrljiva, je namreč mogoče pretvariti¹⁷ tvarnost kruha in vina v naravo svojega Telesa in svoje Krvi.

Karseda pravilno je, da se ta zakramenta imenujeta znamenji, in povrhu še mistični znamenji; res pa je, da nista znamenji njega, temveč nas. V njiju so namreč vsebovana velika in mistična znamenja: tista tvarnost, namreč kruh, iz katerega se z duhovnim blagoslovom izdeluje Gospodovo telo, se iz mnogih zrn, zmletih v mlinu, s pomočjo pokropljene vode povezuje v enoto. Tudi vino, ki se pre-tvari v Kri, se prideluje iz mnogih jagod s stiskanjem v tlačilnici ali pod kako utežjo. Zrna in jagode se porajajo s trudapolnim sodelovanjem mnogih pridelovalcev. Tako tudi mi: preustvarjeni v veri s pridelovanjem oznanjevalcev, nato pa stri s postenjem in bedenjem sestavljamo eno telo, Kristusovo telo, pri čemer sodeluje pokropitev s krstno vodo. Zatorej pravi apostol: „Tako je množica nas eno telo v Kristusu ...“ (prim. Rim 12, 5).

Ta zakramenta sta nam tudi znamenje in poroštvo večne blaženosti, ki si jo bomo pridobili, ako ju bomo vredno prejemali; zato se imenujeta tudi popotnica. Voda pa je pri izdelavi tega zakramenta primešana vinu, zato da v podobi predočuje nas: tako se namreč podobno kot tekoča voda – po delovanju skrivnosti Gospodovega trpljenja – izlivamo v

---

17 Avtor uporablja starejši (liturgični) izraz *transferre/transferri*, da označi prebistvenje evharističnih podob kruha in vina (*conversio/transsubstantiatio*).

smrt in se z milostjo posinovljenja pridružujemo Kristusu.

Ko verniki prejemajo sveto Telo, je to znamenje, da so naša umrljiva telesa potrebna prenovljenja po Kristusovem trpljenju. S prejetjem svete Krvi pa umevamo prenovljenje duš, kajti duša biva bolj v krvi, ki kroži. Vendar velja: četudi je ta zakrament razdeljen na dva dela, je vendar povsod celovit, kot pričuje apostol Andrej: „Kadar ljudstvo zauživa njegovo Meso in pije njegovo Kri, Jagnje, ki je bilo žrtvovano, ostaja in živi celovito.“ [...]

(*Expositio in Psalmum 21.* – PL 152, 725–726)

X.2 GVIGO I.: Moč Kruha

Kruh – to je, resnica – utrjuje človekovo srce, zato da ne podlega telesnim oblikam.¹⁸

(*Meditationes*, št. 251)

X.3 DIONIZIJ KARTUZIJAN: Zlati oltar

Zlati oltar (prim. Raz 8, 3), ki smo mu dolžni služiti z vso svojo pozornostjo, je naš Gospod Jezus Kristus sam, ki ga z veseljem sprejemamo pri vsaki maši posebej po rokah njegove blagoslovljene Matere iz nebes, in ga spet ponujamo v dar s svojimi prošnjami vred Bogu Očetu kot daritev in žrtev za svoje grehe ter za vse svoje potrebe. Pod ta nadvse dostojanstveni oltar se moramo postaviti, to je – z veseljem se moramo podvreči in podrediti blagohotni Božji volji, da se bo ta volja, potem ko smo se docela odpovedali lastni volji, popolnoma izpolnila v nas, v sreči ali nesreči.

18 Izv.: *Panis, id est veritas, confirmat cor hominis, ne succumbat corporum formis.* Izjemno globoka osvetlitev evharistične skrivnosti, če seveda umevamo Gvigovo misel v evharističnem okviru. Prim. misel o Resnici na križu (zgoraj, IX.2.2)!

Poglej čudovito dogajanje na tem oltarju: Bog, ki sprejema daritev, je isti, ki se daruje s privzeto naravo v daritev in žrtev za nas (prim. Ef 5, 2), in zato prejemajo od njega moč in krepost vse naše molitve ter vsa naša dejanja. Kakor se držimo zemeljskega oltarja s tem, da telesno stojimo pri njem, tako se pri tej daritvi sami s svojimi dobrimi deli vred pridružujemo Kristusu in njegovi nadvse goreči ljubezni in nameri ter sebe in dela darujmo kot zasluženje njegovega najsvetejšega življenja in trpljenja.

[...] Kdo bi potemtakem dvomil, da je zaklad Kristusovih zaslug za nas tisti zlati oltar, na katerem darujemo najmanjše in s katerega odnašamo največje? Da pa se boš mogel močneje oprijeti z vsem umom in čustvom tega oltarja kot nekakšne neomajne opore, se zamisli v posamezne točke Gospodovega učlovečenja in trpljenja. Te točke si vnaprej določi in razporedi, kot te bo poučil Duh, po posameznih členih, za vsako nočno in dnevno molitveno uro ali pa za vsak psalm posebej, skladno z zahtevami časa in tvoje pobožnosti.

Obstaja pa še drug način uporabe te opore in sicer naslednji: pobožno premlevaj, kdo je tisti, ki na oltarju blagovoli priti k tebi, najneznatnejšemu in najgnusnejšemu grešniku, ki si je tisočkrat zaslužil pekel. To je Bog neskončnega veličastva, vsemogočen in silno strahovit – On, ki pogleda na zemljo in ta ob tem vztrepeta (prim. Ps 103, 32 vg); na plašču in na svojem stegnu ima zapisano ime: Kralj kraljev in Gospod gospodov (Raz 19, 16). Takšen in tolikšen se dan za dnem spušča do nas, revežev, s tolikšno ponižnostjo, da ni tam nihče tako malovreden, da se ne bi Gospod ponižno sklonil k njemu, če le človek to hoče. Prihaja tako potrpežljivo, da ni tam nihče tako izprijen sovražnik, da ga ne bi Gospod potrpežljivo prenašal in mu ne bi odpuščal vseh dolgov, če se le hoče spraviti z Njim. Prihaja s takšno ljubeznijo, da ni tam nihče tako hladen, da ga ne bi bil pripravljen ogreti, če le on to hoče. Prihaja tako darežljivo, da

ni tam nihče tako ubožen, da ga ne bi hotel On obogatiti. Prihaja tako nežno, da ni tam nihče tako lačen, da ga On ne bi hotel kraljevsko pogostiti. Prihaja s tako slavo, da ni tam nihče tako zaslepljen, da ga On ne bi hotel razsvetliti. Prihaja s takšno svetostjo, da ni tam nihče tako umazan ali mlačen, da ga On ne bi mogel očistiti in v njem prebuditi gorečnosti.

Na to in na kup drugih reči bodi noč in dan pozoren, pri vseh svojih opravilih in vajah, z vso svojo pazljivostjo in pridnostjo kroži okoli njih, da boš mogel takšnemu gostu pripraviti in ohraniti primerno stanovanje v svojem srcu. Karkoli torej psalmodiraš ali moliš, naj bo zahvala in veselje ob prejemu Gospoda in njegovih neštetihi milosti, ali pa pobožno hrepenenje po tem, da bi ga prejel, potem ko bi te On dostojno pripravil. Na ta predmet ali to oporo moraš naravnavati vse bogoslužne oficije, pa ne samo nje (četudi najbolj te), temveč vse svoje življenje, da bo vredno takšnega gosta, ki tolikokrat blagovoljno prihaja k tebi v goste – kot nekakšno trajno pripravo, v neprestanem hrepenenju po tisti uri, ko se bo Gospod veličastva milostno sklonil k tebi in te zedinil s seboj, kot da bi vse tvoje odrešenje obstajalo v tem – pa saj tudi zares obstaja. Vedno se boj, da ne bi ne vredno pristopil k obhajilu in si sodbo jedel in pil (prim. 1 Kor 11, 29) in bi se tako na tebi izpolnilo to, kar je rečeno v psalmu (prim. Ps 68, 23 vg): „Njihova miza jim bodi v zanko in v povračilo in v spotiko.“

(Contra detestabilem cordis inordinationem in Dei laudibus, čl. xxiv. – Opera omnia, zv. 40, str. 246–248)

X.4 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG

1. Največji dar

[...] Dar, ki nadkriljuje vse darove – Gospod se nam je v zakramentu dal v jed. Kot pravi: *Kruh pa, ki ga bom dal jaz,*

je moje meso za življenje sveta (Jn 6, 51). In še: *Vzemite in jejte: to je moje telo, ki se za vas daje* (prim. 1 Kor 11, 24; Mt 26, 26). Pa se ni samo enkrat izročil v jed, temveč je določil, naj ga zauživamo vse do konca sveta, z zapovedjo, naj to delamo – jemo njegovo telo in pijemo njegovo kri v njegov spomin; to pa zato, da bi nikdar ne izginil iz našega srca spomin na njegovo ljubezen, ki v tej milosti čudovito presega vse naše umevanje, temveč bi se spominjali te in drugih njegovih milosti. Njemu nič ne koristi naš spomin, nič mu ne škodi naša pozaba, ampak skrbi za nas in to zapoveduje zavoljo nas, ki brez njega ne moremo živeti. Zapovedal pa je, kot sem rekel, naj pristopamo in v zakramentu uživamo njegovo blagoslovljeno telo. Če ne bi tega zapovedal – kdo bi si drznil vzeti v jed svojega Gospoda? Zapovedal pa je tako, da je obenem tudi povabil in obljubil nagrado tistemu, ki ga uživa. Zato je rekel o samem sebi: *To je kruh, ki prihaja iz nebes, da kdor od njega jé, ne umrje*. In še jasneje: *Jaz sem živi kruh, ki sem prišel iz nebes. Če kdo jé od tega kruha, bo živel vekomaj* (Jn 6, 50-52). [...]

[...] Skladno s svojo velikansko ljubeznijo se nam je torej dal v jed na čisto domač način, da bi hkrati s tem naznačil, naj nas k tej jedi ne nagiba nič drugega kot ljubezen in hrepenenje po njem. Vse drugo je namreč treba želeti zavoljo njega, ne pa njega zavoljo drugih reči. Četudi v tej zvezi verujemo, da so mnogoteri sadovi evharistije, da so v tej jedi dejavni nešteti zdravilni učinki, je pa vendarle sama evharistija odličnejša in vrednejša od vseh. Saj ima v sebi ne samo moči in darove, temveč Začetnika moči in darov ter vseh dobrin. K temu zakramentu nas mora potemtakem vabiti predvsem ljubezen; da bomo pristopali zato, ker ga ljubimo, v želji, da nas ta jed okrepi; in da bomo rastle tako v ljubezni kot v hrepenenju po tej jedi, tako da bomo njega vedno močneje in silneje ljubili. Želeti si ga moramo torej zavoljo njega, ljubiti ga moramo zavoljo njega, ne zavoljo drugih reči. [...]

(*Conciones paraeneticæ: In solemnitate Venerabilis Sacramenti, sermo II–III. – Opera omnia, zv. 3, str. 431–432*)

2. Priprava na prejem evharistije

Naj torej vsak sebe presodi in tako je od tega kruha in pije iz keliha (1 Kor 11, 28).

[...] Zdajle bom govoril tistim, ki se ne zavedajo nobenega preteklega smrtnega greha, ki ga ne obžalujejo ali bi ga ne obžalovali, ko bi jim prišel na pamet. Poleg tega imajo voljo, da se bodo z Božjo milostjo vzdržali vsakega greha in se izogibali vsega, kar bi moglo žaliti Boga. Ker pa, kot se pritožujejo, ne občutijo dejanske pobožnosti ali goreče želje, se bojijo vselej pristopati k oltarnemu zakramentu; iz bojazni padajo v malosrčnost in pogosto v nevarne domišljajske predstave. Take je zares treba potolažiti in opomniti, da je Gospod ustanovil ta zakrament – ne zato, da bi duše omrežil ali jih zapletel v zanke, temveč zato, da bi jih zbiral, ozdravljal in izpopolnjeval. Kjerkoli bo potlej našel človeka z dobro voljo, ki se po pametni presoji ne veseli nobenega greha niti nima namena grešiti, temveč se odloča, da se bo vedno ravnal po njegovih zapovedih in po njegovi volji, takega človeka zares ne bo imel za nevrednega prejemanja tega zakramenta. [...] Kdor se bo znašel v takšni volji, bratje, lahko pred Bogom kot opravičilo za to, da je pristopil, navaja prav svojo bolezen, saj pristopa kot bolnik k zdravniku: „Pristopil sem zato, ker sem bolan in potrebujem zdravila, to je, pomoči tvoje milosti, ki tukaj prekipevajoč priteka.“

Kdo drug se morda pritožuje glede priprave na prejem, češ da je nevreden in da ni storil vsega, kar bi s svoje strani mogel storiti. Toda tudi če bi se kdo pripravljajl tisoč let, bi ostal nevreden. Naj ti bo kar današnji prejem zakramenta priprava na jutrišnji prejem. Reci torej, reci pogumno: „Nepripravljajl sem in nevreden.“ Vzdihtj s povešeno glavo in

z boječim ter bolečim srcem pred njim, ki ga hočeš prejeti, vzdihuj, ker si tako nepripravljen in nevreden, po drugi strani pa tako potreben tega zakramenta, da ga ne moreš pogrešati. Z obeh strani bodi utesnjen, ko se ne upaš pristopiti zaradi svoje malovrednosti, a si tudi ne upaš izostati, ker zakrament potrebuješ. Ko se sučeš v tem začaranem krogu, se vrzi v naročje njemu, ki ve, iz česa te je izoblikoval, in se zaupaj zgolj njegovemu usmiljenju. Če bi te celo kakšen angel vprašal, zakaj si drzneš pristopiti, mu reci: „Zato, ker je Gospodova usmiljenost brezmejna; zato, ker sem bolnik in potrebujem njegovo navzočnost. Kolikor slabotnejši sem od drugih, toliko bolj potrebujem zakrament ...“

Če pa vsega tega ne moreš premišljevat, ker si pogreznjen v preveliko suhotnost ali temačnost, se varuj, kot sem rekel, da ne boš privolil v noben greh, obenem pa vpij s Kananejko za Gospodom, četudi se bo trdega kazal On, ki je v resnici nadvse blag. Če pa tudi potem ne boš občutil v srcu nobene zaznavne pobožnosti, pristopi tako, kot si bil poučen, z golo vero Cerkve, verujoč z razumom in z vzvišenimi mislimi o tem zakramentu.

Dalje: s prezirom preskoči vse privide nevere ali oporekanja, ki bi morda navalili nate. Še več: posmehuj se jim, kot da se te sploh ne dotikajo. Na noben način si jih ne prisvajaj, ne prištevaj jih k sebi niti jih ne pripisuj sebi, temveč pojdi mimo njih v prepričanju, češ da so nevredni, da bi se z njimi bojeval ali da bi jim odgovarjal. Veruj mi: ne bo ti ušla nagrada za to tvojo suhotnost, ki si jo v goli veri prenašal zavoljo Boga.

(Conciones paraeneticas: In solemnitare Venerabilis Sacramenti, sermo I. – Opera omnia, zv. 3, str. 425–426)

3. Sadovi vrednega prejema zakramenta

Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje ...
(Jn 6, 54)

[...] Mnogoteri so sadovi, moči ali učinki, ki se pripisujejo pobožnemu prejemanju tega častitega zakramenta, tako da je na razpolago vsem pobožnim prejemnikom vaja – bodisi pred prejemom ali po njem –, da z njo prosijo za-
nje. Povzeti pa so v naslednjih vrsticah:

Oživlja, odstranja, zmanjšuje, pa še krepi, povečuje;
Obnavlja, razsvetli, ohranja, prestraši, daje poroštvo;
Sladi, bogati, ogreva, zedinja, daje radosti in varstvo.¹⁹

(1) Ta zakrament torej najprej oživlja, namreč tistega, ki ga spoštljivo in vdano prejema. Oživlja sicer, toda z življenjem v milosti, kakor govori Kristus: *Kakor je mene poslal živi Oče in jaz živim zavoljo Očeta, tako bo tudi tisti, ki uživa mene, živel zavoljo mene (prim. Jn 6, 57)*. Ko torej pristopaš k temu zakramentu, se imej tako rekoč za mrtvega. Na kakšen način, me boš vprašal, naj se imam za mrtvega? Takole: Če nimaš v sebi hrepenenja ali ljubezni do tolikšne dobrine; če ne občutiš ali pa ne ceniš njegove silno goreče ljubezni do tebe; če si na vso moč ne želiš vračati mu ljubezen; če si ne prizadevaš, da bi mu z vsem srcem izkazoval hvaležnost; če se bolj ko za vse drugo ne poteguješ za njegovo milost, za njegovo prijateljstvo, za to, da bi mu ugajal – se imej za mrtvega. Če pa je tvoje hotenje dobro in stremiš po tem, da bi vse navedeno bilo v tebi, sicer nisi docela mrtev, a vendar pristopaj kot mrtev – in prosi, naj ti bo iz tega zakramenta darovano življenje.

(2) Odstranja grehe – saj je najžlahtnejša daritev; in kadar se daruje za grehe, najučinkoviteje izbrisuje in poravnava vse grehe. Katera je namreč žlahtnejša daritev za greh ter v zadoščevanje za greh kot sam naš sodnik in Odrešenik, ki se pri tej daritvi daruje za nas Očetu zaradi naših grehov? Pri vsaki mašni daritvi je namreč isto darovanje – in nobena druga daritev kot ta, ki jo je pri zadnji večerji postavil naš

---

19 Izv.: *Vivificat, purgat, minuit, quoque roborat, auget, Restaurat, lustrat, praeservat, terret, inarrhat, Dulcat et impinguat, calet, unit, gaudia tutat.*

Gospod Jezus Kristus, jo dal apostolom in jo malo zatem na križu daroval za grehe vseh. Ker si zadolžen z mnogimi grehi – ti, ki se želiš očistiti in razbremeniti zasluženih kazni zaradi njih – daruj zase to žrtev, to je, okrvavljene Gospodove rane, njegovo rdečo kri, njegove oteklina, njegove boleče modrice, žalosti, celotno trpljenje in še smrt Boga in našega Gospoda Jezusa Kristusa. Prosi pri tem darovanju, naj se ne spominja tvojih grehov, temveč naj ti ne samo spregleda krivdo, ampak tudi odpusti kazen.

(3) Prejemanje tega zakramenta zmanjšuje (v nas) netivo greha – to je, hudobna poželenja, izprijena nagnjenja, grešne razvade, neurejene strasti in nedovoljene vzgibe. Saj vemo: vroče se ozdravlja s hladnim, hladno pa z vročim – nasprotno z nasprotnim. Ker sta nam prirojeni izprijenost in pokvarjenost, s kakšnim močnejšim zdravilom naj se jima zoperstavimo, kot je tista jed in tisti lek, ki sta v njej zgolj čistost in svetost, saj je vendar *odsvit večne luči in zrcalo brez madeža* (prim. *Mdr 7, 26*)? Čutiš se obteženega z gnojnimi ranami grešnih razvad, čutiš se blatnega, nekoga, ki stalno zamuja, trdega in brezvoljnega – vendar ne beži pred Kristusom, ne odteguj se tej odrešilni jedi, temveč vzdihuj, ko se čutiš drugačnega, kot bi bilo treba – in kliči k tistemu, ki se edini usmili vzdihovanja ubožcev. Reci: „Gospod Jezus, priznavam, da sem nečist; to je moj edini razlog, s katerim prihajam k tebi – grešnik sem in nečist. Prihajam torej k tebi, očiščevalcu mojih pregreškov in posvečevalcu; tebe hočem privedi v svojo nečisto hišo, da razsvetliš s svojo lučjo vso mojo temino in s svojo čistostjo očistiš vso mojo umazanijo. Želim, da me s svojo močjo ozdraviš vseh mojih bolezni. Prosim te, da me s svojim telesom, ki je polno poškodb in krvavih ter odrešilnih ran, ozdraviš vseh mojih bolezni. Ozdravi torej, nadvse dobri Odrešenik, mojo dušo, ker sem grešil pred teboj.“

(4) Krepi človeško srce za izvrševanje velikih reči, tako kot telesna jed krepča za delovni napor. Saj pravi psalmist:

Kruh utrjuje človeku srce (prim. Ps 103, 15 vg).

(5) Ta zakrament povečuje milost in kreposti. Če ti manjka milost pri Bogu ali pa je pomanjkljiva, kje si boš mogel pridobiti obilnejše milosti kot s tem, da ga povabiš k sebi ter ga pobožno sprejmeš? Mar ne počnejo tega pri svojih posvetnih poslih tudi pametni kupčevalci, kadar si je treba izposlovati nekaj pomembnega? Mar se ne klanjajo tistim, katerih milost, pomoč ali nasvet potrebujejo? Ali se pred njimi ne ponižujejo in se ne potegujejo za njihovo naklonjenost? Mar ne vabijo dobrotnikov na gostije, z željo okoristiti se z njihovimi milostmi? Tako tudi ti: Ker nisi brez Boga nič, ker v vseh stvareh potrebuješ njegove milosti in dobrote, povabi Boga na to gostijo, kjer ne boš postregel ti njemu, temveč on tebi. Prizadevaj si skleniti z njim prijateljstvo in biti z njim domač. Uči se pogovarjati z njim. Povej mu, če imaš kakšne bolezni, bridkosti ali temine v duši. Trudi se, da ga boš toliko ponižneje, toliko spoštljiveje vabil na ono gostijo, da bi si tam pomnožil njegovo milost ter si pridobil večje prijateljstvo z njim.

(6) Obnavlja – namreč to, kar je bilo tvojemu duhu odtegnjeno ali pa je zapravljeno. Očitno je, da se s telesno hrano vrača ali obnavlja to, kar je bilo izgubljeno ali odvzeto z naporom, s postom, z boleznijo ali s porabo tekočine, ki je vezana na telo. Vsak dan lahko opazujemo bolnike: brž ko začenjajo jesti, si v obilnejši ali prijetnejši obliki znova pridobivajo prejšnje zdravje; in ko si opomorejo, so zmogni tega, česar prej sploh niso zmogli. Na ta način ravnaj tudi ti: potem ko si s pogostnimi prestopki postal duhovno slaboten in nezbran, si s to jedjo znova pridobi ves zaklad duhovnih moči, svete srčnosti, kreposti in stanovitnosti, vse, kar si jih zapravil. Premisli, da se brez te jedi ne moreš izmakniti vsakodnevnim padcem in zmanjševanjem samega sebe. Prosi torej dobrotnega Gospoda, naj ti ne zameri tvoje nadležnosti, če morda pristopaš k njemu slabotnejši kot bi sicer moral biti. Obtoži samega sebe in ga prosi, naj tvojo

stisko obrne v dobro, saj ti vendar ni dovoljeno, da bi se vzdrževal te jedi tja do svoje poslednje pogube. Naj te rajši tako obnovi, da si toliko opomoreš in se tako okrepiš, da te ne bo znova obremenila bolezen ali duhovna revščina.

(7) Razsveti ali razsvetljuje um. Ta jed te namreč vodi tako k spoznanju sebe kot k spoznanju Boga. Pogosto vidimo ljudi s prazno, oslabeledo glavo, skorajda brez uma; ko pa zaužijejo hrano, jim znova zažarita pamet in spomin: tako škodljiva je neješčnost celo za glavo. Tudi ti glej, da si ne boš pritrgoval te hrane, temveč prosi, naj ti bo z njo dana modrost, s katero boš prepoznaval, kar je treba poznati; ljubil, kar je treba ljubiti – in zaradi katere si ne boš izvolil, kar je treba sovražiti. Ta jed naj te namreč privede k spoznavanju samega sebe: kolikor pogosteje boš vredno zaužil to jed, toliko jasneje boš prepoznaval svoje prestopke; videl boš krivdo, ki je prej nisi videl; varoval se boš tega, česar se prej nisi ogibal; preziral boš to, kar si prej dopuščal. Od tod prihaja tisto, kar se rado dogaja mnogim gorečim: kolikor bolj pazijo na to, da bi dostojno pristopali k tej Gospodovi jedi, kolikor pogosteje se k njej vračajo, toliko bolj se samim sebi dozdevajo slabši. To pa se jim ne dogaja zato, ker bi po oni jedi postajali dovzetnejši za greh ali krhkejši za boj proti njemu; pač pa zato, ker postaja njihovo umevanje jasnejše, njihovo duhovno stanje bolj očiščeno – za spoznavanje grehov, za spregledovanje nagibov in za razločevanje namenov. Od tod se poraja večje in popolnejše spoznanje prekrškov, po katerem se jim razodevajo njihovi grehi, ki so jim bili prej prikriti. Obsojajo prestopke, za katere prej niso vedeli. Kjer se nekdam niso žalostili zaradi težkih in velikih grehov, tam jim zdaj že najneznatnejši užalostijo duha. Toda odkod vse to, če ne zato, ker se pogosteje predano krepčajo s to jedjo, ki jim razsvetljuje oči? Kako nesrečno pa je stanje tistih, ki se jim oči po zauživanju te jedi zatemnijo! Čudna reč – da te svetloba zaslepi. Naj to odvrne od nas nadvse usmiljeni Bog, razsvetli naj nad nami svoj obraz in se nas usmili.

(8) Ohranja nas pred bolehanjem in smrtjo v grehu. Saj počenja to, kar dela jed. Kakor so namreč zunanji telesni udje zavarovani z obrambo ali orožjem, tako se življenjski in notranji ali duhovni organi varujejo z jedjo, da ne opešajo. Na ta način zauživamo to jed, ki naj ohrani in brani pred propadom, da poraženi v skušnjavi ne bi podlegali svojim sovražnikom.

(9) Prestraši ali napodi demone. Če se hudič zboji že pri pobožnem imenovanju križa ali Gospodovega trpljenja, koliko bolj zlodej trepeta pred samim Kristusom v tem zakramentu, ki je bil ustanovljen zato, da se znova spominjamo skrivnosti Gospodovega trpljenja. In če je Bog – ne rečem le zate, temveč tudi – v tebi, kdo bo zoper tebe (prim. Rim 8, 31)? Zato smo zagotovo prepričani, da je evharistija močnejša od hudiča. Verujemo, da hudič ne bo ničesar zmogel zoper Boga. Če se torej bojiš sovražnika, privedi Boga v svojo hišo in se ne boj, kaj ti bo storil sovražnik.

(10) Daje duši poroštvo bodoče poroke z Bogom. Nobe-nega drugega Božjega daru ni, ki bi tako kot ta zakrament zagotavljal duši varnost. Ko ga prejema, se ne boji, da bo njeno upanje prazno ali da bo osramočena v svojem pričakovanju; nasprotno, spremenjena po delovanju navzočih darov je poučena, kako trdno naj bo pričakovanje prihodnjih. Ta zakrament namreč preoblikuje človeka iz bojazljivca v upajočega, iz hlapca v sina, iz mlačneža v zaljubljenca, iz žalobnega v veselega, kadar človek v tem zakramentu prejema to, kar si je želel, iskal in navsezadnje upal. Zato se čisto po pravici tolaži, da mu postaja prejemanje tega zakramenta na neki način predokus ali obljuba ali pa vsaj napoved bodočega okušanja Božanstva. Zaupamo namreč: ta, ki nas tukaj blagohotno obiskuje s tolikšno ljubeznijo in nas hrani s samim seboj, medtem ko še blatni hodimo po zemlji, nas bo mnogo bolj nasitil v nebesih, ko bo – tako kot je pisano – pristopil in nam stregel (prim. Lk 12, 37).

(11) Ta zakrament sladi – to je, preлива v prejemnika mi-

lino in duhovno sladkost. Tega pa ne bo storil, če ne najde prejemnikovih ust in njegovega okusa očiščenih pozemeljskih zadev – to pomeni: če ne najde, da je njegovo srce do cela izpraznjeno navezanosti nase in tudi na svet. Če pri tem mi, reveži in bolniki, ne občutimo sladkosti tega zakramenta, se to ne dogaja zaradi nemoči zakramenta, temveč zaradi naše nemarnosti – zato, ker prinašamo pred oltar okus, ki je okužen s posvetnostmi, in svojega duha, ki je zapleten v zunanje in minljive zadeve. Tu je vseeno treba potolažiti take, ki so sicer vložili ves napor za očiščenje srca, a pri tem zakramentu ne prejemajo nobene sladkosti ali tolažbe. Opomniti jih moramo, naj zaradi tega ne zanemarjajo skrbne pazljivosti nase – ali pa, naj ne nehajo pogosto prejemati ta zakrament. Prav tako je treba opozoriti tudi tiste, ki pri tej jedi občutijo srčno veselje, naj se zaradi tega ne bahajo sami s seboj in naj se zaradi tega ne polenijo v skrbi za lastno mrtvičenje.

(12) Ta zakrament bogati dušo – to je, napravlja jo rodovitno in plodno v gorečnosti. Nešteti so njegovi učinki v človeku. Saj vendar bogato deli in množi darove, obliva z roso gorečnosti, opaja z duhovnim veseljem, utrjuje dobro hotenje. *Bogat je Kristusov kruh, kraljem ponuja slast (prim. 1 Mz 49, 20 vg; antifona pri seksti na praznik Jezusovega Srca)*. Pristopaj torej in moli, da se boš obogatil v duhu ter se napolnil z darovi Svetega Duha, da boš ploden in darežljiv v delih ljubezni, v delih usmiljenja in pri vsakem dobrem delu.

(13) Ogreva – to je, razgreva in vnema za ljubezen. To je zakrament ljubezni, s katerim se ljubezen vsa prelije v dušo, da jo razgreje in razvname k ljubezni; najbolj pa je pripraven za izganjanje brezvoljnosti. Ker torej v nas vedno lahko narašča ljubezen, ki se marsikdaj tako ohladi, da jo v sebi komaj občutimo, se pogosto in predano udeležujmo tega zakramenta, da bo ljubezen v nas ne samo ostala, temveč vsak dan bolj naraščala. Kakor se namreč ogenj v stiku z ognjem

povečuje, tako se ljubezen siloviteje razvnema ob ljubezni.

(14) Ta odrešilna jed zedinja dušo z Bogom. Kakor se namreč telesna hrana spreminja v tistega, ki jo uživa in postane z njim eno, tako – ravno nasprotno – ta jed spreminja vase tistega, ki jo uživa, da postane bogopodoben. Zato je treba občudovati neizrekljivo Božjo blagohotnost, s katero nam je hotel Bog postreči s seboj v jedi in nas v obliki jedi okrepčati z lastnim telesom. Zakaj pa je to storil, če ne zato, da bi nas poučil, da se, kakor se jed zedinja z uživajočim, tako tudi mi, vsrkani vanj, z njim zedinjamo? Zato nam je hotel podeliti nad vse vrhunsko zedinjenje s seboj, kakršno sploh more obstajati, ko se nam je izročil v jed. Nobenega drugega načina razen tega zakramenta si ni bilo mogoče izmisliti, s katerim bi mu mogla postati duša bližja, tesneje in močnejše povezana z njim, tako da ni več rečeno samo, da je pridružena Bogu, temveč da je eno z njim.

(15) Zagotavlja radosti duhu. Prav je, da so tisti, ki se odpovedujejo zemeljskim lahkomišelnostim in tolažbam, prežeti z duhovnim veseljem, najbolj zaradi tega, ker jim vest izpričuje, da so Božji otroci. Tisti pa, ki se radi šalijo, vajeni lahkomišelnosti in smeha, utrpijo veliko izgubo duhovne in svete skesanosti ter radosti – Božja tolažba se pač ne daje tistim, ki si dovoljujejo kakšno drugo.

(16) Ta zakrament daje duši varstvo pred očiščevalnimi kaznimi v vicah – varuje pa skladno z mero ljubezni, s katero se zauživa. Ta zakrament namreč ne učinkuje vselej skladno s svojo močjo, temveč skladno s primernostjo, dostojnostjo in zaslužnostjo, to je – skladno s stanjem pobožnosti tistega, ki ga prejema. Nihče pa ne sme dvomiti, da silno koristi vsem selilcem. Saj je hrana za tistega, ki se seli, in se imenuje popotnica, tako da, recimo, v njeni moči tak človek potuje do Božje gore Horeb. [...]

(Conciones paraeneticæ: In solemnitate Venerabilis Sacramenti, sermo III. – Opera omnia, zv. 3, str. 432–436)

X.5 ANTONIO DE MOLINA

1. Naš vsakdanji kruh

Priznam, da se ne morem načuditi, ko opazujem tenkovečnost in zadržanost, s katerima govorijo mnoge resne, učene in duhovne osebe, češ da je obhajilo hudó nevarna reč za duše [...], ko je vendarle res ravno nasprotno: obhajilo je dejansko zdravilo, rešitev in življenje za duše. [...]

Res je sicer, da je neprimerno prejemanje, brez spoštljivosti in ustrezne razpoloženosti, lahko nevarno in škodljivo glede na nespoštljivost, [...] toda ne bilo bi prav, če bi iz strahu pred to nevarnostjo in škodljivostjo, ki nista stvar vseh, ampak le nekaterih, uvajali neko vsesplošno prepoved, kot da bi šlo za neko samo po sebi nedopustno ali nevarno reč, kot da najsvetejši zakrament ne bi bil postavljen za laike [...] ali kot da bi ga bil Kristus postavil z neko omejitvijo ter naročilom, češ da naj ga prejemajo samo taki in ob takih dneh. [...]

In Bog daj, da bi jih bilo mnogo ali da bi se kar vsi kristjani hoteli zadrževati v tistem razpoloženju – četudi ni bilo zelo popolno, a je zadostovalo –, s katerim so nekoč dobro prejeli obhajilo; in da bi se s tem razpoloženjem hoteli vsak dan udeležiti obhajila, za kar bi smeli po pravici in po pravu prositi. [...] In naj se nihče ne prestraši ali presodi, da je taka želja pretirana; če pa se je prestrašil, naj upošteva, da sveti tridentinski koncil izjavlja: „Zelo si želimo in hočemo, da bi se vsi verniki vsak dan udeleževali obhajila pri maši.“ [...]

Vprašam torej: ali mi je prepovedano želeti to, kar želi sveti cerkveni zbor? [...] Zelo bi si želel, da bi vsi oznanjevalci in spovedniki ter vsi voditelji duš hoteli in poskrbeli za to, da bi jih bilo mnogo, ki bi se želeli s primernim razpoloženjem vsak dan obhajati [...], in sam sodim, da bi s tem izkazovali veliko uslugo našemu Gospodu in njegovi Cerkvi. [...]

In če mi oporečejo, češ da zdaj ni takšne goreče ljubezni in popolnosti življenja kot včasih, ko je veljala ta navada, bom rekel, da to sicer drži in da sem zato tudi dejal, da te navade ne kaže znova uvajati nasploh za vse. [...]

Treba pa je tudi upoštevati tole: četudi je bila tedaj na splošno v Cerkvi opazna ta popolnost v kreposti, vendar ni dvoma, da je bilo tudi lepo število nepopolnih oseb, [...] kakor je tudi zdaj mnogo oseb, ki imajo več kreposti in popolnosti kot druge – tako kot tedaj –, pri katerih ne vidim razloga, zaradi katerega bi jim morali ali smeli odklanjati vsakodnevno obhajilo, če bi ga želele in bi se nanj primerno pripravile. [...] Posebno zato, ker vemo, da je bilo v prvotni Cerkvi kar nekaj nepopolnih oseb z običajnimi napakami in krivdami, pa jim niso odrekli vsakodnevnega obhajila, razen v primeru težkih in smrtnih krivd. [...]

Morda mi bo kdo v zvezi z gornjimi besedami ugovarjal, da mnogi resni, učeni in duhovni pisatelji, ki obravnavajo to stvar, jasno in izrecno trdijo: Vsem laikom in osebam, ki niso duhovniki, zadošča, da gredo k obhajilu enkrat na teden. [...]

Od kod so pa vzeli in kako utemeljujejo to pravilo, češ da laikom zadošča iti k obhajilu enkrat tedensko? [...] Niti tega ne morejo reči, da se to da razbrati pri svetih učiteljih, saj je iz povedanega razvidno, s kakšnim poudarkom ti svetujejo vsakodnevno sveto obhajilo. [...] Videti je, da bi mogli na one naobrtni to, kar je sveta vdova Judita dejala duhovnikom v Betuliji, tedaj ko so sklenili, da bodo mesto izročili, če jim v petih dneh nihče ne pride na pomoč: „Kdo ste vi, da skušate Gospoda? To ni beseda, ki izvablja usmiljenje, temveč zbuja jezo in razvnema srd. Postavili ste Gospodovemu usmiljenju čas in mu po svoji volji določili dan“ (Jdt 8, 11-13 vg).

(Instrucción de sacerdotes, tr. VII, pogl. VII, odd. I-II.V, str. 556-560. 562-564)

2. Eno samo telo

To vtešenje (*incorporarse*) in zedinjenje Kristusa s prejemnikom, tako da postaneta ena sama resničnost [...], je najvišja, najodličnejša in najčudovitejša pa najbolj razmisleka vredna stvarnost, kar jih je. To je tisto čudovito zedinjenje, ki ga je nadvse ljubeči Gospod označil z željo, da bi obstajalo med njim in verujočimi, ko je po zadnji večerji dejal Očetu: „Oče, hočem in želim, naj bodo tisti, ki verujejo vame, eno z menoj, tako kot sva midva eno“ (prim. Jn 17, 20-23). To je prav tisto zedinjenje, ki ga je označil isti Gospod, ko je dejal: „Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem“ (Jn 6, 56). Jaz sem v njem in on je v meni. Tako kot moj Oče ostaja v meni in jaz v njem, kajti njegovo življenje in moje življenje sta ena in ista bit: „Kakor je mene poslal živi Oče in jaz živim zavoljo Očeta,“ tako ustrezno „bo tudi tisti, ki uživa mene, živel zavoljo mene“ (prim. Jn 6, 57). Kdor me prejme, se tako intimno poveže z menoj, da živi zavoljo istega življenja, ki ga živim jaz; tako lahko trdi z apostolom: „Ne živim več jaz, ampak v meni živi Kristus“ (Gal 2,20). Zdaj ne živim več zavoljo svojega življenja, kajti to življenje ni več moje in ta bit ni več moja in te dejavnosti niso več moje, pač pa Kristusove, saj on živi in deluje v meni. Vse to in še mnogo več namreč hočejo izreči tiste besede: „On ostaja v meni in jaz v njem“ (prim. Jn 6, 56). Božanske besede, presvete besede, najslajše besede. Slajše ko med in satovje. Ni bilo dovolj reči: „Jaz vstopam v tvojo notranjost, se tam nastanim in tam počivam. Dajem ti hrano in te vzdržujem z lastnim mesom in krvjo. Objemam te in se zelo tesno in nežno združujem s teboj.“ Vse to ni zadostovalo, kajti besede: *On ostaja v meni* želijo povedati več in vsebujejo globlji pomen – pomen nežnosti in miline. Zato se mi zdi, da v celotnem Svetem pismu ni tako nežnih in tako mogočnih besed, ki bi zmogle obdariti in potolažiti dušo, kot jih izrekamo v zavesti, da jih izrekamo z zanesljivo

in nezmotljivo resnico – saj jih je izrekla Resnica sama: *On ostaja v meni in jaz ostajam v njem; in kdor uživa mene, živi zavoljo mene* (prim. Jn 6, 56-57) – to pomeni: Zavoljo istega življenja, v katerem živim jaz – kakor tudi jaz živim zavoljo istega življenja mojega Očeta. [...]

In četudi velja, da je to zedinjenje Kristusa z vrednim prejemnikom zakramenta bolj duhovnega značaja, glede na milosti in kreposti, posredovane v zakramentu –, je pa tudi resnica, ki je ne kaže zanikati: dejansko in telesno se On zedinja z nami – in njegovo presveto Telo z našim telesom – s posredovanjem zakramentalnih podob. V tej povezavi se izpopolnjuje tista vrhovna in najbolj božanska poroka, o kateri je zapisano: ... *in oba bosta eno meso. Zatorej nista več dva, ampak eno meso* (prim. Mt 19, 5-6). Sveti Pavel je prepričan, da je ta poroka na zelo vzvišen in popoln način navzoča med Kristusom in njegovo Cerkvijo – ali katerimkoli njenim članom: *Ta skrivnost je velika; jaz pa pravim: z ozirom na Kristusa in Cerkev* (prim. Ef 5, 32). In zato pravi, da smo *deli njegovega telesa, meso njegovega mesa in kost njegovih kosti* (prim. Ef 5, 30). Tako lahko vsak vernik, ki se pobožno udeleži obhajila, po resnici reče: To je meso mojega mesa in kost mojih kosti (prim. 1 Mz 2, 23). [...]

Na podoben način trdimo o močno razžarjenem železu, da je ogenj; ne zato, ker bi bil res in bistveno ogenj, pač pa zato, ker se ga je ogenj tako silno polastil, da mu je posredoval svoje lastnosti in učinke: razvnetost, žar, vročino in vse učinke ognja.

(*Instrucción de sacerdotes*, tr. I, pogl. XI, odd. I–II, str. 52–55)

3. Njegova razveseljivost

Prejem najsvetejšega zakramenta je dejanje priklanjanja Bogu in čaščenja Boga – med najodličnejšimi in najbolj junaškimi v svoji zvrsti, kar jih more izvršiti kristjan in s katerim more najbolj služiti Kristusu, našemu Gospodu. Čisto gotovo je, da njegovo Veličanstvo doživlja zelo veliko in

prav posebno veselje ob tem, ko ga prejemajo vsi verujoči, katerim tega ne brani kakšen zadržek. Iz tega vzroka nam ga je zapustil v podobi hrane – in sicer nobene druge kot kruha, ki je najrednejša in najpotrebnejša hrana. Tako naj bi nas že sama potreba po prehrani učila, kako potreben je ta božanski živež za duše, ter bi nas lastna korist vabila, naj ga zelo redno prejemamo. Iz istega razloga Gospod tako poudarja, kako potreben nam je on sam, ko pravi, da brez njega ne moremo živeti: „... ne boste imeli v sebi življenja“ (prim. Jn 6, 53). [...]

Naj ljudje radi verujejo stranem Svetega pisma, kjer Bog govori, da mu je v zadovoljstvo in veselje bivati med ljudmi in nadvse ljubeznivo vabi dušo, ki se mu je izneverila z mnogimi drugimi stvarmi, ki jih je imela rada, ter se je omadeževala s tisočimi neumnostmi, naj se povrne k njemu. Obljublja ji, da jo bo sprejel ter zelo ljubeče ravnal z njo. Prav tako naj premišlujejo o darovih in darilih, ki jih sam Bog v Visoki pesmi namenja duši in ki presegajo vse, kar je mogoče pohvaliti. Pri tem naj se seznanjajo s tisto dobrotnostjo, nežnostjo in milino, s katerimi Božje veličanstvo ravna z ljudmi, kot da bi pozabljalo na svojo veličino in se jim prilagajalo – pa še z domačnostjo, ki si jo želi v odnosu do sebe.

(Instrucción de sacerdotes, tr. VII, pogl. v, odd. IX, str. 548–551)

4. Božji povabljeni

O Kralj veličastva in naš Gospod – odpri nam s svojim usmiljenjem oči, da se bomo iz teh malenkosti učili ceniti tvojo veličino, se ponašati z milostmi, ki nam jih izkazuješ, in z zaupanjem, ki nam ga poklanjaš. Saj nam ne daješ v roke ključev za palačo, temveč ključke za nebeško kraljestvo s pooblastili, da zapiramo in odpiramo; določaš ter izbiraš nas ne za svoje osebne slugе, temveč nas odlikuješ z imenom in vrhunskim dostojanstvom svojih prijateljev, ki jim bolj

intimno posreduješ svoje skrivnosti. Želiš, naj bomo vedno pri tebi, ne da bi se za korak oddaljili od tebe; pa ne zato, da bi kot služabniki stali zraven, kadar ješ; temveč kot najboljši prijatelji naj bi sedli s teboj za mizo in jedli iz tvojega krožnika ter tvojo lastno jed. In to – kakšen krožnik, kakšna jed, kakšno prijateljstvo, kakšna zaupnost; kakšno ravnanje in kakšen Kralj in kakšna palača, o čemer vsem govorimo! O dragi očetje, dvigajmo svoje misli – iz ljubezni do Boga – k tako visokim in božanskim resničnostim.

(*Instrucción de sacerdotes*, tr. III, pogl. XII, odd. III, str. 272–273)

X.6 INNOCENT LE MASSON: Sveto obhajilo – priprava nanj in zahvala po njem

[...] Prosternirani zmolimo očenaš in zdravamarijo, zatem pa priznamo svojo nevrednost pristopiti h Kristusu.

Nato izvršimo dejanje vere; na primer ob tehle besedah: *Moje meso je resnična jed in moja kri resnična pijača* (prim. Jn 6, 55). Takole pa lahko nagovorimo Boga v svojem notranjem jazu:

»Ti sam, o Gospod, govoriš in si resnica; kaj more biti resničnejše kot tisto, kar je izgovorjeno od Resnice same? Popolnoma sem prepričan, Gospod, da si dejansko navzoč v tej skrivnosti, h kateri pristopam; nikakor ne dvomim, da boš v njej udejanjil to, kar si obljubil. Pač pa se res bojim, da ne bi s svojo slabostjo, nemarnostjo in z nezvestobami postavljaj ovire tvoji nebeški milosti. Glede tega ne samo, da nisem v dvomu, temveč verjamem, da je tako. Vendar zaradi tega ne bom odnehal pristopati k tebi, kajti ne morem živeti brez tebe, svojega resničnega vsakdanjega in nadsnovnega kruha (prim. Mt 6, 11). Če že nisem vreden, da bi bil deležen večjih učinkov tiste svete gostije, pa vsaj zaupam, da bom smel jesti od drobtinic, ki padajo z mize mojega Gospoda.«

Izvršimo tudi dejanje upanja ob tehle besedah: *Kdor jé ta kruh, bo živel vekomaj* (prim. Jn 6, 58).

»Vedno si kazal, Gospod, da nisi samo zvest svojim besedam, temveč da daješ več kot to, kar si obljubil. Marsikomu si s svojo besedo ali s svojim dotikom vrnil življenje duše, četudi je prosil od tebe samo telesnega zdravja. Česa se potem ne bi nadejal od tvojega celotnega življenja, ki mi ga hočeš blagohotno posredovati v tej skrivnosti? Tu ne gre, moj Bog, za ozdravljenje mojega telesa, temveč moje duše, za katero zdaj prosim in ti govorim: *Gospod, usmili se me; ozdravi mojo dušo, ker sem grešil zoper tebe!* (prim. Ps 40, 5 vg). Docela nevreden sem tvojega usmiljenja. Potem ko sem tolikokrat prelomil zvestobo glede stvari, ki sem ti jih obljubil, ne zaslužim niti učinka tvojih obljub niti tvojega usmiljenja; vendar ne bom nehal upati vate, četudi me boš tako rekoč divje ošinil z očmi.«

Na koncu sklenemo z dejanjem ljubezni, ki ga povzame-mo na primer iz tehle besed: *Če me kdo ljubi, bo spolnjeval mojo besedo; in moj Oče ga bo ljubil in prišla bova k njemu in prebivala pri njem* (prim. Jn 14, 23).

»Kadar se lotim izpraševanja svoje vesti ob teh besedah, Gospod, bi moral prej izreči s svetim Petrom: Pojdi od mene, Gospod, ker sem grešen človek! (prim. Lk 5, 8), kakor pa pristopiti k tebi, da te prisilim vstopiti k meni. Ko pa te slišim, kako me dobrotno vabiš: »Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil« (Mt 11, 28), tedaj s polnim zaupanjem prihajam k tebi. Priznavam, da nisem izpolnjeval tvojih besed tako, kot bi bilo treba; in s tem sem dovolj jasno pokazal, da moja ljubezen do tebe nikakor ni vredna tvoje ljubezni. Toda prav zato mi je toliko bolj potrebno, Gospod, pristopati k skrivnosti tvoje ljubezni, da pri njej prejmem vtis tvoje Božje ljubezni, ki edina omogoča doseči tisto pristno ljubezen, s katero in po kateri bom mogel izpolnjevati tvoje besede. Samemu sebi, Vir ljubezni, naredi zadovoljstvo, s tem da z lastnimi plameni in iz

svoje polnosti nadomestiš to, kar manjka meni. Odvzemaj, razvzemaj, spreminjaj me, da ne bom več živel jaz, ampak boš ti sam živel v meni; da bom zares živel jaz, a ne več jaz, temveč da bo živel v meni Kristus (prim. Gal 2, 20). [...]

Potem ko bo maša končana, se prosterniraj v zahvalo. [...] Pri tem lahko izraziš pobožna čustva, kot ti jih navajam v naslednjem vzorcu.

»O da bi ti mogel izraziti brezmejno hvalo in zahvalo za neizrekljivo milost tvojega usmiljenja, s katerim si obiskal – četudi umazano – stanovanje mojega srca! Tukaj milostno prebivaj z Očetom, prebivaj s Svetim Duhom; tukaj si uredi bivališče, čeprav te premalo ljubim.

Razsvetluj me z žarom svoje luči, da te bom spoznaval in spoznavajoč častil tvoje veličastvo, kot sem dolžan; da bom izkazoval dolžno čaščenje tvojemu Božanstvu ter objemal tvojo ponižnost.

Zadržuj pohajkovanja mojega nestanovitnega duha, da bo pozoren nate; zatiraj naval skušnjav; krepko se bojuj zame in premaguj moje zle poželjivosti. Tako se bo moja vest, potem ko ji bo tvoja moč pridobila mir, mogla – očiščena in posvečena s tvojo mogočnostjo – razveseliti v hvajljenju Tebe.

Pošlji nadme svojo resnico in svojo luč, da bosta svetili nad mojim srcem, ki je pusta in prazna zemlja, dokler ga ti ne razsvetliš.

Na površje te zemlje izlij vodo pobožnosti, da bo obrodila dobre sadove. Vse moje misli, obtežene z bremenom mojih grehov, dvigaj k tebi. Ukreni tako, da se bodo vse moje želje oklepale nebeških dobrin. [...]

Poveži me s seboj z neločljivo vezjo izvolitvene ljubezni, saj ti sam zadoščaš ljubečemu; vse tolažbe, ki ne izvirajo od tebe, so trenutne, puhle in prazne. Ti si edini temelj mojega upanja in vse moje tolažbe, temelj, h kateremu se bom zatekal v vseh nezgodah svojega življenja. Tvoji dobroti in tvoji božanski previdnosti se bom v celoti izročal in zaupal.

Kakor si se ti razpet in razgaljen na križu daroval svojemu večnemu Očetu, tako da v tebi ni preostalo ničesar, kar bi ne bilo v zvezi z daritvijo za moje zveličanje in vsega sveta odrešenje – prav tako se ti jaz ves in v celoti darujem, ti posvečam svoje moči in čustva ter si silno želim, da bi vsa moja dejanja izvirala edinole iz milostnega vodstva tvojega Duha in bila v celoti naravnana k izpolnjevanju tvoje svete volje.« [...]

(*Directorium novitiorum*, pogl. IX, str. 62–72)

X.7 LOUIS M. BAUDIN: Kruh v puščavi

Menihova hrana ne more priti iz sveta. Dobri Učenik je vprašal: *Unde ememus panes, ut manducent hi – Kje naj kupimo kruha, da bi ti jedli?* (Jn 6, 5). Posvetna bogastva in užitki ne zmorejo dati niti kapljice veselja njegovemu srcu, ki je prevzeto od večnosti: *Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis ut unusquisque modicum quid accipiat – Za dvesto denarjev kruha bi jim ne bilo zadosti, da bi vsak le kaj malega dobil* (Jn 6, 7). Vse, kar ponuja svet tistim, ki živijo od ničevosti, ima namreč zgolj videz prijetnosti in moči; to pa ne daje opore dušam, ki so željne resnice: *Suavis est homini panis mendacii, et postea implebitur ex eius calculo – Sladek je človeku prisleparjen kruh, a pozneje so njegova usta polna kremenca* (Prg 20, 17). – Mi sodimo med tiste, o katerih govori prerok: *Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et mittam famem in terram: non famem panis neque sitim aquae, sed audiendi verbum Domini – Glej, pridejo dnevi, govori Gospod, ko bom poslal v deželo lakoto; ne lakote po kruhu in ne žeje po vodi, temveč lakoto, da bi slišali Božjo besedo* (Am 8, 11). Ta Božja beseda mora biti najintimnejša in najbolj bitnostna, da bi nas potešila v našem kontemplativnem življenju. Takim, ki prebijejo v puščavi le toliko časa, da se s pobožnim postankom zberejo – na primer v okviru

duhovnih vaj, takim lahko zadostuje za hrano ječmenov kruh: *Est puer unus hic qui habet quinque panes hordeaceos* – Tukaj je deček, ki ima pet ječmenovih hlebcev (Jn 6, 9). Nam, ki redno živimo v samoti – z namenom, da bi živeli le od Jezusa, v Jezusu in za Jezusa – pa je potrebna čista, najboljša pšenica: *Adipe frumenti satiat te* – Z najboljšo pšenico te nasičuje (prim. Ps 147, 14 vg). Mi si želimo okrepiti svojo lastno bitnost kar z bitnostjo samega Odrešenika, saj je on rekel: *Ego sum panis vitae; qui venit ad me non esuriat, et qui credit in me non sitiet unquam* – Jaz sem kruh življenja. Kdor pride k meni, ne bo lačen; in kdor veruje vame, ne bo nikoli žejen (Jn 6, 35). [...]

Naš Gospod nam hoče dajati kruh iz puščave, naš kruh – njegovemu Srcu je to igrača; vendar postavlja določene pogoje za to nadnaravno okrepčevanje. – David je v mislih na mesto vélikega Kralja zapel: *Qui posuit fines tuos pacem et adipe frumenti satiat te* – Dal je mir tvojim pokrajinam, z najboljšo pšenico te nasičuje (prim. Ps 147, 14 vg). Isto pravilo velja sinovom puščave kot priprava na prejem njihove nebeške hrane. Da bi jo smeli okušati, jim je predvsem potreben mir; Beseda se daje zreti le mirnim dušam.

Naš Red je vedno imel kot srčno zadevo zagotavljati svojim članom zunanji mir, s tem da je postavljaj svoje naselbine, kolikor je bilo to mogoče, daleč od naseljenih krajev, zlasti še od mestnega hrupa. Lega Vélike kartuzije in razsežnost posesti, ki so jih dali našim očetom, da bi jim varovale notranjo zbranost, dokazujeta namero Cerkve, da nas loči od vznemirljivega in raztresujočega posvetnega vrveža. – Toda zunanji mir mora biti dopolnjen z notranjim mirom; ta pa je sad bratske ljubezni. Preden je nasitil množico, je naš Odrešenik rekel apostolom: *Facite homines discumbere* – Velite ljudem sestiti (Jn 6, 10). Skupni obed na gorski trati je – po nekaterih razlagalcih – podoba neke skupnosti, ki jo združujeta soglasje in izvajanje redovniških kreposti. [...]

Takšen je ideal v kartuziji; in takšna je milost, za katero

prosimo v mašni prošnji *pro perseverantia in Ordine* – za vztrajnost v Redu.²⁰ – Kadar bo naš Gospod videl v naših samostanih to docela duhovno edinstvo, to sveto tekmovalnost v dobrem, tedaj bo njegova neskončna Dobrota pomnožila čudeže svoje darežljivosti v prid našim dušam.

Božja Mati Marija, pospeši nam prihod ure, ko bodo sinovi svetega Bruna v vsej polnosti uresničevali popolno ubranost, ki je vladala med prvotnimi verniki, in tako pridobivali za naše samotarske skupnosti milost obilne rodovitnosti poklicev in sadov svetosti.

(*Méditations cartusiennes*, zv. 3, str. 305–308)

X.8 FRANÇOIS POLLIEN: Veliki zakrament učlovečenja

(1037) Glej – to je veliki zakrament učlovečenja, v katerem se v obliki hrane izvršuje tvoja včlenitev v Kristusa. Kaj je bolj notranjega v tvojem telesnem življenju? Kaj je bolj „tvojega“, kot so jedila, ki jih spreminjaš vase in ki postajajo tvoja substanca? Jezus je hotel v tolikšni meri biti ti in je hotel, da bi ti bil On: hotel je imeti med teboj in seboj tolikšno istovetnost priličenja, da je sestopil do te neizrekljivo prizadevne ljubezni, s katero se naredi za tvoj kruh in s tem za tvoje življenje. Pri obhajilu lahko reče o tebi in tudi ti lahko rečeš o Njem še z veliko globljo resničnostjo, kot je dejal Adam o Evi: *To je zdaj kost iz mojih kosti in meso iz*

---

20 Oratio post Communionem: *His sacramentis, Domine, et fraterna compage caritatis coniuncti / sobrii, simplices, unanimes et quieti, in proposito nostro ita perseveremus : ut nostra vita concordet cum nomine / et professio sentiatur in opere : Per Dominum.* – Prošnja po obhajilu: *Te svete skrivnosti in medsebojna ljubezen nas družijo v bratsko občestvo. Prosimo, Gospod, naj trezni, preprosti, složni in umirjeni vztrajamo na poti našega poklica, tako da bo naše življenje skladno z našim imenom in bomo zaobljube izkazovali v dejanju. Po našem Gospodu.*

mojega mesa (prim. 1 Mz 2, 23). In če je Adam lahko rekel, da se bo Eva imenovala „možinja“, kajti iz moža je bila vzeta – lahko tudi naš Gospod reče – in ti lahko rečeš z Njim: Ta se bo imenoval „Bog“, kajti iz Boga je vzet. Mar te ne napravlja za Boga v vsej resničnosti – v trenutku, ko ti daje svoje Božje življenje?

(1040) Še ena veličastna reč – tudi ta se dogaja vsak dan –, v kateri te On hoče vsak dan pridružiti sebi, kadar to omogočajo zahteve tvojih dolžnosti.

Ni hotel ustanoviti zakramenta izven svoje daritve, zato da bi tebi nenehno ponavljal: tvoje življenje je v moji smrti. Če obstaja vrhunsko pretiravanje ljubezni v tem, da damo svoje življenje za tiste, ki jih ljubimo (prim. Jn 15, 13), je On iznašel še večje pretiravanje. Ni bil zadovoljen s tem, da je enkrat prelil na križu poslednjo kapljo krvi; hotel jo je prelivati vse dni na vseh krajih, kjer je postavljen oltar, in v vseh okoliščinah, v katerih duhovnik obhaja skrivnost Njegove daritve. Na tak način pomnožuje svojo žrtev z namenom, da bi v tebi delovalo življenje, medtem ko v Njem deluje smrt (prim. 2 Kor 4, 12). Ali pa je njegova daritev bolj poznana, bolje okušana kot njegov zakrament? Ali se duše zavedajo „pretiravanj“ svojega Boga? In ti – ali lahko s svojim življenjem izpričuješ, da ne zamujaš ponudb svojega Rešitelja in da prihajaš zajemat, kolikor le moreš, iz studentev Njegovega odrešenja?

Jaz ti neprenehoma prikazujem izobilje dobrin, s katerimi tvoj Oče z vseh strani in na vse načine obdaja tvoje korenine. In v svoji usmiljeni skrbnosti ni nakopičil nič takega, kar bi bilo tako življenjsko pomembno. Glej: Gospod na oltarju povzema svoje življenje in svojo smrt, da bi ti posredoval njune sadove. Milosti učlovečenja in odrešenja so tam, gosposke v svoji moči, skrčene na najmanjše razsežnosti, zato da bi ti zlahka pogoltnil zdravilo. Čemu se potem še obotavljaš?

(*La pianta di Dio*, št. 1037.1040, str. 684–686)

X.9 AUGUSTIN GUILLERAND

1. „Kruh, ki ga bom dal jaz, je moje meso“

Dotlej se je naš Gospod zadrževal na prostoru duhovne asimilacije po veri in zedinjevanja v Duhu, ki ga Oče razliva na dnu duše in ki mu učlovečena Beseda daje zazveneti navzven. [...] Zdaj pa uporabi nove besede: *Kruh, ki ga bom dal jaz, je moje meso za življenje sveta (Jn 6, 51)*. [...] Zdaj bo povedal, kakšna bo njegova vloga v zedinjevanju, ki je večno življenje; pokazal bo na kruh iz nebes.

Poslušalci ga vedno manj razumejo. Janez daje tistim, ki godrnjajo in protestirajo, ime „Judje“: *Judje so godrnjali ... Judje so se prepirali ... (prim. 6, 41.51)*. Precej verjetno je, da gre za Jude iz Jeruzalema, pomešane med galilejsko množico, ki je bila bolj preprosta in verna. Gotovo pa je, da se odpor zaostrojuje. Iz navadnega godrnjanja so nastali prepiri. [...] *Kako nam more ta dati svoje meso jesti (6, 52)?* Jezusova beseda jim ni več sprejemljiva; ugovarjajo njegovi moči, bolj in bolj jo omejujejo; pričakujejo pojasnila, dokaze. Razum terja svoje pravice; vero, ki jo zahteva Jezus, odbijajo.

Jezus sam vedno bolj vztraja na svojih trditvah in stališčih. Ne pojasnjuje, temveč zatrjuje, ne da bi se skušal opravičevati: *Resnično, resnično povem vam: Če ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli v sebi življenja. Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom poslednji dan obudil. Zakaj moje meso je resnična jed in moja kri resnična pijača (6, 53-55)*.

V celotnem odlomku je čutiti značilni, pritiskajoči način govorjenja. *Če ne boste jedli*, jim pravi. To zauživanje, pred katerim vas je groza, je nujni pogoj – je edino sredstvo, da pridete do zaželenega življenja; je edino sredstvo, da pridete do tega kruha življenja, o katerem je malo prej rekel: *Jaz sem kruh življenja (6, 35)*. Meso, docela oživljeno in prepojeno z večnim življenjem, je torej pot, ki vodi v življenje. Je sredi med nami in tem življenjem; zato je treba hoditi skozenj,

kajti druge poti ni. *Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem* (6, 56).

Življenje je imanentno; je neko notranje počelo: razvija se od znotraj in se od tam priobčuje navzven. Zato moramo stopiti vanj in se mu pridružiti v njegovem notranjem bitju; ono pa mora vstopiti v nas in se polastiti dna našega bitja. Vse to je omogočeno samo z zauživanjem. Živilo pojemo, da ga prebavimo; stopa v nas in je v nas preoblikovano z notranjim počelom, s katerim smo mu omogočili, da se nam priobčuje, ko ga použijemo.

Kdor je meso Sina človekovega, je s tem zedinjen z njim, priličen od njega v tistem notranjem žarišču, kjer sta se srečala. V njem, v tem „znotraj“, ki ga zaseda Očetova Beseda, kjer se Oče daje samemu sebi, medtem ko si kaže svojo bit, ki jo izraža, najde tisti, ki je, oba – v večnem dejanju vzajemnega izročanja, Občestva, ki je njuno življenje. *Kakor je mene poslal živi Oče in jaz živim po Očetu, tako bo tudi tisti, ki uživa mene, živel po meni* (6, 57). [...]

Zato je bil poslan. Prihaja iz bistvenega in prvobitnega žarišča, Očeta: „Kakor je mene poslal živi Oče ...“ V celoti se navezuje na to poslanje; to poslanje ga vzpostavlja v njegovi biti in v njegovi vlogi; ono nadaljuje njegovo večno porajanje iz neskončnega Očetovega naročja ter ga ponavzočuje med nami in za nas. Odet v to meso, kateremu pripisuje tako veliko vlogo, je obenem večni Sin, ki izhaja iz neskončne Ljubezni, ki prejema njen Dih in ki ljubi, kakor je ljubljen – daje se Očetu, kakor se Oče daje njemu. Pod tem ustvarjenim zastorom, s katerim je postavljen pred naše oči in vzpostavlja stik med njim in nami, ga napravlja za enega od nas, živi od tega očetovskega priobčevanja; dih, katerega prejema, nenehno vdihava, znova ga prejema, vrača ga ter mu z ljubeznijo omogoča povratek v Ljubezen, ki se mu daje. Gibanje očetovske ljubezni počenja v njem to, kar počne v Očetu: daje mu, da se daje ... V tem je vsebovano celotno življenje učlovečene Besede na zemlji: „Jaz živim

po Očetu.“ On vidi samo Očeta, hoče samo Očeta, želi samo ustreči Očetu, ko uresničuje vse načrte njegove volje ...

Zdaj govori prav zato, da uresniči to voljo – zato vabi svoje poslušalce, naj jedó njegovo meso. Tistemu, ki bo jedel njegovo meso, ponuja skrivnost večnega življenja, katerega prejema od Očeta in ki mu omogoča, da živi zanj in v njem: „Tako bo tudi tisti, ki uživa mene, živel po meni.“ To zauživanje mu bo posredovalo dih ljubezni, ki ga oživlja, ter mu bo omogočalo, da se bo dajal njemu, tako kot se on sam daje tistemu, ki stopa v obhajilno občestvo z njim. Prejemnik obhajila – tisti, ki se zares obhaja – prejema gibanje, ki nosi Očeta v Sinu ter Sina v Očetu ter ju vekomaj druží v objem. Takega se polasti tisti Duh, ki ju povezuje, Duh, ki mu je Jezusovo meso odprlo dostop vanj; in tudi njega odnaša isto meso proti Njemu, ki je prišel vanj. Zedinjen z njim tedaj stopa v naročje, kjer sta to gibanje in ta poljub sámó Božje življenje – večno življenje: ... *ima večno življenje (Jn 6, 54).* [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 290–292)

2. Darovanski spev duše

Moj Bog [...]– kaj ti lahko ponudim? Kaj ti lahko darujem? Kruh na zlati pateni, vino v kelihu te ne privlačita zaradi njune lastne vrednosti. Sprejemaš ju blage volje zato, ker bosta postala tvoje Telo in tvoja Kri; in predvsem zato, ker lahko v tej obliki daješ prosto pot neizmerni želji, ki te razjeda – želji, da se zediniš z nami in da nas preoblikuješ vase.

To je tvoj božanski, ljubeči sen: preoblikovanje vase, priobčevanje samega sebe, neskončno in večno lepega Boga, nam, ubogim in tako polnim slabosti in revščine; zedinjenost, to pomeni: občestvo v mislih, čustvih, volji, dejavnosti. Kruh in vino, s katerima nas hočeš nahraniti, sta – ti sam. Kruh in vino, s katerima se hočeš sam nahraniti, pa smo – mi. To je moja daritev, ki jo polagam pred tvoje noge: jaz,

jaz sam, moje telo in moja duša, moje bitje, kakršno pač je in kakršnega dobro poznaš, z njegovimi nepopolnostmi in nezadostnostmi.

Stori z menoj, kar hočeš. Hočeš me preoblikovati vase – preoblikuj me. Ubiti hočeš v meni, kar nasprotuje temu preoblikovanju – ubij. Tako kot sta kruh in vino, ki ti ju daruje mašnik na oltarju, tako sta tudi moje telo in moja duša – tvoja: prihajata od tebe, jaz ju zgolj uporabljam. In prav to uporabo ti darujem. Izročam ti jo ravno zato, da bi priznal tvoje pravice, ki jih imaš kot moj Stvarnik, in tvojo vrhovno posest nad menoj.

Predajam ti svoje bitje tudi zato, da bi bilo dobro uporabljano, da se igra mojih organov in vaja mojih sposobnosti ne bi potratili s čisto izgubo. Samo ti veš, kako naj ga koristno usmerjam k večnemu življenju. Ti si Stvaritelj, ki je združil in sestavil vse njegovo kolesje; urejaj ga, usmerjaj ga, bodi njegov skriti pogon. Izročam ti ga. [...]

S seboj pa ti darujem tudi tiste, ki jih ljubim; so košček mene; so del mojega bitja; ne morem jih ločevati od njega in ti tudi tega nočeš. Saj si vendar Ljubezen – veliki Zedinjevalec: samo zato se nenehno žrtvuješ in obnavljaš svoje žrtvovanje, da bi zedinjeval. Sprejmi nas vse; preoblikuj nas vse. Napravljaj iz nas eno samo telo in eno samo dušo v neizmerni enosti svoje neskončne biti in svoje ljubezni.

Glej – to je moj darovanjski spev in to je moja neposredna priprava na mašno daritev.

(Écrits spirituels, zv. 2, str. 119–120)

3. Posvetitev darov

Tu je zdaj, Jezus, sveti trenutek v odličnem pomenu: božanski trenutek, ko ti prihajaš k nam. Toda kako prihajaš? Kaj se tedaj dogaja na oltarju? Komaj si drznem misliti na to – tako čudno in tako veliko je to hipno preoblikovanje kruha in vina v tvoje Telo in tvojo Kri, ta resnična nav-

zočnost tvoje neskončne Lepote pod vsakdanjim videzom tako običajnih snovi ... in to skrivnostno žrtvovanje, ki brez konca, povsod in za vse – tu, pred mojimi očmi – obnavlja véliko kalvarijsko dramo.

Ko mislim na vse to, se žal ne znam poglobiti v vero, ki daje vidu moč. Hotel bi razumeti, iščem pojasnil, primerjav ... Kako se motim. Ta skrivnost presega razum, srcu pa je tako ljuba. [...] Ti me ljubiš. To je vsa razlaga teh skrivnosti. Na čudovit način mi zadošča. Ti se preoblikuješ, da bi sprejel moj lik in se mi približal; ti se žrtvuješ, ker naju ločijo nekateri grehi, ki jih bo tvoje žrtvovanje izbrisalo; ti se mi hočeš pridružiti vse do prepada vseh mojih revščin, da bi me s samim seboj povzdignil vse do slavnega vrhunca svoje svetosti.

Te poteze tvoje ljubezni lahko presenečajo samo tiste, ki ničesar ne vedo o ljubezni. Kdorkoli pa je okusil veselje v žrtvi za svoje ljubljene, ta jih razume in občuduje – prav te in take poteze. Jasli, križ, oltar – to so postaje, ki te vodijo do naših src. V jaslih si se prilagodil naši meri; križ te je zdobil in umesil, da si nam postal bolj dostopen; oltar pa te napravlja za hrano, ki si jo mi prisvojimo.

Posvetitev, ki se izvršuje na oltarju, je torej priprava na neko drugo posvetitev. Ti se preoblikuješ, da me preoblikuješ; ti sprejmeš lik, ki ga morem sprejeti vase, da bi jaz lahko prešel vate. Tvoja daritev je klic k moji daritvi. Jaz moram biti pripravljen umreti samemu sebi, da bi mi ti posredoval svoje življenje. Tako se nadaljuje Kalvarija v srcu in tako se v njem obnavlja posvetitev darov. Smrt samemu sebi je le nadomestitev, prepustitev prostora nekomu drugemu. Kakor se nižji tvarini kruha in vina na oltarju umakneta, da bi napravili prostor za tvoje Telo in tvojo Kri, tako se umikajo moje naravno življenje, moje misli in moja čustva pred tvojimi mislimi in tvojimi čustvi.

Ali to pomeni umreti? Moje naravno življenje je le senca: pravo življenje je tvoje življenje. Moja žrtev potemtakem ni

prava smrt, temveč združitev s pravim življenjem. Ali lahko celo rečem, da je moje naravno življenje žrtvovano? O sveta skrivnost preoblikovanj, ki napolnjujejo vsa tvoja delovanja ... Počasi doumevam čudež božanskega preoblikovanja moje duše, ki ga ti naznanjaš. Humus in kaplja rose, ki postaneta v cvetlici barva in vonj; cvetlica, ki v živali postane gibanje in občutenje; žival, ki hrani moje lastno življenje – vse to naznanja in pripravlja tisto večerjo na sveti mizi, kjer se ti izročaš meni, da bi se polastil vsega mojega bitja in ga spremenil vase. Tvoje življenje v meni ni porušenje mojega življenja, pač pa njegovo preoblikovanje in njegova „posvetitev darov.“ Iz mene napravljaš „sveto reč“, darovano Bogu, posvečeno njegovi službi in deležno njegovih bogastev in vseh njegovih radosti.

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 123–124)

4. Pot k obhajilu – pot k občestvu

Moj Bog – umreti ne pomeni dokončati. Ti si neskončno Življenje: umrl si in svojo smrt obnavljaš na oltarju zato, da bi živel in omogočal živeti. Tvoj sen je zedinjenost in priobčevanje tvojega življenja po poti edinosti. To si dejal z nepozabnimi besedami – takoj po svoji prvi maši v dvorani zadnje večerje: *A ne prosim samo zanje, ampak tudi za tiste, ki bodo po njihovi besedi verovali vame: da bodo vsi eno, kakor ti, Oče, v meni in jaz v tebi, da bodo tudi oni v naju eno ...* (prim. Jn 17, 20-21).

To zedinjenost, ta vrhovni cilj tvojega življenja in tvoje smrti, tvoje žrtvovanje jo pripravlja in jo omogoča, a je ne uresničuje. Maša je daritev samo zato, da bi bila obhajilno občestvo. Obhajilo – pomeni: občestvo, ki omogoča, da je vse skupno²¹ – je smer, kamor me vodiš in kamor me hočeš

---

21 V lat. in fr. jeziku besedna igra, ki je v slovenščini ni mogoče ustrezno podati: *Communio/communion* = *unio/union* – *omnia communia/tout est commun*.

privesti. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 129)

5. „Agnus Dei – Jagnje Božje“

„*Glejte, Jagnje Božje!*“ je dejal Janez Krstnik, ko je pokazal nate (Jn 1, 29). Velikonočno jagnje, ki si ga prišel nadomestiti, je bilo klavna daritev, s katero so se ljudje hranili: daritev in hrana. To si hotel tudi ti, to si izrekel v dvorani zadnje večerje: „*Vzemite in jejte!*“ (Mt 26, 26) – in to ponavljaš na oltarju. Kadar gre za uživanje hrane, mora hrana biti v dosegu tistega, ki jí; mora biti razlomljena, razdeljena, razkosana. O božanska hrana – ti se ne umikaš pred tako skrajnostjo. Jezus, ti se pustiš zlomiti, kot si se pustil ubiti ... zato, da bi nas združil v eno.

„*Glejte, Jagnje Božje, ki odjemi greh sveta!*“ To je nadvse čista klavna daritev, ki mi ponuja tvojo neskončno čistost. Strahotni madež, ki nas je naredil tebi nepodobne in odmaknjene, je bil izbrisan s tvojo daritvijo. Ničesar več ni, kar bi naju ločevalo. Tedaj voljno postaneš naša hrana: „*Vzemite in jejte!*“ Sedite z menoj za mizo družinskega Očeta! Vsako nesoglasje je odstranjeno. Gospodov mir – mir otrok, ki so ljubljene in ljubijo; mir, ki združuje mojega Očeta in mene v najini skupni ljubezni – ta mir vas združuje z menoj in z Očetom ter med seboj: „*Gospodov mir bodi vedno z vami!*“ [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 129–130)

6. Obhajilo

Moj Bog, tvoja žrtvena daritev me je znova spravila v soglasje z Bogom Očetom; odprla mi je vstop v véliki, neskončni mir v njegovem naročju. Tam se ti pridružujem – tebi, edinemu Sinu, ki ga na veke napolnjuješ. Poslej se nič več ne upira najinemu zedinjenju. Moji pretekli padci, moje sedanje slabosti in moje bojazni glede na prihodnost me ne zaustavljajo in ne plašijo. Kajpak – nisem vreden, da te

sprejemem; a ti moreš izreči le eno besedo in izvesti popolno ozdravljenje. Ti si boljši, jaz pa slabši; ti si močnejši, jaz slabotnejši. Ti si Stvarnik – pomeni: Tisti, ki nekaj ustvari iz nič. Tvoja predpravica je, da ustvarjaš iz nič – tu zablesti tvoja vsemogočnost. Mar si zato dopustil prvotni padec in še dopuščáš tolikere vsakodnevne padce? Uporni nič je bolj dovršen kot ustvarjeni nič; bolj slavno je postaviti na noge takega ... in ti si Odrešenik.

„Pridite k meni ... in jaz vas bom poživil!“ (Mt 11, 28).

Tvoj klic ljubezni zakrije glas moje revščine. Poslušam te – že prihajam. Grem za teboj preko navideznosti, v Resnici. Prihajam k tebi tja do skrajnega izničenja mojega lastnega življenja in mojega ozkega samoljubja – in odkrivam pravo življenje in pristno ljubezen. Odkrivam svoj božanski jaz, svojo večno sliko, svoje poteze Božjega otroka. Vse to najdem v tebi. Greh je te poteze zakril z odurno masko po hudičevi podobi. Prav to masko sem zavrgel, ko sem se ti pridružil v daritvi. Menil sem, da se pogubljam in da umiram; v sebi sem ubil smrt in pridobil življenje. Zdaj je moja duša znova ustvarjena, obujena, oživljena. Delo tvoje odrešitvske ljubezni je v meni dokončano.

Zdaj me varuj. Naj me tvoje Telo ohranja v večnem življenju. Varuj me pri sebi v žrtvovanju in v daritvi. Smrt me je zapustila: ko sem sprejel tebe, sem jo vrgel ven. Vendar me še vedno obkroža; poraženi satan ni opustil boja. On je sovražstvo – sovražstvo pa ne odloži orožja ... Varuj me. Ti si klica večnega življenja v moji duši; ti hočeš postati v njej razvit in na veke plodovit cvet. Ti hočeš živeti – in v tem je moje življenje, saj sva poslej oba eno. Varuj me – to se pravi, ostajaj v meni, živi v meni, rasti v meni, vse do polne doraslosti in razvitosti, ki jo je Oče vekomaj zrl in ljubil in jo pričakuje, da bi me posadil na moje mesto v domu.

Medtem ko čakam na to, me varuj v tem notranjem domu, ki mu kraljuje On v največji globini mojega jaza. Varuj me v vedno bolj običajnem in ljubečem pogledu na

Njega, ki me tako stalno in nežno ogleduje. Mar to ni večno življenje – tvoje in Njegovo – v velikem zedinjenju vzajemne ljubezni, ki vaju tako intimno povezuje, da sta oba en sam in isti Bog?

Gospod, jaz verujem, vidim, čutim, da je prav to končni cilj, ki si ga je zamislila tvoja nežnost in se ga moram le držati, bolje rečeno – moram se ga učiti. To je dom, to je domovina, to je neskončno naročje, iz katerega sem izšel in kamor se s teboj vračam. Naj me tvoje posvečeno Telo varuje tam, v večnem življenju in v daritvi, ki to življenje nudi in brani.

(Écrits spirituels, zv. 2, str. 131–132)

Peti del

CILJ KONTEMPLACIJE

Enajsto poglavje OBČESTVO Z BRATI

*Bog je ljubezen
in kdor ostane v ljubezni,
ostane v Bogu in Bog ostane v njem.
Boga ni nikoli nihče videl;
če se med seboj ljubimo,
je Bog v nas
in je njegova ljubezen v nas popolna.
(1 Jn 4, 16.12)*

XI.1 SVETI BRUNO: Nežnost ustanovitelja

(5) Brata Landuina sem hotel zaradi njegovih hudih in pogostnih napadov boleznj zadržati pri sebi. Toda ker je prepričan, da brez vas nima ne zdravja ne veselja ne kakršnekoli življenjske koristi, v to ni privolil. S potokom solz za vas in z mnogimi vzdihmi mi je spričeval, kako visoko vas ceni in kako popolno ljubezen ima do vseh vas skupaj. Zato nisem hotel uporabiti nobene prisile, da ne bi ranil njega ali pa vas, ki ste mi nadvse dragi zaradi vaših kreposti.

Zato vašo bratsko skupnost resno opominjam in pokorno ter vztrajno prosim: dejavno razodevajte dragoceno

ljubezen, ki jo imate v srcih do njega, vašega priorja in nadvse dragega očeta, s tem da mu nežno in previdno preskrbite, kar mu je potrebno zaradi njegovih raznovrstnih bolezni. Če se ne bo strinjal s to vašo človekoljubno službo, ampak bo raje izpostavil v nevarnost zdravje in življenje, kot da bi v čem popuščal v strogi telesni disciplini, je to treba kratkomalo odkloniti. Morda ga je sram, da bi se on – prvi v redovni skupnosti – znašel v tej stvari na repu; ali se boji, da bi zaradi njega kateri izmed vas postal ohlapnejši ali mlačnejši, česar se po mojem mnenju nikakor ni treba bati. Da ne boste ob to milostno priložnost, vam v tej edini točki dovoljujem, da nastopate namesto mene z bratsko ljubeznijo. Smete ga spoštljivo primorati, da sprejme, kar ste mu priskrbeli v prid njegovemu zdravju.

(6) Glede mene vedite, bratje: mojemu hrepenenju po Bogu se pridružuje edinole želja priti do vas in vas videti. Ko utegnem, jo bom z Božjo pomočjo tudi izpolnil. Pozdravljeni.

(Epistola ad filios suos cartusienses, št. 5–6)

XI.2 GVIGO I.: Premisleki – o ljubezni

1. Ljubiti in biti ljubljen

Kdor ljubi vse ljudi, bo brez dvoma zveličan. Tisti pa, ki ga vsi ljudje ljubijo, se zato ne bo zveličal. (*Meditationes, št. 23*)

2. Ljubiti zaradi ljubezni

Bog je ljubezen (1 Jn 4, 8). Kdor potemtakem izkazuje nekomu ljubezen, pa tega ne dela zaradi nje same, prodaja Boga, prodaja svojo blaženost. Kajti zanj je dobro le to, da ljubi.

(Meditationes, št. 89)

3. Breme ljubezni

Če prenašaš svoj lastni, tako nečedni jaz – čemu ne bi prenašal katerega koli drugega?

(*Meditationes*, št. 122)

4. Zastonjskost ljubezni

Ljubezen je treba piti zastonj – to se pravi zaradi njej lastne miline – kot najslajši nektar. Tudi če bi vsi ponoreli, je ne smemo prodajati za nobeno ceno. Nam samim je namreč v prid, nas osrečuje, pa naj drugi počnejo, karkoli hočejo.

(*Meditationes*, št. 151)

5. Resnica iz ljubezni

Ljubezen (do bližnjega) naj ti bo razlog za to, da govoriš resnico – kakor zdravilo. Če pa je kdo ne sprejema, bodisi sotrpiš z njim; ali ga ne ljubiš; ali pa imaš to, kar oni prezira, za malovredno. Kot da bi bolnik izpljunil zdravilni lek.

(*Meditationes*, št. 164)

6. Ljubezen za plačilo

Če ljubiš zato, ker si ljubljen, ali zato, da bi bil ljubljen, tedaj bolj vračaš ljubezen, kot pa ljubiš – s tem da plačuješ ljubezen z ljubeznijo. Menjavec si – in prejel si svoje plačilo.

(*Meditationes*, št. 182)

7. Rešuje v imenu „Jezus“

Kristusu je ime Jezus. Brž ko torej iz kateregakoli razloga izgubiš voljo do reševanja kateregakoli človeka, se odrežeš od udov Kristusovega, to je Rešiteljevega telesa.²²

(*Meditationes*, št. 236)

---

22 Ime „Jezus“ je grško-latinska oblika hebrejsko-aramejskega imena „Ješúa“, kar pomeni: „Jahve je Rešitelj“.

8. Sebična in nesebična ljubezen

Nič ni dovoljeno sebičnosti, nič ni prepovedano ljubezni.

(Meditationes, št. 276)

9. Prirojena lepota duše

Kaj je torej prirojena lepota duše? To, da je vdana Bogu. Koliko vdana? *Z vsem srcem in vso dušo in vso močjo in vsem mišljenjem (prim. Lk 10, 27)*. K tej lepoti pa spada še to, da je dobrotljiva bližnjemu. Koliko dobrotljiva? Vse do smrti (prim. Jn 15, 13; 1 Jn 3, 14-16).

Če nisi tak – kdo bo na škodi? Bog sicer ne; tvoj bližnji morda nekoliko; ti pa brez dvoma največ.

Nobena stvar namreč ne utrpeva brez škode, če ji je odvzeta prirojena lepota in popolnost. Če recimo vrtnica preneha biti rožnata ali lilija preneha dišati, se bo meni, ki imam rad tovrstne užitke, zdelo kar malo škoda. Toda zanju – namreč za rožo in lilijo, ki sta izgubili prirojeno in svojsko lepoto – bo škoda mnogo večja in mnogo nadležnejša.

(Meditationes, št. 465)

XI.3 ADAM ŠKOT

1. Ljubezen je spravljiva

[...] Gospod govori: *In kadar se postavite k molitvi, odpustite, če imate kaj zoper koga ... (Mr 11, 25)*.

In spet: *Če namreč odpustite ljudem njihove prestopke, bo tudi vaš nebeški Oče vam odpustil.*

Če pa ljudem ne odpustite, vam tudi vaš Oče ne bo odpustil vaših prestopkov (Mt 6, 14.15).

Glej, slišal si – ti, ki si stanovalec celice –, k čemu nas Gospod spodbuja in s čim nam grozi. Spodbuja nas, naj odpuščamo, kadar pristopamo k molitvi; grozi pa nam,

da nam ne bo odpuščeno, če mi ne bomo odpuščali. [...] Glejte, kako je podloženo naši volji, ali nas bo podpirala milost ali zadela jeza. Ti, ki si stanovalec celice – odpuščaj, kadar pristopaš k molitvi, da ti bo potem odpuščeno. Toda odpuščaj na tak način, kot želiš, da bo odpuščeno tebi. Pa me morda povprašaj: „Kaj pomeni odpustiti?“ Jaz ti odgovorjam: „Odpustiti pomeni – zavreči iz spomina²³, tako da ne zadržiš v spominu, pri sebi in v sebi, ničesar takega, kar ti je kdorkoli storil ali rekel napačnega. Če namreč kaj takega, kar ti je nekdo pretrdo rekel ali pretrdo naredil, užaljen ter prizadet, jezen in zagrenjen premlevaš, ko se v sebi z njim prerekaš in prepiraš, in čakaš na primeren čas, ko mu boš povrnil milo za drago; ali pa se mu, denimo, pripeti kaj hudega, ne sicer od tebe, temveč od drugega, a se ob tem tudi ti veseliš, ti pogumno povem: ti ne odpuščaš. Saj niti ne moreš s pridom pristopiti k molitvi, dokler čutiš, da si v sebi tako razburjen. Nisi še zavrgel iz spomina tistega, kar ti je bilo narejeno ali rečeno; nasprotno, tvoj spomin je poln smrtonosnega strupa, s katerim si ga ti sam napolnil. Če pa si tega ne upaš ali te je sram ali pa kratkomalo ne moreš pozabiti, temveč onega, zoper katerega si nasajen, gledaš postrani in mrko, s priprtimi očmi, in mu kratiš vedrino svojega obličja, bodisi da se ti ne da govoriti z njim ali pa mu, če morda le spregovoriš, iz navedenega razloga mečeš v obraz grenke besede in ne izkazuješ, kot bi moral, svojemu bratu v svojih mislih prijaznost – potem zagotovo vedi, da še ne odpuščaš in da še nisi sposoben pristopiti k molitvi. [...]

(*De quadripartito exercitio cellae*, pogl. xxxiv. – PL 153, 872)

2. Ljubezen je pravična

[...] In zato ti, ki si stanovalec celice: kadar slišiš ali vidiš, da so nekateri zagrešili kaj slabega, to stvar z gorečnostjo

23 Izv.: *Hoc est dimittere, de mente emittere ...* Težko prevedljiva besedna igra.

in poštenostjo obtoži tako, da je ne boš z nobene strani iz usmiljenja ali sočutja opravičeval. Nikakor ne misli, da je treba pohvaliti to, kar je po pravici vredno graje; kot tudi ne imej za graje vredno, kar zasluži pohvalo, da ne zaideš v ono preroško sodbo, ki je takale: *Gorje vam, ki hudo imenujete dobro in dobro hudo, ki delate temo za luč in luč za temo, ki delate grenko za sladko in sladko za grenko (Iz 5, 20)*. A vendar: kadar hvališ, mora vedno biti odsotno prilizovanje, ko pa grajaš, mora vedno biti navzoče sočutje. Kadar torej vidiš, da se dogaja kaj nesrečnega, denimo, da se pripeti iz slabosti ali iz podtikanja ali pa zaradi padca – opraviči namen tistega, ki je dejanje storil, če že ne moreš opravičiti njegovega dejanja. Če pa se ti zdi, da niti samo dejanje ne dopušča prav nobenega opravičila, domnevaj, da je bila skušnjava prehuda. Kadar torej vidiš, da je kdo duhovno bolan, naj ti bo bolezen tako mrzka, da boš imel vseeno rad tistega, ki leži bolan. Naj ti ne bo všeč dejstvo, da je bolan, temveč imej rad njega, ki je bolan. Tako ljubi človeka in preganjaj grešnika, ki ga moraš imeti rad – ne zato, ker je grešnik, ampak zato, ker je človek. Skratka: v zadevah zla, ki ga opažaš pri ljudeh, naj ti ne manjka niti gorečnosti niti sočutnosti. Oboje pa naj bo v tebi dejavno tako, da bo vzrok, začetek, sredina in konec obojega – iskrena in urejena ljubezen.

(De quadripertito exercitio cellae, pogl. XXII. – PL 153, 839–840)

XI.4 Blaženi NIKOLAJ ALBERGATI

1. Ljubezen je močna in blaga

(Pismo prečastitemu gospodu kumanskemu škofu) – Prečastiti, v preteklih dneh sem od Vašega očetovstva prejel neko pismo, kateremu je bilo dodanih še kup drugih. Nisem jih mogel prebrati tedaj niti odgovoriti nanje do zdaj, zaradi hude bolezni, ki se me je lotila. Nedavno pa sem si nekoliko

opomogel in ta pisma prebral. Odgovarjam naslednje: ker ste mi pisali in sem prepričan, da naš presveti gospod²⁴ na taka pisma ne bo dajal nobenega odgovora (saj niso taka, da bi zaslužila kaj drugega kot neugoden odgovor), Vam v odgovor s svoje strani, da opravi na kratko, izjavljam: oni odlični knez nima nobenega vzroka za pritoževanje, kot veva Vaše očetovstvo in jaz. Naš presveti gospod se je goreče trudil v zadevi miru za njegovo Visokost, kot veste. Dalje: če gre za pogodbe, ki niso bile avtentično potrjene v pisni obliki, tudi pri tem ni nobenega dodatnega razloga za pritožbo. Naš gospod je namreč z dejanji izpolnil ter izpolnjuje to, kar zadeva ohranjanje miru in ljubezni med njegovo Visokostjo in njim. Toda njegova Visokost se vedno poganja proti njegovi Svetosti s hudimi in nadležnimi potezami, kot v dogodkih med koncilom in v drugih zadevah, za katere ve, da so nadležne in sovražne do njegove Svetosti. Naj mi njegova Visokost oprostí – toda bojim se, da se utegne zvaliti nadnjo Božja kazen, ker se bojuje proti Božjim zadevam ter v pozabi na svojo domovino in narodnost hoče z eno samo besnostjo vse vznemirjati ter prenesti slavo svojega ljudstva na tujce. Zares, oprostí naj mi, če mu je milo – toda moje mišljenje je, da njegova Visokost ravna slabo, pa spet slabo in slabo. Zaradi tega ga prosimo in rotimo, kolikor moremo prositi, naj opusti te zamisli ter jih skupaj s svojimi prizadevanji obrne k poslušnosti do vrhovnega Pastirja. Naj ščiti državo apostolskega Sedeža in naj s svojim gnevom ne prenaša dostojanstva svojega ljudstva na zunanje ljudi. Te reči sem napisal Vašemu prečastitemu očetovstvu zato, da jih prenese njegovi Visokosti in me priporoči pri njem – kajti tole pišem iz ljubezni Vašemu očetovstvu, kateremu želim zdravja.

---

24 Papež Evgen iv. (1431–1447), proti kateremu je milanski vojvoda Visconti rovaril z vojaško-političnimi potezami. Pričujoče pismo, ohranjeno v lat. izvorniku (Državni arhiv – Milano), je kardinal Albergati naslovil na enega izmed knezovih pristašev, škofa v Comu.

Iz Bologne, dne 12. julija 1437.

(*P. de Töth: Il Beato card. Niccolò Albergati e i suoi tempi*, zv. 2, str. 423–424)

2. „Prosijo me za pomilostitev ...“

(Častitemu očetu v Kristusu, gospodu Tomažu, brugniatskemu škofu, in častitemu možu, gospodu Jakobu Falconis, mojima vikarjema v bolonjski Cerkvi – želi vse najboljše Nikolaj, kardinal Svetega Križa, legat apostolskega Sedeža.)

Častita očeta, odlična v Kristusu, po prinašalcu pričujočega pisma sem prejel pismo od nekaterih bolonjskih meščanov, ki me vztrajno in prisrčno prosijo za pomilostitev nekega bolonjskega mladeniča, sina neke vdove. Temu se je pripetila nesreča, da je slučajno ubil nekega svojega služabnika, ki ga je ponoči spremljal s svetilko. In ko se je spopadel z nekaterimi drugimi, je pograbil svetilko, da bi udaril po drugih, in je z njo potolkel svojega služabnika; ko je ta prejel udarec, je po osmih dneh izdihnil. To nesrečo je mladenič silno obžaloval in fantov oče mu je odpustil sleherno krivdo, saj je upošteval, da se to ni zgodilo namerno. Ko pa so mladeniča privlekli zaradi uboja pred svetno sodišče, je izjavil, da je klerik in da mu sme soditi samo cerkveno sodišče. Zaradi tega sta ga vidva obsodila na trajno izgnanstvo in na plačilo odškodnine tisoč florenov. Zdaj pa tisti, ki posredujejo njemu v prid, prosijo za sočutje do nepričakovane nezgode. Ker se zavedam, da usmiljenja ne sme biti brez pravičnosti in da pravičnosti ne sme biti brez usmiljenja, bi mu, če je s stvarjo res tako, kot mi je bilo sporočeno, rad izkazal usmiljenje. Toda dvoje mi otežuje odločitev. Prvič – ne vem, ali je stvar res taka, kakor so mi jo razložili; drugič – primer se je zgodil nedavno, saj še ni poteklo eno leto. Zato se bojim, da bi se nekateri mogli pohujševati spričo dejstva, da se tako zlahka podeljuje odpuščanje glede uboja, ki se je zgodil nedavno. Zato sem se

odločil, da je treba pisati vajini previdnosti. Gotovo sta do-
cela seznanjena s primerom; znane so vama tudi okoliščine;
in tako moreta sprevideti in razsoditi, ali se utegne pri kom
spričo podeljene pomilostitve poroditi pohujšanje. Meni bi
bilo torej všeč – če je tako, kot mi je predloženo, in če se
vama zdi, da se nista dolžna ozirati na govornice – da bi vidva
izrekla pomilostitev, za katero prosijo. Hočem pa, da stopita
v stik s prečastitim očetom v Kristusu, gospodom guverner-
jem, da se morda ne bo pohujševal spričo pomilostitve, ki
sta jo ali naj bi jo izrekla. In če on ne bo ugovarjal, izrecita
pomilostitev, za katero prosijo. Pozdravljena.

Iz Basla, dne 23. aprila 1443.

*(P. de Töth: Il Beato card. Niccolò Albergati e i suoi tempi, zv.
1, str. 312–313)*

XI.4 DIONIZIJ KARTUZIЈAN

(12) O bratski ljubezni – in o bratski zameri

*Vse torej, kar hočete, da bi ljudje vam storili, storite tudi vi
njim ... (Mt 7, 12a)*

Ko namreč tako ravnamo, ljubimo bližnje kot sami sebe.
Kadar sobratom tako želimo in izkazujemo dobro in skupaj
z njimi obžalujemo hudo, prav tako kot si samim sebi želi-
mo dobrega ter se izogibamo hudega, tedaj jih zares ljubimo
– to pa tako, da jih ljubimo v Bogu, za Boga in zavoljo Boga.

Dalje – primerno je, da kot nasprotje (te ljubezni) nave-
demo znake bratske zamere. Kakor je ljubezni svojsko, da
združuje enega človeka z drugim, da razširja sebe in svoje,
da zaupa drugemu kot samemu sebi – tako je zavisti po-
polnoma svojsko, da enega človeka ločuje od drugega, da
zavida drugemu dobro, da noče dajati v delež niti svojega
niti samega sebe – pa tudi da ne predpostavlja v drugem
dobrega namena. Do vsega, kar počne tisti, katerega so-
vraži, občuti gnus in odpor. Zato so, kot pravijo, dokazi

zavistnosti naslednji: ne morem brez duhovne obtežitve o drugem misliti, govoriti ali slišati; ne morem ga niti pogledati brez vznemirjenja; vse, kar je na njem dobrega, oviram, zmanjšujem ali pa vsaj prevračam. Kdor v sebi čuti take reči, naj si ne čestita k bratski ljubezni. Kolikor silovitejše so v njem, toliko manj je v njem ljubezni. Če pa jih je poln, je gotovo bolan od zamerljivosti;²⁵ in karkoli počne, je ničevo, ker mu docela manjka prave ljubezni. [...]

Končno – iz podobnosti se poraja ljubezen, iz edinosti priteka podobnost. [...] Saj je rečeno: *Vsako živo bitje ljubi sebi enako in vsak človek sebi podobnega* (Sir 13, 15). In – kot trdi Ambrozij –: nič ni tako skladno z naravo kakor ljubiti naravnega tovariša. Kdor torej želi ohraniti stanovitno ljubezen do drugega, naj se mu izkazuje enakega v vajah in v željah po vajah. Izogiba naj se temu, kar se boji, da bi utegnilo žaliti ali obremenjevati drugega; pri čemer pa mora vendarle vselej paziti na razumno presojo, da ne bi prizadejal božanske ljubezni. Po taki poti se ljubezen zanesljivo utrjuje, povečuje in razvema.

(13) O popolni ljubezni do bližnjega

Po tem smo spoznali Božjo ljubezen, da je On dal življenje za nas; tudi mi smo dolžni za brate dati življenje (prim. 1 Jn 3, 16).

[...] Kaj je pristna in popolna ljubezen do bližnjega, zasi je iz zgoraj načetih apostolovih besed – je namreč potrpljiva in dobrotljiva; ni naduta, ni jezljiva; ni sumničava, ne potejuje se za svoj prav (prim. 1 Kor 13, 4-5). [...]

Poleg tega je, kot priča Kasijan, jasen znak še neočiščene duše, da v odnosu do tujih grehov ne ohrani sočutja, pač pa se drži stroge sodbe pravičnosti. Ta duša se resnično še ni naučila, v čem je po božanskem apostolu polnost Kristusove

---

25 Izv.: *rancore utique languet*. Začetna napaka (*rancor* – *zamera*) se razbohoti v bolestno držo (*rancor* – *zamerljivost*).

postave. Sveti apostol namreč pravi: *Drug drugega bremena nosíte in tako spolnite postavo Kristusovo (Gal 6, 2)*. Zato je čisto gotovo: menih je podvržen tistim grešnim razvadam, ki jih z nečloveško in tudi neprizanesljivo strogostjo obsoja pri drugih. [...]

V mirnem času pač ni jasnejšega znaka za popolno brat-sko ljubezen, kot je ta, da ljubimo sovražnike. V uri stiske in preganjanja pa smo pripravljeni žrtvovati življenje, kot pričuje Kristus: *Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da kdo za svoje prijatelje dá svoje življenje (Jn 15, 13)*. Če bi kdo ugovarjal, da je po apostolovi besedi Kristus umrl za nas, ko smo bili še sovražniki (prim. Rim 5, 8), je treba reči: on nas je gotovo ljubil predvsem z ozirom na našo večno predestinacijo; sicer bi nam pač ne podaril tako številnih dobrin.

(De vita et fine solitarii, knj. II. – Opera omnia, zv. 38, str. 315–316)

XI.5 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG: Pristna ljubezen

Učitelj, kaj naj storim, da dosežem večno življenje?... Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vso močjo in vsem mišljenjem ... (Lk 10, 25.27).

Predragi – velika reč je ljubezen, brez katere se človek ne more zveličati in s katero se ne more pogubiti. Kadar jo imaš, imaš vse – kadar je nimaš, ti manjka vse. Božji služabnik, če nima ljubezni, niti ne more biti ponižen na tak način, kot mora – kot kristjan – biti ponižen; da bi bila njegova ponižnost Bogu prijetna in zaslužna, mu ne sme manjkati ljubezni. Ne moreš biti potrpežljiv, ti pravim, ne moreš biti krotek ali čist – brez ljubezni. Tako nobena krepost ni krepost – brez ljubezni. Zato nam je ljubezen izmed vseh kreposti najbolj potrebna. Danes pa nam je (v evangeliju) opisano, kakšna naj bo. Ni namreč vsaka ljubezen že nese-

bična ljubezen.²⁶ Ljudje se imajo radi kot ljudje – ali ker so istega rodu ali sorodniki po krvi; ali pa istega značaja, istega poklica; ali bivajo kot domačini v skupnem domu; ali so iste narave in volje. Ta pestrost in raznolikost v ljubečih odnosih potem poraja tudi pestrost ljubezni. Ena pa je vsebina ljubezni: ljubiti Boga v Bogu, ljubiti ga zavoljo njega in zaradi ničesar drugega; človeka pa ljubiti zavoljo Boga. Bog naj bo torej vzrok in cilj, zaradi katerega ljubimo Boga in bližnjega. To je nesebična ljubezen. Ta ljubezen ali naklonjenost²⁷ naj odpira usta za govorjenje, naj razgibava roke za delovanje, noge za hojo, tako da se bodo izpolnjevale Božje zapovedi. Ne izpolnjuješ namreč pravilno Božjih zapovedi, če ne ljubiš. Kánon te ljubezni nam je predpisan s tem, da nam je Bog rekel: *Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vso močjo in vsem mišljenjem*. To je smoter in cilj naše popolnosti, čez katerega ne moremo seči – in ga v tem življenju niti ne moremo doseči. Saj imamo vedno pred seboj še kos poti k večji popolnosti. Vedno nam ostaja še nekaj časa za rast v ljubezni, za katero je rečeno: *z vsem srcem*. Nadvse dobrotljivi Bog, ki je vreden velike hvale, še več – ki je vreden ljubezni, nam je zapovedal, naj njegove ukaze izpolnjujemo nadvse natančno. Tako naj bi vedno našli kakšno pomanjkljivost v sebi; vedno naj bi objokovali svoje napake; vedno naj bi nam preostajalo nekaj, česar še nismo dosegli, k čemur naj bi sopeč hiteli. Seveda pa ne bomo obsojeni kot prestopniki zapovedi v tem življenju, če tukaj sicer ljubimo Boga, a ne dospemo v tem, temveč v prihodnjem življenju do tistega smotra in tiste mere, ki sta nam bila vnaprej določena. Moramo samo vztrajati v trajni

---

26 Izv.: *Neque enim omnis amor est charitas*. Lahko bi prevedli tudi: *Kajti ni vsaka ljubezen (zaljubljenost) že krščanska ljubezen*. Avtor v nadaljevanju pridige predstavi razliko med naravno in nadnaravno ljubeznijo (*amor* : *charitas*).

27 Izv.: *Haec charitas seu dilectio ...* Mogli bi prevesti tudi: *Ta krščanska ali izvolitvena ljubezen ...*

želji po tem, da bi napredovali in rastle v ljubezni do Boga; moramo le tekmovati v rasti k ljubezni.

(*Sermones de tempore, Dominica XIII post SS. Trinitatem, Sermo. – Opera omnia, zv. 1, str. 560*)

XI.6 GABRIELE M. FULCONIS

1. Ljubezen zadošča

Ni je reči, ki bi tako dobro označevala odličnost ljubezni do mojih bratov in velike dolžnosti, da jo udejanjam z življenjem, kot je zapoved [...], ki mi jo je zapustil sam Jezus Kristus. Prvič – ta ukaz je obvezujoč: *Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in z vsem mišljenjem in z vso močjo*. To je prva in največja zapoved. Druga je njej enaka: *Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe* (prim. Mr 12, 30-31). Drugič – ta ukaz je zelo izrazit, ker mi ga je Božji zakonodajalec dal z enkratnimi izrazi. Prav gotovo so vredne posebnega razmisleka Odrešenikove besede: *To vam naročam, da se ljubite med seboj* (Jn 15, 17). Toda ali niso ukazi Jezusa Kristusa tudi vse druge zapovedi v dekalogu? Zakaj potem imenuje svojo zapoved samo ljubezen do bližnjega? Razlog je jasen: ta mu je posebno pri srcu in s posebno zahtevnostjo hoče, da bi se uveljavila.

Končno – ta ukaz je vreden, da se izroča dalje, ker ga je ponovil moj božanski Odrešenik na poslednji dan svojega življenja, ko se mu je že bližala smrt za moje zveličanje. Tisti dan v poslednjem govoru ni svojim učencem zapustil kot oporoko ničesar drugega, razen prisrčne ter iskrene ljubezni do bližnjega. *To je moja zapoved, da se med seboj ljubite, kakor sem vas jaz ljubil* (Jn 15, 12). Imenuje jo „novo zapoved“, četudi je bila večkrat izrečena. Ponovljena je bila namreč v takšnih okoliščinah, da ima novo veljavnost in večjo moč, s katero bo silila ljudi k iskreni in vzajemni ljubezni.

Če je potemtakem ukaz, ki mi ga je dal Jezus Kristus, ukaz, da moram ljubiti, tako [...] velik, si moram z vso skrbnostjo in z vsemi napori prizadevati, da ga bom udeležal z življenjem, če hočem biti zares njegov učenec in prijatelj njegovega srca. Sveti Hieronim poroča o svetem evangelistu Janezu: ko je bil ta že zelo v letih, je oznanjal samo tole: *Otroci, ljubite se med seboj!* Ti so bili utrjeni in naveličani od poslušanja vedno istih besed in so ga nekoč vprašali: „Učitelj, zakaj nam to vedno govoriš?“ On jim je odvrnil: „Ker je taka Gospodova zapoved, in če boste njo izpolnjevali, bo že samo to dovolj.“

(*Lanima santa*, str. 497–498)

2. Jezusu služim v bratih

Neskončne so moje obveznosti do mojega Odrešenika; ni mogoče storiti zanj preveč, da bi mu izkazal svojo hvaležnost. Če bi on terjal v znamenje hvaležnosti moje dobrine, mojo slavo in moje življenje, bi se moral šteti srečnega, da mu jih lahko žrtvujem. Toda on ne potrebuje mojih dobrin zase, saj je vendar on gospodar vseh dobrin – in tiste, ki jih imam v posesti jaz, so njegovi darovi.

Ne, on jih potrebuje za moje brate, ki so tudi njegovi bratje. Njim odstopa vse svoje pravice ter izjavlja, da bo tisto dobro, ki sem ga storil njim, štel, kot da je bilo storjeno njemu: *Kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili (Mt 25, 40)*. Zatorej služim Jezusu, kadarkoli iz ljubezni do njega služim svojemu bližnjemu.

(*Lanima santa*, str. 498–499)

XI.7 LOUIS M. BAUDIN

1. Ljubímo brate zavoljo Boga

(1) Srce sledi razumu – vera mora voditi ljubezen. Ljubiti svoje brate zaradi Boga pomeni ljubiti to, kar je Bog položil vanje božanskega – najprej svojo podobo, vtisnjeno v njihovo človeško naravo: *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram – Naredimo človeka po svoji podobi in sličnosti (prim. 1 Mz 1, 26)*. Zatem njegovo lastno življenje, vcepljeno na njihovo človeško podlago; življenje, ki jih dočela resnično napravlja za bogove – zaenkrat skrite bogove, bogove v cvetu, ki pa se bodo nekega dne razkrili v vsej polnosti svojega bitja: *Charissimi, nunc filii Dei sumus et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum appa-ruerit, similes ei erimus – Preljubi, zdaj smo Božji otroci in se še ni pokazalo, kaj bomo. Vemo, da bomo, ko se prikaže, njemu podobni (1 Jn 3, 2a)*.

To božansko življenje, ki ustvarja v nas neko resnično podobnost z Bogom, zahteva neko religiozno čaščenje – zelo resnično, četudi umerjeno. Cerkev nam daje zgled zanj pri blagoslovih in številnih pokaditvah, ki jih izkazuje tako rekoč zgolj naši umrljivi lupini. Svoje brate moramo torej obdajati s čislanjem in spoštovanjem kot Božje otroke, Božje podobe; moramo si prepovedati sleherno misel in čustvo, ki nista vredna njihove božanske veličine, razen če ju upravičuje dolžnost ali očiten dokaz krivde. Celo vidni madeži, s katerimi naši bratje utegnemo zamazati svojo nebeško opravo, nam ne dovoljujejo, da bi se mi imeli za boljše od njih. Nekega dne se utegnemo mi sami umazati s temi madeži; in če se doslej še nismo, je to čista milost – ker nas Bog zares hoče podpirati. Ali si upamo – kot farizej – naštevati napake drugega, da bi s tem napihovali lastno ničevost, a pozabljati pri tem na lastno nadutost, ki nas bo vodila k obsodbi? Naša hvaležnost naj bo ponižna. Recimo s psalmistom našemu

usmiljenemu Odrešeniku: *Exaltabo te, Domine, quoniam suscepisti me nec delectasti inimicos meos super me; clamavi ad te et sanasti me* – Poveljučujem te, Gospod, ker si me sprejel in nisi dal mojim sovražnikom veselja nad mano; klical sem te in ozdravil si me (prim. Ps 29, 2.3b vg).

(2) *Neminem novimus secundum carnem; et si cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc jam non novimus* – Nikogar ne poznamo po mesu; in če smo po mesu spoznali Kristusa, ga pa zdaj tako več ne poznamo (prim. 2 Kor 5, 16). Kadar bomo to, kar si je apostol upal reči o Kristusu, mogli trditi o sleherni stvari, tedaj bomo lahko izkazovali bližnjemu tisto ljubezen, ki jo imamo do sebe. Razpolagali bomo s skrbnostjo in z gorečnostjo v služenju njegovemu milostnemu bivanju ter tudi v zatiranju teženj, ki se v njem upirajo Božjim pobudam. Naša preoblikovanost v Kristusa bo vse razsvetljevala in vse narekovala: *Si qua ergo in Christo nova creatura, vetera transierunt* – Ako je torej kdo v Kristusu, je nova stvar, staro je prešlo (prim. 2 Kor 5, 17).

Vélika dolžnost, ki nas čaka v tej zadevi, je tale: pazimo nase, da ne bomo v ničemer škodovali popolnosti svojih bratov. Naša dejanja, naše besede, včasih tudi naši nasveti – in v nekaterih primerih celo naš molk – utegnejo biti, če že ne neposredne vabe k zlu, vsaj zadostni nagibi, da zaustavimo dobro. S tem žalimo Boga; zagrešimo krivico, ki jo graja vera, izdajstvo, ki ga bo kaznoval Gospod: *Occurram eis quasi ursa captis catulis* – Planil bom nanje kakor medvedka, ki so ji vzeli mladiče (Oz 13, 8). Nasprotno pa bo prihranil vse svoje blagoslove gorečim redovnikom, pravim posnemovalcem Očetove Modrosti, ki je sestopila z nebes, da bi tu spodaj poiskala izgubljeno drahmo – dušo, svojo podobo, umazano od greha. Oni si na vse načine prizadevajo, da bi bili svojim sobratom studenci izgrajevanja in božanskega življenja. Nič jim ni pretežko, da le s tem izkazujejo Bogu čast in bližnjemu neprecenljivo uslugo, četudi se izpostavljajo nerazumevanju in neprijaznim pogledom. Vse si upajo – z

namenom, da bi pospeševali ohranjanje in rast v milosti. To je dolžnost ljubezni, vendar dolžnost, ki jo morata urejati dobrota in modrost. Ne delajo si utvar. Ni mogoče živeti v bratski ljubezni, ne da bi zato trpeli; in duše se ne porajajo brez porodnih bolečin. Toda veselje, da se poraja Bog, potolaži mnogo grenkob: *Mulier, cum parit, tristitiam habet. Cum autem pepererit puerum, jam non meminit pressuræ, propter gaudium quia natus est homo in mundum* – Žena na porodu je žalostna. Ko pa porodi dete, od veselja, da je človek rojen na svet, ne misli več na bridkost (prim. Jn 16, 21).

Sveta Devica, ki si žrtvovala svojega božanskega Sina za odkupitev sveta, pomagaj nam, da bomo prezirali sleherno bridkost, kadar gre za zveličanje duš.

(*Méditations cartusiennes*, zv. 2, str. 547–550)

2. Veselje ob razvoju bližnjega

Ljubezen je intimno življenje duše in duhovno življenje neke skupnosti, v kateri omogoča, da kraljuje Bog in deli svoje milosti. [...]

Pristna ljubezen do bližnjega nas bo vodila tudi do tega, da se bomo sveto veselili zaradi vseh milosti, ki jih bližnjemu naklanja nebeški Bog. Z zadovoljstvom bomo ugotavljali, kako naši sobratje napredujejo v kreposti, tudi takrat, kadar nas v tem prehitvajo. Zadovoljni bomo z darovi, ki nam jih je prihranil Bog in s stopnjo veličastva, ki nam ga pripravlja; soglašali bomo z zgledi, ki nam jih dajejo večji gorečnejši. Resno bomo pazili, da jim ne bi s svojimi besedami ali s svojimi deli jemali veselja za hojo po težjih poteh, samo zato, ker sami nimamo poguma, da bi hodili po njih. Tudi med redovniki najdemo take sebične in nedozorele duše, nad katerimi se pritožuje nevesta v Visoki pesmi: *Filii matris meae pugnaverunt contra me* – Sinovi moje matere so bili srditi proti meni (prim. Vp 1, 6). Veselimo se vselej in nad vsem, kar daje slavo Bogu in posvečuje naše brate:

Dum omnimodo Christus annuntietur, et in hoc gaudeo, sed et gaudebo – Da se le, kakorkoli že, oznanja Kristus, se tega veselim; in se tudi bom veselil (prim. Flp 1, 18). [...]

(*Méditations cartusiennes*, zv. 2, str. 293.303)

XI.8 FRANÇOIS POLLIEN: Ljubezen do bližnjega

(557) Za ljubeznijo do Boga pride na vrsto ljubezen do bližnjega, ki mora biti podobna kot ona, kajti Odrešenik izjavlja, da je druga zapoved podobna prvi (prim. Mt 22, 39). Podobna ji je, ne pa enaka.

Bog je višji od človeka; ljubezen, ki mu jo dolgujemo, je vedno prvo in najvišje. Zato se zapoved o ljubezni do Njega imenuje prva in največja. Vendarle ji je zapoved o ljubezni do bližnjega podobna – bodisi po vsebini dejanja, ki je dejanje volje, bodisi po vsebini dobrine, ki si mu jo dolžan privoščiti. Vsebina dejanja ima tudi v odnosu do bližnjega svoje dvojno gibanje – nežnost in moč; vsebina dobrine pa ni nič drugega kot sam Bog.

Kaj neki si dolžan privoščiti svojim bratom? To boš prepoznal v vsaki zapovedi. Dobrina, ki jim jo moraš priskrbeti ali ohraniti, je splošno ista. Povzeta je v teje besedi: njihovo življenje. Če vsaka zapoved meri na neki poseben življenjski interes, pa vse skupaj merijo na življenje.

Njihov skupni smoter je: zagotoviti, da se ohranjajo in pospešujejo življenjski interesi. In kaj je življenje drugega kot razvijanje biti v Bogu? Za ta razvoj obstajajo interesi različne stopnje: materialni, нравni in duhovni. Toda vsi ti interesi so naravnani k večnemu življenju v Bogu.

(558) Bližnjemu si torej dolžan privoščiti Boga – in s pogledom Nanj še vse tisto, kar ga more privedi k Njemu. To je torej dvojni predmet tvoje ljubezni do bratov. Kaj privoščiti? Komu privoščiti?

Kaj – to je, v celoti gledano, Bog in sredstva za hojo k Njemu; On je dobrina, ki si jo dolžan privoščiti bratu. Komu – to je bližnji, ki mu privoščiš to dobrino. Če te tvoja čustvovanja nagibajo k želji priskrbeti ta „kaj – komu“ in ti tvoje energije to omogočajo, imaš popolno ljubezen do bližnjega.

Če pa v osebi, ki jo ljubiš s tako pristno ljubeznijo, gledaš Boga, ki naj bo poveličevan; če stremiš k dobriini svojih prijateljev in pri tem sodeluješ, da se ti in oni udejanjate v čast skupnemu Očetu – tedaj tvoja popolna ljubezen do človeka hkrati postaja popolna ljubezen do Boga. Obe ljubezni se poistovetita v istem dejanju, ki je tudi najčistejše dejanje edinosti. Ti ljubiš svojega bližnjega v Bogu in Boga v svojem bližnjem. Potem se sploh ne čudiš, ko slišiš svojega Boga, ki ti pravi: »Karkoli na tak način storiš najmanjšemu izmed mojih, storiš Meni samemu« (prim. Mt 25, 40).

(559) Ta ljubezen mora biti najprej – univerzalna: raztezati se mora na vse tiste, ki jih Bog kliče k soudeležbi s teboj v istem življenju iste sadike. Bog si namreč tako silno želi, naj bomo vsi dovršeno edini v skupni blaženosti in v skupnem poveličevanju. Mar ni potrebno, da si to skupaj z Njim in tako kot On želimo tudi mi?

Dejstvo je, da ljubezen, bolj ko je pristna, postaja bolj »katoliška« (tj. vsesplošna). Ko živimo univerzalno življenje, v srcu vse bolj občutimo nepotešljivo žejo po skupnih interesih.

Naša krščanska srca, ustvarjena zato, da bijejo v večnem sozvočju z vsemi, so dovolj prostorna, da se odpirajo in raztezajo s čustvi onstran prostorskih in časovnih mej, v skladu z razsežnostmi neba. Najmanjši izmed izvoljenih je lahko v določeni meri neskončen v svoji ljubezni.

(*La pianta di Dio*, št. 557–559, str. 351–352).

XI.9 AUGUSTIN GUILLERAND

1. „Nova zapoved“

[...] On (Jezus) je Ljubezen; spoznavaš ga, ko ljubiš; luč, ki ga razodeva, je luč Ljubezni: *Novo zapoved vam dam: Ljubite se med seboj! Kakor sem vas jaz ljubil, se tudi vi ljubite med seboj. Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste imeli ljubezen med seboj (Jn 13, 34–35).*

Bog je ljubezen; ta je njegov Duh; je dih, ki ga oživlja; je intimno gibanje njegovega bitja, ki na veke ohranja tri Božje osebe, obrnjene z obličjem drugo k drugi; ki jih postavlja v odnos; ki jih zedinja v vzajemnem podajanju te enotne Biti.

Tega Duha je Bog razlil navzven, ko je ustvarjal. Ta Duh oživlja in zedinja vsa bitja v stvarstvu. On je oživil Adama in ga naredil po podobi in podobnosti z njegovim Stvarnikom. On ga je obrnil – kot je sam Duh obrnjen – k Biti, ki se mu daruje in ki mu omogoča na ta dar Boga odgovarjati z darom samega sebe. To gibanje je razgibavalo Jezusa v vsem, kar je delal – in ga razgibava tudi v tem trenutku. Vtisnjeno je v globočine njegove duše z Besedo, ki ponavlja Očetov Dih in ki ga priteguje k Njemu, da bi svetu izpričeval tega Duha ljubezni. Trpljenje (pasijon) ga bo poveličalo in bo v njem poveličalo tudi Očeta, ker bo neizpodbiten dokaz tega Duha. Trpel bom, pravi, da svet spozna, da ljubim Očeta (prim. Jn 14, 31).

Ta dokaz se dogaja v bratski ljubezni, ki tega nevidnega Duha napravlja vidnega. Izpričuje ga ljudem, ki jim odpira vrata v véliko skrivnost in jim razkriva ljubezen, ki vlada v njej.

Bratska ljubezen tu spodaj odseva ljubezen, ki je od zgoraj; bratska ljubezen je značilna poteza Božje fizionomije, katero izraža. Je gibanje Božje Besede, ki v duši, katera jo sliši, ponavlja – v njej in po njej – tisto, kar udejanja Beseda v Očetovem naročju in kar je prišla udejanjit med nami. Je značilna poteza učlovečene Besede ... in vseh tistih, katerim se izroča.

Tam najdemo Jezusa: v tem gibanju, ki je njegov Duh. Jezus hoče, da se mu tam pridružimo – toda ne takoj: *Kamor grem, zdaj ne moreš iti za menoj; prideš pa pozneje* (prim. Jn 13, 36b). Poskušal boš priti, a brez uspeha. V tebi še ni Tistega, kar giblje; pozneje, ko ga dobiš, boš prišel ...

Slovo je priprava na to združitev; je pot k njej. Jezus se skozi trpljenje (pasijon) vrača k Očetu, zato da bi razodel tega Duha ter jim posredoval To, kar giblje. Njegova smrt ga bo izkazala; binško dogodek ga bo podaril. Takrat bodo doumeli smrt in besede, ki jo že zdaj pojasnjujejo. Doumeli bodo, ker bodo imeli Duha luči; počeli bodo to, kar počne Jezus, ker bodo imeli Duha, ki živi to, kar vidijo.

Učenikova „nova zapoved“ je zelo starodavna. Tako pripominja in pojasnjuje sveti Janez v svojem pismu (prim. 1 Jn 2, 7). Priklicuje v spomin osnovni red, ki vlada vesoljnemu stvarstvu in ga je Stvarnik zapisal v najgloblje dno človeškega srca. Vsa bitja so od tistega Božjega Duha, ki je vel nad vodami (prim. 1 Mz 1, 3), prejela gibanje, ki jih združuje ... in to gibanje je gibanje večne Ljubezni. Vsa se vzajemno podarjajo in se iz tega podarjanja vzpostavljajo. Ko se Duh podarja „obličju voda“, priteguje k sebi površinske vode, posreduje jim svojo gibčnost in prosojnost; na dan prihaja njegova luč in oblok, ki te vode ločuje od spodnjih vodá. Prikaže se kopnina, izpostavljena delovanju Duha; tudi ona zdaj lahko sprejema njegovo delovanje, ki bo tudi zanjo darovanje samega sebe in jo bo učilo – darovati se. Kopnina daruje vse, kar je v njej zmožno privzeta in more prejeti duhovni lik.

Klice življenja, ki se skrivajo v tleh, doživljajo privlačnost, ki je dvignila višje vode in jih na njim svojski način napravila duhovne. Iztrgajo se iz teh tal, iz te gmote, v katero za zakopane, iz ovoja, ki jih utesnjuje. Iz njega jemljejo tisto, kar lahko Duh izoblikuje; darujejo se tej gmoti, da bi jo oživljale; darujejo se Duhu, ki jih oživlja in prek njih oživlja tudi gmoto. Svetloba se je že rodila; višje vode so že

poduhovljene; zemlja se je že izkopala iz svojega tekočega, nestanovitnega in neprosojnega groba. Vse se daruje njim, da bi živele; vse jim posreduje prejeti dar Duha, ki je Ljubezen. In vse se v njih in po njih daruje temu Duhu, iz katerega vse izhaja.

Bratska ljubezen je zavestni vrhunec tega gibanja, ki oživilja ves nižji svet, a ga ta ne pozna. Človek povzema v sebi vsa bitja, ki so mu izročena in ki se vzajemno dajejo edinole zato, da bi jih človek vsa skupaj daroval Njemu, ki je vse naredil. Neizmerno kroženje Duha jih oživilja, ne da bi to slutila in ne da bi ga mogla prepoznati. Človek pa to ve – da bi v njihovem imenu izvrševal to dejanje hvaležnosti, ki jih navezuje na njihovo stvarjenje.

S tem namenom se Duh daruje človeku na neki nov način. Daje mu možnost, da ga odkriva v vsem, kar je On naredil in tudi v svojem lastnem bitju; potem pa mu daje tudi to možnost, da v imenu celotnega stvarstva ponavlja isto gibanje, ki je Božje življenje. Človek vidi v svoji duši in v stvarstvu Bivajočega in Darujočega se – vidi Bit, ki se v darovanju izpolnjuje. In on sam se daruje Biti, da bi se izpolnil ter v Njej vse izpolnil.

Človek je zavrnil ta dar in zapravlil luč, ki je izhajala iz njega. Jezus je prišel, da ga znova sprejme v imenu padlega človeškega rodu in nam vrne zapravljeno luč. Njegov pasijon dovršuje ta dar in to svetlobo; znova vzpostavlja stik, ki je življenje; popravlja razbiti človeški prstan – in v tem prstanu odnose med Bogom in njegovim stvarstvom. V njem je človeška narava znova povezana s svojim Počelom, veriga stvarstva pa s svojim Začetnikom. Prek Jezusa Duh ljubezni znova kroži od kraja do kraja verige ter prinaša Počelu – z bitjem, ki ga je razvil (tj. s človekom) – slavo, da se je darovalo vsemu in da je darovalo vsemu zmožnost ponavljati to darovanje sebe, ki je njegovo življenje.

Tole je slavni sklepnik, do katerega prihaja Učitelj in v katerem se mu ta hip učenci še ne morejo pridružiti.

Učenik prihaja do tod s celostnim darovanjem sebe ljudem; apostoli bodo prišli do tega z enakim darovanjem sebe svojim bratom. Taka je nova zapoved. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 414–416)

2. Prijateljstvo

Če hočeš prekoračiti prag k prijateljstvu, ne pozabi: prvi in bistveni pogoj zanj je odpoved – nesebično prizadevanje za dobro tvojega prijatelja, za njegove odlike, za njegove koristi, za njegovo veselje.

Pomni tudi, da idealno prijateljstvo ne obstaja in da ni nujno potrebno. Življenje nam nikoli ne prinaša tistega, o čemer sanjamo. Treba se je spoprijeti z dejanskim življenjem. Dejstvo pa je, da imamo vsi napake, mnogo več napak, kot si mislimo. In s temi napakami drug drugemu povzročamo trpljenje. Moramo se ljubiti tem napakam navkljub; in če se zares imamo radi, jih moramo v svojih prijateljih popravljati. Le pod tem pogojem zasluži prijateljstvo svoje ime in ima svojo vlogo. Dokler tega ne počne, ostaja golo druženje.

Pristno prijateljstvo je seveda obstajalo in bo vedno obstajalo. Menim pa, da je precej redek pojav – dandanes morda še bolj kot nekdaj. Je namreč nasprotje sebičnosti, ki je zelo pogosta. Sebičnež se ukvarja le s seboj. Prijatelj pa, nasprotno, dopušča svoji duši, da se vsa preliva v dušo drugega, dokler obe ne postaneta ena sama.

Ta prag je treba prekoračiti brez bojazni, če le dopuščajo okoliščine. Prednosti bodo neprimerno večje od neugodnosti. Puščaj v nemar slabosti in napake – vse, kar je v neločljivi zvezi z dejanskim življenjem – in boš imel od tega velik dobiček.

[...] Prijateljstvo z Jezusom je odličnejše in prinaša našim dušam neskončno večje prednosti. Posvečuje navadna človeška prijateljstva, postavlja jih na višjo raven in jim daje nadčloveški značaj. Zato, glejte, je treba gojiti obe prijatelj-

stvi skupaj. [...]

Mi ne razumemo – še bolje, ne jemljemo zares – dejstva, da sta dva zedinjena duha zares drug v drugem, ne pa drug poleg drugega kot dvoje teles. To je načelo slehernega zedinjenja v ljubezni, posebno še tistega prijateljstva, ki je njena najvišja oblika. Dva prijatelja sta enota, ker se njuna razuma in njuni srci ujemata v čaščenju iste resnice in v ljubezni do iste dobrine. Ta „vse-edinnost“ – pazimo na pomen besede, ki označuje skupnost v enoti²⁸ in je zelo pomenljiva – nam podvoji življenje ter razširi naše bitje za celotno bitje in žitje tistega, katerega ljubimo.

Tako, glejte – kadar ljubimo Boga in smo z njim v prijateljskih odnosih –, dobiva naše življenje razsežnost brez mejá in postaja večno življenje.

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 276–277)

3. „Umivanje nog“

[...] Jezus vedno povezuje ljubezen z lučjo: razlaga svoje kretnje, potem ko jih je izvršil; razsvetli um, potem ko je očaral srce. Polasti se celotnega bitja in tako vzgaja celostno: ... *Veste, kaj sem vam storil? Vi me kličete Učitelj in Gospod – in prav pravite, saj to sem. Če sem torej jaz, Gospod in Učitelj, vam umil noge, ste tudi vi dolžni drug drugemu noge umivati. Zgled sem vam namreč dal, da bi tudi vi delali, kakor sem vam jaz storil. Resnično, resnično povem vam: služabnik ni večji ko njegov gospod in poslanec ni večji ko tisti, ki ga je poslal. Če to veste, blagor vam, če boste to delali (Jn 13, 12–17).*

[...] Umivati noge pomeni skloniti se pred tistim, ki mu izkazujemo to uslugo; skloniti se zato, da mu izkažemo to uslugo. Pomeni, da se vsaj na videz odpovedujemo svojim domnevnim prednostim; z eno besedo: pomeni darovati se v dejanjih.

---

²⁸ Izv.: *Cette communauté – remarquez ce mot qui signifie „communauté“ et qui est très expressif – ...*

Umivati noge pomeni očistiti nekoga od prahu s ceste; pomeni obenem, da prahu ne vidimo in da ga hote spregledamo – in tudi, da ga odstranimo. Treba je biti prizanesljiv do tistih, ki hodijo po tej cesti. Četudi je duh zares v stiku z Bogom, uboga bitja s svojim spodnjim delom ostajajo na zemlji, s svojimi telesnimi potrebami, s svojimi slabostmi, s svojimi zavoženimi nagnjenji. Jezus je prišel, da ozdravlja in postavlja na noge te nebogljenosti. Brez strahu je zapustil svoje nebeške višave, zastrl veličino svojega Božanstva, postal majhen in se sklonil k padlim ljudem, da bi jim umival noge. Zadošča mu, da se v njih sreča z iskrenostjo in z dobro voljo – od nikogar ne pričakuje več ko to.

In to prizanesljivost, to sklonjenost morajo apostoli odsevati: prizanesljivost v duhu, ki ne obsoja; sklonjenost v dejanjih, ki se vrže k nogam – in ne zgolj na raven – bližnjega, da bi ga očistila od neizogibnega prahu s ceste, po kateri hodi.

Toliko velja sreča – kot povračilo za širino pogledov in za izničnost ljubezni.

Jezus je s tem povzel svoj življenjski nauk. S polnostjo, ki je značilna za vse, kar govori in dela, je v preprosti kretnji umivanja nog in z nekaj besedami, ki so jo pospremile, uvedel svoje učence v žarišče, kjer človek vidi in ljubi. Povedel jih je čez vse ožine duha in tesnosti srca, ki porajajo sleherno trpljenje; resnično jim je odprl vrata v veselje. Njihovim pogledom se je odprl nov svet – svet, v katerem človek pozablja nase, da bi se daroval; kjer človek najde sebe, ko se daruje; kjer raste v veličino, ko privoli v svojo majhnost – in kjer omogoča rast v veličino tistim, zaradi katerih vanjo privoli.

Ni treba doseči vrhov popolnosti, da bi vstopil v ta svet, tako različen od našega sveta. Zadošča, da hočeš to, kar hoče Učitelj – in da se mu izročiš, da se izročiš na razpolago njegovi ljubezni.

Ganljivo, neskončno ganljivo je opazovati njega, kako se daruje tem ubogim ljudem, ki so tako daleč od tega, da bi ga

razumeli, še vedno tako pogreznjeni v svoje uporne značaje. On govori, on deluje, razsipa seme ... a kdaj bo pognalo? On za to ne skrbi. Bog deluje skrito, pod zemljo; njegove najvišje dejavnosti se odvijajo v senci in na skrivnem. In odvijajo se toliko bolj, kolikor manj smo v skrbeh za to in se zaupno prepuščamo, ne da bi poskušali videti ali vedeti.

Zahteva se en sam pogoj: darovanje samega sebe, razpoloženje volje, ki je usklajena z voljo Ljubezni ... – ne táko, že v celoti popolno razpoloženje, ki je preoblikovalo bitje, temveč razpoloženost, ki se pusti preoblikovati postopoma, kot ugaja Tistemu, ki posreduje svoj lik. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 398–400)

Dvanajsto poglavje

ZDRUŽITEV Z BOGOM V KONTEMPLACIJI

*Mojzes pa se je približal temnemu oblaku,
v katerem je bil Bog.*

(2 Mz 20, 21b)

*Zdaj namreč gledamo v zrcalu, nejasno,
takrat pa iz obličja v obličje.*

(1 Kor 13, 12)

Preljubi!

Zdaj smo Božji otroci

in se še ni pokazalo, kaj bomo.

*Vemo, da bomo, ko se prikaže, njemu podobni,
ker ga bomo gledali, kakršen je.*

(1 Jn 3, 2)

XII.1 SVETI BRUNO

1. Blagor kontemplativnih src

*Blagor njim, ki je njihova pot brez madeža, ki hodijo v postavi
Gospodovi!*

*Blagor njim, ki preiskujejo njegova pričevanja, njim, ki ga
iščejo z vsem srcem! (prim. Ps 118, 1–2 vg)*

Blagor njim, ki je njihova pot brez madeža, njim, ki hodijo v postavi Gospodovi. Kot da bi dejal: O verniki, mnogi posvetni modrijani podajajo zlagane nauke za doseganje

blaženosti. Sicer pa naj govorijo, kar hočejo – vam naj bo tole jasno in veljavno: zares bodo blaženi tisti, ki so brez madeža na poti – to je, v Kristusu, ki je pot k blaženosti; brez madeža – to je, nedolžni, neomadeževani s kakšno umazanijo kaznivega greha. Ker pa ne zadošča, da se vzdržujemo hudega, a ne delamo, kar je prav, dodaja: brez madeža, njim, ki hodijo v postavi Gospodovi – kar pomeni: njim, ki so z vso voljo v postavi Gospodovih zapovedi in hodijo – to je napredujejo – v tej postavi, vztrajni do konca; podobni tistemu, ki hodi zato, da nekam pride in se tam odpočije. Pazimo na tole: ko je zapisal „brez madeža“, ni dodal „na poti“, da bi poudaril razliko, pač pa zato, da podučí: nihče ne more biti resnično brez madeža, če ni na poti. Tako, glejte, je v tej vrstici vsebovan nravni pouk, po katerem pridemo do blaženosti.

Ker pa nihče ne more zgolj z nrvnostjo doseči popolne blaženosti, navaja k preiskavanju Božjih pričevanj in k motrenju, ko takole dodaja: blagor njim, ki je njihova pot brez madeža, njim, ki hodijo v postavi Gospodovi, a ne zane-marjajo preiskovanja njegovih pričevanj, temveč preiskujejo njegova pričevanja – to se pravi, marljivo raziskujejo, da bi mistično umevali njegove zapovedi, ki so temne in podane v prilikah ter ugankah. Imenujejo se „pričevanja“; to pa zato, ker tistim, ki jih izpolnjujejo, izpričujejo življenje, onim, ki jih ne izpolnjujejo, pa smrt po pravični obsodbi. Preiskovati pričevanja sodi k mističnemu in fizičnemu umevanju.²⁹ Blagor, pravim, tistim, ki preiskujejo njegova pričevanja in se od preiskovanja pričevanj povzpenjajo k temu, da iščejo Njega, ko se posvečajo motrenju – in sicer z vsem srcem, to se pravi z vso srčno navezanostjo. To pomeni naslednje: potem ko so pustili za seboj sleherno skrb za posvetne do-

---

29 Izv.: *Scrutari quidem testimonia attinet ad mysticum et physicum intellectum*. Gre za mistično in bitnostno umevanje Božje besede s pomočjo kontemplativnega vzpenjanja od dobesednega do duhovnega pomena svetopisemskega besedila.

brine, koprneč motrijo edino Boga; samo njega iščejo in želijo. Ali pa: iščejo ga – to je, njegove najbolj skrite skrivnosti – z vsem srcem. To pomeni: z vso srčno navezanostjo iščejo skrite skrivnosti njegovega Božanstva. [...]

(*Expositio in Ps 118.* – PL 152, 1258–1259)

2. „Pojte Bogu, pravični!“

Pravični naj se gostijo, vriskajo naj pred Božjim obličjem in naj se naslanjajo v radosti! (prim. *Ps 67, 4 vg*). [...] To je – naj se krepčajo z raznovrstnimi darovi Svetega Duha, podobno kot človek pri gostiji, ki se krepča z raznovrstnimi jedili. In medtem ko se gostijo, naj vriskajo pred Božjim obličjem, to je – v duši, ki jo vidi edino Bog; ali pa naj vriskajo pred Božjim obličjem, v upanju, da bodo smeli v prihodnjem veku zreti Boga. [...]

Pravične pa nagovarja s tem, da jih spodbuja k prepevanju Bogu in k prepevanju psalmov, da bodo zaslužili doseči ono veselje, in sicer jih spodbuja takole: pravim, o pravični, da se boste naslanjali v radosti; da pa bo tako, *pojte Bogu* – to je, hvalite Boga v motrenju, ko se ukvarjate s teoričnim življenjem; in *prepevajte psalme njegovemu imenu* – v praktičnem življenju, to je – delajte dobro v čast njegovemu imenu. To pa je bilo rečeno glede na razne naslovljence – zato da bi manj popolni hvalili Boga s praktičnim življenjem, popolnejši pa s teoričnim življenjem. Praktično – pravimo mu tudi dejavno – življenje je v tem, da delamo dobro, ko oblačimo nage in počnemo še druge podobne usluge bližnjim, a tako, da nam pri tem ne gre v celoti za zemeljske skrbi. Teorično življenje – pravimo mu tudi motrilno (kontemplativno) – pa je v tem, da opustimo vse pozemeljsko in se posvetimo samo molitvam in motrenju Božjih skrivnosti. [...]

(*Expositio in Ps 67.* – PL 152, 951–952)

3. „Hvaljen bodi, Gospod!“

Naslov stoštiriinštiridesetega psalma: *Hvalnica samega Davida*. Razlagamo ga takole: Ta hvalnica, to je, ta psalm se pripisuje samemu Davidu – Kristusu; ne tako, kot da tu govori Kristus. Pač pa zbor popolnejših vernikov obljublja, da bo hvalil Boga z dejavnim in z motrilnim (kontemplativnim) življenjem, da bi s tem navajal mlajše k hvaljenju Boga. [...]

Poveličeval te bom, moj Bog in Kralj. Kot da bi rekel: Gospod Jezus, četudi te neverni Judje prezirajo in imajo samo za človeka Tebe, ki si moj Bog in moj Kralj – to je, moj Stvarnik in moj Vladar, saj razvrščaš ter vodiš vse, kar je v meni dobrega –, te bom v tem življenju trajno poveličeval, to je – povzdigoval in slavil s svojim dejavnim življenjem. Povrhu pa bom tudi *blagoslavljal tvoje ime*, to je – hvalil te bom glede na tvoje ime, ki je Gospod. Blagoslavljal te bom, pravim, z blagoslavljanjem, ki bo trajalo *v veku in na vekov veke*. To pomeni: hvalil te bom s hvalnico motrilnega življenja, ki bo trajalo v tem veku in v prihodnjem veku, skladno z evangeljskimi besedami: »Marija si je izvolila najboljši del, ki ji ne bo odvzet« (prim. Lk 10, 42). Dejavno življenje bo namreč trajalo le v tem veku. [...]

(Expositio in Ps 144. – PL 152, 1396)

XII.2 GVIGO II.: Trije križi

Zakrknil si nam srce, Gospod, zakrknil si nam srce, da se te ne bojimo (prim. Iz 63, 17).

Z oblakom si se ogrnil, da molitev ni predrla (Žal 3, 44).

Gospod, odstrani od nas, kakor si tudi obljubil, kamnito srce in nam daj meseno srce; svojega Duha nam vdihni v našo notranjost (prim. Ezk 36, 26-27). Tvoj Duh s svojim prihodom polaga kot neko osnovo in temelj začetek modrosti – strah pred Gospodom (prim. Ps 110, 10 vg). Ta strah pa napravlja srce ustaljeno, tako da na njem zgrajena

sedemkrat slavna hiša ostaja nepremična. Ti, Gospod, veš, kako nemirno in neustaljeno je moje srce – podobno kot prah ali kot pesek ob morju; tako da se mi za vse, kar s trdom zidam na njem, zdi, kot da kopicim v pogubo svoje glave. Kako dobro je rečeno: (Prestolnica) Jeruzalem je hudo grešila, zato je postala nestanovitna (prim. Žal 1, 8); zdaj zunaj zdaj znotraj, zdaj na uličnih voglih, klepetava in potepuška, nemirna; njene noge ne morejo mirovati doma (prim. Prg 7, 11-12). Glej, kako dobro je naslikana vlačugarska brezumnost moje duše; in kaj naj storim? Vrni se k svojemu prvemu možu in ne vdajaj se vsakemu, ki gre mimo (prim. Ezk 16, 25), kajti zato si postala nestanovitna in podla. Zakaj tako pogosto spreminjaš svojo pot (prim. Jer 2, 36)? Prestolnica Jeruzalem je hudo grešila; prevečkrat je spremenila svojo pot. Vrni se torej k svojemu prvemu možu in mu reci: *Confige timore tuo carnes meas – Presuni mi mesenost s strahom pred teboj* (prim. Ps 118, 120 vg).³⁰ On pa odvrne tebi: *Prohibe linguam tuam a malo – Varuj svoj jezik pred hudim* (Ps 33, 14 vg). Stisni si goltanec, prereži vrat razbrzdanosti, odreži vse nedovoljene telesne vzgibe.

Ti pa, ki so Kristusovi, so križali svoje meso (prim. Gal 5, 24). To ni dovolj; saj so tako storili modrijani; tako so storili tisti, ki so željni prazne slave (prim. Gal 5, 26). To delajo hinavci – križali so svoje meso, a nagrade od Kristusa niso prejeli. Zakaj ne? Ker v njih ni bilo strahu pred Bogom. *Presuni mi mesenost s strahom pred teboj*. Mnogi so križali svojo mesenost – ne iz strahu pred teboj, temveč iz zaljubljenosti v ničevost. To ni dovolj. Presuni s strahom pred teboj ne samo razbrzdanosti mesa, temveč tudi duše. Razbrzdanost duše je ničeva slava. *Pogubil boš vsakega, ki se ti izneveri* (prim. Ps 72, 27 vg). Kakšna je razlika, če se pogubiš zaradi nečistosti mesa ali zaradi razbrzdanosti duše? Potemtakem

30 Nadaljnje besedilo meditacije se naslanja na podobnost lat. glagolov *configo – crucifigo = cruci affigo* (zbijem skupaj, prebodem – križam = pribijem na križ).

ni treba nositi samo križa telesa, temveč tudi križ duše. Križ telesa je mrtvičenje telesnih udov, križ duše pa je strah pred Bogom. Strah pred Bogom presune dušo, tako da ne skrene niti na desno niti na levo.

Je pa še tretji križ – križ duha, in ta je nesebična *ljubezen* (caritas). Apostol pravi: S Kristusom sem pribit na križ; kdo me bo ločil od Kristusove ljubezni (prim. Gal 2, 19; Rim 8, 35)? Zato sveti Andrej ni hotel biti snet s križa. Oni križ je ljubezen, ki napravlja srce meseno, to je – mehko in nežno. Zato v podobi mladega, nežnega teleta (prim. 1 Mz 18, 7) umevamo Kristusa, križanega zaradi njegove prevelike ljubezni. Kdor je torej prišel do onega križa, gre skozi nasprotni oblak in izliva svojo molitev pred Božjim obličjem. Zato je tudi Mojzesa na gori Sinaj šest dni pokrival oblak; sedmi dan pa ga je poklical Gospod iz srede temnega oblaka. *Videnje Gospodovega veličastva je bilo pred očmi Izraelovih sinov kakor goreč ogenj na vrhu gore. Mojzes je šel v sredo oblaka, ko je stopil na goro (2 Mz 24, 17-18)*. Kaj pa je treba s šestimi dnevi, v teku katerih Mojzesa še pokriva oblak, umevati drugega kot onih šest kreposti, po katerih se povzpne do modrosti (prim. Iz 11, 2-3 vg)? Šele na vrhu modrosti namreč ogenj nadvse goreče ljubezni izpričuje videnje Gospodovega veličastva. Vse, kar je pod sedmo stopnico modrosti, pa se šteje za temo in oblak.

Prvi križ naj torej križa meso s strahom, pobožnostjo in vednostjo, tako da strah odpravlja pohotnost, pobožnost bahavost, vednost pa pretiranost.

Drugi križ naj se polasti duše s srčnostjo, svetom in z umnostjo, tako da bo s srčnostjo strašila hudiča, s svetom usmerjala bližnjega, z umnostjo pa uravnavala samo sebe.

Tretji križ naposled presega vse to: duša, zbrana v ljubeči zedinjenosti, v Njem samem počiva v mirnem snu (prim. Ps 4, 9 vg).

(Meditatio iv)

XII.3 GUIDO DE PONTE

1. Troje gibanj kontemplacije – spiralno, krožno in premočrtno

Na deseti stopnici pobožno dušo,³¹ ki je tako poučena o Gospodovih zapovedih in vedno išče samo njegovo obličje in njegovo navzočnost ali spoznanje, včasih iz srede temnega oblaka pokliče Bog, ki ljubi tiste, ki ga iščejo. Pokliče jo, naj biva z Njim v istem oblaku, kot je rečeno v Drugi Mojzevi knjigi (*Exodus*): *Ko je Gospod poklical Mojzesa iz srede temnega oblaka, je Mojzes stopil v temni oblak, v katerem je bil Bog (prim. 2 Mz 24, 16; 20, 21)*. To bivanje se vrši v skritem bivališču spokojnega in predanega srca. Tam duša v oblačnem in v ognjenem stebru pri sebi občuti Gospoda slave, to se pravi: občuti Božje veličastvo, ki z neizrekljivim dostojanstvom zaupno biva pri njej.

Da bi to doumeli ali bi vsaj, kolikor nam bo dal Gospod, o tem znali presojati, je treba pomniti naslednje: trije so vzgibi ali trije načini, s katerimi je pobožna duša z motrenjem dvignjena k svojemu Stvarniku. Prvi je spiralni ali posredni; drugi je krožni ali sklenjeni; tretji je premočrtni in neposredni.³² Te tri stopnje božanskih motrenj našteva blaženi Dionizij (Areopagit). Četudi se glede na različne vidike naštevajo in tudi na različne načine razlagajo, jih je spričo neokretne slabotnosti manj dojemljivih ljudi možno, kot se

---

31 Izv.: *pia mens – pobožno motreči duh* kot vodilo človekovega zavestnega odnosa do Boga. Njegova podlaga je *anima – duša* kot vodilo človekove telesnosti. Prim. spodaj, št. 3!

32 Izv.: *Primus est obliquus sive indirectus, secundus circularis sive circumclusus, tertius rectus et immediatus ...* Avtor se v nadaljevanju sklicuje na skrivnostnega vzhodno-krščanskega mistika Dionizija Areopagita, ki je veljal v srednjem veku za veliko avtoriteto. Glej *De divinis nominibus*, pogl. 4, št. 8. PG 3, 703. – *De caelesti hierarchia*, pogl. 15, št. 1. PG 3, 328. – Glej tudi sv. Tomaž Akv.: *Commentarium in librum de divinis nominibus*, pogl. 4, lect. 7. – *STh 2/2ae q. 180, a. 6.*

zdi, razumeti takole: prvi se vzpenja k Stvarniku v zunanjih stvarnostih, drugi v notranjih, tretji pa v višjih stvarnostih.

Prvi vzgib išče nadvse dobrotnega Stvarnika v zunanjih rečeh, in to na dvojen način: (1) S tem da pazljivo motri Sveto pismo ali katero koli ustvarjeno bitje in od tod pride do vonjave Svetega Duha, brez katerega ne moremo zadihati pobožne navezanosti ali ljubezni, s katero naobračamo k Bogu to, kar smo opazili; tako s pobožno žejo zahrepenimo po Bogu. Ta način je spekulativen in spiralen. (2) Isti način ali vzgib – namreč spiralni – se naveže na Boga ali ga žeja po Bogu, kadar ob poslušanju ali branju ali gledanju česa Božjega takoj začuti – in sicer brez pretresanja ali razglabljanja razuma ali umevanja – z nekim pobožnim čustvovanjem, vlitim od zgoraj, kako se v njem samem vžiga ljubezen do Boga kot nekakšen ogenj pobožne predanosti. Ta način pa je anagogičen (tj. kvišku vodeč) in spiralen. Tak način motrenja zlahka prejme v dar laik enako kot klerik, v skladu z mero Kristusovega daru (Duha), ki veje, kjer hoče (prim. Ef 4, 7; Jn 3, 8). S tem vzgibom, spiralnim, je duša umsko in obširno – to se pravi prek umskih dojetij in milostnih izkušenj – razsvetljena z božanskimi spoznanji.

Drugi vzgib – namreč krožni – išče in najde Boga v karmirici svojega srca. To se spet zgodi na dva načina: (1) ko duša vneto premišljuje in premleva v omarici svojega srca nekaj Božjega, npr. Božje milosti, Odrešenikova dela ali kaj podobnega – vse dotlej, dokler s pobožnim čustvovanjem ne začuti v sebi navzočnosti Boga, ki premišljujočemu vliva nebeško milost. Svoje krožno sklenjene premisleke prelije spet v Boga, s pobožnimi čustvi, ki hrepenijo po njegovi navzočnosti. Ta način je krožen in spekulativen. (2) Pobožna duša se na isti način krožno navezuje na Boga tedaj, ko zbrana sama v sebi in tako zvezana z vezmi božanske ljubezni, da ne more uhajati navzven, z milino, vlitu od zgoraj, nežno in zaupno objema navzočnost samega Boga – na vmesni razdalji, ki pa ni ločnica, razdalji, pokriti edino z

mrakom ali oblakom božanske teme. Tam se pogovarja z Njim – nežno, zaželeno, domačno in na dolgo – o čemerkoli si pač želi z njim pogovarjati. Ta zvrst božanskega motrenja je tako silno ljubezniva in učinkovita, kadar si je deležen, vendar pa ni v človeški moči, da jo imaš ali jo obdržiš. Daje in ohranja jo lahko le On, ki se usmili, kogar se hoče usmiliti. Ta način je torej krožen in anagogičen; pobožno dušo kliče od zunanosti nazaj k njej sami, da bi se s pobožno ljubeznijo zedinila z Bogom. Na ta način tu pridemo do desete stopnice.

Kadar so namreč v dolini solzá z Božjo pomočjo naravnani vzponi iz žeje po Bogu (prim. Ps 83, 7 vg), Gospod marsikdaj pokaže duši, ki jo žeja po njem, izvir žive vode – neko temo božanskega mraka, v kateri izkazuje svojo bit, kakršna je. Ne pokaže je v motrenju, temveč v zrcalu in uganki – to se pravi zastrto in ne v celoti takšno, kakršna je. Kot, recimo, slepec, stoječ na soncu, skozi ogrevajočo, božajočo, tolažečo, okrepčujočo in prijetno toploto osebno začuti navzočnost sonca, čeprav ga sploh ne more videti – tako pobožna duša na tej stopnici skozi božansko toploto, ki jo – podobno kot razžarjeni ogenj v grmu (prim. 2 Mz 3, 2) – ogreva, boža, privlači, krepča, tolaži, razsvetljuje in ožarja, osebno začuti, kot smo že rekli, navzočnost samega Boga v kamrici svojega srca; osebno nadalje začuti tudi to, kar je pod Bogom, namreč Božje lastnosti, ki iz njega pritekajo duši naproti, zato da se z Njim pogovarja in se z Njim povezuje – lastnosti, kot so npr. Njegova usmiljenost, dobrot, potrpežljivost, krotkost, dostojanstvenost, domačnost in še druge podobne lastnosti, ki se skladajo z Bogom. Vse to napolnjuje svetišče srca, kamrico, v kateri se to dogaja.

Prek teh (Božjih) svojstev, ki pa so (Mu) vendarle nesvojska in silno daleč od Resnice, ki je Bog, se duša na tej stopnici čudovito navezuje na samega Boga; ne z razumskim sklepanjem in pretresanjem, kar sodi k spekulativnemu mišljenju, temveč se Ga oklepa in Ga objema s sladko

ljubeznijo, ko je na samem z Njim v temoti ter ga gleda z nekakim skritim in odličnim zrenjem – prek vere, ki se udejanja z ljubeznijo (prim. Gal 5, 6) – saj je rečeno: *Apparet eis qui fidem habent in illum – Razodene se tistim, ki mu zaupajo* (Mdr 1, 2) –, vendar ne z motrenjem podobe, kar je dano gledati – do neke mere in ne popolnoma – na neki drugi stopnici. Kakor pravi Gregor (Véliki): „Nihče ne napreduje z močjo kontemplacije tako daleč, da bi mogel upreti duhovne oči v sam neopisni žarek luči, ampak duša opazuje nekaj pod Njim; s tem se krepča in napreduje“ (prim. Homilije o Ezekielu 2, 2, 14). Omenjena temota je nemoč, da bi uprli v Boga oči – razumske oči v celoti, čustvene oči pa v večjem delu; medtem ko pobožna duša vendarle z neko zanesljivo, a povsem prikrito privlačnostjo čuti, da je On navzoč, in lahko z velikanskim veseljem reče: *Qui creavit me requiescit in tabernaculo meo – On, ki me je ustvaril, počiva v mojem šotoru* (Sir 24, 12). To pomeni: v skriti kamrici mojega srca ali v intimnosti osrčja. Ali pa, če vam je bolj všeč: zgoraj navedena temota je nekakšno pokrivalo Božjega veličastja in slave, ki na neki način obsenči žejno dušo, da se lahko zaupno oklene Boga; saj njegove luči, kakršna ta luč je, sploh ne more videti niti kakorkoli prenašati. V tem pogledu sta navedena nemoč in to pokrivalo ena in ista stvar. Pomenita namreč slepoto slabotne duše, ki jo Bog kliče in usmiljeno dviga k sebi; pomenita žejne in željne duše, nezmožne videti Njega, ki prebiva v nedostopni luči (prim. 1 Tim 6, 16), a vendarle po Mojzesovem zgledu nekako spoštljivo govori Bogu: *Si inveni gratiam coram te, ostende mihi faciem tuam – Če sem našel milost v tvojih očeh, mi pokaži svoje obličje* (prim. 2 Mz 33, 13).

Na tej stopnici, pravijo, je bil sveti Job, ko je dejal: *Quis mihi tribuat ut sim iuxta menses pristinos secundum dies quibus Deus custodiebat me, quando splendebat lucerna eius super caput meum, et ad lumen eius ambulabam in tenebris, sicut fui in diebus adolescentiae meae, quando secreto erat*

Deus in tabernaculo meo, quando erat omnipotens mecum et in circuitu meo pueri mei, quando lavabam pedes meos butyro et petra fundebat mihi rivus olei – O da bi bilo z mano, kot je bilo v prejšnjih mesecih, kakor v dnevih, ko me je Bog varoval! Ko mi je svetila njegova svetilka nad glavo in sem ob njegovi svetlobi hodil v temi! Kakor sem bil v dnevih svoje mladosti, ko je Bog skrivaj bil v mojem šotoru, ko je bil Vsemogočni z mano in so bili krog mene moji otroci, ko sem si v presnem mleku pral noge in mi je skala lila potoke olja (prim. Job 29, 2-6)! Kadar pa ta skala, ki je Kristus (prim. 1 Kor 10, 4), lije potoke svojega olja – tj. potočke svoje ljubezni, svojega usmiljenja, svoje milosti, s katero se dajejo darovi Svetega Duha – namreč veselost in radost, pobožnost in dobrohotnost: vsi ti darovi so olje –, tedaj je pobožna duša maziljena, medtem ko se v svoji skriti kamrici dotika in dotipa Njega, ki je bil maziljen bolj ko njegovi vrstniki (prim. Ps 44, 8 vg), če ji On sam to nakloni.

Tamkaj se včasih daje občutiti nadvse zaželeni Ljubi do tako velike razvnetosti, da pobožna duša že zdaj okuša, kako je Bog použivajoči ogenj (prim. 5 Mz 4, 24) in da je „ljubezen, ogenj, živi vir, posvečevalec vseh stvari“ (prim. himno „O pridi, Stvarnik, Sveti Duh“). Tam se tudi daje slišati skozi duhovno umevanje (ki je uho notranjega človeka), kako nekako govori: *Audi, filia, et vide – Poslušaj, hči, in glej* (prim. Ps 44, 11 vg)! Tam se daje ne samo slišati, temveč tudi okušati s poživljajočimi sladkostmi, ki duši povečujejo tek; saj je rečeno: *Qui edunt me adhuc esuriunt – Kateri mene uživajo, so še lačni* (prim. Sir 24, 29 vg). Tam se daje Bog vonjati duši z gorečo željo, tako da lahko pobožna duša reče: *Anima mea desideravit te in nocte – Moja duša hrepeni po tebi ponoči* (prim. Iz 26, 9) – tj. v noči prej omenjene temote.

Tam se daje, kot smo rekli zgoraj, videti očitno z nekim skrivnostnim uvidom, z neko učeno nevednostjo, s katero Ga domačno spoznavamo s posredovanjem svete ljubezni do Modrosti. Zato blaženi Dionizij trdi: „Modrost je najbolj

božansko poznavanje Boga; spoznava se z nevednostjo.³³ To so notranja čutila. A četudi pobožna duša sladko objema Ljubega na prej omenjeni način, še predobro čuti, da je njeno oko in da so vsa prej omenjena čutila tako ujeta, zavrnjena in zaslepljena, da ne morejo močnejše čutiti Njega, ki ga – če jih vodi On – močno čutijo. In četudi pobožna duša ne more imeti Njega, ki ga je deležna, na ta način, kakor bi si želela, vendarle prejema od Njegove navzočnosti sladke iskre, zdaj večje zdaj manjše, kolikor pač blagovoli Gospod žejni duši odpreti (vrata) in ji zastoj dajati iz studenca življenja (prim. Raz 21, 6) – in kolikor ji je porasla čistost srca. Kajti če komu manjka le-te, nikakor ne more dojemati tega, kar je rečeno o Bogu, tako, kot je. Saj mu je to neumnost in ne more umevati, kar se duhovno presoja (prim. 1 Kor 2, 14). To je krožno in anagogično gibanje.

Tretji vzgib ali način – premočrtni –, ki smo ga obravnavali zgoraj, uživa v Bogu ter išče Boga v višjih območjih, ko naravnost stremi k Njemu. Ta vzgib pa se giba in dviga k Bogu na dvojen način, kot smo rekli že o obeh prejšnjih načinih – anagogično in spekulativno. (1) Najprej se pobožna duša pri tem vzgibu giblje k Bogu anagogično, kadar po dobrem premisleku in pobožnem premišljevanju (*meditatio*) o človeku-Bogu in o Bogu-človeku že zna usmerjati navzgor k Bogu plamenček gorečih predanosti brez predhodne pomoči kakršnegakoli premisleka ali premišljevanja. S tem vzgibom se pobožna duša, okrepljena s skrito Božjo pomočjo, zna goreče gibati k Bogu, se nanj vneto navezovati, zna se pogosto povzpenjati bliže, uživati v Bogu, nagovarjati Boga v zaupni navzočnosti in se – v duhu modrosti in v pozabi nase³⁴ – pogumneje oklepiti občestva z Bogom. [...] Pri

---

33 Prim. *De divinis nominibus*, pogl. 7, n. 3. – PG 3, 871. Izraz „*docta ignorantia* – učena nevednost/neukost“ najdemo že pri svetem Avguštinu (Ep. 130, n. 28. – PL 33, 505) in je pogost pri svetem Gregorju Velikem.

34 Izv.: *in spiritu sapientiae et mentis excessu*. Človekov duhovni jaz stoji v zanosu na pragu mističnega izstopa izven sebe, ne-prisebnosti,

vsem, kar smo doslej povedali, ni nič bolj zaželenega od te zvrsti uživanja Boga. [...]

(*De contemplatione*, knj. 1, pogl. 8, v. 1–173 ... 184–185)

2. Duhovno otroštvo duše – v Božji šoli

Bog, „Oče usmiljenja in Bog vse tolažbe“ (prim. 2 Kor 1, 2), ki je očetovsko dobrotljiv do duše, ki ga išče (prim. Žal 3, 25), mnogokrat napravlja tej duši v njeni temoti nekakšne špranjice, skozi katere duša na neki način s tajnimi vzdihii dosega Božjo dobroto. To je, kot da bi vlival duši nekakšne ostre puščice pobožnih hrepenenj, s katerimi predira Njegovo temoto; kadar so dejavne, tedaj duša duhovno in sladko uživa Božje resničnosti – okuša, ne pa gleda. In tako jo Bog vzreja in vzgaja v njenem otroštvu, da bi mogla dospeti do prej omenjenega blaženega gledanja in drugih višjih Božjih resničnosti. Na neki tajni način ji Bog tudi pomaga s svojim obličjem (prim. Ps 45, 6 vg), da ga s pobožno željo zre; poganja jo in priganja, privlači in krepi, da se duša od dneva do dneva veseli takih vaj v pobožnem duhu. Takšni so začetki pobožnega mišljenja duše, ki jo žeja po gledanju, spoznavanju in ljubljenju njenega Stvarnika, Odrešenika, Učenika in Zveličarja.

Kolikor bolj ta sveta in vztrajna prizadevanja na neki način obdajajo pobožno dušo kot rožni cvetovi in lilije v dolinah (prim. Sir 50, 8 in Vp 2, 1), toliko bolj jo Bog poučuje, kako naj se vzpenja iznad obrežij vodá, to je – kako naj v svojem srcu razporeja vzpone v dolini solzá (prim. Sir 31, 17 in Ps 83, 6 vg) in kako naj po sledi obeh oblik kontemplacije – spekulativne in anagogične – išče Boga, kako naj jo žeja po Bogu, kako naj ugleda Boga in se tesneje približuje Bogu; kako naj se s tem približevanjem vzpenja k žejni navezanosti na Boga ter se z navezovanjem Boga še bolj žejno

---

mistične *smrti* (*excessus*) ... O stopnjah te ne-prisebnosti razpravlja pisec v naslednjem, 9. pogl.

oklepa.³⁵ Učitelj vsega tega je On, ki ima prestol v nebesih in na zemlji poučuje človeka v sveti vednosti s posredovanjem milosti svetih čustvovanj in pobožnosti, ki si jih je treba z vnemo izprositi od Boga.

(*De contemplatione*, knj. II, pogl. 8, v. 132–158)

3. Pobožni duh in bedna duša – v Božjem ognju

[...] Kadar pa se plamenček ljubezni, ki ga je Gospod prišel vreč na zemljo (prim. Lk 12, 49), vzpenja s skritimi vzponi na zgoraj omenjeni način „kot stebriček dima iz dišav mire in kadila in vsakovrstnega dišavarjevega praška“ (prim. Vp 3, 6) ter prispe do samega Boga – namreč ustvarjeni plamenček, ki se oklepa svojega Stvarnika, ta pa ni nič drugega kot používajoči ogenj (prim. Heb 12, 29), neizmeren in neustvarjen – tedaj, pravim, tedaj pobožni duh/duša do neke mere dojame, kaj pomeni živeti blaženo življenje, kaj je resnična sreča, kaj je resnična opojnost, kaj je božanski mir, kaj resnica in kaj ljubezen.

Zaenkrat pa bedna duša ostaja ujetnica; slepa, ukrivljena in izprijena od raznoterih boleznih ter zapletena v tako številne mreže, da na noben način ne more dojemati Božjih resničnosti z dostojnim umevanjem; kar pa more umsko dojeti, ji malo ali nič ne tekne – do te mere je pogreznjena v svoje razvade, revščine in potrebe.

(*De contemplatione*, knj. III, pogl. 10, v. 27–41)

---

35 Izv.: ...*Deum quaerere, Deum sitire, Deum aspicere, Deo propius adhaerere et ascendens adhaerendo in Deum sitibunde affici et afficiendo Deo sitibundius adhaerere.*

XII.4 HUGO DE BALMA: Mistična pot k Bogu

(12) ... Videti je, da se občutje, ki mu daje ustroj ljubezen, brez predhodnega ali pa spremljajočega razmišljanja svobodno giblje k Bogu. Navedimo najprej avtoriteto vélikega hierarha Dionizija, ki na začetku „Mistične teologije“ pravi Timoteju: »Ti pa, prijatelj Timotej, glede mističnih videnj obudi močno skesanost in opusti občutenja, umske dejavnosti ter vse, kar je čutnega in umno zaznavnega, ter vse bivajoče ali nebivajoče stvari – in se, kolikor je mogoče, nevedno povzpnej k združitvi s Tistim, ki je nad vsako bitnostjo in spoznavnostjo,« in tako dalje. Ker je potemtakem potrebno, da pri mističnem vzpenjanju ljubezni opuščamo sleherni umsko dejavnost ali razmišljanje ter se povzpnejamo edinole skladno z zedinjevanjem pristrčne ljubezni – ta pa je nad slehernim umevanjem in razmišljanjem –, se torej resnično ljubeči povzpenja s pristrčno ljubeznijo brez slehernega predhodnega razmišljanja.

(16) Psalmist pa tudi govori: *Gustate et videte, etc.* – *Okusite in spoznajte, itd.* (Ps 33, 9 vg). Ker je okušanje zadeva pristrčne ljubezni, spoznanje pa zadeva umskega razmišljanja ali premišljevanja, se je treba z gibanjem ljubezni povzpnejati najprej, tj. preden umsko spoznavamo nadvse skritega Boga. To je namreč vsesplošno pravilo v mistični teologiji: najprej dejavnost, potem motrenje. Kar z drugimi besedami pomeni: najprej vaja v izkušnji srca, šele potem nastopi poznavanje tega, kar se izreka.

(18) Prav isto dokazuje tudi razlog, ki ga jemljemo iz Božjih resničnosti. Razumni duh se namreč izpopolnjuje s tem, da se postopoma in urejeno dviga ter vzpenja k Božjim resničnostim. Jaz pa vidim, da so v samem Božanstvu tri osebe: Oče, Sin in Sveti Duh; Sin kot vrhovna Modrost, Sveti Duh pa kot vzajemna Ljubezen, ki povezuje oba (tj. Očeta in Sina). Toda Sveti Duh, ki je resnična Ljubezen, je – po naravi in tudi po našem umevanju, ne pa po času

– poslednja oseba v božanski Trojici. Na prvem mestu je umevanje Očeta kot Roditelja, na drugem umevanje Sina kot Rojenega, na tretjem umevanje Svetega Duha kot Izhajajočega iz obeh. Na zadnjem mestu in nam najbližji je torej Sveti Duh. Ko duša s postopnim vzpenjanjem urejeno napreduje, mora najprej imeti ljubezen, ki jo kot svojsko pripisujemo Svetemu Duhu – kajti Sveti Duh nam je bližji; imeti jo mora, preden je deležna umevanja na podlagi razmišljanja ali pa modrosti, ki ju pripisujemo Sinu, ker sta mu svojski. Prisrčna ljubezen je torej predhodnica spoznanja, ne pa obratno.

(22) Razrešitev (vprašanja). Recimo tako, kot pravi blaženi Dionizij na začetku „Mistične teologije“: »Ta modrost je edinole modrost kristjanov.« Potemtakem predpostavlja spoznanje v veri in utemeljenost v ljubezni. Naj bo kak umrljiv človek še tako velik filozof ali znanstvenik – te modrosti, ki je v vrhunskem občutju duha in presega zmožnosti človeške narave, ni in ne bo mogel dojeti z raziskovanjem vzrokov ali z vajo v umevanju. Z očetovskim občutjem jo milostno razkriva edino večni Oče, in sicer zgolj svojim otrokom, ki pričakujejo tolažbe. Zato ji pravimo „mistična“ – tj. skrivnostna ali skrita (modrost), kajti le malokdo jo pozna.

(23) Zato je treba upoštevati, da sta dva načina dojemanja glede na dvoje prirojenih zmožnosti dosežanja Boga. Sleherna duša ima zmožnost umevanja – to je umska moč – in zmožnost ljubljenja, ki ji pravimo „afektivnost“; z njima dojema Boga, ki je vrhovna resnica in vrhovna dobrota. Z razumom torej dojemamo resnico, z afektivnostjo dosežamo dobroto. Tema dvema ustrezata dve poti vzvišenosti: ena je v umu in ji pravimo „motrenje (kontemplacija)“; njena prispodoba je čedna Rahela (prim. 1 Mz 29, 17) – tj. duša, ki je v moči vlite luči od zgoraj, od Boga, zmožna z mišljenjem ali s premišljevanjem zreti nebeške resničnosti. Druga je v afektivnosti; pravimo ji „gorečnost ljubezni“: ta nastopi,

kadar duša v ognju Svetega Duha, zanetenem od zgoraj, z ognjevitimi čustvi hrepeni le po Bogu in si želi samo njega, da bi se z njim pristrčneje združila s tesnejšo ljubeznijo. In tej poti pravimo „Marijin najboljši delež“ (prim. Lk 10, 42). [...]

(24) Kakor je Nova zaveza odličnejša od Stare, tako je dosledno pot ljubezni – ali popolnosti –, ki je v gorečnosti ljubezni, katero naznačuje Marija, plemenitejša od vsakega umskega premišljevanja ali motrenja, ki ju predstavlja Rahe-la. Da pa bo resnica bolj razvidna, je treba k temu pripomniti tole: v umu je dvojno motrenje (kontemplacija); prav tako si z afektivnostjo pridobivamo dvojno gorečnost ljubezni.

(25) Obstajata namreč neko premišljevanje in motrenje, ki se dvigata od nižjih do višjih resničnosti; neka druga oblika obeh pa poteka v obratni smeri. [...]

(34) In kakor smo rekli o motrenju, da je dvojno – eno se vzpenja, drugo pa se spušča – tako je tudi pri afektu ljubezni. Po sholastični poti se namreč vzpenjamo od nižjih ustvarjenosti do afektivnosti ljubezni; pri mistični modrosti pa je ravno nasprotno: tista resnična ljubezen, ki je Sveti Duh, tretja Oseba v Božanstvu ter poslednja glede na izvor Oseb, nam je najbližja in prva pri afektivnem vzpenjanju k Bogu. Potemtakem se Sveti Duh sam z ognjem ljubezni dotika konice naše afektivne zmožnosti in jo neizrekljivo, brez slehernega razmišljanja ali razumskega sklepanja, priteguje k sebi. [...]

(35) Tista najvišja zmožnost v človekovem duhu, afektivnost, se torej more z vezjo ljubezni neposredno združiti s Svetim Duhom. In kakor je ta zmožnost najvišja v duhu, je vendarle večini ljudi neznana, z izjemo tistih, v katerih se ogenj Svetega Duha neposredno dotika konice duha in jo vzgibava.

*(Theologia Mystica : Quaestio difficilis, št. 12.16.18.22–25.34–35.
– Théologie mystique, zv. 2, str. 195–217)*

XII.5 DOMINIK PRUSKI: Prava pobožnost

Potem ko je nekdo prejel milost razsodnosti ali pa se je namesto nje podvrigel jarmu resnične in popolne poslušnosti, tedaj bo mogel iz Gospodove darežljive roke prejeti tudi milost prave in notranje pobožnosti, in sicer mnogo resničneje in zdravilneje kot na začetku svojega spreobrnjenega življenja – skladno s tem, kar govori sv. Bernard v neki pridigi na praznik Gospodovega obrežanja o veliki razliki med pobožnostjo novincev in pobožnostjo izkušenih mož. Pobožni so deležni dveh milosti, ki sta si navidezno v nasprotju, četudi sta obe dar Svetega Duha. Prva namreč vleče človeka, ki ga napolni, navznoter – druga pa vnema človeka, ki ga napolni, k dobrim delom navzven. Prva se zbira v sebi, polna duhovne sladkosti, in se združuje z Bogom ter se skriva pred človeškim hrupom. Druga, znotraj razvneta od duhovnega veselja, pa ne more zadrževati, da ne bi hotela posredovati bližnjim dobrin, ki jih čuti v sebi. In čeprav se zdi druga rodovitnejša, po apostolovih besedah, ko pravi, da bi raje izrekel pet pametnih besed kakor pa tisoč besed v jezikih – je vendarle videti, da je prva milost, ki človeku daje zbranost v sebi, v tem nevarnem času, ki ga je napovedoval isti apostol, varnejša; in če jo kdo dobro izkoristi, lahko postane tudi rodovitnejša, in sicer v pomenu, ki ga bom razložil v nadaljevanju. Ni pa dana človeku oblast izbire med obema, da bi izbral to ali ono milost. Ta stvar je v rokah darežljivega Boga, ki vsakomur deli po njegovi sposobnosti in koristnosti. Človek naj torej sodeluje z Gospodom, kakor čuti, da ga On vodi – bodisi tako, da razvnet od ljubezni sveti zunaj svojim bližnjim z besedo in zgledom; bodisi tako, da se znotraj posveča Bogu v kontemplaciji notranje sladkosti. [...]

(Liber experientiae primus, pogl. xxxviii: De experientia verae devotionis)

XII.6 DIONIZIJ KARTUZIJAN

1. „Okusite in spoznajte!“

(8) *Gustate et videte – Okusite in uvidite/spoznajte!* To pomeni: tako živite, tako sveto, čisto in notranje se držite Gospoda, da vam bo podarjena tolikšna milost, s katero boste zanesljivo in izkustveno spoznavali to, kar sledi v nadaljevanju: *Quoniam suavis est Dominus – kako sladek/dober je Gospod (prim. Ps 33, 7 vg)*. Vsi namreč vedo po razumevanju, da je Bog dober; toda ne okušajo tega vsi po afektivnosti. Božjo sladkost spoznavamo z naravnim razumom, toda okušamo jo po milosti. Nič pa nam ni sladkega okusa, če nam ni ljubo. Zato je ljubezen vzrok okusnosti. Da bi torej človek izkustveno spoznaval Božjo sladkost, mora goreče ljubiti Boga. Do tega pa ne bo prišel, če ne bo odstranil iz sebe tega, kar zmanjšuje pravo ljubezen (*caritas*). Strup in pomanjšanje te ljubezni je poželjivost ali zasebna ljubezen (*amor privatus*), ki je neurejeno usmerjena k sebi. Rast ali napredek prave ljubezni je v zmanjšanju zasebne ljubezni. Dopolnjenost prave ljubezni pa je v popolnem izkoreninjenju zasebne ljubezni. Do tega pride tedaj, ko človek ljubi sebe zgolj v Bogu, tako da ničesar ne želi, ničesar ne ljubi razen Boga zavoljo Njega; sebe ljubi v odnosu do Boga, vse druge stvari pa ljubi, v kolikor je prek njih priveden k Bogu. [...]

Kdor je torej takšen, lahko okuša, kako sladek je Gospod. Zares – Gospod je sladek in izvor vse sladkosti: od njega prejemajo sladkost vse sladke reči. Sam vzvišeni in blagoslovljeni Bog je bistveno sladek – to je posebna, neizmerna, nadbitna in izvirna sladkost, glede na svojo polnost nedostopna sleherni ustvarjenini. Res, nadvse primerno je, da človek, ki si želi okušati to sladkost Božje dobrote, zavrača sleherni neprimerno, podlo in minljivo uživanje, in služi Bogu z vso duhovno čuječnostjo, ljubeznijo in spoštljivostjo. To okušanje (*degustatio*) je namreč zanesljivo in nadnaravno

predokušanje (*praelibatio*) prihodnje blaženosti, ki je nikoli ni okušal noben filozof ali prevzetni teolog. Ne, to predokušanje je pridržano krotkim in iz srca ponižnim, ki vso svojo afektivnost utrdijo v tistem, kar je edino potrebno – v Edinem (prim. Lk 10, 42). [...]

(*Commentarium in Psalmum xxxiii. – Opera omnia, zv. 5, str. 608–609*).

2. Popolna modrost

[...] Tretja stopnja modrosti je primerna le za popolne ljudi; obstaja pa v tem, da razumu ne tekne, prija ali ugaja spoznanje nobene ustvarjene reči, razen v kolikor ta prispeva k poznavanju Božjih resničnosti. Um (*mens*) je docela zatopljen v kontemplacijo Božjih resničnosti, tako da jih je zmožen takoj, dobro, natanko in sladko motriti. Pred tem je že pomiril strasti; zunanji jaz je temeljito preoblikovan, urejen ter na migljaj podrejen sodbi razuma, kolikor to dopušča ali vzdrži sedanje krhko življenje. Ta modrost je primerna tistim, ki morejo reči z apostolom: *Mi vsi pa z odgrnjenim obrazom gledamo kakor v ogledalu Gospodovo slavo in se tako v isto podobo preoblikujemo iz sijaja v sijaj, kakor po Gospodovem Duhu* (prim. 2 Kor 3, 18). Pa spet: *Prepričan sem, da nas ne smrt ne življenje ne kaka druga stvar ne bo mogla ločiti od Božje ljubezni* (prim. Rim 8, 38 sl). [...]

(*De donis Spiritus Sancti, tr. II. – Čl. xvi: De triplici gradu doni sapientiae. – Opera omnia, zv. 35, str. 189*)

3. Gledanje Boga

Blaženost in nagrada svetih v Božjem kraljestvu je jasno, neposredno in uživajoče spoznavanje Božanstva – to pomeni: osrečujoče videnje Božjega bista v njem samem – popolnoma jasno, brez posredovanja in nezastrto. To videnje je veličastni uvid (*intuitio gloriosa*) v nadvse blaženo Trojico; Oče in Sin in Sveti Duh so namreč eno bistvo, en Bog, eno

in vrhovno dobro, ki je edino vredno uživanja. [...] In to osrečujoče ter uživajoče spoznavanje Boga je obedovanje vseh blaženih, katerih najslavnejša hrana je sólo Božanstvo in večna Trojica.

Navsezadnje obstajata v tem naše napredovanje in naša popolnost v sedanjem življenju: vsak dan se bližajmo, kolikor je to mogoče, k navedenemu osrečujočemu uvidu in uživajočemu motrenju Boga. Že vnaprej Ga okušajmo na neki način, namreč tako, da od zgoraj sprejemamo notranje tolažbe in duhovne radosti, ki izvirajo iz motrenja Boga in zaljubljenosti vanj po veri in daru modrosti. Tako bomo s preroškim psalmistom vzklikali in s prepričanjem lahko govorili: moje srce in moje telo vriskata k živemu Bogu (prim. Ps 83, 3 vg). Že v tem življenju torej moremo, pa tudi moramo nekako uživati Boga, tako da se ga namenoma in z ljubeznijo držimo – zavoljo Njega samega. Prav tako ga lahko že nekako zremo, ne sicer popolno, pač pa (kot trdi apostol) *per speculum in aenigmate* – v zrcalu in uganki (prim. 1 Kor 13, 12) – denimo, skozi ustvarjene like in podobnosti, glede na to, da skoznje preseva in se v njih predstavlja Bog.

(*De vita inclusarum*, čl. XIX: *De contemplatione Dei*. – *Opera omnia*, zv. 38, str. 407)

4. Mistična kontemplacija

In manibus Deus abscondit lucem, et praecipit ei ut rursus adveniat; annuntiat de ea amico suo quod possessio eius sit, et ad eam possit ascendere – Bog skriva luč v dlaneh ter ji zapoveduje, naj se znova prikaže; o njej naznanja svojemu prijatelju, da je njegova posest in da se lahko povzpne do nje (Job 36, 32–33 vg).

[...] Da nam bo to bolj jasno, je resnica tale: Božje dlani so modrost in moč, pravičnost, prijaznost in njegova volja. To so počela Božje dejavnosti navzven. V teh dlaneh vse-mogočni Bog *skriva luč*, saj ima in ohranja v svoji oblasti

tako luč milosti kakor tudi sijaj slave. Po presoji svoje modrosti, po razsodbi svoje vsemogočnosti, po sklepu svoje volje skriva in odkriva, zadržuje in razliva, jemlje in daje luč milosti. Zato je rečeno: *Zapoveduje ji* – namreč milostni luči – *naj se znova prikaže*. Ta luč, skrita nevrednim ali odtegnjena grešniku, se namreč na Božji ukaz znova prikaže ter se vlije spokorniku, pomnoži se goreče ljubečemu in se pokaže motrečemu (*contemplanti*). Pri tem povratku luči Bog z notranjim nagovorom *naznanja svojemu prijatelju* – tj. dobremu človeku, s katerim tako milostno ravna –, *da je ta luč v njegovi posesti*, tako da jo lahko stanovitno ohranja; če pa jo je trenutno izgubil, *se lahko povzpne do nje*, da si jo znova pridobi, in po njej prispe do sijaja veličastva.

Dalje: Bog, ki drži v dlaneh luč teorične kontemplacije (v Boga zagledanega motrenja) in žarek mističnega videnja, prav to prelepo žarečo luč po svoji mili volji očiščenemu duhu (*mens*) enkrat odpira in vlija, drugič odteguje in skriva. Tako se ta nadvse ljubka luč – po presoji Boga, ki jo drži – odkriva in zakriva; zdaj zažari obilneje in jasneje, drugič v manjši meri. Brž ko Vsemogočni pokaže duši to luč, takoj s težo njene velikosti, z aktualnostjo in odličnostjo njenega neizmerne veličastja, popolnosti in svetlosti v trenutku, hipoma in na migljaj tako nežno in nenasilno premaga ter pritisne dušo, da se ta izgubi ter odmre sama sebi: premagana od ljubezni in strmeča v občudovanju njegovega neizmerne veličastja in sijaja, ki ga motri, spričo nadvse osrečujoče vedrine Božanstva, ki jo opazuje, ne ve ničesar o sebi. Nenadoma je namreč tako močno razsvetljena in razvneta, da docela podleže in izgublja telesne moči in občutja. Duša, ki je zdaj uvedena v skrivnost neustvarjene luči, se pogreza v prepad neskončne luči, zgrabljena se utaplja v oceanu večne sreče; raztopljen izgoreva v ognju neizmerne ljubezni; v neprehodni in neizmerni prostranosti samote, v njeni vsepresežni razsežnosti in ravnosti karseda varno tava, srečno zatava – medtem ko se izgublja, saj ne ve, kje in kako

biva. Resnici na ljubo: človeški duh (*mens humana*) večino-
ma ni dolgo deležen tega nadvse spokojnega in kerubskega
uvida. Bog, ki je malo prej vлил luč, jo zdaj umakne in *skrije*
v dlaneh; čez malo časa pa ji znova ukaže, naj *se pojavi* v
duši ter marsikdaj vzide še z večjo jasnostjo kot poprej. Ko
v duši zasije ta luč, duša v sebi ponovno zablesti, vname se,
spremeni, zastrmi, priduši, onesvesti. In tedaj Bog neizmer-
ne miline *naznani o njej* – to je, o tisti luči, ki jo je prej skrila
v dlaneh – *svojemu prijatelju*, gorečemu ljubitelju, da je v
njegovi posesti: zato, ker si v preziru do vsega mesenega in
minljivega ni zaželel nič drugega razen Boga. In zato se z
Božjo pomočjo *lahko povzpenja do nje* – tako da vsak dan
raste v njej in navsezadnje obstane blažen v naravnosti k
izvorni Luči, presladkemu Bogu, zedinjen v uživanju, lju-
beče (v Boga) potopljen na veke.

Naposled: ker je ta tako nadnaravna povzdignjenost
duše (*elevatio mentis*), tako občudovanja vredno in globo-
ko motrenje, oplemenitenje in poboženje duše znak in delo
neskončne dobrohotnosti in velike Božje ljubezni do duše
– zato je zgoraj navedenim svetopisemskim besedam takoj
dodano: *Super hoc expavit cor meum, et emotum est de loco*
suo – *Od tega mi drhti srce in poskakuje s svojega mesta* (Job
37, 1). Pri tem tako poglobljenem motrenju Božja milost,
prehitevajoča in mimoidoča, pretrese občutje zaljubljenca,
izruga ga njemu samemu in ga prikuje k sebi. Kot pravi – v
tej zadevi izkušeni – sveti Bernard:³⁶ ugrabi ga v bivajoči
dan (*dies qui est*), iz hrupnega okolja ga ugrabi v tišino in
v njene radosti. Drugače rečeno: ugrabi ga v prejasni sijaj
vrhovne luči, v katerem sladko počiva, ko spi v Ljubljenem,
rešen pritekanka mesenih željá, vznemirljivih fantazij in va-
lovečih misli. Tako se mu, skladno z njegovo mero, za bežen

---

36 Dejansko gre za Viljema Teoderiškega, avtorja pisma kartuzijanom
na Božji gori („Zlatega pisma“), ki so ga srednjeveški pisci radi pri-
pisovali Bernardu. Prim. „Zlato pismo“, št. 269 in 271, ter ustrezne
opombe.

trenutek prikaže Ono: ugleda Ga, kakršno je. Včasih pa Bog njega samega pretvori v Ono-sámo, da bi bil – skladno s svojo mero – tudi on tak, kakršno je Ono. Tedaj se takšen motrilec (*contemplator hujusmodi*) največkrat znajde sredi poljuba med Očetom in Sinom. [...]

(*De fonte lucis ac semitis vitae*. – Čl. XVI: *De mystica, flammigera, anagogica et transformativa contemplatione*. – *Opera omnia*, zv. 41, str. 115–116)

XII.7 JANEZ PRAVIČNI LANSBERG

1. Ljubeča duša hrepeni

Naj zazveni, o Gospod, tvoj glas v mojih ušesih (prim. Vp 2, 14) – v sluhu mojega srca. Naj se v moji duši oblikuje najčistejše občutje (affectus), podobno tvojemu prečistemu glasu. Naj mi govorijo tvoje medene ustnice, s katerih kaplja najbolj tekoči med, enkratno medeni med, prepoln enkratne sladkosti, ki se ne da vzporejati s tistim medom, za katerega vemo, da kaplja z ustnic drugih svetnikov.

Naj torej slišim besede tvojih ustnic, ki jih tvoja nevesta imenuje lilije, ko pravi: *Lilije so njegove – to je, ženinove – ustnice, s katerih kaplja najžlahtnejša mira (Vp 5, 13)*. Kako bleščče, kako dobrotne, kako sladke so besede, ki prihajajo iz njih. O da bi jaz vsaj zdajle zaslišala te lilije tvojih ustnic, ki oblikujejo njim podoben glas; ki pojejo mojemu srcu ljubezenski spev, pesem vseh pesmi; pesem, ki prekipeva od presladkega občutja in od prepolnega učinkovanja. Naj slišim le ta glas, pa mi bo zadoščal; slišim naj ga, pa naj umrem; ali še raje, pa naj ne umrem, kajti tvoje ustnice so lilije, s katerih kaplja najžlahtnejša mira – to je: nesmrtnost. To si izpričal ti sam o sebi, ko si dejal: *Resnično, resnično, povem vam – Če kdo izpolni moj nauk, vekomaj ne bo umrl (Jn 8, 51)*. Še več, vekomaj bo živel, kot si ti sam rekel: *Besede, ki*

sem vam jih govoril, so duh in življenje (Jn 6, 63).

Naj torej slišim tvoj glas, Beseda življenja. *Naj zazveni tvoj glas v mojih ušesih*, da bosta darovana mojemu sluhu radost in veselje; da bom tekala za tem glasom, dokler te ne primem in me ti ne privedeš v hišo svojega Očeta, v kateri je mnogo bivališč. [...]

Kraj mojega počitka – ti si moj delež, Gospod, v deželi živih (prim. Ps 141, 6 vg); tam, najsi še tako živijo, ne živijo drugače kot s tvojim življenjem. Ti sam si tam okrepčilo živečih – ti, živi kruh, čudoviti kruh, nadvse beli kruh; kruh angelom; kruh, ki ima v sebi vsakršno slast in se prilega vsakemu okusu (prim. Mdr 16, 20). S teboj, ne s čim drugim, se bo nasičevalo moje hrepenenje. Medtem ko bom jedla tebe, se mi bo obnavljala mladost kot orlu (prim. Ps 102, 5 vg); moje meso bo vzcvetelo; vzradovale se bodo ponižane kosti; moj duh se bo vzradoval v tebi, moj Bog, moj Odrešenik (prim. Lk 1, 47).

Najrazkošnejšo izmed vseh jedi, tebe naj jem – moje življenje in moja sveta sladkost, moj Bog. Ne boš se ti spremenil vame, kot se to dogaja z jedjo za moje meso; ne, jaz se bom spremenila vate. Ponavljam: spremenila se bom vate, tako da bom vsa prešla vate, Nespremenljivega, in po tej presrečni spremembi ne bom doživljala nobene spremembe več. Tedaj bo moja sramota prešla v tvoje veličastvo, moja revščina v tvoje bogastvo, moja krhkost v tvojo moč, moj napor v tvojo slast, moja lačnost in moja žejnost v tvojo nasičenost, moja nezmernost v tvojo umerjenost, moja umrljivost v tvoje življenje. Ne bom več živela jaz, temveč boš ti živel v meni s slastnim življenjem, z večnim življenjem – ti, moj Ženin, moja čast, moj zaklad, moja srčnost, moja naslada, moja nasičenost, moje odrešenje, moje življenje, moj Kralj in moj Bog. Po tvoji dobroti bom dobra, po tvoji razsodnosti razsodna, po tvoji preprostosti preprosta, po tvoji vedrini vedra, po tvoji božanskosti božanska. Od tebe bom „ti“, ker bom v skladu s tvojo prošnjo dovršeno enotna

s teboj (prim. Jn 17, 21): eno bom v tebi in s teboj, tako kot si ti v svojem Očetu eno. Po milosti bom pridobila to enotnost, ki jo imaš ti po naravi.

Nadvse dobri Ženin, zato si postal deležen moje človeškosti, da bi me naredil deležno svoje božanskosti. Zato si se združil z menoj v mojem mesu, da bi me pridružil svojemu duhu in bi postala en duh s teboj, ko bi odložila vso težo mesenosti in bi bila privzeta v podobnost s tvojo duhovno blagostjo; da bi hotela v tebi vse, karkoli je dobrega; da bi zmogla po tebi vse, kar bi hotela; da bi zvedela od tebe vse, karkoli bi zmogla.

Razsvetljevala me bo tvoja presvetla luč, tako da bom videti bolj svetloba (sama) kot pa razsvetljena. Učil me bo tvoj nadvse zgovorni glas – skriti glas, ki me nagovarja že od samega začetka. Ti sam me boš nasičeval s samim seboj, ti sam, o moja sreča, s čudovitostjo svete miline, s polnostjo uživanja ob tebi. Ko te bom s polnimi usti žvečila, skupaj s tvojimi angeli, vekomaj ne bom ne lačna ne žejna. Vnemala me bo tvoja nadvse goreča Ljubezen, tako da se bom vsa spreminjala v nekak božanski ogenj. [...]

(Soliloquium animae fidelis, pogl. xxv–xxvi. – Opera omnia, zv. 4, str. 498–500)

2. Marta in Marija

[...] Lepo pravi evangelist: *Marija se je usedla k Jezusovim nogam* (prim. Lk 10, 39). V enem stavku izreče dvoje, kar je najpotrebnejše za kontemplacijo: spokojnost in ponižnost. Aristotelov izrek se glasi: „Med sedenjem in počivanjem duša postaja modra.“ Marija se je torej usedla, da bi bila bolj pozorna; in da bi bila bolj sprejemljiva, ni sedla Gospodu ob stran, temveč k nogam. S prvo kretnjo je izkazovala marljivost, z drugo pa skromnost. Storila je to, kar je Gospod priporočal po preroku, kot je rečeno v starem prevodu: *Nad kom naj počiva moj duh, razen nad spokojnim in ponižnim*

(*prim. Iz 66, 2*)? Tako kot se obilnejša količina padavin steka na dno dolin, tako se preobilna milost Svetega Duha zliva v ponižno sklonjene duše. Le kaj je počela Marija, ko je sedela pri Gospodovih nogah? Se je mar prepuščala zgolj praznemu brezdelju? Nikakor ne. Saj ljubezen do Boga ni brezdelna. Evangelist pove: *Poslušala je njegovo besedo*. Rekla si je s prerokom: *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus – Poslušala bom, kaj mi govori Gospod Bog* (*prim. Ps 84, 9 vg*). Poslušala je besedo Gospoda Jezusa, ki je bil sam Očetova Beseda. Poslušala je Božjo modrost, poslušala je besedo večnega življenja. V srcu si je rekla: „Kako sladki so tvoji izreki, bolj ko med mojim ustom (*prim. Ps 118, 103 vg*). Meni pa je dobro, da sem blizu Boga (*prim. Ps 72, 28 vg*). Ne bi bilo prav, da bi opuščala Božjo besedo in stregla pri mizah (*prim. Apd 6, 2*).“ [...]

Marta pa si je dala veliko opraviti s postrežbo (*Lk 10, 40*). Mnogo jih je prišlo z Gospodom. Marta je pripravljala mnogo dobrot, da bi vse počastila, vendar z večjo zaskrbljenostjo in prizadevnostjo, kot je zahtevala zadeva. Premišljevala je o razporeditvi (gostov) in se posvečala pripravljanju mnogih reči – medtem pa se je sama oddaljevala od Božje besede. Kolikor bolj se nam duh (*animus*) raztresa v te zunanosti, toliko bolj se odmika od Boga. Ker je Bog namreč Edini, ljubi edinost srca in v njej prebiva; umika se pred mnogoterostjo. Zato je rečeno v psalmu: *Loquetur Dominus pacem in eos qui convertuntur ad cor – Gospod govori o miru tistim, ki se povrnejo k srcu* (*prim. Ps 84, 9 vg*). Seveda ne grajamo Martine svete zaposlenosti, pač pa je morda mogoče pograti njeno pretirano skrbnost. Zato piše neki zelo častitljiv učitelj: „V svetopisemskih spisih so sicer močno priporočane zunanje dejavnosti in dela, graja pa se skrb v srcu.“ Četudi je bila torej Martina postrežba sveta, je Gospod ni enako pohvalil kot sestrično počivanje – ker je bila pač zunanja in raztresena med mnogotere reči. To pa skoraj vedno vse bolj odtuja pozornost duha na Boga, saj nihče ne more

hkrati služiti dvema gospodarjema – stvarnem in Stvarniku, tako da bi ustregel obema. Resda je treba iz ljubezni služiti bližnjim; vendar moramo pozornost vedno usmerjati k Enemu, namreč k Bogu, da bo vse storjeno zavoljo Njega in da se bo tudi v množici opravkov vse uravnavalo k Bogu. Tako se bomo izogibali sleherni raztresenosti, s katero se nam um (*mens*) odteguje od Boga in se usmerja na stvari. Kjer je namreč duhovno oko usmerjeno drugam kot k Bogu, se ni mogoče izogniti krivdi, saj se oko tedaj pušča speljati proč od poslednjega cilja našega celotnega življenja. [...]

Končno – le eno je potrebno (prim. Lk 10, 42).

Vse se je začelo od Enega – in vse je naravnano k Enemu. Vsemogočni Bog je vir in izvor vsega, on je tudi končni cilj vsega. On je namreč alfa in omega – vir in sklep vsega, kar je, kar je bilo in kar še bo po izteku prihodnosti na veke. On sam je torej edino potrebno. [...]

Marija si je izvolila najboljši del, ki ji ne bo odvzet (prav tam).

To se razlaga glede na življenje, posvečeno kontemplaciji. Ta je najboljši del, ki se začenja tukaj, potem pa traja in se spopolnjuje v večnem življenju. [...] Bazilij Veliki pravi, da je kontemplacija razsvetljenost srca, apoteka Svetega Duha, radost duha, vrt dišavnic, raj prikupne nežnosti, luč in mir tihe spokojnosti. Origen jo imenuje skladišče, napolnjeno z vsemi darovi milosti. [...]

Končno – ta najboljši del si je izvolila presveta Devica Marija. Kako se je v njem odlikovala, tega ne zmore razložiti noben jezik in tudi tega ne more doumeti nobena pamet. Kakor je bila namreč najodličnejše obdarjena z modrostjo, tako je v kontemplaciji daleč prekašala vse. Mnogi so nedvomno prepričani, da je bila že v tem življenju pogosto pritegnjena k zrenju Božjega bistva v podobi. Nič čudnega – saj beremo, da se je to zgodilo tudi Mojzesu in Pavlu. Poleg tega ni imela v sebi niti najrahljše ovire greha, ki bi ji preprečevala vzpon k Bogu s pomočjo vztrajnega in čudovitega

motrenja, ki je daleč presegalo kontemplacijo drugih ljudi.

Prosimo jo torej, predragi, naj nam pri svojem Sinu izprosi milost Svetega Duha, s katero bomo mogli prepoznati to, kar je bližje zveličanju in bolj všeč Bogu; da bomo nadalje prepoznano izbrali ter se tega potlej trdno držali. Nas naj ne zadržuje ljubezen do sedanjih reči, ki nepretrgoma minevajo in ne morejo ostati z nami. Bodimo raje predani Bogu in Božjim resničnostim; vselej naj nam bo bolj pri srcu to, česar nam nihče ne more odvzeti. Če še nismo pripravljene, da bi si z Marijo izvolili najboljši delež, kontemplacijo, zvesto izvršujemo z Marto tiste deleže, ki sodijo k dejavnemu življenju: bodimo dobri do bližnjih in mrtvimo v sebi vse, kar ne ugaja Bogu. Tako bomo nekoč prispeli do najboljšega deleža, ki nam ga nihče ne bo mogel iztrgati – niti s silo niti z zvijačo.

(Sermones de Sanctis. Sermo in Solemnitate B. V. Mariae. – Opera omnia, zv. 2, str. 492–496)

XII.8 INNOCENT LE MASSON

1. Srečanje v tišini

Naredimo sklep, tako da – kot govori prerok – podamo sklenjeno pričevanje ter podpišemo zakonito postavo v učencih svetega očeta Bruna z apostolskimi besedami, ki jih bomo poslušali, premišljevali in udejanjali v našo korist, kot da jih je izrekel naš sveti ustanovitelj in nam jih položil v poslušno srce. Poslušajmo torej očeta, ki nam izreka tele apostolove besede: *Otroci moji, za katere spet trpim porodne bolečine, dokler se v vas ne upodobi Kristus (Gal 4, 19)*. S sinovsko vdanostjo in z marljivim raziskovanjem preiščimo duha in namero, ki se skrivata v teh besedah.

(1) Nikoli ni zazvenelo v ušesih apostolov kaj slajšega, kot je bil glas Kristusa, ki je vstal od mrtvih – namreč tisti glas, ki je bil glas stoječega na bregu Tiberijskega morja.

Evangelij nas pouči, koliko tolažbe je prinesel in koliko ljubezni je razvnel v prsih Petra, prvaka apostolov, in tudi v drugih apostolih, ki so se skupaj povrnili k nedolžnemu ribolovu, ko so stopili v čoln. Oni glas prodira tja do notranjosti duše, ki se ji tisti hip, ko prepozna govorečega, odpre umevanje. Peter, vžgan od goreče ljubezni, ki je ne pogasijo niti vode, se vrže v morje; ostali z naglim veslanjem priženejo čoln do govorečega. Od veselja komaj verjamejo svojim očem. Nihče ne vpraša: Kdo si ti? Vsi stojijo v nad vse zgovornem molku ljubezni. Goreči ljubezni je namreč prirojeno, da zbere vso dušo v notranjost, k sebi. Tako je zaposlena z željo, da bi okušala in uvidevala, kako sladek je Gospod, da se ne meni več za to, kar ji posredujejo zunanja čutila; za te reči se pogosto tudi ne more več meniti. [...]

(Disciplina Ordinis Cartusiensis. – Conclusio hujus voluminis, str. 597)

2. Preoblikujoče zedinjanje

(25) Naravna ljubezen teži k zedinjenju; ljubezen do Boga, ki je nadnaravna, pa k tako čistemu in notranjemu zedinjenju, da to hoče preoblikovati vase celega človeka in iz dveh napraviti enega – *da bodo eno kakor midva, da bodo popolnoma eno (Jn 17, 22-23)*. Glejte, kako govori o tem sam Kristus. In Božji apostol Pavel se ne obotavlja reči: *Kdor se pa druži z Gospodom, je en duh (1 Kor 6, 17)*. Iz tega razloga je tudi rečeno: *Kajti Gospod, tvoj Bog, je používajoč ogenj (prim. 5 Mz 4, 24)*. Tako kot ogenj sprejema drva in jih nareja sebi podobna, potem pa jih použije, tako se duša, zedinjena z Bogom v nadnaravni ljubezni (*per amorem charitatis*), upodablja po Bogu ter se polagoma znebi vsega, dokler ni popolnoma preoblikovana v Boga – *iz sijaja v sijaj, kakor po Gospodovem Duhu (prim. 2 Kor 3, 18)*.

(Disciplina Ordinis Cartusiensis, knj. 1, pogl. IV – De spiritu Cartusiensis Instituti, št. 25, str. 19)

XII.9 LOUIS M. BAUDIN

1. Lepota kontemplacije

(1) Avtorji razlikujejo med suho kontemplacijo in občuteno kontemplacijo. Prva pogosto služi kot priprava na drugo – ali pa ji sledi, zato da človek ne postane ošaben in da se ne naveže bolj na Božje tolažbe kot na samega Boga. *Pokropim vas s čisto vodo* – govori Sveti Duh – *in očiščeni boste vseh vaših madežev* (prim. Ezk 36, 25). Ta voda je suha kontemplacija: potem ko se je duša z gorečnostjo in vztrajnostjo trudila, da si pridobi krepost, ji Bog pošlje to roso z neba; to roso naj preprosto sprejme, ne da bi se za to sama trudila. Prežela jo bo, da jo očisti do poslednjih globin; vendar jo večkrat prežema tako kot voda, ki zavrti v kamen – z usmiljeno silovitostjo, ki naj premaga njeno trdoto. Od tod trpljenje, ki pa je trpljenje v ljubezni.

Kot duša v vicah, ki jo žeja po vsak dan temeljitejšem očiščenju, da bi se mogla vzpenjati k Bogu, tako je pri kontemplaciji duša, ubogljiva milosti, vsa zasopla od hrepenenja po tem, da bi bila očiščena svojih najneznatnejših napak in svojih najbolj skritih nepopolnosti: *Ab occultis meis munda me* – *Očisti me mojih prikritih zablod* (prim. Ps 18, 13 vg). Hlepi po razbremenitvi in po zedinjenju. Pustimo Gospodu, naj deluje. Ne zapuščajmo s to ali ono pretvezo notranje molitve, najsi gre za raztresenost, suhotnost ali skušnjavo. Pogoltnimo vse težave, s katerimi se srečujemo pri suhi kontemplaciji – v prepričanju, da je ta oblika notranje molitve tista, ki nam omogoča, da bolj odmiramo sebi in živimo v Bogu. Duša, ki je potopljena v ta mistični krst, je lahko prepričana: če bom zvesto vztrajala v tem božanskem očiščevanju, bom mogla videti – tako kot Jezus na bregu Jordana –, kako se nebo odpira moji molitvi. Sveti Duh me bo pokrtil s svojimi krili – in Oče mi bo izpričal, da ima nad menoj veselje.

(2) *Vstani, razsveti se, Jeruzalem; tvoja luč je namreč prišla in Gospodova slava je vzšla nad teboj (prim. Iz 60, 1).* – Ko je očiščevanje skozi aktivno in skozi pasivno noč dokončano, se Bog približa duši in se ji daruje kot luč in kot ljubezen. To je le predokus večnega gledanja iz obličja v obličje; in vendar je to v kali že pravo nebeško stanje, kajti duša je združena s svojim končnim ciljem: *Venit lumen tuum – tvoja luč je prišla.* – Tu doli, seveda, se zedinjenje izvrši pod zaveso umsko zaznavnih podob. Toda te podobe vsebujejo Boga tako dejansko, kot evharistična videza vsebujeta Jezusa. A kdo bi popisal veselje, ki ga duša občuti kot predmet, kot namembnica tega božanskega delovanja; ko vidi, kako se je polašča On, ki je použivajoči ogenj, medtem ko sam ostaja zavit v oblak? ... Kdo bi izrazil blaženost Modrih, ko so jemali v naročje Božje Dete? ... Kakšna hvaležnost, kakšna opijanjenost, kakšna popolna in celostna podaritev samih sebe Gospodu ... *Apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera: aurum, thus et myrrham – Odprli so svoje zaklade in mu darovali zlata, kadila in mire (Mt 2, 11).* Šlo je za absolutno izročitev duha, srca in telesa, za korenito spreobrnitev: *per aliam viam reversi sunt in regionem suam – po drugi poti so se vrnili v svojo deželo (Mt 2, 12).* – S kakšnimi milinami tolaži Bog svoje otroke, ki so ostali zvesti v preizkušnji ... *Et cum avulsi fueritis a lacte, epulemini ab introitu gloriae ejus; quia haec dicit Dominus: Ecce declino in eos ut flumen pacis et ut torrens inundans gloriae gentium. Pueri eorum super genua consolabuntur; quemadmodum mater consolatur filios suos, ita et ego consolabor vos – In ko boste odstavljene od mleka, se boste gostili ob nastopu njegove slave; kajti tako govori Gospod: Glej, napeljem k njim mir kakor reko in kakor preplavljajoč potok veličastvo narodov. Njegove malčke bodo tolažili na kolenih; tako kot mati tolaži svoje otroke, tako vas bom jaz tolažil (prim. Iz 66, 11-13).*

Veseli bodimo, da pripadamo takemu Redu, ki omogoča svojim članom tako lep dostop do teh božanskih intimnosti.

Podvojimo dobro voljo in svoje napore, da bomo prispeli do bleščav kontemplacije. Bog ne bo kratil svojih darov velikodušnim; z Epifanijo na zemlji jih želi pripravljati na gledanje v nebesih: *Ut qui jam te ex fide cognovimus, usque ad contemplandam speciem tuae celsitudinis perducamur* – Ko smo te že spoznali po veri, nas privedi tja do motrenja tvoje vzvišene lepote (prim. glavno mašno prošnjo na praznik epifanije – Gospodovega razglašenja).

Marija, pomagaj nam doumevati Božji dar.

(*Méditations cartusiennes*, zv. 1, str. 152–154)

2. Hrib kadila

Medtem ko v *Visoki pesmi* „gora mire“ simbolizira Kalvarijo, „hrib kadila“ označuje goro Tabor, kamor je šel Jezus molit in kamor prihajajo duše molit z njim. Je gora mire potemtakem višja od hriba kadila? Da. V nebesih je vse samo kadilo; mire ni več in blaženi se zedinjajo z Bogom v kontemplaciji brez oblaka. Na zemlji pa se od Jezusove smrti dalje dovršuje božansko zedinjanje v mašni daritvi: tam si namreč Gospod pri-likuje svojo žrtev. – Zato nikdar ne izgublajmo poguma, kadar Jezus podaljšuje naše bivanje na ostrih vrhovih bolečine ali trde odpovedi.

Koga bomo našli, potem ko prisopihamo na hrib kadila? Blažene duše, ki so prispele na njegove vrhove ... Tam vdi-havajo dišave večnosti. Bog se tam dopušča na neki način dotikati; tam daje občutek svoje navzočnosti: tam se Jezus kaže v veličastvu in preobražen. Njegova sveta človeškost – ki je za nas brezmadežno zrcalo njegove božanskosti in resnični Jeruzalem, brezmadežna nevesta Najvišjega – se nam kaže vsa žareča od neskončne bleščave: *Vidi Jerusalem descendentem de caelo, habentem claritatem Dei – Videt sem Jerusalem, kako se spušča z neba, odet z Božjim sijajem* (prim. Raz 21, 2a.23b). Ponuja se našim očem, ki jim mora biti luč že na tem svetu: *Lucerna ejus est Agnus* – Njegova

svetilka je Jagnje (Raz 21, 23). To je začetek nebes. Duša, ki je tako zedinjena z našim Gospodom v sladkosti kontemplacije, postaja nekak drugi Jezus. Na vse stvari misli z Jezusom; na vse gleda le v odnosu do Jezusa. Njena dela so Jezusova dela – in Oče se ji smehlja kot predmetu svojega večnega veselja. Kdo neki bi lahko opisal, koliko sreče in moči prinašajo pristnemu kontemplativcu ti Očetovi poljubi, ki jih prejema v sozvočju z Jezusom? Prodirajo v največjo globino duše, preoblikujejo jo in pobožanstvujejo – tja do enosti duha: *Qui adhaeret Domino unus spiritus est – Kdor se drži Gospoda, je en duh (prim. 1 Kor 6, 17).*

Hvala, dobri Učenik, da si nam podaril poklic, ki nam omogoča slutiti te trenutke blaženosti na zemlji. Ne dopusti, da bi se izmikali tvoji milosti, ki nas skladno z našo odmerjenostjo priteguje k tebi.

(Méditations cartusiennes, zv. 2, str. 72–73)

XII.10 FRANÇOIS POLLIEN

1. Dvoje služenj v Cerkvi

Naš Gospod je razposlal svoje apostole po mestecih ter jim naročil, naj se vadijo v delih Božje dobrotelčnosti: naj oznanjajo, ozdravljajo bolnike in izganjajo hude duhove. Učenci so odšli in se vsi veseli vračali, rekoč: *Gospod, celo hudi duhovi so nam pokorni v tvojem imenu (prim. Lk 10, 1-17).* Glejte, to je redno, zunanje, dejavno cerkveno služenje. To služenje je potrebno in je rodovitno: v Cerkvi je temeljna potreba njene organizacije in redno sredstvo za njene osvojitve.

Vendar ji ne zadošča. Zradi nekaterih težav se to služenje znajde v zadregi. Potrebno je torej še neko drugo služenje, ki ima nravno moč in ki se zateka k čisto notranjemu orožju; temu služenju bi rekel – služenje v zedinjanju z Bogom. Res,

imenujem ga služenje. V organskem telesu je namreč za vsako organsko funkcijo potreben neki organ, ki je sestavljen glede na to funkcijo. Cerkev pa je Kristusovo skrivnostno telo. In če aktivne funkcije zahtevajo aktivne organe, tudi kontemplativne funkcije zahtevajo kontemplativne organe. In te organe ter njihove funkcije imenujem služenje v zedinjanju z Bogom; njihov smoter je namreč: biti v bližini Bogu, zato da v njem zajemamo zaklade Božjega življenja.

To dvojno služenje ustreza v družbeni organizaciji Cerkve dvojni milosti, ki udejanja Božje življenje v vsaki posamezni duši. Obstaja namreč milost delovanja, ki sproža aktivne moči duše, ki določa in vzdržuje njeno gibanje – imenuje se *dejavna milost (gratia actualis)*. Obstaja pa še neka druga, višja in intimnejša milost, namreč milost zedinjanja, ki povezuje dušo z Bogom, ki jo ohranja ter dviga v življenju zedinjenja z Bogom – imenuje se *posvečujoča milost (gratia sanctificans)*. Prav tako obstaja v Cerkvi dvojno služenje dejavnosti in združevanja: prvo je bliže ljudem, ko deluje nanje in preliva nanje vpliv Božje oblasti; drugo je bliže Bogu, medtem ko je v bolj neposrednem občestvu z Njim, zato da bi v njem zajemalo to, kar je naloženo dejavnemu služenju, da razdeljuje.

Mar ni to ekonomija, lastna slehernemu živemu organizmu? Mar nima vsak človek v sestavi svojega organizma teh dveh zvrsti organov – tistih, ki prehranjujejo, in tistih, ki vzdržujejo odnose? Tistih, ki delujejo znotraj, in tistih, ki delujejo navzven? Temeljni zakon je življenje; telo je ustvarjeno zato, da živi; če ne živi, se razkroji. In življenje se mora hraniti, vzdrževati in množiti navznoter; mora se braniti, pridobivati nove dele telesa, delovati in se širiti navzven. Nujnost življenjskega zakona narekuje torej obstoj organov, ki so poklicani v notranjo službo življenju, pa spet drugih, ki naj bodo v zunanji službi. Ti in oni so potrebni za življenje in vsi skupaj sestavljajo telo. In njihove povezane funkcije omogočajo življenju prehrano in delovanje.

Tudi Cerkev je telo – živo telo. Tudi njeno življenje se mora hraniti navznoter in širiti navzven. Zato so v njej notranje in zunanje življenjske funkcije; pa so tudi organi, ki naj izvršujejo ti dve zvrsti funkcij. Po vzoru nebeške Cerkve, ki ima dvojno služenje angelov – tistih, ki stojijo pri Božjem prestolu, in tistih, ki izpolnjujejo ukaze Njegove volje –, ima Cerkev na zemlji služenje kontemplacije in služenje dejavnosti.

In obe služnji sta zares javni služnji, to je: uradno organizirani službi v splošno korist telesa Cerkve. Razlog za obstoj teh dveh funkcij nikakor ni v osebnih potrebah ljudi, ki so deli njenega telesa. Apostol ni neposredno in prvenstveno apostol zase, temveč za posvečevanje drugih. Če je poklican v to služenje, je v prid Cerkvi. Prav tako ni duša poklicana v sestav nekega kontemplativnega telesa neposredno in prvenstveno zavoljo nje same; ta poklicanost je predvsem naravnana k višjemu služenju molitve in pokore, ki ima moč izganjati poglavitne hude duhove. To je torej – prav tako kot ono – javno služenje.

Ko pravim, da je kontemplativno življenje, prav tako kot dejavno življenje, javno služenje, mislim na njune funkcije v naslednjem pomenu: funkcioniranje prvega in drugega je naravnano v splošno korist Cerkve; nikakor pa ne mislim, da posebni organizmi, v katerih se to in ono služenje uteleša, pripadajo k bistveni sestavi Cerkve na isti stopnji in na isti način. Hierarhična organizacija cerkvenega služenja v osebi škofov, duhovnikov in nižjih služabnikov sestavlja edino temeljno ogrodje njenega velikega telesa. Redovniške skupnosti so dopolnilni in previdnostni organizmi.³⁷ [...]

Vesoljni Učitelj svetosti je rekel: *Jaz se posvečujem zanje, da bodo tudi oni posvečeni v resnici (prim. Jn 17, 19).* [...]

---

37 Prim. jedrnato koncilsko besedo: *Stan torej, ki ga utemeljuje spolnjevanje evangeljskih svetov, sicer ni del hierarhične zgradbe Cerkve, vendar pa neomajno spada k njenemu življenju in k njeni svetosti (2 Vat C 44).*

Tako je splošna korist povezana s koristjo posameznika; ena je naravnana k drugi, obenem pa iz nje raste. Del telesa uporablja svoje življenje v prid telesa; telo pa mu v zameno daje neko popolnejše življenje. To je vzajemno obdarovanje, pri katerem bogatita oba. Nikoli se ne bojmo dajati in se darovati. Ko daješ, prejemaš; prejemaš pa v tisti meri, s katero daješ. Blagor dušam, ki znajo dajati in se darovati; koliko prejemajo v povračilo! *Beatius est magis dare quam recipere* – Srečnejše je dajati kakor prejemati (prim. Apd 20, 35). Kdor namreč daje, prejema; kdor pa prejema, ne da bi dajal, na koncu ne prejme ničesar. *Date et dabitur vobis* – Dajajte in se vam bo dajalo (prim. Lk 6, 38).

Dati se, darovati se Bogu, darovati se do kraja – to je ideal redovnika; to je njegov mik, njegova potreba, njegovo življenje. In krščansko ljudstvo ima čut za to; saj v svoji govorici o srcu, ki se je oklenilo redovniškega življenja, pravi: „Ta oseba se je darovala Bogu.“

Moj Bog – daj nam ljudi, ki se bodo znali darovati tebi. Daj nam ljudi, ki bodo znali živeti – živeti zase in za tvojo Cerkev; ljudi, ki bodo umevali, kaj je v prid njihovi duši in v prid tvoji Cerkvi; ljudi, ki ne bodo nikoli ločevali te dvojne koristi.

Jezus – daj nam, da postanemo pravi deli tvojega skrivnostnega telesa, zdravi in sami krepki deli telesa; dejavni in predani v službi tvojemu telesu. [...]

Toda vprašajmo znova svojega Poglavarja. Žetev je velikanska, pravi, delavcev pa tako malo. Pa menite, da bo rekel svojim apostolom, naj pohitijo na žetev? Prisluhnite njegovi besedi. Ker je žetev velika, delavcev pa manjka, bi utegnil biti vaš človeški sklep takle: Pohitite, vrzite se na žetev. Zdaj pa poslušajte božanski sklep: *Messis quidem multa, operarii autem pauci; rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem suam* – Žetev je velika, delavcev pa malo; prosite torej Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žetev (prim. Mt 9, 37-38). Prosite torej. [...]

Naš Gospod ne pravi, da se je treba zateči v molitev, da bi v njej bili mirni; da bi si prekrižali lakte in se ne zmenili za žetev; da bi udobno delali za svoje omejeno zveličanje, na varnem pred soncem in dežjem. Sploh ne. On misli, naj bo molitev delovanje z apostolsko požrtvovalnostjo – prvo delo apostolske požrtvovalnosti –, kajti ta je v ospredju in skrbi za pošiljanje delavcev. Oboje je potrebno: molitev in delavci. Molitev gre spredaj, za njo prihajajo delavci; če ni spredaj molitve, potem ne bodo sledili delavci. In če molitev ne omogoča prihoda delavcev, zgreši svoj namen.

Glejte, tako sta prikazana združenost obeh služenj in njuno vzajemno sodelovanje pri žetvi duš. Nikoli ju ne smemo razdruževati, sicer bo prvo služenje zapravilo svoje življenje, drugo pa zgrešilo svoj namen. Če kontemplativci ne molijo za ljudi v dejavnosti, so v nevarnosti, da postanejo zgolj sanjači brez praktičnega namena. Toda če apostolske dejavnosti ne oživlja kontemplativna molitev, se bo prekmalu izrodila v bolešno razrvanost, katere edini izid bo – razpad.

Naš Gospod Jezus Kristus, ki je prišel na ta svet zato, da bi na njem izvrševal dela svojega Očeta, je preživel trideset let svojega življenja v tišini z molitvijo in z delom. In tista tri leta, ki jih je posvetil javnemu delovanju z oznanjevanjem, je pogosto prebil cele noči v molitvi k Bogu (prim. Lk 6, 12). Njegovo delovanje se je torej začelo s kontemplacijo, končalo pa se je z delovanjem. Apostoli – dediči njegovega duha, vzgojeni v njegovi šoli, nadaljevalci njegovih funkcij – so si pridržali predvsem veliko službo molitve, dalje služenje z oznanjevanjem; drugim pa so prepustili bolj zunanja opravila (prim. Apd 6, 2.4). In z dihanjem njihove molitve in besede se je oblikovala Cerkev. [...]

(La vie contemplative – son rôle apostolique, pogl. III. IV. v, str. 15–21.24–25.26)

2. Neznani kontemplativci

(1188) Tudi med preprostim krščanskim ljudstvom so mnoge duše – bolj številne, kot bi verjeli –, ki se pod nagibanjem Svetega Duha vadijo v življenjski molitvi. Ta jim postane navada, tako lahka navada kot druge. Pogosto se jim izvija-jo molitveni vzdih, ki so najlepše veselje njihovega dneva. In ta dejanja, tako preprosto ponavljana, ne da bi kdo kaj opazil, jih dvigajo, ne da bi te duše vedele, tja do takega notranjega stanja, v katerem ne izgubljajo več prisrčnega občutja Božje navzočnosti. Živijo z Bogom, živijo v Bogu. Neka Božja skrivnost, spomin na kakšno prebrano besedo, na kakšno pridigo, kakšna molitvena beseda, pogled na naravo in na Božje delovanje v njih samih in še bi lahko našteval – vse to jih spremlja vsepovsod: med delom, med počitkom, celo med pogovorom. To stanje se jim zdi tako naravno, da niti ne slutijo, da gre za kontemplacijo. Pri tem ostajajo te duše tako svobodne, tako nasmejane, da nihče ne more zaslutiti njihove notranje zaposlenosti. Če bi jim rekli: „Vi ste kontemplativne duše,“ bi tega sploh ne verjele in bi se zelo čudile vašemu visokemu mnenju.

(1189) Vsak kristjan torej lahko pride do stanja kontemplativca. Za to ne potrebuje nobenega posebnega naravnega daru niti ne kake posebne Božje milostne naklonjenosti. Nobeno fizično ali duhovno stanje mu ne nasprotuje – tam, kjer obstaja resna volja približevati se Bogu in se zedinjati z Njim. Prav tako ni potrebna uporaba težavnih pripomočkov; najpreprostejše duše namreč pridejo do tega v najnavadnejših okoliščinah in po najobičajnejših poteh. In ta pridobljena kontemplacija zadostuje, da prideš do vrhov zedinjenja z Bogom. Bodi prepričan: po tej poti se lahko povzpneš po celotni lestvici vzponov – tja do največje popolnosti. [...]

(*La pianta di Dio*, št. 1188–1189, str. 800–801).

XII.11 AUGUSTIN GUILLERAND

1. Pot vere

[...] Vedrina v duši in vzgibi zaupanja, ki jih občutimo ... ti vtisi in vzgibi prihajajo z mirnega dna, kjer kraljuje Bog, in dokazujejo njegovo navzočnost. So izžarevanje božanskega Sonca, ki je v nas; spominjajo nas na to navzočnost, a je ne ustvarjajo. Ta navzočnost je neodvisna od občutnega izžarevanja, ki jo izpričuje; ona je naše življenje.

Bog nas očitno privlači – vodi nas k zedinjenju s seboj. To zedinjanje pa poteka v veri, ne v občutenju. S ponavljanimi dejanji se navajajmo na to življenje v veri, ki nas zelo resnično spravlja v stik z Njim. Jasno – to so duhovna dejanja, to je duhovni stik. Ničesar ne čutimo, ničesar ne vidimo, ničesar ne slišimo. Nasprotno – pogosto smo pogreznjeni v stanje neobčutljivosti, ki nam jemlje pogum. Takrat preživljamo zimsko življenje, ki pa je vendarle življenje; potrebno nam je zato, ker še nismo v domovini. Izgnanstvo je izgnanstvo; sprijaznimo se z njim, dokler Bog tako hoče in v okoliščinah, ki jih hoče. Ta privolitev združuje – in zedinjenje je edino, kar velja. S takimi vajami si polagoma pridobivamo neodvisnost od teh okoliščin. Ker jih sprejemamo, jih presegamo – močnejši smo od njih, ker jih privzemamo vase; sodeležni smo moči božanskega Učitelja Jezusa, ki je ravnal ravno tako. [...]

Sveti Duh, ki je Duh posinovljenih otrok – tako kot je Duh edinega Sina –, nas bo vedno bolj pritegoval na to pot ... in mi bomo šli za njim, ker smo ljudje blage volje. *Pax hominibus bonae voluntatis*. Zavoljo tega je tako pomembno, da si zastavimo življenje v globini. Tam – v teh globočinah, ki se jih nič ne dotakne, ker so bivališče večne Ljubezni – se srečujemo z Njim, ki ostaja zvest. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 224–225)

2. Bivališče Očeta ...

[...] Pravični živi tam: njegovo stanovanje je Božja misel. V njej biva neprenehoma. Boga zre kot neskončno ljubečega Očeta na samem dnu svoje duše; njegova vera mu razkriva to navzočnost, ga spominja na to ljubezen. Veruje, da mu Oče vsak hip posreduje svojega lastnega Duha, svoje Življenje. Izmotava se iz vseh ustvarjenin, zato da bi ga sprejemal. Prizadevno se obrača k Očetu, kot je Oče nenehno obrnjen k njemu. Svojo misel pridružuje tej božanski misli – in v tem združevanju se utrjuje, s tem pa že vnaprej okuša večno življenje.

Na teh višavah se ga zlo ne dotakne več: on je v Bogu, v vrhovnem Dobrem. Naj ljudje o njem mislijo, govorijo ali ukrepajo, kar hočejo – njegova duša obvladuje in prezira ta jalove napade sveta, ki zanj nima več vrednosti. Zapušča ustvarjeni svet, ki ga kliče, naj pride ven iz sebe, zavoljo Stvarnika, ki ga vabi, naj se zbere in naj se Mu pridruži v svojem srcu. Kraj, kjer je utrdil svoje bivanje, je ozemlje, kamor nimata dostopa ne svet ne hudobec; to je Očetov kraj, to je intimno svetišče, kjer se Oče daruje tistim, ki hočejo samo še Njega; to je skrita kamrica, kjer se na zemlji zarisuje nebeško življenje. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 2, str. 180)

3. ... bivališče miru

Za nas je prostor samo neka akcidenca, ki jo poleg časa najteže zmoremo opredeliti in dojeti. Združevanja pa so substancialna, tj. trajna in nepremisljiva ...

V naših dušah so namreč bolj širne pokrajine ... Tam ne razumevamo več, ne razpravljamo več; tam gledamo, tam okušamo, tam ljubimo. Radi živimo v teh globinah, saj so kraljestvo miru, ker so bivališče „*Boga miru – Deus pacis*“. Tole, glejte, je nepremisljivo ozemlje naših zedinjanj ...

(Écrits spirituels, zv. 2, str. 234)

4. Stanje duše

[...] Dva duha se zedinjata – ne s tem, da se dotikata, da se vdihavata ali da se gledata, temveč s tem, da sta enotna v mislih in občutkih.

Sprejemajmo Jezusove misli, njegova čustva, njegov način bivanja in ravnanja – in bomo z njim zedinjeni. Naš duh bo poslej eno z njegovim; Jezus bo živel v nas in mi v Jezusu. Zato ga je treba preučevati.

Ravnajmo tako kot on. V tem je skrivnost veselja, ki ga širimo okoli sebe in ki se potlej pomnoženo vrača k nam. Tisočkrat si že doživel to izkušnjo ... in jo boš še pogosto; dajala ti bo sredstva in moč za molitev. Zanj ni treba recitirati dolgih obrazcev ali opravljati pobožnih vaj. Gre za neko stanje duše. Moliš, ko pometiš svoje stopnišče (pogosto pozabljam na ta opravke), ko si žagaš drva in jih mečeš v peč, ko primikaš svoje premražene dlani k topli cevi, ali kadar usmerjaš svoje poslednje poglede na kakšno miselno ali domišljijско opravilo. Vse to od časa do časa darujemo Bogu; vztrajamo, ne da bi mislili na to, v tej naravnosti in v tem izmenjavanju pogleda. In to je molitev – tista prava molitev, ki prihaja iz srca in postaja življenje; tista molitev, ki povezuje jutro z večerom in napolnjuje dan. Ta molitev daje dnevom polnost in jih napravlja prijetne (ali vsaj zno-sne) tedaj, kadar se pojavijo s trnjem v roki.

Fiat – Zgodi se! – ki ga zahteva Bog od nas, ko trpimo, ni pritrditev (*fiat*) iz neobčutljivosti, temveč iz potrpežljivosti. Darujte mu srce, ki krvavi, dokler bo krvavelo; potem mu ga boste darovali, ko se bo pomirilo. Njemu je namreč ljubo, da se mu darujemo takšni, kot smo; in če bodo potrebni kakšni popravni ukrepi, jih bo udejanjil, ker smo se mu darovali.

(Écrits spirituels, zv. 2, str. 182–183)

5. Živa molitev

[...] Duša nič ne govori; duša se odpira, sprejema in se daruje, prepušča se zasedbi in osvojitvi; postaja to, kar izreka. Tedaj je Bog navzoč v njej – tako kot je ona navzoča sama v sebi. Molitev postaja živa molitev. Duh Božji, oživljajoči Duh moli v njej; oddaja neizrekljivi klic: *Abba! Pater! Očka!* – in daje tudi, da ga umevamo: razodeva Božje življenje, ki ga ta hip posreduje duši. In to Življenje ji odkriva na Kristusovem obrazu (prim. 2 Kor 4, 6). Duša gleda Jezusa, njegovo resnično obličje, njegovo poveljano obličje – slavo Njega, edinorojenega Sina (prim. Jn 1, 14). To ji razkriva Duh: *On me bo poveljčal* (prim. Jn 16, 14). On ga postavlja v polno luč, v bleščečo luč. V njem vidimo Očeta, ki se daruje. Sin dela samo to, kar dela Oče.

Molitev, ki poteka v tem Duhu, je prava molitev. [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 30)

6. Poljub

[...] Sprva uporabljamo tekoče obrazce, ki so na razpolago vsem. Ti nas vodijo dotlej, dokler ne začne srce vsakega izmed nas govoriti z lastnimi besedami. Ko smo se obrazcev navadili, jih polagoma odlagamo na stran – kot tolmače, ki so nam postali nepotrebni, odkar z Bogom govoriva isti jezik. Obrazci nas motijo; dajejo „uradni“ značaj srečanjem, ki so v bistvu zaupna in prisrčna. Želimo si lahkotnega, prožnega ritma družinskih pogovorov, kjer preskakujemo od predmeta do predmeta; kjer govorimo z napol izrečenimi besedami, z začetimi stavki, ki marsikaj izpustijo; govorimo s pogledi; kjer nazadnje z nasmeškom ali s kretnjo povemo to, česar besede ne morejo več izraziti. S poljubom vse začnemo, s poljubom vse končamo. Ali je mogoče govoriti o začetku in koncu, o vzidu in izidu? [...]

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 54)

7. Duša pred obličjem Očeta

[...] Ta molitev je prava molitev. Ta molitev je vrhunec. Preden prideš do nje – pa še potem, ko si jo dosegel –, se lahko zapored odeva v različne vidike, ki jo navsezadnje sestavljajo. Zvesta duša, vsa poslušna, jih sproti sprejema take, kot ji jih posreduje Očetov Duh. Včasih gleda vsevidnega Sodnika, ki preiskuje koticke njenega srca in njenih dni ter ji razkriva vse revščine, ki jih je bolj ali manj polno v slehernem življenju: sebičnost, čutnost; ošabnost ali nečimrnost, ljubosumnost in zamerljivost, nasilnost ali strahopetnost, ponorelost ali bojazljivost in lenobnost – vse to se drugo za drugim zvršča pred njenim pogledom ali pa se zbira v množico na sliki, ki človeka razžalosti.

Včasih se znajde pred obličjem Stvarnika, ki ji posreduje vse, kar v njej biva in živi. Z vero ga gleda navzočega v dnu nje same, kako v njej razdaja to bivanje, ki ju povezuje. Čuti, da jo je ustvaril, da iz Njega priteka, da je z Njim zedinjena, da jo On nekako napolnjuje in preplavlja. Vidi Ga, kako se tako priobčuje slehernemu ustvarjenemu bitju; vsa zemlja je njegovo delo, vsa bitja bivajo zaradi Njega in samo zaradi Njega; onstran vseh svetov se njegova neizmerna Bit razvija v Njem samem, iz Njega samega izhaja in se v Njem samem dopolnjuje: v edinem, neodvisnem, nespremenljivem, večnem Izviru slehernega umevanja in sleherne dobrote; v Izviru, ki se ohranja, medtem ko se razdaja; ki se razvija, ne da bi narastel. Pred tem Izvirom – s tem se moramo končno vedno sprijazniti – se naš duh ustavlja, omamljen in očaran, čeprav naše srce prijetno priteguje k sebi.

Včasih – in najpogosteje – Duh Jezusa, učlovečenega Božjega Sina, zašepeta eno samo besedo: Oče. Duša začuti, da jo navdaja nekak Dih; to je dih Božjega življenja; to je Duh, ki ga Oče večno priobčuje Sinu. Ob tem Dihi se duša čuti zaobrnjeno, pritegnjeno, dvignjeno k Njemu, ki se ji daruje. Sveti Duh jo dviga, trga jo iz nje same, razliva vanjo

luči, energije, ki jih ni poznala. Duša umeva, da ta odsev Božje lepote v njej povečuje Očeta, da mu pripravlja radost in slavo. Ona prosi za to radost in to slavo, želi si ju zaradi Njega, ki razliva vanjo svoje Življenje in svojo bleščečo Luč. Ona jo prosi zase, za druge, za čim več drugih, za vso našo zemljo. Ne more razumeti, zakaj vse duše ne prevzema ta želja; kliče jih in vabi, prepeva: *Blagoslavlajte Gospoda in ga hvalite, Gospodova dela ... (prim. Dan 3, 57). [...]*

So duše, ki ne vidijo ničesar več, nočejo ničesar več, ampak vstopajo v globoko tišino. Bog jim je nekakšen odmaknjen in skrit kotiček, kjer so na samem z Njim, kjer ga okušajo kot kak zrel sad. Poslušajo njegov nežni glas – in njegove besede jih napolnjujejo s sladkostmi, ki jih tu spodaj ne more predočiti nobena reč. Preplavljene so od neizmerne miru; ta jih pokriva in ziblje kot mati svojega otroka. Zdi se, kot da so za trenutek prestopile vhod v bivališče, kjer se bitja ljubijo v luči in v resnici. Jasno jim je, da je trajno bivanje tam – edino življenje. Toda tu spodaj je ta počitek kratkotrajen in redek. Moramo se znova odpraviti na pot, naporno pot; moramo se vdati v romanje proti Domovini in se sprijazniti s položajem ljubljenega, a izgnanega otroka. [...]

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 56–58)

8. Preizkušana ljubezen

Vse te – tako pestre – oblike molitve se v globini povezujejo v enoto: navdihuje jih isti božanski Vdih, zapoveduje jim ista Ljubezen, izpoveduje jih ista Beseda – isti Oče izreka to Besedo na dnu src. Enotnost in različnost: Božji potezi, ki dajeta pečat življenju sleherne duše, kot tudi slehernemu bitju. Spet je tu isti Bog, ki se daruje dušam, Bog iste ljubezni v pestrih odnosih do njih, kadar molijo. [...] Kdor ljubi, želi dobro ljubljenemu bitju – in želi mu tudi vse, kar mu lahko priskrbi to dobro. Raznolikost v odnosih Boga do

duše v molitvi se ne da drugače razložiti.

Glejte, zato Bog visoko krepostne duše, ki gorijo v pobožnosti, prepušča preizkušnjam v suhotnosti. Videti je, da se Sveti Duh – božanski Tolažnik – umika, da molči, da jih pušča same, prepuščene samim sebi, namesto da bi razlival vanje ta slastni občutek svoje nežnosti, namesto da bi jih nagovarjal s svojo blago govorico ljubezni. Dolgo časa so ga našle tu, občutile, slišale – brž ko so se lotile molitve. Med obema sogovornikoma je vladala očarljiva in okušana prisrčnost; duša je pozabljala na svet, dojemala je njegovo ničevost, trgala se je od njega, odmetavala od sebe drugo za drugo vse vezi, ki bi jo utegnile zadrževati in ji preprečevati, da se v celoti izroči povezanosti z Bogom. Bog ji je vsak dan bolj postajal vse, vse drugo pa nič ... Potem pa se Bog mahoma umakne; izgine; prepusti dušo v samoti in osami, brez zemlje, ki jo je bila žrtvovala zaradi Njega; brez Njega samega, ki naj bi nadomestil vse, kar je žrtvovala. Samo tisti, ki so kdaj ljubili ter osredinili svoje življenje okoli ene same Biti, lahko doumejo grozoto te samote in osame.

Neredko se ta preizkušnja še zaplete. Bog dopusti sovražniku, da izkoristi njegovo navidezno odsotnost za to, da sovražnik sproži kar najhujše napade: nad osamljeno dušo se zgrinjajo bolezni, preganjanja, skušnjave, vsakovrstne preizkušnje. Nebesa in zemlja se združita, da bi jo zrušila – in za molitev, edini pripomoček, ki ji preostaja, se zdi, kot da se izgublja v praznoti njenega zapuščenega srca. [...]

Učitelj gre pogosto še dalje s svojimi ljubezenskimi preizkušnjami. Svojemu molku in svoji navidezni odsotnosti se ne ustraši dodati znakov nezadovoljnosti: pokaže se razdražen, neusmiljen; privzame si obraz sovražnika; trdo ravna z ljubečo dušo, ki ima samo še Njega.

To so velike ure – tako velike, kot so trde. Vera, ki je postala razgibana ljubezen; vera, ki si je privzela ime zaupanja, se tedaj ukoreninja v globine, ki ji pripravljajo čudovit razcvet. Utrjenim dušam, ki znajo do lastnega dna zasledovati

Boga, ki se tam skriva, Bog prihrani nova srečanja in prisrčnosti, ki jih niti ne slutijo. Umaknil se je samo zato, da bi jih pritegnil. V ognju preizkušnje hoče spoznati dejanskost in moč njihove navezanosti. Hoče jih potegniti v tiste predele bivanja, ki so dovolj oddaljeni od sveta, od narave, od vsega ustvarjenega, tako da se ne bodo mogle več vrniti nazaj. Velela jim, naj podrejo mostove, naj se vržejo v vodo in tako priplavajo k Njemu na drugo stran reke. Ljubiti pomeni darovati se. Darovati se pomeni pozabiti nase.

Sicer pa: On je tukaj – On, bistveni Dar samega sebe; On, ki skrivaj podpira, in ne da bi to čutili, vse bolj nezaustavljivo in nežno priteguje. Ne vidimo ga več, ne zavedamo se tega delovanja. A vendar se v nas počasi dviga – kot prvi svit v temni noči – neka višja gotovost, ki ima nov in še nikoli tako trden pečat. Duša ve, da bo ta novi dan bližji Resnici in Življenju. To ni izgubljena veselost, pač pa neki vtis spokojne miline, ki se mu primeša spomin na minule radosti ali pa upanje na bodoče užitke, globlje in čistejše. Duša zasliši v tej tišini neki glas, v tej samoti začuti neko navzočnost, v tej pozabljenosti in celo v tej sovražnosti zasluti neko ljubezen – in v vsem tem božanskem naporu zasluti tisto roko, ki jo oblikuje in predelava, da bo vse bolj podobna svojemu Božjemu Vzoru.

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 58–60)

9. „V začetku je bila Beseda“

[...] *Je bila*, ni se začela. Naš čas je ne premeri, njeno trajanje ni naše trajanje; njeno gibanje ni naše gibanje.

Sem v nekem čisto novem svetu, kjer se nič ne začne, nič ne nadaljuje, nič ne konča. Čudna resničnost, ki je ne moremo natančno doumeti. Okoli mene, v meni je vse pod oblastjo zaporednega trajanja, saj si vse sledi: vse je navzoče, preteklo ali prihodnje. Vse se giblje na tej črti ali po vzorcu, ki si ga predstavljam kot črto. Vse je obseženo in omejeno

v nekem „vnaprej“ in v nekem „potlej“.

Beseda pa je izven tega. Ona se ne giblje, ampak ostaja: *Je bi(va)la*. Zanj ne obstaja ne preteklost ne prihodnost; vsa je v sedanjosti, toda v sedanjosti, ki ni naša, tako tenka in nedojemljiva. Zato nedovršnik: *Je bivala*. Nedovršnik ne označuje neke nedovršenosti v Njej, temveč v meni, v moji nemočni misli, v mojih prekratkih izrekih. Ona je večja, kot lahko jaz izrečem ali dojamem ... Zaman se utrujam, ko zasledujem tolikšno veličino; lahko samo verujem, lahko se samo v duhu pogrezam v njeno brezdanjost ... morem le poslušati v tej brezdanjosti in v tej tišini Besedo, ki se ne začne in po kateri se je vse začelo; stopiti z njo v neizmernost, kjer odmeva in ki je njeno bivališče; kjer hoče, da bivam jaz z njo in da izrekam to, kar izreka Ona.

(*Écrits spirituels*, zv. 1, str. 91–92)

10. „Videli smo njegovo slavo“

[...] Živeti – pomeni gledati slavo edinorojenega Sina v mesu; ta slava pa pomeni – upodabljati Očeta, ki ga daje: *Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina (prim. Jn 3, 16)*. Živeti – pomeni gledati ta dar Očeta in Sina v mesu, v katerem se je Sin učlovečil in se daruje.

Toda ne bomo ga videli, če ga ne sprejmemo in ohranimo v sebi. On mora gledati v nas – in On vidi, če je v nas: če imamo njegovega Duha ljubezni; če se mi darujemo tako, kot se daruje On; če se tako kot On tudi mi trgamo iz vseh vezi mesa in naravnega človeškega življenja. Privzel si je meso, a le zato, da bi se žrtvoval. To je tista tema, ki ovija Luč. Luč žari, če razbije ta ovoj. Duše, ki vidijo in živijo, so duše, ki so privolile v to raz-bitje. Celostno raz-bitje: Luč je namreč na dnu; ona je v celoti milost in v celoti resnica: *polnost milosti in resnice (prim. Jn 1, 14)*. Luč je Ljubezen in se izraža. Vendar se to izražanje skriva v temi – in tema ga zavija v masko, če se ne razprši.

Takšen je Predgovor svetega Janeza – ta obširna predstavitev celotnega nauka, ki ga bo razvil v Evangeliju. V kali vsebuje vse govore in vsa poročila Evangelija. V njih moramo znova odkrivati poteze iz Predgovora – v Predgovoru pa razvitje Evangelija. Povsod je navzoč Božji glas, ki govori: „Jaz razsvetlujem in ljubim. Razsvetlujem svojo ljubezen; razodevam: moja bit je – ljubiti in se dajati. Kdorkoli to doume, me pozna in vidi. Sprejema vase moje poteze. Postaja moja podoba – in v meni vidi Očeta.“ [...]

Tako se v nas razsvita luč – z malimi zaporednimi dodatki, glede katerih se zdi, da naslednji ničesar ne dodaja predhodnemu, a bo vendarle, ko bo vse skupaj dokončano, neizrekljivi sijaj mojega večnega življenja.

Zato ne smem prenehati s pisanjem, s premišljanjem, z opazovanjem, z usmerjanjem svoje duše k pravi Luči, ki se nenehno daje; tudi ne s sprejemanjem tega, kar mi daje – kadar daje in kakor daje. Zaporedje časa pripravlja stanoovitno trajnost; ponavljani gibi se iztekajo v gibanje, ki traja. Urim se, učim se gledati in živeti. Vsak napor je korak bliže k sami resnici in k resničnemu življenju. Do tega pa bodo prišli samo tisti, ki se sprijaznijo s to hojo in imajo pogum – začenjati znova. [...]

(Écrits spirituels, zv. 1, str. 124–126)

XII.12 Neki KARTUZIЈAN

1. V pozabljanju nase ...

[...] Končno – življenje v milosti, notranje življenje, se pri nas odvija v kontemplativni obliki. – Za označevanje zaveze in zlitja človeka z njegovim Bogom se zdi, da bi bilo preprosteje reči: življenje v ljubezni in edinosti. To bi bil obrazec s splošnejšo veljavo. Vendar je kar prav reči – kontemplativno

življenje, da s tem izrazimo ideal neke čisto naravnostne in nesebične ljubezni. Kontemplacija je namreč dejavnost duše, ki pozablja nase in ostaja negibna spričo resničnosti, ki je od nje lepša. (Takšno je bistvo občudovanja, moč lepote, ki jo motrim, da me izprazni tega, kar sem, da me napravi brezbržnega do „jaza.“) Kontemplativna dejavnost ljubezni je najenostavnejša in najneposrednejša dejavnost. Spet lahko opazimo nepreslednost med ravnanjem narave in ravnanjem milosti: sleherno življenje je ljubezen in sleherna ljubezen je pozabljanje nase. Obstaja v tem, da se izgubiš – da najdeš neko višjo vrednoto. Vseposvoda v naravi se življenje nadaljuje samo s tem, da se posamezniki žrtvujejo, darujejo v prid novemu rodu, tako da se vedno živi plamen, ki so ga prejeli, prenese dalje in razširi. Toda to odpovedovanje sebi je v najodličnejšem pomenu potrebno in osrečujoče v območju milosti: *Qui perdidit animam suam – Kdor izgubi svojo dušo ... (prim. Mt 10, 39)*. Duša ima ta dar, da se lahko pozabi popolneje kot katerokoli drugo živo bitje. Če to hoče, ima prosojnost brezpogojno čistega zrcala, saj lahko, potem ko nima več lastnega lika, v vsej svoji globini odseva neskončnega Boga. Tu je vir sleherne pristne modrosti: v spokojnosti in zbranosti na tak način nastaniti v sebi – *Boga*. Samo tako bomo gospodarji nad seboj, samo tako bomo deležni resnične pravičnosti in razumnosti – če pustimo Bogu, da v nas izvršuje svojo Voljo: da je On v nas to, kar hoče biti.

Marija (ta epifanija je tudi njen praznik), Marija, milosti polna, najbolj ponotranjena, najbolj skrita izmed devic – in tudi duša, ki je najbolj prosta same sebe, ko pre-prosto občuduje Boga – naj nas uči sprejemati, ljubiti, motriti, tako kot ona sprejema, ljubi in motri.

(Amour et silence / Sermons capitulaires – Épiphanie, str. 122–124)

2. Človek v Bogu³⁸

Kakor apostol nenehno ponavlja, smo lahko že tu na zemlji Božji otroci; in po milosti ter deležnosti postajamo prav to, kar je Bog po svoji naravi: *Divinae consortes naturae – deležni Božje narave* (2 Pt 1, 4).

Ta preobrazba duše se je že začela v vsakem človeku, ki so ga zakramenti očistili greha; vendar pri tistih, ki do konca prehodijo pot svetosti, doseže neko skrivnostno dopolnitev, za katero se zdi, da je ni mogoče opredeliti – duši sami se namreč dozdeva, da ne biva več ona: *Živim, pa ne več jaz, ampak Kristus živi v meni* (prim. Gal 2, 20).

Ko je duša prišla do te stopnje zedinjenja, ožarjena od luči in pijana od ljubezni ne najde več primernih obrazcev, s katerimi bi ustrezno izrazila to, kar doživlja. Svetopisemska besedila so dobila zanjo neki nov sijaj in neki okus, ki ga poprej ni poznala.

Božje posinovljenje kristjana je pogosto samo vsakdanji predmet teologov, ki razpravljajo o milosti. Toda isti stavki, ki oznanjajo posebne pravice pravičnega človeka, imajo čisto drugačno vrednost za tistega, ki se je, pripravljen za življenje v odpovedovanju in kontemplaciji, intimno ovedel prebivanja Božjih Oseb v sebi. Božje življenje je kakor sad, katerega lepoto lahko zaslutijo mnogi, njegovo sladkost pa lahko okuša samo duša, ki je umrla sebi in je velikodušna v svoji zvestobi: *Fructus ejus dulcis gutturi meo – Njen sad je sladek mojemu grlu* (prim. Vp 2, 3).

Ta duša ostaja nedvomno popolnoma različna od Boga, tako v svojem bistvu kakor v svojem delovanju, a je vendar po veri in ljubezni vanj preobražena. *Per fidem et charitatem sic conjungimur Christo quod transformamur in ipsum – Po veri in ljubezni se tako združimo s Kristusom, da smo preobraženi vanj* (Sv. Tomaž Akv. – in Joan. VI, knj. 7). V

---

³⁸ Tu je v celoti prevedeno zadnje poglavje knjige *Uvod v duhovno življenje*, str. 69–80.

tem pomenu tisto, kar brezpogojno trdimo o edinorojenem Sinu, pripada po deležnosti – skladno z zedinjenjem v ljubezni – posinovljenim Božjim otrokom, ki so včlenjeni v učlovečenega Božjega Sina.

Kadar tisti, ki uživajo zedinjenje z Bogom, govorijo o svojem notranjem stanju, bi se včasih zdelo, ko jih človek posluša, kakor da po njihovem mnenju zanje ni več meja, ki so vendarle svojske stanju ustvarjenega bitja – ali kot da zanje ni več tiste slabosti, ki se je človeška narava na zemlji nikoli ne more otresti. Vendar je treba razumevati govorico teh duš, ki pozabljajo na človekovo podlago in so vse obrnjene k božanskemu Cilju, ki jih prevzema. *Če rečemo, da nimamo greha, sami sebe varamo in v nas ni resnice*, ponižno pravi sveti Janez (1 Jn 1, 8).

In vendar je bila njim, ki se niso rodili iz krvi, ne iz poželenja mesa, ne iz volje moža, ampak iz Boga, dana možnost, da postanejo Božji otroci (prim. Jn 1, 13). Kolikor smo torej rojeni iz Boga, kolikor smo prejeli Svetega Duha in po njem Božje življenje, že okušamo večno zmagoslavje, o katerem je isti sveti Janez govoril kot o sedanjem veselju:

Sveti Duh je neko duhovno seme, ki izhaja iz Očeta in nas zato lahko rodi za božansko življenje in naredi iz nas Božje otroke: Omnis qui natus est ex Deo peccatum non facit, quoniam semen Dei manet in eo – Vsak, kdor je rojen iz Boga, ne dela greha, ker Božje seme ostaja v njem (in ne more grešiti, ker je rojen iz Boga – prim. 1 Jn 3, 9). (Sv. Tomaž Akv. – in Epist. ad Romanos, VIII).

V duši, ki se predaja in pristaja na celovito žrtev, kjer se izpolni vsa ljubezen, se vedno popolneje uresničuje tisto duhovno porajanje, ki ni nič manj kot povsem nadnaravna podobnost z večnim porajanjem Besede.

Taka duša ne pripada več rodovom na zemlji, ni več hči mesa niti ne lastne volje, ampak je vsak trenutek rojena iz Boga. Živi božansko življenje; pozna Boga s tistim poznanjem, s katerim se pozna On sam; ljubi ga z ljubeznijo, s

katero se ljubi On sam. Spremenjena je v Resnico, v popolno hvalnico; izrečena je z Besedo. Taka duša je končno usklajena s pravzorom, od vekomaj vključenim v Božjo voljo: *je prav to, kar hoče Bog*.

V njej se uresničuje preroška beseda navdihnjenih knjig: *Prebival bom v tebi, ker sem te izvolil; za vekomaj boš moje počivališče; kakor se ženin veseli svoje neveste, tako se tebe veseli tvoj Bog (prim. Iz 62, 5)*.

V Jezusa preoblikovana duša je pokorna: njena podvrženost Očetu je spontana kot utripanje srca. Taka duša brez ovinkov in računov sledi Božji pobudi – tako neposredno in naglo, da se svet čudi. Pota sveta so namreč zapletena in koraki človeške razumnosti so negotovi. Tisti pa, ki ostaja v popolni ponižnosti, je popolnoma razpoložljiv skrivnostnemu navdihu Duha: *Katerikoli se namreč dajo voditi Božjemu Duhu, ti so Božji otroci (prim. Rim 8, 14)*.

Duša posluša Božjo besedo. *Maria audiebat verbum Domini – Marija je poslušala Gospodovo besedo*. Potaplja se v tisto sveto opravilo, *ki ji nikdar več ne bo odvzeto – quae non auferetur ab ea (prim. Lk 10, 39.42)*. Daleč je od skrbi za stvari, vsa se prepušča Božji volji, vsa je v tišini; tako potopljena vanjo, da včasih pozabi nase, pozabi na svoje ime: *Novo ime ti bo dano, ki ga bodo izgovorila Gospodova usta; imenovala se boš: moja Volja, kajti Gospod ima veselje s teboj (prim. Iz 62, 4)*.

Nekakšen trajni čudež obstaja, ki so mu drugi samo podobe: pomnožitev Življenja. Božja ljubezen se razliva v duše in jih napolnjuje s svojim lastnim bogastvom, ne da bi se kakorkoli izčrpala ali se razdelila v sebi. Vsak izmed Božjih otrok prejema polnost milosti, ki jih potrebuje; doseže lahko ravnotežje med lučjo in željo.

Gotovo – dejanje ustvarjenine ostaja vedno končno; toda Božji Cilj, ki ga duša uživa v tej polnosti, je neskončen. Zato je nekako nasičena in zanjo se zdi, kot pravijo kontemplativci, da „ima vse pravice in vse odlike edinega Sina“ (*Con-*

summata); – „ona vidi samo še enost“ (*Suso*). *Ena je moja golobica, moja brezmadežna* (*prim. Vp 6, 8*).

Vsi Božji zakladi, katerih skrivnost varuje taka duša, vse milosti, s katerimi je obogatena, so zanjo obsežene v teh besedah: „Ta je moj ljubljeni sin.“

Res je – živimo v svetu ugank; Bog prebiva v nas kot vedno skrita navzočnost; dušam, ki živijo zedinjene z njim, se razodeva z ljubeznijo v temni senci. Učitelji pravilno govorijo „o neki intimni izkušnji, ki nam, četudi nejasna, daje čutiti, da duša živi od svoje povezanosti z nekim višjim življenjem ter nam daje oblikovno uživati Božje Osebe“ (*Janez od sv. Tomaža – in I. P. q. 43. disp. 17, n. 14*) – vendar za zastorom, ki se tu na zemlji nikdar ne pretrga. Dano nam je „izkustveno okušati Boga, utrpevati Božje resničnosti – *pati divina*“ (*ib. n. 12*) – a samo v noči: „Ljubljeni je navzoč v nas kot Ženin v Visoki pesmi: *quasi stans post parietem – kot da stoji za zidom*“ (prav tam). *Ti si skriti Bog* (*prim. Iz 45, 15*). Kljub temu duša, poslušna naukom ljubezni, umeva tole Kristusovo besedo: *Vse, kar sem slišal od svojega Očeta, sem vam razodel* (*Jn 15, 15*). V veri, v nepredirnih teminah čiste vere, ji daje Bog vnaprej slutiti te resnice, skrite v njem samem, resnice, ki bodo nekega dne naša blaženost. Ta „vse“, kar nam Jezus razodeva, pravi sv. Gregor Veliki, „so notranje radosti Ljubezni in nebeška praznovanja, ki nam jih vsak dan razodeva z navdihovanji svoje ljubezni. Glede na dejstvo, da ljubimo vse nebeške dobrine, jih tudi že poznamo.“ *Ljubezen sama je namreč že poznavanje – quia ipse amor notitia est. – Dam ti zaklade teme in skrito bogastvo* (*prim. Iz 45, 3*). – *Oznanjamo skrivnostno Božjo modrost, skrito in pred veki vnaprej določeno za naše poveličanje. Kar oko ni videlo in uho ni slišalo in kar v človekovo srce ni prišlo, nam je Bog razodel po svojem Duhu; Duh namreč preiskuje vse, celo božje globočine* (*prim. 1 Kor 2, 7.9.10*).

Ta modrost je odsev v razumevanju, odsev iz ljubezni, s katero je duša vsa prežarjena kakor z ognjem, ki jo použiva

in pobožuje. *In fuoco amor me mise – ljubezen me je spravila v ogenj*; ali še bolje s sveto Katarino Siensko: *La mia natura è fuoco – Moja narava je ogenj*. Dovolj ji je, da živi, se pravi – gori, pa že povzroča požare okoli sebe in daleč od sebe. „Velike vode namreč ne morejo pogasiti ljubezni ... njeni žari so žari in plameni ognja“ (prim. Vp 8, 6). *Prišel sem, da vržem ogenj na zemljo, in kako želim, da bi se že vnel!* (prim. Lk 12, 49). *Naš Bog je použivajoči ogenj* (prim. 5 Mz 4, 24).

Najsi taka duša v očeh ljudi ne naredi ničesar ali pa se razdaja s tisočericimi deli – v njenih lastnih očeh to sploh ni važno. Dejansko je njeno opravilo samo eno: živeti v Bogu – to je njeno delo. Oče deluje v njej: *Pater in me manens ipse facit opera – Oče, ki prebiva v meni, on izvršuje dela* (Jn 14, 10).

Ta duša je torej „enovita z Enovitim“; in če potopi svoj pogled v svojo notranjost, odkrije v njej brezno enovitosti, ki je nič ne more skaliti. Prav ta enovitost je njeno bogastvo in njena moč, njena neizčrpna radost. Duša počiva v čistosti Boga. „O da bi imel peruti kakor golob, odletel bi in se odpočil!“ (Ps 54, 7 vg). „Bodite preprosti/enoviti kakor golobje!“ (prim. Mt 10, 16).

Ker je duša enovita, je stanovitna. Nihče ni na svetu dočela na varnem pred skušnjavami in napakami. Kadar pa se naš pogled po zaslugi prevelike Božje dobrote poglobi v skrivnost Božjega posinovljenja v nas, tedaj ne bi smeli več občutiti bojazni. *Popolna ljubezen izžene strah* (prim. 1 Jn 4, 18). „Kajti prepričan sem, da me ne smrt ne življenje ... ne bosta mogla ločiti od Kristusove ljubezni“ (prim. Rim 8, 38).

Duša, ki se je izročila Ljubezni, se opojno zaveda, da so njeni nasprotniki in sovražniki samo umrljive reči – to je stvari, ki ne bivajo. Ta pa, ki ga je izbrala za Prijatelja in Ženina, ki je iz njega naredila svoje Središče in svoj Vzor, svoje Vse in svoje Edino – On je Bivajoči.

Ta duša se z apostolom smeje življenju in smrti, sedanjosti in prihodnosti, oblastem in vladarstvom, kajti njeno

veselje je razsežnejše od vseh oceanov in njen mir globlji od vseh prepadov.

Človekov duh je žejen preseči vse končne predmete. Zadihal bo prosto, če se bo končno mogel povzpeti nad čas, število in prostor. Slabotni smo in naše oči so bolne, dokler se ne obrnejo k Soncu biti. Ko pa je razumnost končno polna večnosti, spet najde tisto „sladko zdravje“, rajsko ravnotežje, po katerem je že tako dolgo časa čutila nejasno domotožje. *Da bomo mogli, ukoreninjeni in utrjeni v ljubezni, z vsemi svetimi razumeti, kakšna je širokost in dolgost in višočina in globočina, ter spoznati vse spoznanje presegajočo Kristusovo ljubezen (prim. Ef 3, 17).*

Izžarevanje teh ognjišč ljubezni je neprecenljivo; saj so te duše v moči svoje združenosti s Kristusom kraljice – kakor je on Kralj. Takšne duše rešujejo svet.

Ker človek notranje molitve deluje edinole v Bogu, z njim in zanj, se umešča v samo središče src; vpliva na vse in iz polnosti milosti, ki ga oblikuje v notranjosti, daje vsem. *Kdor v mene veruje, bodo iz njegovega osrčja tekle reke žive vode*, pravi naš Gospod. „To pa je rekel,“ pristavlja sveti Janez, „o Duhu, ki naj bi ga potlej prejeli tisti, ki verujejo vanj“ (prim. Jn 7, 38.39). Ker je popolnoma človek, vidi, kako se v njem samem izpolnjuje želja človeštva; ker je eno s Kristusom, postaja na neki način sam Ljubljani – Tisti, po katerem hrepenijo večne višave.

Koliko bolj upravičeno kot latinski pesnik lahko reče: »Človek sem in nič človeškega mi ni tuje.« V sebi ima zaklade za vse reveže skupaj, vina in mleka za vse užejane, sveta mazila za vse ranjene.

Človek, ki se je izgubil v poljubu božanske Biti in se da skupaj z Jezusom roditi iz Očetove volje – ta človek postane tudi tolažnik. Ne da bi se oziral nazaj, daje drugim dušam večno radost, s katero se sama opaja. Razsvetljuje in ogreva svet, ker mu je mar samo Bog. Nanj lahko naobrnmemo pre-roške besede: *Duh Gospodov je nad menoj, ker me je Gospod*

pomazilil. Poslal me je, da oznanim blagovest ubogim, da ozdravim pobita srca, da oznanim jetnikom prostost in zvezanim odrešenje (prim. Iz 61, 1).

Kdor ima Boga, ima v njem vse: nadangele in peščena zrna, pretekle in prihodnje veke. Zato se sv. Tomaž ne boji naobrtni na sveto dušo besed psalma 8: *Vse si podvrgel njegovim nogam* – in to v komentarju pisma Korinčanom, kjer razlaga tole vrstico: *Svet in življenje in smrt, sedanje in prihodnje stvari ... vse je vaše (prim. 1 Kor 3, 22).*

Ravnotežje duše, ki je resnično našla Boga in se potopila vanj, kljubuje vsem ustvarjenim silam. Odslej je postavljena v edino središče, kamor se stekajo vse silnice božje Previdnosti. – Nekoč je bila ta duša odvisna od okoliščin in dogodkov; zdaj pa se zdi, da ji vse stvari služijo in so ji pokorne: „Vse, kar se odvija in dogaja na tem svetu,“ pravi angelski učitelj sveti Tomaž, „prispeva k vesoljnemu redu; in zato ni ničesar, čemur ne bi bili cilj ti vrhovi, katerih plemenitost presega celotno stvarstvo: Božji svetniki. Za vsakega izmed njih namreč velja beseda, zapisana pri sv. Mateju (24, 47): *Super omnia bona sua constituet eum* – Čez vse svoje imetje ga bo postavil, in besede sv. Pavla: »Vemo, da tistim, ki ljubijo Boga, vse pripomore k dobremu; njim, ki so po Božjem načrtu poklicani k svetosti« (prim. Rim 8, 28; In Ep. ad Rom. VIII.1.6).

Duh, ki je ves prepojen z lučjo Besede, poslej uživa veliko svobodo. Ostaja vzvišen nad sodbe in mnenja sveta, kajti v svetlobi, kamor ga je postavil Bog, je ničevost teh reči zanj tako jasna, da ni več mesta za obotavljanje: *Gospod ve, kako prazne so človeške misli (prim. Ps 93, 11 vg). Spoznali boste resnico in resnica vas bo osvobodila (Jn 8, 32).*

Tako preoblikovana duša gospoduje valovanju sebičnosti in pristranske samovšečnosti: nima več lastnih žalosti in tolažb. Njen edini smoter je čim večja Očetova slava, ki se ji posveča z vsemi svojimi močmi: *Koga neki imam v nebesih? In če sem s Teboj, si ničesar ne želim na zemlji (prim. Ps 72, 25 vg).*

Pobóženi človek deluje v globoki skritosti, kajti njegovo življenje je s Kristusom pokopano v Bogu: *Vita vestra abscondita est cum Christo in Deo* (prim. Kol 3, 3). Skrit je človeškim očem; čuti pa, da ga Bog pozna, in ve, da se Bog v njem prepozna. – *Sicut novit me Pater, et ego agnosco eum* – *Kakor mene pozna Oče in jaz poznam Očeta* (prim. Jn 10, 15). – Duh mu daje, da nenehno ponavlja: *Abba – Oče!*; in vse njegovo življenje je v tem, da spozna to očetovstvo. Ta beseda z dna duše je daritev, ki je Očetu všeč nad vse. *Jaz govorim, kakor me uči Oče; in On me ne pušča samega, kajti jaz delam vedno to, kar je njemu všeč* (prim. Jn 8, 28.29).

Vse duše, oplemenitene z dostojanstvom „Božjih otrok“, se prek občestva svetih združujejo v Kristusovo skrivnostno telo. Vsaka izmed njih predstavlja celotno človeštvo, vsaka je posamezni Kristus, in vendar je njihova združenost en sam Kristus, edini Sin, v katerem se vse stvari stekajo k Očetu. *Particeps sum omnium timentium te – Soudeležnik sem vseh, ki se te bojijo* (prim. Ps 118, 63 vg). *Takšen je zakrament Božje volje, po načrtu, ki ga je vanj (Kristusa) položil: da ob dopolnitvi časov znova osredini v Kristusu kot glavi vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji. V njem smo tudi poklicani, da bi bili v hvalo njegovega veličastva* (prim. Ef 1, 9-10.12).

Glejte, svitanje večnega življenja: to življenje, ki ga preoblikovana duša začena že tu na zemlji, je soudeležba pri življenju treh Božjih Oseb. O skrivnostni globini te povezanosti z Božjim življenjem nismo, resnici na ljubo, ničesar povedali. Tega sami od sebe tudi ne bomo poskušali storiti. Ne bomo s predrzno roko odgrinjali zastora, ki obdaja slavo svete duše: *Super omnem gloriam protectio – Nad vsem veličastvom bo baldahin* (prim. Iz 4, 5). Če bi hoteli z besedami brez avtoritete očrtati absolutni značaj te večne zedinjenosti, ki jo tiha ljubezen zahteva, prehiteva in že poseduje, bi bila to skrunitev. Zato dovolimo, da te besede, ki nas bodo pustile na pragu poslednje skrivnosti, izreče on, ki ga Cerkev imenuje „mistični učitelj“: „Šele v nebesih bo duša spozna-

vala, kot jo pozna Bog, in ga bo ljubila, tako kot jo ljubi on. Tedaj bo njena ljubezen sama Božja ljubezen ... Duša bo ljubila Boga z voljo in močjo Boga samega ... Tedaj bo ena sama ljubezen – Božja ljubezen. Dokler pa duša ni prišla tja, ni izpolnjena“ (Sv. Janez od Križa, Duhovni spev, kitica 38).

„Prek Svetega Duha bo duša v nebesih sposobna v Bogu prav istega dihanja ljubezni, kot ga dihata Oče s Sinom in Sin z Očetom: to dihanje ni nič drugega kot sam Sveti Duh. Preoblikovanje duše ne bi bilo niti resnično niti popolno, če ga ne bi prejela na neki oprijemljivi in razvidni stopnji v treh Osebah presvete Trojice. Celó kadar pride do te povezanosti že tu na zemlji, ostaja neizrekljiva: duša, združena z Bogom, preoblikovana vanj, namreč vdihava Boga v Bogu – in to vdihavanje je Bog sam“ (prav tam, kitica 39).

„Brž ko Bog po svoji milosti združi dušo s presveto Trojico, jo napravlja bogoliko in deležno Boga. Je potem neverjetno, da ta duša svoje delo – spoznavati in ljubiti – vrši v presveti Trojici, skupaj z njo in na tak način kot Trojica sama? Mar ni Bog ustvaril duše po svoji podobi in podobnosti zato, da bi ji omogočil doseči takšno življenje? Toda nobena vednost in nobena umska moč ne moreta razložiti te skrivnosti ...

Božji Sin nam je pridobil takšno milost, ko nam je dal možnost, da postanemo Božji otroci. Za to je izrecno prosil Očeta: *Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum* – Oče, hočem, naj bodo ti, katere si mi dal, z menoj tam, kjer sem jaz (prim. Jn 17, 24). To pa pomeni: da bi v naju po soudeležbi izvrševali to, kar jaz izvršujem po naravi – se pravi: da bi dihali Svetega Duha.

In nato nadaljuje: *A ne prosim samo zanje, ampak tudi za tiste, ki bodo po njihovi besedi verovali vame: da bodo vsi eno, kakor ti, Oče, v meni in jaz v tebi, da bodo tudi oni v naju eno: jaz v njih, ti v meni, da bodo popolnoma eno. Prosim za tiste, katere si mi dal, ker so tvoji. Vse, kar je moje, je tvoje, in kar je tvoje, je moje, in poveljčan sem v njih. Sveti*

Oče, ohrani v svojem imenu one, ki si mi jih dal, da bodo eno kakor midva“ (Jn 17, 20 sl). – (prav tam, kitica 39).

Duh in nevesta pravita: Pridi! In kdor sliši, naj reče: Pridi! Glej, kmalu pridem in moje plačilo z menoj. Pridi, Gospod Jezus, pridi! (prim. Raz 22, 17.20).

(La Sainte Trinité et la vie surnaturelle, str. 66–87)

EPILOG

AUGUSTIN GUILLERAND: Maša življenja

Moj Bog – zdaj sem na koncu! Konec – to si ti in jaz sem te deležen. Zdaj mi preostane samo še to, da ostanem: „Ostanite v meni, ostanite v moji ljubezni, ostanite združeni z menoj kakor trtina rozga na trsu, ki jo nosi in hrani ...“ (prim. Jn 15, 4). Tako si rekel svojim apostolom po prvem obhajilu v obednici zadnje večerje. Zdaj govoriš to meni; in nič mi ni slajšega kot to povabilo, naj te ne zapustim več. Zares, v tej nepretrgani združitvi postaja vse moje življenje – maša. Vsak hip, na vsakem mestu in v vsaki okoliščini se ti lahko darujem, lahko se s teboj in zate žrtvujem, lahko se obhajam s tvojimi mislimi in tvojimi čustvi ter se polagoma preoblikujem vate. To je večnostna maša, ki je cilj te maše.

Skrit v tabernaklju se daruješ svojemu Očetu v izničeno-sti svetih podob, v tišini in prepogosto ob tem, ko te duše brezbrizno pozabljajo. Žrtvuješ se tudi v svetišču naših duš. Vsaka krščanska duša je duhovnik; sam Sveti Duh to zatrjuje v naših svetih knjigah (prim. 1 Pt 2, 9). V sebi ima oltar in svojega Boga. Lahko ga daruje in žrtvuje. In kadar to stori, je ona sama nosilka daritve in žrtve, saj je eno s svojim Bogom: *Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostaja v meni in jaz ostajam v njem* (prim. Jn 6, 57). Žal ne znam verovati v to resničnost in jo živeti. Ne znam biti pri maševanju svoje duše. Tega ne znam storiti, a sem se pripravljen učiti. Življenje na zemlji je ena sama učna doba. Ti si hotel postati moj Učitelj, da me naučiš pravega življenja in večnega zedinjevanja.

Kar delaš v tabernaklju, kar si počel v teku triintridesetih let svojega zemeljskega bivanja – to bom nekega dne delal s teboj in tako kot ti. Na vekomaj se bova darovala in se združevala z Očetom v spočiti polnosti dokončne ljubezni – in to bo maša v nebesih.

Dotlej pa privolim v to, da sem sam učenec in vajenec; pogosto raztresen, ko zapravljam kup minut, s katerimi bi lahko nabiral zaklade in večnost. Ne bom izgubljal poguma; vsak dan in tisočkrat na dan se bom odpravil na pot k tebi, po poti, ki je obenem – pot s teboj. Skrivnost zmagovanja je v nepretrganosti. Ta je naš način, na katerega moramo posnemati tvojo večnost in nekega dne stopiti vanjo. „Ostanite v meni“ – to pomeni, da še ne gre za trajnost v nebesih, ampak za vajo in za boj, ki sta priprava nanjo. Zmaga je lepa, a pridobiti jo moramo za ceno bojevanja.

Zato se bom bojeval – bojeval skupaj s teboj proti sebi. Postopoma bom pobijal vse odpore svoje padle narave, ki se upirajo najinemu zedinjenju. Osvajal bom svoje bitje, da ti ga podarim. Podrejal bom svojo čutnost svojemu razumu in svoj razum tvojemu Umu. Tako bom gradil lepo urejeno, umirjeno bivališče, ki mu boš ti gospodar. Vsakodnevne žrtve, s katerimi bom kupoval ta božanski mir, bodo maša mojega življenja – in zedinjenje, ki jih bo nagradilo, bo večno obhajilo v nebesih.

(Écrits spirituels, zv. 2, str. 133–134)

NA NOTRANJI POTI K BOGU
Antologija kartuzijanskih piscev

ANTOLOGIJA

UN ITINERARIO DI CONTEMPLAZIONE: antologia di autori certosini.
Cinisello Balsamo (Milano): Edizioni Paoline, 1986. (Izvirna italijanska izdaja; 522 str.; po njej se ravna pričujoča slovenska priredba.)

SE GUD! – kartusianermunkar beskriver kontemplationens väg i översättning och tolkning av Bo I. CAVEFORS. Umeå: h:ström, 2005 (Text och Kultur, 30). (Prva švedska, močno okrajšana, ilustr. izdaja, 126 str.; v žepni obliki, razširjena s 16 pesmimi nekega sodobnega kartuzijana in spremnim esejem prevajalca: *16 dikter av En Kartusian; Kristen poesi.*)

SE GUD! – Rosengårdens Förlag och studier, 2007. (2. švedska, ilustr. izdaja, 144 str.; razširjena z 42 pesmimi istega kartuzijana v prevodu in s spremnim esejem istega prevajalca – Bo I. CAVEFORS.)

ANTOLOGÍA DE AUTORES CARTUJANOS: itinerario de contemplación – por un Cartujo. Burgos: Monte Carmelo, 2008 (Sabiduría de la Cartuja). (Španska priredba izvirne italijanske izdaje v prevodu nekega kartuzijana, 458 str. Iz nje so prevedena izbrana besedila edinega španskega avtorja v tej antologiji in biografija „Nekega kartuzijana.“)

SEZNAM VIROV

ADAM ŠKOT (SCOT)

Liber de quadripertito exercitio cellae. PL 153, 799–884.

ALBERGATI, NIKOLAJ (NICCOLÒ), blaženi

Pismo angleškim kartuzijanom. AOC zv. 7;

Pismo kanonikom in kapitlju Cerkve v Bologni;

Pismo škofu v Comu;

Pismo škofovim vikarjem v Bologni, P. de Töth: Il Beato cardinale Niccolò Albergati e i suoi tempi, 1375–1444, 3 zv. Acquadropendente: La Commerciale, 1934.

BAUDIN, LOUIS M.

Méditations cartusiennes pour tous les jours de l'année, 3 zv. Partridge Green (Sussex) : Imprimerie de Parkminster, 1920–1923.

BRUNO, sveti

Epistola ad Radulphum, cognomento Viridem, remensem praepositum.

Epistola ad filios suos cartusienses. Glej: *Lettres des premiers chartreux*. Paris: Ed. du Cerf, 1962 (Sources chrétiennes 88). *Expositio in Psalmos*. PL 152, 637–1420. Pričujoči prevod izbranih besedil je narejen na osnovi kartuzijanske izdaje: Editio nova a monachis Carthusiae Sanctae Mariae de Pratis emendata (Monsterolii, 1891).

De contemptu mundi. PL 152, 38.

DIONIZIJ KARTUZIJAN

Opera omnia in unum corpus digesta, 42 knj. v 44 zv. Montreuil-sur-mer/Tournai/ Parkminster: Notre-Dame-des-Prés, 1896–1935.

DOMINIK PRUSKI

Liber experientiae I. [+ II.]. Salzburg: Universität Salzburg, Institut für Anglistik und Amerikanistik, 2010 (Analecta cartusiana, 283) (Navedek v: *Semaine du Sacré-Coeur de Jésus*. Toulouse: A. Regnault et fils, 1886.)

FULCONIS, GABRIELE M.

L'anima santa accesa d'amore verso Gesù e Maria. Torino: Marietti, 1883. Slovenski prevod po tej izdaji.

GUIDO DE PONTE

De contemplatione. Glej: Guiges du Pont, *Traité sur la contemplation. Introduction, Texte critique*, traduction française et notes par Dom Philippe Dupont, moine de Solesmes. Salzburg: Universität Salzburg, Institut für Anglistik und Amerikanistik, 1985 (AnC 72/1,2).

GVIGO I.

Consuetudines Cartusiae. Édition critique. Grande Chartreuse, 1964 (Aux sources de la vie cartusienne, 4). Prim. PL 153,

635–758.

Méditations (Recueil de Pensées) / Meditationes Guignonis. Paris: Éd. du Cerf, 1983 (Sch 308). Slovenski prevod iz latinskega izvirnika.

GVIGO II.

Lettre sur la vie contemplative (L'échelle des moines) / Epistola de vita contemplativa.

Douze méditations / Meditationes I – XII. Paris: Éd. du Cerf, 1970 (Sch 163). Prevod iz obeh besedil v latinskem izvirniku.

GUILLERAND, AUGUSTIN

Contemplations mariales. Roma: Benedittine di Priscilla, 1959.

Écrits spirituels, 2 zv. Roma: Benedittine di Priscilla, 1966–1967.

HUGO (HUGUES) DE BALMA

Théologie mystique / De mystica Theologia. Paris: Éd. du Cerf, 1994–1995 (Sch 408, 409).

KARTUZIЈAN, Neki – glej: PORION, JEAN-BAPTISTE

LANSBERG, JANEZ PRAVIČNI

Opera omnia, 5 zv. Montreuil-sur-mer: Notre-Dame-des-Prés, 1888–1890. Navedek v: *Semaine du Sacré-Coeur de Jésus*. Toulouse: A. Regnault et fils, 1886.

LE MASSON, INNOCENT

Disciplina Ordinis Cartusiensis. Montreuil-sur-mer: Notre-Dame-des-Prés, 1894. Navedek v: *Semaine du Sacré-Coeur de Jésus*. Toulouse: A. Regnault et fils, 1886.

Directorium novitiorum Ordinis Cartusiensis. Montreuil-sur-mer: Notre-Dame-des-Prés, 1879.

LUDOLF SAŠKI

Vita Jesu Christi. Paris/Roma: Victor Palme/Marietti, 1870.

In Psalmos enarratio clarissima. Montreuil-sur-mer: Notre-Dame-des-Prés, 1891.

MARGUERITE D'OINGT (D'OYNGT)

Duraffour, A. et al. (ur.), *Les oeuvres de Marguerite d'Oingt*. Paris: Les Belles Lettres, 1965.

[ital. izd.]: *Scritti spirituali*, Cinisello Balsamo, 1997. (nav.

Benedict XVI.: *Marguerite's Gentle Lord*, v: *L'Osservatore Romano English*, 10. november 2010, str. 22–23)

MOLINA, ANTONIO DE

Istruzione de' sacerdoti. Milano: C.G. Quinto, 1700. Slov. prevod po španski izdaji *Antologije: Instrucción de sacerdotes*. Madrid: José de Collado, 1831. *Ejercicios espirituales*. Barcelona: E. Piferrer, 1776.

POLLIER, FRANÇOIS DE SALES

La pianta di Dio. Firenze: Libreria Editrice Fiorentina, 1949.

Grandeurs mariales. Torino: Marietti, 1934.

La vie intérieure simplifiée. Paris: Beauchesne, 1913.

La vie contemplative – son rôle apostolique. Grande Chartreuse, 1952. Slovenski prevod: KARTUZIJANEC: *Kontemplativno življenje – njegova apostolska vloga*. Ljubljana: Ljubljanska knjigarna, 1944.

PORION, JEAN-BAPTISTE

La sainte Trinité et la vie surnaturelle. Paris: Egloff, 1948.

Amour et silence. Paris: Éd. du Seuil, 1951.

Slovenska prevoda: (1) *Ljubezen in tišina*. Trst: Duhovna knjiga, 1966. (2) KARTUZIJANEC: *Uvod v duhovno življenje*. Pleterje: Kartuzija, 1979. Tu sta prevedeni obe deli: *Ljubezen in tišina* (str. 5–39); *Presveta Trojica in naše nadnaravno življenje* (str. 41–80).

SIMONI, GIOVANNI BATTISTA

Manete in dilectione mea. Padova: Libreria Gregoriana Editrice, 1930.

SURIUS, LAURENTIUS

De probatis sanctorum historiis ..., 6 zv. Coloniae Agrippinae: Apud Geruinum Calenium et haeredes Quentelios, 1576–1581.

SEZNAM OKRAJŠAV

- AnC** Hogg, J. et al., *Analecta cartusiana*. Salzburg: Universität Salzburg, Institut für Anglistik und Amerikanistik, 1970 sl.
- AOC** Le Couteux, *Annales Ordinis Cartusiensis ab anno 1084 ad annum 1429*. Montreuil-sur-mer: Notre-Dame-des-Prés., 1887–1891; 7+1 zv.
- DSp** *Dictionnaire de Spiritualité, Ascétique et Mystique*. Paris: Beauchesne, 1937 sl.
- DTC** *Dictionnaire de Théologie Catholique*. Paris: Letouzey et Ané, 1930–1950, 15 zv.
- PL** *Patrologiae cursus completus ... Series latina*. Paris: Migne, 1844–1864.
- SCh** *Sources chrétiennes*. Paris: Cerf, 1942 sl.
- LXX** *septuaginta*, grški prevod Svetega pisma
- vg** *vulgata*, latinski prevod Svetega pisma
- knj.** *liber – knjiga*; v antiki in v srednjem veku: zaokroženi in oštevilčeni del razprave
- zv.** *tomus* ali *volumen* – zvezek v zaporedju knjižne izdaje; knjižna enota (v zbirki)
- tr.** *tractatus* – traktat ali razprava
- odd.** *paragraphus* – oddelek znotraj razprave

DUHOVNI LIKI IZBRANIH AVTORJEV

1.

SVETI BRUNO

(+ 1101)

Sveti Bruno, ustanovitelj kartuzijanskega Reda, se je rodil v Kölnu, malo pred letom 1030. Ničesar ne vemo o njegovi družini; verjetno pa je pripadal mestni aristokraciji. Šolanje je začel morda v kolegiatni kapiteljski šoli svetega Kuniberta v Kölnu. Tam je postal kanonik – ne vemo, kdaj, a skoraj gotovo že v otroški ali zgodnji mladeniški dobi. Še mlad se je napotil v Reims, da bi dokončal svoje šolanje na sloviti katedralni šoli. Še kot mlad študent je doživel v tem mestu obisk papeža sv. Leona IX. Ta se je lotil energične reforme Cerkve in je prav v Reimsu leta 1049 sklical koncil, na katerem so znova ostro obsodili simonijo in pokvarjenost duhovščine. Na ta način je mogel imeti mladi študent Bruno pred očmi natančni okvir tegob, ki so trle Cerkev, kar gotovo ni bilo brez vpliva na njegovo nadaljnje življenje.

Približno v letih 1055/56 je bil Bruno imenovan za rektorja katedralne šole; ob tej priliki ali malo prej je postal kanonik metropolitanskega kapitlja. Načeloval je tej šoli kakih dvajset let. Leta 1067 je umrl reimski nadškof Gervazij; njegov naslednik je postal Manasse iz Gournaya, ki se je vedel bolj kot kakšen fevdalni veleposestnik, ne pa kot škof. Potem ko si je bil za denar pridobil svoje ugledno mesto, je nadaljeval po isti poti, saj je prodajal dostojanstva in službe v svoji škofiji.

Nekako v letih 1074/76 je škof razrešil Bruna učiteljske službe in ga imenoval za kanclerja reimske Cerkve; a Bruno je ostal le kratek čas v tej službi. Medtem je namreč položaj v mestu postal tako nevzdržen, da so se nekateri kanoniki čutili primorane, da se obrnejo na legata Huga iz Dieja,

odposlanca papeža Gregorija VII., s prošnjo, naj nastopi proti nadškofu. Boj proti simonističnemu nadškofu je trajal štiri leta; tedaj je Bruno živel kot izgnanec iz Reimsa, kjer so mu zaplenili imetje in ga odstavili od kanclerstva. Zato pa si je s svojo poštenostjo pridobil spoštovanje papeževega odposlanca. Ko je bil Manasse na začetku leta 1081 odstavljen in pregnan, je Hugo iz Dieja ponudil Brunu škofijsko stolico, ki pa jo je ta odklonil. V teku minulih let je namreč Bruno začutil v sebi močan klic k puščavniškemu življenju – in zdaj se mu je mudilo, da odgovori na Božji klic.

Med letoma 1081 in 1083 – natančnega datuma ne poznamo – se je Bruno odpovedal kanonikatu, prodal svoje posesti in se z dvema tovarišema, Petrom in Lambertom, odpravil iskat primeren kraj za uresničitev svojega sklepa. Najprej se je ustavil v Sèche-Fontaine, blizu opatije Molsme; po kratkem bivanju pa je leta 1084 odrinil na potovanje proti jugu Francije. Verjetno se je po nasvetu Huga iz Dieja, ki je leta 1082 postal nadškof v Lyonu, obrnil na Huga, škofa v Grenoblu, s prošnjo, naj mu pomaga najti v svoji škofiji samotni kraj, kjer bo mogel zaživeti svoj puščavniški poklic. Tako se je Bruno s šestimi tovariši pod vodstvom sv. Huga iz Grenobla okoli 24. junija 1084 naselil v neki neprehodni in samotni gorski dolini, na višini 1175 m, v osrčju masiva Chartreuse/Cartusia. Z namenom, da si zagotovi samotnost svoje pustinje, si je Bruno z raznimi darovnicami pridobil lastnino nad vso obširno, a revno dolino – in tako je na trdni osnovi polagal temelje takemu tipu kontemplativnega življenja, kakršnega si je želel.

Po pičlih šestih letih bivanja v ljubljeni samoti pa je Bruno – ob koncu 1089. ali na začetku 1090. leta – na nepričakovan ukaz papeža Urbana II. z dejanjem popolne pokorščine, podobno kot Abraham, brez obotavljanja žrtvoval vse: zapustil je svojo pustinjo, ki je ni nikoli več videl, pa se napotil v Rim. Kmalu po njegovem prihodu sta bila papež in njegova kurija prisiljena zapustiti večno mesto – na

begu pred cesarskimi četami in protipapežem Klemenom III. Bruno je šel s papežem na jug Italije; vendar se je bolj in bolj neugodno počutil v okolju in razmerah, ki so bile tako tuje njegovim težnjam. Ko ga je papež hotel predlagati za izvolitev nadškofa v Reggio Calabria – to se je zgodilo konec leta 1090 ali v prvih mesecih 1091 – je Bruno v goreči želji po samoti, ki jo je užival v preteklosti, rajši odklonil imenovanje in zaprosil papeža, da bi se smel povrniti k svojemu puščavniškemu življenju. Urban II. mu je to dovolil, vendar ga je naprosil, naj ostane v Italiji, in ga morda sam usmeril v Kalabrijo. Bruno je v duhu vere in ljubezni sprejel to papeževo željo, s tem pa žrtvoval svoje veselje ob možnosti, da bi se znova pridružil svojim duhovnim sinovom v Kartuziji. Zadovoljil se je s tem, da bo služil Cerkvi v Kalabriji, ne kot nadškof in metropolit, marveč kot skromen menih-puščavnik. S to krettnjo si je pridobil neminljivo hvaležnost ljudstva v Kalabriji.

Bruno je v Kalabriji ustanovil pustinjo Santa Maria della Torre – sedaj Serra San Bruno – v škofiji Squillace. Tam je znova začel z načinom življenja, kakršnega je živel v Kartuziji. Poslednjih deset let svojega bivanja je prebil s kontemplativnim življenjem v samoti. Umrl je v nedeljo, 6. oktobra 1101. Papež Leon X. je 19. julija 1514 z ustnim izrekom (*vivae vocis oraculo*) dovolil njegovo čaščenje, Gregorij XV. pa ga je 17. februarja 1623 raztegnil na vso Cerkev. Papež Janez Pavel II. je ob 900-letnici ustanovitve kartuzijanskega Reda na vigilijo praznika svetega Bruna, 5. oktobra 1984, prišel počastiti njegovo truplo, ki ga čuva kartuzijanska skupnost v Serra San Bruno in ga obdaja vroča pobožnost ljudstva.

Od spisov svetega Bruna nam je ostalo malo del. Najprej obe pismi, ki ju je proti koncu svojega življenja napisal iz kalabrijske pustinje: (1) *Epistola ad Radulphum, cognomento Viridem, remensem praepositum* – Pismo Raulu Zelenemu, reimskemu proštu. V njem vabi svojega prijatelja, naj izpolni

obljubo in postane kartuzijan.

(2) *Epistola ad filios suos cartusienses* – Pismo bratom v Kartuziji. Nastalo je pri obisku priorja Landuina v kalabrijski ustanovi. V pismu izpričuje Bruno svoja očetovska čustva do skupnosti menihov v Kartuziji.

Tema spisoma je treba dodati še (3) *Expositio in Psalmos* – Razlago psalmov, ki zelo verjetno izvira iz časov njegovega učiteljevanja v Reimsu. Delo je napisano v zelo strnjenem slogu, ki se utegne zdeti celo suhoparen. Bruno, zvest patrišičnemu izročilu, v svojem komentarju razlaga vse psalme v kristološkem pomenu: Kristus in njegova Cerkev sta mu tako rekoč edini predmet razprave celotnega Psalterija.

Izročilo pripisuje Brunu tudi (4) Razlago pisem svetega Pavla (*Expositio in omnes epistolas Beati Pauli Apostoli*. – PL 153, 11–568. Isto delo je izšlo v kartuzijanski izdaji: Montreuil, 1892). Mnenja kritikov glede avtorstva so deljena; vendar je videti, da delo prihaja iz Brunove šole, četudi ni njegova neposredna stvaritev. Ti dve eksegetski deli zavzemata nemajhno mesto v sklopu svetopisemskih komentarjev na začetku sholastike.

Bruno nam je zapustil še (5) kratko elegijo *De contemptu mundi* – Prezir do sveta (PL 152, 38).

Končno je tu še (6) njegova veroizpoved, ki jo je molil tik pred smrtjo: *Confessio fidei magistri Brunonis*. – Sch 88, 90–93.

Orisati v nekaj vrsticah duhovni portret svetnika ni lahka stvar; zato se bomo omejili na strnjen prikaz osnovnih potez duhovnega obraza svetega Bruna. Pri tem se opiramo predvsem na obe njegovi pismi, ki razkrivata njegovega duha v polni zrelosti, saj sta nastali v zadnjih letih njegovega življenja. Najprej in predvsem: korenina Brunovega duhovnega življenja je goreča in izključna ljubezen do edinega Boga. Iz ljubezni in v vzkipu ljubezni so Bruno in njegova tovariša naredili na Adamovem vrtu zaobljubo, da se bodo

oklenili meniškega življenja, »žareči v ljubezni do Boga«, *divino amore ferventes* (prim. pismo Raulu, 13).

Od tega trenutka dalje bo izključno iskanje Boga smoter, ki ga bo Bruno odločno zasledoval; bo vodilna nit vsega njegovega življenja, zaradi česar bo postopoma opuščal vse tisto, kar bi ga po njegovem mnenju utegnilo zadrževati na tej poti. Tu je razlaga za njegovo izbiro samote, v kateri vidi prednostni prostor ljubezni, v katerem se lahko duša razmahne brez ovir: „Tukaj si skušajo pridobiti tisto oko, katerega jasni pogled z ljubeznijo rani Ženina“ (*pismo Raulu*, 6). Živimo v pričakovanju Gospodarja, „da mu odpremo, brž ko potrka“ (*pismo Raulu*, 4). Samota je torej za Bruna neločljivo povezana z ljubeznijo; v njej si srce pridobiva tisto čisto in bistro oko, ki motri Boga (*prim. pismo Raulu*, 6). Samota je prostor za kontemplacijo, za evangelijski „blagor čistim v srcu“. Bruno je potemtakem vzor tistega „duhovnega devištva“, ki bo tako pri srcu kartuzijanskemu izročilu: „Akutna nostalgija po božanskem, ki napolnjuje dušo, katere se je docela polastil Bog. Hodi po svetu, olajšana vsakršne teže – naravnost naproti svojemu cilju, s pogledom uprtim v Boga, svoje edino hrepenenje“ (*D Sp, zv. 2, 707: Chartreux*).

V Brunovem pogledu je Bog predvsem – Dobrota: „In kaj je tako dobro kakor Bog? Še več: je še kakšno drugo dobro, razen edinole Bog? Sveta duša, ki po malem okuša brezprimerni čar, sijaj in lepoto tega Dobrega, s plamenečo ljubeznijo vneta govori: Mojo dušo žeja po močnem, živem Bogu; kdaj bom prišel in zažarel pred Božjim obličjem?“ (*Pismo Raulu*, 16). Božja dobrota je torej tisto, kar je bolj ko vse drugo privlačilo in osvajalo njegovo dušo, tako da je bil „prepoln od obilne izkušnje Božje dobrote tudi sam skrajno blaga duša“ (J. Leclercq). Ravno podobi materinske nežnosti in krotkosti jagnjeta bodo uporabljali njegovi duhovni sinovi v Kalabriji, ko bodo opisovali njegovo dobroto (prim. osmrtnico kalabrijskih menihov, PL 152, 554). Prav tako se bodo izražali napisi v nekaterih osmrtnicah, sestavljenih od

osebnih Brunovih znancev.

Ta dobrota in blagost sta nedvomno vir treznega in uravnovešenega duha, ki preseva skozi njegov lik; duha, katerega je posredoval svoji redovni družini kot znak umirjene duše in globoke notranje urejenosti. Na primer: čeprav živi v strogorednosti, se ne boji prepustiti uživanju ob lepoti narave, saj ve, da prenapet lok sčasoma postane neuporaben (*prim. pismo Raulu, 5*). Obenem pa tudi ve, da si takega ravnovesja ni lahko pridobiti; zanj se je treba potruditi. Srčni mir je sad trajnega boja s samim seboj – iz ljubezni do Boga: „Tu deli Bog svojim atletom za trudapolni boj zaželeno plačilo: mir, ki ga svet ne pozna, in veselje v Svetem Duhu“ (*pismo Raulu, 6*).

To veselje v Duhu je še ena značilna poteza Brunove duhovnosti; smeli bi reči: končna poteza na liku tega svetnika, nujna krona njegovega portreta. To veselje je trajno izžareval: „Bil je vedno veselega obraza,“ so zapisali njegovi duhovni sinovi v Kalabriji, ko so naznanili njegovo smrt. Veselje je prisotno na marsikaterem mestu v pismu Raulu in prekipeva v celotnem pismu bratom v Kartuziji. To je veselje nad tem, da je smel živeti brez pridržkov le za Boga, katerega je mogel ljubiti brez razdeljenosti: „Koliko koristi in Božje radosti prinašata ljubiteljem samota in molk v puščavi, vedo le tisti, ki ju poznajo iz lastne izkušnje“ (*pismo Raulu, 6*).

2.

GVIGO I.

(1083–1136)

Gvigo (*lat.* Guigo, *fr.* Guigues) I. se je rodil leta 1083 v plemiški rodbini na gradu v vasi Saint Romain-de-Mordanne, v tedanji škofiji Valence, kakih 80 km od Velike Kartuzije. Ničesar ne vemo o njegovi mladosti in o njegovem šolanju. Velika izobraženost, ki preseva skozi njegove spise, pa kaže

na možnost, da je pred vstopom v redovniški stan užival skrbno vzgojo. S triindvajsetimi leti je 1106 vstopil v Veliko Kartuzijo; že čez tri leta je bil po smrti priorja Janeza iz Toskane izvoljen za njegovega naslednika v skupnosti, ki jo je vodil do svoje smrti.

V teku njegovega vladanja se je kartuzijanski Red razločno utrdil in zacvetele so nove ustanove. Najprej je v želji, da bi bila boljše zavarovana samota pustinja, s pomočjo grenobelskega škofa Huga uredil in pomnožil samostanske posesti. Ko pa je 30. januarja 1132 ogromen plaz porušil samostan ter pobil šest menihov in enega novinca, se je Gvigo odločil, da bo zgradil novo stavbo na primernejšem prostoru, zavarovanem pred slehernim novim plazom. Na tem kraju stoji samostan še danes. Na željo priorjev prvih kartuzij ter na zahteve škofa sv. Huga je Gvigo med leti 1121 ter 1127/8 sestavil *Consuetudines Cartusiae – Običaje Kartuzije*. S tem je dal kartuzijanskemu Redu njegovo prvo in osnovno zakonodajo; njeno besedilo je odobril papež Inocenc II. dne 22. decembra 1133.

Kot izobraženec je ljubil knjige, „dušno hrano“ (prim. *Consuetudines*, xxviii.3); hotel je, naj bi njegovi menihi posvečali del svojega delovnega dne prepisovanju rokopisov (prav tam, xxviii.2). Izkazoval se je z neutrudno vnemo pri zbiranju pristnih knjig, ki jih je prepisoval in odstranjeval napake (prim. *Kroniko prvih kartuzijanov*). Osebnostno je oskrbel kritično izdajo pisem sv. Hieronima. Tako je spraval skupaj bogato biblioteko, ki je zbujala občudovanje sodobnikov. Preuredil je tudi Antifonarij v skladu s kriteriji preprostosti, ki jih zahteva posebnost kartuzijskega puščavniškega poklica.

Ta izjemni mož „prodornega uma, odličnega spomina, občudovanja vredne besede, nadvse sposoben za opominjanje“ (*Kronika prvih kartuzijanov*) je užival spoštovanje in prijateljstvo pri nekaterih najodličnejših sodobnikih: najprej pri samem papežu Inocencu II.; potem pri kardinalu Aime-

riku, kanclerju Cerkve, ki je v marcu 1132 obiskal Kartuzijo in sklenil z Gvigom tesno prijateljstvo. Visoko sta cenila in ljubila Gviga Peter Častitljivi, sloviti opat v Clunyju; pa tudi sveti Bernard, ki se je leta 1132 osebno odpravil na obisk k spoštovanemu priorju v Kartuzijo. Gvigo je umrl še mlad, v starosti 53 let, dne 27. julija 1136, po 27 letih vladanja. Zapuстил je sloves svetosti, tako da so ga imenovali in častili kot „častitljivega“ in „blaženega“.

Gvigo je avtor raznih spisov; seznam njegovih del obsega: (1) *Consuetudines Cartusiae*; (2) *Meditationes*; (3) *Vita S. Hugonis episcopi Gratianopolitani* (PL 153, 761–784); (4) devetero pisem – *Epistulae*. „Med pisatelji tega stoletja je Gvigo eden od najodličnejših – po svojem jedrnatem slogu pa edinstven v svoji zvrsti. [...] Njegovi spisi so glede na svojo sintetično strnjjenost zares simbol kartuzijanske tišine. V njih nam je posredoval bistvo zamisli svetega Bruna“ (J. Leclercq).

Kajti (1) *Consuetudines* – *Običaji* so le zakonodajna obleka življenjskega vzorca, ki so ga prakticirali Bruno in njegovi prvi tovariši, brez kakršnekoli bistvene spremembe. V tem delu, s katerim si je zaslužil Gvigo neminljivo hvaležnost s strani kartuzijanov, [...] se razodeva velika izkušnost v kontemplativnem življenju na samem ter globinsko poznavanje starodavnih meniških observanc (prim. *Lettres des premiers chartreux*. – SCh 88, str. 98). Pri sestavljanju tega dokumenta, ki še danes tvori osnovno jedro kartuzijanskih Pravil, „je znal Gvigo skoraj vedno izkoristiti besedila, izposojena iz meniške modrosti minulih stoletij, pri čemer je ponekod kaj spremenil, kadar se mu je zdelo potrebno prilagoditi besedilo svojskemu načinu življenja kartuzijanov“ (*La Grande Chartreuse par un chartreux*, str. 27). Ta svoboda glede uporabe virov daje Gvigovemu zakonodajnemu delu pečat izvirnosti. *Običaji*, ki jih je dokončal v letih 1127/28, so bili sprejeti v vseh kartuzijah.

(2) *Meditationes – Misli*, katere ima A. Wilmart za morda najizvirnejše delo v prvi polovici XII. stoletja, so zbirka intimnih misli, spisanih v dovršeni latinščini s skrajno jedrnatim in prodornim slogom, verjetno v prvih letih njegovega priorata. „Na teh preveč pozabljenih straneh, polnih izredne lepote, nam je Gvigo – s preprostim in čistim slogom, s popolnim obvladovanjem tako težavne umetnosti kovanja in brušenja neke misli – zapustil ganljivo upodobitev svojega notranjega življenja“ (E. Gilson). V teh vrsticah preseva duša, ki je vsa zaposlena s stalnim prizadevanjem, da se znebi sebe in stvarstva ter se z nedeljeno ljubeznijo oklene edinole Boga. Ne da bi sam vedel, pa nam pisec razkriva tudi podobo priorja, „ki pozorno in skrbno vodi k Bogu duše svojih sinov, prizadeven v razumevanju in neodjenljiv v dobroti“ (*D Sp, zv. 6, 1170: Guiges I*).

(3) Ohranjenih nam je devet njegovih pisem – *Epistolae*. Prvo je naslovljeno „neznanemu prijatelju“ in se dotika iskanja Boga v samoti – to pa je téma, ki je ljuba Gvigu in je temeljnega pomena za njegovo duhovnost. Tretje, četrto, peto in šesto pismo osvetljujejo manj znani vidik njegove osebnosti – gorečo ljubezen tega samotarskega meniha, zaljubljenega v samotnost in skritost, do Cerkve. To Cerkev, ki jo je v njegovem času razkosal razkolni papež Anaklet II., bi rad videl Gvigo „čisto slehernega kompromisa s posvetnimi podlostmi. [...] Vsakdo naj sam reformira svoje šege in navade, pa bo Cerkev spet čista“ (*Lettres des premiers chartreux, str. 121–122*).

(4) *Vita S. Hugonis – Življenje svetega Huga* je spisal Gvigo na zahtevo papeža Inocenca II., ki je kanoniziral grenobelskega škofa na cerkvenem zboru v Pisi leta 1134. Ta življenjepis je nastal v zadnjih letih Gvigovega življenja (1134–36); odlikuje se od drugih hagiografskih spisov te dobe po treznosti in skrbni natančnosti.

3.

GVIGO II.

(+ 1192/93)

Poročila o Gvigo II. so precej skopa. Ne vemo ne za letnico ne za kraj njegovega rojstva. Edina informacija, ki jo imamo o njegovem izvoru, prihaja od zgodovinarjev kartuzijskega Reda, ki trdijo, da je po narodnosti Francoz. Prvič se pojavi v nekem dokumentu iz 1173 – kot prokurator Velike Kartuzije. Nato je bil – po odstopu priorja Bazilija – izvoljen za priorja v skupnosti (1173/74). V teku njegovega priorata je bil (s papeško bulo Aleksandra III. *Cum vos*) Red postavljen pod posebno zaščito apostolskega sedeža. Isti papež je z bulo *Cum sitis religioni*, naslovljeno dne 11. julija 1177 na Gviga, potrdil odločitve in avtoriteto generalnega kapitlja.

Angleški kralj Henrik II. je v letih 1179/80 zahteval Huga iz Avalona, prokuratorja Velike Kartuzije, da bi ga naredil za priorja v kartuziji Witham, ki jo je kralj nedavno ustanovil, a se je znašla v hudih težavah. Gvigo se je tej zahtevi upiral, dokler se je dalo. Končno pa je moral odnehati, tudi na pritisk grenobelskega škofa Janeza, ki je bil sam kartuzijan. Ostareli Gvigo, oropan podpore sodelavca Huga, je odložil službo priorja (1180) ter se povrnil k življenju preprostega meniha v celici. Omenja ga še neki dokument iz 1185 kot „nekdanjega priorja Gviga“. Umrli je 6. aprila 1192 ali 1193.

Njegovo najpomembnejše delo je *Scala claustralium* (*Lestev menihov*), imenovano tudi *Scala Paradisi* (*Lestev v raj*). Gre za majhno razpravo o duhovnih vajah, ki vodijo h kontemplaciji, spisano v obliki pisma, naslovljenega na Gervazija – meniha, ki je bil starejši od Gviga. Morda je bilo sestavljeno okoli leta 1150, seveda če sprejemamo istovetnje naslovljenca z Gervazijem, tretjim priorjem v kartuziji Naše Gospe na Božji gori v Ardenih. V srednjem veku je bilo pismo malo razširjeno. Pravi uspeh pa je doživljalo od

15. stoletja dalje, posebno v okolju, ki je bilo dovzetno za vpliv „moderne pobožnosti – *devotio moderna*“. Leta 1475 je izšla v Milanu latinska izdaja; potem pa so si v teku stoletij sledile neštete izdaje in prevodi. Povečini so avtorstvo napačno pripisovali sv. Avguštinu ali sv. Bernardu. Pod tema dvema avtorjema je bila v zbirki PL objavljena ista razprava bodisi kot *Scala Paradisi* (PL 40, 997–1004) bodisi kot *Scala claustralium sive tractatus de modo orandi* (PL 184, 475–484). Dokončno jo je vrnil avtorstvu Gviga II. leta 1924 A. Wilmart. Kritično besedilo je bilo objavljeno leta 1970 v zbirki *SCh*.

Dvanajstero meditacij (*Meditationes*) ni nikoli doživelo takšne razširjenosti in je ostalo do nedavnega v rokopisni obliki. Tudi te je A. Wilmart pripisal Gvigu II. – na podlagi avtoritete najstarejših rokopisov in slogovnih ter miselnih povezav s *Scala claustralium*. [...] Obe besedili sta v kritični izdaji izšli skupaj v zbirki *SCh*. Gvigu II. pripisujejo – ne brez dvomov – še neko meditacijo o Marijinem hvalospesu *Magnificat*, objavljeno med deli sv. Bernarda (PL 184, 1121–1128).

Četudi uporablja Gvigo II. prastaro prisposodbo lestve, ki združuje zemljo z nebesi – prisposodbo, ki jo poznajo vse kulture –, ter jo predstavlja s tradicionalnimi „stopnicami/stopnjami“ (branje, meditacija, molitev, kontemplacija), ima vendarle njegov spis nekaj izvirnih potez. Predvsem – jasno opredeli, kaj meni z vsako od teh štirih duhovnih stopenj. To pa ni malenkost, če upoštevamo, da „nekateri pisatelji, ki veljajo za avtoritete na duhovnem področju, še dolgo po Gvigu puščajo svoje bralce v zmedi, s tem da uporabljajo te izraze, zlasti *meditatio* in *contemplatio*, v zamenljivem in nedoločnem pomenu“ (glej *SCh* 163, str. 34). Povrh tega postavlja te stopnice v strogo vzpenjajoče se zaporedje, tako da jasno predstavi kontemplacijo kot cilj meniškega življenja. Čeprav poudarja svobodnost Božje iniciative, trdi, da

so omenjene stopnje med seboj povezane; zato ne moreš preskočiti nižje, da bi se povzpел na višjo. Vse to pa pove, ne da bi zahajal v izumetničene shematizacije. Zato je njegova kratka razprava jasno in lahko branje ter na čudovit način slika duhovno življenje menihov, kot so ga umevali v 12. stoletju.

Gvigo, zvest celotnemu meniškemu izročilu, vidi v Svetem pismu vir duhovnega življenja; njegovo pisanje sicer razodeva poznavanje poglobitnih duhovnih piscev svojega časa, vendar se stalno vrača edinole k Bibliji, da dokaže svoje trditve in da osvetli potek predložene poti. Ko prebiramo pismo o kontemplativnem življenju (*Scala claustralium*) in še bolj, ko se poglobljamo v njegova *Premišljevanja (Meditationes)*, se nam predstavlja kot menih, ki se stalno giblje v okolju Svetega pisma. Iz njega črpa govorico, s katero izraža svojo duhovnost, tako da so nekatere strani, zlasti v *Premišljevanjih*, pravi mozaik svetopisemskih navedkov.

Razkriva se nam kot odlična kontemplativna duša, vsa prežeta s sladko in spokojno pobožnostjo. Medtem ko je ta njegova duhovnost nekoliko ograjena v okvir teoretičnega prikaza (*Scala claustralium*), se v *Premišljevanjih (Meditationes)* svobodno razmahne. Izhodišče ji je kakšna svetopisemska beseda; ta se spontano in brez napora pretaka v molitev, ki se odeva in izraža v prisposodobah, zajetih iz Svetega pisma, in jih razvija bolj z asonancami pojmov kot s strogim logičnim zaporedjem. S tem avtor udejanja to, kar je izrazil v teoretični razpravi, in daje zgled živete kontemplacije, do katere prihaja na osnovi Svetega pisma.

4.

ADAM ŠKOT (SCOT)

(+ 1212)

Rodil se je na meji med Anglijo in Škotsko proti koncu prve polovice 12. stoletja. Svoje redovniško življenje je začel med regularnimi kanoniki v premonstratenski opatiji Dryburgh, kjer je s 25. leti prejel mašniško posvečenje; prav tam je bil okoli 1184 izvoljen za opata koadjutorja. Nekaj časa je prebival v opatiji Prémontré, kamor ga je poklical generalni opat njegovega Reda; od tam se mu je ponudila priložnost, da spozna in obišče kartuzijane v Val-St. Pierre (Aisne). Ker ga je zamikal njihov način življenja, je sklenil zapustiti svoj Red in postati kartuzijan.

Po vrnitvi v domovino (okoli 1188) je vstopil v kartuzijo Witham, katero je bil deset let poprej ustanovil kralj Henrik II. Plantagenet. Čez nekaj mesecev pa ga je doletel ukaz generalnega kapitlja premonstratencev in opata v Prémontré, naj se vrne v Dryburgh, sicer ga bo zadela kazen izobčenja. Na posredovanje škofa sv. Hugona Lincolnskega, bivšega priorja v Withamu, in opata v Newhouse so se težave omilile in premonstratenski general je dovolil Adamu, da ostane v kartuzijanskem Redu, v katerem je preživel 24 let, povezan v duhovnem prijateljstvu s svetim Hugom Lincolnskim. Ta se je vsako leto umikal v kartuzijo Witham na duhovne vaje in se je tamkaj rad pogovarjal s prijateljem. Adam je po dveh letih hudega telesnega trpljenja umrl na veliki torek 1212.

V svojem premonstratenskem obdobju je sestavil nekaj duhovnih spisov, ki so zbrani v *PL 198, 11–872*. [...] Med spisi, ki so nastali v obdobju bivanja v kartuziji Witham, je objavljen edinole *De quadripertito exercitio cellae* (*PL 153, 799–884*). Nastal je okoli 1190, malo po njegovem vstopu v kartuzijo.

De quadripertito exercitio cellae – Štiridelne vaje v celici

– vsebuje 36 poglavij in je pristna hvalnica samotarskemu življenju. V bogatem in bleščečem slogu opisuje ideal kartuzijanskega Reda – iskanje Boga v tišini in samoti celice. Adam gleda na celico kot na pravi raj. S pomočjo alegorične interpretacije štirih rek, ki izvirajo iz zemeljskega raja (prim. 1 Mz 2, 10-14), razlaga četvero vaj, ki naj zaposlujejo samotarjevo življenje: branje, premišljevanje, molitev in ročno delo.

Spis razkriva velikansko izobraženost svojega očeta in duhovno napetost, ki ga navdušuje. Gorečnost, ki ga je že kot mladeniča vlekla v kontemplativno življenje, izkazuje Adam v tej svoji kratki razpravi z ljubeznijo do celice, s preskušnjami in težavami v samoti, pa tudi z veseljem, ki so ga v njej deležni ljubitelji samote. V njem zvesto odmeva glas duhovnosti sv. Bruna in prvotnih kartuzijanov. S tem nam je poklonil enega od najlepših spisov o samoti, kar jih pozna srednji vek.

5.

GUIDO DE PONTE (GUIGES DU PONT)

(+ 1297)

O Guidu de Ponte¹ imamo na razpolago le skopo življenjepisno oznanilo v *Analih kartuzijanskega Reda* (glej AOC, zv. 4, p. 439). Po tem viru sodeč, je izpovedal Guido svoje meniške zaobljube v Veliki Kartuziji leta 1271, skupaj z menihom Bosom, ki je pozneje postal redovni general (+ 1313). Po šestindvajsetih letih meniškega življenja je umrl dne 29. oktobra 1297. Naslednje leto je njegovo smrt oznanil gene-

---

¹ Tako ga imenujejo trije najstarejši latinski rokopisi; v literaturi se je uveljavilo ime, ki ga navaja osmrtnica: *D. Guigo de Ponte, monachus Cartusiae*. V pričujočem prevodu uporabljamo – za boljše razlikovanje od obeh Gvigoov (glej zgoraj) – avtorjevo lat. ime *Guido de Ponte*.

ralni kapitelj Reda, obenem pa mu je naklonil pomembne priprošnje.²

Guido je zapustil eno samo znano delo, razpravo *De contemplatione – O kontemplaciji*. Latinsko besedilo spisa, nastalega proti koncu avtorjevega življenja, se nam je ohranilo v petih rokopisih. Kritično besedilo je pripravil menih iz Velike Kartuzije, A. Sochay; uporabil ga je E. Piovesan za italijanski prevod (izšel 1979. leta v zbirki *AnC*, 45). L. 1985 pa je izšla kritična lat.-fr. izdaja celotnega dela v dveh zvezkih (*AnC*, 72 I/II).

To razpravo je Guido napisal z namenom, da bi začetnike vodil do vrhov kontemplacije. „Bolj ko drugi, ki govorijo o vrhuncu kontemplacije, Guido daje vtis mistika, ki je osebno doživljal vzvišena stanja, o katerih si prizadeva dati razlago“ (*D Sp*, zv. 3, 900–901). Delo je razdeljeno na tri knjige; številna razlikovanja in razdelki, značilni za miselnost njegove dobe, nekoliko otežkočajo branje. V celoti pa vsebuje celovit nauk o duhovnem življenju. Za Guida je namreč vzpon duše „od najskromnejših začetkov spreobrnjenega grešnika tja do vrhunca ekstaze in do blaženega gledanja neprekinjena enota. Vse se steka k mistični združitvi; asketični napori in boji na poti očiščevanja so po njegovem gledanju samo sredstva za doseg kontemplacije“ (Grausem).

Ta kontemplacija je po njegovem dvojna: spekulativna (intelektualna) in anagogična (afektivna). Četudi trdi, da lahko obe privedeta do mistične združitve, ne prikriva svoje naklonjenosti do druge – na črti svojega sodobnika in sobrata Huga de Balma. Njegov spis *De mystica Theologia* mu je bil znan; vendar je hotel približati njegov nauk začetnikom. „Pri Guidu še bolj kot pri Hugu odkrivamo tiste poteze, ki dajejo tako očarljiv pečat kartuzijski duhov-

2 Iz tega zaključuje analist: *Ex quo beneficio satis aperte colligitur virum inter nos fuisse spectabilem – Iz tega beneficija se da kaj jasno sklepati, da je bil ugleden mož med nami.*

nosti in ki so ji zagotovile tako blagodejen vpliv: pametna razsodnost; stalna skrb, da ne izgubiš izpred oči skromnih bojev na poti očiščevanja, tudi tedaj, ko si že dosegel višave kontemplativnega življenja; nežna in praktična ljubezen do našega Gospoda. [...]“ (Grausem).

6.

HUGO DE BALMA

(XIII.–XIV. stol.)

O pisatelju – Hugo de Balma (*fr.* Hugues de Balmey) – imamo karseda skopa poročila. P. Stanislav Autore, ki se opira na zaključke neke študije izpod peresa nekega meniha v kartuziji Parkminster, piše: „Kartuzijan Hugo de Balma, avtor dela *De mystica Theologia*, je istoveten s kartuzijanom Hugom Dorchejem iz plemiške rodbine de Balma, ki je bil – upošteva je poročilo v *Analih kartuzijskega Reda* – prior v kartuziji Meyriat (Ain) proti koncu XIII. stoletja.“³ To je praktično vse, kar vemo o njem.

De mystica Theologia (znana po začetnih besedah *Viae Sion lugent*) je bila prvič objavljena v Strasbourgu leta 1495 med deli sv. Bonaventure in je bila – kljub izrečnemu pričevanju najstarejših rokopisov ter piscev, kot sta Gerson in Dionizij Kartuzijan, pa še kakšnih dvomljivcev – v vseh naslednjih izdajah predstavljena kot delo sv. Bonaventure. O avtorskem problemu so znova razpravljali pri frančiškanski izdaji *S. Bonaventurae opera omnia* (Quaracchi, 1898, zv. 8; 1902, zv. 10). Tedaj so zanimali očetovstvo serafskega učitelja nad spornim spisom in ga pripisali nekemu kartuzijanu iz 13. stoletja. Učena študija D. Stanislava Autoreja (+ 1920) je – kot se zdi – dokončno osvetlila problem glede pripisovanja in istovetnosti pisca. Natančnega datuma nastanka ne poznamo z gotovostjo; zanesljivo pa je bila delo spisano

---

3 Glej članek *Hugues de Balma* v DTC 7, stolp. 215–220.

med 1230 in 1290.⁴

Hugo se sklicuje na Dionizija Areopagita, ko na začetku svojega spisa podaja sumaričen opis treh poti v duhovnem življenju: pot očiščevanja, pot razsvetlitve, pot združitve. Potem ko na kratko spregovori o poti očiščevanja in nekoliko obširneje o poti razsvetlitve, preide na razpravo o poti združitve. Ta je njen najpomembnejši del, v katerem se Hugo razgovori o Dionizijevem poglavju spisa *De mystica Theologia*.⁵ Da bi prispeli do zedinjujoče ljubezni, Hugo predlaga „pobožne vaje (*industriæ*)“; najznačilnejša izmed njih je vaja z zdihljaji (*aspirationes*): to so vzkipi ljubezni, ki se vzpenjajo k Bogu. Ta vaja se ujema s kartuzijanskim izročilom, saj jo priporoča že Gvigo I. v *Consuetudines*.⁶ Zada pa je seveda povezana z „monologično molitvijo“ pušćavskih očetov,⁷ ki se je pozneje razvila v „Jezusovo molitev“

4 „Hugo je sestavil svojo *De mystica Theologia* pred 29. oktobrom 1297 – smrtnim datumom svojega sobrata in sodobnika Guida de Ponte (Guiges du Pont), ki jo v svojem spisu *De contemplatione* priporoča v branje, [...] pa verjetno šele po začetku svojega priorata v letu 1289“ (SCh 208, str. 12).

5 Za razumevanje Hugovih misli podajamo v naslednjem prevod Pseudo-Dionizijevega besedila. *Ko se neprenehoma ukvarjaš z mističnimi zagledanji, opuščaj občutke in umske dejavnosti, vse, kar je čutnega in spoznatnega. Puščaj za seboj ne-bit in bit, tako da se boš mogel, kolikor se da, v ne-spoznavanju povzpeti do združitve z Njim, ki je nad vsako bitnostjo in vsakim spoznanjem. Kajti s tem da svobodno in brezpogojno izstopaš iz vsega in še iz samega sebe, boš dvignjen v čisti ekstazi (biti-izven-sebe) do temačnega žarka božanske Nad-bitnosti, potem ko si zapustil vse in si se znebil vsega (Pseudo-Dionizij: *De mystica Theologia*. – PG 3, 997–1000). Prim. Hugov navedek (*Quaestio difficilis*, št. 12)!*

6 *Semper in operando, ad breves et quasi jaculatas licet orationes recurrere* – Med delom je vedno dovoljeno, da se zatekamo h kratkim in tako rekoč strelovitim molitvam (Cons. XXIX, št. 3; cf. St 5.3).

7 Sv. Avguštin piše v pismu Probi: *Dicuntur fratres in Aegypto quidem habere orationes, sed eas tamen brevissimas, et raptim quodammodo jaculatas* – O bratih v Egiptu pravijo, da sicer opravljajo molitve, toda karseda na kratko, nekako tako, kot da so na hitro izstreljene (pogl. X. 20. – PL 33, 501).

oziroma „molitev Jezusu“ (»Gospod Jezus Kristus, Sin Božji, usmili se me«) v pravoslavni hesihastični tradiciji. Hugova *De mystica Theologia* je neposredno ali posredno vplivala na mnoge poznejše avtorje. Naj se omejimo na to, da navedemo le najpomembnejša imena: Guido de Ponte (+1297), J. Gerson (+1429), Dionizij Kartuzijan (+1471), Vincencij iz Aggspacha (+1464), Henrik Herp (+1477). Prek B. de Laredo je vplival Hugo tudi na sveto Terezijo Veliko in predvsem na sv. Janeza od Križa.

7.

MARGUERITE (MARGARETA) D'OYNGT (+ 1310)

Ne vemo za rojstni datum Margarete d'Oyngt⁸ – in tudi o letih, ki jih je preživela do vstopa v kartuzijo, ne vemo skoraj ničesar. Margareta je pripadala plemiški rodbini iz lyonske pokrajine; njena družina je izpričana od začetka 11. stoletja naprej. Bila je ena od štirih hčera Guiscarda, gospoda d'Oyngt, ki je v svoji oporoki dne 25. julija 1297 zapustil hčeri „Margareti, redovnici in priorici v Poleteins, po pravu ustanove letni dohodek 100 soldov, dokler bo živeła“ (AOC, zv. 5, str. 48). Ne vemo, kdaj je Margareta vstopila v kartuzijo Naše Gospe v Poleteins, blizu Lyona. Vemo le, da je leta 1286 že bila redovnica in da si je izvolila meniško življenje v odgovor na notranji Božji klic – ne pa, kot se je tedaj pogosto dogajalo, v poslušnosti do očetove volje, kjer so se le prepogosto uveljavljali gmotni motivi družine. Leta 1288 je bila priorica v svoji skupnosti in je to ostala vse do smrti, 11. februarja 1310. Po smrti so jo začeli častiti kot „blaženo“, vendar je to češčenje izginilo s francosko revolucijo, ki je razgnala vse skupnosti kartuzijank.⁹

8 Sama se označuje kot „Margareta, Kristusova dekla“ (*ego Margareta, ancilla Christi*). Glej *Pagina meditationum*, 1!

9 L. 1840 sta grenobelski škof in kartuzijanski Red naslovlila na Sveti

Margareta je zapustila nekaj kratkih duhovnih spisov, ki so dragoceni – ne samo glede na vsebino, ampak tudi s stališča literarne zgodovine; saj so ena od redkih pisnih prič lyonskega dialekta v 13. stoletju in s tem nastajanja francoskega jezika. „Jezik, ki ga uporablja Margareta d'Oyngt, je mešanica jezikov *d'oc* in *d'oïl*, ki sta se v Lyonu zlila v enoten jezik“ (Niepce). Kljub tej značilnosti so bili njeni spisi dolga stoletja pozabljeni [...].

Njena dela so bila prvič objavljena leta 1877. Kritična izdaja, objavljena 1965. leta, obsega troje del: (1) *Pagina meditationum* (št. 1–112); (2) *Speculum* (št. 1–40); (3) *La via Seiti Biatrix virgina de Ornaciu* (št. 41–125); (4) štiri pisma (št. 126–153). Objavljena so tudi (5) tri kratka *poročila* (št. 154–160), sestavljena po njeni smrti, ki pripovedujejo o izrednih dogodkih (prerokovanjih in čudežih), pripisovanih priorici v Poleteins.

(1) *Pagina meditationum*, spis v latinskem jeziku, je meditacija/premišljevanje v obliki molitve. Spodbudo ji daje vstopni spev nedeljske maše *In Septuagesima/Sedemdesetnica*.¹⁰ Razvija dve glavni temi: a) Božja ljubezen do vseh ljudi, ki se razodeva zlasti v Gospodovem pasijonu; b) strahotna sodba, ki si jo nakopavajo verne, a nemarne in nevhvaležne duše.

(2) *Speculum*, spisan v franko-provansalskem jeziku, vsebuje tri videnja, zapisana v tretji osebi, ki nam razkrivajo Margaretino mistično izkušnjo. S pomočjo simbolov, ki se navdihujejo v Svetem pismu (zaprta knjiga, popisana od

---

sedež prošnji za potrditev češčenja *ab immemorabili*. Zadeva še čaka na rešitev (glej članek v *DTC XI, 1704–1706*).

10 To je nekdanja prva predpostna nedelja. Vstopni spev se glasi: *Circumdederunt me gemitus mortis, dolores inferni circumdederunt me, et in tribulatione mea invocavi Dominum, et exaudivit de templo sancto suo vocem meam* – *Obdali so me smrtni vzdih, bolečine pekla so me obdale. V svoji stiski sem klical h Gospodu in uslišal je moj glas iz svojega svetega templja* (*Ps 17, 5-7* vg).

zunaj – prim. Raz 5), nam to delce prikazuje, kako je oseba, o kateri govori, prek meditiranja in posnemanja Kristusovega življenja in trpljenja (pisava z belimi, črnimi in rdečimi črkami) prispela do zrenja presvete Trojice, izvira vsega dobrega, in do zrenja vstalega Kristusa, ki v svojem povečanem telesu povzema vse stvarstvo, angele in svetnike.

(3) *La via Seiti Biatrice virgine de Ornaciu* je v franko-provansalskem jeziku spisani življenjepis blažene Beatrike iz Ornacieux, Margaretine sodobnice in kartuzijanke v kartuziji Naše Gospe v Parmeniji (Isère).¹¹

(4) Štiri pisma, spisana v franko-provansalskem jeziku, so naslovljena očetu, bratu in neki dami. Vsebina je duhovna spodbuda na podlagi lastnih izkušenj.

Nagib, ki je vodil Margareto, da se je v svojem samotarskem in skitem življenju lotila pisanja, lahko povzamemo iz njenih *Meditacij*. Takole piše: [...] *Mislila sem si, da je srce moškega in ženske tako nemirno, da težka vzdrži v enem in istem stanju. Zato sem si zapisala misli, ki mi jih je Bog položil v srce, da jih ne izgubim iz spomina, potem ko bi jih odstranila iz svojega srca, in tudi zato, da bi jih mogla polagoma preišljati, kadar bi mi Bog podaril svojo milost [...]* (*Pagina meditationum*, št. 4).

Središče njene duhovnosti je oseba Jezusa Kristusa, ki ga nežno imenuje *pulcher dulcis Domine Jesu Christe* – lepi, sladki Gospod Jezus Kristus. V perspektivi ženitovanjske mistike, pa tudi pod vplivom liturgičnega obreda posvečenja devic, ki ima pomenljivo vlogo v kartuzijanskih ženskih skupnostih, nanj gleda kot na Kristusa-Ženina. Še več: s tipično žensko občutljivostjo Margareta v Jezusu vidi tudi „Mater“; bridkosti njegovega pasijona so ji porodne bole-

11 Bl. Beatrika iz Ornacieux (+ 1303) se je odlikovala zlasti z veliko ljubeznijo do eharistije in do trpljenja Našega Gospoda; povrh pa še s svojim življenjem, ki je potekalo v skrajno trdi spokornosti. Takoj po smrti so jo začeli častiti; njen kult je potrdil papež Pij IX. dne 15. aprila 1869. V kartuzijanskem Redu goduje 25. novembra.

čine, s katerimi nas je Jezus rodil za življenje v milosti.¹² In končno: v Kristusa je zagledana ne samo v skrivnostih njegovega otroštva in trpljenja, temveč tudi v slavi vstajenja – kot v bleščeče zrcalo Božje Lepote in Luči. Izraža se z besediščem, obarvanim predvsem s svetopisemsko in liturgično govorico; pozna pa tudi duhovne velikane svoje dobe.¹³ Verjetno je bila seznanjena s spisi kartuzijanskih mistikov Guida de Ponte in Huga de Balma, ki sta bila njena sodobnika.

8.

LUDOLF SAŠKI

(+ 1377)

Rodil se je na Saškem proti koncu 13. ali na začetku 14. stoletja. Še čisto mlad je stopil v dominikanski Red, kjer je dokončal svoj študij z naslovom magistra teologije. Po 26 letih redovniškega življenja je leta 1340 prestopil v kartuzijanski Red – kot novinec v kartuziji Na gori sv. Marije v Strasbourgu. Naslednje leto je tam izpovedal svoje zaobljube. Leta 1343 so ga menihi v kartuziji sv. Beata v Koblenzu izvolili za priorja. Po petih letih priorata pa je v želji, da se vrne v spokojnost celice, dosegel od generalnega kapitlja Reda dovoljenje, da se umakne. Zapustil je Koblenz in se kot preprost menih naselil v kartuziji sv. Mihaela v Mainzu, kjer je ostal nekaj let. Nato se je vrnil v Strasbourg, v hišo svojih zaobljub, kjer je 10. aprila 1377 umrl in zapustil sloves velike svetosti.

---

12 Ta naslov „Kristusa-matere“ najdemo tudi pri Margaretini sodobnici, sv. Matildi iz Hackerborna (+ 1298); pri angleški mistikinji Julijani iz Norwicha (+ 1373); pa tudi pri kartuzijanu Dominiku Pruskem (+ 1460).

13 Pozna in navaja sv. Frančiška Asiškega (prim. *Pagina meditationum*, št. 73).

Nastanek vseh Ludolfovih del na splošno pripisujejo njegovemu kartuzijanskemu razdobju, četudi nobenega ni mogoče natančno datirati. *Enarratio in Psalmos – Razlaga psalmov* je bila verjetno napisana v letih njegovega prvega bivanja v Strasbourgu (1340–43). Nekatera Ludolfova dela¹⁴ še niso objavljena.

Nedvomno najpomembnejše Ludolfovo delo pa je slovita knjiga *Vita Jesu Christi e quattuor Evangeliiis et scriptoribus orthodoxis concinnata – Življenje Jezusa Kristusa, sestavljeno na podlagi štirih evangelijev in pravovernih pisateljev*. Doživela je velikanski uspeh: prvič so jo natisnili 1474. leta v Strasbourgu, nato pa je dočkala 88 celotnih izdaj v latinskem jeziku ter nešteto prevodov in izdaj v vseh poglavitnih evropskih jezikih. Najbrž je bila napisana po letu 1348, medtem ko je Ludolf bival v Mainzu, skoraj gotovo pa je začel zbirati snov za svoje delo že v svojem dominikanskem razdobju. Avtor združuje eksegezo z asketičnim in dogmatičnim poukom in tako predstavlja celotno Kristusovo življenje – od večnega rojstva Besede do končne rekapitulacije vseh stvari v njeni slavi. Izredno obilje patrističnih besedil in navedkov avtorjev iz 12. do 14. stoletja kaže, da Ludolf ni imel namena sestaviti izvirno spekulativno delo, pač pa „simfonično“, „cerkveno“ delo, tako glede na njegove vire kot glede na njegove bralce. Vsem kristjanom namreč želi pomagati, da bi se približali skrivnosti in nauku Jezusa Kristusa. Vsebino evangelija hoče ponuditi vernikom v premišljevanje, in sicer v tako obsežni obliki, kakršne ni dosegel še nihče.

Vpliv tega spisa je bil silno velik in se je poglobljal z novimi izdajami. Knjiga je bila med priljubljenimi branji v duhovnih okoljih od 14. do 16. stoletja, posebno med pri-

---

14 Ta so: (1) *Tractatus ... qualiter vivendum sit homini spirituali*; (2) *Flores et fructus arboris vitae Jesu Christi*; (3) *Sermones Magistri Ludolphi*; (4) *Commentarius in cantica veteris et novi Testamenti et in Symbolum S. Athanasii*.

staši gibanja *devotio moderna* – *moderna pobožnost*. Še v 18. stoletju je bila priljubljeno branje. Lahko rečemo: Vse duhovne veličine od Ludolfa dalje so bile bolj ali manj neposredno pod njegovim vplivom. Med njimi velja omeniti zlasti sv. Terezijo Avilsko in sv. Ignacija Lojolskega, ki sta začetnika mogočnih duhovnih tokov v potridentski Cerkvi. S tem sta tudi sama prispevala k širjenju Ludolfovega duhovnega vpliva.

Ni lahko razbrati specifičnih potez Ludolfove duhovnosti, saj je s svojim delom *Vita Jesu Christi* hotel biti samo zvest odmev predhodnega izročila. Vsekakor velja: njegova duhovna misel je močno osredinjena v Kristusu. Že v *Razlagi psalmov* trdi, da je Kristus vsebina psalmov; ti so glas celotnega Kristusa – glave in udov, Cerkve in kristjanov. V *Življenju Jezusa Kristusa* postavlja Ludolf kot temelj za duhovno življenje premišljevanje skrivnosti Kristusove človeškosti: njegovega otroštva, javnega delovanja in pasijona/trpljenja. Ko premišljuje o pasijonu, nam odpira nekatere pomenljive strani o Jezusovem srcu, ki ga postavljajo med predhodnike pobožnosti do Srca Jezusovega.

Po Ludolfovem mnenju je celotno Jezusovo zemeljsko življenje pouk, kajti On je arhetip, pravzor sleherne svetosti. Zato lahko vsak kristjan najde v Kristusovem življenju prototip/prvotni vzorec, po katerem mora oblikovati svoje bivanje. Branje posameznih dogodkov naj bo počasno in premišljeno. Kot metodo premišljevanja predlaga Ludolf naslednje: v domišljiji si predoči kraj in dogodke, ki jih boš premišljeval. V duhu se združuj z raznimi evangelijskimi osebami, da boš z njimi zaživel skrivnost, v katero si se zazrl. Premišljevanje Jezusovega življenja je namreč zanesljiva pot h kontemplaciji. Prav v zvezi s kontemplacijo pa se Ludolf izkazuje z veliko zadržanostjo do izrednih mističnih pojavov.

Povrh tega Kristus zanj ni zgolj predmet meditacije, marveč živi v svoji Cerkvi, ki jo je ustanovil s svojim učlo-

večenjem in trpljenjem. V Cerkvi ga srečujemo; v trpečih udih Cerkve ga moramo ljubiti in mu služiti. Ludolf poudarja Marijino duhovno materinstvo in njeno sredništvo v prenosu milosti. Poudarja pa tudi, da je odrešenje izključno Kristusovo delo, ki se mu Marija pridružuje v pasijonu kot *socia passionis* – družica v trpljenju. Končno – ostaja zvest svojim dominikanskim koreninam, zato ne postavlja v nasprotje kontemplativnega in aktivnega življenja. Apostol evangelija mora biti kontemplativen; kontemplavec pa mora biti aktiven, kadar to zahteva blagor Cerkve.

9.

BL. NIKOLAJ (NICCOLÒ) ALBERGATI

(1375–1443)

Rodil se je leta 1375 v Bologni kot član plemiške rodbine. Devet let je študiral pravo na sloviti univerzi v svojem rojstnem mestu. Proti koncu svojega študija je leta 1395 zapustil vse in vstopil v kartuzijo sv. Hieronima (San Girolamo di Casara) blizu Bologne. Naslednje leto je, star 21 let, izpovedal meniške zaobljube, bil leta 1404 posvečen v duhovnika in leta 1407, star komaj 32 let, izvoljen za priorja svoje skupnosti. 4. januarja 1417 je bil z aklamacijo ljudskih predstavnikov določen za bolonjskega škofa; naslednjega dne so ga zakonito izvolili kanoniki stolnega kapitlja. Albergati je najprej poskušal zavrniti imenovanje; na ukaz redovnega generala pa je s pokorščino sprejel škofovstvo.

Tudi kot škof – in pozneje kot kardinal – ni v ničemer opuščal strogih kartuzijskih navad [...]. Prvo dejanje novega škofa je bila napoved (septembra 1417) prvega pastoralnega obiska v škofiji; pozneje je še dvakrat tako obiskal svoje vernike. Po obisku je sklical škofijsko sinodo, na kateri je promulgiral razne reformne odloke, ki so se dotikali zlasti življenja duhovščine in cerkvenih beneficijev, pri čemer je energično odstranil vse zlorabe.

Za izobrazbo bodočih duhovnikov, zlasti siromašnih kandidatov, je ustanovil pri nadškofiji šolo, ki ji je naklonil bogato knjižnico, odprto javnosti. S tem je – davno pred tridentinskim cerkvenim zborom – dal zametek modernim semeniščem. Za pouk in oživitev ljudske pobožnosti je ustanavljal in pospeševal bratovščine duhovnikov in laikov. V juniju 1433 je kot prvi bolonjski škof uvedel navado, ki je še vedno v veljavi, da so iz svetišča Naše Gospe sv. Luka, ki stoji nad mestom, slovesno prenesli Marijino podobo. Sam je bil siromašen; dobrine bolonjske Cerkve je uporabljal predvsem za pomoč ubogim in za zidavo cerkva in drugih cerkvenih stavb. Pa mu ni bilo dovolj, da je pomagal revežem, ki so se zatekali k njemu. „Skrivaj je dal iskati reveže, ki jih je bilo sram (prositi za miloščino). Na tihem jim je pomagal s pošiljkami denarja in žita na dom.“¹⁵

Leta 1422 se je začelo za Albergatija obdobje velikih diplomatskih odposlanstev v prid miru za Italijo in Evropo, na katera sta ga pošiljala papeža Martin V. in Evgen IV. Pri teh naporih si ni prizanašal in je tako izčrpal moči v poslednjem delu svojega življenja [...]. Trikrat je bil poslan v severno Italijo, da sklene mir med Benetkami, Milanom in Firencami. Po skrajno napornih pogajanjih mu je uspelo doseči podpis beneškega miru (30. decembra 1426); ko pa je bil ta sporazum prelomljen, je sklenil novo pogodbo: ferrarski mir (19. aprila 1428). Trikrat je bil poslan v Francijo, da bi skušal doseči konec stoletne vojne med Francijo na eni in Anglijo ter Burgundijo na drugi strani. Njegova velika zasluga je, da je prišlo do sklenitve miru v Arrasu (21. septembra 1435), ko se je Francija spravila z burgundskim vojvodom Filipom Dobrim. Že po prvem odposlanstvu v Francijo (1422) ga je papež Martin V. imenoval za kardinala z naslovno rimsko cerkvijo Sv. Križa v Jeruzalemu.

15 Iz besed pogrebne govora. Prim. Tromby, B.: *Storia critico-cronologica-diplomatica del Patriarca S. Brunone e del suo Ordine cartusiano*. – Napoli, 1778, zv. 8, app. II. *Oratio funebris*, št. CXLV –CL.

Poleg diplomatskih poslanstev je bil kardinal Albergati zadolžen – s strani papeža Evgena IV., ki je 3. marca 1431 sledil Martinu V. – tudi za pomembna verska poslanstva. Papež ga je dvakrat (1433 ter 1436) poslal, da kot njegov predstavnik predseduje koncilu v Baslu, ki je bil v nasprotstvu s papežem. Kljub vsem naporom kardinalu Albergatiju ni uspelo prepričati tega, da je napetost med papežem in koncilom prerasla v prelom. Januarja 1438 ga je Evgen IV. imenoval za predsedujočega na koncilu v Ferrari, ki naj bi obravnaval ponovno združitev med grško in latinsko Cerkvijo. Albergati je slovesno odprl koncil (8. januarja 1438) in ga vodil vse dotlej, dokler ni prispel papež, da osebno prevzame predsedovanje. Ko se je zatem koncil preselil v Firence, je bil kardinal med koncilskimi očeti, ki so podpisali bulo *Laetentur caeli – Radujte se, nebesa*, ki je sankcionirala združitev grške in latinske Cerkve (6. julija 1439).

Leta 1443 je s papežem in njegovo kurijo odpotoval iz Firenc proti Rimu; toda med postankom v Sieni je doživel poslednji napad svoje bolezn. Po hudem trpljenju je izdihnil na večer 9. maja 1443. Evgen IV. je hotel biti osebno – in skupaj s kurijo – navzoč na njegovem pogrebu 11. maja v Sieni. Pokojni je bil na lastno željo pokopan v florentinski kartuziji (San Lorenzo a Firenze), kjer je bil prior njegov stari prijatelj in kjer še danes častijo njegovo truplo.

Njegovo češčenje, ki se je začelo takoj po smrti, je leta 1744 uradno priznal Benedikt XIV. [...] ¹⁶

Kot izobraženec, ki je svoj skopo odmerjeni prosti čas posvečal humanističnemu študiju, je bil kardinal Albergati v stiku z literati in humanisti svojega časa. Od 1421 dalje je imel za zvestega tajnika Tomaža Parentucellija iz Sarzane, ki je ostal v njegovi bližini vse do smrti. Med njegovimi

---

16 Do nedavne spremembe kartuzijanskega koledarja je godoval 9. maja (praznik z 12 berili). Prim. še: *Acta sanctorum, 9. maii. Romae – Parisiis, 1866.*

zaupniki je bil tudi Enea Silvio Piccolomini – bodoči papež Pij II.¹⁷ Bil je v prijateljstvu s slovitim kamaldulenskim generalom Ambrožem Traversarijem (Ambrogio Traversari). Bil je zaščitnik človeku, ki mu bo nekoč izrekel pogrebni govor (Poggio Bracciolini), učenemu Frančišku Filelfo (Francesco Filelfo), ki mu je posvetil nekaj svojih prevodov iz grščine, in Jakobu Zenu (Jacopo Zeno), poznejšemu škofu v Feltre, katerega je spoznal med koncilom v Florenci in je postal njegov prvi življenjepisec.

Starejši Nikolajevi življenjepisci mu pripisujejo avtorstvo nekaterih spisov, ki pa so žal vsi izgubljeni. Njegova pisma, ki so se nam ohranila do danes, se dotikajo predvsem njegove pastoralne in politične dejavnosti. Vključili smo jih v naš izbor posebno zato, ker so pričevalna. Bolandisti mu pripisujejo tudi neki rokopis, ki ga je kardinal Albergati podaril kartuziji v Florenci. V njem govori o izhajanju Svelega Duha; verjetno gre za odmev razprav na florentinskem koncilu, kjer je bil ta teološki problem najbolj žgoča točka nasprotujočih si mnenj.

10.

DOMINIK PRUSKI

(1382–1460)

Dominik Helion se je rodil 1382. leta na ozemlju vzhodne Prusije kot član skromne družine. Nekaj časa je bil vpisan na krakovsko univerzo. Kot mladenič je živel potepuško in razbrzdano življenje; potem pa je pri 25 letih starosti vstopil v kartuzijo sv. Albana (Trier). Med letoma 1415 in 1421 je bil vikar v novi ustanovi Marienfloss (Sierk, Lotaringija).

---

17 Ustanovitelj ljubljanske škofije (1462). Nikolajev tajnik Tomaž (Tommaso Parentucelli da Sarzana) je postal 1444. njegov naslednik – bolonjski škof. Kmalu zatem ga je papež Evgen IV. povzdignil v kardinala – in 6. marca 1447. je postal njegov naslednik. V spomin na Albergatija si je izbral ime Nikolaj V.

Dvakrat (1426 in 1439) je bil učitelj novincev v kartuziji sv. Mihaela (Mainz); potem se je dokončno vrnil v triersko kartuzijo, kjer je bil pet let vikar. Vse življenje je moral veliko trpeti – tako zaradi hudih bolezni, od katerih si ni nikoli docela opomogel, kot tudi zaradi notranjih preskušanj. Spričo svetega življenja in mističnih darov, s katerimi je bil obdarjen, je bil v visoki časti predvsem pri trierskem nadškofu (Otto von Ziegenhayn). Po daljši bolezni, ki jo je potrpežljivo prenašal, je 21. decembra 1460 umrl v Trierju, star 78 let.

Skorajda vsi spisi Dominika Pruskega so še vedno neobjavljeni, če odštejemo nekaj odlomkov, ki jih navajajo drugi avtorji. Njegovo prvo delo je bilo najbrž *Rosarium Mariae – Marijin rožni venec*. V njem dodaja vsaki zdravamariji kratek obrazec, ki naj spominja na katero od skrivnosti Jezusovega in Marijinega življenja. S tem je dal rožnemu vencu obliko, ki je ostala živa do danes in je imela velik uspeh. Spisal je še nekatera druga dela o Mariji: *Corona beatae Mariae* pa *Te caeli Reginam laudamus*. To hvalnico je oblikoval po vzorcu liturgične hvalnice *Te Deum*. Njegovo glavno delo pa je *Liber experientiae – Knjiga izkušnje*, ki ga je s prekinitvami sestavljal od 1439. do 1458. leta. Delo je avtobiografsko, pisano v tretji osebi; v njem opisuje svoje mistične izkušnje.¹⁸

Dominikova duhovnost je v celoti osredinjena na témo Kristusa, njegove človečnosti in njenih skrivnosti, posebno otroštva in pasijona/trpljenja. Živ občutek za lastno nezmožnost in duhovno revščino, ki mu je bil lasten od samega začetka spreobrnjenja, ga je spodbujal k rastočemu zaupa-

---

18 Pod psevdonimom „brat Rupert“ pripoveduje o svojem življenju in o svojih duhovnih izkušnjah. Obe knjigi (*Liber experientiae I–II*) sta ostali v rokopisih. Prva knjiga je izšla l. 2010 v zbirki *Analecta cartusiana*, 283. Druga knjiga, ki jo je napisal deset let pozneje, je izšla 2013. v isti zbirki (*AnC 283/2*).

nju v Kristusa; postal je eden redkih srednjeveških mistikov, ki so dajali Jezusu naslov „Mati“. To zaupanje je prestajalo težavno preskušnjo v obdobju hudih skušnjav obupanosti, ki je trajalo deset let (1414–1424); vendar ga je vodilo k poglobljanju v skrivnost Kristusovega srca, katero obravnava v zadnjih šestih poglavjih (*collationes – pogovorih*) knjige *Liber experientiae* – kot v nekakšni kratki razpravi o pre-svetem Srcu.

„Čista ljubezen“, ki preveva vso njegovo duhovnost, je vseskozi zaznamovana s čutom za stvarnost in z razsodnostjo. Nikdar si ne dopušča kakšne dejanske ali domnevne brezbriznosti do svojega zveličanja. Pomembno mesto v Dominikovi duhovni misli zavzema sveta Devica, ki jo je že od otroštva zelo ljubil in ji je pripisoval svojo spreobrnitev. S svojimi spisi je vplival na Lansperga, pri katerem bomo odkrivali pogloblitve teme Dominikove duhovnosti.

11.

DIONIZIJ KARTUZIJAN

(1402/3–1471)

Dionysius van Leeuw se je rodil v belgijskem Limburgu, v kraju Ryckel, leta 1402 ali 1403. Starši so bili nizkega stanu, kot sam poroča.¹⁹ Že kot otroka ga je vlekel klic v kontemplativno življenje; pri komaj desetih letih starosti je sklenil postati kartuzijan. Kot gorečega študenta so ga poslali v šolo k benediktincem, najprej v Saint-Trond, blizu domače vasi, zatem v Zwolle. Približno leta 1421 je zaprosil za sprejem v kartuzijo Zeelhem (Diest), nato pa v kartuzijo Roermond. Ne tu ne tam ga niso sprejeli, ker še ni dosegel starosti 20 let, ki jo zahtevajo redovna *Pravila*. Pač pa so mu svetovali, naj dokonča svoj študij, dokler ne doseže predpisane starosti.

---

19 Pasel je kot fantič nemirnih in pretepaških nravi drobnico svojih staršev. Glej: *Opera omnia*, zv. 41, str. 363; zv. 1, str. 332–333.

Nato se je decembra 1421 vpisal na univerzo v Kölnu, kjer je dosegel akademsko stopnjo *magister artium*.

Leta 1424 ali 1425 je – star 21 let – navsezadnje le smel vstopiti v kartuzijo Bethleem (Roermond), kjer je z izjemo nekajkratnih odsotnosti ostal vse do smrti. Kot mož z železnim zdravjem²⁰ je svoj čas posvečal molitvi, branju in pisanju knjig. Trdo se je držal strogorednosti; spal je zelo malo; po odpetju nočne službe božje je preživel ostanek noči z molitvijo in pisanjem. Psalterij je znal na pamet in ga je vsak dan recital toliko, kolikor se je dalo. Bog mu je naklanjal vzvišene mistične milosti, predvsem dolgotrajne ekstaze, ki so proti koncu njegovega življenja postajale vedno močnejše. O njih nam sam poroča v nekaterih spisih.²¹

Nekako v letih 1433/34 mu je bila zaupana služba prokuratorja (oskrbnika) v domačem samostanu. Čez nekaj časa pa so ga morali – na njegovo veliko veselje²² – vrniti njegovemu knjižnemu delu. Njegova izredna književna dejavnost, ki se je začela okoli leta 1430 in je trajala 39 let, mu je povzročala nemalo trpljenja in nerazumevanja. Okoli leta 1440 so mu njegovi predstojniki iz neznanih razlogov zaukazali, naj prekine svoje svetopisemske komentarje in poda obračun o njih.²³ Leta 1446 je doživel ponižanje s preiskavo, ki jo je glede njega po naročilu generalnega kapitlja izvršil kölnski prior. Ta pa ga je docela opravičil in spodbudil, naj nadaljuje svoje svetopisemsko delo.

Zdaj je zaslovel – in prejel povabilo od kardinala-legata Nikolaja Kuzanskega, naj mu pomaga pri reformi redovniškega življenja, ki jo je legat po naročilu papeža Nikolaja V.

---

20 Sam je rad ponavljal na svoj račun tole šalo: *Ego ferreum habeo caput et aeneum stomachum* – Jaz imam železno glavo in bronast želodec. Prim. *Opera omnia*, zv. 1, str. xxvi.

21 Prim. obe pismi v *Opera omnia*, zv. 41, str. 610; 613–614.

22 Prim. njegov spis *De praeconio et dignitate Mariae*, art. xvii. – *Opera omnia*, zv. 35, str. 550.

23 Ob tej priložnosti je naslovil na svoje predstojnike kratek spis v samoobrambo. Prim. *Opera omnia*, zv. 41, str. 625–626.

izvajal v Nemčiji in na Nizozemskem. Dionizij je ostal pri njem od avgusta/septembra 1451 do marca 1452. Vrnil se je v kartuzijo in se spet posvetil vnetemu pisanju, dokler ga niso 1465. leta poslali ustanavljat novo kartuzijo sv. Sofije Carigrajske v s'Hertogenbosch (Brabant), kjer je naslednjega leta bil imenovan za rektorja. Hudi napori pri tej ustanovitvi so – ne več mlademu – Dioniziju izčrpali telesne moči. Po treh letih je zaprosil za dovoljenje, da se sme vrniti v Roermond, in ga je tudi dobil. Tamkaj je, že hudo bolan, leta 1469 dokončal svoje poslednje delo (*De meditatione*) in dokončno odložil pero, da bi se v zbranosti in tišini pripravljaval na poslednje srečanje s svojim Gospodom – srečanje, za katerega je slutil, da se mu približuje.²⁴

Tako je v samoti in tišini preživel preostali čas. Umrli je 12. marca 1471, medtem ko so njegovi sobratje prepevali večernice na praznik sv. Gregorja Velikega, cerkvenega učitelja. Po smrti so ga začeli častiti kot svetnika. Ko so 22. marca 1608 izkopalili njegovo truplo, so vzglavne kosti izločale nežen vonj; palec in kazalec desne roke (s katerima je pisal svoja dela) sta bila nestrohnela. Roermondski škof H. Cuyck, ki je predsedoval ekshumaciji, je dal pokopati Dionizijeve ostanke za oltarjem kartuzije in začel kanonični postopek za beatifikacijo, ki pa je po njegovi smrti ostal nedokončan.

[...] Ogromna književna produkcija Dionizija Kartuzijana obsega okrog 25.000 strani besedila.²⁵ Razdeliti jo je mogoče na tri glavne razdelke: (a) razlage Svetega pisma; (b) teološke in filozofske spise; (c) asketske in mistično-teološke

---

24 Glej *De meditatione*, art. XIV. – *Opera omnia*, zv. 41, str. 90.

25 Dionizij je leta 1466 sam sestavil seznam svojih del, ker so mu mnogi podtikali svoja lastna dela. Seznam obsega 187 naslovov (prim. *Opera omnia*, zv. 1, str. XLIX–LXX.). Prvo izdajo so oskrbeli kölnski kartuzijani (1530–1559). Ponatis te izdaje je izšel – pod naklonjenim očesom Leona XIII., ljubitelja sholastike – proti koncu 19. stoletja v 42 knjigah (kartuzija Montreuil-sur-mer).

spise. Takšna razdelitev se zdi v marsičem nekoliko umetna, kajti dejanska osrednja tema celotnega Dionizijevega književnega opusa je – kontemplacija. O njej rad razpravlja, brž ko se mu ponudi priložnost, predvsem v svojih teoloških in asketično-mističnih spisih.

(a) V svojih svetopisemskih komentarjih, s katerimi se je ukvarjal od 1434 do 1457, je razlagal celotno Sveto pismo, pri čemer je zajemal svoje interpretacije pri cerkvenih očetih in pri najzanesljivejšem eksegetskem izročilu srednjega veka.²⁶ V dobi, ko je kar mrgolelo najbolj fantastičnih interpretacij Svetega pisma v apokaliptičnem duhu, se je trudil vrniti eksegezo h klasičnim metodam; in temu načelu je ostal vedno zvest. Najvažnejše pa je, kako pristopa k Svetemu pismu s ponižnostjo, razsodnostjo in spoštljivostjo. Sveto pismo je treba brati v istem duhu, s katerim je bilo napisano, in umevanje nam je podarjeno od Svetega Duha. Norma njegove interpretacije je – avtoriteta Cerkve. Po Dionizijevem gledanju naj bo Sveto pismo pravilo za naše življenje; vodi naj nas k ljubezni do Boga. [...] S tem da postavlja Biblijo kot temelj za spekulativno in mistično teologijo, zasluži Dionizij, da ga počastimo zlasti danes, ko nam je 2. vatikanski cerkveni zbor z naslonitvijo na pristno izročilo svetih očetov pokazal na Biblijo kot na izvor in dušo teologije.

(b) Na teološkem polju je Dionizij zares „poslednji veliki srednjeveški pisec; je sklep in povzetek sholastike v njenem pravem pomenu“ (Mougel). Njemu – kot tudi vsemu meniškemu izročilu – študij teologije in filozofije ni sam sebi namen, marveč sredstvo, da vedno bolj napredujemo v ljubezni. Dionizijevo najpomembnejše teološko delo je *Commentaria in quattuor libros Sententiarum (Opera omnia, zv. 19–25bis)*. Pomembno je predvsem za študij zgodovine teološkega mišljenja. Gre za komentar štirih knjig Petra Lombarda; v njem Dionizij uspe združiti v jasno ter izčrpno

²⁶ Sam je sestavil seznam svojih virov (glej: *Opera omnia, zv. 1, str. LXXI–LXXII*).

sintezo celotno mišljenje vélikih teoloških predhodnikov, cerkvenih očetov in velikih sholastikov 13. stoletja, zlasti sv. Tomaža. V tem delu Dionizij pričuje tudi v prid Marijinemu brezmadežnemu spočetju.²⁷

Na spodbudo kardinala Nikolaja Kuzanskega je spisal Dionizij, verjetno kmalu po padcu Bizanca v turške roke, apologetsko delo *Contra perfidiam Mahometi libri IV* (*Opera omnia*, zv. 36, str. 231–442), ki ga je posvetil papežu Nikolaju v. Ostala pomembnejša teološko-filozofska dela so: (1) *Elementatio philosophica; Elementatio theologica* (*Opera omnia*, zv. 33, str. 21–104; 105–231). V obeh podaja povzetek osnovnih tem iz svoje filozofije in teologije. (2) *De lumine christianae theoriae* (*Opera omnia*, zv. 33, str. 233–513). Tu opravičuje krščansko vero z razumskimi dejstvi, s platonsko filozofijo in Dionizijem Areopagitom. Na koncu (3) omenimo razpravo *De venustate mundi et de pulchritudine Dei* (*Opera omnia*, zv. 34, str. 223–253), o kateri nekateri menijo, da je najboljši traktat estetike, ki nam ga je zapustil srednji vek.

(c) Najpomembnejši in najznačilnejši del celotnega Dionizijevega slovstva je mistična teologija; z njo si je prislužil naslov *doctor extaticus* – *ekstatični učitelj*. Kot pri vseh velikih srednjeveških teologih je tudi pri njem študij Svetega pisma vir teologije; teologija pa je temelj in izvor mistike. Njen predmet je: „[...] najodličnejša človeška dejavnost – kontemplacija. [...] K njej nežno vodi dušo skozi mistične stopnje, pri čemer postaja zapored zvesta služabnica, skrivna prijateljica in skrita hčerka Božja, dokler se končno ne izgubi v sijaju bogopodobnega in pobožujočega življenja“ (Mougel).

Njegov nauk na področju kontemplacije je mogoče povzeti z enim stavkom: „Vélika skrivnost dobre kontempla-

---

27 Prim. *Opera omnia*, zv. 23, str. 98. Sv. Pij X. ga navaja v okrožnici *Ad diem illum* (ASS, zv. 36, str. 456).

cije se skriva v veliki ljubezni“ (prim. *DSp*, zv. 2, 744).²⁸ Od tistega, ki hrepeni po kontemplaciji, zahteva zato Dionizij ponižnost, poslušnost, krotkost, strogorednost in samoza-tajevanje (prim. *Opera omnia*, zv. 40, str. 296).

Njegov najbolj zaključeni spis v zvezi z mistično teologi-jo je *De contemplatione* (*Opera omnia*, zv. 41, str. 133–289). V njem sistematično razlaga svoje mišljenje na tem področju, pri čemer se navdihuje predvsem pri Dioniziju Areopagitu, „mojem priljubljenem avtorju“, in pri J. Ruysbroeku, »bo-žanskem učitelju« (*doctor divinus*). Zapustil je tudi nekaj manjših asketskih spisov za vsak življenjski stan – mestoma sestavljenih na prošnjo frančiškanskega pridigarja J. Bru-gmana in kardinala Nikolaja Kuzanskega.

[...] Dionizij ni zapustil resničnih učencev; toda njegov vpliv je bil zelo razsežen. Skoraj vsi poznejši duhovni veli-kani se bodo v svojih spisih radi sklicevali nanj.

12.

JANEZ PRAVIČNI LANSBERG

(1489/90–1539)

Johannes Gerecht se je rodil v kraju Landsberg (odtod nje-govo polatinjeno ime *Joannes Justus Lanspergius*) na zgor-njem Bavarskem leta 1489 ali 1490. Še mlad se je napotil v Köln, kjer je študiral filozofijo na sloviti univerzi in dosegel 12. julija 1508 bakalavreat. Kmalu zatem je vstopil v mestno kartuzijo in naslednje leto izpovedal meniške zaobljube. Ne vemo, kdaj je prejel mašniško posvečenje. Prvih deset let

---

28 Dionizijeva misel je: *Cognitio Dei, si non fuerit caritate formata vir-tuosisque actibus perornata, frigida, sterilis et informis consistit. Hinc necesse est affectuosam hanc esse, si contemplatio dicere merebitur* – Spoznanje Boga ostaja hladno, neplodno in brezoblično, če ga ne ob-likuje ljubezen in če ga ne krasijo krepostna dela. Zato je nujno, da je prirsčno, ako naj zasluži ime kontemplacije (*Opera omnia*, zv. 41, str. 138).

kartuzijanskega življenja je prebil v samoti in tišini celice, vnet za molitvenost, spokornost in krepostne vaje. Okoli 1520 je bil verjetno imenovan za zakristana; od 1523 do 1530 je bil vikar in učitelj novincev. Leta 1530 je bil poslan za priorja v kartuzijo Marijinega sotrpčenja (Vogelsang, vojvodstvo Jülich na Westfalskem). Obenem je bil konviziator renske province kartuzijanskega Reda.

V nezdravem okolju si je hudo pokvaril zdravje, zato so ga 1534 znova poklicali v kölnsko kartuzijo, kjer je bil 1538 imenovan za vikarja. Že naslednje leto je 11. avgusta po hudem trpljenju umrl v 50. letu starosti, po 30 letih svetega in pohvalnega redovniškega življenja. V poslednjih letih bivanja v hiši svojih zaobljub se je seznanil z mladim študentom Lovrencem Surijem, ki je pozneje postal kartuzijan, in s Petrom Kanizijem, na katerega je napravil neizbrisen vtis.

Lansperg je eden od silno redkih – natančneje dveh – kartuzijanov, ki ju je generalni kapitelj Reda uradno pohvalil zaradi njune slovstvene dejavnosti; to pa zato, ker njegovi spisi, nastali iz osebne kontemplativnega izkustva, navajajo bralce edinole k molitvi in k popolnosti. V svojih spisih zavestno zamolčuje spekulativne vidike mistične teologije, zato pa daje veliko prostora molitvenim obrazcem, premišljevanjem in številnim podukom za duhovno življenje. Pri tem uporablja preprost in dostopen jezik, nabit z drhtečo, vročo čustvenostjo, zato da bi nagovoril kar najširši krog bralcev vseh stanov, redovnikov in laikov.

Trenutno je najdostopnejša izdaja njegovih del v petih zvezkih (kartuzija Montreuil). Prvi trije zvezki vsebujejo pridige: zv. 1. – *Sermones de tempore*; zv. 2. – *Sermones de sanctis*; zv. 3. – *Homiliae et Sermones in Passionem*. Ostala dva zvezka pa napolnjujejo duhovna vodstvena pisma ter kratki duhovni spisi. Ti so najpomembnejši del njegovega slovstva – spisi, ki zares nagibajo k ljubezni.

(1) *Enchiridion christianae militiae* (zv. 4, str. 505–601) ter

(2) *Speculum christianae perfectionis* (zv. 4, str. 247–307) sta spodbuda k popolnosti v krščanskem življenju. Pisec svetuje – v duhu gibanja *devotio moderna* – naslednja sredstva za doseganje očiščenega srca in prave ljubezni do Boga: premišljevanje Jezusovega življenja in trpljenja; zbranost; pogoste pobožne vzdihe; gorečo molitev; ponotranjeno življenje v Božji navzočnosti.

(3) *Alloquia Jesu Christi ad quamvis animam fidelem* (zv. 4, str. 309–465), v dveh knjigah, so dolga spodbuda, v kateri Lanspergov Jezus neposredno nagovarja dušo. Dotikajo se skoraj vseh predmetov krščanske askeze – čistosti srca, devišta, premišljevanja Gospodovega trpljenja, premišljevanja o smrti, ponižnosti itd. Zadnji, peti del (str. 455–465) je bil pogosto objavljen v ločeni obliki. Gre namreč za krepko in kratko razpravo o popolnem življenju, za redovnike in za laike.

(4) Vodstvena pisma – *Epistolae pareneticac ac morales ad diversorum ordinum statuumque homines* (zv. 4, str. 79–246) – so naslovljena na razne osebe, med katerimi so tudi nekateri njegovi novinci. V njih se Lansperg kaže kot odličen in izkušen učitelj duhovnega življenja.

(5) Omembe vredni so še pesniški *Hymni christiformes* (zv. 5, str. 389–455) pa

(6) *Threni de compassione et planctu piissimae Virginis Mariae* (zv. 5, str. 333–387). V obeh daje Lansperg prost izliv svojim najnežnejšim in najgorečnejšim čustvovanjem v odnosu do Odrešenika, ki ga zre predvsem v njegovem pasijonu, pa tudi do sotrpeče Device Marije. To je središče njegove duhovnosti.

(7) *Pharetra divini amoris* (zv. 5, str. 1–159), v dveh knjigah, je bogata zbirka molitev za različne priložnosti, ki naj jih uporabljamo „kot puščice, to je, ljubeče želje, izstreljene v Boga.“²⁹ To je morda najbolj tipično delo Lanspergove čustvene duhovnosti. [...]

29 Izv.: *Ut sagittas, id est, desideria amorosa emittas in Deum* (*Pharetra, prologus*. – *Opera omnia*, zv. 5, str. 2).

Lansperga smemo upravičeno šteti za enega od predhodnikov češčenja presvetega Srca – bodisi zaradi spisa *Pharetra*, ki mu lahko rečemo „prvi priročnik za pobožnost do Jezusovega Srca“ (prim. *DSp*, zv. 2, 1029); bodisi zaradi številnih drugih njegovih spisov o Jezusovem Srcu. Do te pobožnosti je prišel najprej na črti redovnega izročila (posebno Ludolfa Saškega in Dominika Pruskega), nato pa tudi v stiku s sv. Gertrudo iz Helfte: njene spise je rešil iz stoletne pozabe in oskrbel njihovo prvo latinsko izdajo (1536). Na čelo ji je postavil zagovor (*Epistola apologetica*), pred vsako od petih knjig te izdaje pa je postavil kratek povzetek. Ta „lanspergovska izdaja“ je bila večkrat ponatisnjena in je bila tri stoletja najbolj cenjena kot osnova vseh drugih izdaj in prevodov. S tem je silno pripomogla k poznavanju sporočila velike benediktinske mistikinje, tako da je – z njeno lastno, sugestivno in preroško besedo – „pomagala v sodobnem času znova prižgati, ob poslušanju nežnosti utripajočega Odrešenikovega Srca, plamen Božje ljubezni – v ostarelem in otopelem svetu.“³⁰

Kot Lutrov sodobnik je sestavil Lansperg tudi dve apologetski delci v nemščini (ohranjen je samo njun latinski prevod), da bi proti reformatorjem branil pristno evangelijsko duhovnost in veljavnost redovništva (prim. zv. 4, str. 7–27; 29–77). [...] Medtem ko so po vsej Nemčiji divjali teološki spori, ki so poglobljali nesporazume in delitve, je pobožni pisatelj s svojim delovanjem oživljal in širil dragoceno duhovno dediščino, ki je bila vsa prežeta z drhtečo in nežno ljubeznijo do Kristusa in do Marije – dediščino, iz katere bodo črpali, bolj ali manj zavestno, duhovni velikani 16. in 17. stoletja. Njegovo vplivnost izpričujejo številne izdaje in prevodi njegovih del, ki so se razširila daleč preko

---

30 Izv.: *Eloquentia autem suavitatis pulsum istorum reservatum est moderno tempori, ut ex talium audientia recalescat iam senescens et amore Dei torpescens mundus (Legatus divinae pietatis, knj. IV, pogl. IV. – Paris-Poitiers, 1875; zv. 1, str. 305–306).*

meja kartuzijanskega Reda. Njemu je zadolžen benediktinec Alojzij Blossius (+ 1566); Peter Kanizij in Peter Faber sta bila pod vplivom njegove pobožnosti do presvetega Srca; Alfonz Ligorij navaja Lansperga v svojih spisih.

Bil je ne samo velik ljubitelj Jezusa, temveč tudi njegove Matere. Rad se je obračal k njej z mottom *totus tuus – ves tvoj*, ki si ga je verjetno izposodil pri sv. Bonaventuri. Spodbujal je k temu tudi druge – redovnike in laike.³¹ Lansperga moremo celo vstaviti med predhodnike pobožnosti do Marijinega brezmadežnega Srca. Vodilni motiv – smemo reči – v njegovih spisih je tale: »Pospešuj spoznavanje Marije in ljubezen do nje – in po njej boš privedel duše k Jezusu Kristusu.«

13.

LAURENTIUS SURIUS

(1522–1578)

Lorenz Sauer (polatinjeno ime: *Laurentius Surius*; slovensko: *Lovrenc Surij*) se je rodil leta 1522 v Lübecku kot sin katoliških staršev iz meščanskega sloja (oče je bil zlatar). Še čisto mladega so poslali študirat književnost v Frankfurt na Odri; četudi je odraščal v protestantskem okolju, je ostal katoličan.³² Iz Frankfurta na Odri je odšel v Köln, kjer je poslušal predavanja filozofije, dokler ni leta 1539 dosegel stopnje *magister artium*. V teku študija se je pristrčno navezal na Petra Kanizija; skupaj sta poslušala predavanja Nikolaja van Esche (*Eschius*) na kolegiju Berg (*Gymnasium montanum*). S posredovanjem profesorja Nikolaja, ki je bil

---

31 *O piissima Mater Dei, fac me totum secundum beneplacitum Filii tui, ut et ego TOTUS TVUS sim, et tu tota mea – O predobra Mati Božja, stori me vsega všečnega tvojemu Sinu, da bom tudi jaz VES TVOJ – in ti vsa moja* (*Opera omnia*, zv. 5, str. 269).

32 Lübeck je prešel k Reformi leta 1531, Frankfurt pa šele po „nürnberškem premirju“ 23. julija 1532 (Jedin, *Zgodovina Cerkve*, 6. zv.).

v zaupnih odnosih s kartuzijani v Kölnu, sta Surij in Kanizij okoli leta 1539 stopila v stik s kartuzijo sv. Barbare, ki je bila v tistih časih živahno središče teološke in duhovne kulture.

Poznanstvo s kartuzijani, zlasti z Lanspergom, ki je bil tedaj vikar v kartuziji, je odločilno vplivalo na Surija, ki je sklenil, da postane kartuzijan. Tudi njegov prijatelj Kanizij je nekaj časa imel enak namen. Leta 1542 je Surij prejel meniško haljo iz rok priorja³³ Gerarda Kalkbrennerja; naslednjega leta, 1543, pa je izpovedal slovesne meniške zaobljube. Poslej je vse do smrti – kljub šibkemu zdravju – delil svoj čas med izpolnjevanjem predpisanih vaj v kartuzijanskem življenju pa med velikanskim delom prevajalca, kompilatorja in izdajatelja knjig. Vse se je odvijalo v skritosti njegovega samostana, kjer je pri 56 letih umrl dne 23. maja 1578.

Navedimo le njegova glavna dela:

(1) V latinščino je prevedel in objavil spise nemških duhovnih pisateljev, kot so: Tauler, Suso, Ruysbroek, Eschius, Helling, Harphius in še drugi.

(2) Objavil je *Opera omnia S. Leonis Magni (Coloniae, 1568/69)* in zbirko homilij, ki jih je oskrbel Alkuin na ukaz Karla Velikega.

(3) Sestavil je zbirko koncilskih odlokov, ki jo je posvetil španskemu kralju Filipu II.: *Concilia omnia tum generalia, tum provincialia, tum particularia quae iam inde ab Apostolis usque in praesens habita obtineri potuerunt (Coloniae, 1567, 4 zv.)*.

---

33 Gerhard Kalkbrenner (1494–1566) je bil prior v kölnski kartuziji od 1536. do smrti. Okoli kartuzije je ustvaril krožek goreče duhovnosti, ki so mu pripadali: begina Maria de Oosterwijk, Eschius in mladi Kanizij. Velike zasluge si je pridobil zlasti v odnosu do jezuitov. Družba Jezusova je bila tedaj še na začetku. Kot prvi v Nemčiji je prior Gerhard doumel pomembnost Družbe ter si je neutrudno prizadeval, da pri mestnih oblasteh v Kölnu doseže dovoljenje za ustanovitev jezuitske hiše. Na njegov predlog je generalni kapitelj kartuzijanskega Reda 15. maja 1544 naklonil Družbi Jezusovi delež pri duhovnih zasluženjih kartuzijanov.

(4) Najbolj znano Surijevo delo pa je njegovo *Življenje svetnikov* (*De probatis sanctorum historiis, partim ex tomis Aloysii Lipomani, doctissimi episcopi, partim etiam ex egregiis manuscriptis codicibus, quarum permultae ante hac nunquam in lucem prodire*). Delo je doseglo velikanski uspeh; pohvalila sta ga papeža sv. Pij V. in Gregor XIII. Prva izdaja (Köln, 1570–1575, 6. zv. in-folio) je bila takoj razprodana. Surijski delo je lotil druge; z dodatki novih življenjepisov, ko so mu jih na novo dostavili, jo je začel objavljati 1576. Drugi zvezek je izšel malo pred njegovo smrtjo, 1578. Objavljanje je nadaljeval in dokončal njegov sobrat Jakob Mosander leta 1581.

[...] Surijski ni bil pisatelj v pravem pomenu besede, ampak predvsem prevajalec, kompilator in izdajatelj. Zato ni lahko – ali pa je sploh nemogoče – natančno očitati njegov duhovni obraz. Njegovo celotno velikansko slovstveno prizadevanje – obenem z delom njegovih sobratov v Kölnu – moramo gledati v okviru zgodovinskega trenutka, v katerem so živeli. Bili so časi, ko se je začela protireformacija – in kölnski kartuzijani so z lastnim življenjskim slogom in načinom prispevali k prenavljanju Cerkve in katoliške kulture. Prav ta skrb, da bi oskrbeli živež za duhovno rast in pobožnost dušnih pastirjev in vernikov, je spodbudila gorečnost slovstvenih iniciativ, ki je odlikovala Surijski; v tej perspektivi je treba upoštevati vse vidike njegovega dela. S sredstvi, ki so mu bila na razpolago sredi 16. stoletja, je uresničeval to, kar je bil Gvigo I., zakonodajalec njegovega Reda, zatrdil štiristo let prej: *Quia ore non possumus, Dei verbum manibus praedicemus. Quot enim libros scribimus, tot nobis veritatis praecones facere, sperantes a Domino mercedem pro omnibus, qui per eos, vel ab errore correcti fuerint, vel in catholica veritate profecerint* – Oznanjajmo Božjo besedo z rokami, ker je ne moremo oznanjevati z usti. Kolikor knjig bomo prepisali, toliko glasnikov resnice si bomo oskrbeli, v upanju, da bo Gospod naklonil nagrado vsem, ki bodo po njih odvrnjeni od

zmote ali utrjeni v katoliški resnici.

(*Consuetudines*, pogl. xxviii, št. 3–4. – PL 153, 694).

14.

ANTONIO DE MOLINA

(+1612)

Rodil se je okoli 1550 v kraju Villanueva de los Infantes (Ciudad Real) kot otrok plemiške rodbine. Med študijem na univerzi v Salamanki se je oprijel redovniškega življenja; pridružil se je mestnemu konventu avguštincev, pri katerih je izpovedal zaobljube 17. marca 1575. Po zaključku univerzitetnega študija je po nekaj letih bivanja v salamanškem konventu prešel v konvent v Burgosu, leta 1588 pa je bil imenovan za priorja v krajevnem konventu Soria. Naslednje leto (1589) je, sledeč svojemu nagnjenju do kontemplativnega življenja, vstopil v kartuzijo Miraflores (Burgos), kjer je izpovedal zaobljube 28. oktobra 1590.

Tam je imel zelo velik vpliv – kot duhovni voditelj in kot teološki svetovalec – tako znotraj svoje skupnosti in pri burgoškem nadškofu (kardinal Zapata) kot tudi pri mestnih civilnih oblasteh. 1605 je bil imenovan od generalnega kapitlja za priorja kartuzije Xeres (Jerez) de la Frontera, a se je tej nalogi odpovedal. Umrli je 21. septembra 1612 na glasu svetosti v domači kartuziji Miraflores. Ponovni izkop je našel njegovo truplo nestrohnelo.

Njegovo poglavitno delo ima naslov *Istrucción de sacerdotes, en quo se les da doctrina muy importante para conocer la alteza del sagrado oficio sacerdotal y para exercitarle debidamente, sacada tota de los Santos Padres y Doctores de la Iglesia*. Prvič je bilo objavljeno 1608. leta (Burgos) in je takoj doživelo strašanski uspeh: še istega leta je dočakalo sedem španskih izdaj. Sledilo je še 35 izdaj v Španiji; takoj je bila prevedeno tudi v poglavitne evropske jezike; v Italiji

je doseglo 15 izdaj. Uspešne so bile tudi njegove *Exercicios espirituales*, objavljene leta 1613 (Burgos), nato pa večkrat ponatisnjene in prevedene v razne jezike. Antonio de Molina je napisal tudi nekaj manj pomembnih del o raznih temah, nadalje življenjepis *Vida del gloriosísimo S. Bruno*, ki pa je ostal v rokopisu (Miraflores).

Četudi ni manjkalo spisov, ki obravnavajo duhovniško življenje,³⁴ je Molina na izviren način utemeljil pravo in pristno duhovnost duhovnika – na osnovi njegovega duhovniškega dostojanstva. Celotna prva razprava v njegovem spisu je posvečena dokazovanju veličine duhovniškega stanu znotraj naravnih verstev, judovstva in Nove zaveze. V duhovniku vidi Molina predvsem mašnika; le mimogrede se dotika njegove dušnopastirske vloge – zelo verjetno zato, ker je bilo delo namenjeno le interni uporabi njegove skupnosti kontemplativnih menihov, ki niso bili zadolženi za nobeno zunanjo službeno dejavnost. Idealnega duhovnika predstavlja na zelo visok način in z bogatim ter živahnim slogom, ki zna biti zelo prepričljiv. Iz takšne vzvišenosti neposredno izvaja duhovnikove posebne in zahtevne dolžnosti. Med njimi s posebno močjo poudarja ubožstvo. To dejstvo je toliko bolj vredno omembe, ker je avtor živel v dobi in v deželi, ki jima je razkošje tudi na verskem področju služilo kot sredstvo za ugled.

Vpliv njegove knjige je bil pomemben. Dobršen del slovstvene produkcije na témo duhovniške duhovnosti je v 17. in 18. stoletju in še tja do polovice 19. stoletja bolj ali manj neposredno odvisen od Molinovega dela. Njegovo odločno zavzemanje za pogostno prejetje svetega obhajila – pogosto naj bi ga prejeli tudi laiki – je na Francoskem prebudilo odpor v janzenističnih krogih ter je dalo povod, da je Antoine Arnauld objavil svojo znamenito knjigo *De la fréquente Communion – O pogostnem obhajilu* (1643). To

34 Znotraj kartuzijanskega Reda velja omeniti Dionizijevo delo *De vita et regimine curatorum*. – *Opera omnia*, zv. 37, str. 219-233.

delo podaja duhovni nauk janzenizma in ga je ostro napadel sveti Vincencij Pavelski. Molina je bil docela zvest naukom tridentinskega koncila in ga smemo postaviti med predhodnike evharistične discipline sv. Pija x.

Molinova zamisel o molitvenem življenju je izražena v njegovih *Exercicios espirituales*. Je poskus sinteze dveh velikih španskih duhovnih šol, ki sta bili njegovi predhodnici: karmeličanske smeri (kot jo zlasti prikazuje sv. Terezija v svojem delu *Camino de perfección*) in ignacijanske smeri, ki priteka iz Ignacijevih *Ejercicios*.

15.

INNOCENT LE MASSON

(1627–1703)

Philippe Le Masson se je rodil v kraju Noyon (Oise) dne 21. decembra 1627. Še čisto mlad je 19. decembra 1644 vstopil v kartuzijo Naše Gospe na Montrenaud, blizu rojstnega mesta, in tam prejel meniško haljo (16. januarja 1645) z imenom Innocent (Inocenc); naslednjega leta (1646) pa je izpovedal meniške zaobljube. Leta 1659 je bil imenovan za vikarja in za magistra novincev v hiši svojih zaobljub; obenem je sprejel dolžnost teološkega poučevanja mladih menihov. Leta 1663 je postal prior in 1672 konvizitator redovne province Pikardije. Potem ko je 15. oktobra 1675 umrl redovni general, R. P. Jean Pégon, je bil Le Masson enodušno izvoljen za njegovega naslednika. Četudi se je močno upiral, je bil prisiljen („iz svete pokorščine“, kot je sam zapisal v pismu lyonskemu priorju, ki naj bi predsedoval volitvam novega generala) sprejeti izvolitev. Prevezel je vodstvo Reda, katerega je upravljal skoraj 28 let; v celoti se je posvečal služenju svoji redovniški družini.

10. aprila 1676 je – nekaj mesecev po njegovi izvolitvi – strahovit požar v nekaj urah upepelil Veliko Kartuzijo. Novi general se ni dal potolči; takoj je začel z gradnjo novega

samostana. Sam je s pomočjo nekega brata-konverza narisal načrt za novogradnjo.³⁵ Potem ko je premagal precej mučne težave (v zvezi z napetostjo med španskimi kartuzijami in matično hišo), je dosegel pri papežu Inocencu XI. odobritev nove izdaje redovnih Pravil *in forma specifica* (prim. Apost. konst. *Iniunctum nobis*, 27. marca 1688). Dal je pobudo za sestavitev celotne zgodovine Reda v treh delih: *Pravila (Statuta Ordinis Cartusiensis)*; *Letopisi (Annales Ordinis Cartusiensis)*; *Dnevniki (Ephemerides Ordinis Cartusiensis)*. Sam se je lotil izdelave prvega dela.

Že od mladih let je bil odločen nasprotnik janzenizma. Eno izmed prvih dejanj njegove vlade v Redu je bilo tole: naročil je, naj mu pošljejo vse janzenistične knjige, kar jih je bilo mogoče najti v francoskih kartuzijah, da jih požge v Veliki Kartuziji. Poleg tega se je z vso svojo dejavnostjo trudil preprečevati, da bi se ta zmota kakorkoli vrinila v Red. Velja torej, da je prav on v veliki meri zaslužen za to, da je kartuzijanski Red ostal skorajda v celoti neokužen od janzenizma.

Še bolj energično se je spopadel s kvietizmom, bodisi znotraj bodisi zunaj Reda. Ko je decembra 1689 zvedel, da so se pri kartuzijankah v samostanih Prémol, Salettes in zlasti Mélan vrinile kvietistične zmote, je hotel osebno nastopiti kot vizitator teh samostanov. Papež Aleksander VIII. je z motuproprijem 4. aprila 1690 dovolil generalu, da zapusti meje svoje samote, in odredil vizitacijo. V vseh treh kartuzijah je Le Masson spravil na kup vse spise, osumljene kvietizma, in jih dal v svoji navzočnosti sežgati. Z odobritvijo generalnega kapitlja je 1693. in 1694. leta ponovil vizitacijo. To vojskovanje s kvietizmom ga je nagnilo k temu, da

---

35 Razsežnosti novega samostana, ki ga je zgradil Le Masson, se utegnejo dandanes zdeti pretirane. Toda v njegovem času je štela skupnost Vélike Kartuzije 90 menihov, patrov in bratov, ki jim je treba prišteti še 140 delavcev. Red je povrh tega štel tedaj 170 kartuzij; njihovi priorji so se vsako leto sestajali na generalnem kapitlju v Veliki Kartuziji.

je napisal nekaj duhovnih del, ki zavračajo ta zmotni nauk. Temu naporu je posvetil zadnja leta svojega življenja.

Vedno bolj je bolehal, a je ostal kljub svojim tegobam zgled redovne discipline. Poslednja bolezen je trajala komaj nekaj dni; umrl je v zgodnjih urah 8. maja 1703, v 76. letu starosti.

Le Masson je pisal mnogo – predvsem, kot že rečeno, da bi pobijal zmote svoje dobe. Vsa njegova dela razodevajo to dušnopastirsko skrbnost; izkazujejo stališče „dušnega pastirja, odgovornega predstojnika, ki ga je izkušnja poučila o nevarnosti novih naukov, na katere gleda izključno z zornega kota njihovih praktičnih posledic“ (Martin). In če morda ta velika aktivnost, ki jo je razvil v obrambo pristnega kontemplativnega življenja, kaže na moža, rojenega bolj za dejavnost kot pa za kontemplativnost, nekoliko globlje poznavanje njegovih del resnično odkriva „velik lik meniha ... in to – kontemplativnega meniha“ (prav tam).

Na tem mestu ni primerno navajati dolgega seznama Le Massonovih spisov. Omenimo samo tiste, ki po našem mnenju najbolj izražajo njegov duhovni lik.

(1) Najprej: *Introduction à la vie intérieure et parfaite* (Lyon, 1689; 2 zv.), ki je dočakala več izdaj. V drugem zvezku so zbrani razni manjši duhovni spisi, ki jih je avtor objavil posebej. V tem delu pisec v ubrano, uravnovešeno celoto združuje kartuzijansko preprostost in ljubeznivost sv. Frančiška Saleškega ter moč *Hoje za Kristusom*. V njem vdihavamo „gorečnost bojevnika in spokojnost kontemplativca – realizem, okronan z rabsodnostjo“ (prav tam). Rabsodnost je zares ključ, s katerim je treba brati celotno delo tega avtorja – je pa tudi izraz, ki najbolje povzema njegovo duhovnost. V tej točki se izkazuje popolnoma zvest kartuzijanskemu izročilu, kot ga izražata oba njegova najodličnejša lika – sv. Bruno in Gvigo I.

(2) Lepo in izrečno pričevanje o tej rabsodnosti ponu-

ja *Directoire des novices chartreux de l'un et de l'autre sexe* (Correrie, 1676), ki ga je sam pisec prevedel v latinščino: *Directorium novitiorum utriusque sexus Ordinis cartusiensis* (*ibidem*). Četudi gre za skorajda pravno besedilo, z vsake strani sije duh razsodnosti; celotni spis naj bi omogočil redovnim novincem in novinkam pridobivati si to „mater in voditeljico kreposti“, ko jim razširja duha in jih zlasti uči postavljati ljubezen v sredino vseh dejavnosti.

(3) Leta 1694 je za kartuzijanke sestavil *Exercice de dévotion au Sacré-Coeur de Jésus*. Z naslovom *Semaine du Sacré-Coeur de Jésus* je bil spis ponovno objavljen 1886. V njem sicer zvesto zajema iz tradicionalne pobožnosti do Srca Jezusovega v kartuzijanskem Redu, obenem pa se bistrovidno oprijemlje nove formulacije tega čaščenja, kakor jo je širila njegova sodobnica, sv. Marjeta Marija Alacoque.

(4) Sestavil je tudi spis zgodovinskega značaja in pomena: *Disciplina Ordinis cartusiensis*.

(5) Njegovi teološki spisi obsegajo predvsem dela zoper janzenizem; najpomembnejši je *Enchiridion salutis operandae per gratiam Christi* (Correrie, 1700).

Theologia moralis practica (Paris, 1622) je delo, nastalo še pred njegovo izvolitvijo za generala.

(6) Izredno bogat je seznam njegovih pisem – poznamo jih kar 1090; povečini še niso objavljena.

16.

GABRIEL M. FULCONIS

(1816–1888)

Rodil se je 5. februarja 1816 v kraju Saint-Étienne-au-mont (Alpes Maritimes) – na ozemlju škofije Nice, ki je tedaj spadalo še pod Piemont. Nekaj let je bil turinski škofijski duhovnik, potem pa je pri 26 letih leta 1842 vstopil v kongregacijo oblatov Brezmadežne („della Consolata“) v Turinu. Ker ga je privlačilo kontemplativno življenje, je osem let

pozneje (9. februarja 1850) zaprosil za sprejem v kartuzijo Oznanjenja Naše Gospe (Collegno, blizu Turina). Tu je izpovedal svoje začasne zaobljube (6. oktobra 1852) – bil je poslednji profes v tem samostanu. 8. decembra 1856 je izpovedal slovesne zaobljube.³⁶

Leta 1862 je bil v Veliki Kartuziji, nato pa vikar pri kartuzijankah v samostanih Sv. križa (Beauregard, Isère) in Naše Gospe (Gard, Somme). Zatem je postal koadjutor v kartuziji Sélignac (Ain); vikar v kartuziji Naše milostne Gospe (Pavia) in v kartuziji sv. Jerneja (Trisulti, Frosinone). Po vrnitvi v Francijo je zadnja leta svojega življenja prebil v kartuziji Naše Gospe na Tratah (Montreuil-sur-mer, Pas-de-Calais), kjer je umrl 11. maja 1888. Generalni kapitelj mu je dodelil častno pohvalo – *laudabiliter vixit*.³⁷

Poglavitno Gabrielovo delo je *L'anima santa accesa di ardente amore verso Gesù e Maria e verso i loro santissimi Cuori* (Torino, 1864). Knjiga je doživela zelo širok sprejem: dvanajst italijanskih izdaj – zadnja 1913; štiri francoske izdaje; špansko izdajo 1897. Vsebuje veliko število molitev in duhovnih vaj, porazdeljenih na vse dni v letu. Leta 1862 je ustanovil tudi zvezo *Santa unione dei Sacri Cuori di Gesù e di Maria*, ki je bila kanonično vzpostavljena 2. februarja 1867. Njen cilj je bil: združevanje v molitvi in v duhovnih blagodatih, da bi si zaslužili neprecenljivo milost trajnega bivanja v presvetih srcih Jezusa in Marije, kjer naj bi iz-

---

36 Piemontska vlada je 1852. leta odločila del stavb kartuzije Collegno za psihiatrično bolnišnico; 1855 pa je bila kartuzija dokončno ukinjena kot redovniška hiša. Meniška skupnost se je zatekla na podeželsko posestvo grofa Cavourja; verjetno je p. Gabriel tam izpovedal svoje slovesne zaobljube. Generalni kapitelj Reda je leta 1863 porazdelil skupnost med razne kartuzije. Prim. *Maisons de l'Ordre des chartreux*. – *Parkminster*, 1916, zv. 3, str. 150.

37 Kadar kak član Reda umre – po spodbudnem poteku življenja ali tudi na glasu svetosti –, ga lahko doleti najvišje odlikovanje, da v osmrtnici dodajo ta obrazec – „Živel je pohvalno.“

vrševali vse in vsako dejavnost posebej. Za pripadnike te pobožne zveze je spisal kratek priročnik (*Opuscolo ad uso degli aggregati alla privata pia unione di preghiere e buone opere*. – Torino, 1862). V arhivu Velike Kartuzije je ohranjenih še nekaj njegovih neobjavljenih spisov.

Središče duhovnosti Gabriela Marije Fulconis je ljubezen do Jezusovega Srca, ki naj si jo pridobimo preko Marijinega srca, da bi tako mogli vekomaj poveličevati tri božje Osebe s srcema Jezusa in Marije. Jezusovo srce je v njegovih očeh kraj, kjer se srečujeta ljubezen Trojice in naša ljubezen. Da bi torej mogli ljubiti Trojico, je potrebno duhovno „prebivati“ – s pomočjo molitve in askeze – v Srcu učlovečene Besede, to pa dosežemo s pomočjo Marijinega srca. Ta duhovnost, nenavadna po svoji čustvenosti, a vendarle zdrava, se izraža – v duhu svojega časa – s kupom zdihljajev, vzponov, darovanj, namenov; če je morda nekoliko zastarela po zunanosti, jo vendarle odlikuje pristna svetopisemska in teološka inspiracija.

17.

LOUIS M. BAUDIN

(1869–1926)

Alphonse-Antoine Baudin se je rodil 31. oktobra 1869 v kraju Louvigny (škofija Metz v Lotaringiji) kot starejši brat psihologa in filozofa Émila. Z dvajsetimi leti je leta 1889 vstopil v kartuzijo Brezmadežnega spočetja Bosserville, blizu Nancyja (Meurthe-et-Moselle). Privzel si je meniško ime Ludvik Marija. V tej kartuziji je izpovedal meniške zaobljube in bil zatem vikar in magister novincev. Leta 1901 je moral zapustiti Francijo; nekaj mesecev je prebil kot begunec med begunci v švicarski hiši Saxon (Valais).³⁸ Še istega leta je bil

---

38 Leta 1901 je francoska vlada prisilila vse redovniške kongregacije, naj zaprosijo za dovoljenje za to, da smejo izvrševati svojo dejavnost. To

poslan v kartuzijo Naše Gospe Montalegre blizu Barcelone; tam je ostal do leta 1919 in izvrševal zdaj službo vikarja zdaj službo magistra novincev.

Leta 1919 je bil imenovan za predstojnika v začasni hiši sv. Hieronima Cervara (S. Margherita Ligure, Genova), ki jo je zapustil 1923. leta, ko je prevzel službo priorja v kartuziji sv. Marka Vedana (Belluno). Leta 1924 se je vrnil v Cervaro in ostal tam do smrti – 1. oktobra 1926.

Njegovo najpomembnejše delo so tri knjige meditacij (*Méditations cartusiennes*), objavljene anonimno – kot tudi vsi ostali njegovi spisi. V njih se izkazuje Baudinovo veliko osebno poznavanje Svetega pisma. Sestavil jih je za kartuzijanske novince, tako da dan za dnem sledijo poteku bogoslužnega leta. Iz liturgije vedno zajema snov za premišljevanje in za molitev; v luči Kristusove skrivnosti, kakor se razodeva v teku bogoslužnega leta, obravnava vse najvažnejše vidike kartuzijanskega življenja. [...]

Ludvik Marija Baudin je bil odlična marijanska duša; njegova izredna predanost Mariji sije iz vsake strani njegovega spisja in daje ton vsej njegovi duhovnosti. Živel je v intenzivnem razmerju celostne podaritve Mariji, v duhu in v praksi „prave pobožnosti“ do Device (Montfort), ki jo je širil z apostolsko gorečnostjo. „Bil je eden izmed najbolj navdušenih in plodnih apostolov te pobožnosti; potem ko jo je na široko razsejal po Franciji, se je z velikim in uspe-

---

dovoljenje so potem skoraj sistematično odbijali in s tem prisiljevali redovnike, da zapustijo Francijo, če so hoteli nadaljevati svoje poslanstvo. V takih razmerah je kartuzijanski redovni general, Michel Baglin, poslal v tujino deset kartuzijanskih skupnosti ter zaprosil vlado samo za obstoj Vélike Kartuzije. Na seji parlamenta je bila 26. marca 1903 prošnja zavrnjena; toda menihi te krivične odločitve niso sprejeli, zato so bili 29. aprila 1903 s silo izgnani. Najprej so se zatekli v Pinerolo, nato pa so se nastanili v kartuziji Svetega Duha Farneta (Lucca), ki je postala in ostala sedež redovnega generala do leta 1940, ko so se mogli vrniti v Véliko Kartuzijo.

šnim prizadevanjem trdil, da jo zasadi v raznih italijan-
skih pokrajinah“ (Campana). Kot zvest Monfortov učenec
ostaja v svoji ljubezni do Marije vselej globoko usmerjen in
osredinjen h Kristusu; za Baudina je Marija najpopolnejši
instrument, ki ga Sveti Duh uporablja zato, da omogoča
Jezusu živeti v nas – kar je končni smoter vsega krščanske-
ga življenja. „Sveti Duh je véliki učitelj molitve; [...] smo-
ter molitve je oblikovati Kristusa v naših dušah. Nihče pa
nam ne more zagotoviti te milosti bolje kot Ona, ki je odela
Božjo Besedo v podobnost naše umrljivosti“ (*Méditations
cartusiennes*, zv. 1, str. VI, IX).

18.

FRANÇOIS POLLIEN

(1853–1936)

Rodil se je 1. avgusta 1853 v kraju Chèvenoz (Haute-Savoie),
v škofiji Annecy. Pri 24 letih je bil 26. maja 1877 v Annecyju
posvečen v duhovnika. Škof mons. Magnin ga je imenoval
za kaplana škofijskih dejavnosti. To službo je opravljal se-
dem let; v glavnem je delal z mladimi. Ko je začutil poklic v
kontemplativno življenje, je 4. oktobra 1884 vstopil v Veliko
Kartuzijo, kjer je 1. novembra 1885 izpovedal meniške za-
obljube. Od 1891 do 1901 je bil koadjutor – najprej v kartu-
ziji Brezmadežnega spočetja Nancy (Meurthe-et-Moselle);
nato v kartuziji Dolina sv. Martina Sélignac (Ain); končno
v kartuziji Naše Gospe na Tratah, Montreuil-sur-mer (Pas-
-de-Calais). Komaj je bil leta 1901 imenovan za priorja v
kartuziji Naše sotrpeče Gospe Mougères (Hérault), so hišo
po izidu protiverskih zakonov zaprli in skupnost je morala
oditi na pot v izgnanstvo.

Pater Frančišek je bil potlej imenovan za predstojni-
ka v begunski hiši Zepperen (belgijski Limburg), kjer je
ostal do 1902. Od 1903 do 1911 je živel v kartuziji Svetega
Duha Farneta (Lucca). Leta 1911 je bil imenovan za priorja

v kartuziji Prestola presvete Trojice Pleterje (Slovenija) – v tedanjem avstro-ogrskem cesarstvu. Leta 1914 je bil ob izbruhu prve svetovne vojne prestavljen v kartuzijo sv. Štefana in sv. Bruna Serra San Bruno (Catanzaro), kjer je prebil preostali del svojega življenja, preizkušan z mnogimi boleznimi. Umrl je 12. februarja 1936.

Pollien je pisal veliko, vendar ni bilo vse objavljeno. Med objavljenimi spisi sta gotovo najpomembnejša dva: (1) *La vie intérieure simplifiée et ramenée à son fondement* (Paris, 1894) je dočkala 18 francoskih izdaj (zadnja 1933) in je bila prevedena v nemščino, angleščino in italijanščino. (2) *La pianta di Dio* – doslej objavljena samo v italijanskem prevodu (Libreria editrice fiorentina, 1949 – 1. izdaja). Ti dve knjigi sta dejansko le dva dela enega in istega spisa. Po avtorjevem namenu je bila (1) „zgolj potrebni, a nepopolni uvod“ v (2). *Notranje življenje* naj bi bilo razumska osnova v oporo razpravi na bolj verskem polju v okviru *Božje sadike*. Ta se dejansko izkazuje kot „obsežnejši in bolj izrazito teološki spis“ (Mondrone). V (1) analizira, izhajajoč iz temeljne zamisli stvarjenja, „življenjsko dejstvo v samem sebi, [...] bistveno odvisnost stvari od Stvarnika, instrumentalno vrednost drugih bitij v odnosu do človeka, [...] iz tega pa izvaja kot logične posledice – univerzalna življenjska pravila.“

(2) *Božja sadika* je nadaljevanje te razprave – skozi očala krščanske vere. Polni razcvet človeškega življenja je mogoč samo v zedinjenju z Bogom po Kristusu: „Naše življenje je Kristus; On mora živeti v nas in mi moramo živeti v njem. Naučimo se ga torej spoznavati, da bi spoznavali sami sebe in živeli z njegovo pomočjo – ne samo v odvisnosti od Boga, kot zahteva razum, marveč v zedinjenosti z njim, kot terja vera“ (*La pianta di Dio*, str.4). Združitev Boga s človekom in združitev človeka z Bogom, ki se je zgodila v učlovečenju Božjega Sina – to je nosilna ideja celotnega spisa.

Poleg nekaterih manjših spisov je treba omeniti še dva,

ki sta upoštevana v pričujočem izboru:

(3) *Grandezze mariane studiate nell' Ave Maria.*

(4) *La vie contemplative – son rôle apostolique*, knjiga, ki je izšla tudi v slovenskem prevodu (1944). [...]

Vse duhovno življenje se pri Pollienu stalno vrača na trdne osnove razodetja, cerkvenega učiteljstva in razuma. „Preseneča z močjo svojega intuitivnega duha, ki se hrani s krepkimi, bistvenimi in globokimi idejami. [...] Rad ima široka obzorja in se loteva vprašanj z njihovega najvišjega vidika“ (Broutin). Pri njem ne najdemo dogmatične trdote; opazni vpliv sv. Frančiška Saleškega daje njegovemu celotnemu nauku prizvok modre razsodnosti in širine pogledov. Pollien predvsem popolnoma obvladuje Sveto pismo. „Misli po svetopisemsko – kot kakšen sv. Bernard; navdihnjena besedila mu kar sama od sebe drsijo izpod peresa. In vendar ni ne teolog ne ekseget, pa še najmanj sholastik; je kontemplativec, ki je po vseh svojih spisih razsejal pravi rudnik duhovnih zakladov, obilje sugestivnih pogledov in praktičnih navodil. Vse to ga uvršča med velike učitelje moderne duhovnosti. [...] Nekatera njegova pomembna dela so še neobjavljena. Bila bi vsekakor škoda za zgodovino sodobne duhovnosti, če bi se ti zakladi izgubili“ (prav tam).

19.

GIOVANNI BATTISTA SIMONI

(1887–1942)

Rodil se je 8. decembra 1887 v mestu Rovigo; odraščal in šolal pa se je v Padovi. Tu je bil 27. julija 1911 posvečen v duhovnika. Kmalu nato je še istega leta vstopil v kartuzijo sv. Marka v Vedani (Belluno), kjer je 8. septembra 1913 izpovedal začasne zaobljube. Vpoklican kot nabornik je služil vojaški rok od novembra 1911 do septembra 1912. Po izbruhu prve svetovne vojne je bil 6. oktobra 1915 mobiliziran in se

je mogel vrniti v kartuzijo šele po koncu vojne (19. aprila 1919). Slovesne zaobljube je smel izpovedati šele 19. marca 1921. Dolga leta je bil koadjutor v hiši svojih zaobljub, nato pa je leta 1933 postal prior v kartuziji sv. Janeza Evangelista Calci (Pisa). Tu je ostal do 1938. Tedaj je prešel v kartuzijo sv. Lovrenca Galluzzo (v bližini Firenc), kjer je po kratki bolezni umrl 14. novembra 1942.

Vsa njegova slovstvena dejavnost je bila naravnana k duhovnikom – s posebnim smotrom: pospeševati njihovo posvečevanje s pobožnostjo do presvetega Srca.

(1) Prvo delo, ki ga je objavil, je do danes najbolj razširjeno in poznano: *Manete in dilectione mea – Ostanite v moji ljubezni*. Med obema svetovnjima vojnama se je razširilo po vsem svetu: leta 1944 so ob ponatisu osme italijanske izdaje našteali 35 izdaj v 20 jezikih.

(2) Na črti tega prvega spisa, pa na isto témo odnosa med duhovnikom in Jezusovim Srcem, je sestavil še več drugih del, med njimi:

a. *Oportet illum regnare*. – Trento-Monza: Sacerdos-Artigianelli, 1928.

b. *Monita salutis*. – Milano: Ancora, 1929.

c. *Resurget frater tuus*. – Trento-Monza: Sacerdos-Artigianelli, 1929.

d. *Non praevalerunt*. – Padova: Gregoriana, 1932.

e. *Si scires donum Dei*. – Torino: Berruti, 1935.

Duhovnost Janeza K. Simonija je čisto duhovniška. Po njegovem zahteva pristno živeto duhovništvo celostno poistovetenje s Kristusom, kajti duhovnik je njegov *vicarius amoris – ljubeči namestnik*.³⁹ Kot sredstvo za doseganje te celovite združenosti, ki naj omogoča Kristusu živeti v svojem ljubečem namestniku, avtor predlaga pobožnost do Jezusovega Srca. Toda ta pobožnost nima nič skupnega s tisto, ki

39 Izraz izvira od sv. Ambroža (prim. *Expositio in Lucam*, X, št. 175. – PL 15, 1848) in ga navaja sam avtor: *Manete in dilectione mea*, str. 43.

jo širijo „tako številne sladkobne in mehkobne knjižice, vse preveč neslane pisarije“ (*Manete in dilectione mea*, str. 59). Nasprotno – po Simonijevega mnenju „ni presveto Srce nič drugega kot Evangelij, aktualiziran in oživiljen; je Odrešenik, ki se bolj približuje ustvarjenemu bitju; je njegova razodeta ljubezen; je njegova bolj vidna mogočnost; so njegove urednične obljube – z eno besedo: to je Jezus, bolj umevan in bolj ljubljen – samo to in nič več“ (prav tam, str. 56). To pobožnost je treba resno proučevati in še bolj resno živeti. „Ne zadošča zgolj študirati, kadar predmet, ki ga hočeš jasno spoznati in dojeti, presega naravni red: zato pa je mogoče polno okušati skrite čudeže te katoliške pobožnosti samo v dobri molitvi – pazljivi, pobožni, ponižni in goreči“ (prav tam, str. 91). V Jezusovem Srcu se bo uresničevala združitev; po njeni zaslugi bo mogel On – edini Duhovnik – še naprej živeti in umirati v svojih služabnikih – v slavo Očetu in v zveličanje bratom.

20.

AUGUSTIN GUILLERAND

(1877–1945)

Maxime Guillerand se je rodil 26. novembra 1877 v kraju Reugny-de-Dompierre (Nièvre) kot predzadnji med šestimi otroki kmečke družine. Še čisto mlad je leta 1887 vstopil v semenišče. 22. decembra 1900 je bil v Neversu posvečen v duhovnika in je 16 let deloval v dušnem pastirstvu, najprej kot vikar v kraju Corbigny. Nato je postal profesor na cerkveni gimnaziji (kolegiju) Saint-Cyr v Neversu. Potem je bil župnik v krajih Ruages in Limon. Z 39 leti je 28. avgusta 1916 vstopil v švicarsko kartuzijo Naše Gospe La Valsainte (Fribourg), kjer je bil 5. oktobra istega leta preoblečen v novinca; privzel si je ime Avguštin. Po težavnem noviciatu je smel 19. marca 1918 izpovedati prve zaobljube; tri leta zatem pa je na praznik sv. Bruna (6. oktobra 1921) izpovedal

slovesne zaobljube.

Leta 1923 je bil imenovan za vikarja v La Valsainte, naslednje leto pa še za koadjutorja. Čez nekaj mesecev je moral zaprositi za razrešitev od teh služb, kajti njegovo krhko zdravstveno stanje se je medtem opazno poslabšalo – in je šlo navzdol še nadaljnja štiri leta. To so bila najbolj boleča leta v njegovem redovniškem življenju. V tem razdobju se je njegova skrajna občutljivost tako zaostrila, da je bil v nevarnosti živčnega zloma. To je bil Božji odgovor na njegovo podaritev samega sebe. „Na dan svojih zaobljub se je z vero odločil za trpeče življenje. Kot ima navado, je Gospod sprejel njegovo ponudbo, vendar jo je uresničil s sredstvi, ki jih darovalec ni predvideval.“⁴⁰ Ta silno trda preskušnja mu je omogočila duhovno zorenje in napredovanje z velikimi koraki v vaji odpovedovanja sebi in zaupnega prepuščanja Bogu.

Po tem razdobju je bil decembra 1928 premeščen v Marseille, 1929 pa v kartuzijo Naše Gospe Montrieux (Var). Čez nekaj mesecev je bil imenovan za vikarja pri kartuzijankah v hiši sv. Frančiška Giaveno (Torino), kjer je ostal do januarja 1935, ne da bi varčeval moči v požrtvovalnem služenju skupnosti, ki mu je bila zaupana.⁴¹ V januarju 1935 je bil poslan za priorja v kartuzijo sv. Marka Vedana (Belluno). Naslednje leto (1936) je postal tudi konvizitator italijanske province kartuzijanskega Reda. Kratko pred izbruhom vojne med Italijo in Francijo (1940) se je pravočasno vrnil z nekaterimi francoskimi menihi v domovino. Po kratkem bivanju v kartuziji Dolina sv. Martina Sélignac (Ain) je bil

---

40 Glej podrobno biografijo *André Ravier: Dom Augustin Guillerand, prieur chartreux. Un maître spirituel de notre temps.* – Paris: Desclée de Brouwer, 1965. Tu, str. 51.

41 Pred sedanjo prenovo je bil vikar pri nunah njihov samostanski predstojnik, kateremu je priorica obljubila pokorščino. Poleg duhovnega vodstva so ga težile tudi materialne skrbi za skupnost. Prim. *Ravier, nav. d.*, str. 57–62.

poklican v Veliko Kartuzijo, kamor se je bil pravkar vrnil general z nekaj menihi.

Od avgusta 1940. do svoje smrti je Guillerand ostal v Veliki Kartuziji; v teh letih relativnega zatišja je ustvarjal svoje *Élévations sur l'Évangile de Saint Jean* – Duhovni vzponi ob evangeliju sv. Janeza, ki predstavljajo najuglednejše delo njegove duhovnosti. Vedno bolj krhko zdravstveno stanje mu je naznanjalo, da se približuje „dan“. Bolehal je na uremiji in na tuberkulozi. Po nekaj mesecih globokega fizičnega in duhovnega trpljenja „je tiho ugasnil, brez prič, [...] nekaj trenutkov potem, ko ga je pustil bolničar samega“ (Ravier, str. 113). Bilo je 12. aprila 1945 ob 16.30.

Po skorajda slučajnem steku okoliščin nam je Previdnost ohranila nekaj njegovih spisov. Guillerand je pisal predvsem iz osebne potrebe, da utrjuje svojo misel, ne pa zaradi objavljanja. Ponavadi je svoje zapise uničil. Po njegovi smrti so „preživeli spisi“ dočakali objavo – pri benediktinkah v Rimu (Benedittine di Priscilla di Roma).

(1) Najprej je 1948. izšel pod naslovom *Silence cartusien* – *Kartuzijanski molk* – izbor iz njegovih pisem, ki je takoj doživel velik uspeh – 6 izdaj. Sledile so mu naslednje knjižne izdaje:

(2) *Voix cartusienne* (1953) ter

(3) *Harmonie cartusienne* (1954). Gre za epistolarni izbor in opombe.

(4) *Face à Dieu* – *Pred Božjim obličjem* (1954) – spisi o molitvi.

(5) *Hauteurs sereines* (1958) – izbrani spisi.

(6) *Contemplations mariales* (1958) – premišljevanja o Marijini skrivnosti.

(7) *Liturgie d'âme* (1959) – razlaga sv. maše in večernic, napisana za bolno sestro.

(8) *Au seuil de l'abîme de Dieu* – *Élévations sur l'Évangile de Saint Jean* (1961) – najpomembnejše delo.

(9) *Vivantes clartés* (1964) – poslednji manjši spis.

Vsi navedeni spisi so bili nato zbrani in objavljeni v dveh zvezkih z naslovom *Écrits spirituels – Duhovni spisi 1–2* (1966–1967). Nekateri spisi so bili prevedeni v italijanščino in druge jezike.

Ljubezen kot podaritev samega sebe – to je osnovna perspektiva, s katero se Guillerand približuje vsem skrivnostim krščanstva. Tako jih – v luči te „duhovnosti podaritve“⁴² – uspeva zediniti v silno preprosto in globoko vizijo. Globoko prežet z velikimi temami iz evangelija ter iz pisem sv. Janeza vidi Boga-Ljubezen kot izvor, iz katerega vse priteka in h kateremu se vse steka. Bog je zanj samo in izključno Ljubezen, to pomeni: Podaritev-samega-sebe (prim. *Écrits spirituels 2*, str. 231–233). In v tej podaritvi samega sebe vidi pisatelj osredinjeno celotno neskončno življenje Boga-Trojice: „Oče daruje svojo neskončno Bit in poraja Sina, neskončnega kot je on; Sin, enak Očetu, dela to, kar dela Oče: daruje se v celoti, tako kot se v celoti daruje Oče. Tukaj je njun skupni Duh, Sveti Duh; on je njuna medsebojna ljubezen, njuna vzajemna podaritev; dar, ki ju zedinja, ki ju med seboj staplja in zaradi katerega sta en sam in edini Bog“ (Ravier, str. 180).

To je središče duhovne misli p. Avgušтина. Po njegovem so vse skrivnosti in celotna resničnost ukrojene kot podoba tega trojiškega življenja. Tako se je Božji Sin učlovečil, zato da bi tu doli, na zemlji in v našem mesu, z vsem svojim človeškim življenjem odseval podaritev Očeta znotraj Trojice – in nas usposabljal, da jo dovršujemo. Križ je zanj najsvetlejša manifestacija tega Jezusovega „gibanja“ k Očetu: „(V križu) bomo ljudje videli to, kar Kristusovo človeško življenje, njegova zunanja eksistenca prikriva; videli bomo skrito gibanje, ki navdihuje Jezusa; videli bomo, kam je bilo usmerjeno to gibanje in vse njegove oblike dejavnosti: hodil je k svojemu Očetu, samo to je počel ...“ (*Écrits spirituels 2*, str. 199).

---

42 Glej članek *Guillerand – DSp*, zv. 6, 1278.

Duša je poklicana, da se z vero pridruži tej Jezusovi podaritvi Očetu. Vera je po Guillerandu osnovna krepost, povzetek evangelija (prim. *Écrits spirituels 1, str. 115*). Ta vera pa mu ni samo umska pritrditev razodetim resnicam, ampak mnogo več: je „prvi korak k podaritvi samega sebe; je vzgibanje ljubezni, ki se daruje Ljubezni“ (prav tam, str. 269; 245). S tem da se duša z dejem vere podari učlovečeni Besedi, ji omogoči, da zaživi v njej in jo napravi deležno trojiškega življenja. Toda cena za to menjavo je odmrtnje samemu sebi: pogled vere „omogoči Besedi, da vstopi v nas, da nas naredi podobne Sebi, da oblikuje v nas svoje poteze, da postajamo Ona“ (prav tam, str. 199). „Mi živimo njeno življenje, a le pod pogojem, da ji damo v hrano lastno življenje; saj Beseda lahko živi le od nas, od te podaritve našega lastnega življenja“ (prav tam, str. 121).

Potem ko se je človek tako združil z Bogom-Ljubeznijo, more poslej živeti samo v zaupanju in prepuščenju, v najbolj absolutni zaupnosti, h kateri nas Guillerand goreče vabi: „Bodite vedno eni izmed tistih, ki verujejo v Božjo ljubezen; ali še bolje – ki verujejo, da je Bog sam Ljubezen“ (*Écrits spirituels 2, str. 232*). S takim ravnanjem bomo dosegli mir – „neizmerni mir, ki sloni na temelju vere v Ljubezen“ (prav tam, str. 225). Če pa je ljubezen kot podaritev samega sebe edini zakon Božjega življenja in posledično našega življenja v Bogu, je – v očeh p. Avguščina – temeljni zakon, ki vlada vsemu stvarstvu, v katerem vsaka stvar obstaja, v kolikor se daruje in ker se daruje, ter s tem uresničuje v sebi Božjo podobo, katero ji je vtisnil njen Stvarnik: „Jaz vidim vsa ta bitja, kako odsevajo tvojo Bit, s tem da se darujejo in se tako vzpostavljajo: sprva nezavestno; potem zavestno – v človeku; končno v polni luči in zavesti – v Človeku-Bogu. Vidim gibanje Duha, gibalca slehernega bitja in sleherne dejavnosti skozi veke“ (*Écrits spirituels 1, str. 78*).

To razgibano podarjanje, ki gre skozi stvarstvo, dosega svoj vrh v ljubezni človeka do človeka: „Bratska ljubezen je

zavestni vrh tega gibanja, ki razgibava nižji svet, četudi se ga ta ne zaveda“ (prav tam, str. 416). A ta bratska ljubezen po Guillerandovem mnenju ni nekaj avtonomnega, marveč nujni odsev, neizogibni odboj tistega sebe-darujočega življenja, ki ga tri božje Osebe živijo v globini z milostjo obdarjene duše: „[...] Bratska ljubezen ponavzočuje nevindnega Duha, ga napravlja vidnega ljudem, jim odpira vrata v veliko skrivnost ter jim razodeva ljubezen, ki vlada tamkaj. Bratska ljubezen odseva tu spodaj tisto ljubezen, ki je od zgoraj; ima značilne poteze Božjega obličja, ki ga izraža; je gibanje Božje Besede [...]“ (prav tam, str. 414–415). Odseva Ljubezen. „Ta Ljubezen je temelj vsega“ (prim. *Écrits spirituels 2*, str. 233) – to je silno preprosta in neizčrpna intuicija, ki nam jo avtor neutrudno ponuja v svojih spisih. Skozi njihove vrstice se nam svetlika neki novi svet – „svet, v katerem pozabljamo nase, zato da bi se podarjali; svet, v katerem se najdemo, medtem ko se izgublamo; svet, v katerem rastemo, s tem da sprejemamo svojo majhnost in omogočamo rast tistim, zaradi katerih hočemo biti majhni. Za vstop v ta svet, tako različen od našega, ni potrebno, da smo dosegli vrhove popolnosti. Zadostuje, da hočemo biti to, kar hoče Učitelj, in da se izročamo na razpolago njegovi ljubezni. [...] Le eno se zahteva kot pogoj: podaritev samega sebe; razpoložljivost volje, ki pri-voli volji Ljubezni...“ (*Écrits spirituels 1*, str. 399). Skratka: p. Avguštin nam pomaga vstopiti v neskončno preprosto Božjo resničnost.

21.

(Neki KARTUZIJAN) JEAN-BAPTISTE PORION
(1899–1987)

Maximilien Porion se je rodil 21. marca 1899 v kraju Wardrecques (Pas-de-Calais), Francija. Meniške zaobljube je izpovedal 1. novembra 1925 v švicarski kartuziji La Valsainte. V maju leta 1931 je bil imenovan za vikarja v tej hiši; štiri leta pozneje – maja 1935 – pa prav tam za koadjutorja. 23. oktobra 1945 je bil imenovan za koadjutorja generalnemu prokuratorju v Rimu. 1. junija 1946 je postal generalni prokurator kartuzijanskega Reda. To službo predstavnika kartuzijanskega Reda pri Svetem sedežu je opravljal 35 let, dokler mu ni generalni kapitelj kartuzijanskega Reda leta 1981 „naklonil usmiljenje“ (to je, razrešitev od te službe). Tedaj mu je bilo že 82 let. Zapustil je Rim in se vrnil v hišo svojih zaobljub – La Valsainte, kjer je 4. avgusta 1987 umrl v starosti 88 let.

Pater Janez Krstnik Porion je zgledno služil svojemu Redu kot generalni prokurator. Živel je v generalni prokuri zunaj mesta Rima kot kartuzijanski menih. Ker je bil generalni prokurator Reda, je moral zastopati kartuzijanski Red na 2. vatikanskem vesoljnem cerkvenem zboru (1962–1965); kajti redovni general, zvest *Pravilom kartuzijanskega Reda*, ki mu ne dovoljujejo zapuščati mejá Velike Kartuzije, se koncila ni udeleževal.

Po koncilu je p. Porion igral zelo pomembno vlogo pri prenovi *Pravil kartuzijanskega Reda*, ki je potekala od leta 1967. dalje – v odgovor na koncilsko naročilo, naj vse redovne družbe prenovijo svoje konstitucije z namenom, da se prilagodijo koncilskemu duhu in njegovim novim smernicam. Pater Janez Krstnik je bil obenem spričo svojega ogromnega znanja in zanesljivega svetovanja – kljub dejstvu, da je ostajal in živel kot kartuzijan ter bil zato izvzet

od slehernega apostolskega delovanja – svetovalec v senci nekaterih dikasterijev rimske kurije.

Med njegovimi spisi se odlikujeta po duhovni globini in po številu izdaj dve deli, ki sta medtem postali klasični besedili sodobne kartuzijske duhovnosti: (1) *Amour et silence – Ljubezen in tišina* in (2) *La sainte Trinité et la vie sur-naturelle – Presveta Trojica in (naše) nadnaravno življenje*.

(1) *Ljubezen in tišina* je bila prvič objavljena v francoščini leta 1932; v španščini leta 1951, v slovenščini 1966 (Trst). V prvem delu spisa je najprej predstavljen kratek uvod in duhovno življenje; sledijo splošna načela za duhovno življenje, potem pa praktično navodilo za meditiranje, katerega namen je, da pomaga zlasti svetnim ljudem spreminjati vse svoje življenje v nepretrgano molitev. Avtor skuša posredovati široki javnosti potreben duhovni poduk za rodovitno življenje v molitvi in prijateljstvu z Bogom. Vztrajno poudarja zlasti navzočnost Boga v dušah, saj biva v njih presveta Trojica; potem pa pomembno vlogo vere, upanja in ljubezni v molitvenem življenju. Drugi del knjige sestavlja deset *Pridig v kapitlju (Sermons capitulaires)*, ki jih je p. Janez Krstnik Porion prebral svojim sobratom v kapiteljski dvorani kartuzije La Valsainte. Te *Pridige* – ob nekaterih glavnih praznikih med bogoslužnim letom – so polne duhovnih poukov in doživetij ter izpričujejo duhovno poglobljenost avtorja, ki je bil tedaj star nekaj več ko 30 let.⁴³

(2) Knjiga *Presveta Trojica in (naše) nadnaravno življenje* je bila prvič objavljena v francoščini leta 1938, v španščini 1954, v slovenščini 1979. Knjiga obravnava središčno dogmo o presveti Trojici. Toda njena perspektiva ni gledanje hladnega spekulativnega teologa, marveč pobožnega kontemplativnega mistika. Berilo je stalno vabilo k premišljevanju in molitvi, k izkustvenemu, ljubečemu, intimnemu zedinjenju s Trojico v naših dušah. To so čudovite resnice o

---

43 Te *Pridige* so tukaj v izboru prvič objavljene v slovenskem prevodu.

notranjem Božjem življenju, ki ponujajo pristno duhovno hrano dušam, žejnim kontemplativnega življenja. Na vsaki strani knjige izstopa bogastvo svetopisemskih navedkov, ki osvetlujejo opazovane verske resnice. Celotna knjiga je stalno vabilo bralcu, naj v globini okuša in doživlja svojo vero. Pisec v teh duhovnih spodbudah podaja, ne da bi sam hotel, mistično globino in višino svoje lastne izkušnje združevanja z Bogom. Te meditacije so sad izkustvene kontemplacije, polne ljubezni do Boga. Omogočajo nam, da se bolj in bolj pogrezamo v skrivnost intimnega Božjega življenja. Človeška duša, ki jo je Bog ustvaril po svoji podobi in sličnosti, je naravnana k udeležbi pri božanski Trojici – s pomočjo posvečujoče milosti, ki napravlja človeka za živo svetišče, Božji tempelj.

Med ostalimi duhovnimi spisi velja omeniti tehtne študije p. Janeza Krstnika o mogočnem duhovnem gibanju begin, ki je v 13. stoletju zaznamovalo nizozemsko duhovnost. Značilnost tega gibanja je bila globoka prenova teologije in duhovnega življenja, posebno pri vernih laikih. Posvetil mu je zlasti dve študiji: študijo o Hadewijch iz Antwerpena, begini iz 13. stoletja, in študijo o cistercijanki Beatriki iz Nazareta, zamaknjenki in vizionarki iz istega stoletja. Obe sta prvenki holandskega mističnega slovstva. Prevajal ju je neposredno iz srednjeveške nizozemščine in objavil v francoščini Hadewijchina *Duhovna pisma* ter *Sedmero stopenj ljubezni* Beatrike iz Nazareta. Njegovi študiji o obeh mistikinjah in o gibanju begin sta dandanes obvezni referenčni deli.⁴⁴

---

44 Prim. *Hadewijch – Lettres spirituelles; Béatrice de Nazareth - Sept degrés d'amour*. Genève: Claude Martingay, 1972.

- 1 (2001) **Ekklesia**
- 2 (2001) **Slovenska duhovna pesem od Prešerna do danes**
- 3 (2002) *Shunryu Suzuki*, **Duh zena, duh začetništva**
- 4 (2003) **Izreki očetov**
- 5 (2002) *Jožef Muhovič*, **Umetnost in religija**
- 6 (2002) *Karl Barth* **Kratka razlaga Pisma Rimljanom**
- 7 (2003) *Marijan Molè*, **Muslimanski mistiki**
- 8 (2003) *Jacques Derrida*, **Izbrani spisi o religiji**
- 9 (2003) *Jakob Savinšek*, **Izbrane pesmi**
- 10 (2004) *Pierre Corneille*, **Polievkt**
- 11 (2004) *Gianni Vattimo*, **Mislím, da verujem**
- 12 (2004) *Georgette Epiney & Emilie Brunn*, **Božje trubadurke**
- 13 (2005) *Sergej Averincev*, **Poetika zgodnejbizantinske lit.**
- 14 (2005) *Michel de Certeau*, **Bela ekstaza**
- 15 (2005) *Friedrich Schleiermacher*, **O religiji**
- 16 (2005) *Milček Komelj*, **Kronika Marjana Pogačnika**
- 17 (2006) *Petar Jevremović*, **Psihoanaliza Hermenevtika ...**
- 18 (2006) *René Girard*, **Gledam satana, ki kakor blisk ...**
- 19 (2006) *Boris Šinigoj*, **Spodbuda k filozofiji**
- 20 (2006) **Knjiga Margery Kempe**
- 21 (2007) *Alen Širca*, **Teopoetika**
- 22 (2007) *Rudolf Otto*, **Indijska religija milosti in krščanstvo**
- 23 (2008) *Vladimir Loski*, **Mistična teologija vzhodne Cerkve**
- 24 (2008) *Michel Henry*, **Jezusove besede**
- 25 (2008) *Alexandre Koyré*, **Mistiki, spiritualisti, alkimisti ...**
- 26 (2009) *Julijana iz Norwicha*, **Razodetja božje ljubezni**
- 27 (2009) *Paladij*, **Zgodbe za Lavza**
- 28 (2009) *Jacques Ellul*, **Anarhija in krščanstvo**
- 29 (2009) *Giorgio Colli*, **Rojstvo filozofije**
- 30 (2010) *Hieronim*, **Zagovor proti Rufinu**
- 31 (2010) *Peter Kingsley*, **Resničnost**
- 32 (2010) *Philip Jenkins*, **Novi krščanski svet**
- 33 (2011) *Peter L. Berger*, **Vprašanja vere**
- 34 (2011) *Sonja Weiss*, **Zrcalo resnice**

- 35 (2011) *Adelma von Vay*, **Duh, sila, snov**
36 (2011) *Max Charlesworth*, **Filozofija in religija**
37 (2011) *Jean Leclercq*, **Ljubezen do književnosti**
38 (2012) *Semjon Frank*, **Nedoumljivo**
39 (2012) *Ksenofont*, **Spomini na Sokrata**
40 (2013) *David Bentley Hart*, **Ateistične zablode**
41 (2013) *Origen*, **O počelih**
42 (2013) *Alen Širca*, **Brezdanji val**
43 (2014) *Al-Ghazali*, **Rešitelj iz zablode**
44 (2014) **Na notranji poti k Bogu**, Ant. kartuzijanskih piscev

Enaindvajset izbranih kartuzijanskih avtorjev – enaindvajset zvezd na nočnem nebu Cerkve ... Vsaka odseva skrito Sonce troedinega Boga – večno Ljubezen, ki razsvetljuje slehernega človeka.

Pri nas, kartuzijanih, je zasijal kot prva zvezda sv. Bruno v spremstvu šesterih tovarišev, ki so sledili svojemu učitelju na poti v neznano; se po nasvetu krajevnega škofa naselili v nenaseljeni divjini – v puštinji Kartuzije – in jo spremenili v bivališče svetih iskalcev Božjega obličja, združenih v samotnem iskanju ter skupnem slavljenju troedinega Sonca ...

Potem so v teku časa – od 11. do 20. stoletja – zasijale še druge kartuzijanske zvezde ter spregovorile s svojimi izkušnjami – zapisanimi in prepisanimi, končno tudi natisnjenimi – v „Knjigi izkušenj“; tako smemo s skupnim izrazom poimenovati njihova ločena pričevanja o popotnih izkušnjah na čudoviti notranji poti k Bogu.

V pričujočem izboru, antologiji kartuzijanske duhovnosti, slovenskemu bralcu in iskalcu prinašamo ta pričevanja mistikov in pisateljev, urejena po časovnem in tematskem zaporedju.

